VIEŢILE SFINŢILOR

PE

LUNA AUGUST

RETIPĂRITE ŞI ADĂUGITE
CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
DUPĂ EDIŢIA DIN 1901-1911

BIBLIOTECA STAVROPOLEOS

EDITURA EPISCOPIEI ROMANULUI – 1998

INTRODUCERE

După mai bine de opt ani de când lucrăm la reeditarea integrală a Vieţilor Sfinţilor pe tot anul, iată, cu binecuvântarea Preamilostivului Dumnezeu, cu rugăciunile Maicii Domnului şi ale tuturor sfinţilor, iese de sub tipar şi cel de al 12-lea volum ce cuprinde **Vieţile Sfinţilor pe luna august**, cu care se încheie seria aghiografică de peste an.

Este o jertfă duhovnicească deosebită, care s-a realizat cu multe greutăţi, atât materiale, cât şi de cercetare şi informare, dar, în acelaşi timp, şi cu mari bucurii sufleteşti, văzând interesul bunilor noştri creştini pentru citirea acestor cărţi sfinte.

Vieţile Sfinţilor formează, desigur, cea mai bogată şi necesară lectură, după Sfânta Scriptură, cu numeroase roade sufleteşti dintre cele mai variate. Pentru aceea, recomandăm tuturor creştinilor ortodocşi, de toate vârstele şi categoriile sociale să citească şi să se ospăteze din această hrană sufletească, atât de gustată şi iubită înaintaşilor noştri.

Ştiind cât de necesare sunt Vieţile Sfinţilor pentru înnoirea duhovnicească a credincioşilor noştri, mai ales astăzi, vom stărui în continuare să le oferim volumele deja epuizate, întrucât ele au darul şi puterea de a îmbărbăta şi a întări în credinţă pe fiii Bisericii lui Hristos.

Deci, să ne îmbărbătăm frate pe frate, vecin pe vecin, creştin pe creştin, în marea familie a Bisericii Ortodoxe, în dorinţa noastră de a dobândi pe Hristos, urmând pilda şi jertfa sfinţilor, pe măsura harului ce ni s-a dat fiecăruia.

Luna august începe cu *Scoaterea Sfintei Cruci* şi se încheie cu *Aşezarea în raclă a brâului Maicii Domnului*, căci, atât Sfânta Cruce, cât şi rugăciunile Maicii Domnului, ne ajută cel mai mult pe calea mântuirii. În această lună avem şi două mari praznice împărăteşti, şi anume: *Schimbarea Domnului la Faţă*, la 6 august, şi *Adormirea Maicii Domnului*, la 15 august. Amândouă aceste praznice ne luminează cu lumina Taborului ceresc şi cu mijlocirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

La 5 august pomenim pe *Cuviosul Ioan de la Neamţ*, nevoitor în Ţara Sfântă, care s-a mutat la Hristos în vara anului 1960, şi ale cărui sfinte moaşte se păstrează întregi la Mânăstirea Sfântul Gheorghe Hozevitul în apropiere de Ierihon.

Tot în acestă lună, la 7 august, prăznuim pe *Sfânta Teodora de la Sihla*, care s-a nevoit îngereşte într-o peşteră din apropiere. Toţi aceşti români au fost canonizaţi de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la 20-21 iunie, 1992, şi, împreună cu cetele tuturor sfinţilor, se roagă pentru noi.

La 11 august se face pomenirea Sfântului Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului, care a fost şi Mitropolit al Ţării Româneşti (1503-1505). Apoi, plecând la Sfântul Munte Athos, s-a mutat la cele veşnice la 11 august, 1508.

La 16 august prăznuim mucenicia *Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu*, domnul Ţării Româneşti, cu cei patru fii ai lui: *Constantin, Ştefan, Radu şi Matei*, împreună cu *Ianache*, rudenia lor, care au fost tăiaţi cu sabia de turci în Constantinopol, pentru dreapta credinţă în Hristos, la 15 august, 1714, iar la 29 august prăznuim *Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul* de către Irod, care trăia în desfrânare cu soţia fratelui său, şi era mustrat de marele prooroc şi Înaintemergător.

Iată, deci, cât de bogată este şi luna august în sărbători, îndemnându-ne pe toţi să trăim cu inima dreapta credinţă şi să urmăm întru toate lui Hristos şi sfinţilor Lui, ca să dobândim mântuirea sufletului.

Mulţumim Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Preacuratei Sale Maici şi tuturor sfinţilor, ale căror vieţi le-am tipărit, că ne-au binecuvântat să terminăm reeditarea integrală a Vieţilor Sfinţilor în cele 12 volume, care cuprind şi sfinţii nou canonizaţi.

De asemenea, mulţumim membrilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, şi în special Prea Sfinţiţilor Episcopi Eftimie al Romanului, şi Ioachim al Huşilor, care au binecuvântat şi au susţinut moral şi material finalizarea acestei vaste lucrări aghiografice.

Fie ca toţi sfinţii, care stau în cer înaintea Tronului Preasfintei Treimi, să se roage pentru lume, pentru Biserică, pentru dreptmăritorii creştini şi pentru noi toţi, ca împreună să dobândim iertare de păcate şi mântuirea sufletelor noastre. Amin.

Arhimandrit Ioanichie Bălan
Sfânta Mânăstire Sihăstria

Sfintele Paşti
19 aprilie, 1998

LUNA AUGUST

ZIUA ÎNTÂIA

SCOATEREA CINSTITEI ŞI DE VIAŢĂ FĂCĂTOAREI CRUCI A DOMNULUI

Prăznuirea scoaterii cinstitei Cruci a Domnului s-a aşezat în această zi, încă de pe vremea dreptcredinciosului împărat grec Manuil şi a marelui domn al Rusiei, Andrei Gheorghievici. Acest praznic s-a aşezat în această zi de Preasfinţitul Luca, patriarhul Constantinopolului, de mitropolitul Constantin al Kievului şi de Nestor, episcopul Rostovului. Deci l-au aşezat pentru o pricină ca aceasta: Împăratul Manuil şi marele domn al Rusiei petrecând în pace şi iubire de fraţi, s-a întâmplat într-o zi de au ieşit la război, cel din Constantinopol împotriva turcilor, iar cel din Rostov împotriva bulgarilor, că atunci marele domn Andrei petrecea în Rostov. Bulgarii erau un popor necredincios, care se chemau aşa după râul Volga (volgari), fiindcă petreceau mai jos de acest râu. Şi le-a dăruit Domnul Dumnezeu la amândoi biruinţă împotriva potrivnicilor. Împăratul grec a biruit pe turci, iar domnul Rusiei a biruit pe bulgari şi i-a supus lui, făcându-i birnici ai stăpânirii sale.

Marele domn Andrei avea obicei, când mergea la război împotriva vrăjmaşilor, de lua cu sine în cetele sale, cinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care avea în braţele sale pe Pruncul Cel mai înainte de veci, pe Hristos, Mântuitorul nostru. El mai lua încă şi cinstita Cruce a Domnului, pe care o purtau doi preoţi îmbrăcaţi în sfintele veşminte. Astfel ieşea la război, cu aducere de multe rugăciuni către Hristos Dumnezeu şi către Preacurata Lui Maică, împărtăşindu-se cu dumnezeieştile Taine ale Domnului. Cu nişte arme ca acestea nebiruite se înarma mai mult decât cu săbiile şi cu suliţele; deci, mai mult nădăjduia spre ajutorul Celui Preaînalt, decât spre vitejia şi puterea oştirii sale, ştiind bine cuvântul lui David: *Nu în puterea calului va voi, nici în pulpele bărbatului nu-I va plăcea. Domnul va binevoi întru cei ce se tem de Dânsul şi întru cei ce nădăjduiesc spre mila Lui.* Acest binecredincios

domn întărea oastea sa, pe de o parte cu chipul cucerniciei sale prin rugăciuni, iar pe de alta, cu porunca spre rugăciuni. Deci, toţi căzând înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi a cinstitei Cruci, se rugau Domnului cu lacrimi.

Marele domn, privind spre icoană, zicea în rugăciunea sa astfel: „O, Stăpână, ceea ce ai născut pe Hristos, Mântuitorul nostru, tot cel ce nădăjduieşte spre tine, nu va pieri; deci, şi eu, robul Tău, te am pe Tine, după Dumnezeu, zid şi acoperământ, iar Crucea Fiului tău, armă ascuţită împotriva vrăjmaşilor. Roagă pe Mântuitorul lumii, pe Care îl ţii în braţele tale, ca să fie puterea Crucii ca un foc, arzând feţele potrivnicilor, care doresc război cu noi; iar folosirea ta cea atotputernică să ne ajute nouă şi să calce pe vrăjmaşii noştri". După această rugăciune, sărutând ei sfânta icoană şi cinstita Cruce, toţi au pornit cu îndrăzneală împotriva vrăjmaşilor, şi astfel le-a ajutat lor Domnul cu puterea Crucii, iar Preasfânta Născătoare de Dumnezeu le-a ajutat lor cu mijlocirile sale cele către Dumnezeu.

Marele domn, având totdeauna un obicei ca acesta, a ieşit cu oastea sa într-o rânduială ca aceea împotriva bulgarilor – precum de demult marele împărat Constantin a purtat semnul Sfintei Cruci înaintea oastei – şi, mergând la câmp, s-a luptat cu oştirea bulgărească. Deci, biruindu-i, au venit după dânşii şi au luat şi patru cetăţi ale lor, precum şi a cincea, anume Vrehimul, de la râul Kamii. Când s-a întors de la lupta cu păgânii, în cortul său, a văzut ieşind din icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu o strălucire luminoasă ca focul, care strălucea peste toate cetele. Aceasta a fost în luna august, în ziua întâi. De aceea, marele domn, luând iarăşi mai mare bărbăţie şi mai multă îndrăzneală, şi-a întors puterea sa împotriva păgânilor şi a ars cetăţile acelea cu foc, încât a lăsat pământul acela pustiu; iar asupra celorlalte cetăţi ce rămăseseră a pus dajdie, apoi s-a întors înapoi cu prăznuire.

Asemenea şi Manuil, împăratul grecilor, care ieşise cu oastea sa împotriva turcilor, a văzut tot atunci aceeaşi minune, adică nişte raze de foc ce ieşeau din icoana Preacuratei Fecioare, pe care o avea cu cinstita Cruce în cetele sale. Cu aceasta el a biruit în acea zi puterea turcilor. Deci, ei s-au înştiinţat unul pe altul prin epistolă de biruinţa lor, cu ajutorul lui Dumnezeu, împotriva vrăjmaşilor, şi de strălucirea cea minunată pe care o văzuseră ieşind din chipul Mântuitorului şi au preamărit pe Dumnezeu. Sfătuindu-se cu arhiereii lor cei mai mari, au aşezat prăznuire în ziua întâi a lui August, dând mulţumire lui Hristos, Mântuitorul, şi Preacuratei Lui Maici. Pentru pomenirea puterii Sfintei Cruci, prin care, fiind

înarmaţi, au biruit pe vrăjmaşi, ei au poruncit ca să scoată preoţii cu mâinile lor cinstita Cruce din Sfântul Altar şi să o pună în mijlocul bisericii, să se închine ei toate popoarele creştine şi cu dragoste să o sărute, preamărind pe Hristos Domnul, Care a fost răstignit pe dânsa. Arhiereii au mai poruncit să facă şi sfinţirea apei. Deci, de atunci s-a numit prăznuirea aceasta, "Scoaterea Cinstitei Cruci". Când se scoate la pâraie, la fântâni şi la izvoare Crucea Domnului, trebuie să se scoată împreună şi cu sfintele icoane.

Aşadar, să prăznuim, fraţilor, lăudând şi mulţumind Preamilostivului Dumnezeu, Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi Maicii Lui celei fără de prihană, Stăpâna noastră cea binecuvântată Fecioara Maria, şi slăvita Cruce să o cinstim cu dreaptă credinţă. Să prăznuim cu cucernicie şi cu plăcere dumnezeiască, având între noi pace şi dragoste, mângâind cu milostenie pe cei săraci, depărtându-ne de toate lucrurile cele rele şi luând aminte la frica lui Dumnezeu. Astfel, plăcând Ziditorului şi Stăpânului nostru, să ne învrednicim prăznuirii celei veşnice, împreună cu toţi sfinţii, în ziua aceea, în care se va arăta pe cer semnul Fiul Omului, adică cinstita Lui Cruce, care va merge înaintea Celui ce va să vie cu slavă şi cu putere multă, ca judecător al viilor şi al morţilor.

Acela va străluci pe toţi drepţii cu străluciri luminoase şi dătătoare de bucurie. După săvârşirea judecăţii, va merge înaintea tuturor cetelor sfinţilor, povăţuindu-i în Împărăţia cerului. Atunci vor prăznui, dănţuind în vecii cei fără de sfârşit, toţi sfinţii, cu care şi pe noi, păcătoşii, să ne numere, Preamilostivul Hristos Mântuitorul nostru, cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI MACABEI ŞI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII*

Mai înainte de a începe povestirea pătimirii sfinţilor mucenici – care s-a scris pe pământ în cărţile Macabeilor, iar la ceruri în cărţile vieţii veşnice –, este lucru cuviincios să povestim, pe scurt, ca o înainte cuvântare, începutul tulburării Ierusalimului, care a fost în anii aceia, şi a prigonirii celor ce păzeau cu dreaptă credinţă legea

* Scrisă din dumnezeiasca Scriptură a cărţilor Macabeilor şi din altele.

lui Dumnezeu. Această prigonire s-a ridicat mai întâi de către învăţătorii cei mincinoşi ai legii şi de către arhiereii Ierusalimului, iubitori de stăpânire. Apoi, prin voinţa lui Dumnezeu care se mâniase, s-au înmulţit limbile cele necurate care stăpâneau pe evrei, şi care au umplut de sânge şi de urâciuni Sfânta Cetate şi sfinţenia lui Dumnezeu.

După marea şi înfricoşata dărâmare a Ierusalimului de către Nabucodonosor, împăratul Babilonului, care s-a întâmplat în zilele lui Sedechie, împăratul iudeilor, despre care se scrie în vieţile sfinţilor Prooroci Ieremia şi Iezechiel, trecând şaptezeci de ani şi poporul iudeu întorcându-se din robie, prin milostivirea lui Dumnezeu, atunci Ierusalimul împreună cu templul Domnului s-au înnoit cu frumoase şi puternice zidiri. Cu toată buna podoabă s-a încuviinţat sfinţenia Domnului, după asemănarea celei dintâi, precum despre aceasta se povesteşte pe larg în cartea lui Neemia şi a lui Ezdra. Deci, popoarele lui Dumnezeu, înmulţindu-se, locuiau în Palestina ca şi mai înainte, iar Sfânta Cetate înflorea în legea lui Dumnezeu prin buna credinţă şi prin linişte, multă vreme îndreptându-se de boierii şi de judecătorii lor care stăpâneau peste dânşii, măcar că erau sub stăpânirea împăraţilor păgâni. Ei erau în slavă şi în cinste dinspre toţi; căci şi împăraţii neamurilor şi mulţi stăpânitori, deşi erau închinători de idoli, însă cinsteau pe Dumnezeul lui Israel, trimiteau daruri în Ierusalim la templul Domnului şi pe arhiereii lui Dumnezeu îi aveau în mare cinste, precum a făcut Alexandru, împăratul Macedoniei, care, întâmpinând şi văzând pe Ada arhiereul, i s-a închinat lui până la pământ; apoi, intrând în cetate şi în templu, au adus daruri şi jertfe Domnului Savaot.

Acelaşi lucru, după dânsul, l-au făcut şi alţi stăpânitori elineşti. Ptolomeu Filadelful, împăratul Egiptului, a trimis multe daruri bisericii Domnului din Ierusalim şi a scris către Eleazar arhiereul, rugându-l să-i trimită cărţile Legii Domnului şi bărbaţi înţelepţi, ca să le poată tălmăci din limba evreiască în limba elinească. După dânsul, un alt Ptolomeu, care se numea Filopator, împăratul Egiptului, biruind puterea lui Antioh cel Mare, împăratul Siriei, şi, venind în Iudeea, a intrat în templu Domnului din Ierusalim şi a adus jertfă de mulţumire adevăratului Dumnezeu. Asemenea a făcut şi marele Antioh, după ce a biruit puterea Egiptului; s-a dus în Ierusalim la închinarea cerescului Dumnezeu şi a adus în sfântul templu mulţumire Domnului cu jertfe. El a dăruit arhiereului mai multe daruri, precum şi celorlalţi mai mari ai iudeilor.

Într-o cinstire ca aceasta era Ierusalimul din partea păgânilor, asemenea era şi templul Domnului. Despre aceasta se pomeneşte în Sfânta Scriptură, unde se scrie astfel: *Înşişi împăraţii cinsteau locul şi preamăreau templul cu multe daruri.* O cinste ca aceasta a Ierusalimului a fost până când cei mai mari vieţuitori ai lui, petrecând în frica lui Dumnezeu, păzeau Legea Domnului şi petreceau viaţă plăcută Lui. Însă, după ce s-au abătut la fărădelegi, atunci toate relele, ca şi mai înainte, s-au abătut asupra lor.

Începutul răului a fost astfel: În zilele dreptului şi sfântului arhiereu Onia, care era fiu al dreptului Simon arhiereul, cel lăudat în cărţile lui Sirah, şi pe vremea împărăţiei lui Seleuc, fiul marelui Antioh ce domnea peste Siria, era în Ierusalim un bărbat oarecare, anume Simon, din seminţia lui Veniamin. Aceluia îi era încredinţată cârmuirea averilor templului, a slujitorilor, şi dregătoria ostaşilor rânduiţi spre paza templului. Fiind el mândru şi plin de răutate, se împotrivea totdeauna arhiereului şi făcea oarecare răutăţi în popor. Deci, nesuferind el certările şi sfătuirile care i se făceau adeseori de arhiereu, s-a gândit să facă supărare nu numai arhiereului, dar şi templului. Drept aceea, ducându-se la Apolonie, voievodul ţării Siriei şi Feniciei, i-a spus despre adunarea sinedriului şi despre bogăţia care este în cămările casei Domnului; şi i-a mai spus că se păzeşte, împreună cu cele bisericeşti, o vistierie nespus de mare a poporului cel de obşte, şi zicea că toate acelea pot să cadă în mâinile împăratului.

Voievodul a înştiinţat despre aceasta pe împărat, iar acela, ca un iubitor de aur ce era, a trimis îndată la Ierusalim cu putere de oaste pe Eliodor, vistiernicul bogăţiilor împărăteşti, ca să ia de acolo vistieriile cele bogate care se aflau în templu, şi să le aducă la împărăţie. Eliodor ducându-se, când a început a îndrăzni să facă silă templului şi să jefuiască averile ei, care erau adunate pentru hrănirea săracilor, a străinilor, a văduvelor şi a sărmanilor, ce a pătimit? Despre aceasta se scrie pe larg în a doua carte a Macabeilor, în capitolul al treilea: „A fost bătut cumplit de îngeri, aproape să moară şi, nesporind nimic, s-a întors la cel ce l-a trimis".

Apoi, nu după multă vreme, a pierit împăratul Seleuc, ucis de ai săi. După el a luat împărăţia cel mai rău la obicei, un frate bun al lui, cu numele Antioh, cu porecla Epifanis, adică luminos, dar care mai mult era numit de alţii Epimanis, adică nebun, pentru că s-a sculat cu nebunie împotriva lui Dumnezeu cel adevărat şi împotriva sfinţeniei Lui, făcându-se chip al lui Antihrist.

În împărăţia lui Antioh s-a început cea mai mare tulburare în Ierusalim. Un frate al arhiereului, anume Iason, dorind să aibă dregătoria arhierească, a mers la împărat şi i-a dat mult aur, cumpărând stăpânirea Ierusalimului. Acel ticălos iubitor de stăpânire, vrând să placă împăratului, s-a alipit de păgâni şi se făgăduia să aducă poporul evreiesc la păgânism. Astfel, câştigând stăpânire de la împărat, a izgonit de la arhierie pe Sfântul Onie, fratele său şi, făcându-se singur arhiereu, a început a strica legile cele bune ale cetăţii şi a aduce înăuntru păgâneştile fărădelegi.

El a zidit la marginea Muntelui Sionului o privelişte şi şcoli elineşti, făcătoare de născocite înţelepciuni, de lupte tinereşti şi de jocuri; iar pe tinerii care se deprindeau la acelea i-a rânduit să petreacă în casele desfrânatelor; căci poruncise să fie în sfânta cetate, împotriva legii, şi femei destrăbălate, ca, fără de opreală, după obiceiul elinesc, să se săvârşească poftele trupeşti. Astfel, băgând în Ierusalim necurăţia elinească, pe mulţi i-a întors de la dreapta cinstire de Dumnezeu. Pe preoţi i-a făcut să lase templul lui Dumnezeu şi să ia aminte la privelişte, la alergări de cai, la lupte şi la toate jocurile şi neorânduielile păgâneşti, cu care, înşelându-se cei tineri şi fără de minte, lăudau legile şi obiceiurile elineşti. Deci, părăsind legea lui Dumnezeu, se plecau cu înlesnire la fărădelegea păgânilor. Cei ce erau înţelegători şi adevăraţi iubitori ai dreptei credinţe, văzând fărădelegile care se făceau, suspinau pentru călcarea legii Domnului şi pentru spurcarea sfintei cetăţi şi plângeau pentru pierzarea poporului de un neam cu dânşii, care mergea în urma lui Iason, povăţuitorul cel orb.

Acela, pentru iubirea de stăpânire, a părăsit pe Dumnezeu şi legea Lui cea sfântă şi a vândut libertatea bunei credinţe părinteşti; deci, o sminteală şi împiedicare ca aceasta a făcut poporului lui Dumnezeu. Acel Iason, arhiereu mincinos, fiind trei ani în stăpânire, a fost izgonit de altul, asemenea lui, iubitor de stăpânire şi iubitor de păgânătate elinească, cu numele Menelae; şi ceea ce i-a făcut el mai înainte fratelui său cel drept, tot aceea a pătimit el însuşi. Acel Menelae, dând mai mult aur împăratului, a luat arhierească stăpânire şi a izgonit pe Iason, iar Sfântului Onie, cel dintâi arhiereu, i-a mijlocit ucigaşa moarte de la păgâni.

Dar, nepetrecând mult la arhierie, în acelaşi chip, a pătimit şi izgonire. Căci Lisimah, fratele lui, umplând mâinile împăratului cu mită, a câştigat arhieria. Dar şi el, răpind tâlhăreşte vasele şi furând aurul bisericesc, a fost ucis de popor şi, Menelae, fratele său, iarăşi a luat de la păgânul împărat stăpânirea arhierească.

Făcându-se în Ierusalim nişte neorânduieli şi tulburări ca acestea, din zi în zi se înmulţea păgânătatea elinească, iar fărădelegile făcându-se la arătare, se necinstea Dumnezeu. Deci, i s-a apropiat izbândirea lui cea cu dreaptă judecată şi s-a făcut un semn minunat, vestind mai înainte mânia lui Dumnezeu, care venea asupra cetăţii. S-au văzut în văzduh nişte cete de oaste adunându-se la război, ostaşi îmbrăcaţi cu haine de aur, având coifuri pe capetele lor, în mâini săbiile trase şi suliţe, şi astfel alergau pe cai. Deci, se tăiau cu săbiile unul pe altul; alţii ridicau suliţele şi pavezele, iar alţii se însăgetau cu suliţe. Ei făceau diferite lupte şi războaie şi ieşea strălucire din arme şi din zale în chipul aurului.

Acea vedere era înfricoşată şi înspăimântătoare. Ea s-a arătat până la patruzeci de zile şi tot poporul era în mare cutremur şi în nepricepere, zicând în sine: "Ce să fie aceasta?" În acea vreme a venit o veste mincinoasă în Ierusalim despre moartea împăratului, ca şi cum ar fi murit în războiul Egiptului; pentru că atunci se dusese să se lupte împotriva Egiptului. Ierusalimitenii care erau dreptcredincioşi s-au bucurat şi dănţuiau cu veselie, socotind că într-adevăr a pierit acel rău şi păgân împărat, apoi, înştiinţându-se că n-a murit, ci este viu şi se întoarce din Egipt în Siria, s-au sfătuit să lepede de pe dânşii jugul lui şi să nu-i mai slujească; deci s-au pregătit să se împotrivească lui. Împăratul, înştiinţându-se de toate acestea, s-a umplut de multă mânie şi a plecat cu oastea sa spre Ierusalim. Atunci ierusalimitenii au închis cetatea împotriva lui, însă nu au putut să se împotrivească puterii lui, de vreme ce era neunire între cetăţeni; pentru că unii dintr-înşii, care se abătuseră spre elinism, erau prieteni ai împăratului, iar mai vârtos Menelae, mincinosul arhiereu.

De aceea, împăratul a luat cetatea cu puterea sa de oaste şi a poruncit ostaşilor să ucidă fără de cruţare pe toţi cei ce se vor întâmpla pe uliţele cetăţii; apoi, intrând prin case, să înjunghie pe bărbaţi şi pe femei, pe bătrâni, pe tineri şi pe prunci. Numărul celor ucişi în cele trei zile a fost optzeci de mii, iar al celor legaţi şi aruncaţi în temniţă, patruzeci de mii. Mulţi din acei cetăţeni au fost daţi în robia ostaşilor, care au îndrăznit a intra cu mândrie în templul Domnului, având înainte conducător pe Menelae, care se făcuse vânzătorul patriei şi al legii. Deci au luat altarul cel de aur, sfeşnicul de aur, cădelniţele de aur şi toate vasele cele de mult preţ ce erau date de alţi împăraţi spre înfrumuseţarea templului. Au luat catapeteasma, coroanele şi toată podoaba cea de aur şi vistieriile cele tăinuite pe care le-au găsit de aur şi argint, pe toate

le-au luat. Pustiind şi spurcând templul lui Dumnezeu şi umplând cetatea de sângiuiri, de risipire şi de multă tânguire, s-au întors în Antiohia, lăsând în Ierusalim şi în toată Iudeea, chinuitori mai cumpliţi decât ei, spre muncirea poporului lui Israel.

După câtăva vreme, împăratul Antioh a scris la toată împărăţia sa poruncă, ca toate popoarele din toate seminţiile să fie una cu dânsul, ţinându-se împreună de zei şi de legile elineşti. Toate neamurile s-au plecat la porunca împăratului şi mulţi din iudei s-au supus aceluia, au jertfit idolilor şi au spurcat sâmbetele lor. După câteva zile, împăratul a trimis la Ierusalim pe unul din sfetnicii săi, bărbat bătrân şi de neam atenian, ca să silească pe toţi evreii să se lepede de legile lor părinteşti, să se închine idolilor şi să guste din cele jertfite lor; dar mai ales le-a poruncit să-i silească să mănânce carne de porc, de la care îi opreşte legea evreiască. El a mai poruncit ca templul Domnului să o facă capişte idolească, schimbându-i numele ei în capiştea lui Zeus al Olimpului, iar pe idolul Zeus să-l pună în locul cel sfânt.

Deci, trimisul acela, venind cu oaste în Ierusalim, împlinea porunca împăratului, spurcând cu jertfe necurate sfinţenia lui Dumnezeu şi silind poporul Lui la păgânătatea aceea. Deci, mulţi evrei mici la suflet au alergat cu sârguinţă la jertfele idoleşti; însă cei care erau statornici în credinţă au fugit în munţi şi în pustii, ascunzându-se în peşteri şi în prăpăstiile pământului, temându-se de chinuri şi ferindu-se de spurcăciunile idoleşti. Alţii, fiind prinşi, erau duşi cu sila în ziua naşterii împăratului şi în celelalte praznice elineşti urâte lui Dumnezeu, spre a aduce jertfă; dar erau şi mulţi din acei care nu voiau să se supună la porunca cea necurată. Şi era frică mare peste toate popoarele, dar nimeni nu îndrăznea să se numească iudeu, să ţină sâmbăta, să taie împrejur pe fiii lor, nici să facă ceva după legea lui Moise, pentru că toţi vedeau înaintea ochilor lor chinurile şi moartea care îi aştepta.

În vremea aceea, două femei evreice au fost pârâte la trimisul acela, cum că pruncii pe care i-au născut, i-au tăiat împrejur, după legea lor. Atunci, muncitorul a poruncit să le prindă şi, spânzurându-le pruncii de grumajii lor, să le poarte, spre batjocură, prin cetate; apoi au fost aruncate jos de pe zidurile cetăţii într-o groapă, luând astfel sfârşitul cel mucenicesc împreună cu fiii lor.

Alţii dintre iudei se adunaseră prin peşterile cele din jurul cetăţii, ca să-şi prăznuiască în taină ziua sâmbetei, despre care înştiinţându-se tiranul, a poruncit ca pe toţi să-i ardă în foc. După aceasta a fost prins unul din cei mai mari cărturari, cu numele Eleazar şi cu rânduiala preot, bătrân de ani, cu cinstea feţei bine

împodobit, înfrumuseţat cu cărunteţile şi cu înţelepciunea. El era ştiut de toţi ca un bun învăţător de lege în Ierusalim, fiind unul din cei şaptezeci şi doi de tâlcuitori, care a tălmăcit cărţile evreieşti în limba elinească, după porunca lui Ptolomeu Filadelful, împăratul Egiptului. Despre pătimirea acestui cinstit bătrân Eleazar se povesteşte astfel:

Fiind adus înaintea păgânului, când îi băga în gură cu sila carne de porc ca să mănânce, voia mai bine să-şi aleagă moartea cea slăvită şi mucenicească pentru legea Domnului, decât viaţa cea necinstită şi hulită, întru mânierea lui Dumnezeu. Deci, mergând de voie la chinuri, scuipa din gură carnea cea spurcată de care se atinsese şi se dădea pe dânsul chip celorlalţi evrei temători de Dumnezeu care voiau să moară pentru Legea Lui, învăţându-i un singur lucru, că nu se cade a îndrăzni la păcat, nici să mânie cu fărădelege pe Dumnezeu pentru această vremelnică viaţă, care este iubită de oameni.

Unii din păgâni, arătându-se miloşi faţă de Eleazar pentru cunoştinţa cea de demult cu dânşii, îi aduceau în taină cărnuri, nu de porc, ci de alte animale neoprite de lege, şi-i ziceau la ureche: „Primeşte acestea în locul celei de porc şi mănâncă înaintea tuturor, ca şi cum ar fi de porc, ca toţi, văzându-te că mănânci carne, să creadă că mănânci carne de porc, cum porunceşte împăratul, că numai aşa vei scăpa de chinuri şi de moarte!" Dar binecunoscătorul şi plăcutul lui Dumnezeu bătrân, îndată a răspuns către dânşii, zicând: „Mai bine îmi este ca îndată să mă arunc în iad, decât să mânii pe Dumnezeul meu prin călcarea Legii Lui celei sfinte; nici nu se cuvine vârstei noastre celei bătrâne să ne făţărnicim spre sminteala tinerilor celor mulţi. Căci dacă tinerii mă vor vedea făcând aceasta, la care voi mă sfătuiţi să fac, vor zice: "Iată, Eleazar la adânci bătrâneţi a lăsat legea părintească şi s-a lipit de păgâni!" Aşa că dânşii, pentru făţărnicia mea, se vor depărta de la Dumnezeul cel adevărat şi vor pieri; deoarece, căutând la mine, vor începe a defăima legea lui Dumnezeu şi a se abate la păgânească lege elinească, înşelându-se de iubirea vieţii cea de puţină vreme; iar eu voi aduce prihană asupra bătrâneţilor mele, făcându-mă pricinuitor pierzării atâtor suflete. Deci, chiar de mă voi izbăvi de muncile acestea, însă de muncile Atotputernicului Dumnezeu nu voi putea scăpa, nici viu, nici mort. Mai bine să mor acum, ca, prin răbdare bărbătească, să-mi împodobesc bătrâneţile mele, iar celor tineri să le las după mine pildă bună, când, cu mărime de suflet şi tărie, voi pătimi pentru cinstitele legi".

Astfel grăind, Sfântul Eleazar a fost tras spre chinuire; iar aceia care mai înainte se arătau că se milostivesc spre dânsul, s-au schimbat pentru cuvintele lui spre mânie şi iuţime. Deci, preotul lui Dumnezeu a fost muncit cu multe chinuri şi bătut cumplit. Fiind aproape mort, a suspinat şi a zis către Dumnezeu: „Cel ce toate le ştii şi spre toţi priveşti, Doamne, Tu ştii că, putând să mă izbăvesc de moarte, am suferit de bună voie aceste munci şi am răbdat cu trupul durerile cele grele, însă cu bucurie şi cu dragoste le primesc pe ele, deoarece pătimesc pentru slava sfântului Tău nume". Aceasta zicând, s-a sfârşit, lăsând pildă de urmat, nu numai celor tineri, ci şi la tot poporul, pomenirea morţii lui.

*

Să se adauge în cărţile bisericeşti şi aceasta spre pomenirea lui: după cumplita bătaie, au turnat peste rănile lui oţet cu miros greu şi l-au aruncat în foc. Iar el, rugându-se lui Dumnezeu, ca sângele şi moartea lui pentru neamul evreiesc să fie primite, şi-a dat sufletul său.

După sfârşitul cel mucenicesc al Sfântului Eleazar, au fost prinşi, împreună cu maica lor, şapte fraţi de neam cinstit şi, ca unii ce erau de bun neam, au fost trimişi la împărat în Antiohia spre cercetare. Ei au fost siliţi, împotriva legii evreieşti, să mănânce carne de porc. Mâncarea cărnii de porc pentru evrei era în acea vreme semn de depărtarea de Domnul Savaot, în care credeau ei, şi dovadă de păgânătate, la care se abăteau evreii cei mici la suflet. Aceşti şapte fraţi, fiind ucenicii preotului Eleazar, învăţătorul Ierusalimului, acela care a pătimit mai înainte, şi pomenind învăţătura lui cu bine, au stat cu mărime de suflet întru buna lor credinţă şi nu s-au supus poruncii împăratului, nevrând să-şi calce legea. De aceea i-au bătut cu vine de bou şi i-au muncit mult. Despre muncirea şi îndrăzneala lor cea cu bărbăţie înaintea chinuitorului, dumnezeiasca Scriptură povesteşte astfel în cartea Macabeilor:

Unul din Macabei, care era mai întâi, a zis către împărat astfel: „Ce voieşti să întrebi şi să înveţi de la noi? Fiindcă suntem gata a muri, decât a călca legile cele împărăteşti". Împăratul, mâniindu-se, a poruncit să ardă nişte tigăi şi căldări. Acelea fiind înfierbântate, a poruncit ca celui ce era între dânşii mai vorbăreţ la cuvânt să-i taie limba, să-i jupoaie pielea de pe trup şi să-i taie marginile mădularelor trupeşti; iar fraţii ceilalţi şi maica lor să privească. După ce îi tăiase toate mădularele, a poruncit să-l bage

în foc şi să-l frigă în tigaie, deşi abia mai sufla. Aburii înălţându-se din tigaie, toţi ceilalţi, împreună cu maica lor, îl îndemnau să moară cu bărbăţie, şi-i ziceau astfel: „Domnul Dumnezeu vede şi se mângâie de adevărul nostru, precum de faţă a arătat Moise prin cântarea care mărturiseşte, zicând: *Şi pentru robii Săi se va mângâia.*

Cel dintâi murind în acest fel, pe al doilea l-a scos spre batjocură; deci şi acestuia i-a jupuit pielea cu perii de pe cap, întrebându-l: „Vei mânca carne de porc mai înainte de a se schingiui trupul tău?" El, răspunzând cu glas părintesc, a zis: „Nu". De aceea şi acesta a fost chinuit, ca şi cel dintâi. Când era în suflarea cea de pe urmă, a zis: „Ţu, preaticălosule, ne pierzi pe noi din viaţa aceasta de acum, iar Împăratul lumii ne va învia întru învierea vieţii veşnice, pe noi, cei omorâţi pentru legile Sale". După aceasta a fost batjocorit al treilea; deci, cerându-i limba, el a scos-o afară îndată şi, întinzându-şi mâinile cu îndrăzneală şi cu bărbăţie, a zis: „Acestea le-am câştigat din cer şi pentru legile Lui le defăimez; deci nădăjduiesc să le iau de la Dânsul". Împăratul singur şi cei ce erau cu dânsul se minunau de mărimea de suflet a tânărului, că întru nimic nu socotea chinurile.

Acesta sfârşindu-se, păgânii au luat pe al patrulea şi l-au muncit asemenea. Iar când era aproape de moarte, a zis astfel: „Mai bine ucişi de oameni să aşteptăm nădejde de la Dumnezeu, ca să fim iar înviaţi de Dânsul, căci pentru tine nu va fi înviere!" După aceasta au adus pe al cincilea şi l-au muncit şi pe el. Acela, căutând spre dânsul, a zis: „Fiind stricăcios, ai stăpânire peste oameni şi faci ceea ce voieşti, însă să nu socoteşti că neamul nostru este părăsit de Dumnezeu. Tu să mai aştepţi şi vei vedea stăpânirea Lui cea mare, cum te va munci pe tine şi seminţia ta". După aceasta a adus pe al şaselea; şi acela, fiind aproape să moară, a zis: „Nu te înşela în zadar că noi pătimim acestea pentru că am greşit Dumnezeului nostru; iar tu să nu socoteşti că eşti nevinovat, începând a te lupta cu Dumnezeu".

Dar maica cea fără de măsură minunată şi vrednică de buna pomenire, văzând pe cei şapte fii pierind într-o singură zi, răbda cu bărbăţie, pentru nădejdea în Domnul şi îndemna pe fiecare din ei cu glas părintesc, fiind plină de vitejească înţelepciune. Deci, întărind gândul femeiesc cu suflet bărbătesc, zicea către dânşii: „Nu ştiu cum v-aţi arătat în pântecele meu, pentru că nu v-am dat eu duh şi viaţă, nici n-am alcătuit mădularele fiecăruia; ci Făcătorul lumii, care a zidit neamul omenesc, Acela care a dat viaţă tuturor,

vă va da iarăşi duh şi viaţă cu mila sa, căci vă defăimaţi pe voi singuri pentru legile Lui".

Lui Antioh părându-i că este defăimat şi trecând cu vederea glasul de ocară, cel mai tânăr fiind încă viu, îl sfătuia nu numai cu cuvintele, dar îl întărea şi cu jurământ, că-l va face bogat şi fericit, dacă se va depărta de la legile părinteşti; îl va face prietenul lui şi-i va încredinţa averi. Tânărul neluând aminte nicidecum la acestea, împăratul a chemat-o pe maica sa şi a îndemnat-o să-i fie tânărului sfătuitoare spre scăpare. El stăruind mult, ea a făgăduit că va sfătui pe fiul său; dar ea, plecându-se către dânsul, a râs de cumplitul chinuitor şi a zis cu glas părintesc: „Fiule, miluieşte-mă pe mine, care nouă luni te-am purtat în pântece, te-am hrănit cu lapte doi ani, te-am crescut, te-am adus la această vârstă şi ţi-am suferit durerile creşterii; te rog să cauţi spre cer şi spre pământ şi, văzând toate cele dintr-însele, să cunoşti că Dumnezeu le-a făcut pe toate din nimic, şi neamul omenesc tot aşa l-a făcut. Să nu te temi de acest flămând de carne, ci, fiind vrednic fraţilor tăi, să primeşti moartea, ca să primeşti milă împreună cu fraţii tăi!"

Ea grăind acestea, tânărul a zis: „Pe cine aşteptaţi? Nu voi asculta porunca împăratului, ci voi asculta porunca legii date părinţilor noştri prin Moise; iar tu, fiind aflător de toate răutăţile asupra iudeilor, nu vei scăpa de urgia lui Dumnezeu, pentru că noi pătimim acestea pentru păcatele noastre! Dacă Domnul nostru Cel viu S-a mâniat puţin spre înfricoşare şi învăţătură, apoi iarăşi Se va milostivi spre robii Săi. Iar tu, nelegiuitule şi spurcatule mai mult decât toţi oamenii, nu te înălţa în zadar, îngâmfându-te prin nădejdea cea deşartă, înălţându-ţi mâna asupra robilor Lui cereşti, pentru că n-ai scăpat încă de judecata lui Dumnezeu; căci fraţii noştri, răbdând puţine dureri după legea lui Dumnezeu, au câştigat viaţa cea veşnică; iar tu, cu judecata lui Dumnezeu, vei lua pedeapsa cea dreaptă, după mândria ta. Eu îmi dau sufletul şi trupul pentru legile părinteşti, precum şi-au dat şi fraţii mei. Eu chem pe Dumnezeu, ca degrab să fie milostiv asupra lui Israel; iar tu, cu muncirea şi cu bătaia, vei mărturisi că numai unul este Dumnezeu. La mine şi la fraţii mei va înceta mânia Atotţiitorului, adusă cu dreptate asupra a tot neamul nostru".

Împăratul, aprinzându-se de mânie asupra lui mai cumplit decât asupra celorlalţi, suferea ocărârea cu amar. Deci şi acesta a fost ucis şi s-a mutat curat din viaţă, nădăjduind spre Domnul.

Văzând aceasta fericita maică, al cărei nume era Solomonia, s-a umplut de veselie negrăită, că şi-a trimis fără prihană înaintea

lui Dumnezeu pe cei şapte fii ai săi. Apoi, stând deasupra trupurilor lor, şi-a întins mâinile în sus şi, rugându-se cu lacrimi fierbinţi, şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Astfel s-a sfârşit maica cu fiii săi. S-au sfârşit punându-şi sufletele pentru legea Atotţiitorului Dumnezeu.

Apoi Dumnezeu s-a milostivit spre neamul evreiesc pentru vărsarea sângelui robilor săi; căci a ridicat între evrei pe un bărbat viteaz, cu numele Iuda, din neamul preoţesc, care se chema Macabeul. Acela, cu putere ostăşească, s-a împotrivit bărbăteşte păgânului împărat Antioh şi, biruindu-l, a izgonit pe voievozii lui şi a ucis pe mulţi din cei ce se abătuseră la păgânătatea elinească, şi a curăţat templul Ierusalimului de spurcăciunile idoleşti, precum povestesc pe larg cărţile Macabeilor. Antioh, pedepsindu-se cu dreapta judecată a lui Dumnezeu, încă din această viaţă de acum, a început el a pătimi muncile cele cumplite; căci, fiind lovit de bubă netămăduită, îl umpluseră viermii şi ieşea din trupul său o duhoare nesuferită. Atunci ticălosul acela, după proorocia mucenicului celui mai tânăr, a mărturisit pe Dumnezeul lui Israel, pe care mai înainte Îl hulea, şi a început a căuta pe Cel care-l prigonea; dar n-a câştigat milă de la Dumnezeu, căci el n-a făcut milă oamenilor. N-a aflat loc de locuit şi cel rău a pierit cu sunet. Deci, Atotputernicul Dumnezeu era preamărit atunci, şi acum se preamăreşte de toate neamurile şi de-a pururea preamărit va fi întru toţi vecii. Amin.

Notă - Numele acestor şapte fraţi sfinţi mucenici, fraţi după trup, nu s-au pus înăuntrul istoriei acesteia pentru pătimirea lor; pe de o parte pentru că în dumnezeiasca Scriptură a cărţii Macabeilor nu sunt puse, iar pe de altă parte, pentru că la alţi povestitori se află numele acestora nepotrivite. În Prolog şi în Sinaxarul lunilor se numesc aşa: Avim, Antonin, Gurie, Eleazar, Evseon, Alim şi Marcel. Iar în cel evreiesc, vrednic de credinţă al faptelor celor mai vechi, cum şi povestitorul şi scriitorul pe larg al pătimirii sfinţilor acestor mucenici, Iosif Flaviu, care a vieţuit în zilele lui Vespasian, împăratul Romei, scrie astfel despre fraţii Macabei:

Cel dintâi se cheamă Macabeu; al doilea, Aver; al treilea, Mahir; al patrulea, Iuda; al cincilea, Ahaz; al şaselea, Aret, şi al şaptelea, Iacov. Deci, mai vrednică de credinţă este povestirea acestuia, decât cea scrisă în Prolog şi în Sinaxare, de vreme ce în acelea nu se află nume evreieşti, ci elineşti, precum Antonin şi Marcel, cu care nu se cădea atunci evreilor ierusalimiteni să se numească. Dar, de vreme ce s-a aflat de nepotrivirea numelor, de aceea n-am vorbit despre ele, pe care singur Dumnezeu le

ştie mai bine, ca Cel ce le-a scris în cartea vieţii; iar nouă ne ajunge să ne folosim din bărbătească lor pătimire pentru legea lui Dumnezeu.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII NOUĂ MUCENICI DIN PERGA PAMFILIEI

Sfinţii nouă mucenici au trăit în vremea împărăţiei lui Diocleţian şi a ighemonului Flavian, în Perga Pamfiliei, fiind creştinaţi de moşii lor. Mineon era teslar, iar ceilalţi plugari. Având toţi un gând, şi bun sfat sfătuindu-se, se duseră la lupta muceniciei, socotind pentru Hristos, toate ale lumii deşarte. Sosind la capiştea Artemidei, într-o noapte au stricat toţi idolii câţi au găsit acolo.

Fiind prinşi şi aduşi la întrebare înaintea ighemonului, au fost rău bătuţi, arşi pe coaste şi strujiţi cu unghii de fier până la oase, arzându-le subţiorii cu făclii, apoi, scoţându-le ochii cu ţepuşe, au fost băgaţi în temniţă, poruncind tiranul să nu le dea nici de mâncare, nici de băut, nici altă căutare să aibă. De aceea, peste puţină vreme, au fost daţi la fiare ca să-i mănânce, care, venind cu blândeţe la ei, nu le-au făcut nimic.

Mirându-se toţi de aceasta şi strigând «Mare este Dumnezeul creştinilor», îndată s-a pogorât din cer tunete şi fulgere cu ploi grele, amestecate cu grindină. Apoi s-a auzit un glas dumnezeiesc, care i-a chemat pe sfinţi, iar ei, auzind, s-au bucurat. Atunci ighemonul a poruncit să li se taie capetele, şi aşa au primit cununa muceniciei. Numele acestora sunt: Leontie, Atghie, Alexandru, Chindeu, Nisitei, Chiriac, Mineon, Catun şi Evclei.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUA

ADUCEREA CINSTITELOR MOAŞTE ALE SFÂNTULUI ÎNTÂIULUI MUCENIC ŞI ARHIDIACON ŞTEFAN

Sfântul Arhidiacon Ştefan fiind ucis cu pietre de către evrei, cinstitul lui trup a stat neîngropat două zile şi o noapte, fiind aruncat spre mâncarea câinilor, fiarelor şi a păsărilor; însă nimic nu s-a atins de dânsul, pentru că Domnul îl păzea pe el. În a doua noapte, Gamaliel, slăvitul învăţător de lege al Ierusalimului, cel ce se pomeneşte în Faptele Apostolilor, începuse a se îndupleca spre dreapta credinţă în Hristos. El se arătase în taină prieten al Sfinţilor Apostoli, şi a trimis bărbaţi cucernici ca să ia pe ascuns trupul întâiului mucenic, şi l-au dus în satul său, care, după numele lui, se chema Cafargamala, adică satul lui Gamaliel.

Acel sat era departe de Ierusalim ca la douăzeci de stadii; deci, acolo i-au făcut Sfântului Ştefan cinstita îngropare, punându-l într-o peşteră, în mormântul lui cel nou. După aceea, Nicodim, boierul evreiesc care venise noaptea la Domnul Hristos, plângând deasupra mormântului Sfântului Ştefan, s-a mutat; şi tot acolo aproape de mormântul mucenicului a fost îngropat de Gamaliel.

După aceasta şi Gamaliel, primind Sfântul Botez împreună cu fiul său, Aviv, şi vieţuind câtăva vreme cu bună plăcere în dreapta credinţă creştinească, s-a sfârşit. Deci, în aceeaşi peşteră, lângă mormântul lui Ştefan şi a lui Nicodim, i-au îngropat pe amândoi. Trecând mulţi ani şi pierind chinuitorii care mult au prigonit Biserica lui Hristos, a sosit împărăţia creştinească, prin luminarea marelui Constantin; şi, făcându-se alinare Bisericii şi dreapta credinţă strălucind pretutindenea, s-au aflat prin dumnezeiască descoperire cinstitele moaşte ale Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan şi, lângă dânsul, moaştele bărbaţilor celor de Dumnezeu plăcuţi, ale lui Nicodim, Gamaliel şi Aviv. Deci, le-au

aflat pe ele preotul satului acela, cu numele Luchian, după o arătare ce i s-a făcut lui în acest chip:

În noaptea unei vineri, în ceasul al treilea, odihnindu-se el, i s-a arătat în vedenia visului un bărbat bătrân, înalt la stat, bineîncuviinţat şi cu căruntetile înfrumuseţat, având barbă lungă, îmbrăcat cu o haină albă, care era împestriţată cu picături în chipul aurului, închipuind asemănări de cruci prin sine, iar în mâna sa avea un toiag de aur, cu care îmboldind în coaste pe preot, l-a strigat de trei ori, chemându-l pe nume: "Luchiane, Luchiane, Luchiane", şi a început a grăi: „Mergi în peştera Ierusalimului şi întreabă pe Sfântul Ioan arhiepiscopul, până când vom sta închişi şi nu ne deschide nouă? Căci în vremea arhieriei lui ni se cade nouă să fim arătaţi! Deci, deschide mormântul nostru, nezăbovind, unde, din nebăgare de seamă, zac moaştele noastre; pe de o parte, umplându-se de ploi, iar pe de alta, fiind călcate de picioarele celor necredincioşi! Deci, nu mă îngrijesc atâta de mine, pe cât de acei sfinţi vrednici de mare cinste, care zac împreună cu mine. Deschide-le pe acelea, ca să deschidă Dumnezeu lumii uşile milostivirii Sale, fiindcă este cuprinsă de multe primejdii!"

Preotul Luchian, înspăimântându-se, a întrebat pe bărbatul ce i se arătase lui, zicându-i: „Cine eşti tu şi cine sunt cei ce zici că sunt cu tine?" Iar acela a răspuns: „Eu sunt Gamaliel, învăţătorul lui Pavel, apostolul lui Hristos, şi Ştefan arhidiaconul se odihneşte împreună cu mine, cel ucis cu pietre de evrei şi de arhiereii Ierusalimului, pentru credinţa lui în Hristos. El fiind aruncat spre mâncarea câinilor, a fiarelor şi a păsărilor, l-am luat noaptea şi, aducându-l în acest sat al meu, l-am pus în peştera mea în mormântul gătit mie, vrând să am parte cu dânsul întru învierea şi în darul lui Dumnezeu. În alt mormânt, în aceeaşi peşteră, este pus Nicodim, cel ce de Domnul Hristos singur s-a învăţat sfânta credinţă şi a primit Sfântul Botez - după înălţarea Domnului -, de la apostoli. De al cărui botez şi de credinţa sa cea întru Hristos aflând evreii, s-au umplut de mânie şi voiau să-l ucidă pe dânsul, ca şi pe Ştefan, însă n-au făcut aceasta pentru cinstea mea, fiindcă îmi era rudenie; ci au luat de la dânsul dregătoria, iar averea lui au adăugat-o la averile bisericeşti. Deci, blestemându-l, l-au izgonit din cetate cu multe ocări şi cu necinste, iar eu l-am primit pe dânsul în satul meu şi l-am hrănit până la sfârşitul lui.

Murind el, l-am îngropat aproape de moaştele întâiului Mucenic Ştefan. Acolo am îngropat în al treilea mormânt şi pe Aviv, prea iubitul meu fiu care, împreună cu mine, a primit sfântul Botez de la apostolii lui Hristos, când era în vârstă de douăzeci de ani. El murind înainte de mine, l-am îngropat în mormântul al treilea săpat în peretele peşterii, cu care împreună am pus să fie aşezat şi trupul meu când voi fi murit". Preotul iarăşi l-a întrebat, zicându-i: „Unde vă vom căuta pe voi?" Gamaliel a răspuns: „Caută-ne înaintea satului spre partea de miazăzi, la ţarina care se numeşte de la Gravi, adică ţarina bărbaţilor lui Dumnezeu".

Zicând aceasta, s-a făcut nevăzut, iar preotul, deşteptându-se, a lăudat pe Dumnezeu şi s-a rugat, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, de este de la Tine arătarea aceasta, iar nu o înşelăciune, porunceşte, ca şi a doua oară şi a treia oară să mi se facă aceeaşi arătare!" Luchian a început a posti cu mâncare uscată până la altă vineri, petrecând în rugăciune şi nespunând cuiva de vedenia aceea.

În noaptea celeilalte vineri, în ceasul al treilea, Gamaliel iarăşi s-a arătat lui Luchian preotul în acelaşi chip ca întâia oară, şi i-a zis: „Pentru ce n-ai luat seamă ca să mergi şi să spui Sfântului Ioan arhiepiscopul, precum ţi-am zis?" Preotul i-a răspuns: „Iartă-mă, Domnul meu, că m-am temut să merg îndată după cea dintâi vedenie şi să-i spun, ca să nu mă aflu mincinos; ci m-am rugat Domnului să te trimită a doua oară şi a treia oară la mine, ca să mă pot încredinţa despre acest adevăr". Iar el, făcându-i cu mâna, i-a zis: „Pace ţie, preote, odihneşte-te!" Şi se vedea ca şi cum ieşea văpăi din ochii preotului. Apoi iarăşi, întorcându-se către dânsul, i-a zis: „Luchiane, de vreme ce te gândeşti cum vei afla şi vei cunoaşte moaştele fiecăruia din noi, caută, vezi şi cunoaşte cele ce se vor arăta ţie!"

Zicând aceasta, cel ce se arătase a adus preotului patru coşniţe: trei de aur, iar a patra de argint. Drept aceea, una dintre acele coşniţe de aur era plină de flori roşii, a doua şi a treia din cele de aur erau pline de flori albe, iar a patra coşniţă, cea de argint, era plină de şofran galben binemirositor. Coşniţa cea dintâi de aur, cu florile cele roşii, a pus-o de-a dreapta preotului, spre răsărit, pe cea de-a doua, cu florile cele albe, a pus-o în partea dinspre miazăzi, iar pe a treia şi pe a patra, le-a pus împreună în partea dinspre apus, în dreptul celei dintâi ce era spre răsărit. Preotul a întrebat pe cel ce-i arăta lui acelea, zicându-i: „Ce sunt acestea, domnul meu?" El i-a răspuns: „Acestea sunt mormintele noastre, în care ne odihnim noi. Coşniţa cea de aur cu flori roşii dinspre răsărit este mormântul Sfântului Ştefan, care s-a roşit cu sângele mucenicesc pentru Hristos. Cealaltă coşniţă de aur, cu florile cele albe, care stă spre miazăzi, este mormântul Sfântului Nicodim. A treia coşniţă, asemenea cu flori albe, care stă spre apus, este mormântul meu. Iar a patra coşniţă, cea de argint, cu

şofranul cel binemirositor, care stă împreună cu a mea, este mormântul fiului meu, Aviv, care a fost curat din pântecele maicii sale, cu trupul şi cu sufletul, şi s-a sfârşit în feciorie fără de prihană".

Gamaliel, zicând acestea, s-a făcut nevăzut împreună cu coşniţele. Preotul, după acea vedenie, a mulţumit lui Dumnezeu şi se silea la rugăciune şi la postire până în vinerea a treia, aşteptând ca şi a treia oară să se învrednicească de acea arătare. În noaptea vinerii a treia, Gamaliel, acelaşi bărbat cinstit şi cu sfânta podoabă, a stat înaintea preotului în vedenie, zicându-i cu îngrozire: „Pentru ce nu ai luat seamă până acum, adică să mergi la arhiepiscop şi să-i vesteşti lui cele arătate şi cele zise ţie? Oare nu vezi câtă secetă şi mâhnire este în cele de sub cer? Dar tu nu te îngrijeşti! Oare nu sunt în pustietăţi bărbaţi sfinţi mai buni şi mai vrednici de această descoperire decât tine? Iar noi, trecându-i pe aceia, am voit să fim arătaţi prin tine; deci, sculându-te, mergi şi spune arhiepiscopului ca să deschidă locul în care ne odihnim şi să facă o rugăciune, ca Domnul, cu rugăciunile noastre, să fie milostiv spre poporul Său".

Deci, sculându-se preotul şi mulţumind Domnului, a mers cu sârguinţă la Ierusalim şi i-a spus sfântului arhiepiscop Ioan acea vedenie de trei ori. Arhiepiscopul, plângând de bucurie a zis: „Binecuvântat este Dumnezeu, iubitorul de oameni, Care voieşte să ne arate nouă mila Sa, prin descoperirea sfinţilor Săi, pe care, de ne vom învrednici a-i afla, apoi mi se cade mie să aduc aici în cetate moaştele Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, care s-a nevoit împotriva iudeilor şi a văzut cerurile deschise şi pe Hristos stând în slava Sa. Iar tu, fiule - a zis către preot -, du-te la ţarina aceea, caută locul unde zac sfinţii, sapă până dai de mormintele lor, şi vesteşte-mă când îi vei găsi pe ei!"

Preotul, întorcându-se de la cetate în satul său, a chemat nişte bărbaţi cucernici, şi a mers cu dânşii la ţarina ce se numea „de la Gavri". În mijlocul acelei ţarine era o movilă. Deci, socotind că acolo se odihnesc moaştele sfinţilor, a voit să sape, dar mai întâi a făcut rugăciune de toată noaptea pe acea movilă. Într-acea noapte s-a arătat Sfântul Gamaliel unui monah ce locuia acolo pe aproape, cu numele Nughetie, zicându-i: „Du-te şi spune preotului Luchian să nu se osteneasca săpând acea movilă, căci noi nu zăcem acolo, ci să ne caute lângă valea din partea dinspre miazăzi, că acolo suntem îngropaţi. Sub acea movilă ne-a pus când ne aducea la îngropare şi se făcea acolo deasupra noastră plângere, după obiceiul cel vechi. De aceea s-a făcut acea movilă, întru mărturia plânsului ce s-a făcut pentru noi. Deci, monahul acela, sculându-se,

s-a dus şi a găsit pe preotul Luchian cu mulţi oameni, săpând la acea movilă şi i-a spus lui ceea ce a văzut şi a auzit. Atunci preotul a preamărit pe Dumnezeu, că a arătat şi pe un alt martor al descoperirii.

Mergând spre vale, au găsit lângă ea o piatră, pe care era scris cu slove evreieşti „Heliil", care se tâlcuieşte „Robii lui Dumnezeu". Deci, săpând piatra aceea şi luând-o de acolo, au găsit o intrare strâmtă în peşteră. Intrând în ea cu lumânare, au văzut în pereţi săpate mormintele şi într-însele moaştele sfinţilor. Intrarea în peşteră era dinspre miazăzi şi în dreapta spre răsărit era mormântul Sfântului Arhidiacon Ştefan; în dreptul intrării dinspre miazănoapte era mormântul Sfântului Nicodim, iar în partea dinspre apus, în dreptul Sfântului Ştefan, se odihnea Sfântul Gamaliel cu fiul său, precum mai înainte se făcuse arătare preotului în vedenie prin coşniţe. Atunci îndată preotul a spus lui Ioan, arhiepiscopul Ierusalimului, despre aflarea sfinţilor.

Arhiepiscopul luând pe cei doi episcopi care se întâmplaseră acolo, pe Elefterie al Sevastiei şi pe un alt Elefterie al Ierihonului, a mers cu sârguinţă la locul acela unde erau moaştele sfinţilor şi, săpând intrarea peşterii largă, au intrat înăuntru. Dar când au deschis mormântul Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, îndată s-a cutremurat pământul şi s-a auzit de cei vrednici glasul îngerilor care cântau: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace...* Şi atât de bună mireasmă mirositoare a ieşit din moaştele sfântului, încât nimeni din oameni nu a mirosit cândva mai înainte. Tuturor li se părea că stau ca în rai, umplându-se văzduhul de acea bună mireasmă, încât până la zece stadii se simţea mirosul acela. Împreună cu arhiepiscopul venise de la Ierusalim şi din satele de primprejur mult popor, între care erau şi mulţi cuprinşi de felurite boli; unii orbi, alţii şchiopi, alţii pătimeau cu neputinţe dinlăuntru, alţii erau munciţi de diavoli, iar alţii pătimeau diferite boli. Deci, în acel ceas toţi au primit tămăduiri, iar numărul celor care se tămăduiseră era şaptezeci şi trei. Luând moaştele acestor patru sfinţi, le-au scos cu cântări de psalmi pe movilă, iar poporul le săruta cu cucernicie. După aceasta, arhiepiscopul a zidit degrabă pe locul acela o biserică în numele sfinţilor celor aflaţi, şi a pus într-însa pe Nicodim, pe Gamaliel şi pe Aviv, iar moaştele Sfântului Arhidiacon Ştefan le-au dus cu cinste în Ierusalim şi le-au pus în biserica din Sfântul Sion.

În aceeaşi vreme, un oarecare bărbat din suita împărătească, cu numele Alexandru, împreună cu femeia sa, Iuliana, au plecat de la Constantinopol la Ierusalim spre închinarea la Sfintele Locuri.

Văzând ei minunile Sfântului Întâiului Mucenic Ştefan, au zidit în cetate o biserică de piatră în numele lui şi au rugat foarte mult pe arhiereu să mute moaştele Sfântului Ştefan în biserica cea nou zidită. Arhiereul, fiind silit de rugămintea cea cu dinadinsul a femeii, a făcut ceea ce cerea. Dar, după câtva timp, Alexandru s-a îmbolnăvit de moarte în Ierusalim şi a poruncit femeii sale cu jurământ, să-i facă o raclă asemenea cu racla întâiului mucenic şi în ea să-l pună pe el lângă moaştele Sfântului Ştefan. Aceasta poruncindu-i, a murit.

Femeia, făcând după porunca bărbatului său o raclă asemenea cu racla sfântului, a pus în ea cu slăvită îngropare trupul bărbatului ei lângă racla sfântului. Ea a stat în Ierusalim lângă biserica aceea, nevrând să se despartă de bărbatul său, măcar că el murise, deoarece credea că el este viu întru Domnul. Dar, de vreme ce Iuliana, soţia lui Alexandru, era tânără, frumoasă şi bogată, mulţi din cei de neam bun o sileau să o ia în a doua nuntă; însă ea, fiind înţeleaptă, nicidecum nu voia să se însoţească după alt bărbat, păzind neschimbată credinţa însoţirii cu bărbatul cel dintâi, cu care aştepta să aibă parte la înviere în rânduiala dreptilor.

Însă, când un oarecare din puternicii stăpânitori o supăra pe ea foarte mult, vrând să o ia de soţie, dânsa, ca să scape de el, s-a gândit să ia trupul bărbatului său şi să se întoarcă la Constantinopol în patria sa, mai cu seamă că trecuseră opt ani de la moartea lui. Deci, a rugat pe arhiepiscopul Ierusalimului să n-o oprească să ia trupul bărbatului său, dar el n-a voit. Atunci ea a scris degrabă o scrisoare tatălui său, care trăia în Constantinopol, rugându-l să mijlocească pe lângă împăratul Constantin cel Mare, care împărăţea pe atunci, ca să poată fără de oprire să ia din Ierusalim trupul bărbatului său şi să vină la Constantinopol. Astfel că nu după lungă vreme a venit poruncă de la împărat, după cum o cerea ea şi a arătat-o arhiepiscopului.

Arhiepiscopul, văzând scrisoarea împărătească, nimic nu mai putea să răspundă împotrivă şi o binecuvântă să fie după dorinţa ei. Atunci Iuliana, cu binecuvântare descoperind pământul în care erau amândouă raclele, a Sfântului Mucenic Ştefan şi a bărbatului ei, Alexandru, a luat din greşeală racla cu moaştele sfântului, în loc de aceea a bărbatului, voind Dumnezeu aşa, şi Întâiul Mucenic astfel dorind. Deci, punând-o în carul tras de catâri, a plecat în cale. Când a pornit din Ierusalim era seară şi în aceeaşi noapte, deasupra moaştelor pe care le duceau, s-a auzit din văzduh glasul îngerilor care cântau doxologia şi o bună mireasmă ieşea din raclă ca din nişte mir mult vărsat şi se auzeau de departe şi glasuri

diavoleşti, strigând: „Amar nouă, că Ştefan trece şi ne bate pe noi!" Slugile Iulianei, auzind unele ca acestea, s-au cutremurat şi au zis către dânsa: „Ce este aceasta, doamnă, că se aud felurite glasuri, care spun de numele lui Ştefan? Oare nu cumva ducem noi racla Întâiului Mucenic în loc de aceea a domnului nostru Alexandru?" Iar ea, lăcrimând, cu bucurie a zis: „Tăceţi, fiilor, că aşa este, precum a voit Dumnezeu şi precum a dorit sfântul, robul Său".

Ajungând la Ascalon, cetate lângă mare, au aflat o corabie mergând spre Constantinopol. Dând plată cârmaciului, au stat în corabie cu moaştele sfântului, şi astfel au pornit în cale. Dar când erau ei în mijlocul mării, s-a ridicat o furtună mare, încât şi corabia se acoperea cu valuri, iar cei din corabie se temeau de învăluirea cea cumplită. Dar iată că li s-au arătat lor în vederea ochilor Sfântul Întâiul Mucenic Ştefan, şi le-a zis: „Eu sunt cu voi, nu vă temeţi!" Aceasta zicând-o, s-a făcut nevăzut. Deci, îndată marea s-a schimbat într-o alinare, şi au mers de acolo fără de primejdie, iar noaptea se arăta lumină deasupra moaştelor sfântului şi multă bună mireasmă ieşea din sicriu şi cântări îngereşti se auzeau în văzduh.

Sosind la Calcedon, au rămas acolo cinci zile şi au făcut înştiinţare cetăţenilor despre moaştele Sfântului Ştefan. Deci, mulţi veneau la corabie, unde aduceau pe neputincioşii lor, şi toţi câţi erau bolnavi au câştigat tămăduire prin vederea întâiului mucenic; iar diavolii s-au izgonit din oameni şi, fugind, strigau: „Ştefan cel ucis de evrei cu pietre a venit şi ne munceşte pe noi cumplit şi de pretutindeni ne izgoneşte şi de pe pământ şi de pe mare".

După aceasta, corabia, plecând de la Calcedon şi mergând cu bine, a ajuns la Constantinopol. Dreptcredincioasa femeie Iuliana, s-a dus la tatăl său şi a spus amănunţit toate despre moaştele Sfântului Arhidiacon Ştefan. Atunci, tatăl său împreună cu dânsa, s-au dus şi au spus împăratului şi patriarhului acestea şi s-au umplut de mare bucurie. Deci, patriarhul, clerul şi tot poporul au mers la malul mării, întru întâmpinarea moaştelor Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, şi, scoţând din corabie racla cu moaştele sfântului, au pus-o în carul împărătesc şi au petrecut-o cu cinste şi cu cântări de psalmi. Apoi au dus carul în palatele împărăteşti, pentru că aşa poruncise împăratul.

Multele minuni ce s-au făcut în acea vreme de la sfintele moaşte, nu este cu putinţă a le spune. Toţi, câţi erau cuprinşi de orice neputinţe şi de boli, primeau tămăduiri. Petrecându-le ei cu acest fel de cinste, au ajuns la locul care se numea "Băile lui Constantin". Acolo, catârii, care trăgeau carul împărătesc în care erau moaştele, au stat, iar slugile îi băteau, silindu-i să meargă, dar ei nu

puteau să mişte paşii din loc nicidecum. Atunci un catâr, prin dumnezeiasca poruncă, luând glas omenesc, a grăit astfel: „Pentru ce ne bateţi în zadar, că în acest loc a voit Întâiul Sfânt Mucenic Ştefan să i se pună moaştele?"

Toţi, auzind un glas ca acesta, s-au mirat foarte mult şi s-au înspăimântat; deci, au preamărit pe Dumnezeu cu glasuri de cântări. Împăratul a poruncit ca îndată să se zidească o biserică de piatră în acel loc; deci, în scurtă vreme s-a zidit o biserică foarte frumoasă în numele Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan şi a pus în ea cinstitele lui moaşte întru slava şi lauda Domnului Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel slăvit împreună cu Tatăl şi Sfântul Duh, Căruia şi de la noi păcătoşii să-I fie cinste şi slavă, închinăciune şi mulţumire, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, AFLAREA MOAŞTELOR SFINŢILOR MUCENICI MAXIM, CHINDILIAN ŞI DADA

Aceştia au trăit pe vremea împăratului Maximian, în oraşul Rodostolul, în latura cea a doua a Misiei. Stând ei de faţă înaintea lui Tarchinie ipatul şi nevrând să jertfească, au fost bătuţi; şi aducându-se la acelaşi loc, ce se numeşte Ozovia, li s-au tăiat capetele în douăzeci şi opt ale lui aprilie.

Mulţi ani fiind neştiuţi, s-au descoperit printr-un înger cinstitele lor moaşte, în două zile ale lui august. Acestea şi acum se află în locaşul Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, la locul ce se zice al lui Viglentie.

LUNA AUGUST

ZIUA A TREIA

POMENIREA CUVIOŞILOR PĂRINŢI ISACHIE, DALMAT ŞI FAUST

Viaţa cea plăcută lui Dumnezeu a Cuviosului Isachie şi râvna lui cea mare pentru buna credinţă, prin care a mustrat pe răucredinciosul împărat Valent, proorocindu-i pieirea lui, cum şi fericitul sfârşit al acestui cuvios, s-a scris din destul la 30 mai. Cel ce voieşte să o afle, să citească acolo.

Cuviosul Dalmat, fiind în viaţă mirenească, a fost mai întâi ostaş în împărăţia lui Teodosie cel Mare, de care era foarte cinstit. Apoi, pentru Dumnezeu, a defăimat toate cele lumeşti şi, lăsându-şi femeia şi copiii, a luat cu dânsul numai pe un fiu al său cu numele Faust şi s-a dus la Cuviosul Isachie, care avea mânăstire în cetatea dinaintea Constantinopolului. El a fost tuns de dânsul în rânduiala monahicească împreună cu fiul său, şi trăiau amândoi cu dumnezeiască plăcere, nevoindu-se în pustniceştile osteneli. Dar, după ce Cuviosul Isachie a ajuns la adânci bătrâneţi şi se apropia de sfârşit, a chemat pe fraţi şi, învăţându-i despre mântuire, le-a pus egumen în locul său pe Cuviosul Dalmat, după al cărui nume mai pe urmă s-a numit şi mânăstirea aceea "a lui Dalmat".

Cuviosul Dalmat a fost hirotonit preot de către Atic, patriarhul Constantinopolului. El a postit atât de mult, încât petrecea fără hrană până la patruzeci de zile, biruind astfel, prin post şi rugăciuni, puterea diavolului. El s-a nevoit încă şi asupra diavolilor celor văzuţi, adică asupra ereticilor nestorieni care huleau pe Preasfânta Fecioară Maria, Maica Domnului, şi a fost mare ajutător Sfinţilor Părinţi la al treilea Sinod ecumenic, care s-a ţinut în Efes, în timpul împăratului Teodosie cel Mic. Cuviosul era foarte iubit de împărat şi de sfinţii părinţi care l-au pus arhimandrit în Mânăstirea Dalmatului. Plăcând el lui Dumnezeu desăvârşit, s-a

mutat la Dânsul la adânci bătrâneţi. De asemenea şi fiul lui, Cuviosul Faust, străbătând prin toată dumnezeiasca plăcere şi prin toată nevoinţa monahicească şi sfârşind bine alergarea pustnicească, s-a mutat la veşnicile locaşuri şi s-a numărat cu cuvioşii părinţi în viaţa cea fără de moarte.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL COSMA SIHASTRUL

Despre acest cuvios părinte Cosma, se scrie astfel în cartea ce se numeşte Limonar: Părintele Vasile, preotul Mânăstirii Vizantia, ne-a povestit, zicând: „Fiind eu în cetatea Domnului, Antiohia, a venit de la Ierusalim, din lavra Faran, la Preasfinţitul Patriarh Grigorie, părintele Cosma scopitul, bărbat ales în pustnicie, râvnitor al credinţei, păzitor tare al dogmelor celor drepte şi foarte înţelept în dumnezeiasca Scriptură. Petrecând el câteva zile în Antiohia, a murit; iar patriarhul a poruncit ca cinstitele lui moaşte să le îngroape în patriarhala sa mânăstire, unde era îngropat un oarecare episcop.

Într-una din zile, m-am dus să cercetez mormântul sfântului stareţ şi să mă închin cinstitelor lui moaşte. Acolo am văzut că şedea lângă mormânt un sărac şi cerea milostenie de la cei ce intrau în biserică. Acela, văzându-mă că mă închin la mormânt de trei ori şi fac rugăciune preoţească pentru odihna celui mutat, mi-a zis: „Părinte, mare stareţ a fost acela pe care l-aţi îngropat aici acum două luni". Eu i-am grăit: „De unde ştii?" El a răspuns: „Cu adevărat, părinte, eu am fost slăbănog doisprezece ani şi prin acest stareţ m-a tămăduit Dumnezeu. Şi când sunt în orice fel de supărare, el vine şi mă mângâie şi-mi dă răcorire. Să auzi încă şi altă minune despre dânsul. De când l-aţi îngropat, îl aud în toate nopţile strigând către episcop: «Ereticule, nu te atinge şi nu te apropia de mine, pentru că eşti vrăjmaşul sobornicestii şi Sfintei Biserici a lui Dumnezeu!»"

Eu, auzind acestea - zice preotul - de la săracul cel tămăduit, m-am dus şi am spus patriarhului şi l-am rugat să poruncească să ia de acolo trupul stareţului şi să-l pună în alt loc. Preasfinţitul patriarh mi-a zis: „Fiule, să mă crezi, cu nimic nu se vatămă părintele Cosma de ereticul acela; dar aceasta s-a făcut ca să fie ştiută de noi fapta stareţului cea bună şi râvna lui pentru dreapta credinţă. Asemenea, să se vădească şi credinţa cea rea a episcopului, ca să nu-l avem pe el în rândul credincioşilor".

Acelaşi preot Vasile ne-a mai povestit de părintele Cosma şi aceasta: „Odată am mers la dânsul la lavra Faran şi stareţul mi-a spus că într-o zi i-a venit lui un gând, dorind să înţeleagă ce este ceea ce a zis Domnul ucenicilor Săi: *Cel ce are haină să o vândă şi să-şi cumpere sabie*. Ucenicii I-au răspuns: *Iată, sunt aici două săbii! Domnul le-a zis: Este destul.* Deci, stareţul, cercetând mult despre aceasta şi neputând să socotească şi să înţeleagă, a ieşit din chilie în amiaza zilei, vrând să meargă la lavra care se numea Pirg, la părintele Teofil, ca să-l întrebe despre acel cuvânt. Mergând prin pustie, când era aproape de Calamon, a văzut un balaur foarte mare coborându-se din muntele Calamonului. Balaurul acela era atât de mare, încât când se încovoia, trupul său se făcea ca o boltă şi în urma lui rămânea foarte mare pe pământ; astfel se târa în preajma căii care era înaintea stareţului.

Stareţul, cunoscând că acela este meşteşugul diavolului, care voia să-i împiedice calea pe care o avea în gând, s-a înarmat cu rugăciunea şi a trecut fără frică pe calea care-i stătea înainte, pe sub încovoietura trupului balaurului, ca printr-o boltă, nepătimind nici o vătămare, păzindu-se astfel cu puterea lui Dumnezeu. Venind la părintele Teofil şi punându-i întrebarea despre cuvântul ce s-a zis mai înainte, a auzit de la dânsul un răspuns ca acesta: „Două săbii, înseamnă rânduiala cea îndoită a vieţii celei plăcute lui Dumnezeu: lucrarea şi vedenia; adică a se osteni şi a-şi adânci mintea în dumnezeiasca gândire şi rugăciune. De are cineva aceste două fapte bune, acela este desăvârşit".

Preotul Vasile ne-a mai povestit despre cuviosul stareţ încă şi aceasta. La început, când am mers la părintele Cosma în lavra Faran şi am petrecut într-însa zece ani, stareţul mult m-a folosit pe mine cu cuvintele sale cele insuflate de Dumnezeu. Dar odată, vorbind despre mântuirea sufletului, a adus nişte cuvinte ale Sfântului Atanasie, patriarhul Alexandriei, şi mi-a zis: „Când vei auzi sau vei afla vreun cuvânt din cărţile Sfântului Atanasie, de nu vei avea hârtie, să-l scrii pe haina ta". O sârguinţă ca aceasta avea cuviosul spre acei Sfinţi Părinţi şi spre acei învăţători bisericeşti atât de mari.

El, după viaţa cea vremelnică şi plăcută lui Dumnezeu, a câştigat parte în viaţa cea veşnică, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, I se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL ANTONIE ROMANUL, DIN CETATEA NOVGORODULUI

Cuviosul Antonie s-a născut şi a crescut în Roma cea veche, pe vremea când Biserica Apusului se despărţise de dreptcredincioasa Biserică a Răsăritului. Copilul, fiind dat la învăţătura cărţii, a învăţat nu numai limba latină, ci şi limba greacă, învăţând a citi şi a înţelege dumnezeiasca Scriptură. Venind el în vârstă, a fost deprins de părinţii lui cu sfânta credinţă, şi s-a întărit în ea din citirea cărţilor, la care se nevoia foarte mult şi lua aminte la învăţăturile Sfinţilor Părinţi, care au luminat dreapta credinţă prin cele şapte Sinoade a toată lumea şi au întărit-o. De acelea el se ţinea foarte mult.

Apoi, părinţii lui ducându-se către Domnul, tânărul a început a împărţi la săraci averea care rămăsese de la ei, dorind să treacă cu vederea deşertăciunile lumeşti şi să slujească lui Dumnezeu. El voia să iasă din Roma, de vreme ce vedea în ea tulburările şi dezbinările ce se făceau în vremea aceea. Deci, grăbindu-se să iasă de acolo, a băgat averea ce rămăsese într-un poloboc, adică aurul şi argintul, vasele bisericeşti şi alte lucruri scumpe, şi, întărindu-l cu cercuri de fier, l-a aruncat în mare, lăsându-l în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, iar el s-a dus în pustie. Aflând el acolo în pustie oarecare monahi vieţuitori, între care unul era preot, i-a rugat să-l primească să vieţuiască împreună în rânduiala lor. Dar aceia, abia au voit de l-au primit, de vreme ce îl vedeau tânăr, neavând decât 18 ani.

Deci, Antonie, sălăşluindu-se în pustie cu acei monahi plăcuţi lui Dumnezeu, s-a îmbrăcat în chipul monahicesc şi a vieţuit acolo 20 de ani, supunându-se la toată ascultarea şi la toate nevoinţele pustniceşti. Apoi, ridicându-se contra binecredincioşilor creştini prigoana cea desăvârşită, de către călcătorii de lege şi ajungând şi în locaşurile pustniceşti, mulţi dintre ei au fost prinşi şi munciţi, iar alţii au fugit de acea prigonire, fiecare unde putea să se ascundă. Atunci Cuviosul Antonie, plecând de acolo, a trecut prin pustietăţi şi prin locuri neumblate; deci, găsind la marginea mării o piatră, a stătut pe ea, rugându-se neîncetat lui Dumnezeu ziua şi noaptea. El nu avea colibă, nici acoperământ, iar ca hrană avea ceea ce adusese cu el din pustnicescul său locaş şi rodul pe care îl dădea pustia cea de lângă mare. Fericitul Antonie mânca din ea foarte puţin, o dată pe săptămână, postind din Duminică în Duminică. Aşa s-a nevoit pe acea piatră un an şi două luni.

În anul 6614 de la facerea lumii (1106 de la Hristos), în a cincea zi a lunii septembrie, s-au ridicat nişte vânturi groaznice, marea s-a tulburat foarte rău şi valurile se ridicau până la piatra pe care era cuviosul. Deodată, repezindu-se un val, a ridicat piatra pe care stătea cuviosul şi l-a dus ca într-o corabie uşoară. Atunci, o, minune preaminunată! Cine a văzut vreodată sau a auzit să înoate piatra deasupra apei? Însă poruncii dumnezeieşti toate îi sunt slujitoare. Piatra înota pe mare mai presus de fire, fiind purtată de valuri, dar mai ales de puterea dumnezeiască; iar Antonie, robul Domnului, şedea pe dânsa, rugându-se în nevoinţă. O, ce fel de nădejde avea acest bărbat minunat! Cât de tare era nădejdea lui în Dumnezeu! Că, fiind în aşa de mare primejdie, nu s-a temut, nici nu s-a deznădăjduit, ci, îndreptându-şi mintea către Dumnezeu, s-a lăsat în voia Lui, având înaintea ochilor pe Preacurata Fecioară Maria.

Deci, i se părea că vede - precum singur a spus mai pe urmă duhovniceştilor bărbaţi -, sus în nor pe Preacurata Stăpâna noastră Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioară Maria, ţinând în mâini pe preaveşnicul său Prunc, pe Domnul nostru Iisus Hristos. Cuviosul, fiind cu totul în bucurie duhovnicească, nu băga de seamă acea înotare înfricoşată prin mijlocul valurilor mării; ci, ca fiind fără trup, se uitase pe sine şi se îndulcea de acea vedenie. El a înotat din părţile Romei pe deasupra apelor, trecând peste ocean, pe râul Neva, pe iezerul Ladojosc şi pe râul Volga, împotrivindu-se repeziciunilor negrăite, până ce a ajuns la marea cetate Novgorod; iar piatra a stat noaptea la mal, unde era mânăstirea. Cuviosul a auzit clopotele de la cântarea de noapte şi s-a înspăimântat, părându-i-se că l-a dus iar la Roma, deoarece nu ştia încotro l-a povăţuit porunca lui Dumnezeu.

A doua zi, venind oamenii la malul râului, s-au minunat, văzând piatra care nu era acolo mai înainte şi pe omul cel străin stând lângă dânsa; deci, l-au întrebat de unde este. El nu le-a răspuns nimic, pentru că nu ştia limba slavonească, ci numai s-a închinat lor. Deci, a stat pe piatra aceea trei zile, nedându-se jos de pe dânsa şi rugându-se lui Dumnezeu să-i descopere cetatea, oamenii şi limba. A patra zi, după multă rugăciune, s-a dat jos de pe piatră şi s-a dus în cetate, dorind să afle vreun om cu care să poată vorbi şi astfel să afle ce cetate este. După rânduiala lui Dumnezeu, a găsit un om, care, după îmbrăcăminte, l-a cunoscut că era grec. El, grăindu-i cu cuvinte greceşti, a aflat că ştia nu numai limba grecească, dar şi pe cea latinească şi rusească, pentru că era

neguţător şi, umblând prin multe ţări, învăţase diferite limbi. Pe acela l-a întrebat ce fel de cetate este, ce fel de oameni şi ce credinţă au. Neguţătorul i-a spus: „Cetatea aceasta se numeşte marele Novgorod, oamenii sunt ruşi, având credinţa creştinească şi dreptcredincioasă a Sfintei Sofia, biserica cea sobornicească, şi arhiereu, pe Nichita; iar stăpânitor al cetăţii este dreptcredinciosul domn Mistislav Vladimirovici Monomahovici".

Cuviosul Antonie, auzind acestea, s-a bucurat foarte mult şi a mulţumit lui Dumnezeu că l-a adus la creştini dreptcredincioşi. Apoi l-a întrebat iarăşi pe neguţătorul acela: „Prietene, te mai rog să-mi spui câtă depărtare este de la Roma cea Veche până la această cetate?" Acela i-a răspuns: „Părinte, cetatea aceea este depărtată şi calea pe uscat şi pe mare este foarte lungă, că abia într-o jumătate de an se poate trece". Cuviosul s-a mirat de atotputernicia lui Dumnezeu, cum în două zile şi două nopţi a putut să-l facă a trece atâta lungime de cale.

Deci, închinându-se bărbatului acela, s-a dus să se roage în biserica Sfintei Sofia şi să-l vadă pe marele arhiereu. Văzând el frumoasa podoabă a bisericii, rânduiala şi arhiereasca vrednicie, s-a veselit cu duhul; apoi a cercetat şi celelalte biserici şi s-a întors iar la locul său, la piatră, nearătându-se arhiereului. Deoarece el nu ştia limba rusească, se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul ca să-i lumineze mintea, pentru a înţelege acea limbă. Apoi au început a veni la dânsul oameni care locuiau aproape de mal, şi îi aduceau hrană ca unui străin. El a început a înţelege de la dânşii vorba rusească şi, cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a deprins îndată. Poporul l-a întrebat despre patrie şi despre naştere şi cum a venit la dânşii pe piatra aceea. El nu le-a spus nimic, ci numai se numea păcătos.

După puţină vreme, arhiereul Nichita a aflat de dânsul - Sfântul Nichita fusese călugărit în Mânăstirea Pecersca din Kiev, fiind plin de Duhul lui Dumnezeu. Deci, a trimis să cheme la dânsul pe acel monah străin. Cuviosul venind, el l-a întrebat cine este, de unde vine şi cum a venit acolo. El n-a răspuns nimic altceva, decât numai se închina şi zicea: „Stăpâne sfinte, iartă-mă, că sunt om străin şi păcătos!" Acest cuvios nu voia să afle cineva despre dânsul, ca să nu fie slăvit de oameni. Nichita, arhiereul lui Dumnezeu, înţelegând cu duhul că o taină dumnezeiască este într-însul, l-a luat deoparte şi a început a-l întreba să-i spună cu jurământ despre dânsul cele ce sunt adevărate.

Cuviosul, fiind silit de porunca arhiereului, a început a povesti cu de-amănuntul despre naşterea şi creşterea sa, de prigonirea dreptcredincioşilor din Roma, de fuga sa în pustie şi cum a fost

purtat de piatră pe ape şi în două zile şi două nopţi a ajuns la Novgorod. Sfântul, grăind acestea, plângea cu lacrimi; deci, căzând la picioarele arhiereului îl ruga cu tot dinadinsul să nu spună nimănui de aceea, ca să nu cadă în deşarta cinstire omenească. Arhiereul Nichita, ascultând povestirile lui, era în mare mirare şi spaimă, şi nu îl socotea a fi om, ci înger al lui Dumnezeu. Apoi, sculându-se de la locul său, s-a întors spre rugăciune şi, rugându-se din destul, a căzut înaintea cuviosului la pământ, cerând de la dânsul binecuvântare şi rugăciune.

Cuviosul, căzând înaintea arhiereului, se ruga şi cerea binecuvântare, numindu-se pe sine păcătos şi nevrednic. Deci, amândoi au zăcut la pământ multă vreme, udându-l cu multe lacrimi. Arhiereul Nichita zicea către cuviosul: „Tu te-ai învrednicit de mare dar de la Dumnezeu, pentru că asemenea minunilor celor de demult s-a lucrat în tine. Ilie cu căruţă de foc, Apostolii pe nori erau purtaţi în văzduh, iar pe tine te-a adus Domnul în cetatea noastră pe piatră peste ape, spre a cerceta şi a binecuvânta prin tine pe poporul său cel plăcut şi luminat din nou!" Cuviosul a zis către arhiereu: „Tu eşti arhiereul Dumnezeului Celui Preaînalt! Pe tine te-a pus Dumnezeu stătător înaintea Lui, ca să fii rugător pentru toată lumea; deci, ţie ţi se cade să te rogi pentru mine, păcătosul, precum te rogi pentru toţi".

Arhiereul, sculându-se de la pământ, a ridicat şi pe Cuviosul, l-a binecuvântat şi i-a dat sărutare în Hristos, neputând să înceteze din lacrimi. Apoi a vorbit multe cu dânsul, îndulcindu-se de cuvintele lui cele curgătoare ca mierea. El voia să preamărească acea minune, dar după rugămintea sfântului cea cu dinadinsul, s-a oprit; căci nu cuteza să calce rugămintea celui atât de plăcut lui Dumnezeu. Arhiereul dorea ca să petreacă cu dânsul Cuviosul Antonie, până la sfârşitul vieţii, dar el n-a voit, zicând: „Arhiereule al lui Dumnezeu, pentru Domnul nu mă sili; ci lasă-mă să vieţuiesc în acel loc, unde mi-a poruncit Dumnezeu". Atunci arhiereul l-a eliberat cu pace. Apoi arhiereul neîntârziat s-a dus el însuşi să vadă piatra pe care a înotat şi locul unde a stat plăcutul lui Dumnezeu şi, văzând-o, s-a minunat de dumnezeiasca lucrare. Şi degrabă a făcut cuviosului lângă malul acela o biserică mică de lemn în numele Preasfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, a cinstitei ei naşteri; căci spre praznicul acela a adus Dumnezeu în cetatea lor pe plăcutul Său. El i-a mai făcut lângă biserică şi o chilie spre adăpostirea monahilor.

După un an, aproape de piatra Cuviosului Antonie, pescarii, vânând peşte în râul Volga şi ostenindu-se toată noaptea, n-au

prins nimic, slăbind de osteneală; apoi şi-au tras la mal mrejele lor, fiind foarte mâhniţi. Cuviosul, după săvârşirea rugăciunilor sale de dimineaţă, a mers la pescari şi le-a dat lor plată, zicându-le: „Să aruncaţi mrejele voastre spre vânat, şi orice veţi afla, aceea să fie în casa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu". Dar ei nu voiau, zicând: „Toată noaptea ne-am ostenit şi n-am prins nimic". Deci, fiind siliţi de rugămintea stareţului, au luat plata şi au aruncat mrejele în râu şi au tras la mal mulţime mare de peşti, încât aproape se rupeau mrejele. Între peşti ei au tras şi un poloboc mare, având cercuri de fier. Cuviosul Antonie a cunoscut că acela este polobocul pe care îl aruncase el în mare la Roma; deci, a zis către pescari: „Fiii mei, vedeţi mila lui Dumnezeu, cum poartă grijă de robii săi! Deci, voi luaţi-vă peştele, iar eu, polobocul acela, căci Dumnezeu mi l-a dăruit mie, ca cele ce sunt în el să fie spre zidirea mânăstirii mele".

Dar pescarii nu voiau să-i dea lui polobocul, şi ziceau: „Noi ne-am învoit să-ţi dăm ţie peşte, iar nu poloboc; deci, peştele este al tău, iar polobocul, al nostru, căci noi înşine l-am aruncat în apă spre pază". Cuviosul le-a zis: „Eu nu mă voi certa cu voi, dar să mergem la un judecător". Cuvântul acesta a plăcut pescarilor. Deci, au mers în cetate, ducând şi polobocul cu ei şi, stând înaintea judecătorilor, au spus cele despre vânat. Pescarii se certau pentru poloboc, spunând că este al lor; dar cuviosul a zis către judecători: „Domnilor, întrebaţi-i pe ei, să spună ce au pus în el, dacă polobocul este al lor". Pescarii, fiind întrebaţi, nu ştiau ce să spună. Atunci cuviosul, fiind silit, fără voia lui a descoperit taina care era ştiută numai de Dumnezeu, pentru că vedea spre sine rânduiala Lui cea minunată, care ieşea la arătare.

Deci, neputând tăinui minunatul lucru al lui Dumnezeu, a zis: „Acest poloboc este al meu, dat în adâncimea mării din Roma, cu ale mele mâini păcătoase; iar cele puse în poloboc sunt vase bisericeşti, de aur şi de argint, potire de cristal, blide şi alte multe lucruri sfinţite, având pe ele inscripţii cu litere latineşti. Afară de acestea, am mai pus în el din averile părinţilor mei, aur şi argint, şi l-am aruncat în mare, nădăjduind în dumnezeiasca purtare de grijă. Aceasta am făcut-o din pricina tulburărilor şi prigoanelor ce erau acolo împotriva celor dreptcredincioşi".

Cuviosul a spus judecătorilor despre poloboc, însă n-a spus cealaltă minune despre sine, adică cum a plutit pe piatră peste ape, două zile şi două nopţi, fiind purtat de puterea lui Dumnezeu până la cetatea lor; şi nimeni nu ştia acea taină despre dânsul, decât numai Nichita, arhiereul lui Dumnezeu. Atunci judecătorii au

poruncit să desfunde polobocul şi au aflat aşa precum le spusese stareţul. Ei s-au minunat de dumnezeiasca lucrare cea minunată şi preaputernică a lui Dumnezeu şi de acel minunat bărbat, de Cuviosul Antonie, şi au poruncit să-şi ia toate acelea.

Cuviosul, luând lucrurile, le-a arătat arhiereului Nichita, spunându-i despre acestea, iar acela, minunându-se de o altă minune asemenea cu cea dintâi, a preamărit pe Dumnezeu. Cuviosul a zidit cu aurul şi cu argintul ce era în poloboc, o biserică de piatră şi o mânăstire mică. La început, el a adunat puţini fraţi, a cumpărat pământul din preajma mânăstirii şi un iaz, spre vânarea de peşte, pentru hrana monahilor. După aceasta, Nichita, arhiereul lui Hristos, s-a mutat către Domnul, nespunând nimănui taina cea despre Sfântul Antonie; astfel, nu a ştiut nimeni acestea, până la moartea lui Antonie.

După Sfântul Nichita a luat scaunul Ioan. Acela, păstorind biserica douăzeci de ani, a slăbit de bătrâneţe şi s-a dus la linişte. După dânsul a fost adus la arhieria Novgorodului, Cuviosul Nifon din Mânăstirea Pecersca. Acesta, având dragoste duhovnicească către Cuviosul Antonie, l-a silit să primească sfinţirea preoţiei şi puterea egumeniei. Deci, Sfântul Antonie era ales povăţuitor fraţilor şi tuturor model de viaţă plăcută lui Dumnezeu.

Vieţuind el mulţi ani şi ajungând la bătrâneţe, s-a apropiat de fericitul său sfârşit. Deci, chemând pe unul din monahii lăcaşului său, un bărbat duhovnicesc, cu numele Andrei, i-a spus lui toate cele despre sine, ca şi mai înainte arhiereului Nichita, şi i-a descoperit taina pe care până atunci o ascunsese, adică cum a plutit pe piatră din Roma până la cetatea Novgorodului. Apoi, învăţând pe fraţi şi numindu-le pe Andrei egumen al lor după sine, le-a dat tuturor binecuvântarea şi sărutarea cea din urmă şi s-a mutat către Domnul, vieţuind 80 de ani.

După moartea Cuviosului Antonie, Andrei a spus arhiereului Nifon şi domnilor acelei cetăţi şi tuturor oamenilor, toate cele ce auziseră din gura nemincinoasă a plăcutului lui Dumnezeu, de călătoria lui cea mai presus de fire, şi toţi s-au minunat şi au dat laudă lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Sale.

Trecând 450 de ani, moaştele cuviosului s-au aflat nestricate; deci, s-au scos din sânul pământului şi se odihnesc în nestricăciune până astăzi, dând tămăduiri celor ce se apropie cu credinţă de ele, întru slava lui Hristos Dumnezeul nostru, Care, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, este slăvit în veci. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A PATRA

SFINŢII ŞAPTE TINERI DIN EFES*

Când Deciu avea în stăpânirea sa sceptrul împărăţiei Romei, a mers din cetatea Cartagina la Efes, cu mare mânie împotriva creştinilor de acolo. Atunci toate ţările dimprejur, din porunca lui, s-au adunat în cetatea Efesului să aducă jertfe deşerţilor zei. Iar Biserica credincioşilor era în prigonire, încât mulţi robi ai lui Hristos, preoţi, clerici şi ceilalţi credincioşi se ascundeau fiecare pe unde puteau, temându-se de cumplitul prigonitor. Împăratul, înălţându-se cu inima, a pus idoli în mijlocul cetăţii, aducându-le jertfe necurate.

Mai întâi a poruncit celor mai mari ai cetăţii ca, împreună cu dânsul, să aducă jertfe zeilor şi să stropească pământul cu sângele dobitoacelor înjunghiate; iar fumul şi duhoarea celor jertfite umpleau văzduhul, săvârşindu-se de tot poporul necredincios praznicul păgânilor cel urât de Dumnezeu. A treia zi împăratul a poruncit să prindă pe toţi creştinii şi să-i silească la jertfele idoleşti. Deci, credincioşii erau căutaţi pretutindeni. Ei erau traşi din case şi din peşteri, şi închişi, ducându-i cu necinste la poporul cel adunat, care se închina cu jertfe idolilor. Toţi creştinii care erau fricoşi şi mici la suflet, temându-se de munci, cădeau din credinţă şi se închinau idolilor înaintea poporului. Auzind şi văzând acest lucru, ceilalţi creştini se tânguiau cu sufletele şi plângeau pentru cei ce cădeau de la Hristos şi alunecau la închinare de idoli. Iar cei ce erau tari în credinţă şi mari la suflet, aceia se dădeau fără temere la toate chinurile, suferind diferite morţi, punându-şi astfel cu bărbăţie sufletele pentru Domnul şi Mântuitorul lumii. Atât de mulţi erau cei munciţi, încât din trupurile lor cele chinuite şi zdrobite, sângele curgea ca apa, adăpând pământul; iar trupurile

* Scrisă după Metafrast, din Mineiul cel mare al cetăţii, după Nechifor, cartea 14, cap. 45 şi după alţi scriitori istorici.

celor ucişi, chinuitorii le aruncau pe unele în gunoi, pe altele, pe lângă drumuri, pe altele le spânzurau pe ziduri împrejurul cetăţii, iar capetele lor le puneau înfipte în pari înaintea porţilor cetăţii. Corbii şi celelalte păsări mâncătoare de carne, zburând peste zidurile cetăţii, mâncau trupurile mucenicesti. Multă mâhnire le era creştinilor celor ascunşi, căci nu puteau să ia şi să îngroape trupurile fraţilor lor, care erau mâncate de păsări. Ei se rugau tânguindu-se şi îşi ridicau mâinile către Dumnezeu, ca să scape Biserica de la acea muncire.

În vremea aceea erau în rânduiala ostăşească din Efes şapte tineri. Ei erau fii de cetăţeni cinstiţi şi mari, numele lor fiind: Maximilian, Iamvlih, Martinian, Ioan, Dionisie, Exacustodian şi Antonin. Aceştia, deşi erau născuţi din diferiţi părinţi, cu sufletul erau într-o credinţă şi întru aceeaşi dragoste, a lui Hristos. Ei petreceau împreună în rugăciune şi în postiri, răstignindu-se împreună cu Hristos prin omorârea trupurilor lor şi prin păzirea curăţiei cea neîntinată. Văzând în toate zilele răutăţile ce se făceau creştinilor şi uciderile cele cumplite, îşi zdrobeau inimile lor, suspinând şi plângând. Pe când împăratul cu toţi păgânii mergeau la jertfe, ei se abăteau şi, intrând în biserica creştinească, se aruncau la pământ înaintea lui Dumnezeu şi, presărându-şi ţărână pe cap, se rugau cu tânguire.

Făcând ei astfel, au aflat oarecare pânditori, pentru că în vremea aceea fiecare pândea pe prietenul său, să vadă care se ruga lui Dumnezeu. Deci, se dădeau la moarte frate pe frate, tată pe fiu, fiul pe tată, şi fiecare nu-l tăinuia pe aproapele lui, dacă se afla rugându-se lui Hristos. Deci, mergând pânditorii la asupritor, i-au zis: „Împărate, în veci să trăieşti! Tu chemi pe cei ce sunt departe şi îi sileşti la jertfe, iar cei ce sunt aproape de tine aceia nu bagă în seamă stăpânirea ta cea împărătească şi poruncile tale nu le ascultă, ci le hulesc şi se ţin de creştineasca credinţă".

Împăratul, umplându-se de mânie, întreba: „Cine este acela, care ar fi potrivnic stăpânirii mele?" Clevetitorii au zis: „Maximilian, fiul eparhului cetăţii Efesului, şi alţi şase fii de boieri cinstiţi în rânduielile ostăşeşti. Deci, îndată împăratul a dat poruncă să-i prindă şi să-i aducă înaintea sa legaţi cu lanţuri de fier. Astfel au fost puşi sfinţii înaintea lui, fiindu-le încă lacrimile în ochi şi ţărâna pe capetele lor. Tiranul, căutând la ei, le-a zis: „Pentru ce nu aţi fost cu noi la praznicul zeilor? Căci pe toată lumea am chemat la închinarea lor. Acum, apropiindu-se jertfa cea datornică, să le aduceţi şi voi lor, precum le-au adus toţi". Răspuns-a Sfântul Maximilian: „Noi avem de împărat pe Unul Dumnezeu. Acela vieţuieşte

în cer şi de a Sa slavă este plin cerul şi pământul. Aceluia îi aducem jertfă de mărturisire şi rugăciunile noastre în tot ceasul; iar ardere şi jertfe necurate nu vom aduce idolilor voştri, ca să nu ne întinăm sufletele noastre".

Auzind împăratul acestea, a poruncit să ia de la ei cingătorile ostăşeşti, care erau semn de cinstită boierie, zicând că sunt nevrednici a fi între ostaşii împărăteşti, deoarece s-au făcut potrivnici zeilor şi împăratului. Privind frumuseţea tinereţilor lor s-a umilit de ei şi a zis: „Nu este drept ca tinereţea acestora să o pierdem aşa iute cu munci; deci, iată, frumoşilor tineri, vă dau vreme să vă gândiţi, ca, înţelepţindu-vă, să vă apropiaţi de zei şi astfel să fiţi vii". Zicând acestea, a poruncit să-i dezlege din lanţurile de fier şi să-i lase liberi până la vremea hotărâtă lor; iar el s-a dus la altă cetate, vrând să se întoarcă după aceea iar în Efes.

Sfinţii tineri, având vreme liberă, făceau lucrurile cele drepte ale credinţei lor şi, luând aur şi argint din casele părinţilor, împărţeau la săraci în taină şi la arătare. După aceea au făcut sfat între ei, zicând: „Să plecăm din cetate până ce împăratul se va întoarce, şi să intrăm în peştera cea mare din munte, care este în partea răsăritului. Acolo, în linişte, să ne rugăm lui Dumnezeu cu dinadinsul, ca să ne întărească pe noi întru mărturisirea preasfântului Său nume, ca astfel să putem fără temere să stăm înaintea tiranului şi, bărbăteşte pătimind, să câştigăm de la Domnul nostru Iisus Hristos cununa cea nevestejită a slavei, pregătită credincioşilor lui".

Astfel sfătuindu-se, au luat cu dânşii arginţi ca să le ajungă câteva zile pentru hrană şi, ducându-se în partea de răsărit, care se numea Ohlon, au intrat în peşteră. Ei au petrecut acolo multe zile, lăudând neîncetat pe Dumnezeu şi rugându-se pentru mântuirea sufletelor lor. Pe Iamvlih, ca cel mai tânăr cu anii, l-au rânduit spre slujire, adică să umble prin cetate şi să aducă cele de trebuinţă. Deci, Sfântul Iamvlih, tânărul cel înţelept, umblând prin cetate, îşi schimba hainele sale şi se îmbrăca în haine proaste ca să nu fie cunoscut; iar din arginţii pe care îi lua, o parte îi împărţea săracilor, iar cu cealaltă care rămânea cumpăra hrană. Fiind în acea slujbă, cerceta în taină despre venirea împăratului în cetate.

Iar după multe zile, Sfântul Iamvlih, plecând spre cetate în chip de sărac, a văzut venirea împăratului şi a auzit şi porunca lui dată, ca toţi mai-marii cetăţenilor şi ai oştilor să fie gata a doua zi spre a aduce jertfă zeilor lor; pentru că necuratul acela mult se silea la slujba idolilor. Iamvlih a mai auzit că împăratul a dat poruncă să fie căutaţi şi cei şapte tineri, eliberaţi pentru o vreme,

ca şi aceştia, împreună cu ceilalţi cetăţeni, să jertfească idolilor înaintea lui. Atunci Iamvlih s-a temut foarte mult, şi îndată a alergat în peşteră la fraţi, aducându-le şi puţină pâine; deci, le-a spus lor toate cele ce a văzut şi a auzit şi cum că ei sunt căutaţi spre jertfă.

Aceasta auzind-o toţi, s-au umplut de frică şi, căzând cu feţele la pământ, cu plângere şi cu suspine s-au rugat lui Dumnezeu, şi s-au încredinţat pe ei spre ajutorul şi mila Lui. Deci, Iamvlih, sculându-se, a pregătit masa, punând înaintea lor acea puţină pâine pe care o adusese.

Fiind seară, soarele apusese; deci, şezând ei, au mâncat, întărindu-şi trupurile lor pentru primirea chinuitorilor. După ce au mâncat, au stat vorbind între dânşii şi, mângâindu-se unul pe altul şi îndemnându-se spre bărbătească pătimire pentru Hristos cu cuvinte lăudătoare de Dumnezeu, au adormit; pentru că de mâhnirea care era în inimile lor li se îngreuiaseră ochii.

Dar milostivul şi iubitorul de oameni Dumnezeu, Care totdeauna poartă grijă de cele folositoare Bisericii Sale şi se îngrijeşte de robii Săi, a poruncit acestor şapte tineri să doarmă cu oarecare străin şi minunat somn. Acela, Care voia să facă printr-înşii în vremea viitoare o minune preaslăvită, a făcut aceasta, ca să încredinţeze pe cei care se îndoiau de învierea morţilor. De aceea, sfinţii au adormit un somn de moarte, căci sufletele lor erau păzite în mâinile lui Dumnezeu, iar trupurile lor, ca şi cum ar fi dormit, zăceau în peşteră, nestricate şi neschimbate.

A doua zi, însă, împăratul a poruncit să caute pe aceşti şapte tineri de neam bun şi, neaflându-i pe ei, a zis către boieri: „Mi-e milă de aceşti tineri, deoarece sunt de neam bun şi frumoşi la chip; deci, socotesc că, temându-se de mânia noastră, au fugit undeva şi s-au ascuns; dar bunătatea noastră cea împărătească este gata a-i milui pe ei, dacă se vor căi şi se vor întoarce spre zeii noştri". Dar boierii i-au răspuns lui: „Nu jeli, împărate, pentru tinerii aceia potrivnici ţie şi zeilor, pentru că am auzit că nu s-au căit, ci mai răi hulitori s-au făcut! Ei, după ce au împărţit mult aur şi argint săracilor de pe uliţele cetăţilor, s-au făcut nevăzuţi; însă de vei voi, să se cheme părinţii lor şi cu chinuri să se muncească, ca să spună unde sunt fiii lor".

Atunci împăratul a poruncit ca îndată să cheme pe părinţi şi a zis către dânşii: „Unde sunt fiii voştri, ocărătorii împărăţiei mele? Spuneţi adevărul, pentru că în locul lor voi porunci să vă piardă pe voi, deoarece voi, dându-le lor aur şi argint, i-aţi trimis undeva să nu se arate înaintea feţei noastre". Părinţii au răspuns: „O, împărate, ne rugăm bunătăţii tale, ascultă-ne şi pe noi fără de

mânie. Noi nu suntem împotriva împărăţiei tale, poruncile tale nu le încălcăm, nici nu încetăm să aducem jertfe zeilor; deci, pentru ce să murim? Dar, dacă fiii noştri s-au răzvrătit, la acestea nu i-am învăţat noi, nici nu le-am dat aur şi argint, ci ei singuri, luându-l tâlhăreşte de la noi, l-au împărţit la cei neputincioşi şi, fugind, s-au ascuns, după cum am auzit, în peştera cea mare care este în muntele Ohon. Multe zile au trecut de când nu s-au arătat de acolo şi nu ştim dacă mai sunt vii sau au murit".

Împăratul, auzind acestea, a eliberat pe părinţii aceia şi a poruncit să astupe uşile peşterii aceleia cu pietre mari, zicând: „Deoarece nu s-au căit şi nu s-au întors la zei şi s-au ascuns dinaintea feţei noastre, să nu mai vadă de acum lumina zilei, şi în întunericul peşterii să piară de foame şi de sete".

Împăratul şi cetăţenii nu ştiau că acei tineri adormiseră întru Domnul, ci toţi îi socoteau pe ei că sunt vii. Deci, astupându-se peştera, doi din postelnicii împărăteşti, Teodor şi Rufin, creştini tăinuiţi, au scris pătimirea şi numele acestor şapte sfinţi tineri pe două tăbliţe de plumb şi, pecetluindu-le într-un sicriaş de aramă, l-au pus între pietre la uşa peşterii, zicând între dânşii: „Când va voi Dumnezeu să cerceteze pe robii Săi, mai înainte de venirea Sa, şi când va deschide peştera şi la arătare vor cunoaşte numele şi faptele lor din scrisoarea aceasta, atunci va fi arătat celor mai de pe urmă despre dânşii că sunt mucenici, deoarece au murit pentru Hristos, astupându-se în peşteră". Astfel peştera aceea s-a astupat şi s-a întărit cu peceţi.

După aceasta, nu după multă vreme, păgânul împărat Deciu a pierit şi după dânsul alţi împăraţi păgâni şi prigonitori ai Bisericii lui Dumnezeu au pierit fiecare întru a sa vreme. Venind la împărăţie Constantin, marele împărat al creştinilor şi, după mulţi ani, ajungând sceptrul în mâinile împăratului Teodosie cel Tânăr, în zilele lui s-au sculat nişte eretici care ziceau că nu este învierea morţilor, despre care Însuşi Hristos a vorbit Bisericii Sale. De aceasta se îndoiau mulţi, nu numai mirenii, dar şi oarecare episcopi au căzut în eresul acela. Deci, se ridicase prigonire asupra dreptcredincioşilor, de la cei mai mari boieri ai palatelor împărăteşti şi de la arhiereii cei rătăciţi din calea cea dreaptă, între care era la toată răutate mergător înainte, Teodor, episcopul Eginei.

De aceea, unii din eretici ziceau că după moarte nu va fi oamenilor nici un fel de mângâiere, pentru că cei ce mor cu trupul, mor şi cu sufletul, şi amândouă se nimicesc. Iar alţii ziceau că numai singure trupurile, în mormânt stricându-se, vor pieri, iar sufletele vor avea răsplatirea lor, afară de trupurile cele pierite prin

stricăciune; pentru că socoteau că nu vor putea să învieze şi să se scoale după atâtea mii de ani trupurile acelea, din care nici praful nu se mai găseşte. Aceasta era o socoteală eretică, căci ei nu luau în seamă cuvintele Domnului Hristos din Evanghelie: *Că morţii vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu şi cei ce vor auzi vor învia...* Nici cele ce sunt scrise în proorocia lui Daniil: *Că cei ce dorm în ţărâna pământului, se vor scula, unii spre viaţa veşnică, iar alţii spre ocară şi spre înfruntare veşnică.* Nici cele ce grăieşte Dumnezeu prin proorocul Său, Iezechiel: *Poporul meu, Eu vă voi deschide mormintele şi vă voi scoate dintr-însele...*

Neaducându-şi aminte de acestea, tulburau Biserica lui Dumnezeu foarte mult. Împăratul Teodosie era în mare mâhnire, văzând tulburarea Bisericii, şi se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul cu post şi multe lacrimi, ca singur cel Atoatefăcător să fie tuturor sprijinitor asupra vătămării adusă Bisericii Lui. Dar Domnul cel multmilostiv, Care nu voieşte să rătăcească şi să piară cineva de la credinţa cea adevărată, a auzit rugăciunea împăratului şi suspinele cu lacrimi ale multor credincioşi. Deci, a descoperit tuturor la arătare taina cea aşteptată a învierii morţilor şi a vieţii veşnice. Aceasta a descoperit-o în acest chip: era un bărbat oarecare, anume Adolie, care era stăpânul muntelui, ce se numea Ohlon, unde era peştera cea astupată cu tinerii cei adormiţi. El, având acolo locuinţa sa, a voit, după rânduiala lui Dumnezeu, să zidească un staul pentru oile sale. Începând să-l zidească, slugile lui luau pietre pentru zidărie din acelea cu care de demult se astupase peştera, însă nu ştiau că acolo este peşteră, ci socoteau că aşa sunt pietrele în munte. Ei, trăgându-le din munte, au făcut o gaură cât putea să intre omul.

Într-acea vreme, Domnul nostru Iisus Hristos, Cel ce stăpâneşte viaţa şi moartea, Care înviase pe Lazăr mort de patru zile, a înviat şi pe aceşti şapte tineri, care adormiseră de mulţi ani. Aceşti sfinţi mucenici au înviat după porunca Lui cea dumnezeiască, ca şi cum s-ar fi deşteptat din somn şi, sculându-se, au dat lui Dumnezeu rugăciunea cea de dimineaţă. Apoi, după binecuvântarea lui Dumnezeu, s-au sărutat unul cu altul, după obicei, pentru că ei credeau că se deşteptaseră din somnul cel de noapte şi nici un semn de moarte nu era într-înşii. Hainele le erau întregi, trupurile neschimbate, ba chiar înflorite cu sănătate şi cu frumuseţile tinereţilor, şi toate erau în aşa chip, ca şi cum erau adormiţi de seara. Ei parcă se sculaseră de dimineaţă şi şedeau de vorbă, mâhnindu-se de slujirea idolilor care le stătea asupră-le şi de prigonirea ce era împotriva creştinilor, şi socoteau că Deciu îi caută

spre chinuire. Deci, căutând spre Iamvlih, l-au întrebat ce a auzit în cetate, să le spună şi lor. Iamvlih le-a răspuns: „Cele ce v-am spus aseară, acelea vă spun şi acum: împăratul a poruncit ca astăzi toţi cetăţenii să fie gata la jertfe, iar pe noi a poruncit să ne caute, ca, împreună cu toţi, să ne închinăm idolilor înaintea feţei lui, iar de nu vom face acest lucru, apoi are să ne chinuie".

Atunci Maximilian a zis către toţi: „Fraţilor, să fim gata a ieşi şi a ne arăta cu îndrăzneală înaintea lui Deciu. Până când să şedem aici ca nişte fricoşi? Să ieşim şi fără temere să mărturisim înaintea împăratului pământesc pe Împăratul cerului, pe Dumnezeu cel adevărat, pe Domnul nostru Iisus Hristos, şi pentru cinstea lui să răbdăm până la sânge! Să ne punem sufletele pentru El, să nu ne înfricoşăm de asupritorul cel muritor şi de muncile cele vremelnice, ca să nu cădem din viaţa cea veşnică, pe care o aşteptăm prin credinţa în Iisus Hristos. Iar tu, frate Iamvlih, sârguieşte-te să ne găteşti hrană la ceasul obişnuit. Ia şi un ban de argint şi du-te în cetate să ne cumperi pâine mai multă decât ieri, pentru că ieri ai adus puţină şi acum suntem flămânzi. Vezi de află ce a mai poruncit Deciu împotriva noastră şi întoarce-te degrabă, ca să ne întărim cu hrană, să ieşim de aici de bunăvoie şi să ne dăm la muncire pentru Domnul nostru Iisus Hristos. Iamvlih a luat un ban de argint şi a ieşit foarte de dimineaţă, când începea să se lumineze de ziuă.

Sfântul Iamvlih, ieşind din peşteră, a văzut pietrele zăcând lângă uşă şi s-a mirat foarte. El se gândea în sine, zicând: „Ce sunt acestea şi când s-au pus? Că aseară nu erau! Apoi, coborându-se din munte, mergea cu frică şi se temea să intre în cetate, ca nu cumva să-l recunoască şi să-l ducă la împărat. Apropiindu-se el de porţile cetăţii şi ridicându-şi ochii, a văzut o cinstită cruce deasupra, foarte frumos făcută şi s-a minunat mult. Apoi, ori unde îşi întorcea ochii, pretutindeni vedea alte zidiri şi alte case şi se minuna. După aceea s-a dus la altă poartă a cetăţii şi acolo a văzut chipul crucii pus pe zid şi nu pricepea. Deci, înconjurând toate porţile cetăţii şi văzând pretutindeni Sfinte Cruci, s-a mirat foarte în sine. Apoi, venind iar la poarta dintâi, zicea în sine: „Ce este aceasta? Aseară nu se vedea nicăieri semnul Sfintei Cruci, decât numai în taină, unde era păzit de credincioşi, iar acum este văzut peste tot locul, chiar şi pe zidurile cetăţii! Văd adevărul sau vreo nălucire? Nu este aceasta vreo nălucire din vis?" Apoi, întărindu-se cu duhul, a intrat în cetate şi, mergând puţin, a auzit pe mulţi jurându-se cu numele lui Hristos şi mai mult s-a înspăimântat, gândind în sine: „Ieri nimeni nu îndrăznea să cheme pe faţă numele lui Hristos, iar acum se preamăreşte Hristos prin atâtea guri multe! Socotesc că nu

aceasta este cetatea Efes, ci alta, căci şi zidurile sunt altele şi oamenii îmbrăcaţi cu alte haine!"

Mergând mai departe, a întrebat pe un om, zicând: „Cum se numeşte cetatea aceasta?" Acela a răspuns: „Efes". Sfântul Iamvlih nu l-a crezut, ci se gândea în sine: „Cu adevărat m-am rătăcit în altă cetate; deci, mi se cade să cumpăr pâine şi să ies de aici degrab, ca să nu mă rătăcesc cu desăvârşire". Apoi, apropiindu-se de un vânzător de pâine, a scos banul de argint şi i l-a dat, ca, oprindu-şi preţul cuvenit pentru pâini, de celălalt preţ al banului să-i dea bani de aramă. Banul acela de argint era mare, având pe el chipul şi numele împăraţilor cei mai vechi. Vânzătorul de pâine, luând banul de argint, l-a arătat altuia; acela, luându-l, l-a dat la altul şi apoi s-au apropiat şi ceilalţi care erau acolo, şi, uitându-se la banul acela de argint, se mirau de vechimea lui, şi, privind şi la Iamvlih, îşi şopteau unul altuia la ureche: „Cu adevărat tânărul acesta a găsit vreo comoară ascunsă de demult!"

Sfântul Iamvlih, văzându-i că-şi şoptesc, s-a temut, fiindcă socotea că este cunoscut de dânşii şi vor să-l prindă şi să-l dea împăratului Deciu. Deci, a zis către dânşii: „Rogu-mă vouă, luaţi-vă banul acesta de argint, pentru că eu nimic nu voiesc". Dar ei, prinzându-l, îl ţineau, zicându-i: „Spune-ne nouă de unde eşti şi cum ai aflat de comoara împăraţilor de mai înainte? Dă-ne şi nouă o parte ca să nu te spunem; iar de nu vei voi să ne ai şi pe noi părtaşi la comoară, apoi te vom da judecătorului".

Auzind aceasta, Sfântul Iamvlih se mira şi tăcea, nepricepându-se. Însă bărbaţii aceia îi ziceau: „Comoara aceasta nu se poate tăinui, deci spune de voie ca să nu fii muncit". Însă el nu ştia ce să le răspundă lor, şi stătea ca un mut. Atunci bărbaţii aceia au luat de la dânsul brâul şi, punându-l pe grumajii lui, îl ţineau în mijlocul târgului. Deci, a străbătut această veste în popor, aceea că un tânăr oarecare, aflând o comoară, este prins, şi s-au adunat la dânsul mulţi, care, uitându-se la faţa lui, ziceau: „Acest om este străin, nici că l-am văzut pe el cândva". Iar Sfântul Iamvlih voia să spună ceva despre dânsul, dar nu putea să grăiască de multă mirare.

Uitându-se prin popor, voia să vadă pe cineva din cei care îl cunoşteau sau din cei ai casei sale, tată, mamă, ori pe cineva din slugi, dar pe nimeni nu afla sau cunoştea. Din această pricină el mai mult se mira, că ieri la toţi a fost cunoscut, fiindcă era fiu de tată slăvit, iar a doua zi nici pe el, nici el pe altcineva n-a cunoscut. Deci, despre prinderea lui vestindu-se prin toată cetatea, a ajuns până la auzul antipatului cetăţii şi al episcopului Ştefan, care, în acel ceas, după rânduiala lui Dumnezeu, erau împreună, vorbind

între dânşii. Deci, amândoi au poruncit să aducă la dânşii pe tânărul prins împreună cu banul de argint.

Sfântul Iamvlih, fiind dus, socotea că îl duc la împăratul Deciu, dar mai cu dinadinsul privea spre popor, vrând să vadă pe cei ştiuţi; însă nimeni nu-i era lui cunoscut. Deci, fiind dus la antipat şi la episcop, care tocmai şedeau împreună şi luând ei banul cel de argint şi uitându-se la el, se mirau că era foarte vechi. Apoi antipatul a zis către Iamvlih: „Unde este comoara pe care ai găsit-o, că acest ban de argint este din comoara aceea?" Sfântul Iamvlih a răspuns: „Nu ştiu nici un fel de comoară. Aceasta numai ştiu, că din averile părinţilor mei am acest ban de argint de acest fel, precum după obicei în această cetate umblă banii de argint la negustori. Însă, mă minunez şi nu pricep de unde mi-a venit mie năpasta aceasta". Antipatul a zis: „De unde eşti tu?" Sfântul a răspuns: „Mi se pare că din această cetate". Antipatul a zis: „Al cui fiu eşti tu? Oare este cineva care te ştie, să vină să mărturisească pentru tine şi apoi te vom crede?" Deci, Sfântul Iamvlih a spus numele tatălui, al mamei, ale moşilor, ale fraţilor săi şi ale rudeniilor sale, dar nimeni nu-i ştia pe dânşii. Atunci antipatul a zis: „Nu spui adevărul, ci minţi; pentru că ne spui nume străine şi neobişnuite, de care niciodată nu am auzit".

Sfântul, nepricepându-se, tăcea, căutând în jos. Unii ziceau că este nebun, iar alţii ziceau că nu este, dar se face nebun, pentru ca să scape de primejdie. Deci, antipatul a început cu cuvinte mai aspre a-l îngrozi pe el, zicându-i: „Cum putem să te credem pe tine, când zici că banul acesta de argint este averea părinţilor tăi, când pe el este chipul şi numele lui Deciu, împăratul cel de demult, şi de la moartea lui au trecut aproape 200 de ani. Argintul tău nu este asemenea cu argintul de acum. Oare părinţii tăi sunt atât de bătrâni, încât să-şi aducă aminte de împăratul Deciu, care a fost de demult şi să aibă banii lui? Tu eşti tânăr, nu ai nici treizeci de ani, şi voieşti să amăgeşti cu meşteşugul tău pe bătrânii şi înţelepţii Efesului? Te voi arunca în temniţă, îţi voi da bătăi multe, şi nu te voi lăsa, până ce nu vei spune adevărul, dacă este comoara găsită de tine!"

Acestea auzindu-le Sfântul Iamvlih, s-a temut de îngrozirea antipatului, şi s-a minunat când a auzit despre Deciu că a fost în anii de demult. Deci, căzând cu faţa la pământ, a zis: „Rogu-mă vouă, domnii mei, spuneţi-mi ceea ce vă voi întreba pe voi, şi eu pe toate le voi spune vouă de bună voie: „Tot Deciu este împărat în cetatea aceasta sau nu?" Iar episcopul i-a zis lui: „Nu este, fiule, în vremea de acum şi în ţările acestea un împărat care să se

numească Deciu; decât numai la neamurile cele de demult a fost, în anii cei vechi; iar acum împărăţeşte dreptcredinciosul împărat Teodosie". Atunci Iamvlih a zis: „Rogu-mă vouă, domnilor, să mergeţi cu mine şi vă voi arăta în peştera din muntele Ohlon pe prietenii mei; ca să ştiţi de la dânşii că este adevărat ceea ce grăiesc; căci noi, fugind de aici cu adevărat din faţa lui Deciu, mai înainte cu câteva zile, ne-am ascuns în peştera aceea; iar pe Deciu l-am văzut ieri intrând în cetatea Efesului; însă acum nu ştiu, oare Efesul este cetatea aceasta sau alta?"

Atunci episcopul s-a gândit în sine, zicând: „Dumnezeu voieşte ca prin trimisul acesta să ne descopere vreo oarecare taină!" Apoi a zis către antipat: „Să mergem cu dânsul, ca să vedem ce lucru minunat are să ne arate". Atunci episcopul şi antipatul, sculându-se, au mers cu tânărul, cu mai-marii cetăţii şi mulţime mare de popor venea după dânşii. Ajungând la muntele acela şi la peşteră, a intrat Iamvlih întâi în peşteră, iar episcopul şi ceilalţi oameni, urmându-i lui, au găsit în gura peşterii, între două pietre, sicriaşul de aramă pecetluit cu două peceţi de argint. Episcopul şi antipatul, deschizând sicriaşul acela înaintea tuturor, au găsit în el acele două tăbliţe de plumb pe care era scris: „Aceşti şapte sfinţi tineri au fugit din faţa asupritorului Deciu. Ei se numesc astfel: Maximilian, fiul eparhului, Iamvlih, Martinian, Ioan, Dionisie, Exacustodian şi Antonin. Ei s-au ascuns în peştera aceasta, care din porunca lui Deciu astupându-se, s-au sfârşit în ea mucenicește aceşti sfinţi tineri, căci pentru Hristos au murit!" Aceasta citind-o, toţi s-au minunat şi cu glas mare au preamărit pe Dumnezeu.

Apoi, intrând în peşteră, au găsit pe sfinţi şezând plini de bucurie, cu feţele lor strălucite cu lumina darului lui Dumnezeu şi înflorind cu frumuseţile ca nişte flori. Deci, văzându-i pe ei episcopul, antipatul, mai-marii cetăţii şi poporul s-au închinat până la picioarele lor şi au dat slavă lui Dumnezeu, care i-a învrednicit pe ei a vedea o minune preaslăvită ca aceea. Apoi sfinţii tineri le-au spus lor toate cele despre dânşii şi despre Deciu tiranul, şi ce fel de prigonire era pe vremea lui împotriva creştinilor. Atunci îndată episcopul şi antipatul au trimis o scrisoare la împăratul Teodosie, zicând: „Să porunceşti stăpânirea ta, ca degrabă să vină nişte bărbaţi cinstiţi, ca să vadă minunea care a arătat-o Dumnezeu întru a ta împărăţie; că în zilele noastre s-a arătat chipul învierii ce are să fie, în trupurile sfinţilor celor ce au înviat acum".

Auzind împăratul Teodosie de aceasta, s-a bucurat cu bucurie mare şi îndată s-a sârguit să meargă singur la dânşii. Deci, plecând

cu boieri şi cu mult popor din Constantinopol la Efes, a fost întâmpinat de efeseni cu cinste, precum se cădea. Episcopul, antipatul şi ceilalţi mai mari ai cetăţi l-au dus în peşteră, în care, intrând şi văzând pe sfinţi ca pe îngerii lui Dumnezeu, au căzut la picioarele lor, închinându-se; iar ei, întinzându-şi mâinile, l-au ridicat de la pământ. Sculându-se, împăratul i-a cuprins cu dragoste, i-a sărutat şi a plâns pe grumajii lor. După cinstita sărutare, împăratul a stat pe pământ în dreptul lor şi, privind spre dânşii, slăvea pe Dumnezeu, iar inima lui se bucura foarte mult într-însul. Deci, a grăit către ei: „Stăpânii mei, în faţa voastră mi se pare că văd pe Hristos, singur Împăratul şi Stăpânul meu, Care a strigat pe Lazăr din mormânt şi care acum v-a înviat pe voi cu Cuvântul Lui cel Atotputernic. El a voit să ne arate şi să ne adeverească pe noi, pentru învierea morţilor ce va să fie; că cei ce sunt în morminte, auzind glasul lui Dumnezeu, vor învia şi vor ieşi din mormânt nestricaţi".

Sfântul Maximilian a zis către împărat: „De acum împărăţia va fi a ta, pentru credinţa ta cea puternică, şi Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu, o va păzi nevătămată de tot răul întru numele Său cel sfânt. Deci, să crezi că pentru tine ne-a înviat pe noi Dumnezeu şi ca dovadă de învierea cea de obşte". Sfinţii au zis către împărat şi alte multe cuvinte folositoare de suflet, la care împăratul împreună cu arhiereul, cu boierii şi tot poporul ascultau cu dulceaţă cuvintele lor.

Scriitorul grec al faptelor bisericeşti, Nichifor al lui Calist, adaugă şi aceasta: „Că împăratul s-a împărtăşit şapte zile la masă împreună cu dânşii şi le slujea lor". După multe vorbiri, privind spre dânşii cu dinadinsul şi îndulcindu-se de vederea feţei lor, i-a văzut plecându-şi iar capetele la pământ şi adormind cu somnul morţii, după porunca lui Dumnezeu. Deci, împăratul, stând lângă dânşii, a plâns împreună cu cei ce erau cu el. El a poruncit să se facă şapte racle de argint şi de aur, în care să se pună trupurile sfinţilor.

În noaptea aceea, sfinţii s-au arătat împăratului în vedenia visului, poruncindu-i să-i lase să se odihnească pe pământ, precum s-au odihnit şi mai înainte. După aceasta s-a adunat acolo sobor de mulţi episcopi, făcând praznic luminos, şi cinstind cu vrednicie pe sfinţii mucenici. Împăratul, făcând multe milostenii săracilor, scăpătaţilor şi ţării aceleia, şi pe cei ce erau în legături eliberându-i, s-a întors la Constantinopol, bucurându-se şi slăvind pe Hristos Dumnezeul nostru, Căruia şi de la noi, păcătoşii, să-i fie cinste şi

slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor Amin.

Notă - Câţi ani au dormit sfinţii tineri, adică de la Deciu până la învierea lor, nu s-a spus în istorie, deoarece scriitorii nu se potrivesc la aceasta. Prologul, Hronograful şi Sinaxarul lunilor spun de 192 ani. Iar Gheorghe cel numit Chedrinos, scriitorul de istorii al Constantinopolului, în Sinopsisul istoriilor sale, întru împărăţia lui Teodosie cel Mic, a scris că sfinţii au dormit 170 de ani şi au înviat în anul 23 al împărăţiei lui Teodosie. Iar cel ce va voi să ştie adevărul, să caute anii lui Deciu şi ai lui Teodosie, care aici de faţă s-au pus astfel:

Deciu, după adormirea celor şapte tineri, a pierit în anul 254, după întruparea lui Dumnezeu Cuvântul; iar Teodosie cel Tânăr a luat împărăţia în anul 408. Sfinţii şapte tineri, după mărturisirea lui Gheorghe Chedrinos şi a noului Hronograf care este tălmăcit din cel grecesc, s-au sculat în anul 23 al împărăţiei lui Teodosie cel Tânăr. Prologul pe Octombrie, în 22 de zile, povesteşte că în anul 38 al împărăţiei lui s-au sculat sfinţi şapte tineri. Deci, tot cel ce va voi să numere anii de la împărăţia lui Deciu până la împărăţia lui Teodosie cel Mic, până la 23 de ani, şi până la 38 de ani ai împărăţiei lui, şi vor vedea cu adevărat, câţi ani au dormit sfinţii şapte tineri.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIŢĂ EVDOCHIA

Această muceniţă era creştină, de neam roman, dinspre părţile Răsăritului. Fiind robită de perşi, a fost dusă în ţara lor. Sfânta muceniţă, fiind înţeleaptă şi învăţată în Sfânta Scriptură, învăţa pe toţi robii, încât şi femeile perşilor o iubeau, întorcând pe multe la cunoştinţa de Dumnezeu.

Pentru aceasta, fiind pârâtă, a fost bătută cu vine de bou şi cu toiege de rodiu, şi, băgând-o în temniţă, îi puseră străjeri. Peste şase luni, scoţând-o din temniţă şi punând-o la întrebare, iarăşi a mărturisit pe Hristos Dumnezeu cel adevărat.

Atunci, despicând trestii lungi şi dezbrăcând-o, o înfăşurară goală în trestii, strângând-o vârtos cu sfori, încât i se înfigeau trestiile în toate mădularele; apoi, scoţându-i-le în silă una câte una acei cruzi şi fără de milă, îi rupeau carnea, dându-i dureri iuţi şi grele. După aceea, spânzurând-o şi înfăşurându-i tot trupul cu ştreanguri şi tescuind-o cu lemne, îi zdrobiră oasele; şi dacă au văzut-o aproape moartă şi fără grai, i-au tăiat capul.

LUNA AUGUST

ZIUA A CINCEA

SFÂNTUL MUCENIC EVSIGNIE

Sfântul Evsignie era de neam antiohian şi cu rânduiala ostaş. El a fost ca ostaş sub împăraţii Romei, Diocleţian şi Maximian, la Constanţiu Chlor, la marele Constantin şi la fiii lui. Acesta a fost împreună vorbitor cu Sfântul Mucenic Vasilisc şi scriitor al pătimirii lui, pe vremea împărăţiei lui Maximian. Când i s-a tăiat capul Sfântului Vasilisc, Sfântul Evsignie şi alţi credincioşi ce erau acolo s-au învrednicit de au văzut mulţimea sfinţilor îngeri, luând sufletul mucenicului şi înălţându-l la cer. De asemenea, au văzut şi pe Domnul nostru Iisus Hristos stând în cer şi primind sufletul pătimitorului. Iar pe vremea împărăţiei lui Constantin, când era cu el în ceată, au văzut împreună crucea cea închipuită cu stele şi bine se îmbărbăta nevoindu-se asupra potrivnicilor, fiind înarmat cu puterea Sfintei Cruci. Petrecând el în ostăşie 60 de ani, a lăsat rânduiala ostăşească, pe vremea împărăţiei lui Constanţiu, fiul lui Constantin, de vreme ce îmbătrânise.

Întorcându-se în patria sa, Antiohia, vieţuia după Dumnezeu în rugăciune şi în postiri, cercetând totdeauna bisericile lui Dumnezeu. El a ajuns până pe vremea împărăţiei celui urât de Dumnezeu, împăratul şi călcătorul de lege Iulian. Când acel împărat păgân a mers în Antiohia, a prins pe Sfântul Evsignie şi l-a dat la muncire în chipul acesta:

Într-una din zile, sfântul, mergând la biserică, s-a întâmplat de a văzut doi oameni închinători la idoli, certându-se între ei pentru un lucru oarecare. Trecând el pe lângă ei, aceştia l-au oprit, zicându-i: „Te ştim pe tine om cinstit, care ai fost multă vreme în oaste şi ştii dreapta judecată; deci, ne rugăm ţie, ascultă pricina noastră şi ne judecă cu dreptate". Sfântul a socotit pricina lor precum se cădea şi din aceea s-a aflat unul drept, iar altul vinovat. Supărându-se cel vinovat, s-a dus la împărat şi l-a pârât pe Evsignie că este creştin. Împăratul îndată a poruncit să-l prindă pe sfânt şi

să-l pună înaintea judecăţii sale. Sfântul, stând înaintea chinuitorului, l-a certat fără teamă, pentru călcarea lui de lege, că s-a lepădat de Hristos, s-a închinat idolilor şi a schimbat cinstea lui Dumnezeu în idoli, neurmând marelui Constantin.

După aceea sfântul a început a lăuda credinţa lui Constantin, spunând de la început, cum a văzut crucea pe cer şi cum, cu puterea ei, a biruit pe potrivnici şi, lepădând închinăciunea idolilor, s-a dăruit lui Hristos. Nu numai el singur s-a luminat cu credinţa şi cu Sfântul Botez, dar şi pe toată lumea a luminat. Deci, Sfântul Evsignie, aducând multe laude marelui Constantin, ocăra pe Iulian, depărtatul de Dumnezeu, pentru păgânătatea lui, şi-l batjocorea cu cuvinte defăimătoare. Iulian, nesuferind să audă aceste cuvinte, a poruncit să-i taie capul ostaşului lui Hristos. Astfel s-a jertfit pentru Hristos, ca un mucenic, Sfântul Evsignie, având vârsta de 110 ani, şi s-a sălăşluit în viaţa cea neîmbătrânită, unde anii lui nu se vor lipsi în veci.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC FAVIE, EPISCOPUL ROMEI*

Sfântul Favie (Favian) era de neam roman şi cu rânduială de preot, pe vremea păgânilor împăraţi ai Romei, care erau prigonitorii Bisericii lui Hristos, fiind întunecaţi cu închinarea la idoli. Locuinţa sa o avea mai întâi într-un sat aproape de Roma, apoi s-a mutat chiar în Roma. El se silea la îngroparea trupurilor mucenicesti, pentru că mulţi creştini erau chinuiţi şi ucişi de chinuitorii lui Hristos, şi trupurile lor aruncate afară din cetate spre a le mânca câinii, fiarele şi păsările. El le lua noaptea în taină şi le îngropa cu cinste. Atunci, pe vremea împărăţiei lui Maximin, fiind ucis pentru Hristos preasfinţitul episcop Anter, credincioşii care se ascundeau din pricina prigonirii şi păzeau în taină sfânta credinţă, s-au adunat la un loc cu episcopii şi cu preoţii lor în biserica pe care o aveau şi care era neştiută de prigonitori, pentru a alege alt episcop. Biserica lor era o casă ascunsă din pricina prigonirii, iar la acel sinod era şi preotul Favie.

Făcându-se încercare pentru a alege pe cel mai vrednic pentru o slujbă ca aceasta, mulţi pomeneau pe bărbaţi cinstiţi şi aleşi care puteau să păstorească bine turma lui Hristos; dar pe preotul Favie, nici gând nu avea cineva să-l numească, de vreme ce

* Scris după Evsevie; cartea şase, capitolul 22. Asemenea, după Nichifor; cartea cinci, capitolul 26, şi după alţi scriitori.

el era din cei mai de pe urmă şi nu era de multă vreme venit din sat în cetate. Fiind neînţelegere în sobor, deodată s-a arătat un porumbel alb ca zăpada, zburând de sus. Toţi l-au văzut şi l-au privit cum, coborându-se de sus, a şezut pe capul preotului Favie, apoi iarăşi, ridicându-se, s-a făcut nevăzut. Atunci toţi au cunoscut că Însuşi Dumnezeu, cu Duhul Său cel Sfânt, l-a ales pe el să fie întâi şezător şi păstor al Bisericii Sale. Deci, luându-l pe dânsul cu mare bucurie, l-au pus pe scaunul patriarhal, şi astfel Sfântul Favie a fost ales episcop al Romei. Deci, îndată s-a făcut linişte Bisericii, căci, prigonitorul Maximin fiind ucis de ostaşii săi, a urmat la împărăţie Gordian şi a încetat prigonirea împotriva creştinilor, deoarece acel împărat, cu toate că era păgân, era însă blând şi bun la obicei şi nu poruncea să se facă răutate creştinilor.

În zilele lui, creştinii aveau viaţă paşnică şi zideau pretutindeni bisericile lor. Sfântul Favie a zidit multe biserici de rugăciune în Roma, la gropniţele cele deasupra mormintelor mucenicesti. El le făcea largi ca să încapă credincioşi mulţi în ele. Asemenea a făcut şi deasupra acelor peşteri în care se ascundeau creştinii pe vremea prigonirilor. Deci, Biserica lui Hristos creştea, întorcându-se în toate zilele mult popor de la păgânătatea idolească la Hristos. Dar mai ales după sfârşitul lui Gordian, când a luat împărăţia Romei, Filip cu fiul său, cel de un nume şi o împărăţie cu el. Ei au primit credinţa în Hristos de la un bărbat dreptcredincios şi unul din cei dintâi senatori, anume Pontie; iar Preasfinţitul Favie i-a botezat. Atunci s-a înmulţit foarte mult numărul credincioşilor, căci împăratul şi cu fiul său fiind botezaţi la arătare, mulţi s-au botezat, căutând la dânşii, şi într-acea vreme credinţa lui Hristos se bucura de mare libertate.

Preasfinţitul episcop Favie, având de ajutor pe senatorul Pontie, adevăratul rob al lui Hristos, sfărâma idolii şi le dărâma capiştile lor, iar bisericile lui Dumnezeu le ridica. Dar nu multă vreme a fost Biserica lui Hristos întru această odihnă şi libertate - doar abia patru ani - căci Hristos, Capul Bisericii, pe Mireasa Sa, pentru care Şi-a vărsat sângele, vrând să o aibă pe pământ, ca aurul în ulcea şi precum crinii între spini, a slobozit asupra ei multe primejdii şi pătimiri. Astfel s-a ridicat prigonire de la balaurul iadului, care, şi altădată, precum i s-a arătat în vedenie Cuvântătorului de Dumnezeu Ioan, prigonea pe femeia cea împodobită cu podoabe cereşti, a aruncat după dânsa apă din gura lui spurcată ca un râu, ca s-o înece apa. Acel urător de bine, de demult, nesuferind să vadă mărindu-se slava lui Hristos, a îndemnat pe oamenii robiţi lui, pe păgânii închinători la idoli, să se răscoale

împotriva împăraţilor celor luminaţi şi care străluceau în dreapta credinţă.

Deci, adunându-se toţi câţi urau pe Hristos şi pe creştini, şi având ca povăţuitor pe necuratul Deciu, au ucis pe împăratul Filip şi pe cel de o împărăţie cu el, pe Filip, fiul său, nu pentru vreo altă pricină, decât numai pentru că amândoi au crezut în Hristos şi au dat libertate creştinilor. Ucigând ei pe amândoi împăraţii, s-au pornit şi împotriva tuturor creştinilor; şi a fost într-acea vreme în Roma mare vărsare de sânge creştinesc.

Întâi a fost prins preasfinţitul Favie, pe care îl urau mai mult păgânii, deoarece era întâiul povăţuitor şi învăţător creştinesc. După aceea a mai fost căutat şi acel bărbat credincios, senatorul Pontie, care era prietenul împăraţilor Filip; dar nu a fost găsit, căci se ascunsese, precum făcuseră şi cei mai mulţi credincioşi care fugiseră din Roma. Iar Preasfinţitului episcop Favie, din porunca lui Deciu, ce împărăţea atunci, i s-a tăiat capul cu sabia şi a trecut de la Biserica care se osteşte, la Biserica care se prăznuieşte, cu oile păstoriei sale fără de număr, şi care au fost înjunghiate într-o vreme cu dânsul. Sfântul Pontie, fiind prins mai pe urmă, şi-a luat mucenicescul sfârşit pentru Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine slavă în veci.

Notă - Pe acest sfânt episcop Favie, romanii l-au numit Favian, şi îi săvârşesc pomenirea la 3 ianuarie. El a aşezat ca în toţi anii în Sfânta şi Marea Joi a Cinei celei de Taină a Domnului nostru Iisus Hristos să se sfinţească Sfântul Mir, iar pe cel vechi să-l ardă în biserică.

De vreme ce în pomenirea sfinţitului Mucenic Favie s-a pomenit Sfântul Mucenic Pontie, am judecat să punem aici viaţa şi pătimirea lui, ca să nu fie trecut cu vederea un plăcut ca acesta al lui Hristos. El a adus la Hristos pe doi împăraţi Filip şi s-a ostenit împreună cu Sfântul Favie, întorcând pe mulţi de la întunericul rătăcirii închinării la idoli, şi povăţuindu-i la luminoasa cale a sfintei credinţe; iar mai pe urmă şi-a pus sufletul pentru Domnul său.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC PONTIE ROMANUL

Cine poate să creadă, de nu-i va da har Dumnezeu? Cine poate să intre în nevoinţă, de nu-i va ajuta Domnul? Cine poate să ia cununa, dacă nu i-o va dărui Hristos? De aceea şi eu, nevrednicul - zice Valerie, scriitorul vieţii acesteia -, care am crescut

împreună cu Sfântul Mucenic al lui Hristos, Pontie*, şi am învăţat carte împreună cu el, eu nu m-am învrednicit de un dar ca acesta, să fi murit mucenicește împreună cu dânsul pentru Hristos. Însă, pentru ostenelile şi mărturisirile lui, nădăjduiesc să câştig milă de la Domnul, deoarece voi spune toate cele despre dânsul, precum mărturisesc înaintea lui Hristos şi a îngerilor lui - pe toate care le-am văzut cu ochii, le-am auzit cu urechile şi parte din ele le-am răbdat cu dânsul. Pentru aceea, să credeţi şi voi fapta care se povesteşte, aşa încât credinţa voastră să primească răsplătire de la Domnul întru învierea dreptilor cu sfântul mucenic.

În cetatea Romei era un senator cinstit cu numele Marcu. El avea o soţie care se numea Iulia, cu care, petrecând mulţi ani în însoţire, nu aveau fii; pentru aceea amândoi erau în mare mâhnire. După trecerea a douăzeci şi doi de ani de când se luaseră în însoţire, Iulia a zămislit în pântece, şi din această pricină au început a se bucura foarte mult. După cinci luni, Iulia împreună cu bărbatul său, cercetând capiştile zeilor lor - căci erau închinători de idoli -, cu aducere de daruri, s-au dus şi la capiştea lui Jupiter, pe care îl numea mare. Iulia, uitându-se spre slujitorul cel cu cununa pe cap, care sta înaintea idolului şi făcea jertfă, deodată acela s-a îndrăcit şi, apucând cununa de pe cap, a început a o sfărâma în bucăţi şi a striga cu glas de plângere: „Femeia aceasta poartă în pântece pe acela care va strica până în temelie această mare capişte şi va sfărâma pe zeii din ea!"

Aceste cuvinte le zicea mereu cu glas mare, slujitorul idolesc, încât toţi care erau de faţă s-au înspăimântat; dar mai ales pe Iulia şi pe Marcu i-au cuprins o frică mare şi, tremurând, au fugit şi au intrat într-o casă din apropiere. Iulia, luând o piatră, îşi bătea pântecele şi coastele, zicând: „O, de n-aş fi zămislit pe unul ca acesta, prin care se va strica capiştea, iar zeii se vor sfărâma. Mai bine ar fi să mor şi eu cu dânsul, decât să-l nasc!"

După aceasta, apropiindu-se vremea naşterii, toţi aşteptau să nască pruncul mort, deoarece îşi bătuse pântecele cu o piatră mare, dar Iulia a născut pruncul viu, întreg şi nevătămat de nimic. Ea voia să ucidă pe cel născut, dar bărbatul său a oprit-o, zicându-i: „De va voi Jupiter, singur se va răzbuna pe vrăjmaşul său, iar noi să nu fim ucigaşii fiului nostru". Astfel s-a păzit pruncul viu, punându-i-se numele Pontie. Pruncul hrănindu-se şi crescând, părinţii lui nu-l duceau niciodată în capiştile idoleşti. Ei l-au dat la

* Scris de Valerie, care a fost de o vârstă cu el şi care a fost martor ocular la pătimirea lui.

învăţătura cărţii şi el creştea nu numai cu anii, dar şi cu înţelegerea, până ce s-a apropiat de anii cei tineri. Deci se făcuse filosof ales şi foarte iscusit în toate învăţăturile cele dinafară. El avea în mintea şi în pomenirea lui multe cărţi, ca într-o bibliotecă, şi pe toţi vârstnicii săi îi covârşise cu înţelepciunea.

Într-una din zile, sculându-se foarte de dimineaţă, a voit să se ducă la dascălul său. În cale i s-a întâmplat să treacă pe lângă o casă creştinească, în care era adunarea credincioşilor cu Preasfinţitul Pontian episcopul şi unde se făcea cântarea psalmilor cea de dimineaţă. Copilul Pontie, auzind-o, a socotit cu mintea la cuvintele ce se cântau şi care erau acestea: *Dumnezeul nostru în cer şi pe pământ, toate câte a voit a făcut. Idolii păgânilor sunt argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti, gură au şi nu grăiesc...; cei cari îi fac, să fie asemenea cu ei, asemenea şi toţi cei ce nădăjduiesc spre dânşii.* El, auzind aceasta, a stat şi, suspinând din adâncul inimii, se gândea în sine şi zicea: „Ce tâlc au cuvintele acestei cântări?"

Apoi, umplându-se cu inima şi strălucind în el darul Sfântului Duh, a început a plânge şi, ridicându-şi mâinile spre cer, a zis: „Dumnezeule, a Cărui laudă o aud cântându-se, arată-mi cunoştinţa Ta". Apoi, apropiindu-se de uşile acelei case, a început a bate în ele. Unii, uitându-se în sus pe o ferestruică, au zis Sfântului Pontian: „Părinte, un copil bate la uşă". Episcopul, ştiind prin descoperirea Sfântului Duh, le-a zis: „Duceţi-vă şi deschideţi-i lui ca să vină la noi, pentru că a unora ca acestora este Împărăţia cerului".

Pontie, cinstitul copil, lăsând în uliţe pe slugile şi străjerii săi, a luat numai pe unul care era de o vârstă cu el şi cu care învăţa împreună, pe un copil pe nume Valerie - scriitorul acestei istorii -, şi a intrat cu dânsul în casa aceea. Suindu-se ei în foişor, au văzut săvârşindu-se dumnezeieştile Taine; apoi, trăgându-se la un colţ, stătea copilul şi aştepta sfârşitul, ascultând cu luare aminte la cele ce se săvârşeau. După săvârşire, apropiindu-se de Sfântul Pontian, a căzut la picioarele lui, plângând şi zicând: „Preasfinţite părinte, mă rog ţie, învaţă-mă şi pe mine să înţeleg puterea acelui stih, atunci când aţi zis: *Dumnezeul nostru în cer şi pe pământ, toate câte a voit a făcut. Idolii păgânilor sunt orbi şi surzi, nici nu au miros, nici nu pipăie cu mâinile...* Dar mai ales acele cuvinte m-au înspăimântat pe mine: *Asemenea să fie cei ce-i fac pe ei, şi toţi cei ce nădăjduiesc spre ei.*

Pontian, primindu-l cu dragoste, i-a zis: „Fiule, văd că Dumnezeu ţi-a luminat mintea ca să-L cauţi; deci, socoteşte şi vezi, oare idolii nu sunt toţi făcuţi din materii pământeşti, din aur, argint, aramă sau din altă materie oarecare? Cine nu ştie că idolii de

piatră, sunt tăiaţi din munte şi puşi în căruţe trase de dobitoace şi aduşi în târg spre vânzare? Cum pot aceia să fie dumnezei, fiind din pământ şi care, după o vreme, se vor sfărâma şi se vor întoarce iar în pământ? Dumnezeul nostru, în care credem, este în cer. El nu se vede cu ochii trupeşti, ci cu cei ai inimii şi se cunoaşte prin credinţă". Grăit-a fericitul copil, Pontie: „Domnul meu părinte, adevărat este precum grăieşti, căci cine nu vede că idolii sunt fără suflet şi nemişcaţi, şi de care sunt pline toate târgurile, uliţele, casele şi capitolia? Ei sunt atât de mulţi, încât nu se pot număra, şi sunt făcuţi în diferite chipuri şi meşteşugiri, pe câţi mintea omenească a putut să-i scornească. Cine nu-i vede, că sunt întărite locurile lor cu fier şi plumb, ca să nu se răstoarne de vânt şi să se sfărâme? Toţi ştim aceasta, că idolii cei de aur şi de argint se fură de oameni şi sunt răpiţi de tâlhari. Deci, cum vor putea aceea să păzească pe oameni de răutăţi, când ei singuri sunt păziţi şi se fură de oameni?"

Auzind acestea Sfântul Pontian, se mira de acea înţelegere a copilului. Ţinându-l de mână, a voit să-l pună să stea cu el; dar fericitul copil a zis: „Dacă înaintea dascălilor care ne învaţă cuvinte deşarte, nu îndrăznim a şedea, cum voi şedea cu un părinte ca acesta, care îmi arată calea dreptăţii în loc de calea rătăcirii şi lumina în locul întunericului?" Zis-a episcopul Pontian: „Domnul şi învăţătorul nostru Iisus Hristos ne-a dat învăţătură ca aceasta, ca toţi să fim una întru Dânsul, şi unul pe altul să ne învăţăm cele folositoare". Şi iarăşi a zis: „Ai tată şi mamă?" Răspuns-a Pontie: „Acum sunt doi ani de când maica mea a murit, iar tatăl meu este încă viu şi foarte bătrân, mângâindu-se de mine, unicul său fiu".

Episcopul l-a întrebat: „Creştin este tatăl tău sau păgân?" Răspuns-a copilul: „Tatăl meu se sârguieşte foarte mult la slujbele idoleşti, ca toţi oamenii". Zis-a episcopul: „Dumnezeu care ţi-a luminat ochii tăi, nepovăţuindu-te nimeni din oameni, Acela este puternic, ca şi pe tatăl tău, care te-a născut pe tine în viaţa asta muritoare, să-l lumineze, ca prin tine să cunoască viaţa cea fără de moarte". Apoi, iarăşi i-a zis: „Fiul meu, ascultă-mă pe mine, crede în Hristos şi primeşte Sfântul Botez. Prin botez vei putea să stingi focul cel veşnic!" Cu aceste cuvinte şi cu multe altele, episcopul Pontian a învăţat pe copilul Pontie trei ceasuri, arătându-i cele pentru împărăţia lui Dumnezeu, şi l-a învăţat spre botez. Asemenea a învăţat şi pe copilul Valerie, care venise cu el şi după aceea i-a liberat cu pace. Ieşind ei, mergeau ca mieluşeii cei hrăniţi cu bună păşune, bucurându-se şi veselindu-se, că şi-au aflat mântuirea

sufletelor lor. Astfel, veneau în toate zilele la arhiereul lui Dumnezeu şi se învăţau de la dânsul.

Într-o zi, senatorul Marcu a întrebat pe fiul său, Pontie, zicându-i: „Fiul meu, ai învăţat oare ceva de la dascălii tăi?" Pontie a răspuns: „În vremea învăţăturii mele, n-am auzit şi n-am învăţat mai bine de la ei, precum am învăţat zilele acestea". Tatăl se mângâia în sine socotind că fiul său a învăţat oarecare înţelepciune nouă. Dar fericitul copil, Pontie, căuta vreme nimerită, când ar putea să-l aducă şi pe tatăl său, ca să creadă în Hristos împreună cu el. Într-o zi i-a zis: „Tată, aud de la mulţi oameni, că zeii la care ne închinăm sunt deşerţi şi nu au nimic dumnezeiesc în ei, precum am cunoscut şi noi. Ei au mădulare omeneşti, dar cu totul nelucrătoare. Tot omul care voieşte să aibă în casa sa zei, găseşte un lucrător şi-i face zei după cum voieşte: unul de argint, altul de aur, altul de aramă, iar altul din alte materii oarecare. Deci, mă rog ţie, tată, spune-mi, ai auzit sau ai văzut oare cândva, ca acei zei care se află în casa noastră, să fi făcut vreo putere sau lucrare oarecare, din vremea în care sunt făcuţi şi puşi aici?"

Tatăl a răspuns: „Niciodată nu s-a făcut de ei vreo lucrare". Zis-a Pontie: „Atunci pentru ce îi cinstiţi pe ei cu jertfe şi cu tămâie şi vă închinaţi lor?" Tatăl, umplându-se de mânie şi de răutate, voia să-l lovească cu sabia, zicându-i: „Oare tu huleşti pe zeii mei?" Apoi, potolindu-se puţin de mânie, a zis: „O, fiul meu, noi singuri să fim în această cetate fără zei şi fără jertfe?" Iar fericitul Pontie a zis: „Mulţi sunt în această cetate, care aduc jertfa cea adevărată, adevăratului Dumnezeu". Zis-a tatăl: „Unde îi vom afla pe ei?" Răspuns-a fiul: „De vei porunci, eu voi merge şi-i voi aduce la tine pe omul, care îţi va spune luminos toate". Tatăl a poruncit, iar Pontie, întorcându-se către copilul Valerie, a zis: „Iată schimbarea, prin puterea Celui Preaînalt!" Şi îndată s-a dus la Prea sfinţitul Pontian episcopul, şi l-a dus la tatăl său.

Sfântul Pontian a vorbit mult cu Marcu, învăţându-l cunoştinţa adevăratului Dumnezeu şi descoperindu-i tainele sfintei credinţe. Marcu a crezut cu toată inima în Domnul nostru Iisus Hristos şi, împreună cu episcopul şi cu fiul său, a început a sfărâma idolii ce erau în casa lui. După ce i-a sfărâmat, a primit Sfântul Botez, împreună cu fiul şi cu toată casa sa. După primirea Sfântului Botez, Marcu a mai petrecut puţină vreme între cei vii, apoi s-a mutat la Domnul întru adânci bătrâneţi.

Fericitul Pontie era în vremea aceea de 20 de ani. După şase luni de la moartea tatălui său, Pontie a fost luat de împărat în palatul împărătesc şi pus între senatori în locul tatălui său, măcar

că el nu voia. Pe vremea aceea împărăţea Alexandru Sever. Deci, acestea s-au făcut prin voia lui Dumnezeu, ca în vremea aceea, nu numai poporul, dar chiar şi împăratul să cunoască pe Hristos prin Pontie. Atât dar a dat Dumnezeu Sfântului Pontie, încât toţi din palatul împărătesc îl iubeau şi îl cinsteau.

În zilele acelea, Preasfinţitul Pontian a trecut la Domnul cu slăvit sfârşit, fiind ucis de împăratul Maximin, care luase împărăţia după Alexandru, iar scaunul patriarhiei Romei l-a luat Sfântul Anter. Dar acesta, abia o lună a stat pe scaun şi s-a sfârşit mucenicește, fiind ucis pentru Hristos din porunca aceluiaşi împărat, Maximin. Apoi s-a înălţat la scaun Sfântul Favie (Favian). El iubea pe Sfântul Pontie ca un adevărat părinte, iar Sfântul Pontie a dat acestui episcop toate averile sale să le împartă la săraci, mai ales la cei cu o credinţă cu el. Dar acum este vremea ca să spunem cum Pontie, adevăratul rob al lui Hristos, a făcut creştini pe împăraţi şi cum, luptându-se cu diavolul, s-a arătat biruitor, încununându-se cu cunună mucenicească.

Pierind asupritorul Maximin, a urmat ca împărat Gordian, după el a venit la împărăţie Filip cu fiul său, Filip, pe care l-a pus să împărăţească împreună cu dânsul. Amândoi aceşti împăraţi iubeau foarte mult pe Sfântul Pontie, ca pe un înţelept, îmbunătăţit şi folositor în sfătuiri. În anul al treilea al împărăţiei lor, cu care an se împlineau o mie de la întemeierea Romei, împăraţii, vrând să meargă la zeii lor cu jertfe de mulţumire, au zis către Pontie, iubitul lor senator: „Să mergem să dăm mulţumire marilor zei, căci ne-au ajutat să prăznuim ziua întemeierii Romei, cea de o mie de ani". Dar Sfântul Pontie se silea în tot felul să se abată de la ei, ca să nu meargă cu dânşii la idoli; iar împăraţii îl chemau cu ei ca pe un prieten al lor.

Deci, Pontie, văzând atunci vreme cuviincioasă spre a le aduce aminte de Unul adevăratul Dumnezeu, de Domnul nostru Iisus Hristos, a zis către împăraţi: „O, bunilor împăraţi, care sunteţi puşi de Dumnezeu peste oameni, pentru ce nu vă aplecaţi grumajii voştri Aceluia, Care v-a dat vouă această cinste şi stăpânire împărătească şi de ce nu-i aduceţi Lui jertfe de laudă?" Zis-a Filip, cel mai bătrân împărat: „Aceasta doresc şi eu, ca să aduc jertfă marelui Jupiter, căci mi-a dat această stăpânire". Sfântul Pontie, zâmbind, i-a zis: „O, împărate, nu te înşela cu Jupiter, căci Dumnezeu este în cer! Acela toate le-a făcut cu cuvântul Său şi cu darul Sfântului Duh le-a făcut vii". Iar celălalt împărat Filip, fiul împăratului, a zis împreună cu tatăl său: „Noi nu ştim cu ce scop zici acestea".

Sfântul a zis: „Oare de la început a fost Jupiter?" Împăraţii au răspuns: „Ba nu, ci mai înainte de el a fost Cronos, tatăl lui, care a împărăţit în Italia şi rânduia bine popoarele Italiei". Pontie a zis: „Când împărăţea Cronos în Creta, mai înainte de a fi fost izgonit de fiul său, şi mai înainte de a merge în Italia, au doar Italia în aceea vreme nu avea popoarele şi rânduielile sale? Cronos a zidit şi a înmulţit popoarele în Italia? O, bunilor împăraţi, nu vă înşelaţi cu basmele cele deşarte ale făcătorilor de stihuri! Unul este în cer Dumnezeul tuturor, Dumnezeu Tatăl, Care, cu Fiul Său şi cu Sfântul Duh, pe toate cele ce le-a zidit, le ţine şi le rânduieşte cu puterea Sa. Acela a zidit cerul, pământul, marea şi toate cele dintr-însele; iar în urmă a făcut pe om fără moarte, după chipul şi asemănarea Sa, şi pe toate cele de pe pământ, din mare şi din văzduh, le-a supus stăpânirii Lui.

Iar diavolul cel căzut din cer, văzând pe om într-o cinste ca aceea, l-a zavistuit şi l-a sfătuit cu înşelăciune, să se facă nemulţumitor şi nesculţător Ziditorului şi Făcătorului său de bine. Lucrul acesta făcându-se, omul s-a dezbrăcat de nemurire şi, prin neascultare, a adus moartea asupra sa şi asupra a toată seminţia sa. Dar, diavolul nu s-a îndestulat ca numai cu atât să înşele pe om, ci a scornit idoli, pe care acum voi îi numiţi zei, ca printr-înşii tot neamul omenesc să se depărteze de adevăratul Ziditor. Atunci Domnul cel milostiv, nevrând să piardă până în sfârşit chipul Său cel zidit, a binevoit să trimită pe pământ de pe scaunul ceresc pe unul născut Fiul şi Cuvântul Său. Acela, sălăşluindu-Se în preacuratul pântece fecioresc, prin lucrarea Sfântului Duh, S-a întrupat mai presus de fire şi S-a născut negrăit, făcându-se om, ca pe omul cel căzut să-l înnoiască, iar pe diavolul şi pe slujitorii lui, să-i dea focului celui veşnic.

El a făcut minuni multe printre oameni: pe cei orbi din naştere i-a luminat, pe cei slăbănogi şi pe cei ce zăceau de mulţi ani pe paturi, i-a tămăduit cu cuvântul; pe cei leproşi i-a curăţit, pe cei morţi i-a înviat, pe Lazăr cel mort de patru zile, strigându-l din mormânt, l-a scos viu; şi alte minuni multe şi nenumărate a făcut ca un Dumnezeu Atotputernic. Dar evreii, necrezând Lui, ci mai vârtos zavistuindu-L, L-au dat pe El lui Pilat, ighemonul din Pont, şi L-au pironit pe Cruce pe Hristos, Care a venit să mântuiască lumea. Însă El, fiind Dumnezeu, S-a sculat din morţi a treia zi şi S-a arătat ucenicilor Săi după învierea Sa. Moartea, care a fost adusă de diavolul asupra oamenilor, a omorât-o cu moartea Sa şi prin învierea Sa ne-a dăruit nouă viaţă, adică, precum El S-a sculat din morţi şi nu va mai muri, tot aşa şi noi, după această viaţă de

puţină vreme şi cu multe primejdii, înviind din mormintele noastre, să fim vii cu El în veci. Apoi, înălţându-Se la cer, a arătat credincioşilor calea mântuirii; şi de nu se va îngriji cineva de acea mântuire, se va osândi cu diavolul în veci. Cel ce va crede şi va călători pe calea mântuirii, va petrece cu Hristos în Împărăţia cerească".

Cu aceste cuvinte şi cu mai multe altele, Sfântul Pontie luminând pe amândoi împăraţii şi arătându-le toate cu de-amănuntul despre Hristos, despre credinţă şi despre viaţa ce o să fie, darul Sfântului Duh, care ajută la mântuirea oamenilor, a lucrat şi în cuvintele lui, şi a luminat minţile împăraţilor, ca să înţeleagă cele grăite. Deci, ei s-au smerit cu inimile lor şi au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos şi l-au rugat, ca în ziua următoare să le tâlcuiască mai lămurit cu mai multe cuvinte taina mântuirii, adică cum ar putea ei să scape de focul cel veşnic şi să câştige viaţa cea fără de moarte.

În ziua aceea şi în cele următoare, împăraţii n-au mai mers la jertfele idoleşti, decât numai au poruncit să se prăznuiască în privelişţea popoarelor, împlinirea a o mie de ani de la întemeierea Romei. Într-acea vreme, Sfântul Pontie a mers la Preasfinţitul episcop Favie şi i-a spus lui toate. Episcopul, auzind acestea, s-a umplut de bucurie mare şi a căzut cu faţa la pământ înaintea lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, mulţumesc Preasfântului Tău nume, căci ai binevoit, prin robul Tău Pontie, a aduce la cunoştinţa Ta pe împăraţii Romei". A doua zi, Pontie cu episcopul Favie au mers împreună la împăraţi şi au vorbit cu dânşii mult, despre Unul adevăratul Dumnezeu şi despre calea mântuirii. Episcopul a învăţat multe pe împăraţii care au crezut în Botez şi, nu după multe zile, i-a botezat şi cu dânşii pe mulţi alţii; pentru că prin exemplul împăraţilor, au crezut în Hristos un număr mare de oameni. Cine poate să spună bucuria credincioşilor care s-a făcut într-acea vreme în Roma?

Atunci s-a împlinit ceea ce s-a zis de puterea lui Dumnezeu prin gura slujitorului idolesc, despre Sfântul Pontie, când era încă purtat în pântecele maicii sale. Acela a zis că va risipi capiştea lui Jupiter. Şi într-adevăr aşa a fost; pentru că Sfântul Pontie împreună cu Preasfinţitul Favie, luând poruncă de la împăraţi, au mers în capiştea necuratului Jupiter - în care, precum s-a spus mai sus, se făcuse proorocie pentru dânsul -, şi a sfărâmat mai întâi idolii, apoi şi capiştea toată a risipit-o până în temelie. Încă a mai risipit şi alte câteva capişti idoleşti, iar în locul lor a ridicat lui Dumnezeu biserici sfinte. Astfel, în toate zilele mulţime de popor se adăuga spre Hristos şi se boteza.

Dar în vremea aceea, nu toată Roma s-a luminat, ci numai o parte; şi nici toate capiştile cu idoli s-au risipit. Căci cu judecăţile lui Dumnezeu vremea s-a scurtat, şi astfel Biserica lui Hristos numai patru ani a avut o libertate ca aceea. Domnul Hristos, vrând să o lămurească ca aurul scos din topitoare, a trimis iarăşi prigonire asupra ei. Căci Deciu s-a sculat împreună cu toţi închinătorii de idoli şi au ucis pe sfinţii împăraţi pentru credinţa lor în Hristos; şi au început a ucide fără cruţare pe toţi credincioşii, printre care a fost ucis şi Sfântul Favie. Atunci mulţi din cei nou botezaţi, fiind mici la suflet şi temându-se de prigonire, s-au întors iarăşi la păgânătatea idolească; alţii, fugind, se ascundeau pe unde puteau, iar cei mai bătrâni îşi puneau sufletele lor pentru Hristos.

În acea prigonire cumplită, care ca o furtună se ridicase asupra Bisericii, Sfântul Pontie s-a ascuns în cetate la un loc oarecare; dar, deoarece pretutindeni şi cu dinadinsul se cerceta de slujitorii idoleşti care mai mult se mâniaseră asupra lui de sfărâmarea zeilor şi a capiştelor lui, îl căutau pe el spre mai mare muncire. Drept aceea, Sfântul Pontie, ascultând pe Domnul său, Care a zis în Evanghelie: *Când vă vor alunga pe voi dintr-o cetate, fugiţi în cealaltă,* a fugit noaptea din Roma şi s-a dus în cetatea Chimeliei, care este în hotarele Galiei de lângă Munţii Alpi, şi acolo petrecea ca un străin şi nemernic.

Deci, muncitorul Deciu, murind degrabă şi după dânsul împărăţind puţină vreme Galus cu Volusian, împărăţia Romei a luat-o Valerian cu fiul său, Galien. Aceia, nu numai în Roma, ci şi în toate ţările stăpânirii Romei, trimiţând pretutindeni ighemoni spre muncirea creştinilor, au trimis şi în părţile Galiei pe doi ighemoni, Claudie şi Anavie. Deci, mergând ei întâi în cetatea Chimeliei, au adus jertfe zeilor. Apoi, şezând la judecată în mijlocul cetăţii, au poruncit să prindă pe creştini şi să-i aducă înaintea feţei lor spre întrebare.

Sfântul Pontie, bărbatul cel vestit şi cinstit, a fost prins şi a fost pus înaintea păgâneştii judecăţi înaintea tuturor celorlalţi. Căutând spre el, Claudie ighemonul a zis cu mânie: „Tu eşti Pontie, care ai făcut tulburare în cetatea Romei? Nu ştiu cu ce meşteşug, chiar şi pe împăraţii Filip i-ai întors de la zei?" Sfântul a răspuns: „Eu pe nimeni nu am tulburat, nici nu am răzvrătit pe cineva; ci i-am întors de la rătăcirea slujirii diavolilor la încredinţarea adevăratului Dumnezeu, pe cât am putut!" Ighemonul a zis: „Împăraţii noştri, auzind despre tine că eşti de neam mare, îţi poruncesc să aduci jertfă zeilor. Iar de nu, te vei osândi la felurite munci, ca cei de neam prost şi săraci!" Sfântul a răspuns:

„Împăratul şi mângâietorul meu este Hristos, pentru Care, de mă voi lipsi de această patrie pământească, o voi câştiga pe cea veşnică; şi, în locul bogăţiilor celor pieritoare, mă voi învrednici de slava cea cerească, în partea de-a dreapta împreună cu îngerii!" Claudie ighemonul a zis: „Pentru ce voieşti să te izbăveşti prin cuvinte greu de înţeles? Una îţi stă ţie înainte: sau aduci jertfă zeilor, sau, de nu vei face aceasta, trupul tău îl voi rupe cu muncire!" Sfântul a răspuns: „Acum ţi-am spus ţie că sunt creştin, şi niciodată nu voi aduce jertfă demonilor!"

Atunci ighemonul a poruncit ca să lege cu lanţuri de fier pe Pontie şi să-l arunce în temniţă, până ce va înştiinţa de dânsul pe împăraţi. Apoi a scris către dânşii astfel: „Stăpânilor a toată lumea şi nebiruiţilor biruitori, Valerian şi Galien, împăraţi ai Romei. Robii voştri, Claudie şi Anavie, intrând în hotarele Galiei, au aflat pe Pontie, care pe mulţi zei a sfărâmat şi capiştele lor le-a risipit, iar acum se ascunde de stăpânirea voastră şi nu se supune poruncii voastre. Dar, de vreme ce este unul dintre cei dintâi senatori, nu am îndrăznit să-l chinuim, ci, legându-l cu lanţuri, l-am pus în temniţă, până ce stăpânirea voastră va chibzui pentru dânsul în vreun fel şi va porunci ce să-i facem lui". Atunci împăraţii au scris către dânşii astfel: „Aceasta porunceşte vouă stăpânirea noastră: Pontie de nu va voi să aducă jertfă zeilor, să aveţi putere spre dânsul, ca prin orice munci veţi voi, să-l pierdeţi pe el!"

O poruncă împărătească ca aceasta luând ighemonul Claudie şi cu prietenul său, Anavie, au stat la judecată şi l-au pus de faţă pe legatul lui Hristos. Deci, Claudie a zis către sfânt: „Ascultă poruncile cele de folos ale stăpânilor tăi, prin care îţi poruncesc să jertfeşti zeilor, iar de nu, vei fi muncit cu cei osândiţi". Dar Sfântul Pontie a răspuns: „Eu nu am stăpân, decât numai pe Domnul meu, Iisus Hristos, Care este puternic să mă scape de acele munci cu care voi mă îngroziţi!" Claudie ighemonul a zis: „Mă minunez de tine că de bună voie ai venit întru atâta sărăcie şi necinste, slujind unui Domn ca Acela, de Care voi singuri ziceţi că a fost om sărac şi necinstit şi pe Care Pilat, cel din rânduiala ighemoniei noastre, nu ştiu pentru ce pricină, L-a omorât. Oare nu-ţi este ţie mai bine să te supui împăraţilor, care ocârmuiesc împărăţia Romei cu blândeţe?"

Sfântul Pontie a răspuns: „Şi eu mă minunez de tine, om care ai înţelegere, că ai venit întru atâta nebunie, încât nu vrei să cunoşti pe Făcătorul cerului şi al pământului, Care a sărăcit pentru a ta mântuire! Acum îndrăzneşti a numi necinstit, pe Cel ce este cinstit de îngeri în ceruri şi Care, pentru a noastră mântuire, a voit a

răbda răstignire de voie de la evrei şi de la Pilat, iar nu de silă? O, de ai fi voit să te smereşti unui Dumnezeu ca Acesta, îndată ţi-ai fi înălţat mintea ta spre cer şi ţi-ai fi cunoscut rătăcirea ta, adică prăpastia cea întunecată în care zaci împreună cu zeii tăi, care sunt diavoli arătaţi. Iar stăpânii tăi, pe care tu îi numeşti îndreptători ai împărăţiei Romei, nu numai singuri vor merge în pierzare, închinându-se lemnelor şi pietrelor, dar şi pe poporul cel supus lor îl vor trage cu dânşii. Deci, să ştiţi că, de veţi petrece într-o necredinţă ca aceasta, vă veţi duce din această viaţă cu moarte cumplită şi în ziua înfricoşatei judecăţi vă veţi osândi la veşnicile munci împreună cu zeii voştri".

Ighemonul, auzind acestea, s-a umplut de mânie şi a strigat către slujitori, zicând: „Gătiţi toate cele de muncire, pieptenii, ţepuşele de fier, focul şi toate celelalte câte sunt, ca toţi să vadă nebunia lui". Slujitorii au zis: „Toate sunt gata!" Ighemonul le-a grăit: „Atunci, întindeţi-l dezbrăcat la chinuri, treceţi-i trupul lui prin toate muncile şi vom vedea dacă Dumnezeul lui îl va scoate pe el din mâinile noastre!" Sfântul Pontie, fiind întins la muncire, a zis către ighemon: „Deşi necredinţa ta a numit pe Dumnezeul meu neputincios, însă cred Stăpânului meu Iisus Hristos, că, prin puterea Lui, nimic nu va rămâne din muncile pe care tu vrei să le pui asupra mea, astfel că nici o durere nu va simţi trupul meu". Atunci îndată, uneltele de muncire au căzut cu zgomot mare şi s-au făcut bucăţi şi au căzut încă şi slujitorii de frică, ca nişte neînsufleţiţi. Sfântul a zis cu bucurie către ighemon: „O, necredinciosule, cunoaşte acum cel puţin, că Domnul meu poate să mântuiască pe cei dreptcredincioşi din ispite, iar pe voi cei păgâni, să vă dea focului cel veşnic în ziua judecăţii!"

Claudie ighemonul, mâniindu-se peste măsură, a zis către Anavie, prietenul său: „Preaînţeleptule bărbat, când am venit noi aici, s-au adus din munţii Dalmatului doi urşi foarte mari. Deci, porunceşte să se gătească un loc şi să-l dai pe acesta spre mâncarea acelor fiare. Gătindu-se locul după porunca ighemonului, au pus pe mucenic în mijloc, iar doi slujitori au dat pe acei urşi asupra sfântului ca să-l mănânce. Urşii, repezindu-se asupra hrănitorilor lor, i-au mâncat, iar de sfânt nici nu au îndrăznit să se apropie. Atunci s-a ridicat din popor un glas mare, strigând: „Unul este Dumnezeul creştinilor, în care crede Pontie!"

Ighemonul, tulburându-se mai mult de mânie şi de mândrie, a început a striga la slujitori să aducă lemne şi vreascuri ca să ardă pe mucenic. Sfântul a grăit către dânsul: „Ce vină ai aflat la mine, de vrei să mă arzi în foc? Pe tine singur te va pierde focul cel ne-

stins. Însă Dumnezeul meu este puternic să mă păzească nevătămat de foc, precum de demult a păzit în cuptorul Babilonului pe cei trei tineri". Adunând multe lemne, au pus pe sfântul legat în mijloc, l-au împresurat cu lemne şi cu vreascuri împrejur şi i-au dat foc. Deci, toţi socoteau că mucenicul va arde. Însă, după ce au ars toate acele lemne, au văzut pe sfântul viu şi întreg, nevătămat cât de puţin de foc, pentru că nu se atinsese nici de hainele lui. Apoi poporul a strigat iar, zicând: „Mare este Dumnezeul creştinilor! Mare este Dumnezeul creştinilor!"

Atunci ighemonul s-a umplut de ruşine, văzându-se biruit, şi a zis către mucenic: „Pentru ce te mândreşti, ca şi când ai fi biruit toate chinurile? Oare socoteşti că vei scăpa de muncile cele multe? Uite, cinstita capişte al lui Apolon este aproape, intră într-însa şi jertfeşte!" Sfântul a răspuns: „Eu, Domnului meu Iisus Hristos îi aduc spre jertfă trupul meu, pe care l-am păzit până acum neîntinat de idoleştile întinăciuni, iar pe voi şi pe împăraţii voştri, degrabă vă va ajunge răzbunarea dumnezeiască, că prigoniţi cu nedreptate pe robii lui Hristos cei nevinovaţi".

Ighemonul a început a grăi către dânsul cu vicleşug, zicându-i: „Se cădea ca tu să ne fii nouă judecător, iar nu noi ţie; pentru că tu eşti din senatorii cei dintâi şi nu ştim ce fel de nădejde deşartă, de cinste şi de bogăţii te cinsteşti?" Sfântul Pontie a răspuns: „Cinstea lumii acesteia şi bogăţiile, sunt ca negura dimineţii, care se vede cu ochii că acoperă pământul, munţii şi marea, iar când suflă vântul îndată se ridică cu totul, ca şi cum nu a fost; iar cinstea, bogăţia şi slava pe care eu o doresc, petrece în veci".

Sfântul grăind acestea, evreii, care erau mulţi în popor, au început a striga către ighemon, zicând: „Ucide-l, ucide-l degrabă pe acest vrăjmaş!" Sfântul mucenic, ridicându-şi mâinile în sus a zis: „Dumnezeul meu, Îţi mulţumesc că şi evreii strigă împotriva mea, după asemănarea părinţilor lor, care strigau către Pilat împotriva lui Hristos: *Răstigneşte-L! Răstigneşte-L!* Atunci ighemonul l-a osândit la moarte, zicând: „Să-l duceţi afară din cetate şi să-l tăiaţi pe piatra care este aproape de râu, iar trupul să-l aruncaţi în vale". Deci, s-a făcut după porunca muncitorului. Astfel, Sfântul Mucenic Pontie şi-a săvârşit pătimirea sa pentru Hristos, tăindu-i-se capul cu sabia. Iar cinstitul lui trup s-a îngropat, în locul în care zăcea aruncat după tăiere, de către Valerie, cel de o vârstă cu el şi scriitorul pătimirii lui.

După aceasta, trecând puţină vreme, s-au împlinit prooroceştile cuvinte ale mucenicului; pentru că Valerian, păgânul împărat al Romei, a fost prins în război de Sapor, împăratul Persiei, care îl

batjocorea în toate zilele, pentru că de câte ori Sapor voia să încalece pe calul său, se suia pe spatele şi pe grumajii lui Valerian, ca pe o scară de picioare. Iar Galien, celălalt împărat al Romei, ducându-se în Mediolan, a fost ucis de ostaşii săi. Ighemonul Claudie precum şi Anavie, prietenul lui, s-au îndrăcit amândoi în acelaşi ceas în care a fost tăiat capul mucenicului. Claudie şi-a zdrobit limba cu dinţii făcând-o bucăţi şi scuipând-o din necurata lui gură; iar ochii lui Anavie, ieşind din locul lor, atârnau pe obraz. Apoi, după puţină vreme, amândoi şi-au dat sufletele muncindu-se cumplit de diavol. Atunci li s-a făcut frică închinătorilor de idoli şi evreilor, care vedeau împlinirea cuvintelor Sfântului Pontie, şi mulţi începură a cinsti mormântul mucenicului.

Valerie, care a scris viaţa şi pătimirea sfântului, văzând că nu încetează prigoana creştinilor, a găsit o corabie şi a plecat în părţile Libiei, temându-se de mâinile chinuitorilor. Iar Sfântul Mucenic Pontie, cu cinstitul său suflet, a intrat în bucuria Domnului său şi Stăpânului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh să-I fie cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PREACUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU IOAN CEL NOU DE LA NEAMŢ (Hozevitul)*

Sfântul Preacuviosul Părintele nostru Ioan cel Nou de la Neamţ s-a născut la 23 iulie 1913, în satul Crăiniceni, comuna Horodiştea, din fostul judeţ Dorohoi, într-o familie de ţărani foarte credincioşi, anume Maxim şi Ecaterina, fiind singurul copil la părinţi. Din botez a primit numele de Ilie şi se dovedea din pruncie un copil ales şi binecuvântat de Dumnezeu.

După şase luni de zile de la naştere, mama sa îşi dădu sufletul în mâinile Domnului, fiind o fire bolnăvicioasă, lăsând copilul în grija bunicii sale, Maria. După doi ani moare şi tatăl său în război, în toamna anului 1916, rămânând copilul cu totul orfan, în grija rudelor apropiate.

Fericitul Ilie, avea acum tată în cer pe Dumnzeu, iar mamă duhovnicească avea Biserica şi pe smerita sa bunică, Maria, văduvă,

* Sfintele sale moaşte s-au aflat întregi în peştera Sfânta Ana din pustiul Hozeva şi se păstrează în paraclisul Sfântul Ştefan de la Mănăstirea Sfântul Gheorghe Hozevitul din apropiere.

care l-a crescut şi l-a ocrotit cu rugăciunea şi dragostea ei până al vârsta de zece ani.

Spuneau bătrânii din satul său natal că bunica îşi ducea zilnic nepotul să-l alăpteze la mamele tinere din apropiere şi stătea lângă el de veghe ziua şi noaptea, până ce copilul a început să vorbească. Iar vara, când pleca la lucrul câmpului, bătrâna punea copilul într-o traistă, îl aşeza în spate, se însemna cu Sfânta Cruce, şi se ducea la muncă, cu rugăciunea pe buze şi cu lacrimi în ochi. Acolo îl adăpostea la umbra unui copac până la apusul soarelui. Apoi îl aşeza iarăşi în traistă şi îl aducea acasă. După ce îl hrănea, îl culca lângă sfintele icoane, iar ea se ostenea cu rugăciuni şi metanii până noaptea târziu.

Primii ani de şcoală îi face în satul natal. Bunica lui îl punea seara să citească din sfintele cărţi şi-l învăţa rugăciuni pe de rost. Odată l-a pus să citească despre patimile Domnului, iar ea plângea şi făcea metanii. Atunci copilul a întrebat-o: „Mamă, de ce plângi aşa mult când citesc patimile Domnului?" Bătrâna îi răspunse suspinând: „Dragul meu, tu nu ştii durerea din casa noastră! Nu sunt eu mama ta! Mama ta a murit când tu aveai numai şase luni, iar tatăl tău a murit în război, când erai de trei ani. Eu sunt bunica ta, iar bunicul tău s-a dus la Domnul de mult. Fiind văduvă, am făgăduit lui Dumnezeu să mă duc la mânăstire. Dar, văzând că ai rămas orfan de părinţi, am renunţat, ca să te cresc pe tine. De aceea plâng, că sunt bătrână şi după moartea mea vei rămâne singur şi orfan pe lume. Dar să ai credinţă în Dumnezeu, să te rogi mereu, să iubeşti Biserica, să fugi de păcat şi să-ţi aduci aminte de noi care te-am crescut. De vei face aşa, te va acoperi Maica Domnului şi vei scăpa de multe primejdii. Eu nu-ţi doresc altceva mai bun în viaţă, decât să ajungi preot şi să sluşeşti lui Hristos".

După moartea bunicii sale, în anul 1923, copilul este luat în grija unchiului său, Alecu Iacob, din Crăiniceni, care mai avea acasă şase copii. Între anii 1926-1932, tânărul Ilie urmează gimnaziul la Lipcani-Hotin şi liceul la Cozmeni-Cernăuţi, fiind cel mai bun elev din şcoală.

În vara anului 1932, rudele voiau să dea pe fericitul Ilie la facultatea de Teologie din Cernăuţi, ca să-l facă preot, dar el, simţindu-se chemat de Dumnezeu la o viaţă mai înaltă, le-a spus: „Nu, eu vreau să mă fac călugăr!"; căci din pruncie era umbrit de harul Duhului Sfânt, fiind întru toate blând ca un miel, smerit, tăcut, râvnitor pentru cele sfinte şi răbdător în ispitele cele dinlăuntru şi cele din afară.

În anul următor, 1933, tânărul Ilie, având minte de bătrân, pe când lucra la câmp, se ruga cu lacrimi să-i descopere Dumnezeu mai arătat ce cale să urmeze. Deodată a auzit un glas de sus, zicând: "Mânăstirea!" Din clipa aceea nu mai avea odihnă în suflet. Cerând binecuvântarea duhovnicului său, fericitul Ilie şi-a luat cărţile sfinte, Crucea şi icoana Maicii Domnului din casa natală, fiind în zi de Duminică şi, călăuzit de Duhul Sfânt, a intrat în obştea Mânăstirii Neamţ.

Starețul mânăstirii, Episcopul Nicodim, l-a primit cu multă dragoste şi după ce l-a dus să se închine la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului din biserica voievodală, i-a rânduit ascultare la infirmerie şi la biblioteca mânăstirii, fiind foarte supus, sub povăţuirea monahului Iov, un călugăr desăvârşit.

Între anii 1934-1935, face serviciul militar la Dorohoi, ca infirmier, având multă milă de cei bolnavi şi era iubit de toţi. În toamna anului 1935 se reîntoarce în obştea Mânăstirii Neamţ şi continuă aceeaşi ascultare de bibliotecar şi îngrijitor la bolniţă. Toţi se foloseau de smerenia, de blândeţea şi de dragostea lui şi îl cinsteau ca pe un ales al lui Dumnezeu.

La 8 aprilie, 1936, în Miercurea Mare din Săptămâna Sfintelor Patimi, fericitul rasofor Ilie Iacob a fost tuns în îngerescul cin călugăresc de arhiereul Valerie Moglan, noul stareţ al marii lavre, împreună cu alţi zece fraţi, primind în călugărie numele Sfântului Ioan Botezătorul. Amândoi marii prooroci, Ilie şi Ioan, începători ai vieţii pustniceşti din Vechiul şi Noul Testament, aveau să-i fie dascăli, părinţi şi rugători ai nevoinţei lui călugăreşti. Amândoi îl îndemnau să le urmeze viaţa, postul, rugăciunea şi fecioria şi îi aminteau de Ţara Sfântă şi de marii sihaştri de pe Valea Iordanului.

Dorind o viaţă duhovnicească mai desăvârşită şi arzând cu inima pentru Hristos şi pentru Ţara Sfântă unde S-a născut, a pătimit şi a înviat Domnul, fericitul monah Ioan Iacob s-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine, a sărutat icoana Maicii Domnului din biserică, şi-a cerut iertare şi binecuvântare de la stareţ şi de la toţi, şi a plecat definitiv în Ţara Sfântă, în toamna anului 1936, împreună cu alţi doi monahi din lavră, Claudie şi Damaschin.

După ce se închină la toate sfintele locuri şi sărută Golgota mântuirii şi Mormântul Domnului, cei trei călugări se retrag să ierneze în obştea Mânăstirii Sfântul Sava din pustiul Iordanului. Apoi însoţitorii săi întorcându-se la Mânăstirea Neamţ, Cuviosul Ioan se nevoieşte în continuare în Mânăstirea Sfântul Sava de lângă Betleem timp de zece ani, răbdând grele ispite, boli şi încercări de la oameni şi de la diavoli.

Prima ascultare în obştea Sfântul Sava a fost cea de paraclisier. Cuviosul Ioan avea mare evlavie pentru biserică şi pentru toate sfintele slujbe. Apoi făcea prescuri, menţinea curăţenia, suna clopotul de slujbă şi păstra o atmosferă de iubire, de smerenie şi milă faţă de toţi.

Avea încă şi ascultarea de infirmier al mânăstirii şi îngrijea cu dragoste, atât pe călugării bătrâni şi bolnavi, cât şi pe numeroşii arabi şi beduini bolnavi sau răniţi în război, care erau aduşi la infirmeria mânăstirii. Pentru aceasta îl iubeau şi-l căutau atât unii cât şi alţii, şi mai ales duhovnicul lui, ieroschimonahul Sava, un mare povăţuitor de suflete, macedonean, care ştia limba română şi mărturisea pe toţi călugării români nevoitori în Ţara Sfântă. Astfel, ziua era în slujba obştii şi a bolnavilor, iar noaptea lua parte la sfintele slujbe din biserică, se nevoia singur în chilie cu multe rugăciuni de taină, cu metanii, lacrimi şi citiri din scrierile Sfinţilor Părinţi şi mai ales din Sfânta Evanghelie şi îngrijea marea bibliotecă a mânăstirii. Cunoscând bine limba greacă, traducea unele pagini alese patristice, din care se hrănea atât pe sine, cât şi pe cei ce veneau la el. Avea încă şi darul scrierii de învăţături şi de versuri duhovniceşti, cu caracter moral, pe care le trimitea fraţilor săi din Ţara Sfântă, sau le dădea pelerinilor români care veneau spre închinare la Mormântul Domnului.

Între anii 1939-1940 fericitul sihastru Ioan Iacob s-a nevoit cu un ucenic român în pustiul Qumran şi într-o peşteră aproape de Marea Moartă. Aici a cunoscut pe monahul Ioanichie Pârâială, care apoi i-a rămas ucenic credincios până la obştescul sfârşit. Aici obişnuia să se roage noaptea singur în pustiul Iordanului cu mâinile şi inima înălţate la cer, hrănindu-se doar cu pesmeţi şi puţine fructe şi răbdând multe ispite de la diavoli.

Între anii 1940-1941, Cuviosul Ioan a stat cu mai mulţi călugări din Ţara Sfântă într-un lagăr pe Muntele Măslinilor, din cauza războiului, suferind grele ispite şi boală. Apoi, fiind eliberat, se reîntoarce la Mânăstirea Sfântul Sava şi continuă aceleaşi ascultări şi aceeaşi nevoinţă până în anul 1947, când este hirotonit diacon, la 13 mai, în Biserica Sfântului Mormânt, cu aprobarea Patriarhului Nicodim al României, la recomandarea Arhimandritului Victorin Ursache, superiorul Căminului Românesc din Ierusalim. În acelaşi an, Cuviosul Ioan Iacob este hirotonit preot la Mormântul Domnului, de Mitropolitul Irinarh, şi este numit de Patriarhia Română egumen la Schitul românesc "Sfântul Ioan Botezătorul" de pe Valea Iordanului, aproape de locul unde S-a botezat Domnul nostru Iisus Hristos.

Timp de cinci ani cât a dus această ascultare, Cuviosul Ioan Iacob a săvârşit zilnic toate sfintele slujbe în limba română, a scris numeroase pagini patristice de învăţătură pentru călugări şi pelerini, a compus un bogat volum de versuri duhovniceşti, a înnoit chiliile şi biserica schitului şi, mai ales, viaţa duhovnicească, ostenindu-se mult pentru primirea pelerinilor din ţară, pe care îi spovedea, îi împărtăşea şi le dădea sfaturi mântuitoare de suflet. Noaptea, însă, se nevoia singur, neştiut de nimeni, fie în chilie, fie ieşiea să se roage pe Valea Iordanului, încercând să urmeze după putere Cuvioasei Maria Egipteanca. Singurul său ucenic statornic era monahul Ioanichie, precum şi câteva maici române bătrâne: Melania, Natalia, Galinia, Casiana şi Magdalena, care îi erau fiice duhovniceşti şi se aflau sub ascultarea sa.

În luna noiembrie, 1952, Cuviosul Ioan Sihastrul se retrage din ascultarea de egumen şi, împreună cu ucenicul său Ioanichie, intră în obştea Mânăstirii Sfântul Gheorghe Hozevitul, din pustiul Hozeva, pe valea pârâului Cherit (Horat), câţiva km mai sus de Ierihon.

Din vara anului 1953, fericitul Ioan se aşează cu ucenicul său într-o peşteră din apropiere, numită "Chilia Sfintei Ana", unde, după tradiţie, se ruga Sfânta Ana lui Dumnezeu să-i dăruiască o fiică - pe Maica Domnului. Alături de el, într-o altă peşteră se nevoia un monah cipriot, anume Pavel.

Aici s-a nevoit Sfântul Ioan Sihastrul cu ucenicul său timp de şapte ani de zile, ostenindu-se cu aspre nevoinţe, în rugăciuni neîncetate, în privegheri de toată noaptea, în postiri îndelungate, în lacrimi neştiute, în cugetări şi în doriri duhovniceşti, răbdând tot felul de ispite, suferinţe, lipsuri, lupte cu diavolii şi străinătate desăvârşită, aprinzându-se cu multă râvnă pentru iubitul său Mire, Iisus Hristos, şi slăvind pe Dumnzeu Cel în Treime lăudat.

La peşteră nu primea pe nimeni, căci şi urcuşul până sus se făcea greu pe o scară înaltă, comunicând cu cei ce veneau, mai ales prin rugăciune, prin unele scrieri sfinte şi prin ucenicul său. În sărbători mari şi în posturi, Sfântul Ioan săvârşea Dumnezeiasca Liturghie în paraclisul peşterii Sfânta Ana şi se împărtăşeau amândoi cu Trupul şi Sângele lui Hristos, mulţumind lui Dumnezeu pentru toate. Iar în timpul zilei, în clipe de răgaz, ieşea în gura peşterii, la lumină, scria versuri religioase şi traducea pagini patristice din limba greacă. Mâncarea lui era o dată pe zi, pesmeţi, măsline, smochine şi apă, iar noaptea dormea câteva ore, pe o scândură, având o piatră drept pernă.

În vara anului 1960, Cuviosul Ioan se simţea tare bolnav, dar suferea toate cu multă răbdare, că niciodată nu se tânguia de

suferinţa lui, ci tăcea mult şi se ruga neîncetat cu rugăciunea inimii. Apoi ţinea cu tărie la dreapta credinţă, la Tradiţie şi la Sfintele Canoane, având mintea totdeauna aţintită la Iisus Hristos răstignit pe Golgota. Simţindu-şi aproape sfârşitul vieţii, miercuri, 4 august, s-a împărtăşit cu Sfintele Taine, iar joi dimineaţă la orele 5 şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, fiind în vârstă de 47 de ani.

Spunea ucenicul lui că Sfântul Ioan ştia mai dinainte data sfârşitului său, pe care şi-o însemnase pe perete. Cu puţin înainte de a-şi da duhul, s-a ridicat puţin şi a binecuvântat în trei părţi, spunând ceva în taină. Ucenicul, mirându-se de aceasta, zicea că Sfântul Ioan a binecuvântat pe îngerii şi sfinţii care au venit să-i ia sufletul.

După trei zile, adică sâmbătă, 7 august, la orele 10, a venit arhimandritul Amfilohie, egumenul Mânăstirii Sfântul Gheorghe Hozevitul, însoţit de câţiva călugări şi cu pustnicii care sihăstreau în peşterile din pustiul Ruva, pentru înmormântare, urcându-se pe scară în peşteră, şi au început slujba prohodului. Atunci au venit din pustie multe păsări, cărora Cuviosul Ioan le dădea zilnic pesmeţi să mănânce. Acum însă nu veniseră să primească hrană, ci erau trimise de Dumnezeu spre cinstirea cuviosului, ca să-l petreacă spre mormânt.

Despre aceasta, însuşi egumenul Amfilohie spunea: "Păsările ne incomodau în timpul slujbei. Zburau pe capetele noastre, ne-au stins lumânările, ne-au închis cărţile; băteau din aripi deasupra trupului cuviosului, se aşezau şi pe el. Pe cap, pe piept, pe picioare şi fiecare glăsuiau după felul ei. Ele nu voiau mâncare, ci pe părintele lor, pe binefăcătorul lor pe care îl pierduseră".

Toţi cei de faţă la înmormântare au considerat aceasta o minune pentru sfinţenia vieţii Cuviosului Ioan. Apoi a fost înmormântat în aceeaşi peşteră alături de mormintele înaintaşilor săi.

Timp de douăzeci de ani mormântul Sfântului Ioan era îngrijit în peşteră de ucenicul său, monahul Ioanichie.

Între timp pustnicul Pavel, ce se nevoia aproape de dânsul, plecând misionar în America, după mulţi ani, dorea să-l vadă. Într-o noapte l-a visat pe Cuviosul Ioan, care i-a spus: „Dacă vrei să mă vezi, vino la peştera Sfânta Ana, din pustiul Hozeva şi mă vei vedea".

La începutul lunii august, 1980, îndemnat de Duhul Sfânt, ieromonahul Pavel a venit în Ţara Sfântă cu un grup de pelerini şi dorea să-l vadă pe Cuviosul Ioan. Dar, auzind că este răposat de 20 de ani, s-a dus la peştera Sfânta Ana să se închine la mormântul lui, cu binecuvântarea egumenului Amfilohie. Apoi, dorind să-i sărute osemintele, după multă stăruinţă, cu voia lui Dumnezeu, a

primit îngăduinţă să-i deschidă mormântul. Şi, ridicând capacul, a ieşit un miros cu bună mireasmă, iar trupul său împreună cu îmbrăcămintea se aflau cu totul întregi şi binecuvântate.

Aceasta a fost o mare minune a zilelor noastre, care s-a petrecut la 8 august, 1980.

Cu binecuvântarea Patriarhiei Ierusalimului, egumenul Amfilohie i-a pregătit raclă sculptată în lemn de chiparos, pe care împodobind-o, au fost aşezate în ea cu mare cinste moaştele Cuviosului Ioan, şi, la 15 august, 1980, l-au dus în procesiune împreună cu câţiva arhierei de la Patriarhia ortodoxă din Ierusalim şi cu mii de pelerini, care veniseră la praznicul Adormirii Maicii Domnului, hramul Mânăstirii Sfântul Gheorghe Hozevitul. Racla cu sfintele moaşte a fost depusă în biserica cu hramul Sfântul Ştefan din incintă, unde se află şi alte sfinte moaşte.

Din acea zi, vin numeroşi pelerini ortodocşi şi chiar catolici şi se închină la moaştele Cuviosului, cerându-i ajutorul, dintre care mulţi primesc sănătate şi cele de folos.

Această strămutare a moaştelor Sfântului Ioan s-a făcut cu binecuvântarea patriarhului Benedict al Ierusalimului, fiind cinstit de toţi ortodocşii ca sfânt, mai ales în România, Grecia, Cipru şi Ţara Sfântă.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, luând în considerare sfinţenia vieţii lui şi văzând cinstitele sale moaşte ce se păstrează nestricate cu darul lui Dumnezeu, l-a canonizat ca sfânt pe Cuviosul Ioan Iacob, la data de 20-21 iunie, 1992, sub numele de "Sfântul Ioan cel Nou de la Neamţ (Hozevitul)", fixându-i-se zi de prăznuire, 5 august, data mutării sale la cele veşnice.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A ŞASEA

CUVÂNT LA SCHIMBAREA LA FAŢĂ A DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS

Domnul nostru Iisus Hristos, în anul treizeci şi trei al naşterii Sale şi în al treilea an, cel de pe urmă al propovăduirii sale, apropiindu-se spre patima cea de bună voie pentru mântuirea noastră, s-a dus în laturile Cezareei lui Filip, după cuvintele pe care i le-a zis Petru: *Tu eşti Hristos Fiul Dumnezeului celui viu...*, şi acolo a început a spune ucenicilor Săi că I se cade să meargă în Ierusalim, să pătimească mult de la bătrâni, de la arhierei şi de la cărturari, şi să fie ucis. Din această pricină El a văzut pe ucenicii Săi mâhnindu-se, dar mai ales pe Petru, care Îl oprea pe El, zicându-I: „Doamne, să-Ţi fie milă de Tine şi nu-Ţi fă Ţie aceasta". Atunci, ridicându-le mâhnirea sufletelor lor, a făgăduit unora dintre dânşii că, după puţine zile, are să le arate lor slava Sa, zicând: „Sunt unii dintre cei care stau aici şi care nu vor gusta moarte, până ce nu vor vedea pe Fiul Omului stând întru slava Împărăţiei Lui".

Deci, trecând şase zile de la ziua aceea în care a grăit aceste cuvinte, Domnul a plecat din latura Cezareei lui Filip, în hotarele Galileei şi a venit la Muntele Taborului, care este în Galileea, venind după el ucenicii şi mult popor. Dar de vreme ce obiceiul Domnului nostru Iisus Hristos era ca rugăciunile cele către Dumnezeu Tatăl să le facă singur, îndeosebi de ucenicii Săi, de aceea a lăsat sub munte poporul şi pe ucenicii Săi şi a luat numai pe trei din ei: pe Petru, pe Iacov şi pe Ioan, şi s-a suit cu dânşii în munte să se roage.

Acolo, depărtându-se puţin de cei trei ucenici la un loc înalt, se ruga; iar cei trei ucenici, ostenindu-se, pe de o parte de suirea muntelui înalt, iar pe de alta, de lungimea rugăciunii, au adormit, precum zice evanghelistul Luca: *Iar Petru şi cei ce erau cu dânsul, se îngreuiaseră de somn.* Deci, dormind ei, Iisus Hristos S-a schim-

bat la faţă, strălucind cu slava dumnezeirii Sale şi, din porunca Lui, I-au stat înainte doi prooroci, Moise şi Ilie, care grăiau cu Dânsul despre ieşirea Lui din trup şi despre ceea ce avea să se săvârşească în Ierusalim. Din această pricină, apostolii, deşteptându-se, au văzut slava Lui cea negrăită, faţa cea luminoasă ca soarele, hainele Lui albe ca zăpada şi doi bărbaţi stând şi grăind cu dânsul întru slava aceea, şi s-au înspăimântat; şi au cunoscut - Duhul Sfânt descoperindu-le lor -, pe bărbaţii aceea că erau Moise şi Ilie, şi au înţeles vorba lor pentru patima lui Hristos cea de bună voie. Deci, stăteau cu cutremur, ascultând cele ce se grăia.

Îndulcindu-se de vederea slavei celei dumnezeieşti, pe care au văzut-o pe cât putea să îngăduie vederea ochilor trupeşti, atât le-a arătat lor şi Domnul, pe cât putea firea omenească. Căci este cu neputinţă omului muritor să vadă dumnezeirea cea fără de moarte şi nevăzută, precum de mult Moise, care se ruga Lui, *să-i arate slava feţei Sale celei dumnezeieşti în vederea ochilor.* Dumnezeu i-a răspuns: *Omul nu poate vedea faţa Mea şi să fie viu.* Deci, sfârşindu-se vorbirea lui Hristos cu Moise şi Ilie şi ducerea lor cunoscându-se prin duh de către apostoli, i-a fost jale lui Petru, că proorocii vor să se ducă de la vederea lor. Ei doreau neîncetat acea slavă a lui Hristos, ca să se îndulcească de vederea sfinţilor prooroci. Deci, Petru a luat îndrăzneală şi a zis: *Doamne, bine este nouă să fim aici şi să facem trei colibe: una Ţie, una lui Moise şi una lui Ilie.* Acestea grăindu-le Petru, un nor luminos, care a pus înaintea lui Hristos pe amândoi proorocii, tot acelaşi nor, prin voia Lui cea dumnezeiască, vrând să-i ia pe dânşii şi să ducă pe fiecare la locul său, a umbrit pe apostoli, înconjurând vârful muntelui aceluia. Atunci apostolii mai mult s-au temut, căci, apropiindu-se de Hristos, au intrat în nor, şi întru acel ceas s-a auzit glas din nor, zicând: *Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care bine am voit, pe Acesta să-L ascultaţi!* Un glas ca acesta venind de sus, de spaima cea mare n-a mai rămas putere în apostoli, pentru că s-au temut foarte mult şi au căzut cu feţele la pământ. Deci, căzând ei, slava Domnului s-a luat de la vederea lor şi proorocii s-au dus la locurile lor; iar Domnul, apropiindu-Se, S-a atins de ucenicii care zăceau la pământ, zicându-le: *Sculaţi-vă şi nu vă temeţi!* Ucenicii, ridicându-şi ochii, nu au văzut pe nimeni decât numai pe Iisus Hristos singur.

Pogorându-se ei din munte, Domnul le-a poruncit ucenicilor să nu spună nimănui despre vedenia aceea, până ce, după primirea patimilor şi a morţii, va învia a treia zi din mormânt. Deci dânşii au tăcut şi întru acele zile nu au spus nimănui nimic din cele ce au văzut.

LUNA AUGUST

ZIUA A ŞAPTEA

POMENIREA CUVIOSULUI MUCENIC DOMETIE PERSUL CU UCENICII SĂI

Acest cuvios a trăit pe vremea marelui împărat Constantin şi era de neam pers. El s-a povăţuit la credinţa creştinească de un oarecare creştin, Uar. Astfel şi-a lăsat părintească păgânătate şi rudeniile, a mers la hotarele greceşti, în cetatea care se numea Nisibe şi, intrând într-o mânăstire, a primit Sfântul Botez şi, îmbrăcându-se în chipul monahicesc, a petrecut în toată nevoinţa pustniceştii vieţi. Dar prin zavistia şi asupririle diavolului viclean, urându-se de monahii ce erau acolo, a fugit şi a mers în mânăstirea Sfinţilor Mucenici Serghie şi Vah, în cetatea lui Teodosie, ce urma vieţii arhimandritului Nurvel, despre care se spune că 60 de ani n-a gustat fiertură şi dormea foarte puţin, stând rezemat în toiagul său.

De acel arhimandrit s-a hirotonit diacon, Cuviosul Dometie, iar când s-a înştiinţat că arhiereul voieşte să-l sileacă la preoţie, s-a dus de acolo şi s-a suit într-un munte pustiu, unde vieţuia întru Dumnezeu, suferind arşiţa, frigul şi toate schimbările văzduhului.

Apoi, intrând într-o peşteră, petrecea acolo săvârşind multe minuni în numele lui Hristos, pentru că dădea tămăduiri celor ce veneau la dânsul şi îi aducea de la înşelăciunea idolească la credinţa în Hristos. Când a mers acolo Iulian, lepădatul de Dumnezeu, înştiinţându-se de cele ce făcea sfântul, a poruncit să-l omoare cu pietre. Ducându-se trimişii, au aflat pe sfântul părinte cu cei doi ucenici ai lui făcându-şi cântarea cuviincioasă a ceasului al treilea, şi, năvălind asupra lor, i-au omorât cu pietre.

Astfel şi-a săvârşit alergarea cea plăcută lui Dumnezeu Cuviosul Dometie, împreună cu cei doi ucenici ai lui.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI MARIN OSTAŞUL ŞI ASTERIE SENATORUL

Pe vremea împărăţiei lui Valerian şi a fiului său, Gal, era în Roma un bărbat oarecare, cinstit şi bun, cu numele de Asterie, de neam bun şi slăvit în bogăţie. El era iubit de împăraţi şi era de credinţă creştină. Cu toate că în vremea aceea erau cumplite prigoniri împotriva creştinilor, el îşi păzea buna sa credinţă fără prihană. Credinţa lui cea în Hristos a fost arătată astfel:

Pe când era în părţile Palestinei, i s-a întâmplat de a mers în cetatea ce se numea Cezareea lui Filip, pe care fenicienii o numesc Panead. În această cetate locuiau o mulţime de închinători păgâni, care aveau obiceiul de a săvârşi necurate prăznuiri lângă izvorul ce curgea din muntele Paneas, de unde se zice că izvorăşte râul Iordanului. În acea prăznuire, jertfa care se punea diavolului se făcea nevăzută, pentru că diavolul care petrecea acolo, răpea jertfa şi o făcea nevăzută. Acele popoare orbite cu rătăcirea, considerau înşelăciunea diavolească ca o mare minune şi o preamăreau.

Pe Asterie, robul lui Hristos, fiind acolo şi văzând prăznuirea diavolească ce o făceau păgânii, l-a durut inima pentru rătăcirea şi orbirea cea sufletească a poporului înşelat. Deci, ridicându-şi ochii spre cer şi înălţând mâinile, s-a rugat cu credinţă către Hristos Dumnezeu, ca să izgonească de acolo pe diavolul care înşela pe oameni. Îndată diavolul a fost izgonit cu puterea lui Dumnezeu şi a încetat acea înşelătoare minune drăcească; pentru că se vedea de atunci acea jertfă la arătarea tuturor, iar nu precum se obişnuia mai întâi şi se făcea nevăzută. Încetând acea minune, a încetat şi prăznuirea, şi de atunci popoarele au început a nu se mai aduna acolo.

Astfel, credinţa şi rugăciunea Sfântului Asterie a curăţat locul acela de spurcăciunile diavoleşti. El a fost rânduit a pătimi pentru Hristos în cealaltă Cezaree, care se numea Cezareea Palestinei. Acolo era un ostaş cu numele Marin, de neam bun, cinstit şi bogat, iar mai cinstit cu credinţa în Hristos şi mai bogat cu faptele cele bune. Acesta a fost chemat de ostaşii săi la cinstita treaptă de sutaş, deoarece acel loc era liber, după sfârşitul sutaşului ce fusese. Când Marin era să ia dregătoria aceea, altul dorea acea dregătorie, vrând s-o câştige pentru el. Deci, acela s-a apropiat de judecător, care se numea Axeos, şi a pârât pe Marin că este creştin şi nu voieşte să aducă jertfă zeilor şi chipurilor împărăteşti, zicând că nu

se cuvine unuia ca acela, după legea romanilor, ca să fie ridicat la treapta de sutaş. Atunci judecătorul, chemând pe Marin, îndată l-a întrebat de credinţa lui. El i-a spus că este creştin, iar judecătorul i-a dat vreme de trei ceasuri, să se gândească şi să-şi aleagă, ori viaţa, ori moartea, pentru că aceste două îi punea înainte, sau să aducă jertfa cea necurată şi să fie viu, sau să moară pentru Hristos.

În vremea aceea, episcopul Teotecn al acelei cetăţi, apropiindu-se de mărturisitorul lui Hristos, l-a luat de mână şi l-a dus în biserică, vorbind cu el cele folositoare. Ducându-l în altar, i-a arătat Sfânta Evanghelie. Arătând cu mâna spre acea carte şi spre sabia cea ostăşească, cu care Marin era încins, i-a zis: „O, bunule bărbat, alege-ţi unul din aceste două lucruri, sau să porţi această sabie şi să te lupţi pentru împăratul cel pământesc şi vremelnic, iar după moarte să pieri pentru vecie, sau să te lupţi pentru Împăratul cel ceresc şi pentru preasfânt numele Lui cel scris în această carte, să-ţi pui sufletul şi să împărăţeşti cu Dânsul în viaţa cea fără de moarte, în vecii cei fără de sfârşit".

Sfântul Marin, îndată întinzându-şi dreapta spre Sfânta Evanghelie şi sărutând-o cu dragoste, i-a zis că este gata să moară pentru Hristos. Episcopul i-a zis: „Lipeşte-te de Dumnezeu, lipeşte-te cu tot sufletul şi, întărindu-te cu puterea Lui, pătimeşte pentru Hristos pe Care L-ai ales". Apoi l-a liberat, zicându-i: „Mergi cu pace!" Ducându-se Sfântul Marin din biserică, propovăduitorul care stătea lângă uşile curţilor, a început a chema pe Marin, căci trecuseră trei ceasuri. Mergând Sfântul Marin, a stat înaintea judecătorului mai cu îndrăzneală ca întâi şi s-a mărturisit că este creştin. Înaintea judecătorului, el preamărea cu glas mare numele lui Iisus Hristos şi ocăra păgânătatea idolească, iar judecătorul l-a osândit la moarte. Deci, scoţându-l afară din cetate, i-a tăiat capul.

În vremea tăierii lui, stătea acolo înainte Sfântul Asterie, care, din rânduiala lui Dumnezeu, venise la vreme în cetatea aceea. Văzând sfârşitul cel mucenicesc al Sfântului Marin, a dezbrăcat haina lui cea de mult preţ şi, întinzând-o pe pământ, a luat cinstitul trup şi cap al mucenicului, le-a învelit cu acea haină şi le-a ridicat pe umerii săi şi, ducându-le, le-a îngropat cu cinste. Pentru aceea, singur s-a învrednicit cununii mucenicesti, căci păgânii, prinzându-l, i-au tăiat cu sabia cinstitul lui cap, şi a stat înaintea lui Hristos, Împăratul ceresc, în cetele sfinţilor mucenici împreună cu Sfântul Marin. Acestea au fost pe vremea împărăţiei lui Galien, care, după pierderea tatălui său, Valerian, împărăţea singur. Căci tatăl lui, pentru vărsarea sângelui creştinesc, a fost pedepsit de mânia lui Dumnezeu, adică a fost dat în robia lui Savorie, împăratul Persiei,

care biruise pe romani; şi Valerian, fiind prins viu, a fost dus în Persia, unde slujea ca scară, sub picioarele lui Savorie, când încăleca pe cal. El nu putea deloc să se răscumpere din robia şi din batjocorirea aceluia, pentru că Savorie nu voia pentru el nici vistieriile cele mari, îndestulându-se cu slava aceea, căci călca pe spatele şi pe grumajii împăratului Romei. Astfel, împăratul Persiei, batjocorind multă vreme pe Valerian, a poruncit, spre mai mare ocară, ca înaintea poporului să jupoaie de pe el pielea, şi apoi să-i presare sare pe corp. Deci, rău a pierit acel om rău, începându-şi veşnicile sale munci încă din această viaţă.

De această pierzare a tatălui său înfricoşându-se Galien şi cunoscând că aceea este o dumnezeiască răsplătire pentru vărsarea sângelui creştinesc, ce s-a făcut fără cruţare, a dat poruncă prin toate părţile stăpânirii Romei să înceteze prigonirea împotriva creştinilor, iar episcopii să-şi îndrepteze bisericile cu libertate. Dar aceşti Sfinţi Mucenici, Marin şi Asterie, au fost munciţi pentru Hristos mai-nainte de a veni acea poruncă în Cezareea Palestinei şi astfel au intrat în bucuria Domnului lor şi a Stăpânului nostru Iisus Hristos, Care împărăţeşte împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL OR MONAHUL

În Tebaida Egiptului, care este în hotar cu Etiopia, era între monahi un bărbat cu numele Or, părinte al multor mânăstiri. Acest cuvios avea sub stăpânirea lui ca la o mie de fraţi, care purtau rânduiala marelui chip monahicesc. El era de nouăzeci de ani, avea barba lungă, împodobit cu cărunteţe, luminos la faţă şi la căutătură, cinstit şi prea cuviincios chiar din vedere, ca şi cum avea ceva mai presus de firea omenească. El a vieţuit mai întâi multă vreme singur în pustia cea mai depărtată, ostenindu-se în nevoinţele pustniceşti.

Apoi, cu porunca lui Dumnezeu, mutându-se aproape de cetate, a făcut o mânăstire şi o dumbravă cu tot felul de copaci sădiţi cu mâinile sale, unde, mai înainte de venirea lui, nu era nici un fel de copac. El a sădit dumbrava aceea, pentru ca fraţii, pe care începuse ai aduna acolo, să nu aibă nevoie să umble departe pentru lemne; căci se îngrijeau nu numai pentru mântuirea lor sufletească, dar şi pentru cele ce sunt de trebuinţă vieţii, ca să nu fie lipsiţi întru nimic.

Mai înainte, când vieţuia singur în pustia cea mai depărtată, mânca buruieni şi rădăcini din pustie, şi i se părea că acelea sunt foarte dulci. Apă bea când găsea şi astfel petrecea în neîncetate rugăciuni, în toate zilele şi nopţile. Ajungând el la adânci bătrâneţi, i s-a arătat îngerul Domnului în vis, zicându-i: „Vei fi mare între străini, de vreme ce mult popor ţi se va încredinţa, şi multe mii de oameni vei povăţui la calea mântuirii. Deci, pe cât de mulţi vei câştiga în această viaţă spre mântuire, pe atât în ceea ce va să fie vei lua răsplătire mare. Nu te îndoi, gândind la nevoia trupului, pentru că nimic nu-ţi va lipsi din cele ce sunt de trebuinţă vieţii omeneşti, căci toate le vei avea, câte vei cere de la Dumnezeu!"

Stareţul, auzind acestea de la înger, s-a apropiat de locuinţele omeneşti. Deci, făcându-şi mai întâi o chilie mică şi sădind verdeţuri, a început a vieţui, hrănindu-se numai cu verdeţurile, dar şi din ele mânca puţin; pentru că de multe ori mânca numai o dată pe săptămână. Mai înainte nu ştia a citi cărţi, dar, când a venit din pustia cea depărtată la locurile cele mai apropiate, i s-a dat lui acel dar de la Dumnezeu, ca să înţeleagă Scripturile. Când fraţii îi aduceau vreo carte, el, deschizând-o, începea a citi, ca şi cum ar fi învăţat-o de demult. El a luat stăpânire asupra diavolilor, căci mulţi din cei îndrăciţi erau aduşi la dânsul. Aceia cu strigare mare spuneau acele lucruri plăcute lui Dumnezeu, pe care cuviosul le făcea în taină. Multe tămăduiri făcea el cu darul lui Hristos cel dat lui de sus.

Deci, mulţi au început a veni la dânsul, şi în puţină vreme s-a făcut mare adunare de monahi, cărora el le era povăţuitor şi învăţător. Obiceiul lui era ca să nu guste mai înainte hrană trupească, ci mai întâi se împărtăşea cu cea duhovnicească; căci se împărtăşea cu dumnezeieştile Taine ale Preacuratului Trup şi Sânge al lui Hristos, apoi mergea la masă. El totdeauna învăţa pe fraţi cu cuvinte insuflate de Dumnezeu şi cu povestiri folositoare de suflet.

Odată a povestit aceasta spre folosul fraţilor: „Am văzut în pustie un bărbat, care trei ani n-a gustat nimic din cele pământeşti, pentru că îngerul Domnului îi dădea lui, a treia zi hrană cerească; nu numai mâncare, dar şi băutură". Şi iarăşi: „Ştiu pe un om ca acela între monahi, la care au venit diavolii în asemănare de ostaşi îngereşti, arătându-i o caretă de foc, ca şi cum venea un împărat cu slavă. Deci împăratul acela pe care îl vedea acest monah, zicea: „O, omule, toate bunătăţile le-ai împlinit. De acum ţi se cade ţie să te închini mie şi eu, ca pe Ilie, te voi lua cu căruţa de foc şi te voi înălţa din cele de aici". Monahul acela, auzind nişte cuvinte ca

acestea, a socotit în mintea sa: „Ce este aceasta? Eu în toate zilele mă închin Mântuitorului meu, care este Împăratul meu, şi el, de ar fi fost Împăratul, nu iar fi trebuit de la mine această închinăciune ce-mi cere, ştiindu-mă pe mine că totdeauna mă închin Lui". Apoi a răspuns către cel ce se vedea: „Eu am pe Împăratul meu, Căruia mă închin neîncetat în toate zilele. Dar tu nu eşti Împăratul meu!" „Şi îndată s-au stins toţi diavolii cu împăratul lor şi cu căruţa cea de foc.

Cuviosul Or le spunea acestea la fraţi, ca şi cum povestea de un altul, însă mulţi dintre ei ştiau bine că însuşi el a fost acela căruia i s-au întâmplat acestea. Acest cuvios părinte era foarte iubitor şi milostiv către toţi. Când venea vreun frate la el, ca să vieţuiască împreună, aceluia îi zidea chilie într-o zi. Căci, chemând pe fraţi, se apuca de lucru şi toţi îi ajutau cu osârdie: unii îi aduceau pietre, alţii, pământ şi apă, iar alţii, lemne. Astfel, spre seară săvârşea chilia, pe care dând-o fratelui cel venit, îndată de toate trebuinţele vieţii îi făcea lui îndestulare; pentru că Dumnezeu trimitea plăcutului Său din toate câte îi trebuiau.

Despre acest cuvios părinte se mai povesteşte şi aceasta. Fiind el odată numai cu un ucenic şi sosind prealuminatul praznic al Învierii celei de a treia zi a lui Hristos, i-a zis ucenicul său: „Părinte, ştii că astăzi sunt Paştile şi ni se cade şi nouă să-l prăznuim, precum îl prăznuiesc toţi?" Grăit-a stareţul: „Aşa este, fiule. Eu am uitat că astăzi sunt Paştile!" Apoi, ieşind din chilie, a stat afară, întinzându-şi mâinile în sus, stând aşa trei zile nemişcat, avându-şi toată mintea ridicată spre Dumnezeu. Iar după a treia zi, venind la ucenic, i-a zis: „Iată, fiule, după puterea mea am prăznuit şi eu Paştile!" Ucenicul i-a zis: „De ce ai făcut aceasta, părinte?" Stareţul a zis: „Fiule, acesta este praznicul şi Paştile monahului, ca mintea lui să umble pe lângă gâlcevile lumii acesteia, ca şi Israel prin mare cu picioare neudate şi să se unească cu Dumnezeu". Apoi a mai grăit şi aceasta către ucenicul său: „Monahul care fuge de lucrurile cele văzute, se apropie de Dumnezeul cel nematerialnic; iar cel ce îşi adună lucruri, se deosebeşte de cel nematerialnic".

Când Cuviosul Or s-a făcut părinte al multor fraţi, vedea cu mai înainte-vedere viaţa fiecăruia şi chiar lucrarea cea în taină făcută. Într-o vreme, un oarecare frate străin şi mincinos, venind la cuviosul, şi-a ascuns hainele sale şi, fiind jumătate gol, cerea de la dânsul îmbrăcăminte. Însă părintele îndată înaintea tuturor i-a vădit minciuna lui, iar hainele cele ascunse le-a pus de faţă; deci, li s-a făcut frică tuturor fraţilor pentru aceea, căci cele nevăzute şi tăinuite le ştia părintele cel mai înainte-văzător, şi nimeni nu îndrăznea

să mintă cu ceva înaintea lui sau să facă ceva necuvios undeva, că toate îi erau descoperite lui de Dumnezeu. Dar nu numai din monahi, ci şi din oamenii cei mireneşti, pe mulţi i-a povăţuit la calea cea adevărată a mântuirii.

El s-a mutat către Domnul în cereştile locaşuri, şi s-a rânduit în ceata cuvioşilor celor mari, care stau înaintea scaunului Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh, al unui Dumnezeu în Treime, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PIMEN, CEL CU MULTE DURERI

Despre fericitul Pimen, luând cuvânt, să ne pogorâm la mărturisirea pătimirii lui, ca să ştim cu mulţumire să răbdăm cu vitejie durerile, şi cum puterea lui Dumnezeu se săvârşeşte întru neputinţă.

Acest fericit Pimen s-a născut bolnav în lume, şi bolnav a şi crescut. Această boală trupească nu a dat loc celei sufleteşti întru dânsul, căci era curat de toată mâhnirea şi nu a cunoscut întinăciunea păcatului. El de multe ori se ruga de părinţii săi să-l dea la mânăstire, să se tundă în chipul monahicesc; dar ei, ca nişte iubitori de fiu, vrând să-l aibă moştenitor după moartea lor, l-au oprit.

Altă dată - Dumnezeu văzând-o mai înainte -, fericitul a slăbit peste măsură, şi acum era întru deznădăjduire de viaţă. Atunci părinţii lui au fost siliţi să-l ducă în Mânăstirea Pecersca, rugând pe cuvioşii părinţi care locuiau în mânăstire, să se roage lui Dumnezeu pentru fiul lor, ca să se tămăduiască de boală. Deci, cuvioşii părinţi, ostenindu-se mult întru rugăciuni, nimic nu au folosit bolnavului, căci rugăciunea lui biruia pe toţi, fiindcă el singur nu-şi cerea sănătate de la Domnul, ci mai ales cerea adăugire de boală, ca nu cumva, însănătoşindu-se, să-l ia părinţii săi de la mânăstire, şi atunci nu-şi va mai câştiga dorinţa. Însă tatăl său şi maica sa şezând lângă el şi nevoind să-l călugărească, fericitul era foarte mâhnit.

El a început a se ruga lui Dumnezeu cu dinadinsul, ca să-i împlinească dorinţa lui, cu judecăţile care le ştie singur. Dar, iată, într-o noapte, pe când părinţii lui şi slugile dormeau, au intrat la dânsul îngeri luminaţi, unii în chip de tineri frumoşi, iar alţii în chip de egumeni şi fraţi, purtând în mâini lumânări, Evanghelie, cămăşi de păr, mantie, culion, şi toate cele ce sunt de trebuinţă călugăriei, şi-i ziceau lui: „Voieşti ca să te tundem?" Iar fericitul cu bucurie le-a răspuns: „Cu adevărat voiesc! Domnul v-a trimis pe voi, domnii

mei! Împliniţi-mi dorinţa inimii mele!" Atunci, ei îndată au început întrebările şi toate cele scrise în rânduiala tunderii monahiceşti; şi astfel l-au călugărit în chipul cel mare al monahilor, îmbrăcându-l în mantie şi culion şi numindu-l pe el Pimen. Apoi, dându-i după obicei lumânare aprinsă, i-au zis: „Până la 40 de zile şi 40 de nopţi lumânarea aceasta să nu se stingă". Ei i-au mai poruncit să ducă şi chinuirea bolii, iar câştigarea sănătăţii să-i fie semn de moarte. Apoi, săvârşind toate, l-au sărutat pe el şi s-au dus în biserică, luând perii lui într-o năframă, pe care au pus-o pe mormântul Cuviosului Teodosie.

Fraţii care erau aproape în chiliile lor, auzind glasul cântării, au deşteptat pe ceilalţi de primprejurul lor, părându-le că egumenul cu oarecare fraţi călugăreşte pe cel bolnav, ori că a murit; deci, toţi împreună au mers în chilia aceea unde zăcea fericitul. Ei au găsit acolo pe toţi dormind - pe tatăl, pe maica şi slugile lui -, şi i-au deşteptat; deci, toţi s-au umplut de bună mireasmă, iar pe bolnav l-au văzut plin de bucurie şi veselie, şi îmbrăcat în haine monahiceşti. Atunci fraţii l-au întrebat: „Cine te-a tuns pe tine monah şi ce cântare am auzit noi aici, pe care părinţii tăi, la tine fiind, n-au auzit-o?" Bolnavul a răspuns: „Mi se pare că a venit egumenul cu fraţii de m-au tuns şi m-au numit Pimen; deci, aceia cântau cântarea pe care aţi auzit-o, iar lumânarea aceasta pe care o vedeţi, mi-a dat-o, zicându-mi să ardă neîncetat, până la 40 de zile şi 40 de nopţi, iar perii capului luându-i în năframă, i-au luat cu ei la biserică".

Acestea auzindu-le fraţii, au mers îndată la biserică, dar au găsit-o încuiată; drept aceea au deşteptat pe cântăreţi şi i-au întrebat: „A intrat cineva în biserică după rugăciunea Pavecerniţei?" Ei au răspuns: „Nu a intrat nimeni, pentru că şi cheile sunt luate de eclesiarh". După aceasta au deşteptat pe eclesiarh, şi, luând cheile, au intrat în biserică, şi, iată, au aflat pe mormântul Cuviosului Teodosie, perii capului lui, fiind puşi în năframă; atunci au spus egumenului de toate. Egumenul, mirându-se foarte mult, a început a cerceta cu dinadinsul, cine ar fi tuns pe fericitul Pimen. Dar nu au aflat, decât numai s-a cunoscut de toţi, că această purtare de grijă era de sus, de la Dumnezeu, prin sfinţii Lui îngeri.

Deci, egumenul şi fraţii socoteau de bine minunea ce se făcuse prin tunderea fericitului după rânduiala Bisericii. Despre aceasta aveau mărturie încredinţată, căci, după cuvântul lui, au găsit biserica încuiată şi totuşi s-au aflat în ea perii capului lui pe mormântul Cuviosului Teodosie, asemenea şi lumânarea ce era destulă să ardă într-o zi, a ars nestinsă 40 de zile şi 40 de nopţi. Drept

aceea, altă tundere nu i-au mai făcut lui, ci i-au zis: „Destul îţi este ţie, frate Pimene, chipul cel dăruit de Dumnezeu şi numele cu care te-a numit. Însă, spune-ne şi nouă - la întrebat egumenul, venind cu părul cel tuns -, ce fel erau cei ce te-au tuns pe tine? Oare nu au lăsat ceva de cele scrise în cărţile acestea?" Fericitul Pimen a zis către egumen: „Ce mă ispiteşti, părinte? Tu singur, cu toţi fraţii venind aici, mi-ai făcut toate acestea, care sunt scrise în cărţile acestea. Şi încă mi-ai mai zis şi aceasta, că mi se cade a pătimi în boală toată viaţa mea şi, când mi-o fi sfârşitul meu, atunci mi se va da sănătate, încât să pot duce cu mâinile mele, patul meu cel de moarte. Deci, sfinte părinte, roagă-te pentru mine, ca Domnul să-mi dea răbdare". Auzind acestea l-au lăsat.

Fericitul Pimen, după proorocia celor ce l-au călugărit pe el, a zăcut mulţi ani în boala cea grea şi urâtă, încât se îngreţoşau de el şi slujitorii, care de multe ori îl lăsau flămând şi însetat câte două sau trei zile, iar el răbda toate cu bucurie, mulţumind lui Dumnezeu pentru toate. Odată s-a întâmplat de au adus pe un alt bolnav şi l-au tuns monah în Mânăstirea Pecersca. Iar fraţii cei rânduiţi la slujirea bolnavilor, luându-l pe acela, l-au dus la fericitul Pimen, ca să le slujească amândurora împreună; însă, neavând de grijă pentru o slujbă ca aceasta, pe amândoi i-au lăsat în uitare, încât bolnavii sufereau de sete. Atunci fericitul Pimen a zis celuilalt bolnav: „Frate, de vreme ce cei ce ne slujesc se îngreţoşează de mirosul ce iese de la noi, tu, dacă te-ar scula pe tine Domnul, ai fi voit să petreci în slujba aceasta?" Iar bolnavul s-a făgăduit fericitului, zicând: „Dacă Domnul mă va tămădui, eu aş sluji cu osârdie bolnavilor până la moartea mea". Atunci fericitul Pimen i-a zis aceluia: „Iată, Domnul ridică boala de la tine şi de acum înainte, fiind sănătos, îndeplineşte făgăduinţa ta, slujindu-mi mie şi celor asemenea mie; iar peste cei ce nu au îngrijit de această slujbă, Domnul va aduce boală cumplită, ca, pedepsindu-i astfel, să se mântuiască!" Bolnavul îndată s-a sculat şi a început a-i sluji, iar pe leneşii care n-au voit să slujească bolnavilor, i-a cuprins pe toţi boala, după cuvântul fericitului.

Dar fratele cel tămăduit de boală, a slujit mai puţin. Deci, el, peste puţină vreme, nesuferind mirosul, s-a depărtat de Pimen şi l-a lăsat flămând şi însetat; şi, ducându-se, zăcea în altă casă. Atunci deodată l-a cuprins o boală înfricoşătoare, încât n-a putut să se scoale trei zile şi nemaiputând suferi setea de apă, a început a striga: „Miluiţi-mă pentru Domnul, căci mor de sete". Fraţii care erau în altă chilie, auzindu-l, au mers la dânsul şi, văzându-l cuprins de boală cumplită, i-au spus despre el fericitului Pimen: „Fratele

ce-ţi slujeşte, moare". Iar fericitul Pimen a zis: „Ceea ce va semăna omul, aceea va secera, de vreme ce m-a lăsat flămând şi însetat, însuşi a luat această sarcină, minţind lui Dumnezeu şi defăimând prostimea mea. Însă să nu răsplătim rău pentru rău, duceţi-vă şi spuneţi lui: „Te cheamă Pimen, scoală-te şi vino la dânsul".

Când cei ce veniseră i-au zis aceasta, bolnavul îndată s-a însănătoşit şi, sculându-se singur, a mers la fericitul neţinut de nimeni. Fericitul l-a sfătuit destul, zicându-i aşa: „Puţin credinciosule, iată, te-ai însănătoşit, de acum să nu mai greşeşti! Au nu ştii că aceeaşi plată vor avea, bolnavul şi slujitorul lui? Căci răbdarea săracilor nu va pieri până la sfârşit, ci celor de aici le este necaz şi întristare. Unde este boală de puţină vreme, acelora le va fi acolo veselie şi bucurie, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit. De aceea, frate, eu rabd acestea, iar Dumnezeu Care te-a tămăduit de boală prin mine, Acela poate şi pe mine să mă scoale de pe patul acesta şi să-mi tămăduiască boala; dar eu nu voiesc, pentru că *cel ce va răbda până la sfârşit* - a zis Domnul -, *acela se va mântui*.

Mai de folos îmi este să putrezesc în această viaţă, pentru ca în cealaltă, trupul meu să fie fără de stricăciune. Aici să sufăr urâta putoare, ca acolo să mă umplu de buna mireasmă cea negrăită. Bună este, frate, bisericeasca stare înainte, în luminatul, curatul şi preasfântul loc, unde poţi, cu îngereştile puteri nevăzut, a înălţa cântare lui Dumnezeu. Aceea este foarte bineplăcută şi bineprimită, căci Biserica se cheamă "cer pământesc" şi cei ce stau întru dânsa, li se pare că stau în cer. Dar această întunecoasă şi puturoasă casă ce este? Au nu judecată mai înainte de judecată şi o muncă mai înainte de munca cea fără de sfârşit? Însă, cel ce rabdă aici cu mulţumire, zice cu vrednicie: *Aşteptând, am aşteptat pe Domnul şi a căutat spre mine.* Pe unii ca aceştia mângâindu-i, şi apostolul, a zis: *De veţi suferi certarea, ca nişte fii, se va afla vouă Dumnezeu, iar de sunteţi fără de certare, atunci sunteţi fii din desfrânare.* Însuşi Domnul ne sfătuieşte, zicându-ne: *În răbdarea voastră, veţi dobândi sufletele voastre*".

Cu nişte sfaturi ca acestea bine învăţându-se fericitul frate, de atunci nu se mai îndepărta de a-i sluji lui. Iar Sfântul Pimen, viteazul pătimitor şi următor al dreptului Iov, mulţumind neîncetat lui Dumnezeu, a zăcut în chinuirea sa douăzeci de ani. Apoi a sosit vremea morţii lui şi s-a făcut semn în Mânăstirea Pecersca. Noaptea i s-au arătat trei stâlpi de foc deasupra trapezei, şi de acolo a trecut spre vârful bisericii. Domnul însă ştie ce lucru arăta prin acel semn; însă aceasta era adevărată, că *Cel ce face pe îngerii Săi*

duhuri şi pe slugile Sale pară de foc, Dumnezeu cel în Treime, Acela a trimis pe îngerii Săi la sufletul bolnăviciosului Pimen, ca la al lui Lazăr, căci în acea zi îndată s-a făcut sănătos. El spunea că a sosit vremea plecării sale, precum îi proorociseră cei ce l-au tuns.

Sculându-se el, umbla pe la toate chiliile, închinându-se tuturor şi cerându-şi iertare, iar fraţilor bolnavi le zicea: „Fraţilor şi prietenii mei, sculaţi-vă şi petreceţi-mă!" Şi îndată cu cuvântul lui s-a îndepărtat boala de la ei şi, însănătoşindu-se, mergeau cu dânsul. După aceea, intrând el în biserică, s-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine şi, luând năsălia nepovăţuit de nimeni, a dus-o pe cale la peştera în care niciodată nu fusese şi pe care nu a văzut-o de la naşterea sa. Intrând în peşteră, s-a închinat la mormântul Cuviosului Antonie şi a arătat locul la care voia sa fie pus.

Apoi a descoperit o taină minunată, arătând mormântul fraţilor care zăceau acolo aproape, zicând: „Aici aţi pus anul acesta doi fraţi, unul cu schimă, iar altul fără schimă; deci, pe care l-aţi pus fără schimă îl veţi afla în schimă, pentru că de multe ori voia să se tundă într-însa, dar era nebăgat în seamă; însă lucrurile l-au arătat vrednic de chipul acela şi, pentru aceasta, Domnul i-a dăruit schima după moarte. Pe celălalt frate, pe care l-aţi pus în schimă, îl veţi afla fără de ea, pentru că în viaţă nu o voia, nici nu a arătat lucruri vrednice, ci zicea astfel: „De mă veţi vedea ieşind din această viaţă şi murind, atunci să mă tundeţi în schimă". Şi nu-şi aducea aminte de cel ce a zis: *Nu morţii Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici cei ce se pogoară în iad, ci noi, cei vii, vom binecuvânta pe Domnul!*

Pentru aceasta s-a luat de la el acest dar monahicesc şi s-a dat aceluia, că a arătat lucruri vrednice; pentru că cel ce are lucruri bune, pretutindeni i se va da şi-i va prisosi, iar cel ce nu are lucruri bune, i se va lua şi ceea ce are. Al treilea frate este pus aici de mulţi ani şi a putrezit, iar schima lui petrece nestricată, pentru că se păzeşte spre mustrare şi osândă; căci el a câştigat lucruri nevrednice chipului schimnicesc, fiindcă şi-a petrecut toată viaţa în lenevire şi în lucruri de ocară, neaducându-şi aminte de Cel ce a zis: *Căruia i s-a dat mult, mult i se va cere.* Tunderea monahicească nimic nu foloseşte celor ce n-au lucruri bune şi se pedepsesc cu munci".

Descoperind această taină, Cuviosul părintele nostru Pimen a zis către fraţi: „Iată, au venit cei ce m-au tuns pe mine şi vor să mă ia". După aceste cuvinte, culcându-se, a adormit întru Domnul, iar fraţii l-au pus cu cinste în peşteră la locul arătat de el. Săpând mormintele de care se vorbise, ei au aflat pe cei trei monahi după

cuvântul sfântului; pe cei doi care muriseră de curând şi pe cel ce era pus în schimă, însă schima monahală era luată de pe acela şi pusă pe celălalt fără schimă; iar pe al treilea, ce murise de mult, l-au aflat putred şi schima lui era întreagă. Mulţi s-au minunat de negrăita judecată a lui Dumnezeu, că Acela va răsplăti fiecăruia după lucrurile lui, Căruia I se cuvine slava, cinstea şi stăpânirea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL TEODOSIE CEL NOU TĂMĂDUITORUL DE BOLI*

Acest fericit părinte, Teodosie, a avut ca patrie Atena cea vestită, fiind născut din părinţi de neam bun şi cinstitor de Dumnezeu. El a fost crescut în învăţătura şi frica Domnului, şi a fost dat la şcoală ca să înveţe Sfânta Scriptură, pe care în puţină vreme a învăţat-o, fiind isteţ la minte. Fericitul avea şi multă evlavie către cele dumnezeieşti. Căci alerga cu osârdie la sfintele slujbe ale bisericii şi, ascultând nevoinţele sfinţilor, se minuna de sârguinţa şi de răbdarea lor sufletească. Unde găsea Vieţile Sfinţilor, le citea cu multă luare aminte şi dorea să urmeze acelora în nevoinţe şi să împlinească faptele lor cele bune, după cum a şi făcut.

Trecând puţină vreme, părinţii au plătit datoria cea de obşte, iar fericitul Teodosie, aflând vreme bună ca să-şi împlinească dorinţa, fără întârziere a împărţit săracilor toate averile sale rămase de la părinţii săi şi, lepădându-se de lume şi de cele din lume, a fugit din patria sa. El s-a dus la un bărbat îmbunătăţit şi duhovnic, iscusindu-se de la el în nevoinţele sihăstreşti. Deci, a luat chipul îngeresc al monahilor şi s-a dat cu totul la nevoinţele pustniceşti. Atât a sporit el în petrecerea cea după Hristos, încât în puţină vreme s-a aprins de dumnezeiescul dor în inima sa şi a dorit să se liniştească în singurătate, ca să vorbească singur, prin rugăciunea minţii, cu Dumnezeu. Pentru aceasta, înconjurând şi schimbându-se din loc în loc şi căutându-şi loc liniştit, a ajuns la Morea şi a rămas acolo.

Îndată acel bun lucrător a adăugat osteneli peste osteneli şi nevoinţe peste nevoinţe, petrecând viaţa mai nematerialnică şi fără de trup. El petrecea în înfrânare, în postire, în priveghere toată

* Scrisă de sfinţitul Nicolae Malaz, protopopul cetăţii Neapolei. Tradusă din limba greacă.

noaptea, plecări de genunchi, culcări pe pământul gol, neslăbirea în rugăciuni, la care stătea neclintit ca un stâlp; apoi, plânsul cel duhovnicesc şi necurmat, neagoniseala cea mai presus de om, smerenia cea făcătoare de înălţare, blândeţea, curăţia sufletului şi a trupului, credinţa cea neabătută, nădejdea cea tare şi dragostea, care este coroana faptelor bune. El era străin de această lume, fiind cu totul om ceresc şi înger pământesc.

Pentru aceasta s-a învrednicit a avea şi o dumnezeiască vedenie. Într-o noapte i s-a arătat dumnezeiescul Înaintemergătorul şi Botezătorul Ioan şi, sărutându-l pe dânsul, l-a întrebat despre nevoinţele cele duhovniceşti şi i-a zis să zidească o biserică în numele lui, făgăduind că îi va fi ajutor în toate şi împreună călător în toată viaţa. Cuviosul, simţindu-se cu totul cuprins de bucurie duhovnicească, a preamărit pe Dumnezeu din tot sufletul şi a mulţumit Sfântului Ioan Botezătorul. Deci a luat mare îndrăzneală către nevoinţa pustniciei, care îi stătea înainte. El a început lucrul, şi, cu ajutorul dumnezeiesc, a zidit sfânta mânăstire în numele cinstitului Mergător Înainte, care se păzeşte cu darul lui Dumnezeu în locul acela până în ziua de astăzi, făcându-se la aceasta pricinuitor de umilinţă acelora care se duc la dânsul cu credinţă.

După ce a făcut şi a alcătuit loc de nevoinţă pustnicească, a ridicat război, nu împotriva sângelui şi a trupului, adică împotriva oamenilor asemenea pătimaşi, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor, împotriva ţiitorilor de lume ai veacului acesta, după cum zice dumnezeiescul Pavel, adică împotriva răilor şi viclenilor diavoli. Pentru aceea eu nu voiesc să lungesc cuvântul, căci este cu înlesnire fiecăruia să cunoască ce fel de nevoinţe şi războaie a avut preaviteazul Teodosie, cu nişte vrăjmaşi ca aceia, răi şi înfricoşaţi. Deci el a dus o pătimire rea şi aspră, chinuindu-se pe sine în toată viaţa, numai şi numai ca să supună pe cel mai rău celui mai bun, adică pe trup sufletului şi ca să robească trupul duhului; deci, într-adevăr nu s-a lăsat de scopul său, ci, cu dumnezeiescul dar, a biruit pe diavoli şi pe trup l-a supus duhului. Făcându-se el cu totul duhovnicesc şi cu totul dumnezeiesc, s-a învrednicit a lua cu prisosinţă darul de la Dumnezeu, marele dăruitor şi arvuna bunătăţilor celor ce vor să fie; adică darul de a face minuni şi tămăduiri, de unde luase şi numirea de făcător de minuni şi tămăduitor.

Petrecerea lui cea îmbunătăţită se auzise în toate părţile acelea şi vestea minunilor străbătuse pretutindenea, fiindcă şi Dumnezeu voia să arate pe robul Său tuturor şi să-l preamărească,

precum zice Însuşi: *Eu sunt viu şi pe cei ce Mă slăvesc, îi voi preamări.*

Cu cât sfântul fugea de lume şi de slava ei, cu atât mai mult îl arăta Dumnezeu minunat, cinstit şi vrednic de evlavie; pentru că din toate părţile acelea alergau la dânsul, cei ce se chinuiau de diferite boli, şi degrabă primeau tămăduire. Unii din cei ce se vindecau, auzind de la cuviosul sfătuirea duhovnicească cu care le tămăduia bolile sufletelor lor, adică păcatele, din care se întâmplă de multe ori şi cele ale ale trupului, se îngrijeau să-şi tămăduiască şi bolile sufletelor lor. Deci, luându-şi îndoită vindecare, a sufletului şi a trupului, mulţumeau lui Dumnezeu foarte mult; iar când se întorceau la casele lor, propovăduiau luminat dumnezeiescul dar şi îndrăzneala ce o avea sfântul către Dumnezeu. Alţii dintre ei, îndemnându-se de sfătuirile sfântului, împreună cu boala cea trupească, îşi lepădau şi pătimirea cea dulce a trupului. Deci, lepădându-se de lume şi de cele din lume, se făceau monahi şi, uitându-se la petrecerea cuviosului ca un început de chip şi de pildă, umblau cu sârguinţă pe calea cea îngustă şi necăjită, ascultând şi supunându-se sfaturilor lui celor folositoare de suflet şi urmând faptelor lui celor bune şi dumnezeieşti. Deci, cu acest fel de chip, prin povăţuirea sfântului, s-a alcătuit acolo, cu darul lui Hristos, staul de oi cuvântătoare.

Dar începătorul răutăţii şi pizmaşul diavol, vrăjmaşul mântuirii noastre, nesuferind să vadă nişte fapte bune ca acestea, a meşteşugit pe lângă oarecare oameni făţarnici, unelte ale răutăţii lui, care se arătau pe faţă că sunt cucernici şi cu bună socoteală, însă cu fapta erau pizmuitori şi cu obiceiuri rele. Deci, i-au plecat pe aceia şi s-au dus la arhiereul argilor, care era Preasfinţitul Petru purtătorul de semne şi care se prăznuieşte la 3 mai. Ei au pârât înaintea lui pe Cuviosul Teodosie, că este vrăjitor şi amăgitor, care cu vrăjitoriile lui amăgeşte pe oameni, ca să-l aibă în evlavie, şi astfel se face multora pricinuitor de pierzare.

Arhiereul, auzind acestea şi altele asemenea despre Cuviosul Teodosie şi răpindu-se ca un om de cuvintele cele amăgitoare ale pizmaşilor acelora, a hotărât să-l izgonească din eparhia sa. Dar în vremea aceea, primind scrisoare de la patriarhul Constantinopolului, prin care îl chema să se ducă acolo degrab, că avea să facă sinod, pentru o pricină bisericească, l-a împiedicat de a izgoni pe cuviosul, după dumnezeiasca aşezare, fiindcă Sfântul Petru a plecat îndată la Constantinopol; însă era hotărât, ca îndată ce se va întoarce la eparhia sa, să-l izgonească pe Cuviosul Teodosie. Dar Dumnezeu, precum l-a împiedicat atunci prin scrisoarea patriar-

hului, tot astfel şi mai pe urmă, printr-o dumnezeiască vedenie, nu numai că a împiedicat pe Sfântul Petru de la izgonirea cuviosului, dar a făcut a se arăta mai bine şi mai luminat fapta bună şi îndrăzneala lui către Dânsul, a robului Său, Teodosie, ca astfel să se slăvească mai mult.

Deci, fericitul Petru, ducându-se la Constantinopol şi judecând acea pricină bisericească împreună cu patriarhul şi cu sfinţitul sinod, când se gătea să se întoarcă la eparhia sa, i s-a arătat în vedenie Cuviosul Teodosie şi i-a zis: „Stăpâne, pentru ce te-ai pornit contra mea cu nedreptate şi voieşti să mă surghiuneşti din eparhia ta pe mine, care nu ţi-am făcut nici un rău, nici prea sfinţiei tale, nici altcuiva? Dar să ştii, că dacă mă vei surghiuni din eparhia ta, nu-mi vei face nici un rău; ci prea sfinţia ta vei cădea în prihănirea păcatului şi te vei face pricinuitor unei vrăjmăşii ca aceasta, vei pricinui pierzare; iar celor ce se mântuiesc cu darul lui Dumnezeu, mare vătămare. Pentru aceea, încetează de la o fărădelege ca aceasta, fiindcă acei cumpliţi clevetitori, pornindu-se cu zavistie, ţi-au spus despre mine pâra aceea mincinoasă. Tu însă să nu te porneşti cu nedreptate asupra mea, căci şi eu sunt rob al Domnului nostru Iisus Hristos şi Lui Însuşi îi slujesc. Eu am toată nădejdea mântuirii mele spre Dânsul din copilărie. Deci, dacă vei înceta de aici înainte cu această pornire fără rânduială, va fi bine, iar dacă nu vei înceta, Domnul mă va răzbuna". Arhiereul, auzind acestea, l-a întrebat: „Cine eşti tu care te sfătuieşti în acest chip cu mine?" Acela i-a răspuns: „Eu sunt Teodosie, robul lui Hristos, care nemernicesc în hotarele eparhiei tale".

Fericitul Petru, deşteptându-se înfricoşat şi socotind cele ce văzuse în vedenia sa, s-a căit de hotărârea ce luase, ca să izgonească pe cuviosul. Deci, în vremea când socotea acestea, a venit la dânsul o slugă a patriarhului şi l-a chemat să meargă cu el, pentru că în ceasul când dumnezeiescul Petru a văzut în vedenia sa acestea, Cuviosul Teodosie s-a arătat şi patriarhului, tot în vedenie, şi i-a descoperit toată pricina, zicându-i: „Să spui lui Petru să nu se pornească cu nedreptate contra mea, ca să nu supere pe Dumnezeu, şi astfel să se facă pricinuitor de vătămare la mulţi creştini". Patriarhul l-a întrebat cine este, iar el a răspuns că este Teodosie, robul lui Hristos, care se află în hotarele eparhiei argilor. Patriarhul, deşteptându-se, a chemat îndată pe Petru. Acela venind, patriarhul l-a întrebat dacă se află în eparhia lui cineva cu numele Teodosie, şi dacă i-a făcut vreo supărare. Petru i-a răspuns: „Prea sfinţite stăpâne, în eparhia mea este robul lui Dumnezeu Teodosie". După aceea i-a povestit cu de-amănuntul toată pricina,

spunându-i încă şi cele ce văzuse în vedenia sa cu puţin mai înainte. Astfel s-au încredinţat amândoi pe deplin, că Sfântul Teodosie are mare îndrăzneală către Dumnezeu. Pentru aceasta ei au slăvit pe Dumnezeu, Care slăveşte după vrednicie pe cei care Îl slăvesc. Deci, patriarhul a zis către Sfântul Petru, ca la întoarcerea în eparhia lui să ducă din partea sa cu evlavie binecuvântare sfântului şi să-i spună să se roage la Dumnezeu pentru dânsul. În ziua în care fericitul Petru voia să se ducă din Constantinopol, patriarhul i-a zis iarăşi aceleaşi cuvinte.

Drept aceea, Sfântul Petru, ajungând în Moreia, n-a voit să se ducă în altă parte, mai înainte de a se duce la Cuviosul Teodosie, ca să împlinească porunca patriarhului şi să ceară iertare de la sfântul, pentru surghiunia pe care o cugetase. Sfântul, cunoscând mai înainte venirea arhiereului – pentru că se învrednicise să ia de la Dumnezeu, pe lângă celelalte, şi darul mai înainte-vederii – a pus în culionul său cărbuni aprinşi, a luat tăciune în mâini şi a ieşit spre întâmpinarea arhiereului. Apoi, apropiindu-se de dânsul, a pus tămâia pe cărbuni şi a ieşit bună mireasmă negrăită. Dar, o, minune! Culionul nu ardea nicidecum, ci, astfel tămâia cu dânsul pe arhiereu. El, văzând acea preaslăvită minune, şi, minunându-se, a priceput că este cuviosul; deci, dându-se jos de pe cal, a alergat spre sărutarea cuviosului, care, lăsând culionul din mâini, a căzut la arhiereul lui Dumnezeu şi l-a primit cu evlavie. Atunci Sfântul Petru, slăvind pe Dumnezeu, cerea iertare de la cuvios pentru cele plănuite mai înainte şi, aducându-i binecuvântare din partea patriarhului, i-a spus cele ce-i poruncise. Cuviosul, răspunzându-i cu smerită cugetare, prin cuvânt, prin chip şi prin faptă, a aprins mai mult dragostea arhiereului cea după Dumnezeu către dânsul. Pentru aceea, fără întârziere l-a hirotonit diacon şi apoi preot, deşi cuviosul, pentru smerita sa cugetare, se lepăda de hirotonie desăvârşit şi cu cucernicie. De atunci înainte acel desăvârşit arhiereu avea pe Cuviosul Teodosie îndreptător şi chip de faptă bună, lui şi urmaşilor lui, căci a cunoscut fapta că ochii sunt mai credincioşi decât auzul.

Dar, fiindcă la vestea sfântului a alergat la el mai multă lume şi pentru că cei care se tămăduiau de multe feluri de neputinţe propovăduiau pretutindeni tămăduirile, însuşi Sfântul Petru şi chiar patriarhul a toată lumea binevesteau sfinţenia cuviosului şi îndrăzneala lui către Dumnezeu. De aceea nu era vreun bolnav care să nu-l cheme spre ajutor cu credinţă, şi să nu ia grabnică tămăduire, încât cuviosul s-a făcut şi arătat şi dorit tuturor. Pentru

aceea, arătându-se tuturor gata ajutător la bolile şi nevoile lor, le-a adus şi mântuire sufletească.

Sfântul Teodosie, ajungând la adânci bătrâneţi, se cădea şi lui ca oricărui om să plătească datoria cea de obşte şi să dobândească răsplătirea pentru sudorile şi nevoinţele lui cele multe. Deci, mai înainte de sfârşitul său cu trei zile, Dumnezeu i-a descoperit mutarea lui. Pentru aceea, chemând pe ucenicii lui, le-a dat multe sfaturi pentru petrecerea cea după Dumnezeu şi, spunându-le despre moartea sa, i-a mângâiat mult pentru despărţirea sa, zicându-le că va fi totdeauna unit duhovniceşte cu dânşii. Aceia plângeau şi se tânguiau foarte mult de lipsirea petrecerii lui îngereşti împreună cu ei. Deci, sosind a treia zi, i-a sărutat pe toţi şi, mulţumind şi slăvind pe Dumnezeu, şi-a înălţat mâinile către cer şi a zis: „Doamne, în mâinile Tale îmi dau sufletul meu!" Astfel şi-a dat fericitul său suflet în mâinile lui Dumnezeu, în a şaptea zi a lunii lui August.

Sfântul Petru, aflând de moartea Cuviosului Teodosie, a alergat împreună cu toţi clericii şi cu mulţime multă de popor, şi, gătind toate cele trebuincioase pentru îngropare, a îngropat cu evlavie moaştele lui, cele de trei ori cuvioase, puţin mai la o parte de biserica cinstitului Mergător Înainte. Mulţi bolnavi alergau cu evlavie la mormântul sfântului şi îl chemau cu credinţă spre ajutor. Aceia, plecându-se peste mormântul lui, se sculau sănătoşi, slăvind pe Dumnezeu şi mulţumind sfântului. Pentru aceea au şi zidit acolo o dumnezeiască biserică în numele lui. De atunci până astăzi, acea dumnezeiască biserică este totdeauna râu de minuni şi de tămăduiri, din care vom povesti una sau două din cele multe, spre duhovnicească veselie a iubitorilor de fapte bune.

În părţile de primprejurul Argului, era un agarean, numindu-se voievod după limba lor. În vremea verii înconjura împreună cu gramaticii lui toate ţarinile cele semănate, le zeciuia şi le scria. Deci, venind într-un loc care se numea Zalevi şi făcând şi acolo rânduiala, sosise ceasul prânzului. Dar fiindcă acolo nu era loc potrivit să mănânce şi să se odihnească cu oamenii lui şi văzând de departe biserica Cuviosului Teodosie, a zis către gramaticii lui, care erau creştini: „Să mergem la biserica voastră să mâncăm acolo şi să ne odihnim până va trece arşiţa; iar după prânz vom veni la lucrul nostru". Ducându-se ei acolo şi intrând în biserică, au pus masa şi au început să mănânce. Văzând o candelă frumoasă, care era atârnată înaintea icoanei sfântului, agareanului i-a plăcut foarte mult şi a zis către sluga lui: „Ia sticla aceea, spal-o bine şi dă-mi-o să beau vin cu dânsa".

Dar unul din gramaticii lui, anume Gavras, fiind iubitor de Dumnezeu şi având mare evlavie către sfântul, pornindu-se din râvnă dumnezeiască, a zis către el: „Să nu iei nimic din lucrurile sfântului, ca să nu ne facă vreun rău". Agareanul a zis: „Dar ce poate să-mi facă un călugăr mort, mie care sunt viu şi stăpânitor?" Gavras i se împotrivea mai mult, ca să n-o ia. Agareanul îndreptându-se s-o ia, Gavras s-a sculat de la masă şi i-a zis: „Dacă ai gândul să o iei, dă-mi voie să mă duc acasă şi atunci fă ce voieşti; pentru că sunt încredinţat că sfântul nu ne va lăsa să ne ducem acasă cu pace". După ce agareanul a văzut că Gavras ţine cu atâta fierbinţeală la candela sfântului, a zis slugii sale cam în batjocură: „Las-o dar, ca să nu smintim pe gramaticul nostru". Însă, când a vrut să plece de acolo, a zis într-ascuns slugii sale: „Ia sticla aceea, fără a te vedea cineva şi s-o duci în casa mea".

Deci, sluga lui a făcut după cum i s-a poruncit. Spre seară, agareanul, ducându-se la casa lui, a cinat, iar după aceea, culcându-se să doarmă, a văzut viu pe acela care îi zicea călugăr mort, adică pe Cuviosul Teodosie, şi că stătea strălucit şi înfricoşat asupra lui. El ţinea în mâna lui toiag, şi, punându-l în pieptul lui, îi zicea: „Cum ţi se pare ţie? Iată, am venit ca să-ţi arăt cine eşti tu şi puterea ta şi care sunt robii Hristosului meu, care, după ce mor, sunt vii cu darul lui Iisus Hristos. Deci, ei pot să te omoare pe tine, care socoteşti că eşti viu, însă eşti mort cu sufletul". Acestea zicându-le către bărbatul acela, l-a strâns de gât, şi îndată i s-au umflat ochii, faţa i s-a înnegrit, limba i-a atârnat în jos, şi a scos glasuri sălbatice şi neobişnuite, ca un animal ce se înjunghie.

Oamenii casei lui, auzind zgomotul, au alergat îndată acolo unde dormea, şi, văzându-l pe el că zăcea în aşa stare, l-au întrebat: „Ce ai? Şi ce ai pătimit?" Atunci acela, abia venindu-şi în fire, a răspuns: „Am luat candela monahului, şi a venit cu toiagul său să mă omoare; deci, ia un vas plin cu untdelemn, lumânări şi sticla aceea, du-te mai degrabă la el şi roagă-l să nu mai vină aici, nici să se mânie pe mine, că de aici înainte voi ajuta totdeauna biserica lui". Iar Gavras a zis: „Nu ţi-am spus eu să nu o iei, ca să nu ni se întâmple vreun rău? Iată, acum te primejduieşti din acea pricină".

Acela i-a zis: „Rău am făcut! M-am învăţat din ceea ce am pătimit, iar acum te rog, ia ceea ce ţi-am zis şi du-te degrabă". Gavras a zis: „Cum să mă duc acum, că este noapte? Numai la ziuă mă voi duce". Atunci agareanul s-a tulburat cu totul, şi a strigat: „Vai mie! Într-această noapte are să vină să mă omoare; numaidecât să te duci, pentru că eu ştiu ce am pătimit". Acela,

văzând frica peste măsură care îl prinsese, a luat untdelemn, lumânări şi candela, şi, plecând în ceasul acela, le-a pus în biserica cuviosului. Astfel s-a izbăvit şi de frică şi de primejdie păgânul acela, şi de atunci de departe văzând acea biserică, făcea spre dânsa chipul închinăciunii şi fugea.

Unui oarecare bărbat, arnăut cu neamul, pătimind rău de boala udului şi, neputând să urineze multe zile, i s-a umflat mădularul şi avea dureri grele. Căutându-se el cu fel de fel de doctorii, n-a primit nici un folos; ci pe cât trecea vremea, pe atât simţea dureri mai cumplite; de aceea a alergat şi el la biserica sfântului, şi, petrecând acolo trei zile şi trei nopţi, se ruga cuviosului cu lacrimi fierbinţi ca să-l tămăduiască. Deci într-acea noapte i s-a arătat lui în vedenie, Teodosie, făcătorul de minuni, şi, punând toiagul său pe rană, a zis către dânsul: „Ieşi degrabă afară din biserica mea ca să-ţi verşi udul tău". Apoi bolnavul, deşteptându-se cutremurat şi alergând, a ieşit afară din biserică; deci, a stat mult timp, vărsându-şi udul său. Astfel s-a dezumflat, iar durerile au încetat şi s-a dus la casa sa sănătos şi mulţumind sfântului.

Altădată, unul din cei mari, care se trăgea din părţile Apusului, s-a îmbolnăvit la picioare de o boală fără de leac. Petrecând el nemişcat multă vreme, s-a dus la biserica sfântului şi, chemându-l pe el cu credinţă, a luat degrabă tămăduire. Apoi, întorcându-se pe picioarele sale la casa sa, a făcut două picioare de argint tot atât de lungi ca ale sale, şi le-a dăruit bisericii cuviosului spre mulţumire şi spre de-a pururea aducerea aminte de minunea aceea.

Acestea şi altele nenumărate şi preaslăvite minuni a lucrat şi lucrează cu dumnezeiescul dar, minunatul şi marele Teodosie, pentru care după cuviinţă s-a numit de către toţi credincioşii tămăduitor şi făcător de minuni, întru slava Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, a Unuia Dumnezeu al tuturor, Căruia I se cuvine slava şi stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA TEODORA DE LA SIHLA

Această floare duhovnicească de mare preţ şi mireasă a lui Hristos, pe care a odrăslit-o pământul binecuvântat al Moldovei, s-a născut pe la jumătatea secolului al XVII-lea, în satul Vânători-Neamţ, din părinţi binecredincioşi şi iubitori de Dumnezeu. Tatăl ei, Ştefan Joldea Armaşul, avea dregătorie ostăşească, aşa cum şi numele îl arată, fiind paznic al Cetăţii Neamţului şi "armaş", adică

făcător de arme pentru cei ce apărau vestita Cetate a Moldovei. Iar mama sa, al cărei nume nu ne este cunoscut, se îngrijea de cele pentru casă şi de buna creştere, în frică de Dumnezeu, a celor două fiice, Teodora şi Maghiţa (Marghioliţa).

Fiica mai tânără s-a mutat curând la Dumnezeu, iar fericita Teodora, ajungând la vârsta rânduită, a fost căsătorită de către părinţi, împotriva voinţei ei, cu un tânăr evlavios din Ismail. Dar, neavând ei copii, iar sufletul Teodorei fiind rănit de dragoste pentru Mirele ei Iisus Hristos încă din copilărie, ardea de dorinţa unei vieţi cu totul curate, închinate numai lui Dumnezeu. La aceasta o îndemna atât duhovnicul şi firea ei singuratică, cât şi râvna pentru rugăciunea de taină şi amintirea marilor sihaştri ce se nevoiau în acea vreme prin pădurile şi munţii din ţinutul Neamţ - vechii ei sfătuitori. Astfel, fericita Teodora a îmbrăţişat cinul monahal la Schitul Vărzăreşti-Vrancea, iar după doi ani şi soţul ei s-a călugărit în Schitul Poiana Mărului, sub numele de Eleodor. Aşa a binevoit Dumnezeu să-i povăţuiască pe amândoi pe calea sfinţeniei şi a mântuirii. Fiecare călugăriţă din schit se nevoia cu mare râvnă pentru Hristos, însă Cuvioasa Teodora, fiind aleasă şi întărită de harul Duhului Sfânt, întrecea pe toate celelalte surori cu rugăciunea, cu smerenia şi cu nevoinţa duhovnicească.

După câţiva ani, năvălind turcii în părţile Buzăului, au dat foc Schitului Vărzăreşti. Atunci toate surorile din obşte s-au risipit în pădurile seculare din partea locului, aşteptând să treacă primejdia şi mânia lui Dumnezeu. La fel a făcut şi Cuvioasa Teodora. S-a retras în munţii Vrancei împreună cu starea ei, schimonahia Paisia, a cărei ucenică era. Acolo se nevoiau singure, acoperite de mâna lui Dumnezeu, în post şi rugăciune, răbdând multe ispite de la diavoli, foame, frig şi tot felul de încercări.

Răposând starea ei, fericita Teodora, în urma unei descoperiri dumnezeieşti, a părăsit munţii Vrancei şi s-a retras în patria ei mult iubită din părţile Neamţului, pentru a se nevoi în pădurile neumblate din jurul schiturilor Sihăstria şi Sihla. După ce mai întâi s-a închinat la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mânăstirea Neamţ, egumenul lavrei a trimis-o la Sihăstria să urmeze sfatul egumenului de acolo. Cu binecuvântarea ieroschimonahului Varsanufie, egumenul Sihăstriei, fericita Teodora a fost încredinţată duhovnicului Pavel, care a dus-o în pustie, în apropierea Schitului Sihla, sfătuind-o că de va răbda asprimea vieţii pustniceşti, să rămână acolo până la moarte; iar de nu va putea suferi ispitele şi frigul iernii, să se aşeze la o sihăstrie de călugăriţe.

Aşa a ajuns fericita Teodora în munţii Sihlei. Apoi un sihastru milostiv i-a oferit chilia sa, nu departe de schit şi de peştera care îi poartă numele până astăzi. Acolo s-a nevoit Cuvioasa cu bărbăţie mulţi ani, ostenindu-se singură în post şi rugăciuni de toată noaptea, în lacrimi şi mii de metanii, uitată de lume, îndurând multe ispite şi năluciri de la diavoli, foame, lipsă, gânduri şi, mai ales, frigul aspru al iernii. Numai Cuviosul Pavel din Sihăstria, duhovnicul ei, o cerceta din când în când, o mărturisea, o îmbărbăta, o împărtăşea cu Sfintele Taine şi îi ducea cele de trebuinţă.

După un timp a răposat fericitul duhovnic Pavel, nu departe de Schitul Sihla, într-o mică colibă pustnicească, iar Cuvioasa Teodora a rămas cu totul singură, căci nimeni nu ştia locul şi aspra ei nevoinţă. Cu timpul i s-au rupt şi hainele, iar ca hrană avea doar măcriş, fructe de pădure şi alune. În această şcoală a liniştii şi nevoinţei a dobândit Cuvioasa darul rugăciunii de foc, care se lucrează în inimă, darul lacrimilor, al răbdării şi al negrăitei iubiri de Dumnezeu. Acum nu mai suferea nici de frig, nici de foame; nici diavolii nu o mai puteau birui, căci dobândise darul facerii de minuni şi era ca un diamant strălucitor în munţii Sihlei, fiind uitată de oameni, însă umbrită de darul Duhului Sfânt.

Odată, năvălind turcii să prade mânăstirile şi satele, au ajuns până la Sihla, iar Sfânta Teodora s-a adăpostit în peştera ei din apropiere. Descoperind-o, ea s-a rugat lui Dumnezeu s-o scape din mâinile lor, zicând: „Doamne, scapă-mă din mâinile păgânilor!" În clipa aceea, prin minune, s-a crăpat stânca din fundul peşterii, aşa cum se vede până astăzi, iar mireasa lui Hristos, ascunzându-se în pădure, s-a izbăvit de moarte. În această peşteră s-a nevoit Sfânta Teodora în ultimii ani ai vieţii sale, rugându-se neîncetat lui Dumnezeu cu rugăciunea cea de taină a inimii, încât i se lumina faţa, iar trupul ei se ridica de la pământ, asemenea Sfintei Maria Egipteanca. Din timp în timp păsările cerului îi aduceau în ciocurile lor, prin voia Domnului, fărâmituri de pâine de la trapeza schitului Sihăstriei, iar apă bea din scobitura unei stânci din apropiere, numită până astăzi "Fântâna Sfintei Teodora".

Ajungând Sfânta Teodora aproape de sfârşitul vieţii şi cunoscând că o cheamă Hristos la cereştile locaşuri, unde este odihna şi desfătarea tuturor sfinţilor, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu să-i trimită un preot ca s-o împărtăşească cu Preacuratele Taine, înainte de obştescul sfârşit. Astfel, cu rânduială de sus, egumenul Sihăstriei a observat că păsările duceau fărâmituri spre Sihla şi a trimis doi fraţi să vadă unde anume se duc, căci gândea că trăieşte în munţii Sihlei un sihastru sfânt.

Astfel mergând ei, i-a cuprins noaptea şi, rătăcind în pădure, se rugau şi aşteptau să se facă ziuă. Apoi, observând înaintea lor o rază de lumină, ce se ridica ca un stâlp la cer, s-au apropiat şi au văzut o femeie luminată la chip înălţată de la pământ şi rugându-se cu mâinile în sus. Era Sfânta Teodora. Atunci cuvioasa, cunoscând venirea lor, a mulţumit lui Dumnezeu, zicând: „Mulţumesc, Ţie Doamne, că m-ai ascultat!" Apoi a zis celor doi fraţi: „Nu vă temeţi, fraţilor, căci sunt o smerită roabă a lui Hristos! Dar mai întâi aruncaţi-mi o haină să mă îmbrac, că sunt goală!"

Apoi, chemându-i, le-a spus viaţa şi sfârşitul ei apropiat şi le-a poruncit, zicând: „Coborâţi la Sihăstria şi spunţi egumenului să trimită pe duhovnicul Antonie şi pe ierodiaconul Lavrentie cu Trupul şi Sângele lui Hristos!" Iar ei i-au spus: „Cum să ajungem la schit noaptea, căci nu cunoaştem drumul?" Atunci Sfânta Teodora le-a răspuns: „Mergeţi după lumina care se vede înaintea voastră şi numaidecât veţi ajunge!"

Călăuziţi de această lumină cerească, fraţii au ajuns repede la schit la miezul nopţii, pe când toca de Utrenie. Iar dimineaţă s-au întors la peşteră cu ieromonahul Antonie şi ierodiaconul Lavrentie, aducând Preacuratele Taine. După ce Sfânta Teodora şi-a făcut cuvenita spovedanie şi şi-a destăinuit viaţa, ostenelile şi ispitele ei, a rostit Crezul, s-a închinat, a primit dumnezeieştile Taine şi a rostit ultimele sale cuvinte, zicând: „Slavă Ţie, Doamne, pentru toate!" În clipa aceea Cuvioasa Teodora şi-a dat fericitul ei suflet în braţele lui Hristos. Iar trupul ei, purtător de bună mireasmă a fost prohodit şi a fost aşezat cu cinste de cei doi părinţi în peştera în care s-a nevoit.

Vestea despre viaţa, nevoinţa şi mutarea la cele cereşti a Sfintei Teodora s-a răspândit repede în toate mânăstirile şi satele din Moldova şi chiar dincolo de hotarele ei. De aceea alergau la sfintele ei moaşte din peşteră călugări şi credincioşi de prin sate, şi mai ales cei bolnavi şi se vindecau de suferinţele lor, căci trupul ei preamărit cu neputrezirea, era izvorâtor de bună mireasmă şi făcea minuni. Unii sărutau sfintele ei moaşte; alţii îşi aşezau bolnavii de racla ei, iar alţii se spălau cu apă din "Fântâna Sfintei Teodora" şi primeau ajutor şi mângâiere.

Moaştele Cuvioasei Teodora, numită şi "pământeana", a stat în peştera ei de la Sihla ca la 100 de ani, bucurându-se de o profundă venerare, mai mult decât alţi sfinţi români. Apoi ctitorii schitului Sihla din familia Cantacuzino, înnoind schitul, au aşezat moaştele Sfintei Teodora, din peşteră în biserica de lemn, unde se închinau credincioşii.

Aşa a ajuns fericita Teodora în munţii Sihlei. Apoi un sihastru milostiv i-a oferit chilia sa, nu departe de schit şi de peştera care îi poartă numele până astăzi. Acolo s-a nevoit Cuvioasa cu bărbăţie mulţi ani, ostenindu-se singură în post şi rugăciuni de toată noaptea, în lacrimi şi mii de metanii, uitată de lume, îndurând multe ispite şi năluciri de la diavoli, foame, lipsă, gânduri şi, mai ales, frigul aspru al iernii. Numai Cuviosul Pavel din Sihăstria, duhovnicul ei, o cerceta din când în când, o mărturisea, o îmbărbăta, o împărtăşea cu Sfintele Taine şi îi ducea cele de trebuinţă.

După un timp a răposat fericitul duhovnic Pavel, nu departe de Schitul Sihla, într-o mică colibă pustnicească, iar Cuvioasa Teodora a rămas cu totul singură, căci nimeni nu ştia locul şi aspra ei nevoinţă. Cu timpul i s-au rupt şi hainele, iar ca hrană avea doar măcriş, fructe de pădure şi alune. În această şcoală a liniştii şi nevoinţei a dobândit Cuvioasa darul rugăciunii de foc, care se lucrează în inimă, darul lacrimilor, al răbdării şi al negrăitei iubiri de Dumnezeu. Acum nu mai suferea nici de frig, nici de foame; nici diavolii nu o mai puteau birui, căci dobândise darul facerii de minuni şi era ca un diamant strălucitor în munţii Sihlei, fiind uitată de oameni, însă umbrită de darul Duhului Sfânt.

Odată, năvălind turcii să prade mânăstirile şi satele, au ajuns până la Sihla, iar Sfânta Teodora s-a adăpostit în peştera ei din apropiere. Descoperind-o, ea s-a rugat lui Dumnezeu s-o scape din mâinile lor, zicând: „Doamne, scapă-mă din mâinile păgânilor!" În clipa aceea, prin minune, s-a crăpat stânca din fundul peşterii, aşa cum se vede până astăzi, iar mireasa lui Hristos, ascunzându-se în pădure, s-a izbăvit de moarte. În această peşteră s-a nevoit Sfânta Teodora în ultimii ani ai vieţii sale, rugându-se neîncetat lui Dumnezeu cu rugăciunea cea de taină a inimii, încât i se lumina faţa, iar trupul ei se ridica de la pământ, asemenea Sfintei Maria Egipteanca. Din timp în timp păsările cerului îi aduceau în ciocurile lor, prin voia Domnului, fărâmituri de pâine de la trapeza schitului Sihăstriei, iar apă bea din scobitura unei stânci din apropiere, numită până astăzi "Fântâna Sfintei Teodora".

Ajungând Sfânta Teodora aproape de sfârşitul vieţii şi cunoscând că o cheamă Hristos la cereştile locaşuri, unde este odihna şi desfătarea tuturor sfinţilor, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu să-i trimită un preot ca s-o împărtăşească cu Preacuratele Taine, înainte de obştescul sfârşit. Astfel, cu rânduială de sus, egumenul Sihăstriei a observat că păsările duceau fărâmituri spre Sihla şi a trimis doi fraţi să vadă unde anume se duc, căci gândea că trăieşte în munţii Sihlei un sihastru sfânt.

Astfel mergând ei, i-a cuprins noaptea şi, rătăcind în pădure, se rugau şi aşteptau să se facă ziuă. Apoi, observând înaintea lor o rază de lumină, ce se ridica ca un stâlp la cer, s-au apropiat şi au văzut o femeie luminată la chip înălţată de la pământ şi rugându-se cu mâinile în sus. Era Sfânta Teodora. Atunci cuvioasa, cunoscând venirea lor, a mulţumit lui Dumnezeu, zicând: „Mulţumesc, Ţie Doamne, că m-ai ascultat!" Apoi a zis celor doi fraţi: „Nu vă temeţi, fraţilor, căci sunt o smerită roabă a lui Hristos! Dar mai întâi aruncaţi-mi o haină să mă îmbrac, că sunt goală!"

Apoi, chemându-i, le-a spus viaţa şi sfârşitul ei apropiat şi le-a poruncit, zicând: „Coborâţi la Sihăstria şi spunţi egumenului să trimită pe duhovnicul Antonie şi pe ierodiaconul Lavrentie cu Trupul şi Sângele lui Hristos!" Iar ei i-au spus: „Cum să ajungem la schit noaptea, căci nu cunoaştem drumul?" Atunci Sfânta Teodora le-a răspuns: „Mergeţi după lumina care se vede înaintea voastră şi numaidecât veţi ajunge!"

Călăuziţi de această lumină cerească, fraţii au ajuns repede la schit la miezul nopţii, pe când toca de Utrenie. Iar dimineaţă s-au întors la peşteră cu ieromonahul Antonie şi ierodiaconul Lavrentie, aducând Preacuratele Taine. După ce Sfânta Teodora şi-a făcut cuvenita spovedanie şi şi-a destăinuit viaţa, ostenelile şi ispitele ei, a rostit Crezul, s-a închinat, a primit dumnezeieştile Taine şi a rostit ultimele sale cuvinte, zicând: „Slavă Ţie, Doamne, pentru toate!" În clipa aceea Cuvioasa Teodora şi-a dat fericitul ei suflet în braţele lui Hristos. Iar trupul ei, purtător de bună mireasmă a fost prohodit şi a fost aşezat cu cinste de cei doi părinţi în peştera în care s-a nevoit.

Vestea despre viaţa, nevoinţa şi mutarea la cele cereşti a Sfintei Teodora s-a răspândit repede în toate mânăstirile şi satele din Moldova şi chiar dincolo de hotarele ei. De aceea alergau la sfintele ei moaşte din peşteră călugări şi credincioşi de prin sate, şi mai ales cei bolnavi şi se vindecau de suferinţele lor, căci trupul ei preamărit cu neputrezirea, era izvorâtor de bună mireasmă şi făcea minuni. Unii sărutau sfintele ei moaşte; alţii îşi aşezau bolnavii de racla ei, iar alţii se spălau cu apă din "Fântâna Sfintei Teodora" şi primeau ajutor şi mângâiere.

Moaştele Cuvioasei Teodora, numită şi "pământeana", a stat în peştera ei de la Sihla ca la 100 de ani, bucurându-se de o profundă venerare, mai mult decât alţi sfinţi români. Apoi ctitorii schitului Sihla din familia Cantacuzino, înnoind schitul, au aşezat moaştele Sfintei Teodora, din peşteră în biserica de lemn, unde se închinau credincioşii.

După anul 1830, moaştele Sfintei Teodora au intrat în posesia familiei Sturza, care le-a aşezat în raclă de argint şi le-a dus în biserica satului Miclăuşeni-Iaşi, zidită de ei. Iar în anul 1856, moaştele Sfintei Teodora au fost date Mănăstirii Pecersca din Kiev în schimbul unor veşminte arhiereşti şi preoţeşti din fir, fiind depuse în catacombele ei, unde se află şi astăzi. La racla Sfintei Teodora este scris în limbile slavonă şi română: *Sfeti Teodora Carpatina* şi *Sfânta Teodora din Carpaţi*.

Aşa s-au înstrăinat moaştele Sfintei Teodora din patria ei, spre întristarea noastră a tuturor.

Aceasta este pe scurt viaţa Sfintei Teodora de la Sihla şi acestea sunt faptele ei, prin care a bineplăcut lui Dumnezeu, numărându-se în cetele sfinţilor din cer, fiind socotită cea mai aleasă nevoitoare pe care a odrăslit-o vreodată ţara noastră. Credincioşii din Moldova o cinstesc ca sfântă de la început şi merg adeseori în pelerinaj la peştera şi chilia ei de la Schitul Sihla.

La 20 iunie, 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat pe Sfânta Tordora de la Sihla, trecând-o în rândul sfinţilor, cu zi de prăznuire în calendar la 7 august.

Cu ale ei sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi toţi, împreună cu ţara şi poporul cel binecredincios. Amin.

Notă - În tradiţia locului şi în unele însemnări se spune că fericitul ieromonah Eleodor, de la Poiana Mărului - Vrancea, fostul ei soţ din tinereţe, auzind că Sfânta Teodora s-a nevoit în munţii Sihlei, a venit să o vadă. Dar, auzind că a răposat, s-a închinat la peştera unde se aflau moaştele ei şi a rămas la Schitul Sihla până la obştescul său sfârşit, săvârşind adeseori Sfânta Liturghie, fie în peşteră, fie în biserica mică de lemn de sub stânci.

LUNA AUGUST

ZIUA A OPTA

SFÂNTUL EMILIAN MĂRTURISITORUL, EPISCOPUL CIZICULUI

Emilian, mărturisitorul lui Hristos, a trăit pe vremea împărăţiei lui Leon Armeanul, luptător împotriva icoanelor. Fiind el episcop al Cizicului, de multe ori a fost silit să se lepede de închinarea sfintelor icoane, dar nu s-a supus, ci petrecea neclintit întru isprăvile Sfinţilor Părinţi. Pentru aceea, a suferit foarte multe chinuri şi supărări de la eretici şi pe toate le răbda cu bucurie. El avea nădejdea că pentru necazurile cele vremelnice va dobândi bunătăţile cele veşnice; şi astfel, prin grele pătimiri şi prin rele chinuri fiind strâmtorat, în surghiun a adormit întru Domnul şi s-a încununat cu cununa mărturisirii.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTULUI MIRON, EPISCOPUL CRETEI, FĂCĂTORUL DE MINUNI

Sfântul Miron s-a născut şi a crescut în insula Creta. El, la începutul vieţii sale, a luat femeie şi lucra pământul, mâncându-şi pâinea sa din sudoarea feţei sale şi hrănind şi pe alţii; pentru că din roadele care îi creşteau împărţea săracilor, şi astfel ostenelile lui se făceau binecuvântate de Dumnezeu. Pe cât dădea el din roade, pe atât ele se înmulţeau, şi el era milostiv mai mult decât ceilalţi oameni. Odată a găsit în aria sa pe nişte tâlhari, care îşi umpluseră sacii lor de grâu şi nu puteau să-i ridice de pe pământ. Iar el, în loc să le dea lor bătăi sau să le facă vreun rău, le-a ridicat sarcinile, le-a pus pe umerii acelora cu mâinile sale şi le-a poruncit să nu spună la nimeni lucrul acela.

Pentru o viaţă îmbunătăţită ca aceasta a fost pus preot al sfintei biserici a lui Dumnezeu. El învăţa popoarele sfânta credinţă şi

le întărea spre nevoinţele cele mucenicești, fiind atunci prigonire a păgânului împărat Deciu. După moartea lui Deciu şi după încetarea prigonirii, a fost ridicat la scaunul episcopiei. El cinstea pomenirile sfinţilor mucenici care au pătimit pentru Hristos în vremea prigonirii, şi făcea minuni şi puteri. A oprit curgerea unui râu; căci râul umflându-se, şi un bărbat slăvit, anume Triton, având mare nevoie să treacă râul, sfântul episcop a oprit repejunea râului şi nu l-a lăsat să curgă până ce acel bărbat, trecând dincolo, s-a întors iarăşi înapoi.

După ce s-a întors acela, Sfântul Miron a trimis toiagul său, poruncind râului ca iarăşi să curgă în calea sa. Ajungând trimişii, au tulburat apa cu toiagul sfântului, spunându-i ei porunca arhiereului, şi îndată a curs râul cu mare pornire şi s-a îndreptat în curgerea sa ca mai înainte. Acest mare plăcut al lui Dumnezeu, făcând şi alte minuni ca acestea şi petrecând toată viaţa lui cu iubire de Dumnezeu şi cu cuvioşie, s-a mutat la Domnul, având vârsta de 100 de ani.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, ARĂTAREA ICOANEI FĂCĂTOARE DE MINUNI A MAICII DOMNULUI, NUMITĂ TOLGSCA

În anul de la facerea lumii 6822, iar de la Hristos, 1314, în zilele Sfântului Petru, mitropolitul Kievului şi a toată Rusia, domnea în Iaroslav binecredinciosul domn David Teodorovici. Prohor, episcopul Rostovului şi al Iaroslavului, care de alţii era numit Trifon, cercetându-şi păstoria sa, s-a dus şi în mânăstirea Cuviosului Chiril Biloezeski şi de acolo a plecat cu luntrea pe apă în josul râului Şecsna, care curge în Volga; deci, plutind pe râul Volga, făcea călătorie spre cetatea Iaroslav. Când era aproape la şase stadii de Iaroslav, s-a plecat ziua spre noapte, şi atunci s-a oprit la malul cel de sub deal, în partea aceea în care este cetatea şi, suindu-se în deal, şi-a întins cortul.

Starea lui era în dreptul acelui loc unde, în cealaltă parte de Volga, este un pârâu ce se numeşte Tolga, şi care se varsă în Volga. În partea aceea a Volgăi era o pădure mare. Episcopul, rămânând noaptea acolo, s-a deşteptat la miezul nopţii şi a văzut lumină în cortul său. Deci, sculându-se în grabă şi ieşind din cort, a văzut pe toţi ce erau cu dânsul dormind – preoţi, clerici, slugi şi păzitori –, iar lumina cea mare strălucea partea aceea. Întorcându-se el spre râu a văzut în partea cealaltă a râului un stâlp de foc prealuminos, strălucind negrăit, şi vedea pod peste Volga până la

stâlpul acela; deci, episcopul se mira cu spaimă de vedenia aceea. Apoi, rugându-se lui Dumnezeu, şi-a luat toiagul lui cel arhieresc, a ieşit din cort şi a mers la râu, nedeşteptând pe nimeni. Deci, suindu-se pe podul cel văzut, mergea pe apă ca pe lemne; căci niciodată nu a fost pod acolo, ci prin dumnezeiasca poruncă i se închegase lui apa şi se făcuse ca un pod sub picioarele lui. Trecând în partea cealaltă şi apropiindu-se de stâlp, a văzut chipul Preasfintei Fecioare Maria, Născătoarea de Dumnezeu, ţinând în braţe pe Domnul nostru Iisus Hristos, nu stând pe lemn, ci în văzduh, la înălţime de la pământ mai mult de cinci coţi. Deci, episcopul a început a se ruga cu căldură, închinându-se la chipul acela şi curgându-i lacrimi din ochi, şi, rugându-se din destul, s-a întors înapoi, uitându-şi toiagul în locul în care se rugase. După aceea, trecând podul cel văzut peste râu, a intrat în cortul său, toţi dormind şi neştiind nimeni de umblarea sa peste râul Volga, şi s-a odihnit până dimineaţă.

Făcându-se ziuă şi toţi sculându-se din somn, au cântat Utrenia după obicei. Dar când era vremea ca episcopul să meargă în luntre, slugile au început a căuta toiagul arhieresc, dar nu l-au găsit, şi au spus arhiereului, că aseară puseseră în cort toiagul şi nu se ştie ce s-a făcut. Atunci arhiereul, aducându-şi aminte că uitase toiagul în partea cealaltă de râu şi înţelegând că Dumnezeu voieşte ca minunea aceea să vină la arătare, a arătat cu degetul peste Volga, căci nu putea de lacrimi să grăiască ceva cu limba; apoi, abia grăind, le-a spus pe rând ce a văzut şi cum a trecut peste Volga; deci, le-a poruncit să treacă râul Volga şi să ia toiagul din locul ce le-a arătat lor cu degetul.

Slugile, trecând râul Volga, căutau toiagul arhieresc şi astfel au găsit în pădure icoana aceea a Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, nu în văzduh, ci pe pământ stând între copaci, şi aproape de ea era toiagul arhieresc. Deci, închinându-se icoanei, au luat toiagul şi s-au întors la arhiereu şi i-au spus de icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Atunci arhiereul, lăsând calea ce ducea spre cetate, a trecut râul Volga cu toţi oamenii ce erau cu dânsul şi, văzând chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a cunoscut că este acela pe care l-a văzut noaptea în văzduh, strălucind ca stâlpul cel de foc şi, căzând, a început a se închina cu osârdie, a face rugăciuni cu lacrimi, şi a o săruta cu dragoste; deci, bucurându-se el şi veselindu-se cu duhul, se bucurau şi cei ce erau cu dânsul şi vărsau lacrimi de bucurie, şi astfel făceau multe închinăciuni şi rugăciuni.

Această minunată arătare a chipului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a făcut în opt zile ale lunii august, în care se cinsteşte pomenirea Sfântului Emilian, episcopul Cizicului. Apoi, episcopul a început în acelaşi ceas a tăia pădurea cu mâinile sale, şi a pregătit lemne de biserică. Acelaşi lucru făceau toţi cu osârdie şi au croit în aceeaşi zi o biserică mică pe care au şi întemeiat-o până la amiază. Despre acest lucru toţi s-au înştiinţat din cetatea Iaroslavului, şi mulţime multă de oameni a alergat la episcop în acel loc: clerici, mireni, bătrâni, tineri, bogaţi, săraci, sănătoşi şi neputincioşi, care, văzând icoana Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, negrăit s-au bucurat şi se închinau la ea cu osârdie, ajutând la lucrul ce se făcea, tăind lemne şi ajutând meşterilor.

Săvârşindu-se acea mică biserică, episcopul a sfinţit-o în aceeaşi zi spre seară, ducând în ea acel chip făcător de minuni. Deci, slujind în ea, a numit-o în numele Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, a cinstitei ei intrări în biserică; iar prăznuirea arătării icoanei a săvârşit-o şi a arătat-o în opt zile ale lunii august. Câţi din popor erau bolnavi atunci, au luat tămăduire cu darul Preasfintei Fecioare Maica Domnului. Arhiereul a poruncit ca lângă această biserică să fie o mânăstire şi un egumen, pe care l-a şi pus în aceeaşi zi. De atunci s-a aşezat acolo un locaş, întâi mic, apoi, după o vreme, s-a făcut mai mare. Acel locaş este şi acum, păzindu-se de Dumnezeu. El se numeşte Tolgsca, de la râul Tolga, care se varsă în Volga. De ziua arătării acelei icoane făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, au început multe minuni a se săvârşi, prin care cele mai alese de pomenit sunt acestea:

În anul 6900 (1392 de la Hristos), în ziua de 16 septembrie, pe vremea egumenului Ghermano, cântând fraţii în biserică Utrenia, la a noua pesnă, când preotul a zis: „Pe Născătoarea de Dumnezeu şi Maica Luminii întru cântări, cinstindu-o, să o mărim", îndată din icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a curs mir, din mână dreaptă; biserica s-a umplut de mare şi bună mireasmă, şi toţi priveau acea minune cu mirare şi cu spaimă. Pentru aceia ei au preamărit pe Dumnezeu şi pe Preacurata Lui Maică. După Utrenie au cântat paraclisul şi după ce l-au sfârşit, au cântat: „Stăpână, primeşte rugăciunea robilor...". Atunci, de la Pruncul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, din piciorul Lui cel stâng a curs mir; astfel că din acea icoană se vedeau curgând două izvoare de mir, unul din mâna dreaptă a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi altul din piciorul stâng al Domnului nostru Iisus Hristos. Egumenul şi fraţii, văzând acestea, se veseleau cu duhul de acea preaslăvită minune, şi cu lacrimi

cădeau la preacurata icoană, primind binecuvântare din sfântul mir pe tâmplele lor. Acel mir era dătător de tămăduiri, căci câţi se ungeau cu el, fiind cuprinşi de orice neputinţă, îndată câştigau sănătate.

Trecând câtăva vreme, un bărbat cinstit cu numele Nichita, din Moscova, dinspre părţile Iezerului Alb, a fost trimis de stăpânitor în cetatea Iaroslav. Venind el cu femeia şi cu oamenii săi, a şezut în luntre, ca să călătorească pe apa râului în sus. Acel Nichita avea un fiu născut, copil mic, care nu avea decât patru ani de la naştere şi care era bolnav. Pe drum a murit şi l-a adus mort la mânăstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu cea din Tolga, vrând să-l îngroape acolo. Deci, tatăl şi mama copilului plângeau în faţa icoanei cea făcătoare de minuni a Maicii Domnului şi se tânguiau nemângâiaţi, căci nu mai aveau alt fiu. Ei se îngrijeau de trupul mortului şi găteau groapa şi pe cele de îngropare; astfel că vremea s-a lungit de la întâiul ceas la al nouălea; şi, cântându-se rugăciunea şi obişnuita rânduială deasupra gropii, a înviat pruncul cel mort şi a vorbit. Atunci toţi s-au înspăimântat şi s-au bucurat, dar mai ales părinţii s-au umplut de mare bucurie, deoarece şi-au luat copilul viu şi sănătos; deci, au dat mulţumire lui Dumnezeu şi Preacuratei Maicii Lui.

După câţiva ani, cu voinţa lui Dumnezeu, s-a întâmplat un foc mare în mânăstire, şi văpaia a cuprins repede întreaga biserică, încât fraţii nu au putut să deschidă uşile bisericii, şi să scoată câte ceva de acolo. Biserica a ars cu toate lucrurile ce erau în ea şi toţi credeau că a ars şi icoana cea făcătoare de minuni, pentru care erau trişti. Însă după acel foc au găsit sfânta icoană din biserică, în dumbravă, stând pe un copac, fiind scoasă din foc de mâini îngereşti, nu de mâini omeneşti, şi acolo strălucea cu lumină.

Apoi iarăşi au luat-o cu bucurie şi îndată au zidit o biserică mai frumoasă decât cea dintâi, înfrumuseţând-o cu toate podoabele. Acum se vedea biserica şi mânăstirea zidită din piatră aleasă. Iar darul Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu nu încetează şi acum a face minuni, curgând mir ca din izvor din sfânta icoană, dând tămăduiri la toate neputinţele şi izgonind duhurile viclene din oameni.

Despre acele minuni se scrie pe larg în locaşul acela, iar noi, din cele multe, pentru că nu ne ajunge vremea, am povestit puţine, ca să preamărim pe Dumnezeu, pe Preasfânta Fecioară Maria care L-a născut pe Hristos, şi să cinstim preacinstita ei icoană cu dreaptă închinăciune, pe care toate neamurile creştine sunt datoare să o cinstească, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A NOUA

PĂTIMIREA SFÂNTULUI APOSTOL MATIA

Sfântul Apostol Matia era cu neamul din Betleem, din seminţia lui Iuda. Învăţând el în Ierusalim din copilărie Scripturile şi înţelegerea legii, de la Sfântul Simeon primitorul de Dumnezeu, prin care s-a povăţuit la toată fapta bună, trăia cu dumnezeiască plăcere şi umbla pe căile cele drepte ale poruncilor Domnului. Când Domnul nostru Iisus Hristos, după 30 de ani ai naşterii Sale din Preasfânta Fecioară, S-a botezat în Iordan de la Ioan, S-a arătat lumii cu ucenicii Săi şi propovăduia împărăţia lui Dumnezeu, învăţând popoarele şi făcând multe semne şi minuni; atunci Matia, auzind propovăduirea şi învăţătura lui Hristos şi văzând facerile Lui de minuni, s-a rănit cu dragoste spre Dânsul şi, defăimând cele lumeşti, i-a urmat cu ceilalţi ucenici şi cu poporul, îndulcindu-se de vederea feţei Lui şi de cuvintele cele frumoase ale lui Dumnezeu cel întrupat. Iar Domnul, Care cearcă inimile şi rărunchii, văzând osârdia aceluia şi ştiinţa cea curată, l-a ales nu numai în ucenicie, dar şi în slujba apostoliei.

Mai întâi Sfântul Matia era unul din cei 70 de apostoli mai mici, pentru care scrie în Evanghelie: *A arătat Domnul şi pe cei 70 şi i-a trimis câte doi înaintea feţei Sale...* Apoi, după pătimirea cea de bună voie, după Învierea şi Înălţarea la cer a Domnului nostru Iisus Hristos, s-a numărat cu cei 12 Sfinţi Apostoli în locul lui Iuda, care se spânzurase. Lucrul s-a făcut astfel: ceata de 12 fiind neîmplinită, Sfântul Petru, cel mai bătrân dintre apostoli, stând în mijlocul bisericii, a ţinut cuvânt despre aceasta, că se cuvine a se completa locul lui Iuda, care a căzut şi a pierit, ca ceata de 12 apostoli să fie întreagă şi neschimbată, ca mai întâi aleşi ai Domnului. Deci, au pus pe doi: pe Iosif, care se numea Varsava, şi pe Sfântul Matia. Şi, rugându-se, au zis: „Tu, Doamne, ştiutorul tuturor inimilor, arată pe unul care l-ai ales dintre aceşti doi, ca să ia soarta slujbei acesteia şi a apostoliei, în locul lui Iuda care a

căzut". Apoi, trăgându-se la sorţi, sorţul a căzut pe Matia, şi a fost numărat între cei doisprezece apostoli, alegere care a fost întărită de Domnul prin trimiterea Sfântului Duh în limbi de foc, pentru că a şezut şi pe Sfântul Matia, precum a stat şi pe ceilalţi sfinţi apostoli.

Deci, după primirea Sfântului Duh, apostolii primind sorţii în care parte să meargă fiecare dintre dânşii spre propovăduirea lui Hristos, Sfântului Matia i-a căzut sorţul să meargă în Iudeea, ca acolo să propovăduiască pe Hristos Dumnezeu. El s-a ostenit într-însa, cercetând cetăţile şi satele şi binevestind mântuirea lumii.

Dar nu numai în Iudeea a purtat numele lui Hristos, ci şi între neamuri, pentru că se povesteşte despre dânsul, că şi în Etiopia a propovăduit cuvântul. Acolo a suferit multe chinuri, fiind tras pe roată, bătut, spânzurat la chinuire, strujit cu fiare pe coaste şi ars cu foc pe dedesubt; dar, întărindu-l pe el Hristos, toate chinurile acelea le-a primit cu bucurie şi le-a răbdat viteţeşte.

Despre Sfântul Matia se povesteşte că s-a ostenit şi în Macedonia cu buna vestire a lui Hristos, unde păgânii elini, prinzându-l şi vrând să ispitească puterea credinţei cea propovăduită de dânsul, i-au dat să bea o băutură otrăvitoare, care pierdea vederea ochilor, adică dacă cineva gusta dintr-însa, îndată rămânea orb. Dar sfântul apostol, bând otrava aceea, în numele lui Hristos a rămas nevătămat; încă şi pe cei orbiţi de acea otravă - mai mult de 250 de oameni -, punându-şi mâinile pe dânşii şi chemând numele lui Hristos, i-a tămăduit. Acest lucru nesuferindu-l diavolul să-l vadă, s-a arătat necredincioşilor în chip de copil mic, poruncindu-le să-l ucidă pe Matia, pentru că strică cinstea lor cea drăcească.

Dar când aceia voiau să-l prindă pe apostol, el umbla prin mijlocul lor nevăzut de dânşii; şi, căutându-l ei trei zile, nu l-au găsit. Deci, sfântul, arătându-se, s-a dat în mâinile lor de bunăvoie, iar ei, legându-l, l-au închis în temniţă, unde, arătându-se diavolul cu mânie, scrâşnea din dinţi asupra lui. În noaptea următoare, Domnul, stând înaintea lui, l-a întărit pe el, şi, dezlegându-l din legături, a deschis uşile temniţei şi l-a lăsat liber. Deci, făcându-se ziua, sfântul apostol iarăşi s-a arătat în mijlocul lor şi propovăduia pe Hristos cu îndrăzneală; dar când oarecare oameni împietriţi cu inimile, care nu numai că nu credeau propovăduirea lui, dar se şi mâniau împotriva lui, şi voiau să pună mâinile lor ucigaşe pe dânsul, îndată, deschizându-se pământul, i-a înghiţit, iar cei rămaşi, temându-se, s-au întors la Hristos şi s-au botezat.

După aceasta, apostolul lui Hristos s-a întors iarăşi în Iudeea, la soarta sa, şi, propovăduind cuvântul lui Dumnezeu, pe mulţi din fiii lui Israel îi întorcea la Hristos Domnul, încredinţându-i pe ei

prin semne şi minuni. Pe cei orbi îi lumina, pe cei leproşi îi curăţa, pe diavoli din oameni îi izgonea, în numele lui Hristos; şchiopilor le dădea umblare; surzilor, auzire, şi pe cei ce mureau îi întorcea la viaţă. Drept aceea, pe Moise îl numea că este sfânt, şi legea lui cea dată de Dumnezeu le poruncea să o păzească, învăţându-i să creadă în Hristos, în Cel închipuit mai înainte de Moise prin semne şi prin profeţii, şi întru Cel mai înainte vestit de cuvintele proorocilor, pe Care L-a trimis Dumnezeu Tatăl spre mântuirea lumii şi Care S-a întrupat din Preacurata şi Preanevinovata Fecioară. El le tâlcuia lor toate cele vestite de prooroci pentru Hristos, că acum s-au împlinit în Mesia Care a venit.

În vremea aceea, Ana era cel dintâi arhiereu printre iudei, urâtor şi hulitor al numelui lui Iisus Hristos şi prigonitor al creştinilor, cu a cărui poruncă Sfântul Iacov, ruda Domnului, a fost aruncat de pe aripa templului şi ucis. Deci, când Sfântul Matia trecea prin părţile Galileei, intra prin adunările evreieşti şi propovăduia pe Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Evreii, cei orbiţi de necredinţă şi cu răutatea pornindu-se spre mânie, l-au prins şi l-au dus în Ierusalim la arhiereul Ana. Iar arhiereul, strângând adunare evreiască vicleană şi punându-l înaintea lor pe apostolul lui Hristos, Matia a început a zice către ai săi: „Ştie adunarea aceasta şi toată lumea, în câtă ocară a venit neamul nostru, nu din vreo vină a noastră, ci cu răzvrătirea oarecăror, care au ieşit de la noi, şi cu lăcomia ighemonilor romani, dar mai ales cu tirania. Aceia sunt nevrednici de pomenire, ca unii ce au adus eresuri, cu care atâtea popoare s-au înşelat. Câţi din ostaşii romani au fost ucişi ştiţi singuri, şi câţi înşelători au pierit, şi din cei înşelaţi, nu fără de mare defăimare a neamului nostru.

Unii începători de eresuri ca aceştia au fost: Iuda Galileeanul şi Teuda vrăjitorul, care pierind, a pierit şi pomenirea lor. Dar mai mare eretic decât toţi, s-a sculat Iisus Nazarineanul, Care se propovăduieşte pe sine că este Dumnezeu şi Fiul lui Dumnezeu. El a îndulcit ochii multora cu acele farmece, cu semne ale Sale şi cu minuni i-a minţit, şi inimile lor le-a tras în urma sa, defăimând păzirea Legii; dar a luat judecată după legea pe care o hulea. Dar ce zic? Ştim că de la singur Dumnezeu este dată Legea lui Moise şi este păzită de patriarhi şi prooroci, cărora le-a dat să facă şi minuni. Cine nu ştie că Ilie cu căruţă de foc a fost luat la cer? Cine nu ştie că oasele cele moarte ale lui Elisei aruncându-se, mortul a înviat, şi alţi sfinţi ai lui Dumnezeu câte minuni au făcut? Dar nici unul dintre ei n-a îndrăznit a-şi alătura cinstea lui de a fi Dumnezeu, s-au să scornească lege nouă, precum a îndrăznit Iisus.

Proorocii cu smerit chip şi glas au grăit de Duhul Sfânt învăţându-se; iar El de la Dânsul spunea cuvinte mândre, şi ajunsese până la atâta îndrăzneală, încât şi pe boieri şi pe arhierei îi ocăra cu cuvinte necinstite, iar pe cărturari şi pe farisei îi numea făţarnici. Deci, care din prooroci a îndrăznit a spune aşa? Dar după mândria Sa, Şi-a găsit sfârşit vrednic, luându-Şi plata după faptele Sale! O, de ar fi pierit pomenirea Lui o dată cu Dânsul, şi de ar fi murit învăţătura Lui o dată cu El, ca să nu fi fost nimeni să o învieze! Iar aceasta, o, de câtă durere ne este nouă, că Templul lui Dumnezeu, Sfânta Cetate şi legile părinteşti se află sub jugul romanilor, şi nu este cel ce să pătimească împreună, nici cel ce-l doare, nici cine să ne scoată!

Deci, ne tragem la judecată şi răbdăm fără de vină. Ne îmbulzim şi ne învoim. Ne răpesc şi noi tăcem. Mai vârtos galileenii ne dau pe noi în mâinile romanilor, când sângele lui Hristos, ca al unui om nevinovat, nu se ruşinează a-l aduce asupra noastră şi al neamului nostru. Deci, se cade ca acei galileeni – nefiind mulţi – să piară, decât să aibă acest loc sfânt şi astfel tot neamul nostru să se piardă de romani; pentru că din două răutăţi – de nu se poate scăpa de amândouă –, pe una suferită mai uşor este şi de nevoie a o alege. De aceea şi acest ucenic al lui Hristos, ce stă înaintea noastră, este vrednic de moarte; însă mai întâi singur de la sine să socotească, căci nu-i oprim lui vremea spre a se gândi, nici nu dorim pierzarea lui; ci dorim îndreptarea lui şi din două să-şi aleagă una: sau să urmeze Legii celei date de Dumnezeu prin Moise şi să fie viu, sau să se numească creştin şi să moară!"

Sfântul Matia, ridicându-şi mâinile în sus, a zis: „Bărbaţi fraţi, pentru acea pricină pe care o aruncaţi voi asupra mea, nu este de trebuinţă a grăi multe, când voi fi eu creştin. Aceasta nu este pricină, ci slavă, că Însuşi Domnul zice în proorocie: *În zilele cele de apoi, întru cei ce-Mi slujesc Mie se va numi nume nou*". Arhiereul Ana a zis: „Cum nu este pricină? Legea cea sfântă voi nu o aveţi întru nimic, ci luaţi aminte la basmele şi farmecele cele deşarte". Sfântul a răspuns: „De veţi asculta cuvintele mele, vă voi arăta că cele propovăduite de noi nu sunt basme şi farmece, ci sfântul adevăr, mărturisit de la început prin lege".

Arhiereul învoindu-se să audă, Sfântul Matia şi-a deschis gura sa şi a început a le spune din cărţile Legii Vechi, cele închipuite mai înainte despre Iisus Hristos şi vestite mai dinainte, şi cum a făgăduit Dumnezeu strămoşilor, lui Avraam, Isaac şi Iacov, ca din seminţia lor să ridice pe un bărbat ca acesta, care avea să binecuvinteze toate seminţiile. Pentru aceea şi David a mărturisit: *Se vor*

binecuvânta întru El toate seminţiile pământului şi toate neamurile Îl vor ferici pe El. Şi cum rugul mai înainte nearzând închipuia întruparea lui cea din Curata Fecioară, pentru care Isaia a proorocit: *Iată Fecioara în pântece va lua şi va naşte Fiu, şi va chema numele Lui, Emanuil, care se tâlcuieşte: „Dumnezeu este cu noi".* Iar Moise mai luminat a zis mai înainte: *Domnul va ridica vouă prooroc dintre fraţii voştri, ca şi pe mine, pe Acela să-L ascultaţi în toate cele ce va zice vouă.* Şi iarăşi patima Lui cea de voie, acelaşi Moise a închipuit-o prin şarpele cel înălţat pe lemn în pustie. Isaia mai înainte a proorocit, că s-a adus ca o oaie spre înjunghiere. Şi iarăşi: *Şi cu cei fărădelege s-a socotit.* Chip al învierii Lui celei de-a treia zi a fost Iona, care a ieşit nevătămat din pântecele chitului".

Nişte cuvinte ca acestea cu arătări minunate Sfântul Matia tâlcuindu-le despre Iisus Hristos din cărţile lor evreieşti, arhiereul Ana n-a suferit. Ci, umplându-se de mare mânie, a zis cu răutate către dânsul: „Oare îndrăzneşti a lua parte la stricarea Legii? Oare nu ştii Scriptura, care zice: *Iar de se va scula întru tine prooroc sau văzător de visuri şi-ţi va da ţie semn sau minune, şi va veni semnul sau minunea care a zis către tine: Să mergem să slujim la alţi zei, pe care nu-i ştiţi..., iar proorocul acela sau văzătorul de visuri să moară.*

Sfântul Matia a răspuns: „Acela, de care ne este nouă cuvântul, nu este numai prooroc, ci şi Domnul proorocilor, este Fiul lui Dumnezeu, a cărui dumnezeire se arată prin adevărate semne. Pentru aceea am crezut în El, şi nădăjduiesc că în mărturisirea preasfântului Său nume voi rămâne neclintit". Arhiereul a zis: „Dacă ţi se va da ţie vreme oarecare să te gândeşti, te vei pocăi oare?" Sfântul a răspuns: „Să nu-mi fie mie să mă depărtez de adevărul pe care l-am aflat odată. Pe Iisus Nazarineanul cel lepădat de voi şi dat la moarte, Îl cred cu inima şi-L mărturisesc cu gura, că este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, de asemenea cu Tatăl, de o fire cu El şi mai înainte de veci; deci, încă o dată zic că sunt rob al lui Hristos!"

Atunci arhiereul, astupându-şi urechile şi scrâşnind din dinţi, a început a striga cu mânie: „Huleşte, huleşte...". Apoi a adăugat: „Să asculte Legea". Şi îndată a deschis o carte a Legii şi a citit din locul unde era scris: *Omul care va blestema pe Dumnezeul său, va lua păcat; iar cel ce se va numi cu numele Domnului, cu moarte să moară şi să-l ucidă cu pietre toată adunarea lui Israel. Ochiul vostru să nu-l cruţe pe el, ca astfel să scoateţi răutatea din Israel.*

Citindu-se aceste cuvinte în cartea aceea, arhiereul a zis către apostolul lui Hristos: „Gura ta asupra ta a grăit, fie sângele tău

asupra capului tău". Arhiereul, zicând acestea, a osândit la moarte pe apostolul lui Hristos, adică să fie ucis cu pietre. Deci, luând pe Sfântul Matia, au mers la locul care se zicea Betlaschila, adică, casa celor ucişi cu pietre, şi sfântul a zis către iudeii care îl duceau: „Făţarnicilor, bine a proorocit David despre voi: *Vor vâna asupra sufletului dreptului şi vor osândi sânge nevinovat.* Şi Iezechiel zice: *Omorâţi sufletele cărora nu li se cade să moară*".

Sfântul zicând acestea, doi martori, după rânduiala Legii, şi-au pus mâinile pe capul său şi au hulit pe Dumnezeu, pe Moise şi Legea lui. Şi aceia au aruncat primii asupra lui cu pietre. Sfântul i-a rugat pe dânşii ca acele pietre aruncate întâi de dânşii să le îngroape cu dânsul, întru mărturisirea patimii lui celei pentru Hristos. Deci, au început ceilalţi a arunca pietre asupra lui şi a-l ucide; iar el, ridicându-şi mâinile spre cer, şi-a dat sufletul său. Nelegiuiţii aceia au adăugat şi altă muncire: mucenicul fiind mort, i-au tăiat capul cu securea, după obiceiul romanilor. Acest lucru a plăcut romanilor, ca şi cum acel propovăduitor al lui Hristos, ar fi fost potrivnic cezarului. Astfel Sfântul Apostol Matia, nevoindu-se cu nevoinţă bună, şi-a sfârşit alergarea sa. Iar credincioşii, luând apostolescul trup, l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI IULIAN ŞI MARCHIAN ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

Luând sceptrul stăpânirii greceşti împăratul Leon, cel cu nume de fiară, care se mai numea şi Conon, şi fiind de neam isaurean, a ridicat prigonire asupra Bisericii lui Dumnezeu, scornind un nou eres, adică numind sfintele icoane idoli, iar pe cei ce se închinau lor cu credinţă îi numea închinători de idoli. Deci, a poruncit ca pretutindeni din bisericile lui Dumnezeu, din toate casele şi din locuinţele omeneşti să lepede sfintele icoane, să le sfărâme şi să le dea foc, sau să le arunce în apă; iar cei care nu se învoiau la păgânătatea lui, pe unii îi trimitea în surghiun îndepărtat, iar pe alţii îi muncea şi îi ucidea în multe feluri. Astfel la început, Preasfinţitul Ghermano, patriarhul Constantinopolului care se împotrivea, a fost gonit de pe scaun cu necinste şi cu bătăi, iar în locul lui a ridicat pe un oarecare Anastasie, eretic de un gând cu el.

În acea vreme mulţi dreptcredincioşi, stând împotriva răutăţii ereticeşti, se făceau mucenici, precum au fost şi aceşti sfinţi de care vorbim şi a căror pătimire s-a început astfel: În Constantinopol era o poartă oarecare ce se numea "Poarta de Aramă", zidită în zilele marelui Constantin. Deasupra acelei porţi era chipul Mântuitorului de aramă, stând de mulţi ani acolo. Pe acel chip, împăratul şi patriarhul poruncise să-l dea jos. Deci, răii credincioşi puseseră o scară pe care se suise un ostaş, cu dregătoria spătar, iar poporul care se adunase acolo, bărbaţi şi femei, văzând aceea, s-a pornit cu râvnă după dreapta credinţă şi, apucând scara cu ostaşul care era pe dânsa, a aruncat-o jos, iar pe ostaş l-a omorât.

Împăratul, aflând de acel lucru, a scos fără de veste ostaşi înarmaţi cu săbii asupra poporului cel dreptcredincios şi au tăiat pe mulţi de parte bărbătească şi femeiască, bătrâni şi tineri, al căror număr numai singur Domnul îl ştie; iar pe cei mai mari i-au prins vii. Numele lor sunt acestea: Iulian, Marchian, Ioan, Iacov, Alexie, Dimitrie, Foca, Petru şi Leontie. Pe aceştia, bătându-i cu toiege fără de cruţare, i-au aruncat în temniţă. Sfinţii au fost ţinuţi în legături şi bătuţi cumplit până la optzeci de zile; căci fiecăruia dintr-înşii i se dădea câte cinci sute de lovituri pe fiecare zi. Ei, întărindu-se cu puterea lui Hristos, răbdau cu vitejie acele chinuri, neslăbind cu trupurile. Muncitorul, văzând acest lucru, a poruncit să le ardă feţele cu fiare arse, apoi să-i scoată în uliţe şi să-i ucidă. Astfel şi-au sfârşit ei pătimirea. O dată cu ei a fost tăiată şi una din femeile cele slăvite, anume Maria Patrichia, pentru dreptcredincioasa cinstire a sfintelor icoane, iar trupurile lor le-au aruncat în adâncul mării.

Când sfinţii mucenici fuseseră prinşi pentru chinuri, atunci a fost prinsă şi cuvioasa Teodosia monahia, că şi ea avea aceeaşi vină, adică luase parte la dărâmarea scării împreună cu ceilalţi. Ea a luat cunună mucenicească mai înainte de aceşti sfinţi, şi pomenirea ei se cinsteşte la 29 Mai, unde s-a pus şi viaţa ei. Toţi câţi au pătimit pentru acea cinstită icoană a Mântuitorului, au stat împreună înaintea Stăpânului Hristos, Dumnezeul nostru, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A ZECEA

PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI LAVRENTIE ARHIDIACONUL, SIXT EPISCOPUL ROMEI, ŞI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

După războiul romanilor cu perşii, Deciu împăratul se întorcea în Roma cu biruinţă şi cu dănţuire. Atunci preasfinţitul Sixt, episcopul Romei, cu clerul său, a fost prins de Valerian, eparhul Romei, şi închis în temniţa poporului. Sixt era din Atena, de neam grecesc, şi a fost mai întâi filosof, apoi ucenic al lui Hristos. El, ducându-se în Roma, a fost de bună trebuinţă Bisericii lui Hristos; pe de o parte, pentru înţelepciunea sa, iar pe de alta, pentru viaţa sa cea îmbunătăţită. Apoi, după o vreme oarecare, a fost ridicat la treptele rânduielilor bisericeşti; căci, fiind ucis pentru Hristos preasfinţitul Ştefan, episcopul Romei, s-a ridicat la scaun în locul lui, Sfântul Sixt, ca la o moarte aşteptată, pentru că în acele vremi nu era vreun episcop, care să se fi izbăvit de paharul mucenicie.

Sfântul Sixt, şezând în temniţa din Roma cu clericii şi cu ceilalţi creştini, au fost munciţi pentru Hristos doi boieri persani, anume Avdon şi Senis, pe care Deciu îi adusese cu el legaţi ca pe nişte robi. După uciderea acelora, împăratul Deciu şi eparhul Valerian, au poruncit ca pe episcopul Sixt să-l aducă noaptea înaintea lor, în capiştea care se numea Teliode. Când trimişii au venit ca să-l ia din temniţă, Sfântul Sixt a zis către cei legaţi împreună cu el: „Fraţilor şi ostaşii mei, nu vă temeţi de muncile cele vremelnice. Ştiţi ce fel de chinuri au răbdat sfinţii mai înainte de noi, ca să câştige cununile vieţii veşnice. Singur Hristos Dumnezeul nostru a pătimit pentru mântuirea noastră, ca să ne lase pildă; deci, să nu vă temeţi a pătimi pentru Hristos, ca să împărăţiţi împreună cu dânsul".

O dată cu Sfântul Sixt au fost aduşi şi doi diaconi, anume Felichisim şi Agapit. Ei au fost puşi înaintea lui Deciu şi a lui

Valerian. Împăratul a zis către Sixt: „Ştii pentru ce eşti prins şi adus înaintea noastră?" Sixt a răspuns: „Ştiu destul de bine". Împăratul a zis: „Dacă ştii, fă precum fac şi ceilalţi, ca să fii viu tu, iar clerul tău să se înmulţească". Episcopul a zis: „Cu adevărat de aceasta mă îngrijesc, ca să se înmulţească clerul meu". Zis-a împăratul: „Jertfeşte zeilor, şi atunci vei fi mai mare peste toţi popii mei". Iar fericitul Sixt a răspuns: „Eu întotdeauna aduc jertfă curată şi fără prihană lui Dumnezeu Tatăl cel Atotputernic, Fiului Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, şi Sfântului Duh". Zis-a împăratul: „Îţi cruţăm bătrâneţile, dar cruţă-te tu singur şi îngrijeşte de clerul tău, ca să-l izbăveşti de la moarte". Răspuns-a sfântul: „Până acum m-am cruţat şi mă cruţ şi îngrijesc de clerul meu, ca să pot să-i răpesc şi să-i izbăvesc pe toţi împreună cu mine din adâncul morţii veşnice".

Zis-a împăratul către ostaşi: „Duceţi-l în capiştea lui Marte, ca să-i jertfească aceluia, iar de nu va voi să-l închideţi în temniţa care se numeşte a lui Mamertin". Sfântul Sixt, fiind dus la capiştea lui Marte împreună cu ceilalţi doi diaconi şi silindu-l spre jertfă, a zis către acei ostaşi: „O, ticăloşilor şi vrednicilor de plâns, pentru ce vă închinaţi idolilor celor muţi şi surzi, care, nici lor, nici altora, nu pot să le ajute? Ascultaţi-mă pe mine, fiilor, şi vă pocăiţi, izbăvindu-vă sufletele voastre de veşnicile munci!" Dar ei, împlinind porunca împăratului au dus pe episcop şi pe ceilalţi doi diaconi în temniţa lui Mamertin. Văzând Sfântul Lavrentie arhidiaconul pe Sfântul Sixt ducându-se în legături, a strigat către el: „Părinte, unde te duci fără fiul tău? O, sfinte arhiereu, unde te grăbeşti fără arhidiaconul tău? Tu niciodată nu ai adus jertfă fără mine! Oare sunt lepădat? Nu m-ai încercat oare pe mine ca să-ţi fiu slujitor plăcut? Dacă am fost părtaş cu tine întru lucrarea dumnezeieştilor Taine ale lui Hristos, pentru ce să nu fiu părtaş cu tine şi în vărsarea sângelui meu? Ia-mă cu tine, părinte! Ia, învăţătorule, şi pe ucenicul tău, şi mă dă jertfă lui Dumnezeu înaintea ta, precum Avraam a jertfit pe fiul său, Isaac, şi marele Apostol Petru, pe întâiul arhidiacon Ştefan, şi, văzându-mă pe mine sârguindu-mă singur prin mucenicie, te vei sârgui şi tu pe urmă spre cunună!"

Iar preasfinţitul Sixt i-a răspuns: „O, fiule, nu te las, ci te păzesc spre mai mari chinuri pe tine; pentru că cele mai mari nevoinţe te aşteaptă pentru credinţa în Hristos. Eu ca un bătrân ies la lupta cea mai uşoară, iar ţie ţi se cuvine să arăţi biruinţă şi dănţuire mai slăvită împotriva chinuitorului; deci, nu plânge! Să ştii că, după trei zile de la sfârşitul meu, vei merge după preotul tău, şi nu-ţi este de trebuinţă să fiu şi eu de faţă, ca şi cum aş fi spre

ajutor. Ilie a lăsat pe Elisei şi nu i-a luat puterea facerii de minuni. Mergi deci până la vremea aceea, şi avuţiile bisericeşti să le împarţi săracilor şi celor ce au trebuinţă după socoteala ta". Ducându-se Sfântul Lavrentie şi luând podoabele şi vistieriile bisericeşti, căuta prin cetate pe clericii ascunşi şi pe creştinii săraci; şi, pe câţi îi afla, le dădea spre trebuinţă cele de nevoie.

Mergând la muntele Xelion, a aflat o văduvă, care ducea văduvia de 32 de ani. Aceea ascundea la sine mulţi creştini, preoţi şi clerici, iar numele ei era Chiriachi. Sfântul Lavrentie a adus noaptea acolo argint destul, haine şi toate cele de trebuinţă, şi apă la picioarele slujitorilor lui Dumnezeu şi celorlalţi creştini. Iar văduva Chiriachi, închinându-se la picioarele lui, i-a zis: „Rogu-te, robul lui Dumnezeu, puneţi mâinile tale pe capul meu, deoarece pătimesc o durere cumplită". Iar sfântul, punând fota cu care ştergea picioarele, pe mâinile ei, iar mâinile sale punându-le pe capul ei în semnul Sfintei Cruci, a zis: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, fii sănătoasă". Şi îndată acea văduvă s-a tămăduit de durerea sa.

Sfântul Lavrentie, ducându-se în aceeaşi noapte la uliţa care se numea Canaria, a aflat mulţi creştini adunaţi în casa unui oarecare creştin Narcis. Intrând înăuntru la ei, le-a spălat picioarele şi le-a dat destul spre trebuinţă din averile bisericeşti. Acolo era un oarecare orb Crischentie, care, plângând, a zis către sfânt: „Pune mâna ta pe ochii mei, ca să-ţi văd faţa". Sfântul Lavrentie a zis: „Domnul nostru Iisus Hristos, Cel care a deschis ochii celui orb din naştere, Acela să te lumineze şi pe tine". Făcând semnul Sfintei Cruci pe ochii orbului, îndată acela a văzut şi astfel s-a uitat la faţa lui Lavrentie, bucurându-se. Ieşind sfântul de acolo s-a înştiinţat că în peşterile lui Nepoţian s-au adunat o mulţime de creştini şi s-au ascuns; deci, a mers acolo, ducându-le cele de hrană şi altele de trebuinţă. Acolo a aflat 70 de suflete din amândouă părţile, între care şi pe Sfântul Iustin preotul. Deci, spălându-le picioarele şi dându-le cel mai de pe urmă argint, s-a dus. El a auzit că sfinţitul Sixt a fost dus cu cei doi diaconi la judecată în capiştea Telidei şi a mers acolo, vrând să vadă ce o să fie. Deci, episcopul a fost pus înaintea lui Deciu şi a lui Valerian. Deciu a zis către el: „Te sfătuim cele folositoare pentru bătrâneţile tale, ascultă-ne şi adu jertfe zeilor". Sfântul a răspuns: „Sfătuiţi-vă pe voi singuri cele de folos şi nu huliţi pe Dumnezeul ceresc. Pocăiţi-vă pentru vărsarea sângelui sfinţilor, ca să nu pieriţi cumplit!"

Auzind Deciu aceste cuvinte, s-a mâniat şi a zis către Valerian: „Dacă acesta nu se va pierde din mijlocul celor ce vieţuiesc

pe pământ, nu va avea nici frică, nici ascultare de stăpâni". Valerian a zis: „Să se pedepsească cu moarte!" Atunci diaconii au strigat către asupritori: „O, ticăloşilor, dacă aţi fi ascultat sfaturile părintelui nostru, aţi fi scăpat de muncile cele veşnice ce vă aşteaptă pe voi". Zis-a Valerian: „Până când aceştia ne vor speria cu munci? Să se ducă în capiştea lui Marte ca să jertfească, iar de nu vor voi, apoi în acelaşi loc să li se taie capetele".

Acea cetate a lui Marte era în afară de zidurile cetăţii, dinaintea porţilor, care se numea a lui Apie, şi, sfinţii fiind duşi, preasfinţitul episcop a zis către acea capişte: „Să te sfărâme pe tine Hristos, Fiul lui Dumnezeu cel viu!"; iar creştinii zicând "Amin", îndată s-a făcut cutremur mare şi a căzut o parte din acea spurcată capişte, sfărâmându-se şi idolul din ea. Atunci Sfântul Lavrentie a strigat către preasfinţitul Sixt: „Nu mă lăsa pe mine, părinte, că am împărţit vistieria ce mi-ai încredinţat-o". Auzind ostaşii de vistierie au prins pe Sfântul Lavrentie şi l-au ţinut legat. Iar pe episcop cu cei doi diaconi i-au tăiat înaintea acelei capişti de sub munte şi trupurile lor le-au lăsat neîngropate. După ce s-a făcut noapte, au mers preoţii, diaconii şi ceilalţi creştini şi, luând cinstitele trupuri, le-au pus pe al episcopului în peştera de la mormântul lui Calixt, iar pe ale diaconilor le-au îngropat în mormântul lui Pretenxtat.

Astfel s-au sfârşit pentru Hristos prin mucenicie preasfinţitul episcop Sixt şi cu dânsul cei doi diaconi, Felichisim şi Agapit, în ziua de 10 august. După uciderea preasfinţitului episcop Sixt, ostaşii au adus la împăratul pe Sfântul Lavrentie, şi i-au spus, zicând: „Am prins pe arhidiaconul lui Sixt, care a luat vistieria după episcopul său şi a ascuns-o în vreun loc oarecare". Împăratul, auzind de vistierie, s-a bucurat. Deci, aducând pe Lavrentie înaintea sa, a zis către dânsul: „Unde sunt bogăţiile bisericeşti pe care le-ai ascuns?" Sfântul Lavrentie nu i-a răspuns nici un cuvânt. Atunci l-a dat lui Valerian eparhul, zicându-i: „Cercetează-l despre avuţiile bisericeşti şi sileşte-l la închinarea zeilor; iar de nu va voi să spună unde sunt avuţiile şi să se închine zeilor, să-l pierzi cu munci". Valerian, luând pe Lavrentie, l-a dat unui ostaş mai mare, anume Ipolit, care era păzitorul celor legaţi, zicându-i să aibă grijă de el. Ipolit a închis pe Lavrentie în temniţă împreună cu ceilalţi legaţi. Între aceia era un elin, anume Luchilie, ţinut legat de mult.

Acela de mult plâns îşi pierduse vederea, rămânând orb. Sfântul Lavrentie i-a zis: „Crede în Fiul lui Dumnezeu, în Domnul nostru Iisus Hristos şi te botează, că Acela te va lumina". Orbul a zis: „Eu doresc de mult să mă botez în numele lui Hristos". Lavrentie a zis: „Crezi din toată inima?" Orbul a răspuns cu

plângere: „Cred în Domnul Iisus Hristos, mă lepăd de idolii cei deşerţi şi scuip asupra lor". Ipolit, ascultând cu răbdare cuvintele lor, voia să vadă dacă se vor deschide ochii orbului şi cum se va face. Sfântul Lavrentie, învăţând pe Luchilie, apoi binecuvântând apa, l-a botezat şi îndată i s-au deschis ochii şi a strigat, zicând: „Bine este cuvântat Domnul Iisus Hristos, Dumnezeul cel veşnic, Care m-a luminat!" Înştiinţându-se şi alţi orbi de această minune, se duceau în temniţă la Sfântul Lavrentie; iar el chema numele lui Iisus Hristos, punea mâinile pe ochii lor în semnul Sfintei Cruci, şi îi făcea să vadă. Ipolit, văzând toate acestea, se minuna. Apoi Lavrentie a zis către dânsul: „O, Ipolite, dacă vei crede în Dumnezeu, Tatăl cel atotputernic, şi în Fiul Lui, Domnul nostru Iisus Hristos, ţi se vor arăta avuţiile, şi ţi se va da viaţa cea veşnică". Ipolit a zis: „Dacă se va împlini cu adevărat cuvântul grăit de tine, atunci voi face ceea ce porunceşti". Sfântul a zis: „Ipolite, ascultă-mă pe mine şi fă degrab ceea ce zic: leapădă pe idolii cei muţi şi surzi şi primeşte Sfântul Botez".

Ipolit s-a învoit şi l-a scos pe Lavrentie din legături şi l-a dus la casa sa. Apoi Lavrentie, învăţând pe Ipolit şi povăţuindu-l la sfânta credinţă, la botezat. După botez, Ipolit a zis: „Am văzut sufletele cele nevinovate în mare bucurie!" Acelea erau avuţiile despre care Lavrentie îi spusese că i se vor descoperi; pentru-că în ceasul botezului i-a arătat Domnul prin minunată vedenie cereştile bucurii. Apoi a zis către Sfântul Lavrentie: „Te jur cu Domnul nostru Iisus Hristos, să botezi toată casa mea!" Sfântul a botezat pe cei ce se aflau în casa lui, cu totul 19 suflete. În vremea aceea a venit poruncă la Ipolit, ca să ducă pe Lavrentie la Valerian. Ipolit a spus lui Lavrentie despre aceea. Sfântul i-a zis: „Să mergem că şi ţie şi mie ni s-a gătit cununa mucenicească".

Mergând ei înaintea feţei lui Valerian, a zis către Sfântul Lavrentie: „Lasă-ţi împotrivirea şi ne arată avuţiile, care se zice că sunt la tine". Sfântul a zis: „Dă-mi voie două sau trei zile şi ţi le voi arăta". Apoi Valerian a zis către Ipolit: „Ţi-l încredinţez ţie pentru trei zile". Deci, a eliberat pe Lavrentie. Valerian a spus despre aceasta împăratului, că Lavrentie, după trei zile, are să arate avuţiile. Lavrentie, plecând din faţa lui Valerian, în trei zile a adunat în casa lui Ipolit mulţime de săraci, de văduve, de sărmani, de orbi, de şchiopi şi de neputincioşi. A treia zi, i-a dus pe toţi înaintea lui Deciu şi a lui Valerian şi a strigat cu mare glas către dânşii, zicând: „Iată vistieriile cele veşnice puse în aceste vase pe care le vedeţi şi cine îşi va pune averile sale în aceste vase, le va lua cu dobândă în cereasca împărăţie".

Împăratul Deciu şi eparhul Valerian, văzându-se ruşinaţi, s-au umplut de mânie şi acum nu-l schingiuiau atât de mult pentru avuţii, cât îl sileau la închinarea de idoli. Valerian a zis către dânsul: „Pentru ce meşteşugeşti multe? Jertfeşti o dată zeilor şi leapădă-ţi meşteşugurile de farmece, spre care nădăjduieşti!" Sfântul a răspuns zicând: „Pentru ce vă învaţă diavolul să siliţi pe creştini să se închine diavolilor? Judecaţi singuri dacă este drept a pleca grumazul la idolul zidit de mâini omeneşti şi la diavolul care petrece într-însul, mai mult decât la Dumnezeul cel ceresc, la Ziditorul a toată făptura văzută şi nevăzută". Împăratul, mâniindu-se, a poruncit să dezbrace pe Lavrentie, să-l întindă la pământ şi să-l bată cu scorpioane; - iar scorpionul, care era o unealtă de muncire, era un fel de laţ de fier subţire cu dinţi ascuţiţi. Mucenicul fiind bătut cumplit, până ce se înroşise pământul cu sângele lui, împăratul Deciu îi zicea: „Mai huleşti pe zei?" Mucenicul i-a răspuns: „Eu mulţumesc Dumnezeului meu că m-a învrednicit părţii robilor Săi, sfinţilor mucenici; iar tu, ticălosule, te chinuieşti cu nebunia şi cu iuţimea".

Apoi Deciu a poruncit celor ce-l chinuiau să înceteze a-l bate, să-l ridice de la pământ, să aducă înaintea lui un pat de fier, scânduri, vergi de plumb şi alte unelte de muncire, şi i-a zis: „Cu toate acestea va fi muncit trupul tău, de nu vei aduce jertfă zeilor". Mucenicul a răspuns: „Ticălosule, eu toate acestea le-am dorit de mult ca pe nişte ospeţe; pentru că acestea vouă vi se par că sunt chinuri, iar nouă slavă". Muncitorul a zis: „Dacă aceste munciri pentru tine sunt ospăţ şi slavă, atunci spune-ne unde se ascund şi ceilalţi creştini, ca să vină aici să se ospăteze împreună cu tine". Sfântul a răspuns: „Ochii voştri cei necuraţi nu sunt vrednici să-i vadă pe aceia, ale căror nume sunt scrise în cer".

După aceasta, împăratul a poruncit ca pe Sfântul Lavrentie să-l ducă legat în palatele lui Tiberie, unde voia chiar el singur să se ducă. Ajungând acolo şi şezând în capiştea lui Jupiter, au pus de faţă pe mucenic şi au zis către dânsul: „Spune-ne nouă pe toţi necuraţii creştini, ca să curăţim cetatea de dânşii, iar tu închină-te zeilor şi nu mai nădăjdui spre vistieriile pe care le tăinuieşti". Sfântul a răspuns: „Pe robii lui Hristos nu ţi-i voi spune, iar spre vistierii nădăjduiesc cu adevărat că sunt încredinţat despre ele". Împăratul a zis: „Socoteşti oare că prin aur şi prin argint te vei răscumpăra din munci?" Mucenicul a răspuns: „Eu sunt robul lui Hristos, şi nădăjduiesc spre Dânsul; deci, sunt încredinţat de vistieriile cele cereşti, pe care Hristos Dumnezeul meu le-a pregătit pentru mine şi pentru toţi robii Săi".

Atunci împăratul, mâniindu-se, a poruncit să bată pe sfânt cu beţe, şi cu scânduri de fier înroşite să-i ardă coastele lui; dar sfântul într-acele munci se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeule, miluieşte-mă pe mine, robul Tău, pe cel clevetit, dar care nu s-a lăsat de Tine, pe cel înţepat şi care Ţi-a mărturisit preasfântul Tău nume". Apoi muncitorul a poruncit ca să bată cu vergi de plumb pe mucenic, iar sfântul a strigat, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, primeşte duhul meu!" Atunci a venit de sus, din cer un glas, zicând către dânsul: „Mult mai ai să pătimeşti!" Glasul acela a fost auzit de toţi, iar Deciu, mâniindu-se fără de măsură, a strigat cu glas mare, zicând: „Bărbaţi romani şi adunarea poporului, aţi auzit glasul diavolilor care mângâie pe vrăjitor şi pe furul acesta de cele sfinte, care nici pe zeii noştri nu-i cinsteşte, nici pe mine, împăratul, nu mă ascultă şi nici de mine nu se teme".

După aceea a poruncit ca iarăşi să-l întindă la muncire şi să-l bată cu scorpioane ascuţite; iar sfântul răbda acea muncă, batjocorind pe chinuitor. Apoi a zis: „Bine eşti cuvântat Doamne Dumnezeule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos; mulţumesc că ne arăţi mila Ta nouă, nevrednicilor; ci mai dă-mi şi darul Tău, ca să cunosc pe cei ce stau împrejur şi privesc la mine, că Tu mângâi pe robii Tăi". Astfel rugându-se sfântul, unul din ostaşii care erau de faţă, anume Roman, a crezut în Hristos şi a strigat, zicând: „Sfinte Lavrentie, văd un tânăr prealuminos, stând lângă tine, ştergându-ţi rănile şi tot trupul tău cu fota; deci, te jur cu Hristos Domnul, cu Acela care ţi-a trimis pe îngerul Său, să nu mă laşi pe mine".

Deciu a zis către Valerian: „Suntem biruiţi de vrăjitorul acesta". Apoi, poruncind să dezlege pe mucenic de la muncire, l-a încredinţat lui Ipolit spre pază. Iar Roman ostaşul, aducând Sfântului Lavrentie un vas cu apă, a căzut la picioarele lui, plângând cu lacrimi şi rugându-l să-l boteze. Deci, fiind botezat, ceilalţi ostaşi îndată l-au apucat şi l-au dus la împărat; dar mai înainte până a-l duce la întrebare, striga: „Sunt creştin". Atunci împăratul îndată a poruncit să-i taie capul lui. Deci, scoţându-l pe el din cetate, la porţile Salariei, i-a tăiat capul în 10 zile ale lunii lui august; iar trupul lui luându-l noaptea Iustin preotul, cel pomenit mai sus, l-a îngropat cu cinste.

Întru aceeaşi noapte, împăratul Deciu, cu Valerian eparhul, stând lângă palatele lui Salustiu, au poruncit să pregătească divan, ca să aducă pe Lavrentie la întrebarea cea de pe urmă; apoi au mai poruncit ca şi toate uneltele cele de muncire să le pună de faţă.

De acest lucru înştiinţându-se Ipolit, a început ca să plângă, iar Sfântul Lavrentie a zis către dânsul: „Nu plânge pentru mine, care merg la slăvita cunună mucenicească, ci mai ales te veseleşte". Ipolit a zis: „Pentru ce nu pot să strig şi eu lângă tine: "Sunt creştin", că doar aş muri cu tine". Sfântul a zis: „Tăinuieşte acum mărturisirea lui Hristos în inima ta; iar după puţină vreme, când eu te voi chema pe tine, atunci vei auzi şi vei veni după mine".

Deci când împăratul cu eparhul au stat la judecată şi a fost pus pe faţă înaintea lor Sfântul Lavrentie, iar împăratul a zis către dânsul: „Lasă-ţi farmecele tale şi ne spune de ce neam eşti". Sfântul a răspuns: „De neam sunt din Ispania şi din scutece creştin. Eu am crescut în Roma şi am învăţat din tinereţe legea lui Dumnezeu". Împăratul a zis: „Oare aceasta este la tine legea lui Dumnezeu, ca să nu cinsteşti pe zei, şi să nu te temi de munci?" Sfântul a răspuns: „Aceasta este legea pe care am învăţat-o, adică a cunoaşte şi a cinsti pe Dumnezeul meu, pe Domnul nostru Iisus Hristos, cu al Cărui nume, întărindu-mă, cu adevărat nu mă tem pentru muncile tale". Împăratul a zis: „Jertfeşte zeilor, că de nu vei jertfi, toată noaptea vei fi muncit". Sfântul a răspuns: „Noaptea mea nimic nu are întunecos; ci toate strălucesc ca lumina!"

Atunci muncitorul a poruncit să-l bată cu pietre peste gură; iar sfântul mai mult se întărea şi batjocorea pe muncitor, mulţumind lui Dumnezeu. Apoi Deciu a zis către slujitori: „Aduceţi patul de fier, ca în noaptea aceasta mândrul Lavrentie să se odihnească pe dânsul". Deci, fiind adus patul, care era o gratie de fier, a pus pe el pe mucenic gol înaintea lui Deciu şi a lui Valerian şi au pus cu furci de fier cărbuni de foc dedesubt; iar deasupra patului strălucea trupul mucenicului. Deci, focul ardea dedesubt, frigându-l ca pe nişte carne de mâncare; iar împăratul a zis către dânsul: „Jertfeşte zeilor!" Mucenicul a răspuns: „Eu m-am adus pe mine jertfă Dumnezeului meu, întru miros cu bună mireasmă!"

Într-acea vreme slujitorii puneau mai mult foc dedesubt, şi mai cu dinadinsul ardeau patul, iar sfântul a zis către împărat: „Vezi, ticălosule, că aceşti cărbuni îmi pregătesc răcorire, iar ţie, munci veşnice! Domnul meu ştie, că pentru sfânt numele Lui, clevetindu-mă, nu m-am lepădat şi, întrebându-mă, L-am mărturisit pe El, iar acum, arzându-mă, Îi mulţumesc Lui". Valerian a zis către sfânt: „Unde este focul cu care ne-ai îngrozit pre noi?" Sfântul a răspuns: „O, nebunilor şi ticăloşilor, oare nu ştiţi că aceşti cărbuni cu care mă ardeţi pe mine, şi care sunt răcorirea sufletului meu, aceştia vor fi sufletelor voastre nestinsă ardere?"

Deci, toţi care erau acolo de faţă, se mirau de o muncire ca aceea a împăratului, care a poruncit să frigă un om de viu. Iar Sfântul Lavrentie cu faţa luminoasă, zicea: „Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, că m-ai întărit pe mine". Apoi, întorcându-şi ochii către Deciu şi către Valerian, le-a zis: „Iată, o, ticăloşilor, aţi fript o parte a trupului meu; întorceţi-l acum şi pe cealaltă parte şi mâncaţi carnea mea cea friptă". După aceasta, slăvind pe Dumnezeu, a zis: „Mulţumesc Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, că m-ai învrednicit a intra în porţile Tale!"

Aceasta zicând, şi-a dat duhul; iar împăratul şi eparhul, zărind pe mucenic mort, s-au sculat cu ruşine de acolo şi au plecat, lăsând trupul pe patul acela. Deci, Ipolit, mai înainte de a se face ziuă, a luat cinstitul şi mult pătimitorul trup al mucenicului şi l-a învelit cu pânză curată şi l-a uns cu aromate. Apoi a spus Sfântului Iustin preotul, care a venit îndată la Ipolit, şi amândoi au dus trupul acela la văduva Chiriachi, care l-a pus în casa ei până seara şi au petrecut ziua aceea în postire cu lacrimi. Iar seara târziu l-au dus în peştera din satul acelei văduve, adunându-se mulţi creştini şi plângând mult. Făcând acolo rugăciune de toată noaptea, au îngropat cu cinste pe mucenic.

Apoi Sfântul Iustin preotul a săvârşit Sfânta şi dumnezeiasca Liturghie, şi toţi s-au împărtăşit cu Preacuratele Taine ale Trupului şi Sângelui lui Hristos. Sfântul Mucenic Lavrentie arhidiaconul şi-a săvârşit nevoinţa sa mucenicească în 10 zile ale lunii august, iar Sfântul Ipolit cu ceilalţi au pătimit după Sfântul Lavrentie, a treia zi, în care se va vorbi pe larg de aceasta. Pentru toate acestea să dăm slavă Dumnezeului nostru Celui slăvit în Sfânta Treime, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A UNSPREZECEA

CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU NIFON, PURTĂTORUL DE DUMNEZEU ARHIEPISCOPUL CONSTANTINOPOLULUI - 1460

Dumnezeiescul părintele nostru Nifon era din Moreea. El s-a născut din părinţi străluciţi în Domnul, de bun neam; dar mai străluciţi cu dreaptă credinţă şi cu fapta bună decât cu neamul. Ei se numeau Manoil şi Maria. A doua oară fiind născut prin Sfântul Botez, s-a numit Nicolae; apoi, venind în vârstă, a fost dat la şcoală ca să înveţe Sfintele Scripturi. Deci, având din început cugetări bătrâneşti, el nu se îndeletnicea cu jocuri copilăreşti, ca ceilalţi copii, ci, ca albina cea înţeleaptă, mergea la dascăli înţelepţi şi îmbunătăţiţi, ca să adune mierea cea bună, făcându-se astfel ascultător şi următor tuturor învăţăturilor şi pildelor celor bune şi folositoare de suflet. El era atâta de isteţ la minte, încât în puţină vreme a întrecut la învăţătură pe cei care învăţau împreună cu dânsul. Citea adeseori şi Vieţile Sfinţilor Părinţi, de care se veselea sufletul lui, sârguindu-se astfel, după puţină vreme, să le urmeze faptele lor cele bune. El era şi păzitor minunat al întregii înţelepciuni, pentru că s-a dat cu multă osârdie la înfrânare, mâncând puţină pâine şi bând puţină apă, doar pentru a-şi potoli trebuinţa trupului. Asemenea se nevoia şi la alte fapte bune.

În zilele acelea a trecut pe la şcoală un ieromonah cu numele Iosif, dascăl desăvârşit şi foarte îmbunătăţit. Bunul Nicolae a petrecut împreună cu dânsul vorbind mult; apoi l-a rugat să-l ia cu el, fără să ştie altcineva, pentru că se temea să nu-l împiedice cumva. Iosif, primindu-l cu bucurie, au plecat pe ascuns, şi l-a învăţat pe el filosofia. Deci, mergând ei la Epidavron, au auzit că în părţile acelea sihăstrea un bătrân cu numele Antonie. Deci, s-au dus la dânsul amândoi, ca să-l întâlnească şi să ia binecuvântare; iar după ce au vorbit din destul cu dânsul şi au auzit dumnezeieştile lui cuvinte, s-au veselit cu sufletul. Iosif, luând desăvârşita rugăciune a

bătrânului, s-a dus, iar Nicolae, aruncându-se la picioarele lui Antonie, îl ruga cu lacrimi să rămână cu dânsul. Dar Antonie, punându-i înainte ostenelile pustniciei, petrecerea cea aspră, şi mai ales tinereţea vârstei lui, se sârguia să-l oprească pe el de la aceea. Însă Nicolae, fiind aprins de dumnezeiescul dor, şi mai mult îl ruga şi zicea: „Orice îmi vei porunci, părinte, cu bucurie te voi asculta, numai să nu mă lipseşti de însoţirea ta". Bătrânul, văzând osârdia lui cea mare, l-a primit, i-a dat chilie şi i-a pus rânduială cum să se nevoiască. Deci, bunul Nicolae s-a dat cu totul la nevoinţele pustniciei, urmând întru toate pe bătrân, pe care, după puţină vreme, l-a rugat să-l îmbrace în chipul monahicesc. Dumnezeiescul Antonie a zis către dânsul: „Fiule, de voieşti să iei şi chipul monahicesc, să ştii că trebuie să te dai la multe nevoinţe şi osteneli pustniceşti, ca să nu te afle vrăjmaşul dormind şi să te abată, ca un bântuitor şi zavistnic ce este monahilor; de aceea se cuvine să ne nevoim, ca să dobândim veşnica viaţă, prin calea cea strâmtă şi necăjită". Aceasta şi altele multe zicând bătrânul către el, l-a îmbrăcat în chipul monahicesc, punându-i numele Nifon.

De atunci fericitul Nifon se nevoia mai mult la toate nevoinţele petrecerii monahiceşti. Iar când îi venea lui gând de bogăţie sau aduceri aminte de părinţi, pe care vrăjmaşul nu înceta a i le aduce aminte ca să-l biruiască, atunci alerga îndată la bătrân, cădea cu lacrimi la picioarele lui şi se mărturisea; apoi, împuternicindu-se şi mângâindu-se prin el, lua rugăciunea şi binecuvântarea bătrânului şi se ducea în chilia sa.

Lucrul mâinilor sale era scrierea frumoasă, cu care îşi scotea hrana vieţii sale, pentru că era preaiscusit şi bun scriitor. Fericitul Nifon păzea încă şi acestea: cuvânt deşert n-a vorbit niciodată, nici n-a râs în schit, nici carte bisericească n-a citit fără lacrimi, şi nici cuvânt n-a grăit cândva fără binecuvântarea bătrânului său. El s-a făcut desăvârşit în toate rânduielile monahiceşti. Dar n-a trecut multă vreme şi de-a pururea pomenitul Antonie a adormit întru Domnul, iar Nifon plângea nemângâiat pierderea duhovnicescului său părinte.

Cuviosul Nifon, îngropându-l pe el şi singur stând multă vreme în linişte, a auzit că în cetatea Nardi este un dascăl înţelept şi foarte îmbunătăţit, cu numele Zaharia, care mai înainte cu puţine zile ar fi venit din Sfântul Munte; şi, dorind să se îndulcească de la dânsul de roadele înţelepciunii şi să înveţe şi rânduiala Sfântului Munte, el s-a dus la dânsul, mărturisindu-se; deci, îl ruga să petreacă împreună cu dânsul. Iar Zaharia, primindu-l pe el, îl învăţa sârguinţa lui cea dorită.

Dar fiindcă în vremea aceea era mare amestecare şi tulburare în Biserică, pentru mincinosul sinod ce s-a ţinut în Florenţa de către Ioan Paleologul, şi pe care răsăritenii nu voiau să-l primească nicidecum, pentru aceasta înţeleptul Zaharia împreună cu sfinţitul Nifon s-au dus la Ascalon, învăţând în biserică pe creştini ca să stea neclintiţi în dreapta credinţă şi în învăţăturile Sfinţilor Apostoli şi ale Sinoadelor celor din toată lumea.

Întorcându-se de acolo, s-au dus în cetatea Troiei, iar stăpânitorul Georgiei, cu numele Schender Beiu, i-a primit cu toată cinstea şi evlavia. El mai înainte auzise de vestea lor şi, primindu-i cu mare bucurie, i-a ţinut cu dânsul în palat, făcându-l şi părinte duhovnicesc al său pe preaînţeleptul Zaharia.

Într-acea vreme a murit în Constantinopol şi împăratul Ioan Paleologul, iar în locul lui a împărăţit Constantin, fratele său. Acesta, adunând sobor, a propovăduit ca neadevărat sinodul din Florenţa. Deci, trecând puţină vreme, turcii au supus Constantinopolul în anul 1453 şi, din această pricină, era mare vifor şi tulburare în toate părţile prin vărsările de sânge ale războaielor, iar creştinii fugeau din loc în loc ca să se ascundă. Atunci şi fericiţii aceştia s-au ascuns pentru o vreme într-un munte, până ce au încetat tulburările, apoi s-au dus în cetatea Ahridonului, în care era o mânăstire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi au rămas într-însa împreună cu ceilalţi fraţi; deci, sfinţitul Nifon petrecea sârguindu-se la învăţăturile pe care i le dădea dascălul său, Zaharia.

Însă, în zilele acelea, arhiereul Nicolae al Ahridonului a adormit în Domnul şi, adunându-se episcopii, clericii şi toată mulţimea, au rugat pe sfinţitul Zaharia să primească dregătoria arhieriei, ca unul ce era vestit tuturor prin înţelepciunea lui şi prin fapte bune. Dar el zicea despre sine că nu este vrednic să ia asupra sa greutatea arhieriei, el, care de-abia putea să-şi mântuiască sufletul său. Însă ei nu încetau rugându-l şi îndemnându-l, până ce l-au înduplecat a primi hotărârea lor.

Câteva zile după ce a fost hirotonit arhiereu Sfinţitul Zaharia, fericitul Nifon a cerut să-i dea binecuvântare să se ducă în Sfântul Munte să se liniştească. Arhiereul a zis către dânsul: „Fiule, acum am mare trebuinţă să te am împreună cu mine, ca să mă mângâi şi să mă uşurezi de greutatea care, fără voia mea, s-a pus pe umerii mei, şi tu cauţi să mă laşi? Ştii că în vreme de nevoie sunt trebuincioşi prietenii şi fiii, ca să ajute părinţilor când se primejduiesc. Fiul meu, Nifone, să nu mă lipseşti de vederea ta cea preafericită!" Când arhiereul zicea acestea, dumnezeiescului Nifon îi curgeau lacrimile ca pârâul, încât nu putea să-i dea răspuns. Deci, în noaptea aceea au petrecut amândoi priveghind, iar arhiereul, adormind înspre ziuă, a văzut în vis pe sfântul înger, zicându-i: „Să laşi pe Nifon să meargă unde voieşte, că este vas ales al lui Dumnezeu". Dimineaţa, făcând rugăciune, a eliberat pe dumnezeiescul Nifon, zicându-i: „O, fiule, du-te unde te va povăţui Domnul, pe Care îl rog eu, nevrednicul, să mă învrednicească să te văd iarăşi în această viaţă de acum, când va voi pronia Lui cea dumnezeiască".

Fericitul Nifon, luând împreună călător rugăciunea arhiereului, a alergat la Sfântul Munte ca un vultur. Şi, mergând la cinstita mânăstire a Vatopedului şi închinându-se sfintei icoane a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a căutat şi a găsit acolo mulţi bărbaţi îmbunătăţiţi, cărora s-a făcut osârdnic râvnitor. Mergând la Careia, a întâlnit pe Daniil, cel dintâi al Muntelui, om îmbunătăţit şi cu socoteală. Acela, văzându-l pe el, s-a bucurat foarte mult şi, sărutându-l, a zis: „O, preaînţelepte Nifone, eu m-am înştiinţat de la mulţi despre tine şi m-am rugat lui Dumnezeu să mă învrednicească să te văd mai înainte de moartea mea. Iată că Preabunul Dumnezeu a auzit smerita mea rugăciune; pentru aceea te rugăm să înveţi pe fraţii care s-au adunat cu osârdie pentru tine". Nifon, smeritul cugetător, a zis: „Preacuvioşi părinţi, nu sunt vrednic să dau doctorie sănătoşilor şi iscusiţilor doctori, ci mai vârtos eu am trebuinţă de vindecare de la dânşii". Atunci dumnezeiescul Daniil i-a zis: „Părinte, nu se cade să păstrezi dumnezeieştile cuvinte numai pentru tine, ci să le împărtăşeşti şi altora, ca astfel să le foloseşti".

Sfântul, plecându-şi capul şi făcând obişnuita metanie, a început să grăiască preaînţeleptele lui cuvinte, încât toţi se minunau de înţelepciunea învăţăturii lui; căci era atât de dulce în vorbire, încât nimeni nu putea să se despartă de dânsul, iar de dulceaţa cuvintelor lui îşi uitau şi hrana cea trupească.

Umblând împrejurul schitului Careia, a găsit mulţi bărbaţi îmbunătăţiţi, pentru care sufletul lui se bucura foarte mult. Apoi s-a dus şi în sfinţita Mânăstire a Pantocratorului, după aceea în peştera care se numeşte Criti, în care locuiau şi vieţuiau cu mare asprime pustnici minunaţi, de care minunându-se pentru covârşitoarea lor răbdare, a rămas împreună cu dânşii, învăţându-i şi trăind din scrierea mâinilor sale.

După acestea a fost chemat de proiestoşii Lavrei celei Mari a Sfântului Atanasie să meargă acolo ca să ia folos şi ei din cuvintele lui cele curgătoare de miere. Iar el, ca să nu se arate neascultător, s-a dus cu bucurie, ca un următor al Stăpânului Hristos. Deci, învăţându-i multă vreme, a auzit şi despre sfânta Mânăstire a Înaintemergătorului, care se numeşte a lui Dionisie. Într-însa erau mulţi

monahi îmbunătăţiţi care păzeau toate rânduielile petrecerii monahicești, având viaţă de obşte şi toate de obşte, după rânduiala Sfântului Vasile, şi petreceau întocmai ca îngerii. Deci, a ieşit din lavră şi a mers acolo. Fericitul, văzând greutatea şi asprimea locului, s-a bucurat mult, încât i se părea că vede pe dumnezeiescul Înainte mergător, şi-l ruga să-l învrednicească să rămână în acel loc cinstit. Deci, făcând metanie egumenului, îndată s-a îmbrăcat cu îngerescul şi dumnezeiescul chip al schimniciei. Fiind rugat de fraţi să ia dregătoria preoţiei, a zis, ca un smerit cugetător, că nu este vrednic. Apoi iarăşi fiind rugat foarte mult, a fost hirotesit citeţ şi ipodiacon, iar după aceea a fost hirotonit diacon şi preot.

Astfel se nevoia el mai mult întru nevoinţele cele duhovnicești, în privegheri, în postiri, în rugăciune şi cu dragoste adevărată către toţi. Şi, ca să zic pe scurt, fericitul Nifon era de trei ori luminător, strălucind nu numai în Mânăstirea Dionisiu, ci şi în tot Sfântul Munte. Despre el a mărturisit un bătrân îmbunătăţit, cu numele Petronie. Acela, petrecând într-o noapte afară din mânăstire împreună cu dumnezeiescul Nifon, s-a sculat la miezul nopţii ca să se roage, şi a văzut pe sfântul că stătea drept şi îşi avea ochii şi mâinile înălţate la cer; astfel era tot plin de o lumină, care se suia până la cer şi strălucea peste tot. Din pricina acestei străluciri, Petronie a căzut la pământ ca un mort, iar sfântul l-a ridicat uimit. După ce şi-a venit în fire, a căzut la picioarele lui, iar fericitul Nifon căuta să ascundă de dânsul dumnezeiasca vedenie. Petronie însă s-a dus în taină la egumen şi i-a spus vedenia. Iar acela i-a răspuns: „Părinte Petronie, aceasta arată curăţia cea desăvârşită a bărbatului şi că prin el se vor lumina mulţi. Păzeşte-te însă să nu spui aceasta cuiva, ca să nu audă şi să se ducă de la noi, fugind de laudă; căci ne vom păgubi de un om ca acesta, pe care Dumnezeu ni l-a dăruit ca scăpare şi întărire în zilele noastre".

În vremea aceea au venit acolo doi cetăţeni tesaloniceni spre închinare la sfinţitele mânăstiri ale Sfântului Munte. Aflându-se ei în Mânăstirea Dionisiu, în ziua în care sfântul a slujit Sfânta Liturghie în biserica cea sobornicească, şi auzind învăţătura lui cea purtătoare de miere, s-au minunat, fiindcă şi ei erau învăţaţi. La sfârşit, întâlnindu-se cu sfântul, s-au veselit de vorbele lui cele folositoare de suflet; apoi, întorcându-se în patria lor, au spus toate cele ce auziseră şi văzuseră la dumnezeiescul Nifon.

În zilele acelea, murind Partenie, mitropolitul Tesalonicului, şi adunându-se episcopii şi tot clerul tesalonicenilor, au hotărât cu toţii de obşte ca păstor al lor pe înţeleptul Nifon. Deci, trimiţându-se doi episcopi şi clerici în cinstita Mânăstire Dionisiu şi vorbind

deosebit cu proiestoşii, i-au rugat ca să îndemne pe sfânt să primească hotărârea lor. Dar aceia, spunând că este greu, au zis: „O, sfinţi arhierei, cine este acela care să dea altora pe dascălul lor? Noi, fiind flămânzi şi însetaţi, cum să dăm mâncarea şi băutura noastră? Până la atâta a ajuns Tesalonicul cel vestit, încât să nu aibă pe cineva vrednic de păstor? Deci, aţi venit la noi, smeriţii, să ne lipsiţi de lumina ochilor noştri, când voi singuri vedeţi în ce locuri prăpăstioase şi greu de umblat locuim, încât ne lipsim şi de cele de nevoie ale trupului. Domnul ne-a trimis nouă mântuitor în necazurile noastre şi noi, ticăloşii, să ne lipsim de dânsul? Acest lucru ni se pare foarte greu, căci cu adevărat mare primejdie ne va urma nouă, de ne vom păgubi de un astfel de luminător, apoi şi toţi fraţii cu adevărat vor pătimi supărare nemăsurată". Zicând acestea proiestoşii s-au dus.

Atunci episcopii şi clericii, văzând că n-au făcut nimic, rugau cu lacrimi fierbinţi pe Dumnezeu şi pe Înaintemergătorul Ioan să nu se ducă înapoi fără ispravă; iar sfântul, întrebând pe egumen despre dânşii, nu i-a dat nici un răspuns din cauza mâhnirii lui cea nemărginită. Sfântul, fiind luminat de darul Sfântului Duh, a priceput şi i-a zis lui: „Nu te mâhni, părinte, că eu sunt cu voi şi într-acest loc mântuitor de suflet am să-mi fac datoria cea de obşte, după cum am rugat pe dumnezeiescul Ioan Înaintemergătorul, când am venit în mânăstire, şi a ascultat rugăciunea mea". Egumenul a zis către dânsul: „Facă-ţi-se ţie, iubite, după cum ai cerut de la dumnezeiescul Înaintemergător. Însă îi vezi pe aceia? Ei sunt episcopi ai Tesalonicului şi sunt trimişi de tot clerul şi poporul să te ia pe tine ca păstor al lor, şi noi să rămânem fără tine! Deci eu, mai ales, nu te voi mai vedea pe tine! Acestea o zicea fiind luminat de Dumnezeu, căci fericitul Nifon când a venit a doua oară la mânăstire, egumenul era mort şi nu l-a mai văzut pe el, după cum a dorit. Acestea zicându-le, îi curgeau lacrimile ca pârâul.

Auzind acestea Nifon, smeritul cugetător, a căzut la pământ în biserică şi, udând pământul cu lacrimi, zicea: „Cine sunt eu, leneşul şi păcătosul, să primesc asupra grumazului meu cu totul rănit un astfel de jug greu?" Atunci fraţii, auzind tânguirea sfântului, au alergat cu toţii la biserică, ca să vadă care era pricina mâhnirii lui; iar egumenul, văzând că s-au adunat toţi fraţii la biserică, le-a spus toate ale episcopului şi clericilor. Cum au auzit fraţii acestea, au înconjurat pe sfânt, plângând şi tânguindu-se atât de mult, încât au auzit aceasta episcopii şi clericii, care, venind înăuntru, au dat în mâinile sfântului scrisorile clerului din Tesalonic. Deci sfântul, plângând, zicea: „Eu, sfinţiţi arhierei, fiindcă sunt cu

totul rănit de multele mele păcate, am venit în locul acesta ca să mă liniştesc şi să mă sfârşesc; deci, cum pot să fug de calea pocăinţei şi să iau asupra mea grija de atâtea suflete, când abia pot să-mi mântuiesc sufletul meu cel păcătos?"

Episcopii au zis: „Părinte, să nu te arăţi împotrivitor dumnezeieştii hotărâri, că toţi de obşte, cu o socoteală şi un glas, te cer pe tine a fi păstor al lor". Atunci egumenul, ca luminat de Sfântul Duh, a zis: „Du-te, cinstite părinte, că aşa este voia lui Dumnezeu, ca să înmulţeşti talantul şi să se mântuiască mulţi prin tine! Adu-ţi aminte totdeauna de acest sfinţit locaş, de dragostea noastră şi a fraţilor şi ajută-ne nouă cu desele tale rugăciuni, şi orice vei putea alt lucru trupesc de nevoie spre chiverniseala noastră; iar noi te vom avea pe tine întotdeauna întru pomenirea noastră, ca pe un vieţuitor de obşte şi fiu al sfinţitei noastre mânăstiri. Căci Domnul a poruncit în noaptea aceasta să nu-ţi împiedic calea ta!" Acestea zicându-le, a sărutat pe fericitul Nifon, asemenea l-au sărutat pe el şi toţi fraţii cu lacrimi, iar el, pe urmă, a zis: „Părinţilor şi fraţii mei, fie voia Domnului precum hotărâţi, însă primejdie mare îmi va urma mie pretutindeni; de aceea, rugaţi-vă Domnului pentru mine!"

Deci, luând episcopii pe sfânt, s-au dus bucurându-se. Ajungând ei în Tesalonic, a alergat atâta mulţime de popor ca să-l vadă şi să ia binecuvântare, încât se îndesa care să apuce mai înainte. Duminică l-au hirotonit pe el arhiereu şi păstor al lor. După câteva zile sfântul, văzând pe creştini tulburaţi de cei de o seamă cu papistaşii, adică cu latinii, şi de noua izvodire a mincinosului sinod din Florenţa, învăţa în fiecare zi dumnezeieştile dogme ale apostolilor şi ale dumnezeieştilor sinoade, lepădând desăvârşit născocirile cele noi şi dovezile cele mai sofisticate ale papistaşilor, poruncindu-le să păzească credinţa ortodoxă curată. El îi mai mângâia pe dânşii pentru neorânduielile şi ispitele agarenilor, care împărăţeau de curând, îndemnându-i să rabde fără de cârtire necazurile şi pedepsele robiei, pentru nădejdea bunătăţilor făgăduite şi astfel să păzească credinţa neclintită.

Pe bogaţii cei nemilostivi şi neîndurători îi îndemna cu sfaturi înţelepte să fie milostivi şi să miluiască pe cei săraci, pentru că el era atât de milostiv şi iubitor de săraci, încât de multe ori, noaptea, singur ducea cele de trebuinţă bolnavilor şi neputincioşilor, şi cu dulceaţa cuvintelor sale trăgea pe fiecare la dumnezeiasca voie. Încă şi pe mulţi necredincioşi, preaînţeleptul îi aducea la credinţa în Hristos şi în fiecare zi îi întorcea de la răutatea lor. De aceea s-a auzit pretutindeni vestea despre el, şi mulţi alergau la dânsul. Vestea aceasta a ajuns încă şi la biserica cea mare, încât şi arhiereii doreau să se îndulcească de dânsul. Deci, după doi ani a fost chemat de toată adunarea arhiereilor de la Constantinopol, pentru oarecare pricini de nevoie ale Bisericii. Aceasta s-a făcut cu iconomia lui Dumnezeu, ca să se pună lumina în loc mai înalt şi să lumineze pe toţi de obşte. Sfântul Nifon, mergând la Constantinopol, a fost primit cu toată cinstea de către patriarh, arhierei şi de tot clerul şi poporul, pentru fapta lui cea bună şi ocârmuirea cea înţeleaptă a turmei sale. Acolo a găsit şi pe dascălul său, Zaharia, şi, sărutându-se unul cu altul, s-au bucurat peste măsură. Deci, s-a împlinit rugăciunea dumnezeiescului Zaharia, care a zis că se vor întâlni iarăşi în viaţa aceasta de acum. După puţine zile, preasfântul Zaharia, îmbolnăvindu-se, s-a dus către Domnul, şi sfinţitele lui moaşte le-a îngropat dumnezeiescul Nifon cu cinste şi cu slavă.

După puţină vreme a adormit întru Domnul şi patriarhul Constantinopolului şi, fără întârziere, toţi arhiereii şi clericii au pus, cu voie împărătească, pe înţeleptul Nifon în scaunul cel a toată lumea, deşi el nu-l voia şi deşi avea dumnezeiască râvnă în sfântul său suflet. El propovăduia cu mare glas dogmele dumnezeieşti, învăţând în fiecare zi ca un alt apostol, sfătuind, certând cu măsură şi sârguindu-se cu tot felul de chipuri să izgonească pe lupi din turma lui Hristos şi să întărească credinţa ortodoxă. El, cu dumnezeieştile şi înţeleptele lui cuvinte, câştiga pe mulţi necredincioşi, care luau în taină dumnezeiescul Botez de la dânsul şi, împuternicindu-se cu rugăciunile lui, se lepădau de patrie şi de neam, fugind departe, ca să nu se primejduiască de păgâni.

Biserica lui Hristos s-a bucurat având un luminător ca acesta, care strălucea în toată lumea; deci, în acele vremi nu se găsea un alt ierarh asemenea lui. Dar diavolul, urâtorul de bine, n-a suferit să vadă nişte bunătăţi ca acestea, şi a poftit pe clericii cei făcători de sminteală să izgonească pe sfânt de la scaunul turmei lui, făcându-se tovarăşi împotriva bunului păstor; deci au năvălit cu stăpânire împărătească, gonindu-l din patriarhie.

Dumnezeiescul Nifon, neştiind pentru care pricină se izgoneşte cu atâta mânie şi fără socoteală, nu se dumirea şi se mâhnea, nu pentru că l-a scos din scaun, ci pentru lipsa mântuirii creştinilor, cunoscând însă că toate cele pornite asupra sa sunt de la vicleanul diavol. Pentru aceea s-a rugat Domnului să ierte păcatul făcătorilor de sminteală şi să le dea gând bun, ca să se pocăiască; iar el se ducea pe cale, bucurându-se că s-a izbăvit de griji, şi de acum înainte are să se îndulcească de liniştea cea dorită.

Mergând la Sokopoli, se liniştea într-o mânăstire a Sfântului Ioan Înaintemergătorul, pe care îl iubea din tot sufletul. Petrecând el o viaţă minunată, vestea despre el a străbătut în toate părţile acelea, iar creştinii alergau să-l vadă şi să audă învăţătura lui cea folositoare de suflet.

Petrecând fericitul în această mânăstire doi ani întregi, a fost chemat iarăşi în Constantinopol şi suit a doua oară pe scaunul patriarhal a toată lumea, strălucind ca lumina în sfeşnic; şi astfel s-a luminat toată lumea cu desele lui învăţături. Dar diavolul, nesuferind iarăşi venirea sfântului, a măiestrit împotriva lui un alt meşteşug ca să-l gonească. Într-o zi, pe când se întorcea în patriarhie de la o biserică unde slujise, a întâmpinat fără veste pe cale pe împărat şi i-a urat de bine după cuviinţă, iar el, fiind mândru şi vrând cinste întocmai ca lui Dumnezeu, a ocărât pe sfânt că nu ştie să cinstească cum se cade pe împăraţi. Smeritul cugetător Nifon, negrăind nimic, s-a dus, zicând în sine: „Diavole, al tău este acest meşteşug viclean". Ducându-se împăratul la palat, a izgonit pe sfânt în Adrianopol, poruncind ca acolo să-l păzească ostaşii. Iar acela care l-a dus pe el, i-a făcut multe rele pe drum, dar Dumnezeu l-a păzit nevătămat. Acolo l-a lăsat să slujească într-o biserică a Sfântului Ştefan, dar cu mare pază. Mulţumind sfântul lui Dumnezeu că i s-a dat spre mângâiere biserica întâiului mucenic, se bucura şi slăvea pe Domnul, Căruia i s-a dat cu tot sufletul, fără să mai nădăjduiască la vreun ajutor omenesc.

Deoarece şi în Ţara Românească (Valahia) străbătuse vestea despre Sfântul Nifon, domnul de atunci, cu numele Radu, voia să-l vadă. Deci, mergând în cetatea împărătească să plătească dăjdiile, a trecut pe la Adrianopol şi, căpătând voie de la oamenii împărăteşti, a mers de s-a întâlnit cu sfântul; şi, plecându-şi capul, i s-a închinat cu mare evlavie. Apoi, sărutându-i cu dorinţă nemăsurată sfânta lui dreaptă, a zis: „Eu, stăpâne sfinte, de mult doream să mă învrednicesc să văd fericita ta faţă şi să iau rugăciunea şi binecuvântarea ta. Slăvit să fie Dumnezeu că m-am învrednicit azi şi am dobândit ce doream, dar mă mâhnesc de relele ce le pătimeşti". Sfântul a răspuns: „Prea strălucite domn, multe necazuri ne trebuiesc nouă, pentru ca să intrăm în Împărăţia cerurilor, zice Domnul. Iar dumnezeiescul Pavel scrie: *Nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum, faţă de slava ce va să se descòpere.* Deci, se cade să suferim primejdiile vieţii acesteia cu bucurie, precum se bucurau şi dumnezeieştii Apostoli când erau bătuţi de iudei şi s-au necinstit pentru numele Domnului, după cum istoriseşte dumnezeiescul Luca în Faptele Apostolilor. Fericitul Pavel

scrie în epistolele sale: *Acum mă bucur întru pătimirile mele.* De trei ori fericiţii se bucurau în necazuri, suferindu-le cu mulţumire, pentru că aşteptau fericita nădejde; dar noi suntem puţini la suflet şi ce putem să suferim?"

Auzind domnul acestea, s-a umilit şi i-a zis: „Mă rog arhieriei tale să vii în Muntenia să ne înveţi pe noi, că suntem cu totul lipsiţi de învăţătura duhovnicească şi de păstori şi învăţători. Acolo te voi odihni şi toţi te vom primi cu bucurie. Numai dă-mi cuvântul tău, ca să mijlocesc la păgâni să ne dea voie". Primind sfântul aceasta, Radu a mijlocit şi l-a luat cu sine în Ţara Românească şi toţi l-au primit ca pe un apostol al Domnului. Domnitorul i-a zis: „Părinte, de astăzi te avem povăţuitorul şi păstorul nostru, ca să ne înveţi pe noi calea mântuirii şi să ai stăpânire asupra lucrurilor bisericeşti şi să se facă orice vei porunci".

Dumnezeiescul Nifon a zis către el: „Îţi laud socoteala ta cea bună, dar să dea Dumnezeu s-o ai până la sfârşit. Însă orice voi face spre îndreptarea voastră, să o primiţi cu mulţumire şi chiar tu de vei greşi, să primeşti duhovnicescul meu sfat; căci atunci când poporul cel de obşte va vedea pe domnul ţării că primeşte o îndreptare de pocăinţă, atunci ei mai cu înlesnire se îndreaptă; iar dimpotrivă, când domnul ţării va călca legea şi va defăima sfintele canoane, atunci se face mare scădere tuturor, pentru că oamenii se pleacă lesne spre lucrul cel rău". Domnul Radu a zis către el: „Părinte, orice vei face pentru folosul sufletelor noastre, vom primi cu bucurie".

Atunci preaînţeleptul Nifon a poruncit să se facă sinod, unde să se adune toţi preoţii Bisericii, egumenii mânăstirilor, boierii divanului şi domnul. Deci, fiind toţi adunaţi, fericitul a început să le propovăduiască dumnezeieştile cuvinte şi să-i îndemne la obiceiurile cele bune, cu dovezi din insuflatele de Dumnezeu Scripturi şi de la părinţii dumnezeieşti, ca să taie de la fiecare obiceiul cel rău. Toţi au primit învăţătura lui cea curgătoare de miere şi, plecându-se dumnezeieştilor lui cuvinte, se sârguiau să-şi îndrepteze toate rânduielile şi obiceiurile lor.

Sfântul a hirotonit şi doi episcopi, dându-le rânduitele episcopii Râmnic şi Buzău, şi le-a poruncit să se îngrijească de turma lui Hristos, că au să dea seamă pentru dânsa la înfricoşatul Judecător. Apoi, întorcându-se către domnul ţării, a zis în auzul tuturor: „Fiule Radu, şi tu, care ai stăpânirea în mâinile tale, se cade să sfătuieşti pe toţi supuşii tăi, să pedepseşti pe cei fără rânduială şi să nu cauţi în faţă nici la mare, nici la mic; ci să faci judecată dreaptă, că judecata dreaptă este a lui Dumnezeu, după cum zice dumnezeiasca Scriptură".

Sfântul, învăţând toate acestea cu multă smerenie, a eliberat sinodul. El a ţinut multă vreme pe preoţii şi pe monahii care erau din locuri îndepărtate, până să-i îndrepteze. Deci, toţi slăveau pe Dumnezeu că le-a trimis un luminător ca acesta, care i-a povăţuit la calea adevărului, şi-l numeau pe el noul Ioan Gură de Aur. El slujea dumnezeiasca Liturghie în fiecare Duminică şi praznic, ca toţi să vină la biserică şi să audă învăţătura lui. Deci se sârguia în tot chipul să-l scoată pe domn din obiceiul cel rău al beţiei, căci mai toţi erau aplecaţi cu covârşire la acea patimă, din care se nasc toate păcatele cele de moarte, mai ales necurata desfrânare, la care erau dedaţi cei mai mulţi. Pentru aceea se silea preaînţeleptul să stingă văpaia beţiei şi cu învăţătura lui cea cu osteneală întorcea la pocăinţă şi mulţi se îndreptau. Dar diavolul, urâtorul de bine, a lucrat iar împotriva sfântului, ca să împiedice dumnezeiasca lui propovăduire.

Un boier mare din Moldova, fiind cu rău obicei şi făcând multe rele, ca să scape de stăpânirea domnească, a fugit din patria sa, lăsându-şi casa, femeia şi copiii şi a venit în Muntenia. Împrietenindu-se cu Radu, domnul ţării, a venit să locuiască acolo şi să ia altă femeie. Pentru aceea, domnul, deşi ştia că moldoveanul avea femeie la locul său, a trecut cu vederea şi legile părinţilor şi canoanele, şi i-a dat chiar pe sora sa de soţie, afară din lege. Femeia lui cea după lege, auzind acel lucru, a scris o scrisoare Sfântului Nifon, plângându-se şi arătându-i că acela este însurat şi are copii. Sfântul, primind scrisoarea, a chemat pe moldovean şi i-a vorbit cu blândeţe şi cu smerenie cele cuviincioase, ca să lase pe femeia aceea afară de lege şi să se ducă la femeia lui cea după lege. Acela, fiind cu rău obicei şi nepocăit, a plecat de la sfânt cu multe înfricoşări. Ducându-se el la domnul ţării, l-a pornit spre mânie asupra sfântului, căutând să-l izgonească din Valahia.

Dar dumnezeiescul Nifon, netemându-se nicidecum de ameninţări, s-a dus în palatul domnului şi a dat scrisoarea pe care i-o trimisese femeia lui după lege; apoi, deschizând dumnezeiasca lege, l-a rugat să nu defaime hotărârea dumnezeiască şi dumnezeieştile canoane ale Bisericii. Radu, lepădând făţărnicia evlaviei cea mai dinainte, şi-a arătat obiceiul cel rău asupra sfântului şi i-a zis: „Stăpâne, nu se cade să arăţi atâta asprime către noi, ci să ai ruşine şi frică de stăpânitori. Eu voiam şi mai înainte să-ţi zic că, îndată ce te-am adus aici, ai călcat şi ai defăimat toate predaniile şi rânduielile noastre şi ai schimbat toate lucrurile după socoteala ta. Pentru aceea, de astăzi înainte nu mai voim nici învăţătura ta, nici predaniile şi învăţăturile tale, că noi suntem oameni ai lumii şi nu putem să urmăm după socoteala ta".

Sfântul, auzind aceste cuvinte fără de nădejde, i-a zis: „Preastrălucite domn, nu credeam să-mi zici acestea. Oare n-ai venit strălucirea ta cu boierii tăi de două sau de trei ori şi m-ai rugat să vin aici, pentru folosul sufletelor voastre? Arată-mi, preaînălţate, ce predanie şi rânduială rea v-am dat şi am defăimat pe ale voastre? Vai mie! Acum văd arătat că are să vină mare urgie asupra voastră şi, din această pricină, mă mâhnesc pentru sufletele voastre. Iar despre mine nu mă îngrijesc nicidecum, că nădejdea mea este la Acela pe Care L-am iubit şi-L iubesc din tinereţile mele, şi pentru a Cărui dragoste am mare bucurie să-mi vărs şi sângele, dacă va cere trebuinţa. Domnule Radu, să ştii că toată puterea mea este legea Bisericii, pentru care Domnul meu Şi-a vărsat preasfântul Său Sânge, ca s-o curăţească de tot păcatul şi s-o sfinţească. Ea va fi curată şi sfântă cu lucrarea dumnezeieştilor porunci, pe care doresc să le păzesc până la sfârşitul vieţii mele".

Sfântul, zicând acestea, a ieşit din palat şi, ducându-se în biserică, a poruncit celor cu bună rânduială să adune poporul. Învăţându-i el din destul, s-a îmbrăcat în veşmintele arhiereşti şi a afurisit pe moldoveanul cel fără lege şi pe cei care îl ajutau la a lui fărădelege, depărtându-l de la Biserică împreună cu a doua lui soţie, ca pe nişte călcători de lege. Apoi, sfătuindu-se cu poporul, a spus mai înainte câte au să se întâmple Valahiei, adică domnul Radu şi moldoveanul au să ia rea moarte şi au să se sfârşească întru fărădelegea lor. După aceea a pus veşmintele arhiereşti pe Sfânta Masă, a sărutat sfintele icoane şi s-a dus.

Domnul Radu, auzind acestea, a dat poruncă la toţi cetăţenii să nu-l mai numească arhiereu, nici să-i mai dea vreo cinste şi căutare. Dacă va auzi că i-a dat cineva pâine sau altceva, sau l-a primit în casa sa, să-i piardă viaţa şi lucrurile să-i rămână domniei. Pentru aceea, sfântul a dat loc mâniei şi s-a dus într-o margine de sat, într-o casă mică, având toată nădejdea în Dumnezeu, Care, ca un mult-milostiv, i-a trimis cele de trebuinţă, precum de demult a trimis proorocului Ilie hrană prin corbi şi lui Daniil prin Avacum; pentru că un fecior de boier din neamul Basarabilor, cu numele de Neagoe, fiu duhovnicesc al sfântului, văzându-l în atâta strâmtorare, se mâhnea foarte mult şi îi ducea pe ascuns toate cele trebuincioase, numai pentru evlavie, că se temea de mânia Domnului.

Radu, gândindu-se la blestemul sfântului şi temându-se să nu vină asupră-i fără veste vreo urgie de la Dumnezeu - pentru că, deşi avea necaz pe sfântul, îl cunoştea că este drept în toate şi cinstitor de Dumnezeu - a făcut chip şi a adus pe sfântul cu cinste în palatul său, socotind ca, prin momeli, să ia iertare. Deci i-a zis:

„Prea dumnezeiescule şi preaînţelepte părinte, iartă-ne nouă toate câte ţi-am greşit ca nişte oameni şi să ai şi preasfinţia ta iertare de la noi pentru cele ce ai zis şi ai făcut împotriva noastră; deci te rugăm să nu mai ai vreo supărare asupra noastră, iar noi să te îngrijim cu bani şi haine câte îţi vor trebui, şi să te trimitem cu multă cinste unde vei voi să te duci; şi, acolo unde te vei sălăşlui, să-ţi trimitem toate cele trebuincioase. Cât despre soţia moldoveanului să nu ai grijă, că el a luat iertare de la tot soborul arhiereilor care sunt în Constantinopol şi să dai iertare şi preasfinţia ta, cum se cade".

Dar dumnezeiescul Nifon, suspinând din adâncul inimii, a zis către el, ca unui om de rând: „Radule, Radule, nu voiesc pentru trebuinţa mea nici banii tăi, nici hainele tale nu-mi trebuiesc pentru acoperirea mea, nici vreo cinste nu cer de la tine, să mă ferească Dumnezeu! Adu-ţi aminte câte ai făcut să mă aduci pe mine în Ţara Românească, ca să vă învăţ poporul cuvântul lui Dumnezeu; de v-am făcut vreo fărădelege, mărturiseşte. Eu am fost rânduit de Domnul meu ca să cert pe cei fărădelege, şi la această fărădelege nu voi să fiu eu părtaş, pentru că nici o lege nu mă lasă. Singur tu m-ai adus pe mine, şi iarăşi tu singur mă goneşti? Deci eu mă voi duce unde mă va îndrepta Domnul, însă voi veţi muri întru fărădelege. Multe necazuri şi dureri şi nenumărate rele au să vină pe capul vostru şi atunci mă veţi căuta dar nu mă veţi găsi".

Sfântul, zicând acestea cu multă îndrăzneală, s-a dus de acolo şi, aflând pe Neagu (Neagoe Basarab), fiul său duhovnicesc, i-a spus lui la o parte: „Văd, fiul meu, că mare urgie are să vină peste locurile acestea şi ai să te primejduieşti şi tu cu tot neamul tău; dar Preaînduratul Dumnezeu te va păzi de tot răul, de vei păzi poruncile pe care ţi le-am dat ţie. Nu numai că te vei izbăvi de orice primejdie, ci te vei sui la mare cinste şi se va răspândi numele tău în toate părţile; dar să-ţi aduci aminte şi de mine, părintele tău duhovnicesc, şi eu, de voi avea îndrăzneală către iubitorul de oameni Dumnezeu, Îl voi ruga pe Dânsul pentru tine". Apoi l-a binecuvântat şi l-a sărutat, iar Neagu plângea şi se tânguia de lipsa unui părinte ca acesta.

După aceasta, Sfântul Nifon, luând pe Macarie şi pe Ioasaf, ucenicii săi, s-a dus în Macedonia şi de acolo în Petolia, învăţând şi întărind pe creştini. Apoi s-a dus iarăşi în Sfântul Munte, la sfinţita mânăstire a Vatopedului, unde părinţii de acolo l-au primit cu toată evlavia şi bucuria, slăvind pe Dumnezeu că i-a învrednicit a dobândi un luminător şi un dascăl ca acesta. Pustnicii muntelui, auzind de venirea lui, alergau în fiecare zi la el, ca să ia binecuvântare şi să asculte învăţăturile lui cele folositoare de suflet.

Macarie, ucenicul lui, fiind râvnitor către faptele cele bune ale sfântului întru toate şi nevoindu-se cu multe nevoinţe ale pustniciei, s-a suit în vârful dumnezeieştii iubiri şi ardea inima lui să-şi săvârşească viaţa prin moarte mucenicească, pentru care şi-a arătat dorinţa sa sfântului. Cunoscând sfântul că dorinţa ucenicului este după dumnezeiasca voie, i-a zis: „Mergi, fiule, în calea mărturisirii, că, după dorinţa ta, te vei învrednici să iei cununa muceniciei şi să te bucuri împreună cu mucenicii şi cu cuvioşii". După aceea, pecetluindu-l pe el cu semnul făcătoarei de viaţă cruci, l-a binecuvântat. Deci, după dorinţa sfântului, aşa s-a şi întâmplat; pentru că acel cu adevărat fericit, mergând în Tesalonic, propovăduia pe Hristos, îmbărbătându-se contra turcilor. El a fost pedepsit de dânşii fără de milă, iar pe urmă i s-a tăiat sfântul lui cap, luând astfel cununa muceniciei. Dumnezeiescului Nifon i s-a descoperit şi aceasta de la Sfântul Duh, şi a zis către Ioasaf, celălalt ucenic al lui: „Să ştii, fiule, că astăzi s-a săvârşit prin mucenicie fratele tău, Macarie, şi merge să se bucure în ceruri".

După aceasta, luând pe Ioasaf, a plecat pe ascuns din Mânăstirea Vatopedului, neştiut de nimeni. Şi a mers la Mânăstirea Dionisiu, în care era - după cum se ştie -, acest fel de obicei, hotărât de către ctitorul mânăstirii: oricine va merge în mânăstire să se facă monah, dacă va fi primit, întâi să se facă argat la catâri, ca să aducă lemne şi să facă orice altă slujbă proastă, atâta vreme cât ar fi fost rânduit de întâistătător. După aceea să-l ia în mânăstire şi să-l facă monah, sau, de era mai înainte monah, să-l numere împreună cu fraţii mânăstirii. Deci, mergând Sfântul Nifon în mânăstire ca un simplu monah necunoscut şi după obicei fiind întrebat de cel mai mare, a pus metanie şi slujea catârilor ca argat. Câtă vreme a rămas necunoscut, veneau oameni trimişi de la biserica cea mare din Constantinopol ca să-l caute şi să-l pună iarăşi în scaunul cel a toată lumea, cu fiască supunere. Dar, fiindcă n-au putut să-l afle, s-au întors înapoi.

Într-una din zile, Sfântul Nifon a fost rânduit să fie de strajă într-un loc înalt în dreptul mânăstirii. Îl puseseră de strajă pentru tâlharii ce veneau în vremea aceea fără veste la Sfântul Munte, robind pe mulţi şi răpind tot ce apucau. Deci, la miezul nopţii, pe când sfântul stătea la rugăciune acolo unde străjuia, nişte monahi îmbunătăţiţi, care privegheau împrejurul locului aceluia, au văzut o văpaie de foc care se suia de la pământ până la cer. Un frate care era împreună cu sfântul de strajă, deşteptându-se în ceasul acela, a văzut pe sfânt că era tot luminat şi, tremurând, a fugit din locul acela şi s-a dus la mânăstire.

El a povestit tuturor vederea cea înfricoşătoare pe care a văzut-o, asemenea au spus şi ceilalţi monahi şi au încredinţat pe preoţi. Deci, adunându-se cu toţii în biserică, se rugau lui Dumnezeu să le arate cine este acest om, prin care s-a făcut astfel de semn. Domnul, ascultând rugăciunea lor, le-a arătat în acest fel:

Egumenul mânăstirii a văzut în vedenia sa că era în biserică, şi acolo i s-a arătat dumnezeiescul Înaintemergător şi i-a zis: „Adună toată frăţimea şi ieşiţi în întâmpinarea patriarhului Nifon, că îi ajunge atâta smerenie ce a arătat-o, ca un simplu monah, ca să nu vă păgubiţi mai mult". Apoi, deşteptându-se egumenul, a rămas uimit. După câtăva vreme, venindu-şi în fire, a bătut toaca şi, adunându-se toţi fraţii, le-a povestit şi lor vedenia pe care a văzut-o, şi atunci au aflat ei că acel monah necunoscut era patriarhul Nifon. Iar când fericitul venea ca argat, în dreptul gropniţei au ieşit cu toţii, cu făclii şi cu tămâieri şi l-au întâmpinat cu mare cinste. Atunci, îndată ce i-a văzut minunatul, s-a aruncat la pământ, udându-l cu lacrimi; iar egumenul, făcând metanie, i s-a închinat şi i-a sărutat sfintele lui mâini, zicându-i: „O, luminătorule al lumii, ajunge atâta răbdare din partea ta; ajunge ticăloşia desăvârşită pe care ai suferit-o de bună voie; ajunge atâta smerenie pe care ai arătat-o, neştiindu-te noi, proştii!" Iar fraţii plângeau cu toţii şi mai ales aceia care l-au mâhnit întru neştiinţă şi se tăvăleau la sfinţitele lui picioare, cerând iertare.

Atunci sfântul, cu multe lacrimi, a zis: „Părinţi şi fraţi ai mei, pentru aceasta m-a ascuns pe mine Domnul în acest loc de suflet mântuitor, căci eu am cerut de la Dânsul să mă izbăvesc de grijile lumii şi să fiu miluit la fericitul Lui divan. Căci dacă nu ne vom lepăda de părinţi, de fraţi, de rudenii şi de toată slava cea omenească a acestei lumi – după cum El ne porunceşte nouă –, nu suntem vrednici să-I urmăm Lui; pentru că de vom câştiga toată lumea şi ne vom pierde sufletul nostru, ce folos ne este?" Iar către cei ce cereau iertare, a zis: „O, fiii şi fraţii mei! Aceia care se nevoiesc la fapta bună, se cade să aibă blândeţe şi dragoste către cei de aproape, şi să nu se mânie asupra lor, măcar de ar pătimi de la ei nenumărate rele; pentru că toţi suntem oameni şi nici unul nu este curat de la sine". Sfătuindu-i astfel ca să nu facă altora aşa, ci să-şi facă fiecare slujba sa fără mânie şi cârtire, ajutându-se unul pe altul, i-a sărutat şi i-a binecuvântat.

Intrând în mânăstire, se sârguia şi petrecea cu atâta asprime, încât este cu neputinţă ca cineva să povestească cu de-amănuntul nevoinţele şi ostenelile pe care le făcea. Deşi era bătrân şi cu totul obosit de primejdii şi de izgoniri, el totuşi slujea la toate trebuinţele

mânăstireşti, ca unul dintre cei mai de jos monahi. El a făcut multe zidiri din temelie, pe cei bolnavi îi cerceta şi pe cei necăjiţi îi mângâia.

De multe ori când mergeam – zice scriitorul acestei povestiri – şi rămâneam acolo ca să iau foloase din învăţăturile lui de suflet, îl vedeam săpând în grădină, ajutând la moară, pogorându-se la arsana pentru trebuinţele corăbierilor. Cu un cuvânt, fericitul se ostenea împreună cu slujitorii, ca ei să nu cârtească şi el să-şi piardă plata ostenelii lui. Cu toate acestea, urâtorul de bine diavolul nu-l lipsea de război, pentru că, aflând oarecare unelte ale lui, i-a ridicat să ocărască şi să osândească pe sfânt, numindu-l făţarnic şi bârfitor. Însă sfântul, ca un înţelept, cunoscând vicleşugul satanei, se ruga lui Dumnezeu să-l împuternicească să sufere toate ispitele până la sfârşit, iar pe ocărâtorii lui să-i ierte şi să-i mântuiască ca un iubitor de oameni. Atâta smerenie, răbdare, petrecere aspră şi sărăcie de bunăvoie avea pururea pomenitul, încât socotea ca o umbră dregătoria arhierească şi că a fost patriarh a toată lumea.

Văzând sfântul odată pe fraţii care aduceau din corabie hrană mânăstirii de la metocuri că erau în primejdie de furtună, a intrat în corabie, că era aproape de mânăstire, şi îndată, prin minunile Împăratului nostru Hristos, a încetat furtuna şi marea s-a liniştit. Fraţii, căzând la sfintele lui picioare, au zis: „Preacinstite părinte, credem că orice vei cere de la Dumnezeu toate îţi va da; pentru aceasta te rugăm să faci rugăciune către Domnul, ca unul ce ai îndrăzneală către El, ca să călătorim de aici înainte fără primejdie şi să ducem fără pagubă hrana mânăstiri". Sfântul a răspuns: „Dacă nu vă veţi lenevi de canoanele şi de pravila voastră şi nu veţi grăi deşertăciuni şi cuvinte necuviincioase, atunci îndată vă va auzi Domnul şi vă va feri de toată întâmplarea cea rea".

Apoi, plecându-şi genunchii pe ancora corabiei, şi-a înălţat mâinile şi ochii la cer şi s-a rugat în taină multă vreme. Ridicându-se, a binecuvântat de trei ori acea ancoră şi a zis: „Fraţilor, luaţi aminte să puneţi întotdeauna această ancoră la loc curat, iar când vă va ajunge primejdia, s-o aruncaţi în mare şi atunci veţi călători fără primejdie". De atunci se făcea acea minune la fiecare primejdie şi îndată ce s-ar fi întâmplat furtuna, monahii atârnau ancora în mare, chemând cu evlavie numele sfântului, şi astfel se făcea linişte. Atât se cucericeau monahii de ancora aceea, încât, când tămâiau în vremea pravilei, tămâiau şi fierul cu evlavie, socotind că văd pe Sfântul Nifon. Când era furtună pe mare, fraţii strigau unul către altul: Coborâţi, coborâţi pe Nifon în mare ca să înceteze furtuna!" Şi ca o comoară de mult preţ a fost păzită ancora aceea şi a fost ţinută în mânăstire mai mult de 150 de ani.

El a povestit tuturor vederea cea înfricoşătoare pe care a văzut-o, asemenea au spus şi ceilalţi monahi şi au încredinţat pe preoţi. Deci, adunându-se cu toţii în biserică, se rugau lui Dumnezeu să le arate cine este acest om, prin care s-a făcut astfel de semn. Domnul, ascultând rugăciunea lor, le-a arătat în acest fel:

Egumenul mânăstirii a văzut în vedenia sa că era în biserică, şi acolo i s-a arătat dumnezeiescul Înaintemergător şi i-a zis: „Adună toată frăţimea şi ieşiţi în întâmpinarea patriarhului Nifon, că îi ajunge atâta smerenie ce a arătat-o, ca un simplu monah, ca să nu vă păgubiţi mai mult". Apoi, deşteptându-se egumenul, a rămas uimit. După câtăva vreme, venindu-şi în fire, a bătut toaca şi, adunându-se toţi fraţii, le-a povestit şi lor vedenia pe care a văzut-o, şi atunci au aflat ei că acel monah necunoscut era patriarhul Nifon. Iar când fericitul venea ca argat, în dreptul gropniţei au ieşit cu toţii, cu făclii şi cu tămâieri şi l-au întâmpinat cu mare cinste. Atunci, îndată ce i-a văzut minunatul, s-a aruncat la pământ, udându-l cu lacrimi; iar egumenul, făcând metanie, i s-a închinat şi i-a sărutat sfintele lui mâini, zicându-i: „O, luminătorule al lumii, ajunge atâta răbdare din partea ta; ajunge ticăloşia desăvârşită pe care ai suferit-o de bună voie; ajunge atâta smerenie pe care ai arătat-o, neştiindu-te noi, proştii!" Iar fraţii plângeau cu toţii şi mai ales aceia care l-au mâhnit întru neştiinţă şi se tăvăleau la sfinţitele lui picioare, cerând iertare.

Atunci sfântul, cu multe lacrimi, a zis: „Părinţi şi fraţi ai mei, pentru aceasta m-a ascuns pe mine Domnul în acest loc de suflet mântuitor, căci eu am cerut de la Dânsul să mă izbăvesc de grijile lumii şi să fiu miluit la fericitul Lui divan. Căci dacă nu ne vom lepăda de părinţi, de fraţi, de rudenii şi de toată slava cea omenească a acestei lumi – după cum El ne porunceşte nouă –, nu suntem vrednici să-I urmăm Lui; pentru că de vom câştiga toată lumea şi ne vom pierde sufletul nostru, ce folos ne este?" Iar către cei ce cereau iertare, a zis: „O, fiii şi fraţii mei! Aceia care se nevoiesc la fapta bună, se cade să aibă blândeţe şi dragoste către cei de aproape, şi să nu se mânie asupra lor, măcar de ar pătimi de la ei nenumărate rele; pentru că toţi suntem oameni şi nici unul nu este curat de la sine". Sfătuindu-i astfel ca să nu facă altora aşa, ci să-şi facă fiecare slujba sa fără mânie şi cârtire, ajutându-se unul pe altul, i-a sărutat şi i-a binecuvântat.

Intrând în mânăstire, se sârguia şi petrecea cu atâta asprime, încât este cu neputinţă ca cineva să povestească cu de-amănuntul nevoinţele şi ostenelile pe care le făcea. Deşi era bătrân şi cu totul obosit de primejdii şi de izgoniri, el totuşi slujea la toate trebuinţele

mânăstireşti, ca unul dintre cei mai de jos monahi. El a făcut multe zidiri din temelie, pe cei bolnavi îi cerceta şi pe cei necăjiţi îi mângâia.

De multe ori când mergeam – zice scriitorul acestei povestiri – şi rămâneam acolo ca să iau foloase din învăţăturile lui de suflet, îl vedeam săpând în grădină, ajutând la moară, pogorându-se la arsana pentru trebuinţele corăbierilor. Cu un cuvânt, fericitul se ostenea împreună cu slujitorii, ca ei să nu cârtească şi el să-şi piardă plata ostenelii lui. Cu toate acestea, urâtorul de bine diavolul nu-l lipsea de război, pentru că, aflând oarecare unelte ale lui, i-a ridicat să ocărască şi să osândească pe sfânt, numindu-l făţarnic şi bârfitor. Însă sfântul, ca un înţelept, cunoscând vicleşugul satanei, se ruga lui Dumnezeu să-l împuternicească să sufere toate ispitele până la sfârşit, iar pe ocărâtorii lui să-i ierte şi să-i mântuiască ca un iubitor de oameni. Atâta smerenie, răbdare, petrecere aspră şi sărăcie de bunăvoie avea pururea pomenitul, încât socotea ca o umbră dregătoria arhierească şi că a fost patriarh a toată lumea.

Văzând sfântul odată pe fraţii care aduceau din corabie hrană mânăstirii de la metocuri că erau în primejdie de furtună, a intrat în corabie, că era aproape de mânăstire, şi îndată, prin minunile Împăratului nostru Hristos, a încetat furtuna şi marea s-a liniştit. Fraţii, căzând la sfintele lui picioare, au zis: „Preacinstite părinte, credem că orice vei cere de la Dumnezeu toate îţi va da; pentru aceasta te rugăm să faci rugăciune către Domnul, ca unul ce ai îndrăzneală către El, ca să călătorim de aici înainte fără primejdie şi să ducem fără pagubă hrana mânăstiri". Sfântul a răspuns: „Dacă nu vă veţi lenevi de canoanele şi de pravila voastră şi nu veţi grăi deşertăciuni şi cuvinte necuviincioase, atunci îndată vă va auzi Domnul şi vă va feri de toată întâmplarea cea rea".

Apoi, plecându-şi genunchii pe ancora corabiei, şi-a înălţat mâinile şi ochii la cer şi s-a rugat în taină multă vreme. Ridicându-se, a binecuvântat de trei ori acea ancoră şi a zis: „Fraţilor, luaţi aminte să puneţi întotdeauna această ancoră la loc curat, iar când vă va ajunge primejdia, s-o aruncaţi în mare şi atunci veţi călători fără primejdie". De atunci se făcea acea minune la fiecare primejdie şi îndată ce s-ar fi întâmplat furtuna, monahii atârnau ancora în mare, chemând cu evlavie numele sfântului, şi astfel se făcea linişte. Atât se cucerniceau monahii de ancora aceea, încât, când tămâiau în vremea pravilei, tămâiau şi fierul cu evlavie, socotind că văd pe Sfântul Nifon. Când era furtună pe mare, fraţii strigau unul către altul: Coborâţi, coborâţi pe Nifon în mare ca să înceteze furtuna!" Şi ca o comoară de mult preţ a fost păzită ancora aceea şi a fost ţinută în mânăstire mai mult de 150 de ani.

Ajungând sfântul la adânci bătrâneţi, până la 90 de ani, şi cunoscând din dumnezeiasca descoperire că a venit vremea să se ducă către Hristos cel dorit, a adunat toată frăţimea şi le-a arătat vremea sfârşitului său, poruncindu-le să păzească cu dinadinsul rânduielile vieţii monahiceşti şi să se nevoiască în tot chipul, ca să se învrednicească Împărăţiei cerului. Fraţii, auzind această veste, plângeau şi se jeleau de un părinte ca acela. Doi fraţi care mai înainte îl ocărâseră din neştiinţă, plângeau nemângâiaţi, cerând iertare de la el. Sfântul, sfătuindu-i, îi mângâia şi, binecuvântându-i, a zis către proiestoşi: „Fraţii mei, cereţi orice cerere duhovnicească voiţi de la smerenia mea, mai înainte de a-mi da duhul către Domnul". Şi toţi au răspuns: „Voim, preasfinte Părinte, să ne dai în scris dumnezeieştile tale rugăciuni, ca să se citească la mormântul fiecărui frate când va muri şi să ia dezlegarea păcatelor care le-a făcut ca om". Sfântul, fiind ascultător până la sfârşit, n-a trecut cu vederea cererea lor, ci, făcând către Dumnezeu rugăciune cu lacrimi fierbinţi ca să se împlinească cererea lor, a zis către ucenicul său Ioasaf: „Fiule, scrie pe hârtie cele ce voi zice, ca să rămână fraţilor mângâiere neîncetată".

După ce Ioasaf a scris rugăciunile cele de iertare, i-a zis sfântul: „Eu mă duc către Domnul cel dorit, iar tu, fiule, mergi la Constantinopol şi fă câte ţi-am poruncit, că acolo vei lua cununa muceniciei ca să te bucuri în cer". Apoi, luând iertare de la toţi fraţii, s-a împărtăşit cu Preacuratele Taine şi astfel şi-a dat fericitul lui suflet în mâinile lui Dumnezeu, în 11 zile ale lunii august. Câţi părinţi s-au înştiinţat de această veste tristă, au alergat să sărute sfinţitele lui moaşte, iar fraţii plângeau lipsa bunului lor păstor. Deci, adunându-se mulţime multă, au făcut priveghere de toată noaptea, şi a doua zi au îngropat cu mare cinste pe strălucitul luminător al lumii, pe piatra cea tare a suferinţei, pe răbdătorul în primejdii şi ispite, pe cel lămurit ca aurul scos din topitoare, pe cel care a suferit toate pentru dragostea Domnului.

În acest fel a petrecut pururea pomenitul şi Sfântul Patriarh Nifon în această viaţă de acum. Cu acest fel de isprăvi, nevoinţe şi fapte bune a strălucit el în lume, cel care s-a născut a doua oară prin dumnezeiescul botez. Ca patriarh, pe o mulţime de armeni, evrei şi turci, cu dumnezeieştile şi curgătoarele de miere învăţături, i-a adus la Domnul, mântuindu-i. Încă şi cu cununi muceniceşti a trimis către Domnul pe ucenicii lui.

Fericitul Ioasaf, după adormirea Sfântului Nifon, mergând în Constantinopol şi făcând cum i-a poruncit el, a îndrăznit înaintea turcilor şi a propovăduit pe Sfânta Treime. El a fost muncit de ei

cu multe feluri de munci şi pe urmă i s-a tăiat sfântul lui cap; deci, a luat cununa mărturisirii după proorocirea sfântului.

Este timpul să povestesc şi cele ce s-au întâmplat în Ţara Românească după proorocia dumnezeiescului Nifon. După ce el a plecat de acolo, a fost mare amestec în Biserica Valahiei de la cei bisericeşti şi de la boierii pământeni, căci s-au ridicat mari sminteli şi în tot locul s-au făcut tulburări de vânturi, secetă şi foamete mare. Toţi au cunoscut că toate acestea s-au făcut pentru că a fost izgonit sfântul de acolo. Pentru aceasta, domnul Radu a trimis în toate părţile şi a cercetat despre Sfântul Nifon, dar nu l-a găsit, după cum îi spusese sfântul mai înainte.

După adormirea sfântului, Radu a căzut în boală cumplită şi tot trupul s-a umplut de răni. Din această pricină, ieşea din răni duhoare urâtă şi nesuferită, încât nimeni nu putea să se apropie de el. Deci s-a sfârşit cu multe dureri şi a fost îngropat în mânăstirea Sfântului Nicolae, care se numeşte Mânăstirea Dealului, pe care a zidit-o el. După îngroparea lui, pentru frica celor ce erau de faţă, a tremurat mormântul lui trei zile, după cum s-a întâmplat împărătesei Eudoxia, pe vremea Sfântului Ioan Gură de Aur, încât frică şi cutremur i-a cuprins pe toţi. Deci, toţi îşi aduceau aminte de Sfântul Nifon, căci toate au urmat după cum a proorocit el. Asemenea s-a primejduit şi bunul Neagoe, duhovnicescul lui fiu, după cum i-a spus mai înainte dumnezeiescul părinte. S-a primejduit încă şi cu cele mai de pe urmă primejdii de la doi tirani domni, care au domnit după moartea domnului Radu, întâi de la Mihnea şi pe urmă de la Vlad. Însă, după proorocia sfântului, nu numai că s-a izbăvit de fiecare primejdie prin rugăciunile lui, dar şi prin cererea a tot poporul, s-a făcut domn a toată Ungrovlahia.

Văzând Neagoe că s-au împlinit toate proorociile duhovnicescului său părinte şi cugetând la dumnezeieştile lui învăţături, s-a aprins cu totul de dor dumnezeiesc şi a dorit să aducă în Valahia sfinţitele lui moaşte, ca să se binecuvinteze cu venirea lor de faţă şi el şi tot locul acela, care era cu totul pedepsit de Dumnezeu; dar mai ales ca să ia iertare Radu, care era sub blestemul sfântului. Deci aşa a făcut Neagoe, ca un al doilea Teodosie, care, pentru maica sa, Eudoxia, a adus de la Cucuso sfintele moaşte ale Sfântului Ioan Gură de Aur, tot aşa şi cinstitorul de Dumnezeu Neagoe a făcut din dumnezeiescul Nifon, un nou Gură de Aur. El a trimis doi egumeni ai mânăstirilor şi doi cinstiţi boieri în Sfânta Mânăstire Dionisiu din Sfântul Munte, cu scrisori şi cu daruri multe ca să aducă sfintele moaşte.

Acei valahi sosind, au dat scrisorile egumenului mânăstirii, pe care citindu-le în auzul tuturor fraţilor, toţi au rămas tăcuţi multă

vreme. Apoi unul dintre bătrânii aceia a zis către cei trimişi: „Preacinstiţi egumeni şi prea dreptcredincioşi boieri, noi nu defăimăm porunca domnului ţării, dar nici nu îndrăznim să ne atingem de mormântul sfântului; mai ales nu suferim să ne păgubim de o comoară ca aceasta, care este mântuirea mânăstirii noastre. Căci, precum în viaţa lui era păzitor şi mântuitor al nostru, tot aşa şi acum, după moarte, sfintele lui moaşte ne pricinuiesc nouă mare mângâiere la tot necazul, strâmtorarea şi greutăţile ce sunt aduse asupra noastră de păgâni şi alte nenumărate pătimiri. Singuri vedeţi în ce loc cu anevoie de umblat şi prăpăstios locuim şi nu avem altă mângâiere decât numai sfintele moaşte ale Sfântului Nifon, care s-a nevoit în această mânăstire. Dar acum să le ia în alt loc ni se pare lucru străin şi ni se va pricinui nouă supărare şi durere neasemănat de mare". Dar aceia au zis: „Preacuvioşi părinţi, ascultaţi-ne pe noi şi faceţi după cuvântul domnului nostru, adică să daţi cu bunăvoirea voastră sfintele moaşte şi alegeţi dintre voi doi proiestoşi care să meargă cu noi şi vă făgăduim vouă că domnul vă va trimite mare ajutor şi multe faceri de bine va face acestei mânăstiri, trimiţând înapoi şi sfintele moaşte".

Părinţii, auzind acestea, au răspuns: „Noi nu îndrăznim să săpăm, faceţi singuri ceea ce voiţi!" Atunci unul din boieri, adică marele logofăt, apucând un dichel şi făcând semnul Sfintei Cruci, a zis: „Eu, întărindu-mă pe credinţa şi evlavia domnului meu, Neagoe, mă apuc de lucru şi nădăjduiesc în rugăciunile Sfântului Nifon că nu voi lua nici o vătămare!" Şi astfel a început a săpa. Dar cum s-a apropiat de sfintele moaşte – o, negrăitele Tale minuni, Hristoase! –, locul acela s-a umplut de o negrăită bună mireasmă. Deci, luând sfintele moaşte, le-au pus într-un sicriu şi le-au dus în mijlocul bisericii, iar biserica s-a umplut de bună mireasmă. Apoi fraţii, adunându-se, au făcut priveghere de toată noaptea. Vestea aceasta s-a auzit pe la chiliile, schiturile şi mânăstirile care erau pe aproape, şi părinţii au alergat cu credinţă şi cu evlavie să sărute sfintele lui moaşte.

Atotputernicul Dumnezeu, vrând să slăvească pe Sfântul Nifon şi după adormire, pentru covârşitoarele nevoinţe şi sudori ale pustniciei lui, a rânduit ca un monah mut şi surd să meargă şi el să sărute sfintele lui moaşte. Deci, îndată ce s-a apropiat de ele şi le-a sărutat, a început a vorbi fără împiedicare şi, mulţumind sfântului, povestea pretutindeni minunea. Altul, orb de amândoi ochii, fiind dus de mână, a mers să sărute şi, atingându-se cu ochii de sfintele lui moaşte, a văzut. Multe alte minuni a făcut Sfântul Nifon, pe care le trec pentru scurtime; dar şi aceste puţine le-am scris ca să arăt îndrăzneala pe care o avea sfântul către Dumnezeu.

După trei zile, cei trimişi, luând sfintele moaşte şi oarecare monahi din mânăstire, au pornit spre Ţara Românească şi, trecând apa Dunării, au înştiinţat pe domnul ţării. Acesta a trimis îndată spre întâmpinarea sfântului, arhierei, preoţi, diaconi şi monahi şi când s-au apropiat sfintele moaşte de oraşul Târgovişte, a ieşit şi însuşi preacinstitorul de Dumnezeu, Neagoe Basarab, domnul ţării, şi toată mulţimea poporului, cu făclii şi cu tămâieri şi, îmbrăţişând racla, sărutau cu evlavie sfintele moaşte. Ridicând voievodul pe umerii săi racla cu sfintele moaşte, împreună cu cinstiţii boieri, au mers la Mânăstirea Dealului şi au pus sfintele moaşte pe mormântul domnului Radu. Ei au făcut priveghere de toată noaptea, rugându-se fierbinte sfântului să ierte fărădelegea lui.

La miezul nopţii, pe când priveghea, domnul Neagoe a adormit şi a văzut în vedenia sa că s-a deschis mormântul lui Radu şi s-a arătat trupul lui cu totul negru şi din toate mădularele lui curgea puroi şi ieşea o putoare neasemănată. Neputând voievodul să sufere putoarea, ruga pe sfântul să facă milă cu domnul Radu şi îndată a văzut că curgea ceva din racla sfintelor moaşte, ca dintr-un izvor, şi că sfântul spăla tot trupul acela puturos al lui Radu şi l-a făcut frumos şi preastrălucit, iar după aceea iarăşi s-a închis mormântul lui. Apoi sfântul s-a dus lângă Neagoe şi i-a zis: „Iată, fiule, că am auzit rugăciunea ta! Numai îţi poruncesc să te împaci totdeauna cu poporul tău şi să trimiţi moaştele mele la mânăstirea mea, spre mângâierea fraţilor care se nevoiesc acolo". Apoi s-a dus şi a intrat iarăşi în sicriu.

Deşteptându-se iubitorul de Dumnezeu, Neagoe, a rămas uimit multă vreme, cugetând la cele ce văzuse şi, venindu-şi în sine, a strigat cu glas mare: „Slavă Ţie, Împărate ceresc, Cel ce ai slăvit cu slavă negrăită pe robul Tău cel iubit, pe Sfântul Nifon!" După aceea au încetat cântările de psalmi şi domnul a povestit tuturor cele ce le-a văzut în vedenia sa şi toţi au slăvit pe Dumnezeu. A doua zi, când s-a săvârşit dumnezeiasca Liturghie, se adunaseră şi de prin satele din afară ale Ţării Româneşti mulţime multă, aducând cu ei nenumăraţi bolnavi, care sărutau pe sfântul cu lacrimi şi cu credinţă şi îşi căpătau sănătatea. Şchiopii se îndreptau, orbii vedeau, cei ce se chinuiau de friguri se vindecau şi mai toate bolile se goneau de la cei care cu credinţă alergau la moaştele Sfântului Nifon.

Domnul ţării, văzând că în fiecare zi sfântul făcea minuni, a adunat sobor şi a hotărât să se prăznuiască Sfântul Ierarh Nifon în ziua de 11 august, zi în care el a adormit, şi i-a alcătuit toată slujba. După acestea Neagoe, cinstitorul de Dumnezeu, a poruncit de

a făcut cu multă cheltuială un sicriu foarte frumos de aur, împodobit cu pietre scumpe şi cu mărgăritare, iar deasupra acoperământului a zugrăvit pe Sfântul Nifon, şi înaintea lui era zugrăvit în genunchi Voievodul Neagoe. Apoi a pus într-însul moaştele sfântului, luând numai sfântul lui cap şi o mână, cu voia părinţilor.

Iar spre răsplătirea lor, le-a dat preacinstitul cap al preasla-vitului Înaintemergătorul şi Botezătorul Ioan, pus în raclă de aur împodobită cu pietre scumpe, pe care a trimis-o în sfinţita Mânăstire Dionisiu, împreună cu celelalte cinstite moaşte ale Sfântului Nifon. El a dat părinţilor mult ajutor, ridicând din temelie multe zidiri în acea mânăstire şi de aceea se pomeneşte neîncetat ca ctitor. Sfântul cap şi mâna dumnezeiescului Nifon, cât a trăit pururea pomenitul Neagoe, le avea cu el spre sfinţenie şi spre izgonirea potrivnicului ori unde se ducea. Însă, după ducerea lui din viaţă, le-a lăsat Mânăstirii Curtea de Argeş, pe care a zidit-o el, şi apoi au fost mutate la Mitropolia Olteniei, unde se află până astăzi, întru slava Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFÂNTULUI MUCENIC EVPLU DIACONUL

Pe vremea împărăţiei lui Diocleţian şi a lui Maximian, fiind mare prigonire împotriva creştinilor de pretutindenea, a fost trimis în părţile Siciliei de aceşti păgâni împăraţi un asupritor cumplit, cu numele Pentagur, ca să piardă cu felurite munci pe creştinii pe care îi va afla. Acel asupritor a mers în cetatea Catanei şi a poruncit ighemonului cetăţii, cu numele Calvisian, ca să adune tot poporul la locul de privelişte, nu numai pe cei din cetate, ci şi pe cei din satele dimprejur. Priveliştea a fost pregătită la locul ce se numea a lui Ahiliev. Deci, răsunând trâmbiţele şi timpanele, mulţime mare de popor, de toate vârstele, s-a adunat din amândouă părţile. Venind acolo Pentagur cu Calvisian şi văzând poporul, a întrebat pe Calvisian, ighemonul cetăţii, zicând: „Oare toţi aceştia dau cinste, închinăciune şi jertfă zeilor noştri?" Calvisian a răspuns: „Da, luminate Pentagur. Toţi aceştia pe care îi vezi, de la mic până la mare, slujesc cu osârdie marilor zei, cu aducere de multe jertfe, şi nici unul nu este potrivnic". Boierul Pentagur, auzind aceasta, s-a umplut de bucurie şi a lăudat poporul şi pe ighemon.

Apoi, spunându-le porunca împăratului, a dat putere lui Calvisian înaintea tuturor, ca, de se va afla cineva care să pomenească numele lui Hristos, pe acela să-l muncească şi să-l ucidă. Pentagur,

rânduind astfel, s-a dus la alte cetăţi; iar Calvisian, chemând slugile de la curte, le-a poruncit să cerceteze în tot chipul, dacă nu cumva se află undeva în cetate sau în vreun sat oameni care să ţină măcar în taină la credinţa creştinească; iar de sunt, să-i prindă şi să-i dea la muncire. Una din slugi, apropiindu-se de el, a zis: „Aici în cetate este un om, anume Evplu, care poartă cu sine o carte. El străbate uliţele, cercetează casele, învaţă poporul şi le spune oamenilor că Dumnezeul creştinilor este mare". Sfântul Evplu era cu rânduiala diacon. El purta cartea Evangheliei, din care, citind popoarelor minunile lui Hristos, îi învăţa să creadă în El.

Ighemonul Calvisian, auzind aceasta, îndată a trimis să-l prindă şi să-l aducă legat înaintea sa. Ostaşii, ducându-se, au căutat pe Evplu prin toată cetatea şi l-au găsit într-o casă săracă, citind Sfânta Evanghelie şi învăţând pe cei ce ascultau. De aceea l-au prins, i-au legat mâinile înapoi şi l-au dus la judecata ighemonului, ducând cu dânsul şi cartea care se numea Evanghelie. Ighemonul, văzându-l, a zis către dânsul: „Au tu eşti ocărătorul zeilor şi neascultătorul poruncilor împărăteşti?" Sfântul Evplu a răspuns: „Cine sunt zeii voştri, ca să-i cinstesc?" Calvisian a zis: „Zeii noştri sunt: Jupiter, Asclipios şi Artemis". Sfântul a zis către ighemon: „Tu eşti orb, neştiind pe Domnul nostru Iisus Hristos, Unul adevăratul Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul şi a zidit pe om din pământ. Acela ne-a îmbrăcat pe noi creştinii cu haina cea luminoasă şi fără de preţ, cu haina nemuririi, care este Sfântul Botez".

Ighemonul a zis: „Vorbeşti cu mândrie, pentru că nu ai încercat chinurile". Sfântul a răspuns: „Muncile îmi sunt mie cunună luminoasă, iar ţie întuneric şi pierzare". Calvisian ighemonul, umplându-se de mânie, a poruncit să-l spânzure gol la muncire şi cu piepteni de fier să-i strujească trupul. Mucenicul, fiind în această pătimire, şi-a ridicat ochii spre cer şi se ruga, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, pe mine cel dezbrăcat acum de trupul meu ca de o haină, îmbracă-mă cu nemurirea în viaţa ce va să vie şi dă-mi tărie în ceasul acesta, ca să nu mă biruiască chinurile!" Atunci s-a auzit glas din cer, zicând: „Îmbărbătează-te, Evplu, şi te întăreşte! Hainele cele adevărate sunt pregătite ţie".

Mucenicul fiind strujit mult, i-a zis ighemonul: „Încă nu încetezi cu cuvintele tale mincinoase? Pentru ce nu vrei să intri în capiştea zeilor şi să le aduci lor jertfă, ca să câştigi de la dânşii iertare de greşelile tale, de la împăraţi, cinste şi bogăţii, iar de la noi, prietenie, şi astfel ai fi luat mult aur şi argint?" Mucenicul a răspuns: „O, om pierdut, slujitor al diavolului şi părtaşul lui! Au nu

cunoşti că pentru toţi aceia pe care îi amăgeşti cu aur şi cu argint spre închinarea de idoli, groaznic vei fi întrebat în ziua înfricoşatei judecăţi a lui Dumnezeu?" Atunci chinuitorul, mâniindu-se mai mult, a poruncit să-l bată cu ciocane de fier peste fălci şi să-i sfarme pulpele şi gleznele. Sfântul fiind astfel bătut, batjocorea pe asupritor şi zicea: „Nebunule, nepriceputule şi orbitule cu răutatea, pentru ce pui aceste munci asupra mea, pe care eu, cu ajutorul lui Dumnezeu întărindu-mă, le socotesc ca pe o pânză de păianjen? De poţi, scorneşte alte munci mai cumplite, căci acestea sunt ca nişte jucării pe trupul meu".

După aceasta, ighemonul a poruncit să-l dezlege de la muncire pe Sfântul Evplu şi să-i spânzure Evanghelia de grumaz şi astfel să-l ducă în temniţă. El a poruncit să închidă şi să încuie cu tărie uşile temniţei, să le pecetluiască cu inelul său şi să pună păzitori, ca nu cumva, venind cineva la dânsul, să-i dea pâine şi apă; ci astfel să-l ţină să se muncească de foame şi de sete şi să moară.

Sfântul Evplu a petrecut în temniţă şapte zile şi şapte nopţi. Deci, însetând, s-a rugat lui Dumnezeu: „Doamne Iisuse Hristoase, adevăratul nostru Dumnezeu, Cel ce dai hrană la tot trupul, Cel ce de demult ai adăpat în pustie pe poporul Tău povăţuit prin Moise, izvorându-le apă vie din piatră, şi prin apa cea scoasă din osul cel uscat al fălcii măgarului, ai răcorit pe Samson; Tu, Cel ce ne-ai spălat cu apa Sfântului Botez, dă-mi, rogu-mă, şi mie răcorire, cel slăbit de sete. Porunceşte să izvorască în temniţa aceasta izvor de apă, să-mi stingă setea, ca să cunoască toţi că Tu eşti Unul Dumnezeu şi nu mai este altul afară de Tine". Sfântul rugându-se astfel, deodată a izvorât în temniţă un izvor cu apă. Bând el, s-a răcorit şi s-a săturat cu acea apă ca şi cu hrană; deci cânta, slăvind şi binecuvântând pe Dumnezeu.

După trecerea celor şapte zile, ighemonul Calvisian a poruncit să scoată pe mucenic din temniţa unde era închis, pentru că îl credea mort din cauza rănilor, foamei şi setei. Venind ostaşii şi deschizând uşile temniţei, au văzut multă apă în temniţă şi s-au înspăimântat. Sfântul Evplu, întinzând mâna spre apă şi făcând un semn ca o poruncă, îndată apa aceea s-a făcut nevăzută. Ostaşii au zis unii către alţii: „Adevărat că este mare Dumnezeul Căruia îi slujeşte omul acesta!" Deci, luându-l pe mucenic, l-au dus în casă la ighemon. Văzându-l ighemonul neslăbit cu trupul, sănătos şi vesel la faţă, ca şi cum fusese la ospăţ, se mira şi a zis către dânsul: „Măcar acum închină-te zeilor, mai înainte de a ţi se tăia capul cu sabia". Sfântul răspunse: „Viclean şi orbit prieten al diavolului!

Cine voieşte să lase lumina şi să umble după întuneric?" Mâniindu-se ighemonul, a poruncit să-i rupă urechile cu undiţă de fier şi legat să-l ducă în curte la judecată. Acolo mucenicul, mergând singur, s-a aşezat la locul său, iar ighemonul îl silea mult pe sfântul la păgâneştile jertfe. Văzând că nu se pleacă, l-a osândit la tăiere cu sabia.

Auzind mucenicul de osândirea sa la moarte, a rugat pe ighemon ca, mai înainte de tăiere, să i se dea vreme să se roage; deci ighemonul i-a făcut voia lui. Când ostaşii au adus pe mucenic la tăiere, în urma lui venea mult popor, vrând să-i vadă sfârşitul, în acest popor fiind şi mulţi creştini care ţineau în taină sfânta credinţă. Mergând la locul de moarte, mucenicul a stat şi, întorcându-se spre popor, a luat Sfânta Evanghelie pe care o purta şi, deschizând-o, a început a citi minunile lui Hristos şi a învăţa pe popor cunoştinţa adevăratului Dumnezeu. Mulţi din cei necredincioşi s-au luminat prin cunoştinţa adevărului, apoi sfântul a început a se ruga lui Dumnezeu. Atunci un glas a venit de sus spre dânsul, zicând: „Fericit eşti, Evplu, bunule şi credinciosul Meu rob! Vino şi intră întru bucuria Domnului tău şi te odihneşte cu toţi cei ce din veac mi-au plăcut Mie!"

După acest glas, Sfântul Mucenic Evplu diaconul şi-a plecat capul sub sabie şi, fiindu-i tăiat, s-a dus către Domnul. El şi-a săvârşit pătimirea sa în 11 zile ale lunii august. Bărbaţii creştini cei binecredincioşi, luând capul şi cinstitul lui trup, l-au îngropat într-un loc vestit. De la acel mormânt se făceau multe tămăduiri cu rugăciunile mucenicului şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine cinstea şi slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFINTEI MUCENIŢE SUSANA ŞI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÂNSA*

În împărăţia lui Diocleţian şi Maximian, poreclit şi Hercule, a fost în Roma un preot pe nume Gavinie, frate bun cu Gaius, episcopul Romei. Acest preot, fiind învăţat la filosofia cea din afară şi bine iscusit în dumnezeiasca Scriptură, a scris multe cărţi împotriva păgânilor, după sfatul şi porunca fratelui său. El era de neam mare şi rudenie cu împăratul Diocleţian, dar erau defăimaţi şi lepădaţi din neamul lui Diocleţian pentru credinţa creştinească, căci se

* Scrisă de creştinul Terson, care a fost pe vremea aceea.

lepăda de seminţia sa. Acest preot, Gavinie, avea o fiică pe nume Susana, pe care a crescut-o în bună cucernicie, învăţând-o frica lui Dumnezeu şi filosofia cărţii. Fecioara era foarte pricepută şi înţeleaptă, frumoasă trupeşte, dar mai ales frumoasă sufleteşte, fără de asemănare; căci roaba lui Hristos, cea înţeleaptă şi credincioasă, îl iubea pe El.

Auzind împăratul Diocleţian de frumuseţea şi înţelepciunea ei, a voit s-o ia de femeie pentru fiul său, Maximian. Acest Maximian era acela pe care alţii îl numesc Maximin, nu fiu firesc al lui Diocleţian, ci din rudeniile cele de aproape, căruia mai întâi îi însoţise pe fiica sa, Valeria; deci, murind aceea, a voit să-l însoţească cu rudenia sa, Susana. Acest Maximian se mai numea şi Galeriu şi, în afară de acesta, era altul decât acel mai întâi Maximian, care se numea Hercule. Deci, Diocleţian a trimis pe un bărbat cinstit, văr al său, anume Claudie, ca să vorbească cu Gavinie şi să-i ceară pe fiica sa spre însoţirea fiului său, Maximian.

Venind Claudie la Gavinie, i-a zis: „Prealuminatul nostru împărat, Diocleţian, m-a trimis la tine, cu darul şi cu mila sa, vrând să înnoiască rudenia cu tine prin unirea sângelui mai de aproape. Deci, ce alt dar poate să-ţi fie ţie mai mare ca acesta, adică ca prin mai mare cinste să se preamărească neamul tău, pentru cea mai de aproape legătură a sângelui împărătesc". Dar Gavinie a zis: „Noi suntem săraci şi smeriţi. Cum putem oare să ne numim rudenia împăratului, fiind nevrednici?" Zis-a Claudie: „Cinstite frate, tu şi fratele tău, episcopul Gaius, nu sunteţi oare fiii lui Maxim senatorul, care a fost rudenia unchiului nostru, şi după rudenie, fratele stăpânului nostru, împăratul Diocleţian?" Grăit-a Gavinie: „Aşa este, însă în vremile acestea din urmă nu suntem vrednici să ne numim una cu aceştia".

Zis-a Claudie: „Nu te lepăda de neamul tău; iată îţi porunceşte împăratul şi stăpânul nostru ca pe fiica ta, de care a auzit că este frumoasă şi înţeleaptă în toate învăţăturile, să o dai după Maximian, fiul lui. Deci, este cu dreptate ca mlădiţele ce ies dintr-o rădăcină să nu se despartă, lucru pe care îl dorim şi noi, rudeniile tale, şi acest lucru mi se pare că ţie îţi este de bucurie". Grăit-a Gavinie: „Rogu-mă, daţi-mi vreme să întreb pe fecioară, de voieşte sau nu". Şi s-au despărţit. Ducându-se Claudie, preotul Gavinie a rugat pe fratele său, episcopul Gaius, să vină la dânsul acasă. Acela, venind, i-a spus pricina pentru care a trimis împăratul pe Claudie. Apoi, chemând la dânşii pe fecioara Susana, au zis către dânsa cu lacrimi: „Împăratul Diocleţian a trimis la noi pe Claudie, ruda noastră, să ne spună că voieşte să te ia în însoţire pentru fiul său, Maximian".

Fericita fecioară Susana a răspuns tatălui şi unchiului său: „Unde este înţelepciunea voastră, căci n-o văd cu adevărat în voi. De n-aş fi fost creştină, precum m-aţi învăţat, ar fi putut cineva să grăiască astfel cu mine. Dar acum, pentru ce vă întinaţi gura şi urechile, ascultând păgâneştile cuvinte şi îmi ziceţi să mă însoţesc cu asupritorul cel păgân, de care voi v-aţi lepădat cu îndrăzneală, pentru necurăţia lui şi pentru sfânta voastră credinţă în Hristos, ca să nu fie rudenia voastră? Dau slavă atotputernicului Dumnezeu, Care m-a făcut rudenie cu sfinţii Săi; pentru că aşa cred în Domnul nostru Iisus Hristos, că, defăimând însoţirea cu acel om necurat, mă voi învrednici de cununa mucenicească".

Tatăl ei, Gavinie, a grăit către dânsa: „Fiică, vezi să fii statornică în credinţa pe care o ai, ca să poţi să fii curată înaintea Domnului şi să ne bucurăm şi noi, văzând că aduci Stăpânului Hristos roadele credinţei tale cele tari!" Susana a grăit către tatăl şi către unchiul său: „Domnii mei, voi m-aţi învăţat adeseori să-mi păzesc fecioria pentru Domnul meu, Iisus Hristos. Acum m-am întărit atât în dragostea şi frica Lui, încât nici nu mă gândesc la însoţirea trupească, şi Stăpânului Căruia m-ai dat tu odată, părinte, pe El îl voi iubi, Lui îi voi sluji şi spre El voi nădăjdui până la suflarea mea cea de pe urmă". Sfântul Episcop Gaius a zis: „De vreme ce te-ai dat o dată cerescului Mire Hristos, apoi petreci până la sfârşit în dragostea Lui şi păzeşte poruncile Lui". Astfel, amândoi acei sfinţi slujitori ai Domnului, înţelegând învoirea cea bună a inimii ei fecioreşti, s-au bucurat cu duhul şi plângeau de bucurie; deci, o întăreau cu multe cuvinte duhovniceşti.

După trei zile, Claudie a venit iar în casă la Gavinie cu mulţime de slugi, pe care lăsându-le afară, a intrat singur înăuntru, unde a găsit şi pe episcopul Gaius. Deci, făcându-şi obişnuita sărutare, Claudie a zis: „Ştie cinstea voastră ce pricină de bucurie m-a adus la voi?" Episcopul Gaius a grăit: „Chiar dacă pricina venirii tale la noi n-ar fi alta, suntem însă bucuroşi de tine, că putem să ne mângâiem ca rudenie, unul pe altul, prin vederea feţei şi prin vorbirea împreună". Claudie a zis: „O, iubiţilor fraţi, împăratul Diocleţian doreşte foarte mult să se unească cu voi prin cea mai apropiată rudenie; deci vă sfătuiesc şi vă rog să faceţi voia celui ce stăpâneşte lumea, şi să-i mângâiaţi sufletul". Gavinie a zis către dânsul: „Spune acea dorinţă împărătească episcopului Gaius". Claudie a zis către Gaius: „Preamilostivul împărat, domnul nostru, voieşte să ia în însoţire pentru fiul său pe fiica voastră şi nepoata mea. El a auzit de frumuseţea, de înţelegerea şi de înţelepciunea ei; iar noi, rudeniile, socotim că nimic nu este mai cinstit decât

aceasta, ca neamul nostru, nedeosebit de sângele împărătesc, să petreacă împreună şi să se împodobească şi să se slăvească cu înălţimea lui". Episcopul tăcând, Gavinie a grăit: „Să chemăm pe fecioară, să vedem dorinţa ei".

Deci, au chemat la dânşii pe Sfânta Susana, şi erau acolo numai ei trei, nemaifiind altcineva de faţă. Claudie, văzând pe fecioară, a lăcrimat de dragoste şi bucurie, şi voind să o cuprindă cu dragoste şi să o sărute, ea l-a oprit şi s-a întors de la dânsul, zicând: „Nu-mi spurca gura, că Domnul meu Iisus Hristos ştie că de gura roabei sale niciodată nu s-a atins gură bărbătească". Claudie a zis: „Eu voiam să te sărut din dragoste de rudenie, ca nepoată ce-mi eşti". Fecioara a zis: „Nu pentru altă pricină mă îngreţoşează sărutarea ta, decât numai pentru aceea că gura ta este întinată de jertfele idoleşti". Claudie fiind atins la inimă de aceste cuvinte ale fecioarei, ca prin degetul lui Dumnezeu s-a umilit şi a zis către dânsa: „Ce să fac ca să mi se cureţe gura de acea întinăciune?" Fecioara a răspuns: „Pocăieşte-te şi botează-te în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh". Claudie, întorcându-se către episcop, a zis: „Atunci voiesc să mă curăţiţi, de vreme ce mai bun este omul cel curat, care crede în Hristos, decât cei ce slujesc zeilor. Eu am adus multe jertfe zeilor, la care şi împăraţii îşi pleacă grumajii, dar nici un folos n-am avut de la dânşii".

Episcopul, văzând minunata şi grabnica schimbare a lui Claudie, în care lucrase darul lui Dumnezeu prin cuvintele acelei fecioare, a zis cu bucurie către el: „Frate, ascultă-mă pe mine, că am să te sfătuiesc în sfat bun; tu ai venit la noi să găseşti mireasă pentru fiul stăpânului tău; iar Dumnezeu te caută pentru El şi voieşte să te mântuieşti cu rugăciunea aceştei fecioare, ca şi din sângele nostru să se afle cineva vrednic Împărăţiei cereşti. De aceea, crede în Dumnezeu, fă pocăinţă pentru vărsarea sângelui sfinţilor lui Dumnezeu şi nu întârzia a primi Sfântul Botez". Claudie a zis: „Când voi primi Sfântul Botez, se vor curăţi oare toate păcatele inimii mele?" Episcopul a răspuns: „Cu adevărat se vor curăţi, numai crede din toată inima".

Sfânta fecioară Susana, auzind acestea, a căzut la picioarele unchiului său, Sfântul Gaius, zicându-i: „Stăpânul meu, te rog, pentru Hristos, nu zăbovi a boteza pe Claudie şi mântuieşte-i sufletul". Episcopul a răspuns: „Să vedem mai întâi dacă crede în Hristos Dumnezeu". Claudie a zis: „Cred cu adevărat, numai dacă mi s-ar ierta toate greşelile precum îmi făgăduiţi". Episcopul a zis: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, Dumnezeul cel atotputernic, să ţi se ierte toate greşelile!" Claudie a căzut la pământ

înaintea picioarelor arhiereului şi, presărându-şi ţărână pe cap, striga: „Doamne Dumnezeule, lumina cea veşnică, iartă-mi toate greşelile făcute în necredinţă şi în neştiinţă şi mă umple de darul Tău, ca să cunoască şi femeia mea şi copiii mei, că Tu singur mântuieşti pe cei ce nădăjduiesc întru Tine". Apoi Gaius l-a învăţat pentru botez şi, sfătuindu-l, l-a trimis la casa lui.

După aceasta, Claudie cu femeia sa şi cu cei doi copii ai săi au venit noaptea la Sfântul Gaius episcopul, şi cereau botezul. De aceea, episcopul, nezăbovind mai mult, i-a botezat, iar Gavinie preotul le-a fost naş. Când Claudie a ieşit din scăldătoare, a zis: „Am văzut o lumină mai luminoasă decât soarele, care m-a strălucit în ceasul botezului"; iar după săvârşirea botezului şi ungerea cu Sfântul Mir, episcopul a săvârşit Sfânta Liturghie şi i-a împărtăşit pe dânşii cu dumnezeieştile Taine ale lui Hristos. Deci, cu toţii s-au bucurat întru Dumnezeu, Mântuitorul lor. Numele soţiei lui Claudie era Prepedigna şi ale copiilor lui, Alexandru şi Cutie. Din acea vreme, Claudie a început a-şi vinde averile sale şi a le împărţi săracilor. El căuta pe creştinii care se ascundeau prin diferite locuri tăinuite şi, intrând prin temniţe noaptea în taină, tuturor pe care îi găsea, le spăla picioarele şi le săruta; apoi toată nevoia lor prin îndestulate îndurări o împlinea, dându-le lor cu osârdie îmbrăcăminte şi hrana cea de toate zilele, făcând astfel pocăinţă mare pentru păcatele lui cele săvârşite mai înainte.

După câteva zile, Diocleţian a început a întreba despre Claudie, că, fiind trimis la Gavinie pentru Susana fecioara, nu a adus înştiinţare, dar i s-a spus împăratului că este bolnav. Deci, împăratul a trimis la dânsul ca să-l cerceteze pe cel bolnav şi să-l întrebe şi despre fecioara Susana. Mergând Maxim, a găsit pe fratele său, Claudie, îmbrăcat în haină de păr şi făcând rugăciuni către Dumnezeu; iar Maxim, spăimântându-se, a zis: „Iubite frate, care m-ai hrănit pe mine din copilărie, pentru care pricină te-ai schimbat aşa şi te-ai făcut uscat şi galben la faţă?" Claudie a răspuns: „Dacă voieşti să mă asculţi pe mine, atunci îţi voi spune pricina schimbării mele". Maxim a zis: „Spune-mi mie durerea trupului tău". Claudie a zis: „Iată, eu fac pocăinţă, că, ascultând pe împăraţi şi sfaturile lor, am ucis pe creştini şi am vărsat sângele lor nevinovat. Acest lucru, deşi l-am făcut din neştiinţă, îndeplinind poruncile împărăteşti, însă acum bolesc de aceasta şi mă căiesc".

Maxim a zis: „Ce-mi spui mie aceasta, frate? Stăpânul nostru, Diocleţian împăratul, te-a trimis la Gavinie, fratele nostru, ca să mijloceşti să dea pe fiica lui de soţie fiului împăratului, pentru care şi eu acum sunt trimis la tine, iar tu alta îmi spui mie?" Claudie a

răspuns: „Am umblat eu pentru aceasta la iubita noastră nepoată şi am văzut-o că, precum este frumoasă cu faţa, tot aşa este şi cu sufletul. Ea este sfântă şi înţeleaptă, dar acum s-a făcut mireasa cerescului Împărat, Hristos Dumnezeu, prin Care şi eu sunt izbăvit de păcatele mele. Însă să ştii şi tu că Preamilostivul Dumnezeu voieşte să-i mântuiască pe toţi; deci, să mergem noaptea la fratele nostru Gavinie preotul şi vei vedea lumina cea veşnică". Maxim a zis: „Fratele meu iubit, toate cele ce îmi vei porunci mie, le voi face".

Deci, întru aceeaşi noapte au mers amândoi la porţile cetăţii de la Salaria, care erau lângă palaturile lui Salustiu, pentru că acolo era casa lui Gavinie preotul, şi i s-a spus lui că fraţii Claudie şi Maxim stau afară, vrând să intre înăuntru; iar el cu osârdie le-a ieşit întru întâmpinare şi cu bucurie i-a băgat pe ei înăuntru. Dar, mai înainte de a începe vorba cu dânşii, s-a întors la rugăciunea cea către Dumnezeu, plecându-şi genunchii şi faţa în jos şi împreună cu dânsul s-au plecat şi ceilalţi. Iar preotul a grăit, rugându-se: „Doamne, Dumnezeule, Cel ce aduni pe cei risipiţi şi priveşti spre cei adunaţi, caută spre lucrul mâinilor Tale şi luminează pe cei ce cred în Tine, că Tu eşti lumina cea adevărată, în vecii vecilor". Atunci toţi au răspuns "Amin".

Apoi, sculându-se de la pământ, s-au sărutat şi s-au îmbrăţişat; iar Claudie, căzând la picioarele preotului, le-a sărutat pe ele. Acest lucru văzându-l Maxim, se mira şi voia să vadă pe fecioara Susana; deci Gavinie a poruncit ca s-o cheme. Venind ea la dânşii, mai întâi s-a plecat lui Dumnezeu; apoi, apropiindu-se de tatăl său, a zis: „Binecuvintează-mă, părinte!" Şi iarăşi preotul s-a rugat pentru venirea ei, zicând: „Pace să vă dea vouă Domnul nostru Iisus Hristos, Care petrece şi împărăţeşte în vecii vecilor cu Dumnezeu Tatăl". Apoi au zis cu toţii "Amin". Maxim, văzând pe Sfânta Susana foarte smerită şi plină de ruşinea întregii înţelepciuni, a voit să-i sărute mâinile, dar ea n-a voit.

Deci, când toţi plângeau de multă bucurie şi dragoste, Sfântul episcop Gaius - care locuia acolo aproape, lângă biserica ce se zidea de dânsul -, a fost vestit că fraţii lui s-au adunat. Iar el, socotind că la mucenicie se prind şi vrând ca el să fie mai întâi între mucenici, a alergat cu sârguinţă, fără de veste, la casa lui Gavinie. Toţi, văzându-l pe el, s-au înspăimântat şi s-au închinat până la pământ; iar episcopul le-a zis lor: „Pace vouă! Îndrăzniţi întru numele Domnului". Apoi iarăşi a zis: „Să ne rugăm". Şi a început a se ruga, zicând: „Doamne, Dumnezeule, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce L-ai trimis pe Dânsul spre mântuirea

tuturor, vrând să ne scoţi pe noi din întunericul lumii acesteia şi să ne duci la viaţă veşnică, întăreşte-ne pe noi, robii Tăi, întru credinţa Ta, că Tu împărăţeşti în vecii vecilor". Şi toţi au zis "Amin". Apoi, şezând, au început a vorbi, iar vorbele acelea care ieşeau din gura arhiereului erau insuflate de Dumnezeu.

Deci toţi ascultau cuvintele lui Dumnezeu cele grăite de dânsul; iar fecioara Susana, nevrând să şadă înaintea lor, stătea şi asculta, şi în taina inimii sale se ruga lui Dumnezeu. Apoi episcopul a zis către Maxim: „Mulţumim ţie, frate, că ne-ai cercetat pe noi". Maxim a răspuns: „Eu, nevrednicul, am venit la voi să sărut picioarele voastre cele sfinte; dar care este din început pricina venirii mele, singuri bine ştiţi". Episcopul a zis: „Tu să ne spui nouă". Maxim a zis: „Împăratul Diocleţian doreşte ca să daţi pe fecioara Susana după Maximian, fiul lui cel din punere". Episcopul a zis: „Fecioara are acum pe Hristos cel dat ei de la Dumnezeu Tatăl, şi să ştii cu adevărat, că nu se poate a se însoţi ea cu altul". Maxim a zis: „Toate cele ce ne dă Dumnezeu, sunt veşnice". Arhiereul a zis către dânsul: „Primeşti şi tu viaţa veşnică?"

Maxim a zis: „Pe aceea pe care tu ai cunoscut-o, doresc şi eu a o şti; însă nu ni se cuvine ca pe neamul nostru să-l deosebim de rudenia cea împărătească". Sfântul episcop Gaius a zis: „Noi te îndemnăm să crezi în Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului celui veşnic; iar acestea pe care le vedem, cinstea şi slava pământescului împărat, sunt vremelnice. Deci, rudenia lui nici cât de puţin nu ne foloseşte nouă, pentru că toate în viaţa aceasta de puţină vreme, degrabă trec şi pier, iar cele ce ne-a făgăduit nouă cerescul Împărat, Hristos Dumnezeul nostru, acelea sunt veşnice, folositoare şi iubite". Acestea auzindu-le Maxim, s-a umilit şi cu bucurie a voit să primească sfânta credinţă. Episcopul Gaius a zis către el: „Ştii, frate, toate averile pe care noi le-am lăsat pentru Hristos, ce fel şi câte erau? Acum nimic altceva nu lăudăm, decât numai pe Domnul nostru Iisus Hristos, pentru Care vieţuim şi cu Care ne lăudăm". Maxim a zis: „Stăpânii mei, nu mai zăboviţi, ci faceţi cele ce ştiţi că sunt folositoare mie". Deci episcopul, poruncindu-i să postească, l-a trimis acasă.

Ducându-se, la început tăinuia în sine credinţa sa în Hristos; însă ardea foarte mult de dragoste către Sfântul episcop Gaius şi către preotul Gavinie, dar mai vârtos spre Însuşi Hristos. Mărindu-se în el dragostea către Dumnezeu, a început la arătare a mărturisi numele lui Iisus Hristos, nebăgând în seamă moartea. Însă episcopul şi preotul îl sfătuiau să tacă cinci zile, până îşi va vinde averile sale şi până le va împărţi creştinilor săraci. Maxim a

făcut aşa, iar după cinci zile, venind la Sfântul episcop Gaius şi căzând la picioarele lui, a zis: „Te jur pe tine, domnul meu, cu numele lui Hristos, să mă luminezi cu Sfântul Botez, precum ai luminat pe fratele meu, Claudie; pentru că dintru acel ceas, în care m-ai învăţat pe mine despre Hristos Dumnezeu, atât s-a umilit inima mea, încât nu pot să mă odihnesc, până nu voi primi credinţa creştinească". Episcopul l-a botezat şi, săvârşind după obicei Sfânta Liturghie, l-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine.

Deci Maxim petrecea cu dânşii, cântând şi slăvind pe Dumnezeu. Iar averile sale, pe care n-a putut în cele cinci zile să le vândă şi să le împartă, pe acelea le dădea şi le împărţea la creştinii săraci, prin mâinile unui credincios prieten al său, anume Tarson, care era creştin ascuns şi mai pe urmă scriitor al pătimirii acestor sfinţi, pentru că toate s-au făcut pe vremea lui.

Trecând cincisprezece zile, Diocleţian s-a înştiinţat că comitul Maxim şi Claudie, cu femeia şi cu fiii, s-au făcut creştini. Pentru aceea s-a umplut de mare mâhnire, însă la început ascundea în sine aceasta. El a arătat-o numai împărătesei sale, cu numele Sirina, spunându-i că a trimis la Gavinie, vrând să logodească pe fiica lui, Susana, cu fiul său, Maximian. Împărăteasa, auzind de Gavinie şi Susana, a preamărit în inima sa pe Dumnezeu, pentru că era creştină tăinuită, iar către împărat a zis: „Fă ceea ce-ţi porunceşte mărirea cea de sus", adică Dumnezeu. Iar împăratul silind-o pe ea, a chemat la sine pe mai-marele oştilor, anume Iulie, păgân cumplit şi cu obiceiuri rele. Aceluia i-a descoperit necazul inimii sale, cum că cei iubiţi din rudeniile lui, care au fost trimişi să logodească mireasă fiului său, defăimându-i porunca, au luat credinţa creştinească. Iulie a zis: „Toţi cei ce au defăimat poruncile împărăteşti, deşi acelea ar fi nedrepte, să se pedepsească cu moarte; dar porunca ta pe care ei au defăimat-o a fost dreaptă; de aceea sunt vrednici de moarte". Atunci împăratul îndată a poruncit lui Iulie să trimită ostaşi şi să-i prindă pe toţi, afară de episcopul Gaius. Deci, pe Gavinie preotul şi pe fiica lui, Susana, a poruncit să-i păzească sub strajă, iar pe Claudie, pe Maxim, pe soţia lui Claudie, Prepedigna şi pe amândoi fiii lor, pe Alexandru şi pe Cutie, i-a trimis în cetatea ce se numea Ostie, şi a poruncit să-i ardă de vii, iar cenuşa lor să o arunce în mare. Astfel s-au săvârşit acei sfinţi, învrednicindu-se slave mucenicesti.

După 55 de zile, Diocleţian a poruncit împărătesei sale să ia la sine în palat pe fecioara Susana şi să o îndemne la nuntă. Susana, fiind păzită, când a văzut pe cei ce veneau pentru dânsa, a suspinat din adâncul inimii şi s-a rugat către Dumnezeu cu lacrimi:

„Doamne, nu lăsa pe roaba Ta!" Deci a fost dusă la împărăteasa, care, văzând pe Susana intrând la dânsa, s-a grăbit de s-a închinat ei, mai înainte de a se închina Susana, căci prin aceasta cinstea darul lui Hristos ce era într-însa şi fecioria cea înţeleaptă. Sfânta Susana a căzut înaintea împărătesei la pământ, dar împărăteasa, ridicând-o pe ea cu dragoste, i-a zis: „Se bucură de tine Mântuitorul nostru, Iisus Hristos". Susana, auzind-o pe împărăteasă cum cheamă numele lui Iisus Hristos, s-a bucurat şi i-a zis: „Mulţumesc lui Hristos, Dumnezeul meu, că El împărăţeşte în tot locul".

Astfel amândouă s-au îmbrăţişat, împărăteasa Sirina şi Sfânta fecioară Susana veselindu-se împreună întru Domnul, vorbind cu dragoste şi rugându-se către El cu osârdie. Dar mai vârtos Sfânta Susana n-a încetat ziua şi noaptea cântând şi binecuvântând pe Dumnezeu, precum era învăţată de tatăl său. Diocleţian aştepta în toate zilele, nădăjduind că va îndupleca pe fecioară la nuntă. Deci, aşteptând mult, a trimis la împărăteasă, întrebând-o dacă a îndupleca pe fecioară spre însoţirea fiului lor şi dacă fecioara se învoieşte acum cu dragostea lui Maximian?" Împărăteasa i-a spus împăratului: „În zadar te osteneşti acolo unde lucrurile sunt cu neputinţă; şi nici nu se cade a supăra acolo unde nu este voinţă. Eu nu văd într-însa un gând şi un scop ca acela, ca să voiască cândva spre nunta fiului tău, nici nu cred că cineva, ori cu ce chip, să poată a o sili pe ea la nuntă".

Diocleţian, auzind aceasta, s-a mâniat foarte mult şi a dat stăpânire fiului său, Maximian, asupra ei, ca să o batjocorească pe ea cu sila, însă nu în palatul împărătesc, ci să o ducă în casa tatălui ei, Gavinie. Acolo să săvârşească pofta sa şi astfel s-o lase necinstită. Deci, a poruncit ca Sfânta Susana să iasă din palatul împărătesc şi să o ducă la casa sa. Împărăteasa, despărţindu-se cu plângere de Sfânta Susana, a zis către dânsa: „Cel ce a izbăvit pe roaba sa Susana cea de demult, sau cea dintâi, Acela te va izbăvi şi pe tine şi-ţi va da odihnă slăvită". Deci, sărutându-se, s-au despărţit cu multe lacrimi.

Fecioara Susana, intrând în casa sa, fiind dusă de două femei, s-a aruncat la pământ în camera ei şi se ruga lui Hristos, izbăvitorul său, tânguindu-se şi plângând ca să vină în ajutorul său. În acea noapte a venit la dânsa Maximian, fiul împăratului, plin de pofta cea trupească; şi intrând repede în camera unde se ruga sfânta fecioară, a văzut deasupra ei pe îngerul lui Dumnezeu în mare strălucire şi frică mare a căzut asupra lui. Deci, neîndrăznind să se apropie de fecioară, a fugit îndată de acolo şi, întorcându-se în palatele împărăteşti, a spus aceasta tatălui său. Diocleţian a zis:

„Nu este altceva aceea, decât numai vrăji creştineşti". Apoi, a trimis pe unul din cei ce stăteau înaintea lui, cu numele Curtie, să afle ceea ce se face în casa Susanei. Dar şi acela, cum a intrat acolo, îndată a fost cuprins de frică mare şi a fugit cu cutremur, la cel ce l-a trimis.

În acea vreme, împăratul cu împărăteasa sa, Sirina, se întrebau despre venirea lui Hristos şi despre cinstirea zeilor. Deci, fiind dovedit de dânsa, el şi-a adus aminte de Susana, zicând: „Pentru ce nu ai îndemnat pe acea frumoasă şi înţeleaptă fecioară ca să se învoiască la nunta fiului meu?" Împărăteasa a răspuns: „Fecioara şi-a ales partea aceea care este mai bună şi singur fiul tău spune că a văzut deasupra ei o lumină neapropiată". Auzind aceasta împăratul şi umplându-se de mânie, a poruncit unui om oarecare cu numele Macedonie, să meargă în casa Susanei, fiind cumplit şi fără omenie, şi cu îngrozire şi cu chinuri să o silească la închinarea idolilor. Aceasta însă să o facă în taină, ca să nu ocărască alţii pe împărat pentru tirania lui, că nu-i este milă pentru rudenia sa. Mergând Macedonie la dânsa şi având cu el un idol mic de aur, al necuratului zeu Jupiter, îl arăta sfintei fecioare poruncindu-i să se închine lui. Dar ea a suflat spre idol şi a zis: „Doamne, Iisuse Hristoase, să nu vadă ochii mei această meşteşugire diavolească".

Atunci îndată acel idol, pe care îl ţinea în mâini Macedonie, s-a făcut nevăzut, ca şi cum ar fi fost răpit de cineva din mâinile lui. Macedonie se mira de un lucru ca acesta şi credea că Susana l-ar fi luat şi l-ar fi ascuns, şi a zis către dânsa: „Văd că eşti iubitoare de aur, pentru că ai furat idolul din mâinile mele. Aceasta mă face să cred că nu l-ai fi luat, dacă nu-l iubeai". Răspuns-a sfânta: „Domnul Dumnezeul meu a trimis pe îngerul Său de a răpit idolul din ochii mei şi l-a aruncat afară din casa mea!" Zicând sfânta aceasta, a intrat sluga lui Macedonie şi i-a spus că idolul este aruncat afară din casă, pe calea poporului.

Atunci Macedonie, umplându-se de mânie, a rupt hainele de pe dânsa, şi a bătut-o fără cruţare; iar sfânta striga: „Slavă Ţie, Doamne!" Zis-a Macedonie către ea: „Jertfeşte zeilor!" Dar ea a răspuns: „Eu singură mă aduc jertfă Domnului Dumnezeului meu!" Deci, Macedonie a spus împăratului de statornicia cea tare şi neschimbată a fecioarei în creştinesca credinţă şi de batjocura cea făcută idolului. Împăratul a poruncit să o ucidă cu sabia chiar în casa ei. Deci, tăindu-i-se capul miresei lui Hristos, sufletul Sfintei Susana s-a dus în cămara cea nestricăcioasă şi luminoasă a Mirelui său, bucurându-se şi veselindu-se.

Împărăteasa Sirina, auzind de uciderea Sfintei Susana, a mers noaptea şi a luat cinstitul ei trup, adunând sângele cel vărsat pe pământ şi ştergându-l cu acoperământul capului său. Deci, învelind trupul cu o pânză curată şi ungându-l cu arome, l-a pus în groapa Sfântului Alexandru, unde erau multe trupuri mucenicesti. Iar sângele ei cel şters cu acoperământul capului, punându-l într-un sicriu de argint, l-a ascuns în palatul său unde se obişnuise a se ruga adeseori în taină ziua şi noaptea.

Preasfinţitul episcop Gaius, mergând în casa fratelui său, Gavinie, a sfinţit acea cameră în care s-a vărsat sângele Sfintei Mucenite Susana, ca să fie biserică, şi slujea în ea dumnezeieştile slujbe. Iar după câtăva vreme a pătimit şi Sfântul Gavinie preotul. Asemenea s-a sfârşit mucenicesţe şi preasfinţitul Gaius.

Astfel, toţi au stat împreună înaintea scaunului lui Dumnezeu, în cetele sfinţilor mucenici, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi I se cuvine cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOŞII TEODOR ŞI VASILIE AI PECERSCĂI

Dumnezeiescul Pavel a zis că *rădăcina tuturor răutăţilor este iubirea de argint*. Cuvântul acesta s-a împlinit cu lucrul în această viaţă vrednică de laudă, unde vrăjmaşul, începătorul răului, nu cu alt lucru, decât cu iubirea de argint, a adus rele ispite sufleteşti şi trupeşti asupra sufletului fericitului Teodor, şi pătimiri şi moarte nu numai asupra lui, dar şi asupra fericitului Vasilie, sfetnicul său, pentru care se scrie astfel: Fericitul Teodor avea în viaţa sa multă avere şi, auzind pe Domnul în Evanghelie zicând: *Fiecare din voi care nu se leapădă de toată averea sa, nu-Mi poate fi ucenic*, s-a aprins cu râvnă de acestea, căci a lăsat toate cele lumeşti şi şi-a împărţit averea săracilor. Deci, făcându-se monah în Mănăstirea Pecersca, s-a nevoit în multe fapte bune. Apoi, cu porunca egumenului, s-a făcut vieţuitor al peşterii ce se numea "Nemţească", unde, petrecând mulţi ani, se nevoia cu multă înfrânare.

Acestui fericit Teodor, vrăjmaşul i-a adus oarecare supărare şi mâhnire multă pentru averea împărţită săracilor, punându-i în gând lungimea anilor, slăbiciunea trupului şi lipsirea hranei mânăstireşti. Fericitul Teodor s-a lăsat ispitit şi nu şi-a adus aminte de Domnul, Care a zis: *Nu vă îngrijiţi cu sufletul vostru, ce veţi mânca sau ce veţi bea. Căutaţi la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră şi nu adună în jitniţe, şi Tatăl vostru cel ceresc le hrăneşte pe ele*. Şi de

necaz a căzut în deznădejde pentru sărăcie, întunecându-se multe zile de către vrăjmaşi. Această mâhnire a arătat-o prietenilor săi.

Acolo în mânăstire era un monah oarecare, cu numele Vasilie, unul din cei desăvârşiţi. Acesta, vrând să mângâie şi să scoată pe Teodor din groapa deznădejdei, i-a zis: „Frate Teodore, rogu-te să nu-ţi pierzi plata ta, căci, dacă doreşti averea ce ai împărţit-o la săraci, eu mă voi sârgui să-ţi dau toate, fără să mai zici ceva înaintea lui Dumnezeu, şi acea milostenie să mi se socotească mie, iar tu îndată vei fi fără grijă, luându-ţi averea, şi caută, de te va suferi Domnul; pentru că şi în Constantinopol, un om oarecare s-a căit de aurul ce l-a împărţit milostenie şi l-a socotit altuia, înaintea lui Dumnezeu, de la care şi-a luat ceea ce a împărţit. Când a zis: „Nu eu, Doamne, am făcut milostenie, ci acesta...", îndată a căzut în mijlocul bisericii şi a murit; şi astfel a pierdut şi aur şi viaţă.

Auzind Teodor acestea şi luându-le în minte, plângea de greşeala sa, şi fericea pe fratele cel ce l-a deşteptat dintr-o neputinţă ca aceasta. Căci pentru unii ca aceştia a zis Domnul: *De vei face om cinstit din cel nevrednic, ca gura Mea vei fi*. De atunci s-a făcut între ei mare dragoste. După aceasta, Teodor sporea bine în poruncile Domnului şi săvârşea toate cele ce sunt drepte, plăcute şi neprihănite.

Atunci diavolul a luat mare rană că n-a putut să-l înşele prin chipul acela spre iubirea de argint. Deci, s-a înarmat iar asupra lui, punându-i înainte alt meşteşug de pierzare. Odată Vasilie, fiind trimis de egumen la o ascultare, a zăbovit trei luni. Atunci vrăjmaşul, găsind vreme prielnică pentru meşteşugirea lui, s-a închipuit în asemănarea lui Vasilie şi s-a dus la el în peşteră, făcându-se a vorbi cu dânsul despre cele folositoare. El i-a zis: „Teodore, cum o duci acum? A încetat războiul diavolesc de la tine sau tot îţi face supărare, punându-ţi înainte iubire de câştig şi aducându-ţi aminte de averea împărţită la săraci?"

Teodor, necunoscând că este diavolul şi crezând că îi vorbeşte fratele, a răspuns: „Părinte, o duc bine cu rugăciunile tale, că, prin tine întărindu-mă, nu ascult gândurile ce mi le pune diavolul înainte. Şi acum, de îmi vei porunci ceva, voi face cu osârdie şi te voi asculta, căci prin învăţătura ta am aflat mare folos sufletului meu". Atunci diavolul, care i se părea frate, luând îndrăzneală, i-a zis: „Îţi mai dau un sfat, prin care îţi vei afla odihnă şi degrab vei lua răsplătire de la Dumnezeu pentru averea împărţită. Adică cere de la Domnul Dumnezeu să-ţi dea aur şi argint mult şi să nu laşi pe nimeni să intre la tine, nici tu să nu ieşi din această peşteră". Teodor a făgăduit că va face toate acestea.

Vicleanul diavol s-a dus de la dânsul, şi nevăzut îi aducea în gând despre aflarea comorii şi îl îndemna să se roage pentru aceea. Deci, Teodor se ruga către Domnul să câştige de la Dânsul acea comoară, făgăduindu-se să le împartă pe toate cu milostenie. Apoi adormind, a văzut în vis pe diavol luminos şi împodobit ca un înger, arătându-i comoara din peşteră. Această vedenie arătându-i-se de mai multe ori, după câteva zile s-a dus la locul arătat în vis şi, începând a săpa, a găsit comoara care avea mult aur, argint şi vase scumpe.

După aceasta iar a venit diavolul în chipul lui Vasilie şi a zis către Teodor: „Unde este comoara care ţi-a dat-o? Că cel ce ţi s-a arătat ţie, mi-a spus şi mie că ţi se va da mulţime de aur şi argint, după rugăciunea ta". Teodor nu voia să-i arate comoara. Atunci diavolul cu rău meşteşug a început îndată a-i zice pe faţă şi a-i aduce gândul să ia comoara şi să se ducă în altă parte. Dar mai întâi i-a zis astfel: „Frate Teodore, nu ţi-am spus eu oare că îndată vei lua de la Dumnezeu răsplătirea averii dată milostenie? Că El a zis: *„Cel ce-şi va lăsa casa sau ţarinile, pentru numele Meu, va lua însutit şi va moşteni viaţa veşnică*. Acum ai bogăţia în mâinile tale, fă cu dânsa ce voieşti".

Teodor a răspuns: „Pentru aceasta am cerut de la Dumnezeu, ca, dacă îmi va da, să le împart pe toate cu milostenie, şi socotesc că pentru aceea mi-a şi dăruit-o". Potrivnicul i-a zis: „Frate Teodore, păzeşte-te ca vrăjmaşul să nu-ţi aducă, ca mai înainte, necaz pentru împărţire, că ţi s-a dat altă avere în locul celei împărţite de tine săracilor. Eu te sfătuiesc să iei această comoară şi să te duci în altă ţară şi acolo vei câştiga moşii câte îţi trebuiesc, că şi aşa vei putea să te mântuieşti şi să scapi de meşteşugirile diavoleşti. Deci, când va sosi ducerea ta din această lume, le vei da pe acestea cui vei voi şi aşa va rămâne pomenirea după tine". Teodor i-a zis: „Dar nu mă voi ruşina eu, că am lăsat lumea şi toate cele din lume, făgăduindu-mă să-mi sfârşesc viaţa în peştera aceasta, iar acum să fiu fugar şi vieţuitor lumesc? Dacă ai plăcere, lasă-mă să petrec în mânăstire şi îţi voi face toate câte îmi vei zice". Diavolul a răspuns: „Aici nu vei putea să tăinuieşti comoara, că o vor afla şi ţi-o vor lua; deci, primeşte sfatul meu şi fă îndată ceea ce-ţi zic, că de n-ar fi plăcut lui Dumnezeu să ai avere, nu ţi-ar fi dăruit-o, nici nu mi-ar fi spus să te întăresc".

Teodor, crezând pe diavol ca pe un frate, a început a găti în taină căruţele şi vasele în care să-şi adune comoara şi să iasă din peşteră, unde voia să-l scoată diavolul cu înşelăciunea, ca să-l despartă de sfântul loc al cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie, al

Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi mai ales ca să-l despartă de Dumnezeu. Dar iubitorul de oameni, Care voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască, a mântuit şi pe acest rob al Său, Teodor, prin rugăciunile cuvioşilor Săi.

Într-acea vreme, Vasilie s-a întors din cale. El mântuise şi mai înainte pe Teodor de gândul cel rău. Deci, s-a dus în peşteră, voind să vadă pe fratele care vieţuia într-însa, şi i-a zis: „Frate Teodore, cum mai petreci, că de multă vreme nu te-am mai văzut?" Teodor s-a mirat de o închinăciune ca aceasta şi i-a răspuns: „Ce zici că de multă vreme nu m-ai văzut? Ieri şi alaltăieri şi totdeauna ai fost cu mine şi m-ai învăţat. Iată, acum mă duc, precum mi-ai poruncit".

Vasilie s-a mirat mult de un răspuns ca acesta, şi l-a întrebat: „Frate Teodore, spune-mi ce cuvânt este acesta, că mi-ai zis că ieri şi alaltăieri şi totdeauna am fost cu tine şi te-am învăţat? Eu acum m-am întors din cale şi nu ştiu nimic. Oare ţi s-a întâmplat ceva din lucrarea diavolească? Te rog pentru Dumnezeu nu tăinui de mine nimic". Teodor i-a zis cu mânie: „Ce mă ispiteşti şi de ce îmi tulburi sufletul, zicându-mi uneori într-un fel, iar alteori în alt fel? Care cuvinte să le cred?" Apoi, ocărându-l, l-a gonit de la el. Vasilie, primind ocara, s-a dus în mânăstire. Atunci diavolul a venit iar la dânsul în chipul lui Vasilie şi i-a zis: „Frate, eu, ticălosul, îmi pierdusem mintea, zicându-ţi altele; pentru aceea nu-ţi pomenesc ocara pe care am luat-o de la tine, dar îţi zic iar aceasta: ia-ţi comoara pe care ai găsit-o şi ieşi degrabă de aici în noaptea aceasta!" Zicându-i acestea, s-a dus de la el.

După aceea Vasilie a venit iar la dânsul, luând cu el şi pe unii din părinţii bătrâni. El a zis către Teodor: „Aceştia sunt martori că de trei luni nu te-am mai văzut, pentru că am fost trimis de egumen pentru trebuinţa mânăstirească; şi astăzi este a treia zi de când m-am întors în mânăstire. Deci eu abia am venit şi tu mi-ai zis că ieri, alaltăieri şi totdeauna am fost cu tine; pentru aceea socotesc că aici a fost o lucrare diavolească în chipul meu. De voieşti să înţelegi adevărul, să faci astfel: „Când va veni la tine cineva, să nu-l laşi să-ţi vorbească până ce nu va face rugăciune şi, de nu va voi, atunci vei înţelege că este diavolul". Vasilie, zicând acestea, a făcut rugăciune de certare asupra diavolului. Apoi, chemând pe sfinţi în ajutor şi întărind bine pe Teodor, s-a dus la mânăstire în chilia sa. După aceasta, diavolul n-a îndrăznit să se mai arate lui Teodor, iar el atunci a înţeles înşelăciunea vicleanului. De atunci pe oricine venea la dânsul îl silea să facă mai întâi rugăciunea lui Iisus şi numai după aceea vorbea cu dânsul. Aşa s-a întărit asupra vrăjmaşului şi Domnul l-a izbăvit din gura leului, care

îl căuta să-l înghită, precum face şi multora care se depărtează în pustietăţi şi în prăpăstiile pământului, şi se liniştesc în singurătate. Acelora li se întâmplă că le este de mare trebuinţă tăria şi ajutorul dumnezeiesc, ca să nu fie biruiţi în războiul cel cumplit cu diavolul şi să fie înghiţiţi de fiarele cele pierzătoare de suflet.

Fericitul Teodor, izbăvindu-se din groapa pierzării, a început a se sârgui, pentru ca vrăjmaşul să cadă în groapă, iar nu el. Mai întâi a săpat pământul adânc şi acolo a pus îndată comoara cea aflată, care vrăjmăşea asupra sa, apoi a acoperit-o bine, ca să piară şi pomenirea ei cu sunet. Fericitul Domnului se ruga neîncetat lui Dumnezeu să-i dăruiască uitare de locul acela în care a ascuns-o, şi să ia de la dânsul toată patima iubirii de argint. Lui i-a împlinit Dumnezeu rugăciunea, că de atunci niciodată nu ştia de acel loc şi nici nu se gândea vreodată să câştige averi, căci aurul şi argintul i se socotea ca tină. Iar ca diavolul să nu aibă iarăşi îndrăzneală asupra lui, pe când nu avea de lucru, şi ca să nu se dea lenevirii, din care se naşte păcatul, s-a dat la o slujbă grea. El a pus în peşteră o râşniţă mare şi a început a sluji fraţilor; deci, ducea grâu din mânăstire şi îl măcina cu mâinile sale. De atunci, în toate nopţile petrecea fără somn, ostenindu-se la lucrul mâinilor şi la rugăciune, iar ziua ducea făină şi grâu, slujind astfel mulţi ani. El făcea multă uşurare slujitorilor mânăstireşti, neruşinându-se de un lucru ca acesta.

Trecând multă vreme şi chelarul, văzând pe Teodor într-o slujbă ca aceea ostenindu-se în grea chinuire, s-a umilit. Aducând odată în mânăstire grâu de la moşie, a trimis la el în peşteră cinci care, ca să nu mai vie întotdeauna să-şi ia, făcându-şi osteneală peste osteneală. Teodor turnând grâul în vase, a început a râşni, cântând Psaltirea; iar când a ostenit şi voia să se odihnească puţin, atunci deodată s-a făcut un glas ca tunetul, şi râşniţa a început singură a măcina. Înţelegând sfântul diavoleasca lucrare, s-a sculat şi a început a se ruga lui Dumnezeu; apoi a zis cu glas tare: "Certe-te pe tine Domnul, vicleanule diavol!", iar diavolul nu înceta măcinatul la râşniţă. Atunci Teodor a zis: „În numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh, Cel ce te-a surpat din cer şi te-a dat în călcarea plăcuţilor Săi, îţi poruncesc eu, păcătosul, să nu încetezi cu lucrul acesta, până nu vei râşni tot sacul, ca şi tu să slujeşti sfinţilor fraţi".

Zicând sfântul acestea, a stat la rugăciune; iar diavolul, neîndrăznind a nu asculta certarea, a râşnit tot grâul în acea noapte. A doua zi, Teodor a înştiinţat pe chelar să trimită să ia făină, iar el s-a minunat de acel lucru, că s-a râşnit mai mult ca în alte nopţi. Mergând el singur în peşteră, a scos cinci care de făină. Astfel că

şi o altă minune s-a făcut, căci din acelaşi grâu s-au mai găsit şi alte cinci care de făină. În aceste minuni ale fericitului Teodor s-a împlinit cuvântul apostolilor, care au grăit: *Doamne, şi diavolii ni se supun nouă întru numele Tău*. Asemenea şi graiul lui Iisus Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, Care a zis: *Iată vă dau vouă putere să călcaţi peste şerpi, peste scorpii şi peste toată puterea vrăjmaşului...*; pentru că viclenii diavoli voiau să înfricoşeze pe acest rob al lui Dumnezeu şi să-l robească lor, precum îl amăgiseră mai înainte. Însă el singur a câştigat legăturile robiei asupra lor, încât diavolii au strigat: „De acum nu ne vom mai afla aici".

Teodor şi Vasilie au făcut sfat plăcut lui Dumnezeu între ei, ca gândurile rele să nu le tăinuiască, ci amândoi să le socotească împreună, dacă sunt plăcute lui Dumnezeu; deci, după socoteala lor, Vasilie a intrat ca să se liniştească în peşteră, iar Teodor pentru bătrâneţe a ieşit din peşteră, ca să locuiască în mânăstirea cea veche.

Mânăstirea cea veche era atunci arsă şi lemnele spre zidirea bisericii şi a tuturor chiliilor erau aduse cu plute pe malul Niprului, pentru care erau tocmiţi să le suie la deal. Vrând Teodor ca să-şi facă chilie, a început a căra singur lemne de pe mal la deal, nedând altora osteneala sa. Însă mincinoşii diavoli uitaseră că fuseseră siliţi de Teodor în robie şi se făgăduiseră că nu se vor mai afla la el; deci, iar îi făceau supărare. Câte lemne ridica el peste zid la deal, cu osteneală, pentru facerea chiliei, diavolii le surpau noaptea pe toate, vrând ca astfel să izgonească pe fericit de acolo. Cunoscând Teodor supărarea diavolilor, a zis către ei: „În numele Domnului Dumnezeului nostru Iisus Hristos, Care v-a poruncit să intraţi în turma de porci, vă poruncesc şi eu, păcătosul robul Lui, ca toate lemnele ce sunt pe mal să le suiţi în deal, ca fraţii cei ce slujesc Domnului să rămână fără osteneală, iar casa de rugăciune a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi chiliile ei să se poată zidi fără surparea voastră, ca să ştiţi că Domnul este în locul acesta". Deci, îndată în acea noapte, diavolii au suit de pe mal toate lemnele câte erau destule pentru zidirea mânăstirii şi nu numai pentru chilia Sfântului Teodor.

A doua zi, lucrătorii, sculându-se, au mers la mal să care lemnele la deal, dar n-au găsit nici unul. Apoi, căutând încoace şi încolo, au văzut că toate erau ridicate pe deal, nepuse toate la un loc, ci răspândite; asemenea erau şi acoperământul, podul şi stejarii cei mari, care erau greu de purtat din cauza lungimii lor. Acest lucru le era de mare mirare, pentru că se făcuse mai presus de puterea omenească.

Drept aceea s-a preamărit Dumnezeu în plăcutul Său, Teodor, împreună cu sfetnicul său, Vasilie, pentru ale căror nevoinţe s-a făcut această minune. Aceşti robi ai Domnului nu se mândreau de supunerea diavolească, ci urmau ceea ce s-a zis: *Nu vă bucuraţi că duhurile vi se supun vouă, ci vă bucuraţi că numele voastre s-au scris în cer*. Diavolii, pentru înşelăciunea lor fiind vădiţi la arătare de Teodor şi de Vasilie, nu puteau suferi ocările lor, pentru că oarecând celor necredincioşi le erau ca nişte dumnezei cinstiţi şi închinaţi. Iar în urma acestor credincioşi ai lui Dumnezeu, Teodor şi Vasilie, se vedeau nebăgaţi în seamă, defăimaţi şi necinstiţi ca nişte robi cumpăraţi, slujindu-le lor, uneori râşnindu-le grâu, alteori suindu-le lemne la deal; iar pe lângă acestea erau şi goniţi din oameni de aceştia. Pentru aceea se auzea că, în vremea ridicării lemnelor, au strigat: „O, răi şi cumpliţi pizmaşi ai noştri, Teodor şi Vasilie, nu vom înceta, nici nu ne vom odihni luptându-ne cu voi, până ce vă vom da morţii!"

De atunci, viclenii diavoli, neştiind că vor fi mijlocitori de mai cinstită cunună, au început cu totul a îndemna pe oamenii cei răi să-i piardă pe ei. Căci îndată după minunea ce se făcuse, au ridicat, prin zavistia diavolească, tulburare în lucrătorii cei tocmiţi, care ziceau fericitului Teodor: „Dă-ne plata, căci nu ştim cu ce meşteşug tocmindu-te cu Vasilie, ai făcut ca aceste lemne să fie suite în deal. Că noi eram gata să le cărăm". Încă şi judecătorul cel nedrept, fiind biruit de darul aurului - neaducându-şi aminte de osândirea lui Dumnezeu, ştiind că cel ce judecă cu nedreptate, singur va fi osândit -, a judecat ca Teodor să dea plata celor tocmiţi, zicând cu îndrăzneală: „Să-ţi ajute diavolii a le plăti, căci ei ţi-au ajutat a le căra". Zavistia diavolească împotriva Cuviosului Teodor şi a lui Vasilie, sfetnicul său, era foarte cumplită. Însă aceasta neajungând spre ucidere, alt vifor purtător de moarte a ridicat potrivnicul diavol, aducându-şi aminte de biruirea sa cea dintâi.

Deci, s-a dus în chipul lui Vasilie, care atunci se liniştea în peştera nemţească, la unul din sfetnicii domneşti, boier foarte cumplit şi sălbatic. Acela fiind răucredincios cu cuvântul şi cu lucrul şi căruia Vasilie îi era cunoscut, diavolul i-a zis sfetnicului astfel: „Teodor, care a fost în peşteră înaintea mea, a găsit comoară mare, aur, argint şi vase de mult preţ şi, luând-o, voia să fugă în altă ţară, dar eu l-am oprit; şi, iată, acum se face a fi nebun şi se împărtăşeşte cu diavolul, poruncindu-le lor a râşni şi a sui lemnele de la mal în deal. Comoara el o păzeşte cu dinadinsul până la vreme îndemânatică, ca, tăinuindu-se de mine, să fugă cu dânsa unde va voi, iar voievodul nu va găsi nimic din ea". Boierul, auzind aceasta

de la diavolul apărut în chipul lui Vasilie, l-a dus la domnul Mistislav Sviatopolcovici.

Diavolul, spunând toate acestea voievodului, a adăugat şi aceasta: „Să-l prindeţi îndată, până ce nu va fugi, şi să-i luaţi comoara; iar de nu va vrea s-o dea de voie, să-i daţi bătăi multe, şi atunci o va da. De nu se va îndrepta nici aşa, dându-l pe el la chinuri grele, să mă chemaţi pe mine, că eu îl voi vădi înaintea voastră, a tuturor. Atunci voi arăta locul unde este ascunsă comoara". Diavolul, semănând această înşelăciune, a plecat din faţa lor.

A doua zi, voievodul s-a dus el însuşi cu mulţi ostaşi, ca la un vânat sau ca la un ostaş tare şi, luând pe fericitul Teodor, l-a dus la casa sa. El a început a-l întreba întâi cu îmbunări, zicându-i: „Părinte, spune-mi mie de ai găsit vreo comoară precum am auzit". Teodor a răspuns: „Aşa este, am găsit o comoară şi acum este ascunsă în peşteră". Iar voievodul a întrebat: „Dar ai auzit, părinte, cine a ascuns-o şi cât aur, argint şi vase sunt în ea?" Fericitul a răspuns: „Încă trăind Cuviosul părintele nostru Antonie, spunea că este o comoară nemţească în peştera aceea, care pentru aceea se numeşte "nemţească" şi până acum. Aur şi argint am văzut foarte mult, iar vasele sunt latineşti". Apoi voievodul i-a zis: „Părinte, de ce nu mi-o dai mie? Căci eu aş împărţi-o cu tine şi cât îţi va trebui vei lua. Pe lângă aceasta vei fi părinte tatălui meu şi mie". Tatăl lui era atunci voievodul Sviatopolc. Fericitul Teodor a zis: „Mie nu-mi trebuie să iau nimic dintr-însa, căci nu-mi este de folos. V-aş da-o toată, de vreme ce aceleia slujiţi, de care eu sunt liber; dar Domnul a luat de la mine pomenirea acelui loc, în care am ascuns-o".

Atunci voievodul a zis slugilor cu mânie: „Vă poruncesc să ferecaţi mâinile şi picioarele acestui călugăr şi trei zile să nu-i daţi nici pâine, nici apă, de vreme ce n-a voit mila mea". După ce l-a ferecat, iarăşi l-a întrebat: „Spune-mi, unde este comoara ta?" Teodor le-a răspuns: „Nu ştiu, precum am zis, unde am ascuns-o". Deci, voievodul a poruncit să-l muncească cu bătăi multe, încât toată rasa i s-a udat de sânge. Apoi a poruncit să-l spânzure la un fum mare şi după aceasta să-l lege înapoi şi să aprindă foc sub dânsul. Mulţi se mirau de răbdarea bărbatului, căci petrecea în văpaie ca în rouă şi nici de rasa lui nu s-a atins focul. Unul din cei ce erau de faţă, văzând aceasta, i-a spus voievodului. Iar el, cuprins de spaimă, a zis stareţului: „De ce te pierzi pe tine, nedându-ne nouă comoara care ni se cade?" Teodor a zis: „Adevărul îţi spun, că atunci când am găsit-o, m-am izbăvit de iubirea de argint, cu rugăciunile fratelui meu, Vasilie; şi acum, precum am zis, Domnul a luat de la mine pomenirea acelui loc în care am ascuns-o".

Voievodul, auzind aceasta, a trimis degrabă la peşteră, la fericitul Vasilie, pe care, nevoind să vină, l-au adus cu sila. Atunci voievodul i-a zis: „Toate cele ce mi-ai poruncit să fac acestui rău stareţ, le-am făcut, dar nimic n-am sporit. Deci, pe tine însuţi, pe care voiesc să te am în loc de tată, te-am chemat ca mărturie". Vasilie, îndoindu-se, i-a zis: „Ce ţi-am poruncit eu să faci?" Voievodul a zis: „Mi-ai spus de comoara ce a găsit-o dânsul, iar el nu voieşte să-mi spună de ea, cu toate că l-am muncit". Atunci Vasilie i-a zis: „Am cunoscut meşteşugul vicleanului diavol, care te-a înşelat şi care a minţit asupra mea şi asupra acestui cuvios; căci pe mine niciodată nu m-ai văzut ieşind din peşteră de cincisprezece ani". Atunci toţi cei ce stăteau de faţă au zis: „Înaintea noastră a tuturor ai vorbit voievodului". Iar Vasilie a zis: „Diavolul v-a înşelat pe toţi, că eu nici nu v-am văzut, nici pe voi, nici pe voievodul vostru".

Voievodul, mâniindu-se, a poruncit să-l muncească şi pe acesta fără de milă, ca şi pe Teodor. Deci, nesuferind mustrarea sa, s-a iuţit mai mult, fiind ameţit de vin, şi, luând o săgeată, a rănit pe fericitul Vasilie. Iar Vasilie a scos săgeata din pântecele său şi a aruncat-o spre voievod, zicându-i: „De această săgeată, după puţină vreme, te vei răni". Lucrul acesta s-a şi împlinit, după proorocia sfântului. Mai înainte de aceea, sfinţii abia fiind vii, voievodul a poruncit să-i închidă deosebit în temniţă, ca a doua zi să le dea munci mai cumplite. Dar într-acea noapte ei au adormit cu cinstita lor moarte înaintea Domnului; iar Domnul a scos din temniţă sufletele lor, ca să se mărturisească numele Lui cel sfânt, în lumina cea pururea fiitoare. Înştiinţându-se ceilalţi fraţi, au mers şi au luat trupurile sfinţilor pătimitori şi le-au îngropat cu cinste în peştera nemţească, în care ei s-au nevoit cu iubire de osteneală şi cu dumnezeiască plăcere. După aceea s-au mutat în peştera Cuviosului Antonie, unde şi până acum se află nestricaţi în hainele şi în rasele cele însângerate, care asemenea stau nestricate.

Nu după multă vreme de la fericitul lor sfârşit, s-a împlinit proorocia Cuviosului Vasilie, căci voievodul Mistislav Sviatopolcovici, a fost săgetat în pântece, în cetatea Vladimir pe când se lupta cu voievodul David Igorovici. Atunci, cunoscându-şi săgeata sa cu care a rănit pe fericitul Vasilie, a zis: „Iată mor astăzi pentru cuvioşii Teodor şi Vasilie". Astfel a luat răsplătire răul ucigaş după faptele sale. Iar cuvioşii pătimitori ca nişte biruitori ai diavolului celui ce biruieşte prin iubirea de argint, nu sunt încununaţi cu argint stricăcios şi cu aur, ci cu slavă şi cinste veşnică. Ei au câştigat coroana de piatră scumpă, care este Hristos, a Căruia este cinstea şi slava, cu Dumnezeu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂSPREZECEA

PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI ANICHIT, FOTIE ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

În Nicomidia, cetatea Bitiniei, păgânul împărat Diocleţian se mâniase pe creştini înaintea întregului sfat, şi pusese de faţă în mijlocul cetăţii o mulţime de unelte spre muncire: săbii, cuţite, ţepi, unghii de fier, tigăi, roate, căldări şi toate cele scornite pentru muncirea cea cumplită. El gătise şi fiare înfricoşate, voind ca prin toate acelea să înfricoşeze pe cei care pomeneau numele lui Hristos. El trimisese îngroziri înfricoşate pe la toate marginile împărăţiei Romei, poruncind ca pretutindeni să gonească, să muncească şi să ucidă pe creştini; deci, vorbea multe hule asupra Unuia născut Fiul lui Dumnezeu.

În cetatea Nicomidiei era pe atunci un bărbat de neam bun, cinstit, şi cu dregătoria comit, anume Anichit. Acela, umplându-se de dragoste după Domnul Dumnezeu, a venit înaintea împăratului, şi cu îndrăzneală a mărturisit pe Iisus Hristos, adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, vorbind despre naşterea Lui cea dintâi fără de început şi despre întruparea cea de pe urmă, pe care a primit-o pentru mântuirea noastră. Toate acestea le-a arătat cu îndrăzneală şi a batjocorit înşelăciunea idolească, numind pe zeii păgânilor, surzi şi muţi, şi ocărând pe cei ce li se închină lor. La sfârşit a zis: „O, împărate, îngrozirile tale gătite contra creştinilor şi puse înainte nu ne înfricoşează de fel; pentru că toate muncile nu le luăm în seamă, nici nu ne vom închina idolilor celor fără de suflet".

Împăratul, umplându-se de mânie şi nesuferind să audă mai mult cuvintele lui cele despre Dumnezeu, a poruncit ca îndată să-i taie limba. Dar Sfântul Anichit şi după tăierea limbii vorbea curat, slăvind pe Hristos. Deci, a fost bătut cu vine de bou aşa de tare, încât şi oasele îi trecuseră prin piele. El, răbdând acea muncire cu bărbăţie ca în trup străin, striga cu glas tare către poporul care privea la dânsul, şi propovăduia pe Hristos că este Unul adevăratul

Dumnezeu. După aceea, împăratul a poruncit să-l dea spre mâncare fiarelor. Deci, a dat drumul asupra lui unui leu înfricoşat, care răcnea foarte tare; dar el, apropiindu-se de mucenic, s-a făcut mai blând ca un miel şi se gudura la sfântul, iar sudorile care erau pe fruntea mucenicului le-a şters cu laba ca un burete. Sfântul a strigat, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, Îţi mulţumesc că m-ai izbăvit din dinţii acestei fiare şi mă rog Ţie, Stăpâne, ca şi în cealaltă nevoinţă să-mi întinzi ajutorul dreptei Tale, ca să pot birui mânia chinuitorului şi să mă învrednicesc a lua cunună de la Tine".

Sfântul rugându-se astfel, s-a făcut cutremur de pământ, a căzut capiştea lui Eraclie cu idolul lui, s-au prăvălit o parte din zidurile cetăţii şi au ucis pe mulţi din păgâni. Atunci împăratul a poruncit să i se taie capul mucenicului cu sabia. Când călăul a ridicat sabia să taie pe mucenic, îndată i s-au slăbit mâinile şi a căzut la pământ, şi astfel stătea nemişcat ca un nesimţitor. Diocleţian, văzând aceasta, a poruncit să lege pe mucenic de o roată de muncire, ce era aşezată între nişte fiare ascuţite, să pună foc dedesubt şi să întoarcă roata ca să fie tăiat de ascuţişul fiarelor şi, arzându-se de foc, să moară. Sfântul mucenic, fiind legat de roată, a grăit: „Doamne, Iisuse Hristoase, dezleagă-mă din muncirea aceasta, pentru ca să nu se teamă cei ce privesc la mine; ci, văzând grabnicul Tău ajutor, să se întărească a sta cu bărbăţie împotriva muncitorului şi să ia de la Tine cununa biruinţei". Atunci îndată s-au dezlegat legăturile cu care era legat, roata a stat nemişcată şi focul s-a stins. După aceea chinuitorul a poruncit să umple o căldare cu plumb, s-o fiarbă şi să arunce pe pătimitor într-însa. Atunci s-a văzut îngerul Domnului intrând cu mucenicul în căldare şi îndată plumbul s-a răcit ca gheaţa.

Astfel, Sfântul Anichit nevoindu-se pentru dreapta credinţă, o rudenie a lui, anume Fotie, văzând puterea lui Hristos care păzea pe robul Său, a lepădat toată frica şi, ieşind din poporul care privea la privelişte, a alergat la sfântul mucenic; deci, cuprinzându-l pe dânsul cu dragoste, îl săruta şi, numindu-l părinte şi mijlocitor al mântuirii sale, se arăta gata ca, împreună cu dânsul, să pătimească toate muncile pentru Hristos; iar către împărat a strigat, zicând: „Ruşinează-te, închinătorule de idoli, căci zeii tăi nu sunt nimic!" Împăratul a strigat către slujitori: „Tăiaţi-l cu sabia!" Dar când unul din slujitori şi-a scos sabia să lovească pe mucenic, i s-au întors, prin puterea lui Dumnezeu, mâinile cu sabia spre el singur şi, lovindu-se peste genunchi, a căzut la pământ şi a pierit. Iar Sfânul Fotie şi cu Sfântul Anichit au fost legaţi cu lanţuri de fier şi împreună închişi în temniţă. După trei zile, Diocleţian, scoţând pe mucenici,

a zis către dânşii: „De mă veţi asculta pe mine şi de vă veţi închina zeilor, vă voi cinsti pe voi cu cinste mare şi vă voi îmbogăţi cu averi". Iar sfinţii au răspuns: „Cinstea şi bogăţia ta să fie cu tine întru pierzare!" Atunci muncitorul, mâniindu-se, a poruncit ca să-i spânzure la muncire şi cu unghii de fier să le strujească trupurile lor; apoi cu lumânări aprinse să le ardă şi după aceea să-i ucidă cu pietre. Dar întru toate muncile acelea, sfinţii, veselindu-se, mulţumeau lui Dumnezeu, ca şi cum nu simţeau nici o durere, deoarece Domnul îi păzea pe ei nevătămaţi, pentru slava sfântului Său nume. După aceasta, i-a legat de picioarele unor cai sălbatici, dar nici aşa nu au fost biruiţi de cei ce-i munceau, pentru că au fost păziţi fără vătămare; deci, trăgându-se ca într-o căruţă, mergeau şi cântau puterea cea nebiruită a Domnului şi unul cu altul se întăreau prin cuvinte.

Dar caii cei sălbatici deodată stând, picioarele sfinţilor s-au dezlegat şi s-au sculat sănătoşi. Atunci chinuitorul iarăşi a poruncit ca să-i bată pe ei foarte tare şi, amestecând oţet cu sare, să toarne pe rănile lor şi după aceea să-i arunce în temniţă; astfel au petrecut sfinţii aceia în temniţă trei ani. După ce a trecut acel timp, a poruncit iarăşi să-i scoată la muncire. Muncitorul a mai poruncit ca trei zile să ardă baia poporului cea de piatră şi să închidă într-însa pe mucenici; dar sfinţii rugându-se lui Dumnezeu în baia aceea, deodată baia s-a despicat şi, izvorând apă, aceea le-a fost lor spre răcorire.

După două zile, slujitorii, deschizând baia, au văzut într-însa pe sfinţi vii, umblând şi cântând, şi au spus despre aceasta împăratului. Dar el, necrezându-i, s-a dus singur ca să-i vadă. Sfinţii, văzând pe împărat, au strigat către dânsul: „O, muncitorule, în toate muncile ne-am arătat biruitori, iar tu eşti biruit şi ruşinat!" Atunci împăratul, întorcându-se cu ruşine, a poruncit să-i prindă pe mucenici şi să-i ţină legaţi, până ce îi va pierde. Apoi a făcut un cuptor mare şi l-a întărit cu patru stâlpi de fier, în care putea să încapă mulţime de oameni, şi l-a ars, precum a ars Nabucodonosor cuptorul Babilonului, vrând să arunce într-însul spre ardere, nu numai pe aceşti doi mucenici, ci şi pe toţi creştinii care i-ar fi aflat. Dar creştinii, cu femeile şi cu copiii, neaşteptând tragerea şi aruncarea în cuptor de către păgâni, singuri spre dânsul alergau cu grăbire şi cu mare glas strigau: „Creştini suntem şi cinstim pe Unul Dumnezeu!" Sfinţii Mucenici Anichit şi Fotie au intrat cei dintâi în cuptorul acela; apoi şi toată mulţimea creştinească care se adunase acolo, ridicându-şi mâinile spre cer şi rugându-se, s-au aruncat în mijlocul cuptorului şi strigau zicând: „Mulţumim Ţie, Atotputernice

Dumnezeule şi Tată, că prin Unul născut Fiul Tău, prin Domnul nostru Iisus Hristos, ne-ai adunat pe noi la această cunună mucenicească. Rugămu-ne Ţie, Preamilostive, întinde de sus mâinile Tale şi primeşte sufletele noastre întru odihna cea veşnică, pe care ai gătit-o mărturisitorilor Tăi".

Astfel rugându-se, s-au sfârşit, iar Sfinţii Anichit şi Fotie au stat vii trei ceasuri în cuptorul acela. Apoi, rugându-se, şi-au dat sufletele lor în mâinile lui Dumnezeu. Slujitorii, trăgând cu cârlige de fier trupurile celor doi sfinţi, i-au găsit că erau atât de nevătămaţi de foc, încât nici de perii lor nu se atinsese focul. Deci mulţi din cei necredincioşi au crezut în Hristos Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC ALEXANDRU, EPISCOPUL COMANIEI

În cetatea Comani, care este aproape de Neocezareea, şi care pe atunci o împodobea Sfântul episcop Grigorie, făcătorul de minuni, a fost un bărbat oarecare cu numele de Alexandru. El petrecea în chip sărac, şi plăcuta lui viaţă numai Dumnezeu singur o ştia, iar de oameni era foarte tăinuită, pentru că era cu învăţătura filosof ales. Deci, putând el să aibă bogăţii şi cinste între oameni, şi-a ales pentru Dumnezeu sărăcia cea de bună voie şi, batjocorind lumea, şi-a schimbat înţelepciunea sa în neştiinţă. El s-a făcut pe sine că este unul dintre cei necărturari şi preasimpli, împlinind întru dânsul cuvântul apostolului, care zice: *De i se pare cuiva că este înţelept între voi, în veacul acesta, nebun să se facă, ca înţelept să fie.*

Deci, fericitul Alexandru, petrecând în smerenia cea mai desăvârşită şi din osteneala mâinilor sale vrând să se hrănească singur, s-a dat pe dânsul celui mai de pe urmă meşteşug, adică să facă cărbuni şi să-i vândă; şi dintr-aceasta îşi câştiga hrana lui de toate zilele, fiind de râs şi de batjocoră copiilor. Făcând el cărbuni şi aducându-i, se înnegrea pe faţă ca un arap, şi hainele lui erau toate negre. Din această pricină toţi îl numeau "Alexandru Cărbunarul", căci era făcător de cărbuni. Dar Domnul, Care petrece între cei de sus, şi priveşte spre cei smeriţi şi-i înalţă pe dânşii, pe preasmeritul robul său, Alexandru, încă în viaţa aceasta vrând să-l proslăvească şi Biserica Sa să o folosească şi să o împodobească printr-însul, l-a înălţat la treapta cea mai înaltă a arhieriei, printr-un chip ca acesta.

Murind episcopul din Comani, poporul a trimis la Neocezareea pe Sfântul Grigorie făcătorul de minuni, rugându-l să vină în cetatea lor, pentru a le pune episcop. Sfântul Grigorie venind la dânşii, s-a făcut sobor şi alegere pentru un bărbat, care să fie vrednic de cinstea arhieriei. Deci, mulţi înclinau către oarecare oameni, unii pe cei de bun neam, alţii pe cei bogaţi, alţii pe cei ce vorbeau frumos, alţii pe cei cinstiţi la chip şi aleşi la sfat, îi aduceau la făcătorul de minuni, lăudându-i şi numindu-i vrednici.

Sfântul Grigorie făcătorul de minuni nu se grăbea a alege şi a numi pe cineva; ci aştepta înştiinţare de la Dumnezeu, adică până ce-i va arăta pe cel vrednic. Pe când el vorbea cu soborul, şi-a adus aminte cum Dumnezeu a ales pe David să păstorească pe Israel; căci pe când Iesei a adus lui Samuil pe Eliav, fiul său cel mai mare, şi proorocul a întrebat pe Domnul: *Acesta este uns înaintea Domnului?* Domnul i-a zis lui Samuil: *Să nu cauţi la faţa lui, nici la mărimea lui.* „Aşa ni se cade şi nouă, a grăit Sfântul Grigorie, să nu căutăm la faţă, pentru a alege păstor acestei cetăţi, ci să căutăm pe cel găsit de Dumnezeu pentru aceasta; căci lucru omenesc este a căuta la faţă, iar al lui Dumnezeu lucru este a căuta la inimă. Nu din chipul cel dinafară se judecă cel vrednic; ci din omul cel dinlăuntru, care este nevăzut la inimă şi care este arătat numai lui Dumnezeu".

Sfântul Grigorie, zicând aceasta, n-a primit pe nici unul din cei ce i se spunea. Ei cârteau şi ziceau între ei, râzând: „Dacă pentru alegerea episcopului nu vom căuta la chipul dinafară şi la cinste, atunci să se aleagă şi să ni se pună episcop Alexandru Cărbunarul". Atunci toţi au început a râde, auzind că îl pomenea pe Alexandru. Sfântul Grigorie s-a gândit în sine şi zicea: „Omul acela de care râd toţi, nu s-a pomenit fără dumnezeiasca rânduială". Apoi a întrebat: „Cine este Alexandru de care aţi pomenit? Aduceţi-l să-l văd!" Alexandru era afară şi ţinea caii celor adunaţi acolo. Deci unii, ducându-se, au luat pe Alexandru şi l-au adus la sobor. El intrând în mijlocul soborului, toţi şi-au întors ochii spre dânsul şi au început a râde, pentru că era negru de cărbuni, ca un arap, iar hainele lui erau nişte rupturi cu multe cusături şi înnegrite de cărbuni. Când râdeau toţi de dânsul, el stătea înaintea arhiereului cu cinste, lua aminte de sine şi nu se îngrijea de cei ce râdeau de dânsul.

Dar Sfântul Grigorie făcătorul de minuni, având ochi mai înainte văzători, a cunoscut cu duhul darul lui Dumnezeu ce era într-însul. A cunoscut că acela este bărbatul cel pregătit înainte de Dumnezeu spre arhierie; apoi, sculându-se de la locul său, a luat

de o parte pe Alexandru, l-a întrebat în singurătate cine este şi l-a jurat cu numele lui Dumnezeu să-i spună despre sine adevărul.

Alexandru, deşi voia să se tăinuiască, însă nu putea să mintă înaintea unui arhiereu ca acela. El se temea încă şi de jurământ, de aceea i-a spus toate despre viaţa sa, cum mai înainte a fost filosof, apoi, de voie şi din smerenie către Dumnezeu, a venit într-o sărăcie ca aceasta. Arhiereul, vorbind cu dânsul, l-a văzut foarte iscusit, nu numai în filosofia cea din afară, dar şi în dumnezeiasca Scriptură. Sfântul a poruncit la ai săi să-l ducă la gazda sa, să-l spele, să-l îmbrace în haine curate şi să-l aducă la sobor. Într-acea vreme Sfântul Grigorie, şezând la locul său în sobor, se îndeletnicea în vorbirea cea insuflată de Dumnezeu.

După puţină vreme, au adus pe Alexandru în mijlocul soborului, spălat, îmbrăcat în haine luminoase, cu faţa foarte bine împodobit, şi abia l-au cunoscut cei ce-l ştiau. Sfântul Grigorie a început a vorbi cu dânsul, făcându-i întrebări din dumnezeiasca Scriptură, iar el răspundea cu bună înţelegere. Atunci toţi l-au cunoscut că este cărturar foarte înţelept şi se mirau foarte cum un bărbat ca acela, care ascunde într-însul atâta înţelepciune, petrece în mijlocul lor, ca un om prost şi neştiutor. Ei se defăimau în ştiinţele lor, că pe un bărbat înţelept ca acela, care se smerise pentru Dumnezeu, îl ocărau, socotindu-l că este nebunatic. Atunci se putea vedea împlinirea cuvintelor Domnului, grăite în Sfânta Scriptură: *Căci omul caută la faţă, iar Dumnezeu priveşte în inimă.*

Deci, toţi care erau la soborul acela, cu bucurie şi într-un glas l-au ales pe el să fie episcop. Apoi Sfântul Grigorie, ridicând pe fericitul Alexandru pe trepte, l-a hirotonit mai întâi preot, apoi l-a pus episcop. După aceea, Grigorie făcătorul de minuni, i-a poruncit să spună poporului cuvânt de învăţătură. Când a început el a grăi cuvântul, darul Duhului Sfânt curgea ca un râu din gura lui, încât adusese umilinţă în inimile tuturor. Atunci s-a făcut bucurie şi veselie în toată cetatea pentru Alexandru, care era un păstor şi învăţător iscusit; deci, slăveau pe Dumnezeu. După aceea, Sfântul Grigorie s-a dus la Neocezareea, iar Alexandru păştea turma lui Hristos în Comani, făcându-se chip credincioşilor, cu cuvântul şi cu viaţa.

În vremea acestui arhiereu s-a întâmplat unui filosof din Atena, tânăr de ani, de s-a dus în Comani. Acela, auzind cuvintele arhiereului cele învăţătoare către popor, râdea de dânsul, că nu învaţă poporul prin cuvinte ritoriceşti, ci învaţă cu vorbă proastă; pentru că arhiereul în învăţăturile sale grăite către popor, nu se îngrijea de podoaba cuvintelor, ci se sârguia pentru folosul

sufletelor. Deci, multe din vorbele lui erau grăite simplu pentru cei proşti, dar foarte folositoare de suflet.

Odată, acelui râzător aticesc şi tânăr filosof, i s-a făcut o vedenie ca aceasta: I se părea că vede un stol de porumbei albi, împodobiţi foarte frumos, strălucind cu nişte raze minunate, după cuvântul psalmistului: *Aripile porumbiţei sunt argintate, şi între umerile ei cu strălucire de aur*... Şi s-a auzit glas către cel ce vedea acestea: „Acestea sunt cuvintele episcopului Alexandru, de care tu ai râs". El, deşteptându-se din vedenie, s-a ruşinat de greşeala sa şi, ducându-se la arhiereu, şi-a cerut iertare.

După toate acestea, s-a făcut prigonire asupra creştinilor în împărăţia lui Diocleţian şi a fost prins de către păgâni şi Sfântul Alexandru, episcopul Comanilor; şi silindu-l spre închinarea idolească, nu s-a lepădat de Hristos. Deci, muncindu-l, l-au aruncat în foc, unde Sfântul Alexandru s-a sfârşit muceniceşte pentru Hristos, Dumnezeul nostru, a Căruia este slava, în veci. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A TREISPREZECEA

ADUCEREA CINSTITELOR MOAŞTE ALE CUVIOSULUI MAXIM MĂRTURISITORUL

Sfântul Maxim Mărturisitorul a trăit pe vremea răucredinciosului împărat Constans, nepotul lui Iraclie, şi era filosof desăvârşit. Împodobindu-se cu înţelepciunea, şi lăsând toate avuţiile sale fratelui său, s-a făcut monah. Iar văzând cum creştea eresul monoteliţilor (adică al celor ce mărturisesc o singură voie în Domnul nostru Iisus Hristos), s-a aprins de dumnezeiască râvnă şi s-a dus la Roma, unde a înduplecat pe Sfântul Martin, papa, ca să adune un Sinod local şi să-i anatematizeze pe cei ce cugetau acel eres, împreună cu începătorul lui. Şi a alcătuit Sfântul Martin şi cărţi împotriva acelui eres.

Împăratul, fiind înştiinţat de aceasta, a trimis ca să-l aducă în cetatea Constantinopolului, şi l-a înfăţişat înaintea judecăţii sale. Iar sfântul, pe ereticii care se adunaseră acolo i-a ruşinat, cu cuvântul adevărului pe toţi biruindu-i. După aceasta a fost izgonit în Tracia, tăindu-i-se mâna dreaptă şi limba. De acolo, împreună cu doi ucenici ai săi, a fost trimis în părţile Laziei, însă şi acolo, cu Duhul lui Dumnezeu, mărturisea şi scria; fiindcă se spune că după tăierea limbii i s-a făcut, cu minune dumnezeiască, limba la loc, şi a vorbit curat cât a trăit.

După acea chinuire fără omenie, i-au trimis în surghiun, fără purtare de grijă. Multe nevoi şi necazuri răbdând pe cale Cuviosul Maxim, a fost dus într-o ţară a sciţilor, unde a mai petrecut trei luni încuiat într-o temniţă. Venindu-i vremea şi ceasul cel dorit, cu veselie şi-a dat sufletul său în mâinile lui Hristos Dumnezeu.* Iar în această zi, 13 august, săvârşim pomenirea aducerii moaştelor lui, după cum este arătat în Mineiul cel mare al cetii, din stihurile cele

* Viaţa Cuviosului Maxim Mărturisitorul se găseşte la 21 ianuarie, în care zi se cinsteşte moartea lui.

puse de dânsul; însă în ce vreme, în zilele cărui împărat şi cum s-au adus, n-am aflat.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC IPOLIT ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

După sfârşitul Sfântului Mucenic şi Arhidiacon Lavrentie, a venit în casa sa, a treia zi după îngropare, fericitul Ipolit, marele ostaş şi păzitor al celor legaţi şi care mai întâi a avut sub paza sa, ca pe un legat pe Lavrentie; apoi s-a făcut ucenicul aceluia. Toţi casnicii lui erau învăţaţi în credinţa creştinească şi botezaţi de Sfântul Lavrentie. Ei erau ca la nouăsprezece suflete, bărbaţi şi femei. Rugându-se ei lui Dumnezeu, s-au împărtăşit cu Sfintele Taine, cu Trupul şi Sângele lui Hristos, împreună cu toţi ai casei. După acea hrană duhovnicească, au pus masa spre întărirea trupului.

Mai înainte de a începe a mânca, au venit ostaşii care, prinzând pe Ipolit, l-au dus la împăratul Deciu. Văzându-l, împăratul a râs şi a zis: „Tu eşti vrăjitor şi ai furat trupul lui Lavrentie?" Răspuns-a Ipolit: „Eu nu sunt vrăjitor, ci creştin!" Mâniindu-se împăratul, a poruncit să-i sfărâme gura cu pietre. După aceea l-au dezbrăcat de haina pe care o purta după obiceiul creştinesc. Dar Ipolit a zis: „Nu mă dezbraci pe mine, ci abia ai început a mă îmbrăca". Zis-a împăratul: „Îmi pare că nu eşti cinstitor de zei, de grăieşti aşa cuvinte fără de minte şi nu te ruşinezi de goliciunea ta!" Răspuns-a Ipolit: „Sunt înţelept şi nu gol, că m-am îmbrăcat în Hristos. Atunci eram nebun, când slujeam ca şi tine diavolilor; atunci eram gol, când nu aveam darul lui Hristos, iar acum sunt creştin!" Zis-a împăratul: „Jertfeşte zeilor, ca să nu mori în munci, ca şi Lavrentie". Răspuns-a robul lui Hristos: „O, de m-aş învrednici părţii Sfântul Lavrentie, pe care tu, ticălosule, nu eşti vrednic a-l pomeni!"

Împăratul a poruncit ca pe Sfântul Ipolit să-l întindă la pământ şi să-l bată cu beţe. Mucenicul striga, pe când îl bătea: „Creştin sunt!" Apoi muncitorul a poruncit să înceteze de a-l mai bate şi să-l ridice de la pământ, spre a-l îmbrăca în haina ostăşească, după obiceiul păgânesc. Şi a zis către el: „Adu-ţi aminte de cinstea ta cea ostăşească şi să ne fii prieten, împărtăşindu-te cu noi din jertfe, precum erai obişnuit altădată". Răspuns-a sfântul: „Eu sunt ostaş al lui Hristos, Mântuitorul meu, şi doresc să mor pentru El!" Zis-a Deciu către eparhul Valerian: „Ia-l pe acesta cu toate averile lui şi, muncindu-l, să-l pierzi".

În ziua aceea, Valerian a trimis de a jefuit averile lui Ipolit şi au aflat în casa lui că toţi casnicii credeau în Hristos; deci, a poruncit să-i aducă înaintea sa. Între ei era şi mama lui Ipolit, anume Concordia. Valerian, căutând spre ei, le-a zis: „Cruţaţi-vă anii vieţii voastre, ca să nu pieriţi împreună cu Ipolit, stăpânul vostru". Răspuns-a Concordia: „Noi cu stăpânul nostru dorim mai bine să murim cu cinste întru credinţa lui Hristos, decât să trăim între voi, păgânii fără de cinste". Zis-a Valerian: „Neamul de rob nu se îndreptează în alt chip, decât numai cu bătaia".

Deci, a poruncit ca pe Concordia să o bată cu vergi de plumb. În acea bătaie sfânta muceniţă şi-a dat sufletul său Domnului. Acolo era şi Sfântul Ipolit ţinut de ostaşi, care, văzând pe maică-sa sfârşindu-se mucenicește, s-a veselit şi a zis: „Îţi mulţumesc, Doamne, că ai trimis pe maica mea întru împărăţia Ta, mai înaintea sfinţilor Tăi!" Eparhul a zis către el: „Tu mai nădăjduieşti încă spre meşteşugul cel vrăjitoresc, nu cinsteşti pe zei şi nici nu te supui poruncii împărăteşti?" Deci, umplându-se de mânie, a poruncit ca pe toţi, împreună cu Ipolit, să-i scoată afară din cetate, după porţile lui Tiburtie, şi să-i omoare. Mergând Sfântul Ipolit cu ei îi întărea, zicându-le: „Fraţilor, nu vă temeţi, căci avem un Stăpân, Care nu ne va lăsa!" După ce i-au dus la locul de moarte, pe toţi i-au tăiat călăii înaintea ochilor lui Ipolit. Cei tăiaţi, bărbaţi şi femei de toată vârsta, erau optsprezece la număr, afară de Sfânta Concordia, care fusese ucisă mai înainte. Pe Sfântul Ipolit singur, din porunca eparhului, l-au legat de cozile unor cai sălbatici. Acei cai l-au târât prin locuri aspre, până ce şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu.

Sfântul Mucenic Ipolit s-a sfârşit pentru Hristos împreună cu casnicii săi în 13 zile ale lunii august, a treia zi după sfârşitul Sfântului Lavrentie. Sosind noaptea, a venit Sfântul Iustin preotul cu ceilalţi credincioşi şi au adunat trupurile mucenicești, îngropându-le în acelaşi loc. Ei căutau şi trupul Sfintei Muceniţe Concordia, pe care negăsindu-l, s-au mâhnit şi au plâns. Acel trup din porunca chinuitorului, era aruncat într-un loc necurat, acolo unde se aruncau murdăriile din cetate.

A douăsprezecea zi după sfârşitul Sfântului Ipolit, un creştin, anume Irineu, înştiinţându-se de un ostaş despre trupul Sfintei Concordia, a luat şi pe un alt creştin, anume Abundie, şi a scos noaptea de acolo acel cinstit trup neîntinat de necurăţenie, şi l-a dus la preotul Iustin. Acesta s-a bucurat foarte mult şi l-a îngropat lângă

trupul Sfântului Ipolit şi ale celorlalţi mucenici. A doua zi acel lucru s-a auzit de eparhul Valerian şi a prins pe amândoi creştinii aceia, pe Irineu şi pe Abundie, poruncind să-i arunce pe ei de acolo unde au scos trupul muceniţei şi să-i înece pe dânşii de vii în necurăţie; deci, au murit acolo amândoi acei sfinţi, în 13 zile ale lui august.

Sfântul Iulian, luând noaptea de acolo trupurile lor, le-a îngropat lângă moaştele Sfântului Lavrentie, slăvind pe Hristos Dumnezeu, cel slăvit în veci, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Amin.

NOTĂ - În Prolog, în 20 zile ale acestei luni este scris că, după pătimirea Sfântului Mucenic Ipolit, amândoi ighemonii, Deciu şi Valerian, au pierit într-a şaptea zi, astfel: Ei, încălecând pe caii lor şi mergând la privelişte, au pierit. Atunci în ceasul morţii, Deciu striga: „O, Ipolite, mă duci legat ca pe un rob?" Iar Valerian a strigat: „O, Lavrentie, cu lanţuri de fier mă tragi aşa legat?"

Scriitorii de fapte bisericeşti greci, au scris într-alt fel despre pieirea lui Deciu.

Evsevie Pamfil, episcopul Cezareei Palestinei, în cartea VII, în capul 1, spune că a fost ucis cu copiii lui.

Nichifor Calist, cartea V, în capul 13, povesteşte că a fost biruit de sciţi în război şi a fost ucis împreună cu fiul său.

Gheorghe Chedrinul, scriitorul de Istorii al Constantinopolului, a scris că, fiind biruit de sciţi, a fugit şi s-a înecat într-un iezer, iar fiul lui a fost ucis, şi trupurile lor n-au fost găsite.

Hronograful Apusului povesteşte că Deciu, fiind biruit de goţi, a fugit şi s-a înecat în iezer, iar fiul lui a fost ucis.

Deci, faţă de aceste nepotriviri, nimic nu îndrăznim să arătăm; este destul să ştim că necuraţii ighemoni au pierit cu sunet, iar sfinţii mucenici dănţuiesc cu Hristos.

LUNA AUGUST

ZIUA A PAISPREZECEA

SFÂNTUL PROOROC MIHEIA*

Sfântul Prooroc Miheia, cel dintâi cu acest nume, era cu neamul din seminţia lui Efrem, fiu al lui Imla. El a fost în Israel întru aceleaşi zile, în care a fost şi Sfântul Prooroc Ilie, împărăţind atunci peste Israel, în Samaria, Ahab şi cu Izabela; iar peste iudei, în Ierusalim, fiind împărat Iosafat. În vremea aceea, seminţiile celor doisprezece fii ai lui Iacov erau despărţite în două împărăţii: "a lui Iuda" şi "a lui Veniamin". Aceasta se numea împărăţia lui Iuda, iar scaunul ei era Ierusalimul.

Împărăţia celor zece seminţii era deosebită. Ea se numea "a lui Israel", iar scaunul aceleia era Samaria, şi în stăpânirea împărăţiei acelui Israel era seminţia lui Efrem, neamul şi patria Proorocului Miheia. Sfântul Miheia a certat mult pe Ahab, împăratul lui Israel, pentru aceleaşi greşeli pentru care l-a certat şi Sfântul Ilie.

Pe de o parte, pentru depărtarea lui de la Dumnezeu spre închinare de idoli, iar pe de alta, pentru nedreptăţile ce făcea. Împăratul ura pe proorocul care-l mustra, dar nu îndrăznea să-l ucidă, temându-se de pedeapsa lui Dumnezeu şi ruşinându-se de cinstea şi de sfinţenia îmbunătăţitului bărbat; deci se înfricoşa de împlinirea cuvintelor lui cele proroceşti. Însă proorocul, nedând loc mâniei celei nedrepte a împăratului, ieşea aiurea şi petrecea prin munţi, ca nu cumva arătându-se împăratului şi mustrându-l pe el, să-l pornească spre mânia ucigaşă.

---

* Să se ştie că erau doi prooroci cu numele de Miheia. Unul, care a proorocit lui Ahab, împăratul lui Israel, că va fi biruit şi ucis de asirieni în război; iar altul a fost acela care a proorocit despre naşterea lui Iisus Hristos în Betleem şi a scris carte de proorocie. Deci, în Minei s-a pus slujba celui de-al doilea, în Prolog este scris despre cel dintâi, iar în Sinaxar viaţa amândurora este amestecată într-una. Este de trebuinţă ca aici să punem viaţa fiecăruia deosebit, ca să fie arătată tuturor deosebirea între cei doi Miheia.

Într-acele zile, casa lui Ahab, împăratul lui Israel şi casa lui Iosafat, împăratul Iudeii, erau unite, căci Iosafat luase de la Ahab, după Ioram, cel dintâi fiu născut al său, pe Atalia, fiica lui, şi împăratul Iosafat venise din Ierusalim în Samaria, spre cercetare la împăratul Ahab; deci, între dânşii era legătură de rudenie. Când ei se veseleau, Ahab a rugat pe Iosafat să-i ajute la război împotriva împăratului Asiriei, ca să ia de la dânsul cetatea Ramot din Galaad, care era de demult a lui Israel; căci împăratul Asiriei stăpânea cu sila acea cetate. Iosafat a făgăduit lui Ahab că va merge el însuşi împreună cu dânsul la războiul acela şi i-a zis: „Precum voieşti tu, aşa şi eu, şi precum poporul tău, aşa şi poporul meu. Deci, vom merge împreună la război; dar mai întâi să întrebăm pe Dumnezeu, oare acel război ne va fi nouă cu câştig?" Şi îndată Ahab a adunat pe proorocii săi cei necuraţi şi mincinoşi, în număr de patru sute, între care unul era mare mincinos, anume proorocul Sedechia, fiul lui Hanan.

Toţi acei prooroci dădeau speranţă bună lui Ahab, zicându-i: „Mergi, şi Dumnezeu îţi va da ţie în mâini, nu numai cetatea Ramot, ci şi pe însuşi împăratul Asiriei!" Dar Iosafat, împăratul Iudeei, fiind drept şi credincios lui Dumnezeu, văzând şi înţelegând că între proorocii aceia nici unul nu era adevărat prooroc, ci toţi sunt înşelători şi momitori, a zis către Ahab, împăratul lui Israel: „Oare nu este aici altcineva, ca măcar acela, ca prooroc al Domnului, să întrebe pe Domnul şi să ne spună nouă adevărul?" Ahab a zis: „Este un bărbat care poate să întrebe pe Domnul şi să ştie adevărul de la El, acela este Miheia, fiul lui Imla; iar eu îl urăsc pe el, că nu-mi prooroceşte mie bune, ci totdeauna cele rele". Iosafat a zis lui Ahab: „Nu grăi aşa! Cheamă-l şi ascultă-l pe el şi nu te mânia când eşti certat de dânsul".

Ahab îndată a trimis să-l cheme pe Proorocul Miheia, pentru că într-acea vreme venise în Israel din munţii cei pustii. Când împăraţii amândoi şedeau pe scaunele lor, în podoaba şi slava lor, lângă porţile Samariei şi când toţi proorocii mincinoşi prooroceau înaintea lor, atunci cel mai mare prooroc, mincinosul Sedechia, făcuse nişte coarne de fier şi, trâmbiţând, a zis către împăratul Ahab: „Domnul zice aşa! Cu aceste coarne vei sfârşi şi vei prăpădi Siria şi o vei pierde". Asemenea şi toţi ceilalţi ziceau împăratului: „Să te sui la Ramot că vei birui pe împăratul Siriei şi Domnul ţi-l va da în mâinile tale". Dar trimisul care mersese să cheme pe Proorocul Miheia, a zis către el: „Iată, toţi proorocii bine prooroceşc împăratului; deci, te rog pe tine, ca şi tu să-i prooroceşti cu dânşii bine, ca să nu fie cuvintele tale potrivnice". Sfântul Miheia a

răspuns: „Viu este Domnul, că orice-mi va zice Domnul Dumnezeul meu, aceea voi grăi împăratului". Deci, venind Sfântul Miheia, a stat înaintea lui Ahab, împăratul lui Israel, care l-a întrebat, zicând: „Ascultă, Miheia, să merg oare la Ramot al Galaadului cu război, sau să mă opresc?" Iar proorocul, nedepărtând îndată întrebarea împăratului, ci trăgându-l mai ales pe el spre întrebarea cea mai cu dinadinsul, i-a zis cam fără să vrea: „Să te sui, că Domnul te va povăţui pe tine, şi-ţi va da în mâinile tale pe împăratul Asiriei!"

Atunci împăratul Ahab, văzându-l pe el că grăieşte cu îndrăzneală, a zis către dânsul: „Jură-te pe tine, ca să-mi spui mie adevărul înaintea Domnului!" Atunci Sfântul Miheia a zis cu îndrăzneală: „Am văzut pe tot Israelul risipit prin munţi, ca oile fără păstor". Cu aceste cuvinte proorocul a arătat că oastea lui Israel avea să se lipsească în război de păstorul său, adică de împărat; pentru că avea să fie ucis şi toţi aveau să fie prigoniţi prin munţi şi pustietăţi de ostaşii asirienilor, ca oile de lupi. Atunci Ahab, împăratul lui Israel, a zis către Iosafat, împăratul Iudeei: „Oare nu ţi-am spus eu ţie că acesta nu-mi va prooroci mie bune, ci numai rele?"

Iar Sfântul Miheia a zis: „Nu aşa, că şi eu aud cuvântul Domnului! Nu aşa! Am văzut pe Domnul Dumnezeul lui Israel şezând pe scaunul Său şi toată oastea cerească stătea înaintea Lui, de-a dreapta şi de-a stânga. Şi a zis Domnul: «Cine va înşela pe Ahab, împăratul lui Israel, ca să se suie sus şi apoi să cadă în Ramot al Galaadului?» Iar cei ce stăteau înaintea lui, unii au zis într-un fel, alţii, într-altul. Dar, venind un duh viclean, a stat înaintea Domnului şi a zis: «Eu îl voi înşela pe el!» Atunci Domnul a zis: «Cum îl vei înşela pe el?» Duhul cel viclean a zis: «Voi merge şi voi grăi minciuni prin gurile tuturor proorocilor lui». Iar Domnul a zis: «Mergi şi fă aşa!» Deci, să ştii, împărate - zice proorocul -, că duh mincinos este în gurile tuturor proorocilor tăi şi că aceia au grăit rele de tine!"

Aceasta zicând-o proorocul, a venit Sedechia, proorocul mincinos, şi a lovit pe Sfântul Miheia peste obraz, zicând: „Care Duh al Domnului ţi-a grăit ţie acestea?" Sfântul Miheia a răspuns: „Vei vedea împlinirea cuvintelor acestea! În ziua aceea vei fugi din cameră în cameră şi din casă în casă, vrând să te ascunzi de frica asirienilor!" Atunci împăratul Ahab, umplându-se de mânie, a poruncit să prindă pe Proorocul Miheia şi să-l arunce în temniţă, să-l hrănească pe el cu pâine şi cu apă de mâhnire, adică să-i dea lui foarte puţină pâine şi apă, numai să nu moară de foame şi de

sete; ca astfel să poată să fie viu până la întoarcerea împăratului, spre a fi muncit de dânsul; pentru că aşa zisese împăratul: „Ţineţi-l pe el, până ce mă voi întoarce cu pace!" Dar Sfântul Miheia a zis către împărat: „Dacă te vei întoarce cu pace, apoi să ştii că Domnul n-a grăit prin mine". Aceasta zicând-o proorocul, a strigat către popor, zicând: „Tot poporul o să audă aceasta". Apoi au pus pe Sfântul Miheia în temniţă în Samaria, cetatea de scaun a împărăţiei lui Israel. Împăratul Ahab, ducându-se la război, a fost ucis, după proorocia Sfântului Miheia. Despre aceasta se spune în cartea a II-a Paralipomena, în capitolul 18.

După moartea lui Ahab, a împărăţit în Israel, Ohozia. Despre sfârşitul Sfântului Prooroc Miheia nu se află nimic în dumnezeiasca Scriptură, decât numai în Prolog se spune cum că ar fi fost ucis de Ioram, fiul lui Ahab; dar Ioram, precum mai înainte s-a zis, era ginere, iar nu fiu al lui Ahab. Deci, este mai de crezut că proorocul lui Dumnezeu s-a sfârşit cu moarte mucenicească, ori de care chinuitor ar fi fost; că şi Izabela, femeia lui Ahab, rămânând văduvă după bărbatul său, şi Ohozia, fiul ei, primind împărăţia după tatăl său, şi ginerele lor, Ioram, împăratul Ierusalimului, toţi aceştia nu aveau să cruţe pe acela care a proorocit adevărul despre pierderea lui Ahab.

Deci, pomenirea acestui Sfânt Prooroc Miheia se pune în cinci zile ale lunii lui Ianuarie, în Mineiul cel mare şi în Sinaxarele lunilor sfinţilor de la Kiev. Însă se mai pomeneşte despre dânsul şi aceasta, că el a fost ucis pentru mustrarea fărădelegilor şi a fost aruncat într-o prăpastie; iar cei de aproape ai lui l-au scos şi l-au îngropat în pământul său, aproape de mormântul unui prooroc străin.

După acest dintâi Prooroc Miheia, trecând 150 de ani şi mai mult, a fost un alt Sfânt Prooroc Miheia tot cu acelaşi nume, care se cinsteşte în ziua de 14 august. Acesta a fost din seminţia lui Iuda, din satul cel aproape de Elevteropolis, care se numea Marasi; de aceea s-a numit şi morestinean. Acesta a proorocit în Ierusalim, pe vremea împăraţilor iudei, Iotam, Ahaz şi Iezechia. În acea vreme trăia şi Sfântul Prooroc Isaia. Sfântul Miheia certa pe oamenii care părăsiseră pe adevăratul Dumnezeu şi care se abătuseră la închinarea de idoli. El le zicea cu umilinţă: *Poporul Meu, ce v-am făcut Eu vouă? Cu ce v-am întristat pe voi sau cu ce v-am supărat? Răspundeţi-Mi! Fiindcă v-am scos din pământul Egiptului şi v-am izbăvit pe voi din casa robiei? Oare pentru aceasta M-aţi părăsit pe Mine şi pe idolii păgânilor i-aţi ales vouă zei?*

Şi iarăşi mustra răutăţile, nedreptăţile, jertfirile şi asuprelile; asemenea pe boieri, pe judecători şi pe cei mai mari, care făceau

rău oamenilor săraci şi scăpătaţi. *Stăpânitorii casei lui Iacov, care urâţi binele şi căutaţi răul, ascultaţi acestea: Oare nu este lucru vostru ca să înţelegeţi şi să faceţi judecată dreaptă între popor? Dar voi nu numai cu nedreptate chinuiţi pe cei săraci şi pe popoarele cele scăpătate şi nevinovate, dar aţi jupuit şi pielea de pe dânşii, oasele lor le-aţi pisat şi trupurile lor le-aţi zdrobit, ca să-i puneţi în căldare spre facerea de bucate. Ascultaţi acestea, cei mai mari ai casei lui Iacov, care urâţi judecata şi răzvrătiţi toate cele drepte, care zidiţi Sionul din sângiuiri şi Ierusalimul din nedreptăţi.*

Astfel proorocul mustrând pe cei păcătoşi şi arătând nedreptatea celor mustraţi, se tânguia pentru pierderea lor, suspinând şi strigând: *O, vai mie, de vreme ce m-am făcut ca acela care adună paie la secerişuri şi ca o agurida la culegerea viilor care n-au struguri; aşa nu sunt cei ce plac lui Dumnezeu! Vai mie, suflete! A pierit dreptcredinciosul de pe pământ şi nu mai este cel ce îndreptează pe oameni. Toţi întru sângiuiri se privesc, fiecare chinuieşte pe aproapele său cu răutate şi îşi pregătesc spre mai rău mâinile lor. Boierul cere daruri şi judecătorul grăieşte cuvinte de pace, asta este pofta sufletului său.*

Astfel sfântul prooroc, mustrând pe cei răi şi tânguindu-se pentru nepocăinţa lor, le proorocea mânia lui Dumnezeu, care venea asupra lor şi care avea să pedepsească mai întâi Samaria, cetatea cea cu întâiul scaun al împărăţiei lui Israel; căci într-aceea se începuse mai întâi păgânătatea idolească şi stricarea legii lui Dumnezeu şi faptele necurate ale păgânilor. Acea pedeapsă avea să ajungă şi Ierusalimul, adică, Samaria de asirieni, iar Ierusalimul de caldei, erau să se strice desăvârşit, după cum a judecat dreapta izbândire a lui Dumnezeu. Proorocul iarăşi se tânguia, zicând: „O, vai! O, vai, căci izbândirile au sosit!" Însă între toate aceste lucruri de mâhnire şi de bucurie, le-a vestit înainte că avea să se nască Domnul nostru în Betleem, Păstorul şi Mântuitorul sufletelor noastre, şi a zis: „Iar tu, Betleeme, pământul lui Iudeei, întru nimic nu vei fi mai mic între stăpânii Iudeei, pentru că din tine va ieşi Povăţuitor, Care va paşte pe poporul Meu Israel!" Celelalte cuvinte ale acestui sfânt prooroc sunt scrise în cartea lui proorocească.

După acea multă proorocie despre cele ce aveau să fie, nu se ştie cum Sfântul Miheia şi-a sfârşit viaţa; însă nu se pare că sfârşitul lui i-a fost mucenicesc, căci se scrie despre dânsul în viaţa şi în cartea Sfântului Prooroc Ieremia, când popii şi proorocii mincinoşi şi mulţimea poporului voiau să ucidă pe Ieremia, unii din bătrâni îl apărau, zicând către sobor: „Aduceţi-vă aminte de Proorocul Miheia din Moreşet. Acela în zilele lui Iezechia, împăratul

Iudeii, a zis către tot poporul: Aşa zice Domnul Savaot: «Sionul se va ara ca o ţarină şi Ierusalimul va fi ca o movilă de dărâmături şi muntele templului acestuia va fi ca o luncă de dumbravă». Pentru aceste cuvinte au doară l-au ucis pe el Iezechia împăratul şi tot poporul iudeu? Oare nu s-au temut de Domnul?"

Din aceste cuvinte se arată că Sfântul Miheia nu este ucis; ci, după petrecerea vieţii sale plăcută lui Dumnezeu, el s-a sfârşit în pace. El a murit şi fost îngropat în satul Marisi, cel de moştenire. Iar cinstitele lui moaşte s-au aflat după mulţi ani, împreună cu moaştele sfântului Prooroc Avacum, în împărăţia marelui Teodosie, prin descoperirea lui Dumnezeu, fiind Zevin episcop al Elefteropoliei, pentru care fie slavă Dumnezeului nostru, acum şi pururea şi în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC MARCEL, EPISCOPUL APAMIEI

Acesta a trăit pe vremea împărăţiei lui Teodosie, fiind din insula Cipru, unde i s-a încredinţat dregătorie lumească. Prin ocârmuirea lui, a minunat pe toţi cu buna cinstire şi cu amănuntimea la lucru. După ce a fost aşezat episcop al Apamiei celei din Siria, chibzuia cu dreptate şi cu cuvioşie. Apoi a ajuns fierbinte râvnitor al credinţei celei întru Hristos, întemeind biserici spre slava lui Dumnezeu, şi capiştile idoleşti surpând. Pentru aceasta fiind prins de închinătorii la idoli şi aruncat în foc, a primit cununa muceniciei.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢIREA BISERICII DIN MÂNĂSTIREA PECERSCA, A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU*

Să se ştie de toţi, căci cu voia şi cu purtarea de grijă a Domnului şi cu rugăciunile Preacuratei Maicii Lui, această biserică s-a zidit din piatră, s-a împodobit şi s-a sfinţit în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, încuviinţată de Dumnezeu şi asemenea cerului. Este aşezată în sfânta lavră cea mare făcătoare de minuni,

* Povestirea despre zidirea, împodobirea şi sfinţirea Mânăstirii Pecersca, celei din Kiev, ce este zidită de piatră, în numele Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a scris de Simon, episcopului Vladimirului şi al Suzdalului.

a cuvioşilor şi purtătorilor de Dumnezeu părinţilor noştri Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi, care este cea dintâi în tot pământul Rusiei. Adică, întâi pentru începutul cel făcut cu minune a zidirii ei. Să începem cuvântul cu fericitul episcop Simeon, astfel:

Pe pământul nemţesc a fost un domn, African, frate cu Iacun cel orb, care a fugit altădată în haine ţesute cu mătase, bătându-se cu ceata sa după Iaroslav, cu Mitislav, fratele lui cel cumplit. Acest African avea doi fii, Friand şi Şimon; iar după moartea tatălui lor, Iacun i-a izgonit pe amândoi din stăpânirea lor. Deci, Şimon a venit în Rusia, la binecredinciosul domn Iaroslav, care, primindu-l, îl avea în mare cinste. El i-a dat lui Vsevolod, fiul său, ca să fie mai mare la dânsul. Acest Şimon a luat stăpânire mare la Vsevolod, având mare dragoste de Sfânta Mânăstire Pecersca; iar pricina dragostei lui a fost aşa:

În timpul domniei lui Iziaslav Iaroslavici din Kiev, au venit polonezii asupra pământului Rusiei; deci, s-au adunat împotriva lor trei domni Iaroslavici: Iziaslav, Sviatoslav şi Vsevolod, având cu sine şi pe acest Şimon. Aceştia au mers la Cuviosul Antonie pentru rugăciune şi binecuvântare de război. Stareţul, deschizând nemincinoasa sa gură, le spunea despre pierzarea care era să fie lor; iar acest neamţ, căzând la picioarele stareţului, se ruga să fie păzit de nişte primejdii ca acestea. Fericitul i-a zis: „O, fiule, mulţi din voi vor cădea de ascuţişul sabiei şi, fugind de pizmaşi, vor fi călcaţi şi răniţi şi se vor îneca în apă; iar tu, fiind mântuit, ai să fii pus aici în biserica care se va zidi". Ajungând ei la râul Altii, cetele s-au lovit din amândouă părţile şi, prin mânia lui Dumnezeu, creştinii au fost biruiţi. Domnii fugind, voievozii lor au fost ucişi cu mulţi ostaşi într-acea lovire, unde şi Şimon a căzut rănit în mijlocul lor. Deci, privind în sus spre cer, a văzut o biserică mare, şi şi-a adus aminte de cuvintele Mântuitorului, care le-a auzit altădată, şi a zis: „Doamne, izbăveşte-mă de această moarte amară, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale şi ale cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie".

Îndată o putere l-a scos de acolo, dintre cei morţi, l-a tămăduit de răni şi pe toţi ai săi i-a găsit sănătoşi. Apoi, întorcându-se, a mers iarăşi la fericitul Antonie şi i-a spus lui, afară de aceasta, un lucru de mirare, zicând aşa: Tatăl meu, African, a făcut o cruce foarte mare, ca de zece coţi, şi pe ea a închipuit asemănarea dumnezeieştii împărăţii a lui Hristos. Aceştia, făcându-i cinste, au pus un brâu pe mijlocul ei, având cincizeci de grivine de aur şi pe capul ei o cunună de aur; iar când m-a izgonit din stăpânirea mea, Iacun, unchiul meu, eu am luat brâul de la Hristos şi cununa de pe capul

Lui. Atunci am auzit un glas de la chipul Care s-a întors spre mine şi mi-a zis: „Omule, să nu pui pe capul tău această cunună, ci s-o duci la locul cel pregătit ei, unde se va zidi de Cuviosul Antonie, biserica Maicii Mele, şi s-o dai în mâinile aceluia, ca s-o atârne înaintea jertfelnicului Meu".

Eu, de frică, am căzut şi zăceam amorţit ca un mort. După aceea, sculându-mă, am intrat în corabie şi, plutind noi, s-a făcut un vifor mare, încât noi toţi ne deznădăjduisem de viaţă. Atunci mi-am adus aminte de brâul de care n-am auzit nimic şi am început a striga: «Doamne, iartă-mă că mor astăzi pentru acest brâu, pe care l-am luat de la cinstitul Tău chip cel cu asemănare de om». Atunci, deodată am văzut o biserică sus şi gândeam: "De unde este această biserică?" Apoi s-a auzit un glas, zicând: „Aceea care are să se zidească de cuviosul, în numele Maicii Domnului, precum o vezi cu mărimea şi înălţimea, o va măsura cu brâul cel de aur, de douăzeci de brâie în lărgime, de treizeci în lungime, iar în înălţime va fi de cincizeci; iar tu vei fi pus într-însa".

Făcându-se aceasta, s-a liniştit marea, iar noi toţi am preamărit pe Dumnezeu şi ne-am mângâiat cu bucurie foarte mare, că scăpasem de moarte. Spunând acestea, a zis: „Părinte, până acum nu ştiam unde se va zidi biserica ce mi s-a arătat, până ce nu am auzit din cinstita ta gură, că aici am să fiu pus în biserica ce se va zidi". Deci, îndată a luat brâul de aur şi l-a dat Cuviosului Antonie, zicând: „Iată măsura temeliei acelei biserici". Asemenea dându-i şi cununa, a zis: „Această cunună să se pună la Sfântul Jertfelnic". Stareţul a lăudat pe Dumnezeu pentru aceasta şi a zis: „Fiule, de acum înainte nu te vei mai numi Şimon, ci Simon". Apoi Sfântul Antonie, chemând pe fericitul Teodosie, a zis: „Simon acesta voieşte să ridice biserica aceea. Sfântul a dat fericitului brâul şi cununa şi de atunci el avea mare dragoste către Sfântul Teodosie; deci, i-a dat multă avere, pentru întemeierea bisericii arătată de Dumnezeu şi se ducea la dânsul adeseori.

Odată Simon s-a dus la fericitul Teodosie şi, după obişnuita lui vorbă, i-a zis: „Părinte, doresc un dar de la tine!" Teodosie i-a răspuns: „Ce pofteşti, măria ta, fiule, de la smerenia noastră?" Şi a zis: „Îmi trebuie de la tine, un dar foarte mare şi mai presus de puterea mea!" Teodosie i-a zis iar: „Fiule, ştii sărăcia noastră, că de multe ori nu avem nici pâine pentru hrana de toate zilele şi nu ştiu dacă am altceva". Simon a zis: „Îmi vei da, dacă vei voi, că poţi după darul ce ţi-a dat Domnul, care te-a numit cuvios". Luând eu cununa de pe capul lui Iisus, El mi-a zis: „S-o duci la locul gătit ei şi s-o dai în mâinile cuviosului, care va zidi biserica Maicii

Mele!" Deci, aceasta doresc de la tine, să-mi dai cuvânt să mă binecuvinteze sufletul tău, precum în viaţă aşa şi după moartea mea şi a ta". Sfântul a răspuns: „O, Simone, cererea ta este mai presus de putere; dar dacă mă vei vedea ducându-mă din lumea aceasta şi dacă, după ducerea mea, biserica va fi aşezată aici şi rânduielile cele obişnuite de vor fi păzite într-însa, să fii încredinţat că am îndrăzneală către Dumnezeu; iar acum nu ştiu dacă este primită rugăciunea mea!" Simon a zis: „Eşti mărturisit de Domnul, pentru că eu singur am auzit despre tine, din preacurata gură a sfântului Lui chip. De aceea mă rog de tine, ca, precum te rogi pentru monahii tăi, tot aşa să te rogi şi pentru mine, păcătosul, pentru fiul meu, Gheorghe, şi pentru toţi ai neamului meu". Sfântul s-a făgăduit şi a zis: „Mă rog, nu numai pentru aceştia, dar şi pentru toţi cei ce iubesc acest loc sfânt".

Atunci Simon, închinându-se până la pământ, a zis: „Părinte, nu voi ieşi de aici, până nu mă vei încredinţa prin scrisoare". Cuviosul, fiind silit pentru dragostea lui, a scris astfel: „În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, pentru rugăciunea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria, a sfintelor puteri celor fără de trupuri...", şi celelalte cuvinte ale rugăciunii preoţeşti cea de iertare, care se sfârşeşte prin acestea: „Să fii iertat în veacul acesta şi în cel ce va să fie, când va veni Dreptul Judecător să judece viii şi morţii". Această rugăciune de atunci a început a o pune în mâinile celor ce-au murit, precum Simon poruncise cel dintâi să-i fie pusă în mâna lui. Sfântul a mai scris lângă această rugăciune a lui Simon şi aceasta: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni în Împărăţia Ta, ca să răsplăteşti fiecăruia după faptele lui. Atunci, Stăpâne, învredniceşte şi pe robii Tăi, Simon şi Gheorghe, să stea de-a dreapta Ta, întru slava Ta şi să audă glasul Tău cel blând: *Veniţi, dreptcredincioşii Părintelui Meu, de moşteniţi Împărăţia cea gătită pentru voi de la alcătuirea lumii*".

Simon a zis iar: „Părinte, roagă-te şi acestea: Să se ierte păcatele părinţilor mei şi ale rudeniilor mele!" Cuviosul Teodosie, ridicându-şi mâinile, a zis: „Să vă binecuvinteze Domnul din Sion şi veţi vedea bunătăţile Ierusalimului în toate zilele vieţii voastre, până la cei mai de pe urmă ai neamului vostru!" Simon a luat rugăciunea şi binecuvântarea de la sfântul ca pe un mărgăritar de mare preţ, împreună cu scrisoarea, care dorea să n-o lase până se va duce în mormânt, precum a şi fost la urmă. El fiind neamţ mai-nainte, de atunci, cu darul lui Dumnezeu şi prin învăţătura Sfântului Teodosie, a lăsat credinţa latinească şi a primit cu adevărat credinţa ortodoxă a lui Hristos, cu toată casa sa, în care erau ca la

trei mii de suflete, împreună cu preoţii lor. Iar aceasta s-a făcut pentru minunile ce se făceau de către cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi. După multă vreme, când s-a întemeiat sfânta biserică a Pecerscăi, întâi s-a pus episcop Simon, după descoperirea de sus şi după porunca Cuviosului Antonie.

Drept aceea, acest Simon vrednic de laudă a arătat, după darul ce i s-a dat, că zidirea sfintei biserici Pecersca, mai înainte de a fi pe pământ, s-a închipuit şi s-a zugrăvit mai întâi pe cer; astfel că s-a împlinit cuvântul psalmistului: *Însuşi cel Preaînalt a întemeiat-o...* Acest lucru s-a adeverit după aceasta şi mai arătat, prin mijlocirea Împărătesei cerului, în acest chip: trecând câţiva ani, după ce Simon a dat brâul şi coroana, au venit din Constantinopol la cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi, patru meşteri de biserici, zidari de piatră, oameni foarte bogaţi, şi au grăit: „Unde voiţi să începem a zidi biserica?" Ei au răspuns: „În locul unde va arăta Domnul!" Meşterii au zis: „Minunat lucru cereţi! Vremea morţii voastre o ştiţi, iar locul bisericii nu l-aţi însemnat încă, dându-ne atâta aur pentru zidire!"

Cuvioşii Antonie şi Teodosie au chemat pe toţi fraţii şi au întrebat pe greci, zicând: „Spuneţi-ne adevărul, ce este ceea ce grăiţi?" Meşterii au răspuns: „Noi dormeam în casele noastre, şi dimineaţa, când a răsărit soarele, au venit la fiecare dintre noi nişte tineri frumoşi la chip şi ne-au zis: «Vă cheamă Împărăteasa la Vlaherna!» Ducându-ne, am luat cu noi pe prietenii şi rudeniile noastre şi am ajuns în Vlaherna toţi o dată. Întrebând, am auzit o chemare la împărăteasa şi că unii chemători au fost la noi. Deci, am văzut pe Împărăteasă şi mulţime de ostaşi împrejurul ei, iar ea ne-a zis: „Voiesc să-mi zidiţi o biserică în Kievul Rusiei şi vă poruncesc să vă luaţi aur pentru trei ani şi să vă duceţi să începeţi zidirea ei".

Noi, închinându-ne, am zis: „O, Doamnă Împărăteasă, ne trimiţi în ţară străină! La cine vom merge?" Iar ea ne-a zis: „Iată, trimit şi pe Antonie şi Teodosie, aceştia care stau aici de faţă". Iar noi am zis: „Atunci pentru ce ne dai aurul acesta pentru trei ani? Spune-ne aceasta! Ca să avem hrană şi cele de trebuinţă? Că tu singură ştii cu ce ne vei dărui pe noi". Iar împărăteasa ne-a zis: „Acest Antonie vă va binecuvânta numai la lucru şi se va duce la viaţa veşnică; iar Teodosie, după doi ani, va merge după dânsul. Pentru aceea luaţi aur pentru plata voastră şi mergeţi; iar a vă dărui cineva ca mine nu poate. Eu vă voi da *cele ce ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit,* şi singură voi veni să văd biserica şi voi locui într-însa".

După acestea ne-a dat moaştele Sfinţilor Mucenici Artemie, Polieuct, Leontie, Acachie, Areta, Iacov şi Teodor, zicându-ne: „Să puneţi acestea în temelia bisericii!" Luând noi sfintele moaşte, aurul şi toate cele de trebuinţă, am întrebat pe împărăteasă de mărimea bisericii şi ea ne-a zis: „Măsura am trimis-o; este brâul Fiului meu, după dorinţa Lui; deci, ieşiţi la văzduh şi vedeţi măsura ei". Noi am ieşit la văzduh şi am văzut biserica. Deci, intrând iarăşi, ne-am închinat Împărătesei şi am întrebat-o: „O, Doamnă, care o să fie numele bisericii?" Iar ea ne-a zis: „Voiesc să o numesc cu numele meu". Noi n-am îndrăznit să o întrebăm cum îi este numele. Însă împărăteasa singură a zis: „Biserica va fi a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu". Şi dându-ne această icoană, ne-a zis: „Aceasta să mă reprezinte acolo (adică locţiitoare a Preasfintei Fecioare Maria)". Noi, închinându-ne ei, am plecat la casele noastre, având această icoană, pe care am luat-o din mâinile Împărătesei.

Auzind toţi aceasta, au preamărit pe Dumnezeu şi pe ceea ce l-a născut pe El. Deci, Sfântul Antonie a zis meşterilor: „O, fiilor, noi niciodată n-am ieşit la voi, din acest loc". Iar grecii au zis cu jurământ: „Din mâinile voastre am luat aurul Împărătesei, înaintea multor martori! Dar şi până la corabie v-am petrecut, şi după plecarea voastră, petrecând o lună acasă, am pornit pe cale; deci astăzi este a zecea zi de când am ieşit din Constantinopol".

Cuviosul Antonie iarăşi le-a zis: „O, fiilor, de mare dar v-a învrednicit pe voi Hristos, căci sunteţi săvârşitori ai voinţei Lui. Tinerii ce v-au chemat pe voi, sunt îngeri luminaţi, iar Împărăteasa cea din Vlaherna, care s-a arătat vouă, este Preasfânta Născătoare şi pururea Fecioară Maria! Ostaşii dimprejurul ei sunt iarăşi îngereştile puteri cele fără de trupuri. Asemănarea noastră şi aurul dat vouă, Dumnezeu ştie, precum singur a voit a face pentru robii Săi. Deci, binecuvântată este venirea voastră, că aţi avut bună călătorie împreună cu această icoană cinstită a Născătoarei de Dumnezeu, care v-a răsplătit vouă, precum s-a făgăduit, cu cele ce *ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit*. Nimeni nu poate să le dea, decât numai Preasfânta Fecioară şi Fiul ei, Domnul Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, al Cărui brâu şi coroană s-au adus aici de un neamţ, care a spus măsura, lungimea, lărgimea şi înălţimea bisericii Preacuratei".

Grecii cu frică s-au închinat sfinţilor şi au întrebat, ca şi mai înainte, unde este locul pentru zidirea bisericii. Cuviosul Antonie a zis: „Trei zile vom petrece rugându-ne, şi Domnul ne va arăta locul". La începutul acelui lucru, prin îndemnare dumnezeiască, s-a adunat pe câmp o mulţime de oameni nechemaţi de nimeni,

alegând locul pentru întemeierea acestei biserici, unii zicând unele, iar alţii, altele, şi n-au găsit loc cuviincios. Moşia domnească era aproape şi după purtarea de grijă a lui Dumnezeu, mergea pe alături binecredinciosul domn Sviatoslav, care, văzând atât de mult popor, a întrebat ce fac acolo. Înştiinţindu-se el, s-a abătut din cale şi s-a apropiat de dânşii şi ca îndemnat de Dumnezeu, le-a arătat locul pe moşia sa şi le-a poruncit ca acolo să zidească biserica aceea.

Cuvioşii s-au rugat însă până la trei zile. Deci, Cuviosului Antonie, rugându-se în noaptea întâi, i S-a arătat Domnul, zicându-i: „Antonie, ai aflat har înaintea Mea". Iar Cuviosul Antonie a zis: „Doamne, dacă am aflat har înaintea Ta, să fie rouă peste tot pământul, iar locul pe care binevoieşti a-l sfinţi, să fie uscat". Dimineaţa a aflat locul uscat, acolo unde este acum biserica; iar peste tot pământul era rouă. Asemenea, rugându-se Sfântul Antonie în noaptea a doua, a zis: „Doamne, să fie peste tot pământul uscat, iar pe sfântul loc rouă". Deci, mergând, a aflat aşa. A treia zi, stând la locul acela, s-a rugat. Apoi Cuviosul Antonie, binecuvântând locul, a măsurat lungimea şi lăţimea cu brâul Domnului Hristos cel de aur, adus de Simon de la nemţi, după măsura pe care Simon a auzit-o din cer, pe când era pe mare.

Cuviosul Antonie, ridicându-şi mâinile spre cer, a zis cu glas, precum a zis Ilie: „Ascultă-mă pe mine, Doamne, ascultă-mă astăzi cu foc, ca să cunoască toţi oamenii aceştia, că Tu eşti cel ce voieşti aceasta". Şi îndată a căzut foc din cer şi a ars toate vreascurile şi mărăcinii, a luat roua şi a făcut şanţ în chipul săpăturii pe locul cel măsurat, iar cei ce erau cu sfântul, de frică au căzut ca morţi. Astfel, cu darul lui Dumnezeu, s-a adeverit desăvârşit locul ales de Dumnezeu, începându-se prin rugăciune de Sfântul Antonie. Deci darul Domnului se arăta trecând spre locul acela; că uneori trecea văpaie ca un curcubeu de la biserica cea veche, iar alte ori treceau îngeri ducând icoana. Aceasta se scrie la rugăciunea Sfântului Teodosie şi în viaţa lui.

Astfel adeverindu-se locul, s-a întemeiat sfânta şi de minuni făcătoarea biserică Pecersca, cea de piatră, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de cuvioşii părinţii noştri, Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi, în anul 6597 de la zidirea lumii; iar de la naşterea lui Hristos, 1089, pe vremea iubitorului de Dumnezeu, episcopul Mihail, a preasfinţitului mitropolit al grecilor, Gheorghe, şi în zilele binecredinciosului domn, Sviatoslav Iaroslavici, care cu mâinile sale a început a săpa temelia, şi a dat fericitului Teodosie spre ajutor 100 de grivine de aur (monede slavone).

Ei au pus în temelie moaştele sfinţilor mucenici, date meşterilor în Vlaherne de Preasfânta Născătoare de Dumnezeu după a cărui proorocie, Cuviosul Antonie, mai trăind după aceea puţină vreme, s-a dus în acelaşi an la odihna veşnică. Deci, urmându-i, fericitul Teodosie avea mare sârguinţă pentru zidirea bisericii. Însă la doi ani după înălţarea din temelie a bisericii, s-a înălţat şi el de la pământ la cer. Când fericitul Ştefan a luat egumenia după fericitul Teodosie, a zidit desăvârşit sfânta biserică Pecersca, în anul al treilea. Deci, fericitul Ştefan a văzut singur acele minuni preaslăvite, cum meşterii au venit aducând icoana şi cum au spus vedenia Împărătesei din Vlaherna. De aceea, pentru plecarea sa din Mânăstirea Pecersca, întru pomenirea acelor preaslăvite minuni, a zidit la Clova biserica Vlahernei. Binecredinciosul domn Vladimir Monomahul Vsevolodevici, era tânăr, când a văzut acele minuni, adică când a căzut foc din cer şi a ars şanţul, unde s-a pus temelia bisericii.

Despre minunea aceasta ducându-se vestea în tot pământul Rusiei, a mers şi voievodul Vsevolod din Periaslav împreună cu fiul său, Vladimir, care atunci era bolnav, ca să vadă minunea aceea. Deci, învelindu-se cu brâul cel de aur, îndată s-a însănătoşit cu rugăciunile părinţilor noştri, Antonie şi Teodosie. De aceea, acest iubitor de Hristos, Vladimir, a luat măsură după această de Dumnezeu însemnată biserică a Pecerscăi şi întru a sa domnie în cetatea Rostov, a zidit o biserică după toată asemănarea, în înălţime, în lungime şi în lăţime. Acesta a scris încă pe hârtie şi locul unde vine fiecare praznic în sfânta biserică, ca astfel să zugrăvească şi el biserica sa întocmai; deci, toate acestea le-a făcut spre rânduiala bisericii sale. Fiul aceluia, voievodul Georgiei, auzind de la tatăl său, Vladimir, cele ce a făcut pentru această biserică, a zidit şi el în a sa domnie, în cetatea Suzdal, o biserică tot după acea măsură. Deci, să povestim de aici înainte şi despre înfrumuseţarea icoanelor acestei sfinte biserici.

După zece ani de la venirea meşterilor, care veniseră să zidească biserica, au venit, tot din Constantinopol, meşteri zugravi de icoane la fericitul Nicon, care pe atunci era egumen al Pecerscăi, şi i-au zis: „Adu-ne aici de faţă pe cei care s-au sfătuit cu noi pentru zugrăvirea icoanelor, că voim să ne înţelegem cu dânşii. Aceia ne-au arătat nouă, să împodobim o biserică mică şi aşa ne-am şi tocmit cu dânşii; dar acum iată că această biserică este foarte mare. Deci, luaţi-vă aurul vostru, iar noi ne vom întoarce la Constantinopol".

Egumenul, auzind aceasta, s-a îndoit şi a zis zugravilor: „Ce fel erau acei oameni, care s-au tocmit cu voi?" Iar zugravii arătându-i lui asemănarea, chipul şi numele lor - unul era Antonie şi altul Teodosie -, egumenul a zis către dânşii: „Fiilor, nu ni se cade nouă, să vă arătăm pe aceia, că mai înainte cu zece ani s-au dus la Domnul, şi de atunci neîncetat se roagă pentru noi, păzind această biserică, ferindu-şi mânăstirea lor şi purtând de grijă celor ce vieţuiesc într-însa".

Acestea auzindu-le zugravii, s-au spăimântat şi, aducând neguţători mulţi, care veniseră cu dânşii de acolo, au zis egumenului: „Înaintea acestora ne-am tocmit cu dânşii şi am luat aur din mâinile lor şi tu nu voieşti să ni-i arăţi pe ei! De au murit, arată-ne nouă chipul lor, ca şi aceştia să-i vadă, doar au fost şi ei cu noi". Atunci egumenul a scos înaintea tuturor icoana cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi; iar grecii, văzând chipul lor, s-au închinat, zicând: „Aceştia sunt cu adevărat şi noi credem că sunt vii şi după moarte! Deci, ei pot să ajute, să apere şi să mântuiască pe cei ce aleargă la dânşii".

Atunci negustorii au dat egumenului tot ce aduseseră de vânzare, cu care după aceea au înfrumuseţat Sfântul Altar; iar zugravii au început a se căi de greşeala lor şi spuneau acestea: „Când plecam cu corabia la Caneea, am văzut biserica aceasta mare la înălţime şi am întrebat pe cei ce erau acolo: «Ce biserică este aceasta?» Ei ne-au răspuns că este Pecersca, ai cărei împodobitori sunteţi voi; iar noi, mâniindu-ne că era prea mare, voiam să fugim înapoi în jos. Într-acea noapte s-a pornit un vifor mare pe râu; iar când ne-am trezit de dimineaţă, ne-am aflat aproape de Tripoli, şi luntrea mergea singură în susul apei, iar noi, oprind-o pe ea cu anevoie, am stat toată ziua socotindu-ne ce va fi aceasta. Noi, nevâslind atâta cale, am trecut-o într-o noapte, pe care alţii, cu mare osteneală, abia ar fi putut-o trece în trei zile. În cealaltă noapte, am văzut în vedenie această biserică şi această icoană de minuni făcătoare a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, numită "Arătătoarea", zicându-ne nouă: «Oamenilor, de ce vă tulburaţi în deşert, nesupunându-vă Fiului meu şi la ai mei? De nu mă veţi asculta şi de veţi căuta să fugiţi înapoi, vă voi lua cu luntrea voastră şi vă voi duce la biserica mea. Aceasta să o ştiţi, că de acolo nu veţi mai ieşi; ci, călugărindu-vă în mânăstirea mea, veţi sfârşi viaţa voastră aici; iar eu vă voi mijloci milă în veacul ce are să fie, pentru aceşti iconomi, Antonie şi Teodosie». Deci, noi, sculându-ne de dimineaţă, am voit să fugim în jos; dar ne-am ostenit vâslind, pentru că luntrea mergea împotrivă. Drept aceea,

supunând-ne, ne-am lăsat în voia şi puterea lui Dumnezeu, şi degrab luntrea a sosit singură lângă mânăstire".

Acestea spunându-le ei, toţi monahii, împreună cu ceilalţi meşteri şi zugravi, au preamărit pe Dumnezeu, pe Preasfânta Fecioară Maria, icoana ei făcătoare de minuni şi pe cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie. Apoi zugravii s-au apucat de zugrăvitul sfintei biserici, ajutându-le Domnul prin celelalte semne ce urmau, precum şi din aceasta când meşterii împodobeau cu musii altarul acestei biserici a lui Dumnezeu, atunci chipul Preasfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu s-a închipuit singur în altar. Deci, zugravii, fiind înăuntrul altarului, toţi au văzut acea minune înfricoşată.

Privind ei spre acel chip, deodată s-a luminat chipul acela, mai mult decât soarele, încât, neputând să privească la el, au căzut cu feţele în jos spăimântaţi; apoi puţin arătându-se, voiau să vadă minunea ce se făcuse, când, iată, că din gura chipului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a zburat în sus un porumbel alb, spre chipul Mântuitorului şi acolo s-a ascuns; iar cei ce erau în biserică, priveau cu toţii de va mai ieşi. Deci, tot privind ei, porumbelul iarăşi a zburat din gura Mântuitorului, şi umbla prin toată biserica, zburând pe la fiecare cap al sfinţilor, la unii şezând pe pământ, iar la alţii pe cap. După aceea, zburând în jos, a stat după icoana "Arătătoarea", făcătoarea de minuni, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, iar cei ce stăteau jos, voiau să prindă porumbelul. Deci, punând scara, nu l-au găsit după icoană, nici după catapeteasmă, şi, căutându-l pretutindeni, nu vedeau unde se ascunsese; şi toţi stăteau privind la icoana ce se arătase în altar; când, iată, înaintea lor a zburat din gura acelui chip al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

El a zburat spre chipul Mântuitorului, iar cei ce stăteau jos, au strigat către cei de sus care zugrăveau: „Prindeţi-l!" Ei şi-au întins mâinile, vrând să-l prindă; dar porumbelul iarăşi a zburat în gura Mântuitorului, şi, iată, iarăşi a strălucit cu acea lumină, mai mult decât soarele. Căzând ei cu faţa în jos, s-au închinat Domnului că s-au învrednicit a vedea lucrarea Preasfântului Duh, care petrecea într-acea biserică sfântă a Pecerscăi. Meşterii zugravi de icoane, împodobind sfânta biserică cea asemenea cu cerul cu atâta facere de minuni, se împodobeau şi ei singuri cu felurite bunătăţi. Ei, vieţuind în chip monahicesc cu plăcere dumnezeiască, şi-au sfârşit viaţa într-aceeaşi sfântă mânăstire a Pecerscăi, precum au făcut şi meşterii zidari de piatră; deci, amândoi sunt puşi în pridvorul său, în peştera Cuviosului Antonie, care se află şi până acum

nestricată. Astfel s-a împlinit proorocia, pe care au auzit-o acei fericiţi zugravi. Când voiau să se întoarcă în Constantinopol, li s-a arătat lor sfânta biserică a Pecerscăi, şi preacinstita ei icoană, care le-a zis: „Nu veţi ieşi de aici, ci călugărindu-vă, astfel veţi sfârşi viaţa voastră".

Se cuvine să pomenim aici încă şi o altă minune aleasă, despre acea sfântă biserică de piatră a Pecerscăi, a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zidită şi împodobită de Dumnezeu, şi despre preacinstita ei icoană, cea făcătoare de minuni.

Au fost doi bărbaţi slăviţi, din cetatea Kievului, prieteni între ei, anume Ioan şi Serghie. Aceştia, mergând la biserica Pecersca, au văzut, la icoana cea făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, o lumină mai mare decât soarele şi înaintea ei au fost primiţi în duhovnicească frăţie. După mulţi ani, Ioan s-a îmbolnăvit de moarte şi, lăsând pe fiul său, Zaharia, care era de cinci ani, a chemat pe fericitul Nicon, egumenul Pecerscăi. El şi-a împărţit averea la săraci, iar partea fiului său, o sută de grivine de argint şi o mie de grivine de aur, a dat-o lui Serghie, căruia i-a încredinţat spre pază pe fiul său, Zaharia, ca unui prieten al său şi frate credincios. Când fiul lui va creşte mare, atunci să-i dea argintul şi aurul; deci, rânduind acestea, după puţină vreme a murit.

Zaharia, ajungând la vârsta de cincisprezece ani, voia să-şi ia argintul şi aurul de la Serghie; dar acesta, rănindu-se de diavolul şi socotind să-şi câştige bogăţie, a voit să-şi piardă sufletul, căci a răspuns tânărului: „Tatăl tău a dat toată averea lui Dumnezeu, deci cere argintul şi aurul de la El. El îţi este dator să-ţi dea averea! Eu nu sunt dator cu nici un galben, nici tatălui tău, nici ţie. Aceasta ţi-a făcut-o tatăl tău cu nebunia sa. El şi-a împărţit toată averea sa în milostenie, iar pe tine te-a lăsat sărac şi scăpătat". Tânărul, auzind acestea, a început a plânge de nevoia sa, şi a trimis la Serghie cu rugăminte, zicându-i: „Dă-mi mie măcar jumătate din moştenirea mea şi cealaltă jumătate să fie a ta", dar Serghie ocăra cu cuvinte aspre pe tatăl lui şi pe el însuşi.

Apoi Zaharia a cerut a treia parte, după aceea a zecea şi, văzându-se pe sine lipsit cu totul, a zis lui Serghie: „Dacă n-ai luat, vino şi te jură mie în biserica Pecerscăi, înaintea icoanei făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, unde ai legat cu tatăl meu legătura prieteniei de fraţi". Serghie a mers cu îndrăzneală la biserică şi, stând înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, s-a jurat, zicând: „N-am luat o mie de grivine de argint, nici o sută de grivine de aur". Când a voit să sărute icoana, n-a putut să se apropie de dânsa; apoi, ieşind afară, a început a striga:

„Cuvioşilor părinţi, Antonie şi Teodosie, nu porunciţi să mă piardă acest înger nemilostiv, ci rugaţi-vă Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, să gonească de la mine pe diavolii cei mulţi, cărora sunt dat, şi să ia din cămara mea argintul şi aurul pecetluit". Atunci a căzut frică mare peste toţi şi de atunci, nu dădeau voie nimănui să se jure înaintea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Apoi, trimiţând, au luat vasul cel pecetluit şi au găsit într-însul două mii de grivine de argint şi două sute de grivine de aur, pentru că aşa a îndoit Domnul, Răsplătitorul milostivilor; iar Zaharia le-a dat toate egumenului, ca să le cheltuiască precum va voi, iar el s-a călugărit şi şi-a sfârşit viaţa sa la Sfânta Mânăstire Pecersca. Egumenul, cu argintul şi cu aurul acela, a zidit biserica Sfântului Ioan Înainte Mergătorul, unde se suie la palatul sfintei biserici celei mari a Pecerscăi, întru pomenirea boierului Ioan şi a fiului său, Zaharia, al cărora a fost argintul şi aurul. Aceste însemnări, despre minunile icoanei scriindu-le, vom spune aici cum a sfinţit Cel Preaînalt locaşul Maicii Sale.

În anul întâi al egumeniei fericitului Ioan, pe vremea mitropolitului cu acelaşi nume, darul lui Dumnezeu a voit ca biserica Pecersca, cea zidită şi împodobită cu minuni, s-o sfinţească cu nişte minuni ca acestea: rânduiala sfinţirii bisericii fiind aproape gata, nu avea piatră pentru Sfântul Prestol şi căutau mult să găsească lespedea cea de piatră, dar nu s-a aflat atunci nici un meşter; pentru aceea au făcut o scândură din lemn. Dar prea sfinţitul mitropolit Ioan, n-a voit ca într-o biserică mare ca aceea, să fie scândură din lemn la Sfântul Prestol şi pentru aceasta egumenul cu fraţii erau în mare mâhnire; deci, au trecut câteva zile fără să se facă sfinţirea. În ziua de 13 august, monahii au intrat în biserică, după obicei, ca să cânte Vecernia, şi au văzut lângă peretele din mijloc al altarului, pusă o lespede de piatră şi stâlpişori spre aşezarea Sfântului Prestol. Deci, s-au dus şi au spus mitropolitului lucrul acela, iar el a lăudat pe Dumnezeu şi a poruncit să se facă Vecernia sfinţirii.

Ei au căutat mult pretutindeni, pe apă şi pe uscat, de unde şi de cine s-ar fi adus o lespede ca aceea? Şi cum o duseseră în biserică, care era încuiată? Însă nu au aflat urma nimănui. Apoi au trimis acolo unde se lucrează unele lucruri ca acelea, trei grivine de argint ca să le ia meşterul pentru osteneala sa. Fiind cercetare pretutindeni, nu s-au aflat lucrătorii ei pe pământ, ci a făcut-o Însuşi Stăpânul ceresc şi purtătorul de grijă al tuturor bunătăţilor, şi a pus-o spre punerea înainte a preacuratului Său Trup şi a Cinstitului Său Sânge, voind ca pe acea masă, pe care a dăruit-o Însuşi în casa Maicii Sale, să se junghie în toate zilele, pentru toată lumea.

Nu este încă sfârşitul minunilor, pentru că a doua zi, după minunata aflare a acelei lespezi, Preasfinţitul mitropolit Ioan era în mare mâhnire, căci sosise vremea sfinţirii bisericii Pecersca şi nu era cu dânsul la sfinţire nici un episcop, de vreme ce locul era departe. Dar iată că fără de veste au stat de faţă, cu puterea lui Dumnezeu, iubitorii de Dumnezeu episcopii: Ioan al Cernigovului, Isaia al Rostovului, Antonie al Irievului, Luca al Vilogorodiei, care, nefiind chemaţi de nimeni din oameni, s-au aflat la rânduiala sfinţirii. Preasfinţitul mitropolit Ioan s-a minunat de aceasta, pentru că nu trimisese pe nimeni după episcopi şi i-a întrebat: „De ce aţi venit nechemaţi?" Răspuns-au episcopii: „Stăpâne, au venit nişte tineri trimişi de tine şi ne-au zis: «La 14 zile ale lunii august se va sfinţi biserica Pecerscăi, să fiţi gata cu toţii la Liturghie cu mitropolitul Ioan!» Auzind noi aceasta, după cuvântul tău, iată că am venit!"

Apoi a răspuns Antonie, episcopului Irievului: „Eu eram bolnav şi în noaptea aceasta a intrat la mine un monah şi mi-a zis: «Mâine de dimineaţă se va sfinţi biserica Pecerscăi, să fii acolo». Cum am auzit, îndată m-am însănătoşit şi iată am venit aici, după porunca voastră". Mitropolitul voia să încerce pe nişte oameni ca aceia, care i-a chemat pe ei şi îndată s-a făcut un glas ca acesta: *Stinsu-s-au cei ce iscodesc iscodiri*. Iar mitropolitul şi-a întins mâinile spre cer şi a zis: „O, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, precum la adormirea ta ai adunat pe apostoli de la marginile lumii, spre cinstea îngropării tale, ai adunat pe arhiereii lui Hristos şi împreună slujitorii noştri; deci, binecuvintează-ne pe noi la acest lucru şi ne ajută nouă pentru slava Fiului tău şi a ta". Atunci toţi erau în spaimă, pentru atâtea minuni, cărora nu le este sfârşitul aici.

Înconjurând atunci biserica de trei ori şi venind la uşi, a început a cânta: *Ridicaţi boieri porţile voastre...* Şi nimeni nu era în biserică să răspundă: *Cine este acesta Împăratul slavei?*, pentru că pe nici unul nu lăsase într-însa. Dar, făcându-se tăcere, s-a auzit dinăuntru un glas îngeresc, zicând: *Cine este acesta Împăratul slavei?* S-au încercat nişte cântăreţi ca aceia, de unde sunt şi cum au intrat în biserică, fiind toate uşile încuiate; dar nu a aflat nici un om în biserică. Atunci toţi au cunoscut că toate se rânduiau cu dumnezeiasca purtare de grijă, pentru acea sfântă biserică, încât au grăit de dânsa toţi împreună cu apostolul: *O, adâncul bogăţiei, al înţelepciunii şi al cunoştinţei de Dumnezeu! Cât sunt de neîncercate judecăţile lui Dumnezeu şi neurmate căile! Cine a cunoscut mintea Domnului, sau cine s-a făcut sfetnicul Lui?* Astfel s-a săvârşit sfinţirea bisericii Pecersca, în anul 6597 de la zidirea lumii, iar de

la naşterea lui Hristos în anul 1089, în 14 zile ale lunii august, pe vremea binecredinciosului domn al Kievului, Vsevolod Iroslavici, ajutând Însuşi Domnul Dumnezeu şi făcând minuni în toate, cu rugăciunile Preacuratei Maicii Sale şi ale cuvioşilor părinţilor noştri Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi.

Fraţilor, minunată este povestirea acestei sfinte biserici de la Pecersca, care, mai înainte de începutul ei, a fost arătată de Domnul şi în pământul nemţesc, căreia de la cinstitul Său chip de pe icoană, i-a trimis coroana şi brâul şi a arătat asemănarea ei. Din pământul grecesc s-a trimis de Preasfânta Născătoare de Dumnezeu icoana Sa şi moaştele sfinţilor mucenici şi a arătat asemănarea ei. Iar la început şi în toată întemeierea ei, care s-a făcut în trei chipuri: prin zidire, zugrăvire şi sfinţire, pretutindeni s-a arătat lucrarea Preasfintei Treimi. La începutul zidirii acestei biserici, singur Dumnezeu Tatăl a însemnat locul prin uscăciune, căci uscăciunea este urmarea vechimii şi a bătrâneţilor. Fiul, Care S-a coborât ca roua pe lână, a trimis rouă. Duhul Sfânt, Care în limbi de foc S-a coborât, a trimis foc din cer.

Asemenea şi în vremea împodobirii, Tatăl, Care a zidit pe om după chipul Său, a zugrăvit chipul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, fără mâini de zugrav şi în altar cu podoabe l-a împodobit. Fiul, Care este Soarele dreptăţii, a umplut biserica cu strălucire. Duhul Sfânt, Care S-a arătat în chip de porumbel, a arătat chipul cel de porumbel ce a zburat din gura chipului. Mai pe urmă, în vremea sfinţirii, Tatăl, Care odată a dat legi pe lespezi de piatră, a dăruit piatra pentru Sfântul Prestol. Fiul, Care este Arhiereul cel mai înalt decât cerul, i-a adunat pe arhierei în minunat chip. Duhul Sfânt, limba ce a grăit vestirea în tot pământul, a răspuns dinlăuntrul bisericii, nefiind acolo nici un om.

Deci, dacă prin atâtea semne, Dumnezeu cel în Treime, a iubit şi a întemeiat această biserică, în numele iubitei Sale Maici, este arătat că petrece într-însa cu dragoste, cu care şi Împărăteasa ce stă de-a dreapta Lui, Folositoarea şi Scăparea tuturor creştinilor, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, precum s-a făgăduit meşterilor în Vlaherne, zicându-le: „Voi veni şi eu să văd biserica şi voi locui într-însa". Asemenea şi sfinţii lui Dumnezeu, ale căror sfinte moaşte sunt neclintite sub zidurile temeliei, petrec nedespărţiţi în această sfântă biserică. Deci, ce să zicem despre dânsa! Căci cu adevărat este sfântă această biserică, minunată întru dreptate şi asemenea cerului! Pentru aceasta suntem datori a lăuda pe cei mai înainte răposaţi binecredincioşi domni, pe boierii iubitori de Hristos, pe cinstiţii boieri şi pe toţi dreptcredincioşii care au avut

osârdie spre această sfântă şi de minuni făcătoare biserică a Pecerscăi, cărora şi nouă, fiilor dreptcredincioşi ai Bisericii, cu rugăciunile Cuvioşilor Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi, să ne dea Domnul Hristos, Capul Bisericii, darul şi mila Sa; Căruia I se cuvine cinstea şi slava cu Părintele Lui cel fără de început, cu Preasfântul şi Bunul şi de viaţă dătătorul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, MUTAREA CINSTITELOR MOAŞTE ALE CUVIOSULUI TEODOSIE AL PECERSCĂI

În al optsprezecelea an după mutarea cuviosului părintele nostru Teodosie de pe pământ la cer, Dumnezeu a binevoit ca acela să se mute cu trupul din peşteră în sfânta biserică a Pecerscăi, cea asemenea cu cerul. Acea mutare s-a făcut astfel: adunându-se cu un suflet toţi fraţii sfintei biserici celei mari a Pecerscăi, cu povăţuitorul lor, egumenul Ioan care era atunci, au făcut sfat să se mute din peşteră în biserica cea mare zidită cu piatră, cinstitele moaşte ale fericitului şi de Dumnezeu purtătorului bărbat, cel înalt cu viaţa, minunat în bunătăţi şi mai ales în minuni, ale Cuviosului Teodosie. Ei ziceau în sine: „În zadar ne lipsim de părintele şi învăţătorul nostru. Deci nu este cu cuviinţă să fim lipsiţi de păstor, nici păstorului nu i se cuvine să-şi lase oile cele încredinţate lui de Dumnezeu, ca să nu vină fiara şi să răpească cuvântătoarea turmă a lui Hristos. Pentru aceea, fraţilor, ni se cade ca pururea să avem înaintea ochilor cinstita raclă a părintelui nostru şi totdeauna să-i aducem vrednică închinăciune. Nu este cu cuviinţă ca el să petreacă afară din mânăstire şi de biserica sa, deoarece el a întemeiat-o şi el a adunat pe monahi!"

Gândind aceasta, toţi ca printr-o gură au zis: „Să luăm din peşteră cinstitele moaşte ale iubitului nostru părinte şi să le mutăm aici, căci Domnul zice: *Nu aprind făclia, ca s-o pună sub obroc; ci în sfeşnic, ca să lumineze tuturor*. Zicând acestea, au rânduit locul pentru punerea cinstitelor moaşte ale sfântului şi au aşezat şi o raclă de piatră.

Apropiindu-se praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, înainte cu trei zile, egumenul a poruncit să se ducă în peşteră şi să sape locul unde erau puse cinstitele moaşte ale cuviosului părintelui nostru Teodosie. Întâiul slujitor al acelui lucru şi întâiul văzător al cinstitelor moaşte ale sfântului a fost fericitul Nestor, scriitorul acestei povestiri. El mărturiseşte astfel: „Cu

adevărat şi cu încredinţare vă spun, că nu am auzit de la alţii, ci eu singur am fost începător, pentru că a venit egumenul şi mi-a zis: „Fiule, să mergem la Cuviosul Părintele nostru Teodosie...", şi am mers în peşteră, neştiind nimeni. Deci, am socotit şi am însemnat locul unde vom săpa şi ne-am întors. Apoi mi-a zis egumenul: „Să iei pe cine voieşti ca să-ţi ajute; dar afară de acela să nu spui nimănui, ca să nu ştie nici unul din fraţi până ce nu vom scoate înaintea peşterii cinstitele moaşte ale sfântului".

Într-acea zi, fiind marţi, mi-am găsit unelte pentru săpat şi seara târziu am luat cu mine doi fraţi, bărbaţi minunaţi în fapte bune, şi ne-am dus în peşteră. Acolo, făcând rugăciuni cu închinăciune şi cântând cântare de psalmi, ne-am apucat de lucru. Începând eu a săpa şi ostenind, am dat cazmaua în mâinile altui frate şi, săpând până la miezul nopţii, nu puteam afla cinstitele moaşte ale sfântului. Atunci am început a ne mâhni foarte tare şi a ne curge lacrimi din ochi; căci gândeam că sfântul nu voieşte să ni se arate. Apoi ne-a venit alt gând, să săpăm în altă parte. Atunci am început a săpa mai cu osârdie, iar celălalt frate care era cu mine stătea înaintea peşterii şi, auzind că toacă de Utrenie, a strigat către mine: „Acum a lovit în toaca bisericii!" Iar eu săpasem atunci lângă cinstitele moaşte ale sfântului şi am răspuns: „Frate, acum când am săpat îndată, m-a cuprins o frică mare şi am început a striga: „Doamne, miluieşte-mă, pentru Cuviosul Teodosie!" După aceasta am trimis la egumenul, zicând: „Părinte, să vii să scoatem cinstitele moaşte ale cuviosului". Egumenul a venit cu doi fraţi, iar eu am săpat mai mult. Plecându-ne, am văzut moaştele lui zăcând cu sfânta podoabă cu toate alcătuirile întregi şi nestricate, cu faţa luminoasă, ochii închişi, buzele împreunate, iar părul i se uscase pe cap. Apoi am pus pe pat acele cinstite moaşte şi le-am scos înaintea peşterii.

Sfântul Nestor, spunând acestea despre lucrul său, mărturiseşte despre minunatele lucruri ale lui Dumnezeu care s-au făcut în vremea aflării acelor cinstite moaşte.

În noaptea aceea privegheau doi fraţi în Sfânta Mânăstire Pecersca, ca nu cumva egumenul, în taină, cu oarecare fraţi să mute cinstitele moaşte ale cuviosului; deci, ei se uitau cu dinadinsul spre peşteră. Atunci, lovind în toaca bisericii de Utrenie, au văzut trei stâlpi cu raze luminoase ca nişte curcubee, care stăteau lângă peştera Cuviosului Teodosie şi care au trecut spre vârful bisericii celei mari, unde avea să se mute cuviosul. Aceasta au văzut-o şi alţi monahi care mergeau spre biserică la Utrenie; asemenea şi mulţi dintre dreptcredincioşii străini din cetate.

Iar vrednicul de minune Ştefan, care a fost egumen al Pecerscăi după Cuviosul Teodosie, şi-a aşezat mânăstirea la Clova şi după aceasta, cu voia lui Dumnezeu, a fost episcop în cetatea Vladimir. Atunci se afla la Clova în mânăstirea sa, şi a văzut în noaptea aceea, peste câmp, o rază mare deasupra peşterii şi, socotind că se mută cinstitele moaşte ale Sfântului Teodosie – despre care aflase mai înainte cu o zi –, îi era foarte jale de aceasta, că se mută fără dânsul. Deci, încălecând îndată pe cal, a alergat la peşteră, luând cu sine şi pe Climent, pe care îl pusese egumen în locul său la Clova. Mergând ei, vedeau de departe o rază mare, şi dacă s-au apropiat au văzut lumânări multe deasupra peşterii. Apoi au mers la peşteră, dar n-au văzut nimic.

Atunci au înţeles că dumnezeiasca strălucire era din moaştele Cuviosului Teodosie. Ei s-au dus la uşa peşterii şi au găsit pe Sfântul Nestor şezând cu fraţii lângă cinstitele lui moaşte. Se mai spun şi alte fapte despre cinstitele moaşte ale Cuviosului Teodosie.

În altă zi, după aflarea cinstitelor moaşte ale cuviosului, cu voia lui Dumnezeu, s-au întrunit episcopii Efrem al Pereaslavului, Ştefan al Vladimirului, Ioan al Cernicovului, Marin al Iorievului, Antonie al Poroziei şi toţi egumenii de la toate mânăstirile cu mulţime de monahi. Asemenea şi mulţime de oameni binecredincioşi din cetate s-au dus la peşteră cu lumânări şi cu tămâieri şi, luând cinstitele moaşte ale Sfântului Teodosie, le-au pus în biserica preacinstită şi de Dumnezeu zidită. Sfânta biserică s-a bucurat primind pe luminătorul său; deci se vedea acolo lumina zilei acoperită de lumina făcliilor. Atingându-se arhiereii, căzând preoţii, năzuind monahii cu poporul, toţi sărutau moaştele sfântului cu dragoste, înălţând cântări duhovniceşti lui Dumnezeu şi aducând laude de mulţumire cuviosului. Astfel le-au pus în biserica sa a Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în partea dreaptă, în ziua de 14 august, joi, la primul ceas din zi şi au prăznuit luminos ziua aceea. Dar nu se cade să trecem sub tăcere faptul că, în ziua a treia după mutarea Cuviosului Teodosie, părintele nostru, s-a împlinit următoarea proorocie a lui:

Fiind încă în viaţă cuviosul nostru părinte Teodosie şi ţinând egumenia, singura lui grijă era ca să păstorească bine turma cea încredinţată lui de Dumnezeu. El nu se îngrijea numai de mântuirea sufletelor monahilor, ci şi de ale mirenilor, dar mai ales de fiii săi duhovniceşti, mângâind şi învăţând pe cei ce veneau la dânsul. Uneori se ducea şi în casele lor şi le dădea binecuvântare. Un oarecare boier cu numele Ioan, fiu duhovnicesc al sfântului, şi soţia lui, Maria, amândoi dreptcredincioşi, vieţuiau după poruncile

Domnului şi cu dragoste între ei. Deci, învăţându-i despre milostenie, despre Împărăţia Cerului care se găteşte dreptilor, despre muncile păcătoşilor şi despre multe altele, le-a grăit din dumnezeiasca Scriptură, până a ajuns cu cuvântul la punerea trupului în mormânt. Atunci dreptcredincioasa femeie a lui Ioan, luând cuvântul de la cuviosul, a zis către dânsul: „Cinstite părinte, cine ştie unde se va pune trupul meu?" Iar Teodosie, insuflat de Dumnezeu, fiind plin de darul proorocesc, i-a răspuns: „Cu adevărat îţi spun că unde se va pune trupul meu, acolo te vei odihni şi tu, după ce vor trece anii vieţii tale hotărâţi de Dumnezeu". Acest lucru s-a şi împlinit la 18 ani după moartea sfântului, când au fost mutate cinstitele lui moaşte, căci atunci a murit şi Maria, femeia lui Ioan. Astfel, mutarea cuviosului s-a pus pe 14 august, iar a ei pe 17, în aceeaşi lună şi an, punându-se în aceeaşi biserică Pecersca, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în dreptul mormântului lui Teodosie, în partea stângă.

După aceea, la cincisprezece ani după moartea Cuviosului Teodosie, a murit la vârsta de nouăzeci de ani, bărbatul acelei femei, Ioan, boierul cel mare, fiul lui Vişat voievodul cel viteaz şi nepotul lui Ostramir voievodul, care fusese şi el voievod multă vreme. Ioan a trăit după legea Domnului, fiind tot aşa ca şi dreptii cei dintâi, bun, blând şi smerit, ferindu-se de toate lucrurile cele rele şi l-au pus la capul femeii sale, în dreptul mormântului aceluiaşi cuvios Teodosie, ca şi la acesta să se împlinească proorocia cuviosului, de punere a moaştelor acolo unde este şi el.

Aici se cuvine încă a pomeni şi aceasta, că Domnul, preamărind pe cei ce-L preamăresc, Care a binevoit ca părintele Teodosie să se mute cu trupul din întunecoasa peşteră în sfânta biserică Pecersca, la optsprezece ani de la moartea lui. Deci, voind ca mai mult să preamărească pe plăcutul Său, a binevoit a-l muta cu numele şi cinstirea din întunecata neştiinţă, în toate dreptcredincioasele biserici, în anul al optsprezecelea de la mutarea lui din peşteră, ca să fie luminător a toată lumea, luminând pe toţi prin fapte bune. Aceasta s-a făcut în acest chip:

Dumnezeu, ştiutorul de inimi, a pus în inima fericitului Teoctist, care atunci era egumen al Pecerscăi, să se sârguiască a se scrie numele Cuviosului Teodosie în sobornicul bisericesc, şi să fie numărat în ceata cuvioşilor părinţi cei de demult, şi a tuturor sfinţilor cărora pretutindeni, dreptmăritoarea Biserică le săvârşeşte prăznuirea.

Deci, fericitul Teoctist a început a pomeni despre aceasta binecredinciosului şi marelui domn Mihail Sviatopolc Iziaslavici, şi

l-a rugat să poruncească preasfinţitului mitropolit Nichifor, să adune sobor de episcopi, de egumeni, şi tot clerul bisericesc, şi să le vestească aceasta, ca precum va fi plăcut lui Dumnezeu, aşa să rânduiască lucrul. Marele domn Sviatopolc, fiind iubitor de Dumnezeu şi ştiind că viaţa cuviosului este sfântă şi plăcută Domnului, i-a primit cuvântul cu dulceaţă şi, bucurându-se foarte, a chemat pe preasfinţitul mitropolit şi i-a zis să cheme la sobor pe toţi episcopii iubitori de Dumnezeu şi să facă sfat de aceasta. Mitropolitul, ascultându-l cu dragoste, a adunat episcopii, egumenii şi tot clerul bisericesc şi le-a spus lucrul. Deci, a început chiar marele domn Sviatopolc a spune tuturor viaţa Cuviosului Teodosie. Astfel toţi, cu un suflet şi cu un glas, au voit ca Preacuviosul să fie cinstit în Sfânta Biserică, ca unul care a fost asemenea cu toţi sfinţii prăznuiţi mai-nainte.

Mitropolitul a mai poruncit episcopilor ca, fiecare în eparhia sa, prin toate bisericile să scrie în sobornicul sfinţilor numele Cuviosului Teodosie. Episcopii au făcut aceasta cu bucurie; deci, au scris numele cuviosului nostru părinte Teodosie şi au început a-l pomeni prin toate bisericile, rugându-se lui; iar ziua prăznuirii lui săvârşind-o cu laude în toţi anii, întru slava dătătorului a toate Dumnezeu şi a plăcutului Lui, Teodosie, cel cu nume de dar. Fericitului Teoctist, care s-a sârguit a sluji cu căldură părintelui său, Cuviosul Teodosie, şi a-i scrie numele lui în sobornic, Domnul i-a răsplătit după ostenelile lui. Căci nu după multă vreme a fost ales la treapta episcopiei cetăţii Cernigovului, cea de Dumnezeu păzită şi a fost hirotonit de acelaşi preasfinţit mitropolit Nichifor.

Când s-a suit el pe scaun, David, iubitorul de Hristos domn, cu soţia sa şi cu toţi boierii şi poporul, l-a primit cu nespusă bucurie, ca pe cel ce a făcut bucurie mare bisericii, când a scris în sobornic numele Cuviosului Teodosie; pentru care, cu fericitul Teoctist şi noi aşteptăm să auzim acea bucurie: *Bucuraţi-vă că numele voastre sunt scrise în ceruri.*

Aici să spunem şi povestirea fericitului episcop Simon, despre minunata împodobire cu aur şi cu argint a cinstitei racle a Cuviosului Teodosie, raclă care a împodobit sfânta biserică Pecersca cu aur şi cu argint nestricăcios, prin mutarea cinstitelor sale moaşte şi pe toate celelalte biserici prin cinstirea numelui său cel sfânt. Aceasta a fost astfel:

După multă vreme de la mutarea cuviosului părintelui nostru Teodosie, Gheorghe polcovnicul, fiul lui Simon, nepotul lui African, domnii nemţeşti, ţinând stăpânire domniei, de la voievodul Gheorghe Vladimirovici Monomagovici în pământul Suzdalului, spre semnul dragostei sale cea mare către cuviosul, a voit să împodobească cinstita lui raclă. Deci, a trimis din cetatea Suzdal, la cetatea Kievului, cea păzită de Dumnezeu, în Sfânta Mânăstire Pecersca, pe unul din boierii săi, anume Vasile, şi i-a dat cinci sute de grivine de argint şi cincizeci de aur, pentru ferecarea cinstitei racle a cuviosului. Vasile, luând acelea, deşi nu voia, a plecat în cale, blestemându-şi viaţa şi ziua naşterii sale şi zicea: „Pentru ce a gândit domnul nostru aceasta, ca să piardă atâta bogăţie şi ce plată va lua dintr-aceasta, ca să ferece mormântul mortului? Dar, precum a adunat, aşa şi risipeşte! Amar mie unul că n-am ascultat pe stăpânul meu, pentru că mi-am lăsat casa şi pentru cine călătoresc această cale amară, sau de la cine voi lua cinste? Nu m-a trimis la domn, nici la vreunul din puternici; deci, ce voi zice către acel pumn de piatră?" Dar cineva a răspuns: „Sau cine nu va râde de nebuneasca mea venire?" Acestea le zicea către cei ce erau cu el şi multe altele de acestea.

Lui i s-a arătat în vis Sfântul Teodosie, zicându-i cu blândeţe: „O, fiule, voiam să-ţi dau plată pentru osteneala ta; dar de nu te vei pocăi, multe rele vei suferi". Însă Vasilie nu înceta cu cârteala. Domnul a adus multă nevoie asupra lui pentru greşeala făcută; căci toţi caii i-au murit şi toate celelalte le-au furat tâlharii, afară de cutia cu argint cea trimisă prin ei, spre ferecarea raclei sfântului, din care a luat a cincea parte de aur şi argint şi a cheltuit-o la trebuinţa sa şi a cailor. Dar el nu cunoştea mânia ce i s-a făcut pentru hula lui. Când era la Cernigov, a căzut de pe cal şi a fost rănit, încât nu putea să se mişte nici cu mâna, iar cei ce erau cu el, punându-l într-o căruţă, l-au dus lângă Kiev, căci înserase.

Într-acea noapte i s-a arătat Sfântul Teodosie, zicându-i: „Vasile, au n-ai auzit pe Domnul zicând: *Făceţi-vă vouă prieteni din mamona nedreptăţii, că dacă veţi sărăci, să vă primească în corturile cele veşnice?* Şi iarăşi: *Cel ce primeşte pe drept în numele dreptului, va lua plata dreptului?* Deci, bine a gândit la aceasta fiul meu, Gheorghe, cu care şi tu, pentru osteneala ta aveai să te încununezi; dar o slavă ca aceasta nu o câştigă oricine, căruia tu aveai să fii părtaş cu el, iar acum te-ai lipsit de toate. Însă nu te deznădăjdui de viaţa ta, căci într-alt mod nu te vei putea tămădui, de nu te vei pocăi de greşeala ta. Deci, porunceşte să te ducă în Mânăstirea Pecersca, în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi să te atingi de racla mea şi te vei însănătoşi. Atunci vei afla întreg şi aurul şi argintul ce a fost cheltuit de tine. Aceasta a grăit-o de faţă lui Vasile în noaptea aceea Cuviosul Teodosie, iar nu arătându-i-se în vis. A doua zi, voievodul Gheorghe Vladimirovici, cu toţi boierii,

a mers la Vasile şi, văzându-l foarte tare zdrobit, s-a mâhnit pentru el şi s-a dus. Iar Vasilie, crezând vedenia sfântului, a poruncit să-l ducă în mănăstirea Pecersca. Deci, fiind ei pe mal, a intrat cineva neştiut de egumenul Pecerscăi, zicându-i: „Mergând degrab la mal, să sui pe Vasilie şi să-l pui pe mormântul cuviosului Teodosie; iar când îţi va da cutia, să-l vădeşti înaintea tuturor, că a luat a cincea parte dintr-însa şi, de se va pocăi, iartă-l". Zicându-i aceasta, s-a făcut nevăzut.

Egumenul Timotei, căutând pe omul ce i s-a arătat lui, nu l-a găsit şi nimeni nu l-a văzut intrând sau ieşind; deci, mergând la Nipru, a suit în deal pe Vasile şi l-a pus pe racla Sfântului Teodosie. Astfel s-a sculat întreg şi sănătos cu tot trupul şi a început a da egumenului cutia cea trimisă, zicând: „Ai aici patru sute de grivine de argint şi patruzeci de aur". Iar egumenul i-a zis: „Fiule, unde este încă o sută de grivine de argint şi zece de aur?" Atunci Vasile a început a se căi, zicând: „Eu le-am luat şi le-am cheltuit. Aşteaptă-mă, părinte, şi ţi le voi da toate, căci socoteam să le tăinuiesc acestea de a toate văzătorul Dumnezeu". Atunci le-a scos din vasul în care erau pecetluite şi, numărându-le înaintea tuturor, le-a aflat toate întregi, cinci sute grivine de argint şi cincizeci de aur şi toţi au preamărit pe Dumnezeu şi pe Sfântul Teodosie. Apoi Vasilie a început a mărturisi pe rând toate arătările sfântului şi faptele cele pentru sine.

A doua zi, voievodul, luând cu sine doctori, a mers la locul unde văzuse pe Vasilie zdrobit, vrând să-l vindece, dar nu l-au găsit. Înştiinţându-se că l-au dus la Mânăstirea Pecersca şi socotind că a murit, degrab s-a dus şi l-a găsit sănătos, ca şi cum n-ar fi fost niciodată bolnav şi, auzind de la dânsul minunile cele ce făcuse, s-au spăimântat şi s-au umplut de bucurie duhovnicească. Deci, mergând, s-a închinat mormântului celui făcător de minuni al cuviosului părintelui nostru Teodosie şi s-a dus.

Auzind acestea Gheorghe, fiul lui Simon Polcovnicul, mai mult s-a apropiat cu sufletul spre Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi spre Sfântul Teodosie. Pe lângă alte daruri ale sale, a mai dat şi zgarda pe care o purta el însuşi şi în care erau o sută de grivine de aur şi a scris astfel: „Eu, Gheorghe, fiul lui Simon, robul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi al Sfântului Teodosie, fiind binecuvântat de sfânta lui mână, altădată am bolit de ochi trei ani şi nu vedeam nici razele soarelui, iar cu cuvântul lui m-am tămăduit, căci am auzit din gura lui: "Vezi!" Şi am văzut. Pentru aceasta scriu această epistolă neamului meu celui de pe urmă, ca nimeni să nu se deosebească pe sine de la locaşul Preasfintei

Născătoare de Dumnezeu şi al cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi, a căror rugăciune apără şi satele acelui locaş. Căci, pe când mergeam cu polonezii, asupra lui Iziaslav Mitislavici, am văzut o cetate înaltă departe şi îndată am mers asupra ei, dar nimeni nu ştia ce cetate este aceea.

Iar polonii bătându-se lângă ea, mulţi au fost răniţi şi am fugit de acea cetate; dar pe urmă ne-am înştiinţat că este o moşie a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a Mânăstirii Pecersca; dar cetate n-a fost niciodată acolo, nici înşişi aceia care locuiau în satul acela n-au înţeles ceea ce s-a făcut. A doua zi, ieşind, au văzut vărsare de sânge şi s-au mirat de aceea. Deci, pentru aceasta vă scriu vouă, că voi toţi sunteţi scrişi în rugăciunea Sfântului Teodosie; căci acela s-a făgăduit tatălui meu, Simon, ca, precum se roagă pentru monahii săi, aşa să se roage şi pentru noi. El a scris o rugăciune pe care tatăl meu a poruncit să o pună în mâna sa, când avea să se aşeze în mormânt, aşteptând făgăduinţa aceluia, care cu adeverire s-a arătat unuia din părinţii purtători de Dumnezeu, zicându-i astfel: „Să spui fiului meu, Gheorghe, că am luat cele bune, pentru rugăciunile sfântului! Sârguieşte-te şi tu, fiule, să vii în urma mea prin fapte bune. Deci, cine nu va voi binecuvântarea şi rugăciunile Sfântului Teodosie şi se va abate de la dânsul, acela va iubi blestemul, care nu va întârzia a veni asupra lui".

Aici este sfârşitul epistolei iubitorului de Hristos, Gheorghe, cel pomenit mai sus, cu care şi noi, sfârşind această povestire ce ne stă înainte, suntem datori să ne învăţăm, ca să nu ne abatem de la binecuvântarea şi rugăciunile cele mult ajutătoare ale cuviosului părintelui nostru Teodosie; ci mai ales să ne apropiem de dânsul, prin fapte bune, căci şi el se va apropia de noi. Făcând astfel, nu ne vom teme de blestem, ci vom câştiga binecuvântarea, fiind moştenitori ai împărăţiei celei pregătite de la alcătuirea lumii, întru Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care şi cu Care, Tatălui împreună cu Sfântul Duh, I Se cuvine slavă, stăpânire, cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A CINCISPREZECEA

ADORMIREA PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU ŞI PURUREA FECIOAREI MARIA*

După săvârşirea tuturor tainelor mântuirii noastre şi după Înălţarea Domnului nostru Iisus Hristos la ceruri, Preacurata şi Preabinecuvântata Fecioară Maria, Maica Lui şi Mijlocitoarea mântuirii noastre, vieţuia în Biserica creştină, care începuse a-şi răspândi numele prin toată lumea, veselindu-se pentru slava Fiului şi Dumnezeului său. Căci, prin împlinirea cuvintelor sale, ceea ce se vedea încă din zilele vieţii sale avea să fie fericită de toate neamurile; pentru că Iisus Hristos fiind slăvit pretutindeni, era fericită şi Preacurata Maica lui Dumnezeu pe pământul celor vii. Şi s-a apropiat de preacinstita şi preaslăvita ei adormire, fiind plină de zile; deci, dorea ca să iasă din trup şi să se ducă la Dumnezeu, pentru că era cuprinsă de necurmată şi necontenită dumnezeiască dorinţă, ca să vadă preadulcea şi preadorita faţă a Fiului său, Care şade în ceruri de-a dreapta Tatălui. Arzând către Dânsul mai mult decât serafimii, prin văpaia dragostei, multe lacrimi izvorau din ochii săi cei preasfinţi. Ea se ruga Domnului cu căldură, ca să o ia şi pe ea la Dânsul din valea aceasta a plângerii, şi s-o ducă în bucuriile cele de sus şi nesfârşite.

Deci, vieţuind în casa Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, ieşea adeseori la Muntele Măslinilor, de unde Fiul ei, Iisus Hristos Domnul, S-a înălţat la ceruri, şi acolo îşi făcea rugăciunile sale cu dinadinsul. Odată, rugându-se ea cu căldură pentru a sa dezlegare din trup şi trecerea mai iute către Hristos Dumnezeu, i-a stat înainte Sfântul Arhanghel Gavriil, care i-a fost ei din pruncie slujitor şi hrănitor întru Sfânta Sfintelor, binevestitor al întrupării lui Dumnezeu şi nedepărtat păzitor întru toate zilele vieţii sale.

* Povestirea despre Adormirea, cea fără de moarte, a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, este adunată de la Sfinţii Părinţi şi de la istorici vrednici de credinţă.

Acela cu prealuminoasă faţă, aducându-i de la Domnul cuvinte făcătoare de bucurie, i-a vestit ei mutarea, care degrabă avea să fie după trei zile.

Deci, vestind arhanghelul Preacuratei Fecioare ceasul morţii, îi zicea să nu se tulbure de aceasta, ci să primească cu veselie cuvântul, de vreme ce viaţa aceasta trece, ca să petreacă în veci cu Cel fără de moarte, cu Împăratul slavei, Fiul ei şi Dumnezeul nostru, cu arhanghelii şi îngerii, cu Heruvimii şi Serafimii, cu toate cetele cereşti şi cu sufletele dreptilor. Căci Hristos o aşteaptă pe ea întru Împărăţia cea de sus, ca să petreacă şi să împărăţească cu Dânsul în vecii cei fără de sfârşit. Iar moartea cea trupească nu va stăpâni peste dânsa, precum n-a stăpânit nici cea sufletească; semnul ei de dănţuire asupra morţii, va fi acesta: printr-un somn de puţină moarte adormind, dintr-acela degrab se va deştepta ca dintr-un somn şi, scuturând de la ochi stricăciunea mormântului ca pe o dormitare de somn, va vedea viaţa cea fără de moarte şi slava, în lumina feţei Domnului, întru care, dănţuind, cu glas de bucurie va trece în veacul acesta.

Deci, binevestitorul i-a dat un dar din rai, care era o stâlpare dintr-un copac de finic, strălucind cu lumina darului ceresc, ca ea să fie dusă înaintea patului, când preacinstitul şi preacuratul ei trup va fi petrecut spre îngropare. O, de câtă mare şi negrăită bucurie şi veselie s-a umplut preabinecuvântata Fecioară, pentru că ce putea să-i fie ei mai de bucurie şi mai dulce, decât ca să petreacă în ceruri, cu Fiul şi Dumnezeul său şi să se îndulcească totdeauna de vederea feţei lui celei preaiubite? Apoi, închinându-se până la pământ, a dat mulţumire Stăpânului său, zicând: „N-aş fi fost vrednică, Stăpâne, să Te primesc pe Tine în pântecele meu, dacă Tu singur nu m-ai fi miluit pe mine, roaba Ta, însă am păzit vistieria Ta cea încredinţată mie; pentru aceea mă rog Ţie, Împărate al slavei, să nu mă vatăme pe mine stăpânirea gheenei, pentru că dacă cerurile şi îngerii în toate zilele se cutremură înaintea Ta, cu atât mai vârtos omul cel zidit din pământ, nici un bine având, fără numai cât va primi dintru a Ta bunătate; pentru că Tu eşti Domnul şi Dumnezeul cel veşnic binecuvântat".

Deci, Preacurata Stăpână dorea să vadă pe Sfinţii Apostoli cei risipiţi prin toată lumea şi să nu vadă pe stăpânul întunericului şi înfricoşările lui în ceasul ieşirii sale. De aceasta se ruga ea Domnului, ca Însuşi Fiul ei, împreună cu sfinţii Săi îngeri venind, să-i primească sufletul în sfintele sale mâini, precum i s-a făgăduit aceasta de mai înainte. Deci, după ce Stăpâna noastră şi-a făcut în Muntele Eleonului rugăciunile şi mulţumirile, şi-a plecat la pământ

cinstiţii săi genunchi înaintea lui Dumnezeu, Făcătorul său, atunci un semn de minune s-a făcut acolo: copacii măslinilor celor neînsufleţiţi îşi plecau vârfurile lor în jos, închinându-se împreună cu dânsa, şi astfel îşi arătau slujirea lor cea cu cuviinţă de rob. Prin aceasta cinsteau pe Maica lui Dumnezeu şi de câte ori dânsa se închina la pământ şi se scula de la închinăciune, de atâtea ori şi copacii aceia se aplecau şi se ridicau, închinându-se.

După rugăciune, Preacurata Fecioară întorcându-se acasă, îndată s-au cutremurat toate de dumnezeieştile puteri care nevăzut o înconjurau pe dânsa şi de slava cea preasfântă cu care era strălucită Maica lui Dumnezeu. Pentru că faţă ei cea preacinstită, care strălucea de-a pururea cu darul mai mult decât faţa lui Moise, care altădată a grăit cu Dumnezeu în Sinai, s-a luminat atunci mai mult cu nespusă slavă; deci, Preacurata a început a-şi pregăti cele pentru ducerea ei. La început a spus aceasta lui Ioan, fiul cel încredinţat de Hristos, şi i-a arătat stâlparea cea luminoasă, care de la înger i se dăduse, poruncindu-i lui s-o ducă înaintea patului ei. După aceea a spus de plecarea ei degrab şi celorlalţi slujitori ai casei ei. Ea a poruncit ca să împodobească cămara şi patul, să o tămâieze bine, să pună multe lumânări, să le aprindă şi să gătească toate cele trebuincioase pentru îngropare. Deci, Ioan îndată a trimis la Sfântul Iacov, ruda Domnului, întâiul ierarh al Ierusalimului şi tuturor neamurilor şi vecinilor, spunându-le de moartea cea apropiată a Maicii lui Dumnezeu şi le-a arătat şi ziua morţii. Sfântul Ioan a trimis nu numai tuturor credincioşilor din Ierusalim, dar şi prin cetăţile şi satele ce erau primprejur. Astfel s-au adunat cu el toate rudeniile de pretutindeni, precum şi o mulţime de credincioşi.

Preasfânta Fecioară a spus tuturor la arătare toate cuvintele cele ce i le-a zis îngerul despre mutarea sa la cer şi, ca încredinţare a celor grăite, le-a arătat stâlparea cea de finic, ce i-o adusese îngerul Gavriil şi care strălucea ca o rază cu lumina cereştii slave. Deci, toţi cei ce se adunaseră la Preacurata Maica Domnului, auzind de acest sfârşit din preasfânta ei gură, plângeau; iar din această pricină casa se umplea de plânsete şi tânguiri şi o rugau pe Stăpâna cea milostivă, ca pe o Maică a tuturor, să nu-i lase pe ei sărmani. Însă ea le poruncea să nu plângă, ci să se bucure pentru moartea ei că, stând mai aproape şi înaintea scaunului lui Dumnezeu, privind faţă către faţă pe Fiul şi Dumnezeul Său şi vorbind gură către gură, atunci va putea cu mai multă înlesnire ca să se roage şi să milostivească bunătatea Lui. Ea îi încredinţa pe cei ce plângeau că, după mutarea sa, nu-i va lăsa sărmani; dar nu numai

pe aceia, ci pe toată lumea o va cerceta, o va privi şi va ajuta celor din primejdii. Cu aceste cuvinte mângâietoare, pe care le grăia către cei ce stăteau de faţă şi plângeau, ridica mâhnirea din inimile lor şi le potolea tânguirea cea cu lacrimi. Ea a poruncit ca cele două haine ale ei să le dea la două văduve sărace, care îi slujeau cu dragoste sârguitoare şi hrana lor o aveau de la dânsa. Asemenea a poruncit şi pentru cinstitul ei trup, să se îngroape în satul Ghetsimani de lângă Muntele Eleon, care nu este departe de cetatea Ierusalimului, pentru că acolo, în valea lui Iosafat, era mormântul sfinţilor şi dreptilor ei părinţi, Ioachim şi Ana, şi a Sfântului şi Dreptului Iosif, logodnicul său; adică între Ierusalim şi Muntele Eleonului se aflau mormintele oamenilor săraci din toată cetatea.

Aceasta poruncindu-le şi aşezându-le ea, s-a făcut deodată un zgomot foarte mare, ca de tunet, şi mulţime de nori a înconjurat casa aceea; căci cu dumnezeiasca poruncă, sfinţii îngeri, luând pe Sfinţii Apostoli de la marginile lumii, i-au adus pe nori în Ierusalim, şi i-au pus la Sion înaintea uşilor casei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Văzându-se unul pe altul, se bucurau şi se întrebau care este pricina pentru care i-a adunat Domnul. Ieşind la ei Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, i-a sărutat cu bucurie şi cu lacrimi, spunându-le că s-a apropiat vremea ducerii de la cele pământeşti a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Atunci au înţeles Sfinţii Apostoli că pentru aceea i-a adunat Domnul din toată lumea, ca să fie de faţă la fericitul sfârşit al Preacuratei Maicii Lui, şi ca să-i îngroape cu cinste sfântul ei trup; deci, s-au umplut de multă jale pentru moartea ei. Intrând în casă, au văzut pe Maica lui Dumnezeu şezând pe pat, plină de duhovnicească veselie. Închinându-se, i-au zis: „Binecuvântată eşti Tu de Domnul, cel ce a făcut cerul şi pământul!" Iar Preacurata a zis către ei: „Pace vouă, fraţilor aleşi de Domnul!" Şi i-a întrebat: „Cum aţi venit aici?" Iar ei au spus că fiecare din ei, prin Duhul puterii lui Dumnezeu, din părţile unde propovăduiau, au fost răpiţi de nori şi aduşi.

Atunci Preasfânta Fecioară a preamărit pe Dumnezeu că i-a împlinit dorinţa inimii sale, ascultându-i rugăciunea; pentru că dorea ca la sfârşitul ei să vadă pe Sfinţii Apostoli. Şi a zis către ei: „Domnul v-a adus pe voi aici spre mângâierea sufletului meu, care se va despărţi de trup, precum cere datoria firii omeneşti. Acum s-a apropiat vremea cea hotărâtă de Ziditorul meu!" Iar ei au zis către dânsa cu jale: „Stăpână, văzându-te pe tine petrecând în lume, ne mângâiem ca de Însuşi Stăpânul şi Învăţătorul nostru, iar acum vom suferi jalea şi întristarea inimilor noastre, lipsindu-ne de petre-

cerea ta pe pământ împreună cu noi. Dar, de vreme ce cu voinţa Celui născut din tine, te muţi la cele mai presus de lume, de aceea ne bucurăm de sfatul lui Dumnezeu cel rânduit pentru tine; însă pătimim durere pentru sărăcirea noastră, că de acum nu te vom mai vedea aici pe tine, Maica şi mângâietoarea noastră!"

Grăind Sfinţii Apostoli acestea, se udau cu lacrimi. Atunci ea a zis către ei: „O, prieteni şi ucenici ai lui Hristos, nu plângeţi! Nu amestecaţi bucuria mea cu întristarea voastră, ci bucuraţi-vă împreună cu mine, că mă duc la Fiul şi Dumnezeul meu; iar voi să îngropaţi trupul meu, cum îl voi înfrumuseţa pe pat, ducându-l în Ghetsimani. După aceea să vă întoarceţi iar la slujba cuvântului care vă este înainte; iar pe mine, după ducerea mea de la voi, de va voi Dumnezeu, puteţi să mă vedeţi!" Astfel vorbind dumnezeiasca Maică cu Sfinţii Apostoli, a sosit şi dumnezeiescul Apostol Pavel, vasul cel ales, care, căzând la picioarele Maicii lui Dumnezeu, i s-a închinat şi, deschizându-şi gura, a fericit-o, zicând: „Bucură-te, Maica vieţii şi luminarea propovăduirii mele, cu toate că nu m-am îndulcit cu vederea feţei lui Hristos, Domnul meu, mai înainte de înălţarea Lui la cer; însă, văzându-te acum pe tine, cred că-L văd pe Dânsul".

Cu Sfântul Pavel erau şi următorii lui, Dionisie Areopagitul, Ierotei cel minunat şi Timotei, asemenea şi ceilalţi apostoli din cei 70, aducându-i Sfântul Duh pe toţi, ca toţi să se învrednicească de binecuvântarea Preasfintei Fecioare Maria şi să se rânduiască îngroparea cea cuviincioasă a Maicii Domnului. Deci, ea pe fiecare îl chema la sine pe nume şi-i binecuvânta şi le fericea credinţa şi ostenelile lor cele suferite întru buna-vestire a lui Hristos, dorindu-le fiecăruia fericirea veşnică, pentru starea împreună a toată lumea, şi făcea rugăciuni către Dumnezeu pentru viaţă cu pace.

Sosind ziua a cincisprezecea a lunii August, şi venind acel ceas aşteptat şi binecuvântat, care era ales pentru mutarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ea voia să se săvârşească. Deci, fiind multe lumânări aprinse şi făcându-se de Sfinţii Apostoli doxologia lui Dumnezeu, preanevinovata Fecioară zăcea cu cinste pe patul cel împodobit, care se pregătise către fericita plecare, aşteptând venirea la dânsa a Fiului şi Domnului ei Cel preadorit. Apoi, deodată a strălucit în casă o lumină a dumnezeieştii slave. De acea strălucire lumânările s-au întunecat, şi, la câţi s-a descoperit vedenia aceea, s-au spăimântat toţi; iar acoperământul casei se vedea deschis, şi slava Domnului venea din cer. Atunci, iată, Hristos, Împăratul slavei, cu arhanghelii şi cu îngerii, cu toate cereştile puteri, şi cu sufletele dreptilor şi sfinţilor strămoşi şi prooroci, au

vestit Preasfintei Fecioare Maria mai-nainte, că Hristos se apropia către Preacurata lui Maică. Ea, văzând venirea de faţă a Fiului Său, a strigat cu bucurie cuvintele obişnuitei sale cântări, grăind: *Măreşte suflete al meu pe Domnul şi s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu, că a căutat spre smerenia roabei sale...*

Apoi s-a ridicat de pe pat, sârguindu-se întru întâmpinarea Lui, şi s-a închinat Domnului ei; iar Iisus Hristos, apropiindu-se, privea spre dânsa cu preaiubiţii Săi ochi, şi-i zicea: „Vino cea de aproape a Mea, vino, porumbiţa Mea, vino, mărgăritarul Meu cel scump, şi intră în vistieriile vieţii celei veşnice!" Iar ea, închinându-se, a zis: „Bine este cuvântat numele slavei Domnului Dumnezeului meu, Cel ce ai voit a mă alege pe mine, Împărate al slavei, întru Împărăţia Ta cea fără de sfârşit! Tu ştii, Doamne, că din toată inima Te-am iubit pe Tine şi am păzit vistieria cea încredinţată mie de către Tine, iar acum primeşte în pace sufletul meu, şi mă acoperă pe mine, ca nici o strâmbătate satanicească să nu mă întâmpine pe mine!"

Atunci Domnul, mângâind-o pe ea cu cuvinte preadulci, îi zicea să nu se teamă de puterile satanei, care sunt călcate de picioarele ei, ci să treacă cu îndrăzneală de la pământ spre cele cereşti; pentru aceea o chema cu dragoste. Iar ea cu bucurie a răspuns: *Gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea.* Şi iarăşi a zis cuvântul ei cel vechi: *Fie mie acum după cuvântul tău!* Deci, s-a culcat pe pat şi, veselindu-se negrăit pentru vederea prealuminatei feţe a Domnului şi a Fiului său Cel preaiubit, din dragostea cea preadulce către Dânsul şi din bucurie duhovnicească, preasfântul său suflet l-a dat în mâinile Fiului său. Însă nici o durere trupească n-a avut, ci a adormit ca într-un somn dulce. Deci, Acela pe Care ea L-a zămislit fără de stricăciune şi L-a născut fără de durere, a luat din trup fără durere preacinstitul ei suflet şi trupului ei cel preacinstit nu i-a dat să vadă stricăciunea. Atunci îndată s-a început acea bucurie şi acea dulce cântare îngerească, întru care se auzeau aceste cuvinte, repetându-se adeseori de îngeri, adică cuvintele închinării lui Gavriil: *Bucură-te, cea plină de dar, Domnul este cu tine, binecuvântată eşti tu între femei!*

Astfel a fost petrecut sfântul ei suflet de mâinile Domnului la toate cereştile rânduieli cu bucurie. Şi o petreceau pe ea şi ochii apostolilor, care se învredniciseră a privi la acea preaslăvită vedenie, precum altădată pe Domnul, Care se înălţa din Muntele Eleonului, L-au petrecut cu ochii şi erau înspăimântaţi ca nişte uimiţi. Apoi, venindu-şi întru sine, s-au închinat Domnului Celui ce

a înălţat la cer sufletul Maicii Sale. Ei cu lacrimi au înconjurat patul, şi au văzut preasfânta faţă a Sfintei Maria strălucind ca soarele, şi bunămirosire străină ieşea din curatul ei trup, care covârşea toate aromatele pământeşti, şi pe care limba omenească nu poate a le spune. Apoi cu toţii au sărutat cu frică şi cu cucernicie acel trup curat, cinstindu-l cu evlavie; deci, s-au sfinţit din atingerea lui, simţind în inimile lor preamultă bucurie duhovnicească, din darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Astfel se dădeau tămăduiri bolnavilor, ochii orbilor se luminau, auzul surzilor se vindeca, picioarele şchiopilor se întăreau, duhurile cele necurate se izgoneau, şi se tămăduiau toate bolile. Toate acestea se făceau numai cu singură atingere de patul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Acestea toate făcându-se aşa, s-a început petrecerea primitorului de Dumnezeu trup al Mariei. Sfântul Petru era la început cu Sfântul Pavel, iar Sfântul Iacov, ruda Domnului, şi cu ceilalţi mari Sfinţi Apostoli, au ridicat pe umeri patul. Sfântul Ioan ducea înaintea patului acea stâlpare strălucitoare de lumină. Apoi venea toată adunarea de sfinţi şi mulţimea poporului, cu lumânări şi cu cădiri împrejur, înainte mergând şi urmând şi cântându-se cântarea cea de moarte. Sfântul Petru începea, iar ceilalţi după dânsul cântau cu un glas psalmul lui David: *Întru ieşirea lui Israel din Egipt...*, şi la fiecare stih se adăuga *Aliluia*. Asemenea cântau şi alţi psalmi de prăznuire, de mulţumire şi de laude precum lucra Duhul Sfânt în gurile celor ce cântau. Acel trup primitor de Dumnezeu al Preacuratei Fecioare a fost dus cu slăvită petrecere, de la Sion, prin cetatea Ierusalimului, la satul Ghetsimani. Deasupra patului şi deasupra celor ce-l petreceau, s-a făcut un cerc de nori mare şi luminos în chip de cunună, care strălucea cu neobişnuită rază; iar prin nori se auzeau dulci cântări îngereşti de uimire, care umpleau văzduhul şi totul se lucra pe pământ în auzul poporului.

Acel cerc de nori în chip de cunună mergea cu cântarea îngerească prin văzduh deasupra trupului Maicii lui Dumnezeu, care se petrecea până la mormânt. La o petrecere de bucurie ca aceasta, care a o spune după vrednicie nici un cuvânt nu este îndestulat, s-a întâmplat un lucru potrivnic: poporul Ierusalimului foarte numeros al evreilor necredincioşi, auzind acea străină cântare şi văzând acea preaslăvită petrecere a trupului celui primitor de Dumnezeu, a ieşit din case şi urma prin cetate, mirându-se de atâta slavă şi cinste care se făcea trupului Maicii lui Hristos. Deci, înştiinţându-se de aceasta arhiereii şi cărturarii, s-au umplut de zavistie şi de mânie şi au trimis slujitori şi ostaşi şi au îndemnat pe

mulţi din popor ca, alergând cu arme, să gonească pe cei ce petreceau trupul Sfintei Maria, şi pe ucenicii lui Iisus să-i rănească, iar trupul să-l ardă cu foc. Deci, când cei îndemnaţi spre fapta cea rea alergau cu mânie înarmaţi ca la război şi aproape erau să-i ajungă, atunci îndată acel nor din văzduh, plecându-se la pământ, a înconjurat ca un zid soborul Sfinţilor Apostoli, asemenea şi pe toţi care erau cu dânşii, încât numai cântarea se auzea, iar ei singuri erau nevăzuţi de cei ce veneau cu scop rău. Atunci sfinţii îngeri, zburând nevăzut deasupra preacuratului trup şi deasupra cetei credincioşilor, au lovit cu orbire pe acei făcători de rău şi au sfărâmat capetele multora de zidurile cetăţii; iar alţii, neştiind pe unde să meargă, pipăiau zidurile şi căutau povăţuitori.

Atunci s-a întâmplat unuia din numărul preoţilor din legea veche, anume Atonie, de a ieşit la drum. Acela, după ce norul s-a ridicat la înălţime după dumnezeiasca rânduială şi pentru o mai mare minune, a văzut pe Sfinţii Apostoli şi mulţimea credincioşilor cu lumânări şi cu cântări de psalmi, înconjurând patul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, şi, umplându-se de zavistie, a înnoit în sine vechea răutate asupra Domnului nostru Iisus Hristos, şi a zis: „Acesta este trupul care a născut pe înşelătorul acela, care a stricat legea părinţilor noştri! Vezi ce fel de cinste are? Şi, fiind tare cu trupul, de mare mânie, s-a repezit cu sălbăticie şi a alergat spre pat, voind să răstoarne la pământ preacuratul trup al Preasfintei Fecioare Maria. Dar, când mâinile lui cele îndrăzneţe s-au atins de pat, îndată au fost tăiate de sabia cea nematerialnică a izbândirii lui Dumnezeu de îngerul cel nevăzut, şi au rămas lipite de pat; iar Atonie a căzut, răcnind şi văitându-se cu amar.

Dar, cunoscându-şi greşeala, se căia şi striga către apostoli: „Miluiţi-mă pe mine, robii lui Hristos!" Sfântul Apostol Petru, poruncind să stea cu patul ce se purta, a zis lui Atonie: „Iată, ai luat ceea ce ai căutat; deci, cunoaşte că Dumnezeul izbândirilor este Domnul; dar a te tămădui de răni noi nu putem, decât numai Domnul nostru, spre care voi v-aţi sculat cu nedreptate, l-aţi prins şi l-aţi ucis. Acum nici El nu va voi să-ţi dea tămăduire, dacă nu vei crede într-Însul mai întâi cu toată inima şi de nu vei mărturisi cu gura că Iisus este adevăratul Mesia, Fiul lui Dumnezeu". Atonie a strigat: „Cred că El este Mântuitorul lumii Hristos, cel vestit de prooroci mai-nainte! Noi şi mai-nainte l-am ştiut că El este Fiul lui Dumnezeu, dar din zavistie, întunecându-ne cu răutate, n-am voit să mărturisim măririle lui Dumnezeu, şi i-am rânduit cu nedreptate moarte. Dar El, cu puterea dumnezeirii înviind a treia zi, ne-a umplut de ruşine pe noi, toţi urâtorii lui, pentru că ne sârguiam să

ascundem Învierea Lui, dând multă plată străjerilor; dar n-am putut, fiindcă slava Lui a străbătut pretutindeni.

Atonie mărturisind acestea şi căindu-se de greşeala ce a făcut cu îndrăzneală, Sfinţii Apostoli s-au bucurat împreună cu toţi credincioşii, precum şi îngerii se bucură de păcătosul care se pocăieşte. Apoi Petru a poruncit lui Atonie ca să lipească cu credinţă rănile mâinilor tăiate de mâinile care erau atârnate de pat şi să cheme numele Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu cu credinţă. Făcând Atonie aceasta, îndată mâinile cele tăiate s-au lipit la locurile lor şi s-au făcut sănătoase desăvârşit, rămânând pe dânsele numai semnul tăierii ca o aţă roşie, care înconjura carnea de la încheieturi. Atonie, căzând înaintea patului, s-a închinat lui Hristos Dumnezeu, Cel născut din Preacurata Fecioară, şi a fericit-o cu multe laude pe aceea care L-a născut, aducând pentru dânsa prooroceşti mărturii din Scriptură, precum şi pentru Hristos singur, încât toţi se mirau foarte mult de vorbele acelea şi de acea slăvită tămăduire a mâinilor lui Atonie, şi pentru cuvintele lui cele înţelepte, grăite spre slava lui Hristos Dumnezeu şi spre lauda Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Atonie, intrând în rând cu Sfinţii Apostoli, a urmat patului care se ducea la Ghetsimani. Asemenea şi cei ce erau orbiţi şi câţi şi-au cunoscut greşeala alergau cu pocăinţă, fiind duşi de povăţuitori la Născătoarea de Dumnezeu, şi se atingeau cu credinţă de cinstitul pat; atunci îndată câştigau vederea ochilor lor trupeşti şi sufleteşti, că milostiva Maică a tuturor, Preasfânta Stăpână de obşte, precum în naşterea sa a făcut bucurie la toată lumea, tot aşa şi în adormirea sa n-a voit să mâhnească pe nimeni, ci pe toţi, deşi o vrăjmăşeau pe ea, i-a mângâiat cu milostivire, cu darul şi cu bunătatea sa, fiind Maica cea bună a bunului Împărat.

Sfinţii Apostoli cu toată mulţimea credincioşilor, ajungând la satul Ghetsimani, când au pus lângă mormânt patul cu preasfântul trup, atunci s-a ridicat iar strigare de plângere în popor, tânguindu-se toţi pentru sărăcia lor şi pentru lipsirea unei bunătăţi ca aceasta. Ei, căzând la trupul preasfintei Născătoare de Dumnezeu, îl cuprinseră, îl udau cu lacrimi şi îi dădeau sărutarea cea mai de pe urmă; deci, abia spre seară l-au pus în mormânt şi, punând o piatră mare deasupra, nu se depărtau de la mormânt, fiind ţinuţi de dragostea către Maica lui Dumnezeu. Sfinţii Apostoli au zăbovit în satul acela trei zile, petrecând lângă mormântul Preacuratei Fecioare, săvârşind ziua şi noaptea cântări de psalmi.

În toată vremea aceea de trei zile, se auzeau în văzduh preadulci glasuri de oşti cereşti cântând şi lăudând pe Dumnezeu şi

fericind pe Maica lui Dumnezeu. Dar s-a întâmplat, după dumnezeiasca rânduială, ca Sfântul Toma, unul din apostoli, să nu se afle la preaslăvita îngropare a trupului cel de Dumnezeu primitor al Preacuratei Fecioare, ci el a sosit a treia zi la Ghetsimani. El se mâhnea şi se întrista foarte mult, că nu s-a învrednicit de binecuvântarea şi de sărutarea cea mai de pe urmă a Preasfintei Fecioare Maria, precum s-au învrednicit ceilalţi Sfinţi Apostoli. Nici s-a învrednicit să vadă dumnezeiasca slavă, tainele lui Dumnezeu cele minunate, lucrările cele de la adormirea ei şi petrecerea trupului care a fost, şi pe care ceilalţi s-au învrednicit a o vedea, deci, plângea mult de aceasta. Pentru aceea Sfinţilor Apostoli le era jale de dânsul şi s-au sfătuit ca să deschidă mormântul, ca măcar astfel să vadă trupul Preacuratei Stăpâne Născătoare de Dumnezeu şi, închinându-se aceluia şi sărutându-l, să primească răcorire de jalea sa şi mângâiere de mâhnirea sa.

Dar, când au prăvălit piatra şi au deschis mormântul, îndată s-au spăimântat, pentru că au văzut mormântul deşert, nefiind în el nimic altceva decât numai cele de îngropare, şi din care ieşea mare mirosire de bună mireasmă. Sfinţii stăteau şi se minunau şi nu pricepeau ce este aceasta! Deci, sărutând cu lacrimi şi cu cucernicie acea pânză cinstită şi curată ce rămăsese în mormânt, s-au rugat împreună Domnului ca să li se descopere unde se află cinstitul trup al Maicii Domnului. Spre seară, apostolii au şezut să-şi întărească puţin trupurile cu hrană. Iar obiceiul mesei apostoleşti era într-acest chip: între dânşii lăsau un loc gol, cu o pernă pe dânsul, iar pe pernă, o bucată de pâine, locul acela era în cinstea Mântui-torului Hristos.

După masă, sculându-se şi făcând mulţumire, au luat acea bucată de pâine ce era menită Domnului, şi au ridicat-o, slăvind numele cel mare al Preasfintei Treimi, şi sfârşeau cu această rugăciune: „Doamne, Iisuse Hristoase, ajută-ne nouă!" Apoi mâncau bucata aceea de pâine ca o binecuvântare a Domnului. Astfel făceau Sfinţii Apostoli, nu numai când erau împreună, ci şi fiecare făcea aşa unde se întâmpla. Atunci ei adunându-se în Ghetsimani şi mâncând împreună, mintea şi vorba nu le era de altceva, decât numai pentru aceasta, că n-au găsit în mormânt preasfântul trup al Născătoarei de Dumnezeu.

După sfârşitul mesei, sculându-se şi începând, după obicei, să ridice bucata de pâine pusă în partea Domnului şi să slăvească pe Preasfânta Treime, îndată s-a auzit un glas de cântare îngerească. Ei, ridicându-şi ochii, au văzut vie în văzduh pe Preacurata Fecioară Maica Domnului nostru, stând cu mulţime de îngeri şi

strălucind cu negrăită slavă, şi a zis către dânşii: „Bucuraţi-vă, căci eu sunt cu voi în toate zilele!" Atunci ei, umplându-se de bucurie, în loc de "Doamne, Iisuse Hristoase", au strigat: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, ajută-ne nouă!" De atunci Sfinţii Apostoli s-au încredinţat despre aceasta şi toată Biserica a crezut astfel, că Preacurata Născătoare de Dumnezeu a fost înviată a treia zi de Fiul şi Dumnezeul său, şi a fost luată cu trupul la ceruri.

Deci, întorcându-se ei iarăşi la mormânt, au luat pânza cea curată, care rămăsese spre mângâierea celor scârbiţi şi spre mărturia cea adevărată a sculării din mormânt a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Aceasta s-a făcut, pentru că nu se cădea cortului vieţii să fie ţinut de moarte şi să rămână cu cealaltă făptură în stricăciunea pământului, ea care a născut din nestricatul său trup pe Ziditorul făpturii. Şi s-a mai vădit prin această minunată înălţare, că Dătătorul legii este împlinitorul legii celei date de El, ca fiii să cinstească pe părinţii lor. Deci, ei au cinstit pe Maica Sa cea fără de prihană ca pe Sine; căci precum Hristos singur a înviat cu slavă a treia zi, tot aşa a luat-o şi pe ea la Sine în cele cereşti. Despre aceasta zicea mai înainte şi dumnezeiescul David: *Scoală-Te, Doamne, în odihna Ta, Tu şi chivotul sfinţirii Tale.* Astfel s-au împlinit prooroceştile cuvinte ale lui David, în învierea Domnului şi a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu; căci, precum a fost mormântul Fiului său tăiat în piatră, tot aşa a fost şi mormântul Maicii lui Dumnezeu, care se vede deşert şi închinat de credincioşi până acum.

Aşa a binevoit dumnezeiasca rânduială, ca Sfântul Toma să nu fie la Adormirea Preacuratei Maicii Domnului, ca pentru dânsul să se deschidă mormântul şi să se încredinţeze Biserica despre învierea Preasfintei Născătoare, căci şi mai-nainte, despre învierea lui Hristos, s-a încredinţat tot prin necredinţa lui Toma. Astfel a fost adormirea Preacuratei şi Preabinecuvântatei Născătoare de Dumnezeu. Astfel a fost îngroparea trupului ei cel fără de prihană. Astfel a fost încredinţarea despre slăvită învierea ei din mormânt şi despre luarea trupului la ceruri. Sfinţii Apostoli, după săvârşirea tuturor acelor minuni şi taine ale lui Dumnezeu, s-au întors iarăşi purtaţi de nori, fiecare în partea sa, unde propovăduiau cuvântul.

Despre felul petrecerii Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu pe pământ, a scris Sfântul Ambrozie, zicând: „Era Fecioară nu numai cu trupul, dar şi cu duhul, smerită în inimă, înţelepţită în cuvinte, negrabnică la grăire, totdeauna la citire, trează în osteneli, prea înţeleaptă în vorbire, vorbind precum cu Dumnezeu, iar nu precum cu oamenii. Pe nimeni nu asuprea, ci

tuturor le dorea bunătăţi; nu s-a îngreţoşat niciodată de vreun om sărac, nici a râs de cineva, ci pe toate cele ce le vedea, le fericea. Nimic nu era în gura ei, ceva într-acest fel, care să nu fie dar vărsat; era în toate lucrurile cele fecioreşti, iar vederea ei era chip al desăvârşirii celei dinlăuntru, era model de milostivire şi de bunătate". Apoi ce fel era cu obiceiul ei cel preasfânt şi cu chipul cel trupesc, aceasta se află astfel scris la Epifanie şi la Nichifor: „Ea era în tot lucrul cinstită şi statornică. Grăind, foarte puţin şi numai ce era de trebuinţă. Lesnicioasă spre a asculta, grăitoare de bine, dând fiecăruia cinstire; era măsurată la sfat, obişnuia totdeauna a vorbei cuviincios către fiecare om, fără de râs şi fără de tulburare, dar mai ales fără de mânie.

Vederea feţei ei era ca vederea grăuntelui de grâu; părul, galben; ochii, ascuţiţi la vedere; iar luminile erau asemenea cu măslina. Sprâncenele ei erau negre şi plecate; nasul, potrivit; buzele, ca floarea trandafirului, pline de cuvinte dulci. Faţa, nici rotundă, nici scurtă, ci puţin lungăreaţă. Mâinile şi degetele, lungi. În scurt, era împărtăşită de toată măreţia; smerită, neprefăcându-şi faţa deloc, şi nici o moliciune nu avea cu sine, ci totdeauna umilinţă aleasă. Hainele care le purta erau proaste, precum le arăta şi sfântul acoperământ al preasfântului ei cap. Şi ca să spun pe scurt: în toate lucrurile ei era de faţă mult dar dumnezeiesc. Iar acum, sălăşluindu-se în cele cereşti şi stând de-a dreapta Scaunului lui Dumnezeu, în ce fel este, să spună gurile îngerilor şi a arhanghelilor, cum şi duhurile şi sufletele drepţilor, care stau înaintea ei. Deci, precum de vederea feţei lui Dumnezeu, tot aşa şi de vederea feţei Preacuratei Născătoare de Dumnezeu săturându-se, aceştia să grăiască pentru ea după vrednicie. Iar noi slăvim pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, să ne închinăm ei cu osârdie, ca una ce este slăvită şi fericită de toate neamurile în veci. Amin".

Pentru toată viaţa din început a Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, s-a scris câte o parte în celelalte praznice ale ei; la zămislire, la naştere, la intrarea în Biserică, la Buna Vestire, la Naşterea lui Hristos şi la Întâmpinare. Aici, după descrierea despre adormirea ei cea fără de moarte, spre împlinirea istoriei celei despre ea, se adaugă şi aceasta: Cum şi unde a petrecut Stăpâna noastră după Înălţarea lui Hristos?

Sfântul Evanghelist Luca scrie în Faptele Apostolilor, că, Domnul înălţându-Se la ceruri, ucenicii Lui s-au întors de la Muntele Eleonului la Ierusalim, şi s-au suit în foişorul unde a fost Cina cea de Taină a lui Hristos. Şi toţi aşteptau cu un suflet în rugăciuni

şi în cereri, cu femeile şi cu Maria, Maica lui Hristos, pe care, după ducerea Domnului de la dânşii, o aveau ca pe o mângâiere şi răcorire în mâhniri, întărire şi învăţătoare în credinţă. Pentru că aceasta, toate cuvintele care le spunea şi toate faptele cele minunate, începând de la Buna Vestire cu zămislirea cea fără de sămânţă şi naşterea cea fără de stricăciune a lui Hristos, cele ce se făceau în pruncia şi în viaţa Lui mai înainte de botezul lui Ioan, toate acestea le spunea iubiţilor ucenici ai Fiului Său. Şi, ca una ce avea de la Duhul Sfânt mai multă descoperire pentru dumnezeirea Lui şi din vederea lucrurilor lui Hristos, îi încredinţa pe dânşii prin spunerea cu de-amănuntul de toate faptele ce s-au făcut cu dumnezeiasca putere, mai înainte până ce s-a arătat lumii, şi cu acelea îi întărea în credinţa cea fără de îndoială.

Toţi se rugau în foişorul acela, aşteptând venirea Duhului Sfânt, pe Care a făgăduit Domnul că-L va trimite lor Tatăl, şi se pregăteau înainte de primirea darurilor lui Hristos. După cele zece zile de la Înălţarea Domnului, când s-a făcut pogorârea Sfântului Duh în chip de limbi de foc peste Sfinţii Apostoli, la început Sfântul Duh a stat peste Sfânta Fecioară Maria, în care şi mai înainte îşi avea locuinţă plăcută şi iubită, şi totdeauna petrecea nedepărtată. În vremea aceea a primit binecuvântata Fecioară pe Duhul Sfânt, mai mult decât pe toţi apostolii; căci, pe cât vasul se face mai mare, pe atât mai multă apă încape în sine. Deoarece Preacurata Fecioară era vas al Sfântului Duh mai mare decât toţi, pentru că este mai înaltă decât apostolii şi decât ceilalţi sfinţi, precum îi cântă Biserica, zicând: „Cu adevărat eşti mai presus decât toţi, Fecioară Curată!" Tot astfel darul Duhului Sfânt a încăput în sine mai mult decât în toţi.

Petrecerea Preacuratei Fecioare era în casa Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, care era în cetatea Ierusalimului. Ea a rămas la el din ceasul acela, când a zis Domnul pe cruce: *Femeie, iată Fiul Tău!* Iar ucenicului: *Iată Maica ta!* Deci, ucenicul a luat-o întru ale sale şi slujea ei ca maicii sale. Sfinţii Apostoli, după primirea Sfântului Duh, nu s-au risipit îndată prin lume, ci au petrecut mult în Ierusalim, precum este arătat în Faptele Apostolilor. Acolo se scrie că, după uciderea Sfântului Mucenic Ştefan, era mare prigonire asupra Bisericii Ierusalimului. Toţi cei mai mici, apostolii şi ceilalţi credincioşi, s-au risipit prin toate părţile Iudeei şi ale Samariei, afară de apostolii cei mari; căci ei, deşi unii din ei se duceau într-alte părţi, precum s-au dus în Samaria, Petru şi Ioan, acoperindu-se cu rânduiala lui Dumnezeu, se ţineau pe lângă Ierusalim, până la vreo zece ani de la înălţarea Domnului, adică

până la acea vreme, în care împăratul Irod şi-a pus mâinile ca să facă rău unora din Biserică. Petru singur a tămăduit în Lida pe Enea, slăbănog de opt ani, şi în Iope a înviat pe Tavita cea moartă.

În Chesaria a botezat pe Cornelie sutaşul şi în Antiohia a întemeiat mai întâi scaunul arhieriei sale. Iacov, fratele lui Ioan, s-a dus în Spania, însă iar s-a întors în Ierusalim, ca să slujească mai întâi la mântuirea seminţiilor lui Israel şi să întărească Biserica cea dintâi în Ierusalim, care este maica tuturor Bisericilor, precum cântă Cuviosul Damaschin, zicând: „Tu ai luat întâi iertarea păcatelor". Pe de altă parte Iacob dorea să vadă adeseori pe Preacurata Fecioară, Maica Domnului, şi să audă de la dânsa cuvinte dumnezeieşti. El o avea pe ea ca pe o moştenitoare a lui Hristos, Dumnezeul nostru, şi, privind la cinstita şi sfânta ei faţă, ca la faţa lui Hristos şi ascultând cuvintele ei cele dulci, se umplea de negrăită bucurie duhovnicească. Deci uitau toate amărăciunile şi primejdiile, iar inima lor se îndulcea din limba cea curgătoare de miere a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Pentru aceea, mulţi din cei luminaţi de prin laturile cele depărtate alergau la Ierusalim să vadă pe Maica lui Hristos Dumnezeu şi să-i asculte vorbirea ei cea sfântă. Căci, precum Mântuitorul Hristos umplea cu slavă toate marginile pământului, tot aşa şi Maica Lui cea fără prihană, pe toţi îi atrăgea la vederea Ei, precum este arătat în scrisoarea Sfântului Ignatie purtătorul de Dumnezeu, pe care a scris-o în Antiohia, către Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu:

„Sunt multe femei la noi care doresc să vadă pe Maica lui Hristos şi se sârguiesc în toate zilele, că doar ar putea să călătorească la voi, ca s-o cerceteze pe ea, şi să se atingă de pieptul ei, cel ce a hrănit cu lapte pe Hristos, şi să se înştiinţeze de la dânsa pentru oarecare taine. Aceasta, pentru că slava ei a străbătut până la noi, că ea, fiind Fecioară, este Maica lui Dumnezeu plină de toate darurile şi de toate bunătăţile. Se mai spune de dânsa, că în prigoniri şi în primejdii este veselă, în sărăcie şi în neajunsuri nu se mâhneşte, spre cei ce îi fac rău nu se mânie, ci le face mai mult bine, blândă în lucrurile cele de bună întâmplare, milostivă spre cei săraci, cărora le ajută pe cât poate, iar celor ce sunt vrăjmaşi ai credinţei noastre, li se împotriveşte foarte mult. Iar dreptei noastre credinţe şi bunei cucernicii este învăţătoare, asemenea şi tuturor credincioşilor povăţuitoare spre lucrul cel bun. Pe cei smeriţi îi iubeşte mai mult şi singură este smerită către toţi; astfel că toţi cei ce au văzut-o, o laudă. Cât de răbdătoare este când învăţătorii şi fariseii râd de dânsa. Nişte oameni vrednici de credinţă ne-au spus că în Maria, Maica lui Iisus, firea omenească, pentru sfinţirea ei

cea multă, se vede că este asemenea cu firea îngerească. Lucrurile acestea care se aud, au deşteptat în noi nemăsurata dorinţă, că doar am putea să vedem pe acea minune cerească şi să admirăm pe această preasfântă".

Într-altă scrisoare, Sfântul Ignatie purtătorul de Dumnezeu scrie către Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu: „Eu, dacă îmi va fi cu putinţă, voi veni la tine, ca să văd pe credincioşii sfinţi care s-au adunat acolo; dar mai ales să văd pe Maica lui Hristos, de care grăiesc că la toţi este minunată, cinstită şi iubită şi toţi doresc să o vadă. Cine n-ar fi dorit s-o vadă pe Sfânta Fecioară şi să vorbească cu aceea, care a născut pe Dumnezeul Cel adevărat?" Din aceste scrisori se poate înţelege cât de multă dorinţă aveau sfinţii, ca să vadă pe acea însufleţită sfinţenie a lui Dumnezeu, pe Preacurata Fecioară Maria. Iar cei ce s-au învrednicit a o vedea, spuneau tuturor că sunt fericiţi; căci cu adevărat, erau fericiţi ochii care o vedeau pe ea după Hristos Mântuitorul, şi fericite erau urechile care se învredniceau să audă cuvintele ei cele grăitoare de Dumnezeu şi făcătoare de viaţă. O, cât de multă mângâiere şi dar luau unii ca aceia!

Pentru aceasta a lăsat Domnul nostru pe Preacurata Maica Sa, ca să fie pe pământ între cei vii, ca, prin a ei stare de faţă, cu sfatul, cu învăţăturile şi cu rugăciunile cele calde către Fiul lui Dumnezeu, Biserica creştină să se înmulţească, să se întărească, şi să primească îndrăznire, ca să stea pentru Domnul său până la sânge. Fecioara Maria pe toţi îi întărea prin mângâierea Duhului Sfânt şi pentru toţi se ruga. Când Sfinţii Apostoli au fost închişi în temniţă, ea a adus lui Dumnezeu rugăciune umilită pentru dânşii şi a fost trimis îngerul Domnului la ei, de le-a deschis noaptea uşile temniţei şi i-au scos. Când a fost dus la moarte Sfântul Întâiul Mucenic şi Arhidiacon Ştefan, ea îl urma de departe. Fiind el ucis cu pietre în Valea lui Iosafat, lângă pârâul Chedrilor, ea, cu Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, stătea pe un deal, privind de departe la sfârşitul lui. Deci, se ruga Domnului cu dinadinsul pentru dânsul ca să-l întărească în pătimire şi să primească sufletul lui în mâinile Sale. Când Sfântul Apostol Pavel, înainte de creştinarea lui, făcea rău Bisericii şi o prigonea, ea a vărsat atâtea rugăciuni calde către Dumnezeu, încât l-a făcut din lup răpitor, mieluşel blând; din vrăjmaş, apostol; şi din prigonitor, ucenic şi învăţător a toată lumea.

Dar ce fel de faceri de bine n-a avut Biserica cea dintâi, ca o fiică mică de la maica sa, adică de la Preacurata Născătoare de Dumnezeu? Ce fel de daruri n-a scos, ca dintr-un izvor de-a pururea curgător, până ce prin sârguinţa aceea, şi cu darul hrănindu-se şi crescând, a venit în măsura vârstei bărbăteşti! Biserica se întărise atât, încât nici de porţile iadului nu era biruită. Acest lucru chiar şi Preasfânta Născătoare de Dumnezeu îl putea vedea şi se umplea de bucurie, după ceea ce s-a zis de David: *Maică ce se veseleşte de fii*... Deoarece în toate zilele vedea că se înmulţesc fiii Bisericii; căci la începutul propovăduirii lui Petru trei mii de suflete au crezut, apoi cinci mii, şi după aceea mulţi fără număr. Biserica lui Hristos se înmulţea prin toată lumea, fiindcă cei ce se întorceau în Ierusalim de la propovăduire, spuneau toate Preacuratei Maicii lui Dumnezeu. Ea, auzind, se bucura cu duhul, şi dădea laudă Fiului şi Dumnezeului ei.

Când Irod a ridicat prigonire asupra Bisericii, pe Iacov fratele lui Ioan, care se întoarse atunci din Spania, l-au ucis cu sabia. Apoi l-au prins şi pe Petru şi l-au închis în temniţă, voind să-i facă şi lui acelaşi lucru. Însă după acea minunată liberare din temniţă şi din legături a lui Petru prin înger, a fost nevoie ca chiar cei mai mari apostoli să iasă din Ierusalim faţă de cumplita prigonire din partea evreilor. Ei s-au risipit prin toată lumea, după cum le căzuseră sorţii fiecăruia dintr-înşii în ce parte să se ducă. Dar, mai înainte de despărţirea lor, au alcătuit Simbolul mărturisirii credinţei, ca toţi să propovăduiască pretutindeni într-un singur fel şi să sădească sfânta credinţă în Hristos. Drept aceea, s-a dus fiecare la sorţul său, rămânând în Ierusalim numai Sfântul Iacob, rudenia Domnului după trup, care a fost pus de Hristos, cel dintâi episcop în Ierusalim.

Într-acea vreme a ieşit din Ierusalim şi Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, al cărei fiu era, pentru primejdiile care veneau de la zavistnicii iudei. Ei s-au dat într-o parte, dând loc mâniei, până ce a încetat acea cumplită prigonire şi muncire. Dar ca să nu se arate că sunt deşerţi, s-au dus în Efes, unde îi căzuse sorţul lui Ioan. Această ducere în Efes a Preacuratei Maicii lui Dumnezeu cu Ioan, se încredinţează din aceasta; se află o scrisoare a Sfântului Ioan apostolul la al treilea sinod a toată lumea, ce s-a ţinut în Efes contra lui Nestorie, către clerul din Constantinopol, în care se scrie cuvintele aceste: „Nestorie, născocitorul de eresuri din cetatea Efesului, în care a petrecut odată şi Sfântul Ioan Cuvân-tătorul de Dumnezeu şi Sfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, fiind chemat la judecată de Sfinţii Părinţi şi de episcopii sinodului, singur pe sine despărţindu-se şi fiind tulburat de ştiinţa cea rea, n-a îndrăznit a veni la dânşii. Drept aceea, după ce a fost chemat de trei ori, Sfântul Sinod l-a osândit cu dreaptă judecată, dându-l jos din toată cinstea preoţească.

Din cuvintele acestea şi din scrisoarea în care se zice că Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu şi Sfânta Fecioară Maria au petrecut odată în cetatea Efesului, se poate şti că Maica Domnului s-a dus din Ierusalim cu Cuvântătorul de Dumnezeu şi a petrecut în Efes câtăva vreme. Dar Preasfânta Fecioară Maria n-a fost numai în Efes, ci şi în alte cetăţi şi ţări, cercetând pe cei luminaţi din nou. Astfel se povesteşte că ea a fost şi în Antiohia, cercetând pe Sfântul Ignatie purtătorul de Dumnezeu, precum i se făgăduise prin scrisoarea sa, zicând: „Voi veni cu Ioan să te văd pe tine şi pe cei ce sunt cu tine!" Se vorbeşte că a fost şi în Cipru, la Sfântul Lazăr cel înviat a patra zi, care era episcop acolo. Asemenea a fost şi la Muntele Athonului, pentru care lucru Ştefan Monahul Sfetagoreanul scrie o istorisire ca aceasta:

După înălţarea la cer a Domnului nostru Iisus Hristos, ucenicii fiind adunaţi în Sion, cu Maria, Maica lui Iisus, aşteptau pe Mântuitorul, precum le poruncise lor ca să nu se depărteze din Ierusalim, ci să aştepte făgăduinţa Domnului. Ei au aruncat sorţi şi unde îi va cădea partea fiecăruia dintr-înşii, acolo să propovăduiască Evanghelia Domnului. Atunci Preacurata a zis: „Voiesc ca şi eu să arunc sorţul meu cu voi, ca să nu fiu fără de parte, şi să am partea pe care va voi Dumnezeu să mi-o dea". Ei au aruncat sorţul cu cucernicie şi cu frică, după cuvântul Maicii lui Dumnezeu, şi i-a căzut sorţii pământul Ivirului. Preacurata Născătoare de Dumnezeu, primind cu bucurie acea soartă, voia ca îndată să se ducă în ţara Ivirului, după primirea cea în limbi de foc a Sfântului Duh. Dar îngerul lui Dumnezeu i-a zis: „Să nu te depărtezi acum din Ierusalim, ci să petreci aici până la o vreme, iar sorţul care ţi-a căzut se va lumina în zilele din urmă şi stăpânirea ta va fi acolo; deci, ai să te osteneşti, puţin după o vreme, în pământul în care va voi Dumnezeu să te pună". Atunci Preacurata a petrecut în Ierusalim multă vreme.

Lazăr cel înviat a patra zi era în insula Ciprului, pentru că acolo se hirotonise arhiereu de Apostolul Varnava. El dorea cu multă dragoste să vadă pe Preacurată Maica Domnului nostru, pe care nu o văzuse de demult, dar nu îndrăznea să se ducă la Ierusalim de frica evreilor. Maica lui Dumnezeu, înţelegând aceasta, a scris o scrisoare către Lazăr, mângâindu-l şi poruncindu-i să trimită o corabie, cu care să vină la dânsul în Cipru, iar el să nu vină la Ierusalim.

Lazăr, citind scrisoarea, s-a bucurat foarte mult şi s-a minunat de atât de multă smerenie a ei. Apoi a trimis cu mare grabă la dânsa corabie şi scrisoare. Apoi Preasfânta Maria, sculându-se, a

intrat în corabie cu Sfântul Ioan, iubitul ucenic al lui Hristos, şi cu ceilalţi care le urmau lor cu cucernicie, şi au început a călători spre Cipru. Deci, ridicându-se un vânt potrivnic, a dus corabia tocmai la limanul Muntelui Athos, şi aceasta a fost acea puţină osteneală a Preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, care i s-a zis ei de către înger. Muntele acela era pretutindeni plin de idoli, căci acolo era o capişte mare şi o locuinţă a lui Apolon şi multe alte lucruri drăceşti se săvârşeau în locul acela. Deci, toţi elinii aveau pentru acel loc multă cinste, pentru că era foarte ales, deoarece acolo venea toată lumea la închinăciune şi fiecare îşi lua răspunsul la cele ce întreba de la ghicitorii de tot lucrul.

Când a sosit acolo Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, îndată s-a făcut printre toţi idolii o strigare şi un ţipet întru acest fel: „Pogorâţi-vă la limanul lui Climent, şi primiţi pe Maria, Maica Domnului Iisus!" Aceasta s-a făcut fiindcă diavolii erau siliţi de puterea lui Dumnezeu, de aceea au vestit adevărul fără voie, precum a făcut altădată în latura gherghesenilor, cei ce au strigat către Domnul: *Ce este nouă şi Ţie, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu? Ai venit aici, ca mai înainte de vreme să ne munceşti pe noi?* Poporul, auzind aceasta, s-a minunat şi au alergat cu toţii la malul mării, spre limanul care s-a zis mai sus. Deci, văzând corabia şi pe Maica lui Dumnezeu, au luat-o pe ea cu cinste, şi la adunarea lor au întrebat-o cum a născut pe Dumnezeu şi cu ce fel de nume. Ea, deschizându-şi dumnezeiasca sa gură, a binevestit poporului cu de-amănuntul toate cele despre Hristos şi, toţi căzând, s-au închinat lui Dumnezeu Cel ce S-a născut dintr-însa; iar pe aceea care L-a născut, au cinstit-o cu multe laude; deci, crezând, s-au botezat, căci multe minuni a făcut Maica lui Dumnezeu.

După botez, ea a pus poporului care s-a luminat din nou, povăţuitor şi învăţător, pe unul din următorii săi, care a fost în corabie cu Sfântul Ioan, şi, bucurându-se cu duhul, a zis: „Acest loc este dat mie de la Fiul lui Dumnezeu să-mi fie mie întru sorţi". Apoi a binecuvântat poporul şi a zis: „Darul lui Dumnezeu să petreacă în locul acesta şi la cei ce petrec aici cu credinţă şi cu cucernicie şi păzesc poruncile Fiului şi Dumnezeului meu; iar bunătăţile cele de trebuinţă spre petrecerea cea de pe pământ, vor fi lor din destul cu puţină osteneală. Deci, li se va pregăti lor viaţa cea cerească şi nu va lipsi mila Fiului meu din locul acesta, până la sfârşitul veacului; iar eu voi fi folositoare locului acesta şi spre Dumnezeu caldă mijlocitoare pentru dânşii!"

Acestea zicându-le, iarăşi a binecuvântat poporul şi, intrând în corabie cu Ioan şi cu ceilalţi următori ai lor, au plecat la Cipru,

unde au găsit pe Lazăr în mare mâhnire, de vreme ce Maica lui Dumnezeu n-a ajuns la dânsul mai degrab, temându-se să nu i se fi întâmplat ei pe mare vreo împiedicare de valuri şi furtună; pentru că nimic nu ştia despre dumnezeiasca rânduială ce se făcuse. Deci, venind Maica lui Dumnezeu, îndată i s-a schimbat mâhnirea lui întru bucurie şi i-a adus lui daruri, un omofor şi nişte mânecuţe, pe care singură le-a lucrat într-adins pentru dânsul. Deci, toate câte se făcuseră în Ierusalim şi în Muntele Atonului, i le-a spus lui, şi pentru toate au mulţumit lui Dumnezeu. Petrecând în Cipru multă vreme şi Biserica de acolo mângâind-o şi binecuvântând-o, iarăşi s-au suit în corabie şi s-au dus la Ierusalim. Acestea le-a scris monahul Ştefan Atonitul despre străinătatea Născătoarei de Dumnezeu.

Preacurata Fecioară, cercetând laturile cele mai sus zise, iarăşi s-a dus la Ierusalim, unde, petrecând în casa cea de la Sion a lui Ioan, a fost păzită de dreapta cea atotputernică a lui Dumnezeu de zavistnica şi ucigaşa de Dumnezeu sinagogă a evreilor, care nu încetau a vrăjmăşui împotriva Fiului lui Dumnezeu şi împotriva celor ce credeau într-însul. Dar nicidecum n-ar fi putut suferi evreii ca să fie între cei vii Maica lui Hristos, ci cu totul ar fi pierdut-o pe ea, dacă n-ar fi acoperit-o Dumnezeu cu o oarecare deosebită purtare de grijă, astfel ca mâna necredincioşilor să nu se atingă de chivotul lui Dumnezeu cel însufleţit; căci precum pe Fiul ei, Hristos Dumnezeul nostru, în Nazaret, patria Lui, când toţi care erau în adunare, s-au umplut de mânie şi L-au dus în vârful muntelui ca să-L arunce jos, însă Hristos, trecând prin mijlocul lor, s-a dus. Astfel că evreii cei mincinoşi n-au putut să pună chinuitoarele lor mâini pe Dânsul, nici să se atingă de Cel văzut, fiind împiedicaţi şi opriţi de puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu, că încă nu venise ceasul Lui. Tot aşa a făcut Domnul şi pentru Preacurata Maica sa, căci a oprit răutatea cea evreiască scornită de ei şi a stricat sfatul lor cel viclean pornit împotriva ei; pentru că de multe ori voiau ei ca să prindă pe Maica Domnului şi să o piardă sau să-i facă rău, dar nu puteau.

Deci, Preacurata Fecioară a petrecut în Ierusalim în mijlocul atâtor urâtori şi vrăjmaşi ai săi, ca o oaie în mijlocul lupilor şi ca un crin între spini, găsind adesea întru dreptate cuvintele strămoşului său David: *Domnul este luminarea mea şi Mântuitorul meu, de cine mă voi teme? Domnul este scutitorul vieţii mele, de cine mă voi înfricoşa? De s-ar rândui asupra mea tabără, nu se va teme inima mea; de s-ar ridica asupra mea război, spre Dânsul eu nădăjduiesc; de voi merge prin mijlocul umbrei morţii, nu mă voi teme de rele, că Tu, Fiule şi Dumnezeul meu, eşti cu mine...*

Apoi a venit la dânsa spre cercetare şi închinăciune şi Sfântul Dionisie Areopagitul, cel luminat în Atena de Sfântul Apostol Pavel, şi a petrecut nedepărtat de dânsul trei ani, având mare dorinţă să vadă pe Maica lui Dumnezeu. După trei ani de la luminarea sa, mergând într-adins cu binecuvântarea învăţătorului său, Apostolul Pavel, şi văzând pe cea dorită, s-a umplut de multă mângâiere duhovnicească, încât singur despre aceasta o spune în scrisoarea sa către Sfântul Apostol Pavel, scriind astfel: „Vai, necredincios lucru mi-a fost mie, mărturisesc înaintea lui Dumnezeu, o povăţuitorule şi începătorul nostru cel preaales! Că afară de Dumnezeul Cel Preaînalt, să fie ceva plin de dumnezeieştile puteri şi de darurile cele minunate, nimeni din oameni nu poate, să o ajungă cu mintea pe aceea, pe care am văzut-o şi am înţeles-o eu cu ochii, nu numai cei sufleteşti, ci şi cu cei trupeşti; pentru că am văzut cu ochii pe cea cu chip dumnezeiesc şi mai sfântă decât toate duhurile cereşti, pe Maica lui Iisus Hristos, Domnul nostru, pe care mi-a dăruit-o mie a o vedea darul lui Dumnezeu şi cinstea vârfurilor apostolilor, asemenea şi darul cel nespus al singurei Milostive Fecioare şi Preacuratei.

Mărturisesc înaintea lui Dumnezeu cel Atotputernic, iarăşi şi iarăşi, şi înaintea darului cel mântuitor şi înaintea Preaslăvitei Cinstitei Fecioare Maria, că, pe când era cu Sfântul Ioan Evanghelistul, petrecând în trup şi strălucind la cer ca un soare, am intrat înaintea feţei celei cu chip dumnezeiesc a Preasfintei Fecioare, atât de mare şi nemăsurată dumnezeiască rază, nu numai m-a strălucit din afară, dar şi înlăuntru mai mult m-a luminat şi m-a umplut de atâtea preaminunate şi felurite aromate cu bună mirosire, încât nici trupul meu cel neputincios, nici duhul n-a putut suferi unele ca acele semne atât de mari şi începături ale fericirii şi slavei celei veşnice. Inima mea şi duhul meu au slăbit de slavă şi de dumnezeieştile daruri.

Mărturisesc cu Dumnezeu, Care a petrecut în preacinstitul şi feciorescul pântece, că, de nu mi-ar fi fost mie dumnezeieştile Tale învăţături şi legi, în pomenire şi în mintea cea luminată, aş fi înţeles-o pe ea că este adevărat Dumnezeu, şi aş fi cinstit-o pe ea cu închinăciunea care se cuvine unuia adevăratului Dumnezeu. Căci nici o slavă şi cinste mai mare nu poate să fie ajunsă de mintea oamenilor celor preamăriţi de Dumnezeu, precum a fost acea fericire pe care am gustat-o eu nevrednicul, învrednicindu-mă în acea vreme şi făcându-mă atunci foarte fericit. Mulţumesc Celui Preaînalt şi Preabunului meu Dumnezeu, dumnezeieştii Fecioare şi preasfântului Apostol Ioan, asemenea şi ţie, începătorului Bisericii

care dănţuieşte, celui ce o facere de bine ca aceasta cu milostenie mi-ai arătat mie".

Aceasta este scrisoarea Sfântului Dionisie, din care este destul a vedea şi a înţelege ce fel de dar dumnezeiesc avea preacinstita faţă a Preacuratei Stăpânei noastre, petrecând pe pământ. Deci cei ce o vedeau pe ea în trup, se luminau cu sufletele şi se îndulceau cu inimile de multă bucurie duhovnicească. Căci mulţi alergau la ea de pretutindeni din cei noi luminaţi; iar ea, ca o adevărată Maică, pe toţi îi primea întocmai cu nefăţărnicie şi pe toţi îi miluia cu darul său. Celor bolnavi le dădea tămăduiri; neputincioşilor, sănătate; celor mâhniţi, mângâiere, şi tuturor de obşte, întărire în credinţă; neîndoire în nădejde, îndulcire în dragostea cea dumnezeiască, iar păcătoşilor, îndreptare.

Preacurata Fecioară, vieţuind în casa lui Ioan, ieşea adeseori spre a cerceta locurile acelea, pe care preaiubitul său Fiu şi Dumnezeu le-a sfinţit cu urmele preasfintelor Sale picioare şi le-a pecetluit cu vărsarea sângelui Său. Cerceta şi Betleemul, unde S-a născut dintr-însa negrăit, păzindu-i nevătămată fecioria ei. Mai ales înconjura acele locuri unde Domnul nostru a pătimit de voie şi le uda cu lacrimile sale, din dragostea cea de maică, plângând şi zicând: „Aici a fost bătut preaiubitul meu Fiu! Aici a fost încununat cu cunună de spini! Aici a ieşit purtând Crucea şi aici a fost răstignit!" Apoi, ajungând la Sfântul Mormânt şi umplându-se de negrăită veselie, grăia cu lacrimi de bucurie: „Aici, fiind îngropat cu trupul Hristos, a înviat a treia zi cu preaslăvire!"

Se scrie şi aceasta, că oarecare din iudeii zavistnici au spus arhiereilor şi cărturarilor că Maria, Maica lui Iisus, iese în toate zilele la Golgota şi la Mormântul în care a fost pus Iisus, Fiul ei, îşi pleacă genunchii, plânge şi cădeşte Mormântul cu tămâie, iar ei au pus păzitori, ca pe nimeni din creştini să nu-i lase să se apropie acolo. De unde este arătat, că dintr-acea vreme s-a început acel dreptcredincios obicei între credincioşii creştini, ca să cerceteze Sfintele Locuri şi să se închine Domnului Hristos Dumnezeu, Care a voit a pătimi pentru noi de voie. Căci începătura acelui obicei a fost însăşi Născătoarea de Dumnezeu, căreia i-au urmat şi celelalte sfinte femei şi bărbaţi. Drept aceea de la arhiereii şi cărturarii care încă suflau cu îngrozire şi cu ucidere, se pusese pază, ca să nu lase pe nimeni să se apropie de Mormântul lui Iisus şi pe însăşi Maria, Maica Lui, să o ucidă; dar Dumnezeu a orbit ochii păzitorilor, ca să nu vadă venirea Mariei la Mormântul lui Hristos.

Deci, de câte ori mergea acolo, după obiceiul său, preabinecuvântata Fecioară, păzitorii nu puteau deloc s-o vadă, nici pe cei

ce erau cu ea. După o vreme îndelungată, păzitorii, ducându-se de la Mormânt, au spus cu jurământ arhiereilor şi cărturarilor, că pe nimeni n-au văzut venind la Mormântul lui Iisus. Preasfânta Maria mai mergea încă şi la Muntele Eleonului, de pe care Domnul nostru S-a înălţat la ceruri şi acolo, plecându-şi genunchii, săruta urmele lui Hristos, care de preasfintele Lui picioare s-au închipuit acolo pe piatră. Ea se ruga către Fiul său cu multă plângere, ca să binevoiască s-o ia şi pe Ea la sine; pentru că mai mult decât Sfântul Pavel, fără de asemănare, dorea Fecioara să se dezlege şi să petreacă cu Hristos.

Adeseori zicea cuvintele lui David: *„Când voi veni şi mă voi arăta feţei Domnului? Lacrimile mele s-au făcut mie pâine ziua şi noaptea*. Când voi vedea pe Fiul meu cel preaiubit? Când voi veni către cel ce şade de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl? Când voi sta înaintea Scaunului slavei Lui? Când mă voi sătura de vederea feţei Lui? O, preadulcele meu Fiu, acum este vremea să te milostiveşti spre Sion! Acum este vremea să mă miluieşti pe mine, Maica Ta, din valea plângerii a acestei lumi, pe aceea care, până la atâta nevedere a preasfintei feţei Tale, mă tânguiesc. Scoate de acum sufletul meu din trup ca din temniţă, căci în ce chip doreşte cerbul izvoarele apelor, tot aşa doreşte sufletul meu de Tine, Dumnezeule, ca să mă satur, când mi se va arăta slava Ta".

Sfânta Fecioară se obişnuise ca uneori să întârzie în Muntele Eleonului, căci lângă muntele acela era satul care se numeşte Ghetsimani şi lângă el, sub munte, o grădină cu saduri, din care Zevedei avea puţină câştigare, şi care era moştenirea Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu. Într-acea grădină, Domnul nostru, mai înainte de patima Sa cea de voie, se ruga şi asuda faţa cu sânge, şezând în genunchi înaintea Tatălui ceresc. Deci, într-acea grădină, după aceea, şi Preacurata Maica Lui, în acelaşi loc vărsa rugăciunile sale cele fierbinţi, asemenea şezând în genunchi şi udând cu lacrimi faţa sa şi acel loc. Acolo a fost mângâiată de înger cu vestirea de la Dumnezeu a grabnicei ei mutări la ceruri.

Acolo s-a făcut de două ori arătare îngerească Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, mai înainte de sfârşitul ei, după mărturia lui Gheorghe Chedrin, istoricul grec; adică mai înainte cu 15 zile de adormirea ei; apoi mai înainte cu trei zile, când a luat de la înger acea stâlpare de lemn de finic din Rai, pe care a dus-o Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu.

În ştire să fie şi aceasta, că praznicul Adormirii Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu este aşezat în 15 zile ale lunii lui august, ca să se prăznuiască cu toată cinstea, de pe vremea

împărăţiei dreptcredinciosului împărat grec Mauriciu. Drept aceea, prăznuim cu bucurie preaslăvita ei mutare de pe pământ la cer şi slăvim pe Cel ce S-a născut dintr-însa şi Care a luat-o la cer cu slavă, pe Hristos Dumnezeul nostru, Cel ce împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh este slăvit în veci. Amin.

*

* *

Unii, precum Meliton, episcopul Sardelor, scriu că şi Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, mai înainte de Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, se dusese la Efes şi de acolo a fost adus de nor, precum au fost aduşi înainte şi ceilalţi apostoli şi au venit la îngroparea Maicii lui Dumnezeu. Iar ceilalţi, de care povestesc Metafrast şi Sofronie cu neîndoire, spun că Sfântul Ioan nu se depărta de Maica cea dăruită cu darul de Dumnezeu, al cărui fiu era din încredinţarea lui Hristos, ci îi slujea ei întotdeauna, ca un adevărat fiu pe maica sa, având-o în casa sa până la fericitul ei sfârşit. El se ducea uneori pentru puţină vreme în cetăţile de primprejur, precum s-a pomenit mai sus, adică se ducea cu Petru în Samaria, şi aceasta o făcea după bunăvoinţa şi binecuvântarea Maicii lui Dumnezeu, dar îndată se întorcea iarăşi la dânsa în Ierusalim. Până să se întoarcă el, slujba Preacuratei Fecioare o împlinea Sfântul Iacov, ruda Domnului, cel ce întotdeauna petrecea în Ierusalim la scaunul său. După povestirea oarecărora, şi Sfântul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, ca şi ceilalţi apostoli, a fost răpit de nor, şi aceasta s-a făcut dintr-o cetate mai apropiată.

Acestea s-au spus pentru a şti unde şi cum a petrecut Preasfânta Fecioară Născătoare de Dumnezeu după înălţarea Domnului. Deci, pentru cinstita ei adormire, citeşte precum este scris cuvântul mai înainte.

*

Pentru anii Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, cât a petrecut pe pământ, şi în care an a murit, multă neîntocmire este între scriitorii bisericeşti de istorii şi de hronografuri.

Eusebiu, episcopul Cezareei Palestinei, scriitorul istoriei bisericeşti, şi apoi de la dânsul şi sinaxarele lunilor - al Moscovei, al Kievului şi al Azovului -, povestesc că Adormirea Preasfintei Fecioare Maria s-a întâmplat în anul al 48-lea de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, şi în al 15-lea de la Înălţarea Lui. Ea a vieţuit pe pământ 63 de ani. Sinaxarele lunilor numără aceşti ani astfel: A născut pe Domnul nostru Iisus Hristos în al 15-lea an al vârstei

Sale. După răstignirea şi înălţarea Domnului la cer a petrecut în casa Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu 15 ani, şi a murit în anul 48 de la naşterea lui Hristos, pe vremea împărăţiei lui Claudie Cezarul. Astfel că toţi anii vieţii ei au fost 63.

Nichifor Calist, în a doua carte a sa, în capitolul 3, aduce pe Sfântul Apostol Evod, unul din cei 70, care a fost întâiul episcop în Antiohia după marele Apostol Petru, şi spune că, adormirea Preacuratei Fecioare a fost în anul 44 de la întruparea lui Hristos; iar toţi anii vârstei ei sunt 59. Nichifor scrie numărul anilor lui Evod astfel: De trei ani Preacurata Născătoare de Dumnezeu s-a dus în templu şi acolo a petrecut 11 ani în sfânta sfintelor. Apoi s-a dat de preoţi lui Iosif spre pază, la care a petrecut 4 luni şi a luat buna-vestire cea de bucurie de la îngerul Gavriil. A născut pe Domnul Hristos în anul al 15-lea al vârstei sale, în 25 ale lunii Decembrie; după aceea a petrecut 33 de ani, în care Cuvântul cel mai înainte de veci şi Fiul ei, petrecea pe pământ. După pătimirea de voie, învierea şi înălţarea Domnului, a şezut în casa lui Ioan 11 ani. Astfel toţi anii vieţii ei adunaţi sunt 59. Aceste cuvinte ale lui Evod adunându-le Nichifor, pe a sa înţelegere le pune în cartea a 2-a, în capitolul 21, spunând că Preacurata Fecioară s-a mutat în al 60-lea an al vârstei sale.

Ipolit spune că Preacurata Fecioară a petrecut după pătimirea Domnului Hristos 9 ani şi s-a mutat în al 43-lea an de la întruparea Domnului, iar toţi anii vieţii ei ar fi 58.

Meliton, episcopul Sardelor, a scris că, în anul 22 după Înălţarea Domnului, Preasfânta Fecioară Maria a trecut de la cele pământeşti la cele cereşti, în anul 58 de la întrupare, iar de la naşterea sa în anul 69.

Sfântul Epifanie şi cu Gheorghe Chedrin scriu asemenea, că Preacurata Fecioară, după înălţarea Domnului, a petrecut 24 de ani, iar toţi anii ei au fost 62, neajungând 23 de zile până la 62 de ani, pentru că s-a născut în septembrie, în opt zile, şi s-a mutat în 14 zile ale lunii August. După această numărare a lui Epifanie şi a lui Chedrin, Preacurata Fecioară s-a mutat în anul 57 de la întruparea lui Dumnezeu Cuvântul, la sfârşitul lui Claudie şi la începutul împărăţiei lui Nero.

Sfântul Andrei Ierusalimiteanul, arhiepiscopul Egiptului, asemenea şi Sfântul Simeon Metafrast, nu numără anii vieţii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ci numai aminteşte că Adormirea Preasfintei Fecioare Maria s-a făcut la adânci bătrâneţi. Cu aceştia se uneşte şi Meletie Atenianul, istoric bisericesc.

Să nu ne mirăm de această neîntocmire a acestor mulţi scriitori pentru anii vieţii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru că în acele vremi se afla prigonire cumplită asupra Bisericii, şi nu era vreme de scrierea cărţilor, cu de-amănuntul, de numărarea anilor şi de faptele bisericeşti; pentru că atunci credinţa lui Hristos nu se răspândea prin scripturi, ci prin propovăduire cu gura şi cu nevoinţe mucenicesti. Deşi atunci erau scriitori de cărţi, dar aceia în scurtă vreme se sfârşeau mucenicesţe şi cărţile lor se ardeau de către păgânii prigonitori. Pentru aceasta să se ţină cine va voi, de oricare scriitor şi numărător de anii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Deci, este cu putinţă a socoti că mai vrednică este istoria acelora care au scris mai târziu despre anii vieţii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi au zis că la adânci bătrâneţi a trecut la viaţa cea neîmbătrânită. Socoteşte aceasta de aici: la Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în timpul îngropării trupului ei cel curat şi primitor de Dumnezeu, a fost cu Sfinţii Apostoli şi Sfântul Dionisie Areopagitul, iar Dionisie s-a întors la Hristos în Atena de Sfântul Apostol Pavel, în anul 52 de la întruparea Cuvântului lui, după adevărata urmare a celor vrednici de credinţă scriitori de istorii şi de ani.

Deci, dacă Preacurata Fecioară s-a mutat, după Ipolit, în anul 43 de la întruparea lui Hristos, după Evod în anul 44, sau după Eusebiu şi sinaxarele lunilor în anul 48, apoi cum putea să fie Sfântul Dionisie la adormirea ei cea mai de pe urmă în anul 52, când el s-a întors spre Hristos. Deci, Preacurata Fecioară s-a mutat mai târziu, după întoarcerea lui Dionisie. Acest sfânt a fost la adormirea ei cu ceilalţi Sfinţi Apostoli şi bărbaţi apostoleşti.

Mai mult, nu se cuvine a ispiti şi-a iscodi tainele acelea, pentru care Dumnezeu n-a voit să le arate tuturor.

LUNA AUGUST

ZIUA A ŞAISPREZECEA

POVESTIRE DESPRE CHIPUL DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS CEL NEFĂCUT DE MÂNĂ ŞI DESPRE ADUCEREA LUI DE LA EDESA ÎN CONSTANTINOPOL

În acele zile în care Domnul nostru Iisus Hristos S-a arătat pe pământ şi cu oamenii a petrecut, cercetând cetăţile şi satele iudeilor cele dimprejur, propovăduind împărăţia lui Dumnezeu şi tămăduind toată neputinţa şi toată boala din popor; în cetatea Edesa cea din Siria, care era de partea cealaltă a râului Eufrat, era un boier cu numele Avgar. El pătimea de o boală grea, pentru că pe dinafară suferea de lepră vânătă, iar pe dinăuntru de sfărâmarea oaselor; deci era chinuit cu slăbănogirea tuturor mădularelor.

Auzind el de Domnul nostru Iisus Hristos şi de minunile mari pe care le făcea, căci cu cuvântul tămăduia stricăciunile şi slăbănogirile şi toate bolile între oameni, a dorit să vadă cu ochii şi pe un lucrător de nişte minuni ca acelea, nădăjduind că va câştiga tămăduire de la El. Deci, de vreme ce îi era cu neputinţă lui să meargă singur în Iudeea, a trimis rugăminte către Domnul Hristos, ca El să vină la dânsul, în Edesa. Dar îndoindu-se de aceasta, că nu va voi să vină la dânsul Domnul, a trimis pe un zugrav iscusit, cu numele Anania, ca cel puţin să-i închipuiască faţa Lui pe pânză; ca, astfel măcar, închipuirea Lui să o vadă şi să o aibă pe aceea întru răcorirea bolii sale, pentru că mare dragoste avea către El, încredinţându-se din auzire.

Scrisoarea lui Avgar era scrisă astfel: Avgar, domnul Edesei, lui Hristos Mântuitorul cel bun, Care S-a arătat în laturile Ierusalimului în trup, să se bucure!

Eu am auzit despre Tine şi despre preaslăvitele Tale faceri de minuni, cum că fără de doctorii tămăduieşti bolile, orbilor le dai vedere; şchiopilor, umblare; pe cei stricaţi îi curăţeşti şi izgoneşti

din oameni duhurile necurate; pe cei slăbănogi, care de mulţi ani zac pe pat, îi tămăduieşti cu cuvântul, şi pe cei morţi îi înviezi. Deci, unele ca acestea auzindu-le eu, din două una gândesc despre Tine că eşti, ori Dumnezeu coborât din cer, ori Fiul lui Dumnezeu, căci lucrezi nişte minuni ca acestea de mirare.

De aceea scriu către Tine smerita mea rugăminte, ca să Te osteneşti a veni la mine şi să-mi vindeci bolile mele cele netămăduite, de care pătimesc de mulţi ani. Aud încă şi aceasta, că evreii Te urăsc pe Tine şi voiesc să-Ţi facă şi oarecare rău. Deci, eu am o cetate care, deşi nu este foarte mare, este însă preafrumoasă şi îndestulată cu toate bunătăţile; deci, vino la mine şi locuieşte în cetatea mea, care ne va fi nouă amândurora îndestulată cu toate cele de trebuinţă".

Cu o scrisoare ca aceasta de la Avgar, zugravul Anania ajungând la Ierusalim, l-a găsit pe Iisus Hristos în mijlocul mulţimii poporului, stând la arătare şi învăţându-i cuvântul de învăţătură, de aceea nu a putut să se apropie îndată de El din cauza înghesuirii şi strâmtorării poporului. Drept aceea, aşteptând o vreme până ce se va risipi poporul, s-a suit pe o piatră care era puţin mai sus de la pământ şi, privind cu dinadinsul spre faţa Mântuitorului, se căznea să o închipuiască pe dânsa, dar nu putea; astfel voind atotvăzătorul şi Preasfânta Sa faţă schimbând-o cu dumnezeiască neînchipuită şi neajunsă slavă şi cu darul. Deci, Anania, ostenindu-se mult, n-a sporit nimic.

Atunci Dumnezeu a poruncit Apostolului Toma să meargă şi să cheme pe acel bărbat care stătea pe piatră şi se căznea a închipui faţa Lui. Acela fiind adus şi neîncepând a grăi ceva, l-a chemat Domnul pe el la sine pe nume şi după meşteşug, adică numindu-l Anania zugravul. Deci, spunându-i pricina venirii lui, i-a zis: „Unde este scrisoarea stăpânului tău, Avgar, pe care mi-o aduci mie din Edesa?" Iar Anania, uimindu-se de mirare şi de spaimă pentru mai înainte-vederea Domnului, a scos degrabă din sân scrisoarea domnului său şi cu cutremur a dat-o în mâinile Mântuitorului. Domnul, citind-o, a scris răspuns lui Avgar, astfel: „Fericit eşti Avgare, cela ce nu m-ai văzut şi ai crezut în Mine, căci scris este pentru Mine, că cei ce mă văd pe Mine nu vor crede, iar cei ce nu mă văd, vor crede în Mine şi vor pomeni viaţa cea veşnică. Îmi scrii Mie ca să vin la tine, dar Mie Mi se cade să săvârşesc aceea pentru care sunt trimis şi după săvârşire să Mă duc la Tatăl, Cel ce M-a trimis pe Mine. După ce Mă voi înălţa, voi trimite la tine pe unul din ucenicii Mei. Acela te va tămădui desăvârşit - prin

Botez - de bolile cele ce te-au cuprins pe tine şi viaţa cea veşnică îţi voi da ţie şi celor ce sunt cu tine".

Scriind Domnul nostru Iisus Hristos o scrisoare ca aceasta lui Avgar, a pecetluit-o cu pecetea pe care era scrisă cu slove evreieşti aceasta: „A lui Dumnezeu vedere, dumnezeiască minune!" După scrierea şi pecetluirea ei, împlinind Domnul o altă dorinţă a lui Avgar şi a zugravului, a poruncit să-i aducă apă; deci, Şi-a spălat Preasfânta Sa faţă şi a şters-o cu mahrama cea în patru colţuri ce i s-a dat Lui. Şi, o, minune! Apa cea proastă s-a schimbat prin iconomie în zugrăvire de vopsele, şi preasfânta asemănare a feţei celei dumnezeieşti s-a închipuit pe mahrama aceea, pe care Domnul dând-o cu scrisoare lui Anania, i-a zis: „Du-te şi dă-o celui ce te-a trimis pe tine!" Acestea au fost în zilele cele mai de pe urmă ale petrecerii pe pământ a lui Hristos, aproape de pătimirea Lui.

Anania s-a întors în Edesa la domnul său şi i-a dat lui acea închipuire a feţei lui Hristos nefăcută de mână pe mahramă şi epistola cea scrisă. Avgar, luând-o, s-a umplut de mare bucurie şi, sărutându-le pe amândouă cu dragoste şi închinându-se chipului lui Hristos, îndată a câştigat schimbare de durerile sale, fără numai puţină parte de stricăciune rămăsese pe faţa lui, până la acea vreme în care avea să vină la dânsul ucenicul cel trimis de Domnul.

După pătimirea cea de bunăvoie a Domnului, după Înviere şi după Înălţarea Lui la cer, Tadeu, cel trimis de dumnezeiescul Duh, a mers la Edesa. El a fost unul din cei şaptezeci de apostoli. Acesta, învăţându-l destul pe Avgar sfânta credinţă cea întru Hristos, l-a adus la botez. Când a intrat Avgar în sfânta scăldătoare şi s-a botezat, îndată s-a tămăduit şi de acea lepră ce mai rămăsese; deci, a ieşit curat şi sănătos cu trupul şi cu sufletul. Cu dânsul s-a botezat şi toată casa lui, apoi şi toată cetatea şi se slăvea în Edesa numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca al unui adevărat Dumnezeu.

La porţile cetăţii Edesa era un idol al unui oarecare zeu elinesc, care stătea de mulţi ani acolo, şi căruia îi era dator să i se închine oricine intra în cetate. Pe acel idol, Avgar, aruncându-l de acolo şi sfărâmându-l, a făcut în zidul de piatră, deasupra porţilor, un loc rotund şi adânc încât să nu-l vatăme ploaia. Apoi, lipind pe o scândură de lemn neputregăios mahrama chipului lui Hristos cel nefăcut de mână, punându-i împrejur aur cu mărgăritare de mare preţ şi împodobind-o, a pus-o în locul acela în zid deasupra porţilor, făcând încă şi o scrisoare de aur în acest fel: „Hristoase Dumnezeule, tot cel ce nădăjduieşte spre Tine nu se va ruşina!"

Avgar a poruncit popoarelor ca oricine va intra în cetate şi va ieşi, să se închine acelui dumnezeiesc chip al Domnului nostru Iisus Hristos şi a întărit şi prin lege aceea, ca şi în neamurile cele mai de pe urmă, cu schimbare, să se dea o cinste ca aceea închipuirii Domnului. Acea dreptcredincioasă poruncă şi aşezarea lui de lege s-a păzit în toate zilele vieţii lui şi în zilele fiului lui, care a domnit după dânsul în Edesa, asemenea şi în zilele nepotului său. După aceea, unul din strănepoţii lui Avgar luând domnia acelei cetăţi, iar s-a înnoit păgânătatea cea de demult, pentru că boierul acela, îndărătnicindu-se şi depărtându-se de Hristos, s-a abătut la elineasca închinare de idoli. Deci, văzând pe porţile cetăţii chipul lui Hristos, care se cinstea de toţi cei ce intrau şi ieşeau, i-a venit greu, fiind vrăjmaş al lui Hristos, şi a voit să surpe de acolo acea dumnezeiască închipuire, iar în locul ei să pun un idol diavolesc.

Episcopul cetăţii, înştiinţându-se de acest lucru şi făcându-i-se vestire de la Dumnezeu, s-a dus noaptea cu clerul său la porţile acelea şi, suindu-se pe o scară, a gătit o candelă cu untdelemn şi, aprinzând-o, a pus-o înaintea sfântului chip al lui Hristos. Apoi, astupând-o cu cărămizi şi cu var, a zidit locul şi l-a netezit, pentru că aşa i se poruncise lui din dumnezeiasca arătare. După ce s-a făcut nevăzut acel chip al lui Hristos nefăcut de mână, a încetat păgânul stăpânitor de la scopul său. Deci, după multă vreme, s-a dus din stăpânirea obştească chipul acela, şi se uitase locul unde se zidise, încât nimeni nu ştia de el, până la arătarea lui cea minunată, care s-a făcut astfel, după mulţi ani.

În zilele dreptcredinciosului împărat Iustinian, Hosroe, împăratul Persiei, ducându-se cu multă putere de oaste împotriva cetăţii Edesei, a înconjurat-o şi cu vitejie s-a bătut multă vreme, dar în urmă, cetăţenii slăbind, s-au aflat în mare frică şi nepricepere şi s-au rugat lui Dumnezeu cu lacrimi. Într-o noapte i s-a arătat episcopului Edesei, care se numea Evlavie, o femeie oarecare prea luminoasă, arătându-i cu degetul porţile cetăţii şi locul din zid, zicându-i: „Deasupra acestor porţi este ascuns dumnezeiescul chip cel nefăcut de mână al Mântuitorului Hristos. Scoate-l din zid şi vei face bine!" Episcopul s-a dus cu sârguinţă la porţile acelea şi, suindu-se la locul arătat în zid, l-a aflat precum i se spusese în descoperire, pentru că a cunoscut zidirea aceea. Deci, destupând şi luând cărămizile, a aflat chipul cel preacinstit şi preasfânt al lui Hristos întreg şi nevătămat, candela nestinsă de atâţia ani şi plină de untdelemn. Pe cărămida cu care era astupat chipul, se închipuise altă asemănare a feţei lui Hristos nefăcută de mână.

Episcopul, luând din locul acela acea sfântă mahramă pe care era închipuirea Mântuitorului, a arătat-o oamenilor din cetate. Toţi au avut bucurie mare şi îndrăzneau să nădăjduiască spre Domnul. Episcopul a dus cu litie chipul Domnului pe zidurile cetăţii şi a arătat faţa Mântuitorului oştirilor persieneşti care tăbărâseră asupra cetăţii. Deci îndată toată puterea perşilor s-a tulburat de frică mare şi au început să fugă, gonindu-se de putere dumnezeiască. Astfel cetatea Edesa s-a izbăvit de vrăjmaşii săi prin milostivirea lui Hristos Domnul nostru şi prin arătarea preasfântului Său chip, cel nefăcut de mână.

După aceea, trecând mulţi ani, când a fost la greci împăratul Roman, care se numea Porfirogenet, cel ce a împărăţit cu ginerele său, Constantin, fiul împăratului Leon cel înţelept, a adus acea sfântă mahramă, care avea pe dânsa închipuirea cea nefăcută de mână a dumnezeieştii feţe a lui Hristos, din Edesa, care se stăpânea de turci, în Constantinopol. În vremea aceea, toată Siria, în care era şi cetatea Edesa, era sub stăpânirea turcilor. Acea aducere s-a făcut astfel:

Împăratul grec Roman, dorind să aibă în cetatea sa împărătească acea vistierie fără de preţ, a trimis rugăminte de multe ori la Amira al turcilor, ca să-i dea chipul lui Hristos cel nefăcut de mână. Dar Amira, fiind rugat de creştinii Edesei, n-a voit să dea chipul acela împăratului grec, ci au făcut război. Împăratul Roman a trimis putere grecească asupra Edesei şi a strâmtorat-o, oştindu-se împrejurul laturei Edesei. Atunci edesenii au trimis rugăminte către împăratul grecesc, să nu-i bată şi să nu le pustiască pământul. Împăratul cerea de la dânşii chipul lui Hristos, însă Amira, în a cărui stăpânire era Edesa, nu voia să-l dea în dar. De aceea, împăratul creştinesc, fiind cuprins de mare dorinţă să aibă la el chipul lui Hristos, cel nefăcut de mână, a dat lui Amira douăsprezece mii de arginţi şi două sute de turci vestiţi, care fuseseră în robie la greci. El i-a dat încă şi o scrisoare a sa, cu pecetea împărătească de aur, ca niciodată să nu ridice război împotriva Edesei şi contra cetăţenilor celor dimprejurul ei.

Astfel şi-a câştigat dorinţa, luând chipul cel nefăcut de mână al lui Hristos şi împreună cu dânsul şi scrisoarea aceea, pe care Domnul nostru Iisus Hristos o scrisese către Avgar, domnul Edesei, precum s-a zis mai înainte. Deci, l-au dus cu slavă pe mâinile arhiereilor şi ale celorlalţi cinstiţi bărbaţi ai rânduielii duhovniceşti, în împărăteasca cetate. Şi se făceau în cale şi în Constantinopol multe minuni de la acel preacinstit chip, pentru că toate bolile se

tămăduiau, orbii se luminau, surzii auzeau, şchiopii umblau şi diavolii se izgoneau. Dar un oarecare om îndrăcit striga, zicând: „Primeşte, Constantinopole, slava şi veselia ta, şi tu, Porfirogenete, cinstea împărăţiei tale!" Omul acela, strigând astfel, s-a tămăduit de îndrăcire.

Deci, s-a aşezat prăznuirea aducerii chipului cel nefăcut de mână omenească, în ziua a 16-a a lunii august, în care l-a luat pe el înăuntrul său împărătească cetate, cu mare cinste şi prăznuire, în Biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numeşte Fare şi l-au pus spre slava lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în veci vecilor. Amin.

Notă - Chipul cel nefăcut de mână al lui Hristos s-a adus din Edesa în Constantinopol în anul 6452 de la facerea lumii (după mărturia scriitorului de ani al Constantinopolului, Gheorghe Chedrinos), sau în anul 994 de la întruparea lui Dumnezeu.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTULUI MUCENIC DIOMID DOCTORUL

Sfântul Diomid era de neam din Tarsul Ciliciei, cu meşteşugul doctor, iar de credinţă creştin. El tămăduia nu numai trupurile, dar şi sufletele omeneşti, pentru că învăţa pe păgâni să creadă în Hristos şi apoi să se boteze. În vremea împăratului Diocleţian a lăsat Tarsul şi a mers în Niceea, cetatea Bitiniei, acolo făcând multe tămăduiri, după obiceiul său, nu cu doctorii pământeşti, ci cu chemarea numelui Atotputernicului şi dătătorului de tămăduiri, Hristos şi cu însemnarea cinstitei Cruci tămăduia toate bolile şi astfel încredinţa pe cei necredincioşi. Mulţi se întorceau de la înşelăciunea idolească prin doctoria şi învăţătura lui.

Împăratul Diocleţian, fiind atunci în părţile Răsăritului şi înştiinţându-se de acest lucru, a trimis să-l prindă. Ostaşii trimişi, mergând la dânsul, l-au aflat sfârşit în Domnul. Deci, au tăiat capul mortului, ca să-l ducă împăratului. După tăierea capului, toţi ostaşii aceia şi-au pierdut luminile ochilor, rămânând orbi. Astfel au fost duşi de alţii la împărat, împreună cu capul cel tăiat al lui Diomid. Văzând împăratul capul şi ostaşii orbi, le-a poruncit să ia capul şi să-l pună la locul său. Făcând ostaşii aceasta, îndată au văzut şi au crezut în Hristos, adevăratul Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, POMENIREA SFÂNTULUI MUCENIC CONSTANTIN BRÂNCOVEANU VOIEVOD, CU FIII SĂI, CONSTANTIN, ŞTEFAN, RADU, MATEI ŞI IANACHE, RUDENIA SA CARE AU FOST TĂIAŢI CU SABIA DE TURCI LA 15 AUGUST, 1714

Acest binecredincios şi de Hristos iubitor Voievod al Ţării Româneşti s-a născut la anul 1654 din părinţi de bun neam, după tată fiind coborâtor din voievodul Matei Basarab, iar după mamă, nepot al voievodului Şerban Cantacuzino, în timpul căruia, la anul 1688, s-a tipărit pentru întâia dată în întregime Sfânta Scriptură în limba română.

Rămas orfan de tată încă din pruncie, tânărul Constantin a fost crescut de către unchiul său, stolnicul Constantin Cantacuzino, cel mai învăţat boier al vremii sale. Acesta s-a îngrijit să-i pună dascăli înţelepţi spre a primi învăţătură aleasă. Pentru iscusinţa şi înţelepciunea sa, Constantin a primit înalte dregătorii, bucurându-se de multă cinstire încă din tinereţe.

După moartea voievodului Şerban Cantacuzino la anul 1688, luna octombrie în 29 de zile, la stăruinţele tuturor boierilor şi dregătorilor ţării, vrednicul Constantin Brâncoveanu primi scaunul de domn al Ţării Româneşti, fiind uns de către mitropolitul Teodosie. Împodobit de Dumnezeu cu daruri alese, el a cârmuit ţara cu adâncă pricepere şi înaltă priveghere, cu blândeţe şi răbdare creştinească.

Luând în ajutor pe Hristos, Împăratul veacurilor şi având pildă pe vrednicii săi înaintaşi, Constantin voievod, îşi începu slăvita domnie punând temelia celei mai mari mânăstiri ctitorite de el, cea de la Hurezi, unde şi-a pregătit şi loc de veşnică odihnă. Nenumărate sunt însă bisericile şi mânăstirile ridicate sau înzestrate de milostivul şi evlaviosul domnitor pe tot cuprinsul Ţării Româneşti.

Dărnicia şi purtarea de grijă a evlaviosului Voievod Constantin Brâncoveanu nu se vor opri însă la hotarele Ţării Româneşti, ci se vor întinde şi la fraţii români din Moldova şi din Transilvania, fiind vrednice de pomenit şi multele ajutoare trimise dreptcredincioşilor creştini aflaţi în suferinţă pe meleagurile siriene, caucasiene şi arabe, precum şi la toate locurile sfinte ale Răsăritului.

„Se întâmplă deci că în Săptămâna Patimilor, în anul de la Hristos 1714 a trimis sultanul turcilor, Ahmed al III-lea, mulţime de ostaşi de l-au luat pe Constantin Vodă cu fiii şi ginerii săi şi în jalea tuturor locuitorilor oraşului Bucureşti l-au dus la Înalta Poartă. Aici creştinul Voievod şi fiul său cel mare au fost chinuiţi cumplit de către necredincioşi vreme de patru luni, fiind supuşi la amarnice suferinţe".

După aproape 25 de ani de strălucită domnie i-a fost dat marelui Voievod Constantin Brâncoveanu, din iconomia lui Dumnezeu, să-şi încununeze fruntea, el şi cei patru fii ai săi, Constantin, Ştefan, Radu şi Matei, precum şi sfetnicul său, Ianache, cu coroana sfântă a muceniciei pentru credinţa ortodoxă, pe care au mărturisit-o şi nu au părăsit-o nici în faţa călăului păgân.

În ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului, la 15 august, când Dreptcredinciosul Voievod Constantin Brâncoveanul împlinea 60 de ani, primi sfârşitul mucenicesc prin sabie împreună cu fiii săi: Constantin, Ştefan, Radu şi Matei şi cu sfetnicul său, Ianache, în cetatea Sfântului Constantin cel Mare, la Constantinopol, în anul 1714. Trupurile martirizate au fost apoi aruncate de necredincioşi în mare, de unde au fost culese de creştini milostivi, care le-au îngropat în taină şi cu evlavie, nu departe de Constantinopol, în insula Halchi, în biserica mânăstirii Maicii Domnului.

Osemintele Sfântului Voievod mucenic au fost aduse în ţară la anul 1720 de către doamna Marica, soţia sa şi înmormântate în biserica Sfântul Gheorghe Nou din Bucureşti, ctitoria sa, unde de atunci şi până în zilele noastre veghează lumina candelei care aminteşte locul de odihnă al Voievodului.

La 20-21 iunie, 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat pe marele Voievod martir, Constantin Brâncoveanu, împreună cu cei patru fii şi rudenia sa, Ianache, trecându-i în rândul sfinţilor, cu zi de prăznuire în calendar la 16 august.

Cu ale căror sfinte rugăciuni, Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A ŞAPTESPREZECEA

SFÂNTUL MUCENIC MIRON PREOTUL

Sfântul Miron preotul a trăit în Ahaia, pe vremea păgânului împărat Deciu, fiind judecător în acea ţară Antipatru. El era de neam cinstit şi bogat, bun la obicei şi având dragoste către Dumnezeu şi către oameni; astfel, era cu toată viaţa plăcut lui Dumnezeu.

În ziua Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, Antipatru a intrat în biserica creştinească, să prindă pe creştinii adunaţi şi să-i schingiuiască. Sfântul Miron, umplându-se de râvnă, a defăimat pe judecător cu mustrări şi l-a ocărât. Judecătorul, prinzându-l, l-a chinuit cumplit şi, spânzurându-l de un lemn, l-a strujit cu unghii de fier şi l-a ars cu foc. Fiind aruncat într-un cuptor încins, a ieşit foc din cuptor şi a ars 150 de slugi păgâne, care stăteau împrejur. Sfântul, stând viu şi nevătămat în mijlocul cuptorului, era păzit cu darul lui Hristos şi binecuvânta pe Dumnezeu. În văpaie se vedeau sfinţii îngeri înconjurându-l şi prefăcând focul în răcorire.

După ce cuptorul s-a stins, sfântul a ieşit din el fără vătămare, iar judecătorul îl silea să se închine idolilor. Nesupunându-se el, judecătorul a poruncit să-i jupească pielea de pe dânsul în curele, de la umeri până la picioare. Mucenicul, rupând o curea de pe sine, a aruncat-o în faţa judecătorului. După aceea a fost strujit cu unghii de fier peste trupul cel jupuit, apoi s-a dat fiarelor spre mâncare, dar sfântul a rămas nevătămat de ele. Văzându-se judecătorul Antipatru ruşinat de Miron, răbdătorul de chinuri al lui Hristos, s-a umplut de mânie şi de nebunie şi s-a ucis singur cu mâinile sale, pierind cu sunet. Astfel, dându-şi diavolilor necuratul său suflet, s-a sălăşluit în iad spre veşnica muncă.

Sfântul Mucenic Miron a fost dus în cetatea Cizicului şi acolo, tăindu-i-se capul, s-a sfârşit, dându-şi sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu. Deci, luând cunună mucenicească, a intrat întru bucuria Domnului său.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFÂNTULUI MUCENIC PATROCLU

Pe vremea împărăţiei lui Aurelian, fiind mare prigonire împotriva creştinilor din Galia, precum şi de prin alte părţi, era în cetatea Tricasini un bărbat cinstit cu numele Patroclu. El vieţuia înaintea cetăţii, în casa ce i rămăsese de la părinţii săi, având bogăţii şi averi multe, slujind ziua şi noaptea Dumnezeului ceresc, iubind legea Lui şi păzind creştineasca credinţă. Deci, fiind învăţat bine la înţelegerea cărţilor, se îndeletnicea întotdeauna cu citirea dumnezeieştilor Scripturi şi în toate ceasurile îşi pleca genunchii la rugăciune; iar ca hrană mânca o dată în zi, şi anume în ceasul al doisprezecelea, săvârşind mai întâi, înaintea mâncării, multe cântări şi rugăciuni lui Dumnezeu. Bogăţiile pe care el le avea, le împărţea la săracii care aveau trebuinţă, la văduve şi la sărmani, dar mai vârtos la creştinii cei săraci, care iubeau din toată inima pe Dumnezeu. Deci, atât de multe erau îndurările lui, încât li se părea săracilor că învăţătorul acela le dăruia comori cereşti, pentru că nu-şi ascundea lui comori pe pământ, ci la ceruri; şi astfel se înstrăina de toate desfătările lumeşti, aşteptând împărăţia lui Dumnezeu.

Acest sfânt bărbat, fiind cu frica lui Dumnezeu, trăia în postiri şi rugăciuni şi în toată plăcerea de Dumnezeu. Lui i s-a dat de la El stăpânire asupra diavolilor, dăruindu-i şi darul tămăduirii bolilor. Sfântul izgonea duhurile cele viclene cu acea putere şi tămăduia toate bolile dintre oameni cu puterea lui Hristos.

În acea vreme, păgânul împărat Aurelian, prigonitorul cel cumplit al creştinilor, plecând din cetatea Seconiei, s-a dus în Tricasia şi, auzind de Sfântul Patroclu, a poruncit să-l prindă şi să-l aducă la dânsul. Deci, văzându-l pe dânsul, i-a zis: „Am auzit despre neînţelegerea ta, că cinsteşti credinţa cea deşartă şi te închini Aceluia Care a fost bătut de oameni peste obraz!" Dar sfântul n-a răspuns împotriva acelui cuvânt al lui fără de frică.

Atunci Aurelian a zis: „Cum te numeşti?" Sfântul a grăit: „Numele meu este Patroclu". Aurelian l-a întrebat: „De ce credinţă eşti şi cărui Dumnezeu te închini?" Sfântul Patroclu a răspuns: „Mă închin Dumnezeului celui viu şi adevărat, Care vieţuieşte în ceruri, Care priveşte pe cei smeriţi şi Care le ştie pe toate, mai înainte de a se face ele". Aurelian a zis: „Depărtează-te de nebunia aceasta şi închină-te zeilor noştri, căci vei avea de la noi cinste, bogăţie şi numele tău va fi slăvit". Sfântul a răspuns: „Eu nu ştiu alt Dumnezeu afară de Cel adevărat, Care a făcut cerul şi pământul, marea

şi toate cele văzute şi nevăzute". Aurelian a zis: „Arată-ne nouă, dacă sunt adevărate cele ce grăieşti". Patroclu a răspuns: „Cu adevărat, toate cele grăite de mine sunt adevărate; dar, de vreme ce minciuna v-a biruit pe voi, de aceea nu credeţi, pentru că adevărul este urât minciunii".

Aurelian a zis: „De nu vei jertfi zeilor, te voi da pe tine focului". Sfântul a răspuns: „Eu mă aduc jertfă Dumnezeului meu, Care a binevoit a mă chema pe mine la mucenicie pentru numele Lui cel sfânt". Atunci împăratul Aurelian, umplându-se de mânie, a poruncit să pună în picioarele mucenicului obezi de fier înroşite în foc, să-i lege mâinile înapoi cu lanţ de fier înroşit în foc, şi să-l arunce în temniţă, până ce va socoti cum să-l piardă pe el. Dar sfântul, fiind în legături, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Fie, Doamne, mila Ta ca să mă mângâie pe mine, robul Tău, după cuvântul Tău". Şi iarăşi: „Mă voi bucura şi mă voi veseli de mila Ta, că ai căutat spre smerenia mea".

După trei zile, împăratul Aurelian, şezând înaintea poporului la divanul cel din privelişte, a poruncit să scoată pe mucenic din temniţă şi să-l pună înaintea judecăţii sale. Deci, sfântul fiind adus, împăratul a zis către el: „Vino, hulitorule, de te răscumpără de la moarte şi jertfeşte zeilor!"

Mucenicul a răspuns: „Domnul nostru Iisus Hristos a răscumpărat sufletele robilor Săi din moartea cea veşnică, şi nu părăseşte pe cei ce nădăjduiesc spre Dânsul; însă, de voieşti să ai ceva din vistieriile mele, îţi voi da ţie, pentru că te văd că eşti sărac!" Aurelian a zis: „Cum mă numeşti pe mine că sunt sărac, când sunt împărat şi bogăţiile mele sunt fără de număr?" Sfântul a răspuns: „Ai bogăţii pământeşti pieritoare, dar eşti sărac, că, având-te singur pe tine, sfânta credinţă cea întru Domnul nostru Iisus Hristos nu ai pus-o în inima ta; de aceea vei fi osândit de Dumnezeu, Dreptul judecător, împreună cu tatăl tău, diavolul". Aurelian a zis: „Mult mă ocărăşti pe mine şi nu voiesc ca să-ţi fiu ţie milostiv". Mucenicul a zis: „Milostiv îmi este mie Dumnezeul meu, Căruia îi slujesc din tinereţe; dar amar va fi ţie, când vei fi dus la locul acela unde este muncit diavolul, căruia tu îi slujeşti; acolo vei vedea chinurile cele veşnice ce te aşteaptă pe tine!"

A zis împăratul: „Eu nu ştiu cele ce zici, ci ştiu numai că tu eşti în mâinile mele şi nu este altul care să te scoată pe tine din mâinile mele". Sfântul a zis: „Ai trupul meu în stăpânirea ta, dar nu poţi a te atinge de sufletul meu, pentru că nimeni nu are putere peste dânsul, decât numai singur Dumnezeu, Care l-a dat pe el şi Care ne-a zis şi nouă robilor Săi: *Nu vă temeţi de cei ce omoară*

trupul, căci sufletul nu pot să-l ucidă; ci vă temeți mai ales de Acela Care poate ca și sufletul și trupul să-l piardă în gheena focului. Împăratul Aurelian a zis: „Oare zeii noștri, care ne dau nouă adevărate răspunsuri ori de câte ori îi întrebăm pe ei, n-au o putere ca aceea, când pe tine, vrăjmașul și hulitorul lor, te lasă până acum să trăiești?" Grăit-a sfântul: „Știi cine sunt zeii voștri?" Aurelian a răspuns: „Zeii noștri sunt: Apolon cel ales, Jupiter cel mare și Artemida, mama zeilor. Ei spun înaintea oamenilor, fără minciună, cele ce au să fie".

Sfântul Patroclu a zis: „Despre Apolon, căruia tu îi zici că este dumnezeu, am auzit de la părinții noștri că a fost păstor la dobitoacele lui Amdet, împăratul Tesaliei. Jupiter, căruia tu te închini ca lui Dumnezeu, știm că a fost un om necurat, desfrânat, răpitor și scornitor de toate răutățile. El semăna învrăjbiri și zavistie între oameni, făcând ucideri și jefuind cele străine; a murit cu preanecurată moarte, încât nici pământul n-a primit stârvul lui. Iar Artemida, care se zice că este maica zeilor voștri, cine nu știe că a fost o îndrăcire adevărată? O, ce ticăloasă nebunie a oamenilor celor orbiți cu necredința, care cinstesc cele deșarte și mincinoase!"

Împăratul a zis: „Mare este răbdarea mea, că am ascultat până acum acele hule ale tale. Deci, cuvântul cel mai de pe urmă îți spun ție: de nu te vei închina cu jertfe lui Apolon, lui Jupiter și Artemidei, îndată te voi ucide în ceasul acesta". Mucenicul a răspuns: „Schingiuitor preanecurat, tu ești asemenea cu tâlharul care ucide pe omul nevinovat, iar trupul lui nu poate să-l mănânce; tot astfel ești și tu, care te lauzi asupra trupului meu! Chiar de mă vei și ucide, dar nu mă vei mânca; iar de ai și mânca trupul meu, dar sufletul meu nu poți să-l vatămi". Mucenicul zicând acestea, Aurelian s-a mâniat foarte tare, și îndată l-a condamnat să fie tăiat cu sabia. Deci a poruncit ostașilor să-l taie, nu pe pământ uscat, ci într-o baltă mocirloasă, ca să nu se învrednicească de îngroparea omenească, ci să fie mâncat de jivini, de păsări și de fiare.

Ostașii, luând pe Patroclu, mucenicul lui Hristos, l-au dus la malul râului, care se numea Sevcan, ca să-l taie în balta care este lângă mal. Sfântul, mergând cu veselie la moarte, se ruga, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, nu lăsa trupul meu să se afunde în acel loc mocirlos, ci dă slavă preasfântului Tău nume, ca să se mărească înaintea ochilor vrăjmașilor Tăi, ca să nu zică străinii: „Unde este Dumnezeul lor?" Ascultă, Stăpâne, rugăciunea mea, precum ai ascultat pe Moisi și pe Aaron, care se rugau pentru poporul Tău, și, despărțindu-le lor marea, i-ai trecut ca pe uscat. Așa să-mi porunceşti și mie, ca să trec râul acesta în partea cealaltă, în loc uscat,

ca acolo sângele meu să se verse pentru Tine; și astfel trupul meu să se odihnească în pământ. *Mântuiește-mă de tină, ca să nu mă afund; izbăvește-mă de cei ce mă prigonesc*".

Sfântul rugându-se astfel, s-au întunecat ochii ostașilor care îl duceau pe el și nu mai vedeau pe mucenicul; iar el, intrând în pârâu, mergea cu picioarele în apă până la jumătatea fluierelor, deși râul acela era mare și adânc, dar și mai adânc din pricina venirii multor ploi, însă apa nu ajungea nici până la genunchii mucenicului. Deci, trecând pe celălalt mal, s-a suit în muntele care era acolo, zicând: *Domnul păzește sufletele cuvioșilor Săi și îi izbăvește din mâna păcătosului.* Ostașii, nevăzând pe mucenicul pe care-l duceau, se mirau și se spăimântau, temându-se de împărat, ca să nu spună că au eliberat de voie pe cel osândit și să înceapă a-i pedepsi pe ei. Deci, ziceau între ei: „Cât de mare este Dumnezeul acelui om, care l-a izbăvit din mâinile noastre nevăzut!" Iar alții ziceau între ei: „Acela nu era om, ci o nălucire, căci s-a ascuns din ochii noștri!"

Cercetând ei mult și neîndrăznind să se ducă la împărat, o femeie slujitoare de idoli a trecut cu luntrea pe lângă malul acela al râului și, auzind cearta și mâhnirea lor, a zis către ei: „Omul acela creștin, pe care voi îl căutați, l-am văzut în partea cealaltă a râului, pe munte, zăcând cu fața în jos și rugându-se către Dumnezeul său". Ei, având grabă ca să verse sângele cel nevinovat, îndată au trecut râul cu luntrea și, alergând la munte, au găsit pe sfântul, precum le-a spus acea femeie. Atunci cel mai mare ostaș a zis cu mânie către sfânt: „Cu adevărat ești vinovat de moarte, căci ai fugit de noi; dar, iată, iarăși ești în mâinile noastre și de acum nu vei mai scăpa de noi până ce vei muri sau vei jertfi zeilor, de voiești să fii viu". Sfântul le-a răspuns: „Eu nu mă voi închina diavolilor celor necurați, ci numai singur adevăratului Dumnezeu".

Ostașii au zis către dânsul: „Dar ce fel este Dumnezeul tău, născut sau făcut?" Sfântul a zis: „O, ce rătăcire deșartă! O, ce necredință a înșelătorului! O, ce cuvinte de nebunie! Pentru Dumnezeul cel fără de început cine poate să grăiască ceva? Și neamul Lui cine îl va spune? Acela a zis și toate s-au făcut. Acela a poruncit și s-au zidit toate cele ce sunt văzute și nevăzute. Acela a trimis izbăvitor neamului omenesc pe unul născut Fiul Său, pe Domnul nostru Iisus Hristos, Care Și-a vărsat sângele Său pentru noi, ca să ne izbăvească pe noi din pierzare și din veșnica moarte. Și, înviind a treia zi din morți, S-a înălțat la cer, iar ucenicii, privindu-L, au primit pe Sfântul Duh, pe care Îl făgăduise. Deci, precum Sfântul Duh a învățat prin gurile apostolilor, tot așa se cuvine a crede;

pentru că învăţătura Aceluia este dreaptă şi adevărată. Cel ce nu va crede învăţătura Aceluia, nu va vedea viaţa veşnică, ci mânia lui Dumnezeu va fi asupra lui în veci. Noi, creştinii, credem cu neîndoire şi aşteptăm să câştigăm viaţa veşnică de la Hristos, Dumnezeul nostru, pătimim cu dragoste pentru Dânsul şi murim cu osârdie, ştiind că ori de vom fi vii, ori de vom muri, ai Domnului suntem. Iar toţi cei ce se închină diavolilor, ca şi voi, cu diavolii împreună vor fi afundaţi în focul gheenei!"

Sfântul grăind acestea, ostaşii mai mult s-au pornit spre mânie şi, numindu-l pe el hulitor al zeilor lor, au scos săbiile spre tăierea lui. Atunci mucenicul s-a rugat către Dumnezeu, zicând: „Doamne, în mâinile Tale îmi dau sufletul meu, căci Tu ştii că mor pentru numele Tău cel preasfânt!" Astfel a fost tăiat capul Sfântului Mucenic Patroclu. După tăiere, ostaşii, luând capul lui, l-au aruncat departe de trup şi s-au dus. În vremea aceea, erau în acel munte, undeva aproape, doi bătrâni săraci, care mai înainte primeau milostenie din mâinile sfântului. Deci, fiind şi ei creştini, au văzut sfârşitul mucenicului şi au auzit ultimele sale cuvinte. După plecarea ostaşilor, au luat cu mare frică trupul şi capul mucenicului, temându-se să nu fie prinşi de păgâni, şi l-au ascuns până seara, spunând despre aceasta în taină întâiului preot, Evsevie, al acelei cetăţi.

Sosind noaptea, preotul Evsevie a mers cu diaconul Liberie şi, învelind cu pânză curată acel sfânt trup, l-au îngropat cu linişte în aceeaşi noapte, cântând cuviincioasa cântare de psalmi, dar, de frică, nu aveau lumânări. Aşa s-a sfârşit mucenicul lui Hristos, Sfântul Patroclu, împărăţind Aurelian peste romani; iar peste noi stăpânind Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I se cuvine cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, VIAŢA CUVIOSULUI ALIPIE, ZUGRAVUL PECERSCĂI

Cuviosul părintele nostru Alipie al Pecerscăi s-a arătat următor dumnezeiescului Evanghelist Luca, căci el slujea Domnului, Care ne-a făcut pe noi după chipul şi după asemănarea Sa. El închipuia pe icoane cu minune nu numai feţele sfinţilor, dar şi bunătatea acelora, în sufletul său. Pe lângă aceasta s-a arătat şi doctor minunat, a cărui viaţă dreptcredincioasă s-a închipuit nouă astfel:

Fericitul Alipie a fost dat la învăţătura zugrăvirii icoanelor de către părinţii săi, în zilele binecredinciosului domn al Kievului, Vsevolod Iaroslavici şi pe vremea egumeniei Cuviosului Nicon. El a fost dat după rânduiala lui Dumnezeu şi după sfătuirea Cuvioşilor părinţi Antonie şi Teodosie, care s-au arătat la zece ani după moartea lor în Constantinopol, zugravilor greci, care au venit la împodobirea sfintei biserici Pecersca. Alipie a fost singur văzător al minunii despre care se scrie în povestirea cea pentru sfânta biserică Pecersca, când zugravii împodobeau cu aur altarul, icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu singură s-a închipuit într-însul, apoi s-a luminat mai mult decât soarele; după aceasta un porumbel a zburat din gura ei, şi apoi a intrat în gura icoanei Mântuitorului ce era sus. Încă de pe atunci fericitul Alipie, învăţându-se, ajuta meşterilor săi şi toate le lua în mintea sa, căci lucrarea Preasfântului Duh petrecea în acea sfântă biserică a Pecerscăi.

Deci, zugravii sfârşindu-şi lucrul lor şi împodobind cu chipuri sfânta biserică, Alipie s-a împodobit şi el cu îmbunătăţitul chip al rânduielii celei călugăreşti, de către cuviosul egumen Nicon. El a început a se deprinde cu duhovniceştile fapte bune ale sfinţilor, căci acum ştia bine închipuirea cea materialnică a feţei lor. Şi era aşa de meşter şi preaînţelept în lucrul său, încât şi din icoanele cele materialnice, cu darul lui Dumnezeu, putea să pună de faţă îmbunătăţitele chipuri duhovniceşti. El a învăţat meşteşugul zugrăvirii icoanelor, nu pentru adunare de bogăţii, ci pentru săvârşirea faptelor bune; pentru că lucra sfintele icoane, pe cât era de trebuinţă tuturor, egumenului şi fraţilor, neluând nimic pentru osteneala sa.

El mai ales îi ruga pe toţi ca, văzând în vreo biserică icoane învechite, să-i spună lui; iar el, netrebuindu-i nici o plată pe pământ, le împodobea prin lucrul mâinilor sale. Sau de nu avea cândva să lucreze cuiva, atunci lua împrumut aur şi argint pentru trebuinţă; astfel că în ostenelile sale se îndeletnicea şi, cărora le era dator, le plătea cu icoane. Aceasta o făcea ca să nu fie fără lucru, ci să se asemene sfinţilor părinţi celor de demult, care la lucrul mâinilor se nevoiau de-a pururea, şi însuşi marele Apostol Pavel, care pentru sine zice: *Că trebuinţei mele şi celor ce sunt cu mine, au slujit aceste mâini ale mele.*

De i se întâmpla cândva vreo dobândă din lucrul mâinilor lui, atunci o împărţea în trei părţi: întâia parte o lăsa pentru nevoia icoanelor; a doua, pentru milostenia săracilor, iar a treia pentru trebuinţa mânăstirească. Deci, astfel făcând în toţi anii, nu se odihnea nici ziua, nici noaptea, pentru că noaptea se îndeletnicea în privegheri, în rugăciuni şi la închinăciuni, iar ziua se nevoia la

lucrul mâinilor, cu toată smerenia, necâştigarea, curăţenia, răbdarea, postul, dragostea şi dumnezeiasca gândire. El niciodată nu se vedea fără lucru, nedeosebindu-se de soborul bisericesc.

Văzând egumenul meşteşugul acestui cuvios zugrav atât de îmbunătăţit, căci era vrednic ca lângă monahicescul chip cel îngeresc, să închipuiască în sine şi lucrarea chipului celui de o fiinţă, adică Iisus, Fiul lui Dumnezeu, preot după rânduiala lui Melchisedec, l-a ridicat pe el prin sârguinţa sa la treapta preoţiei. Atunci cuviosul, punându-se în sfeşnic ca o făclie, sau mai bine zis ca un chip la locul înalt, a strălucit cu mai multă podoabă a faptelor bune monahiceşti şi preoţeşti, încât el s-a arătat nu monah simplu, ci făcător de minuni, dintre ale cărui faceri de minuni se cuvine a pomeni pe unele aici.

Un bogat oarecare din cetatea Kievului, fiind plin de lepră, a căutat ajutor de la doctori, de la vrăjitori şi de la oameni de altă credinţă, dar n-a folosit nimic; deci, mai mult rău şi-a făcut. Atunci unul din prieteni l-a îndemnat să meargă la Mânăstirea Pecersca şi să roage pe părinţii aceia să se roage pentru dânsul, dar el abia a voit. Când îl duseră acolo, egumenul a poruncit să-l adape cu apă din puţul Cuviosului Teodosie şi să-i spele capul şi faţa lui, şi îndată a scos puroi pentru necredinţa sa, încât toţi, de mirosul urât, au fugit de la dânsul; deci, s-a întors la casa sa, plângând şi tânguindu-se de ruşinea mirosului şi n-a ieşit multe zile la lumină, zicând către prietenii săi: *„Am acoperit ruşinea obrazului meu, m-am înstrăinat de fraţii mei şi nemernic m-am făcut fiilor maicii mele*, căci nu am mers cu credinţă la cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie".

Deci, el în toate zilele aştepta moartea. Venindu-şi odată în sine, a gândit să-şi mărturisească toate greşelile sale; de aceea a mers iarăşi la Mânăstirea Pecersca, la Cuviosul Alipie, şi s-a mărturisit înaintea lui. Iar cuviosul i-a zis lui: „Bine ai făcut, fiule, mărturisindu-ţi lui Dumnezeu păcatele tale înaintea nevredniciei mele, pentru că aşa şi proorocul mărturiseşte de sine, către Domnul, zicând: *Voi mărturisi fărădelegea mea Domnului, şi tu ai lăsat păgânătatea inimii mele*. Apoi l-a învăţat pe el mult despre mântuirea sufletului; deci, luând vopsele pentru zugrăvirea icoanelor, i-a împodobit faţa lui, ungându-i bubele cele cu puroi; apoi, ducându-l în biserică, l-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine şi i-a poruncit să se spele cu apa aceea cu care obişnuiesc preoţii a se spăla după împărtăşire. Deci, chiar acolo i-au căzut lui bubele şi îndată i s-a dat cea dintâi închipuire frumoasă a sănătăţii sale. Astfel s-a făcut de un chip, întru această facere de minuni, Cuviosul părintelui nostru Alipie cu Domnul Hristos, căci, precum Hristos a

tămăduit pe cel lepros, i-a poruncit să se arate preotului şi să aducă dar pentru curăţia sa, tot astfel şi acest cuvios a poruncit bubosului său să se arate înaintea lui, fiind în rânduiala slujbei preoţeşti, şi să aducă darul acela de care proorocul grăieşte: *Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte ce mi-a dat mie? Paharul mântuirii voi lua şi numele Domnului voi chema!*

Deci se pomeneşte aici şi acest dar: că strănepotul acestui bubos, pentru curăţia lui, a ferecat cu aur un chivot de la sfântul prestol al bisericii Pecersca.

Cuviosul Alipie a mai fost iarăşi de un chip cu Hristos, care a tămăduit pe un orb din naştere; căci, precum Hristos a tămăduit pe acela, întâi ungându-i ochii cu tină, apoi poruncindu-i să se spele în scăldătoarea Siloamului, care se zice trimis, tot astfel şi acest cuvios, întâi a uns bubele leprosului său cu vopsele de zugrăvit icoane, apoi i-a poruncit să se spele cu apa cu care obişnuit se spală preoţii după împărtăşire. Deci, în acest fel l-a tămăduit de bubele cele întunecate, împreună încă şi de orbirea păcatelor, de a cărui grabnică tămăduire, toţi cei ce atunci veniseră împreună din cetate, s-au mirat foarte mult.

Deci, Cuviosul Alipie le-a zis lor: „Fraţilor, luaţi aminte la ceea ce se zice: *Nimeni nu poate să slujească la doi domni*. Acest om mai înainte se robise vrăjmaşului prin păcatele farmecelor, iar mai pe urmă venise la Dumnezeu, deznădăjduit de mântuirea sa, după sfatul vrăjmaşului, necrezând Domnului cel ce poate mântui; pentru aceea mai multă stricăciune năvălise asupra lui. Pentru că Domnul a zis: *Cereţi, şi vi se va da;* dar nu aşa cu îndoială, ci cu credinţă. Iar acum, când acela s-a întors şi s-a pocăit înaintea lui Dumnezeu de cele ce a făcut, ascultându-l eu şi Dumnezeu fiind bogat în milă, L-a tămăduit. Auzind oamenii acestea, s-au închinat şi s-au întors înapoi cu cel tămăduit, slăvind pe Dumnezeu şi pe cel ce l-a născut pe el. A slăvit pe Cuvioşii părinţi Antonie şi Teodosie şi pe acest cuvios părinte, Alipie, ucenicul acelora, de care se zicea că într-adevăr este la noi un nou Elisei, care l-a tămăduit de lepră, ca pe Neeman Sirianul.

A mai fost încă şi un alt oarecare bărbat iubitor de Hristos, tot din aceeaşi cetate a Kievului, care a zidit o biserică, şi a voit să facă şapte icoane mari pentru împodobirea ei. Atunci a dat argint şi scânduri pentru icoane la doi monahi, ştiutori ai Mânăstirii Pecersca, rugându-i ca pentru zugrăvire să întrebe pe Alipie. Acei monahi n-au spus nimic lui Alipie, iar argintul l-au oprit pentru ei. Trecând câtăva vreme, a trimis omul acela la monahi, să afle dacă îi sunt icoanele zugrăvite. Iar ei au răspuns: „Lui Alipie îi trebuie

mult argint". Şi iar au luat argintul trimis de om, pe care, de asemenea, l-au oprit. Apoi, fiind singuri fără de ruşine, au vorbit cuvinte nedrepte asupra sfântului, către omul acela, zicând că: „Îi mai trebuie încă pe atât pe cât a luat". Iar omul iubitor de Hristos, a dat a treia oară, zicând: „Voiesc din mâinile lui numai rugăciune şi binecuvântare". Dar fericitul Alipie nu ştia nimic de ceea ce fac acei monahi.

După aceasta, omul iar a trimis, vrând să ştie cu adevărat dacă îi sunt icoanele zugrăvite sau nu. Monahii, nemaiştiind ce să răspundă, au zis: „Alipie a luat argintul tău în trei rânduri şi acum nu vrea să zugrăvească icoanele". Pentru aceea, acel om iubitor de Hristos, a mers cu mulţi tovarăşi în Mânăstirea Pecersca la Cuviosul egumen Nicon, şi i-a spus pricina mâhnirii sale. Chemând pe Alipie, i-a zis: „Frate, de ce ai făcut acestui fiu al nostru o nedreptate ca aceasta, că te-a rugat de multe ori, dându-ţi cât ai voit, iar tu, făgăduindu-te şi luând mult argint, nu-i zugrăveşti icoanele, pe când uneori le faci în dar?"

Răspuns-a Alipie: „Cinstite părinte, ştii sfinţia ta că niciodată nu m-am lenevit în acest lucru, dar acum nu ştiu despre ce-mi vorbeşti!" Egumenul iarăşi a zis: „Ai luat trei preţuri pentru şapte icoane, şi nici până acum nu le-ai zugrăvit". Deci, spre mustrarea sfântului, a trimis să aducă îndată scândurile acelor icoane, care înainte de acea noapte se văzuseră nezugrăvite într-o cămară mânăstirească. Asemenea a poruncit să cheme şi pe acei monahi, prin care acel om trimitea sfântului argintul. Deci, venind trimişii au adus icoanele zugrăvite cu meşteşug, punându-le înaintea egumenului şi a celor ce erau cu el. Atunci toţi s-au mirat şi, înspăimântându-se cu cutremur, au căzut cu faţa la pământ şi s-au închinat acelor chipuri nefăcute de mână al Domnului, al Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi ale sfinţilor Săi.

Venind după aceasta şi cei doi monahi care minţiseră împotriva lui Alipie, şi neştiind de minunea ce se făcuse, au început a se certa cu sfântul, zicându-i: „Trei preţuri ai luat, iar icoanele nu le zugrăveşti". Auzind cei ce erau acolo de această năpastă, le-a arătat icoanele, zicându-le: „Iată, icoanele s-au zugrăvit de Dumnezeu Însuşi, Care mărturiseşte nerăutatea lui Alipie".

Văzându-le ei s-au spăimântat de această minune. Atunci egumenul, văzând furtişagul şi minciuna lor, i-a izgonit din mânăstire, şi au căzut din toate lucrurile lor. Însă nici aşa nu şi-au lăsat răutatea, ci grăiau hule împotriva Cuviosului Alipie şi spuneau oamenilor în cetate: „Noi singuri am zugrăvit acele icoane, iar stăpânul lor nevrând să ne dea plata, ne-am lipsit de tocmeală; şi

iată, a gândit şi a minţit că acele icoane s-au zugrăvit de Dumnezeu, şi au îndreptăţit pe Alipie". Astfel a orbit poporul ce alerga la privirea icoanelor şi la închinarea lor. Deşi acei oameni au crezut atunci acelor monahi ce cleveteau pe Cuviosul Alipie, Dumnezeu, Care preamăreşte pe sfinţii Săi, precum singur a zis în Evanghelie: *Nu poate cetatea să se ascundă stând deasupra muntelui, nici aprind făclia şi o pun sub obroc, ci în sfeşnic ca să lumineze tuturor*, - n-a tăinuit îmbunătăţitele nevoinţe ale acestui cuvios bărbat, pentru că vestea a ajuns la domnul Vladimir Monomahul, adică despre minunea ce s-a făcut.

Această minune s-a adeverit însă şi mai mult, pentru că, oarecând, prin voinţa lui Dumnezeu, luând foc toată cetatea Kievului, a ars şi biserica ce avea acele icoane; dar după foc s-au găsit acele şapte icoane întregi şi nevătămate. Auzind voievodul de acest lucru, a mers singur să vadă minunea ce se făcuse. Văzând icoanele ce rămăseseră, a auzit cu încredinţare despre ele cum s-au zugrăvit într-o noapte, cu voia lui Dumnezeu, cel ce a izbăvit de năpaste pe Cuviosul Alipie. Atunci voievodul Vladimir Monomahul a preamărit pe Dumnezeu, Făcătorul tuturor, care a făcut atâtea minuni, pentru faptele bune ale Cuviosului Alipie, şi, luând una din acele icoane ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a trimis-o în cetatea Rostovului, în biserica cea de piatră zidită de dânsul. S-a întâmplat odinioară de a căzut şi acea biserică din Rostov, însă acea icoană a rămas nevătămată. Atunci a dus-o în biserica de lemn, care după o vreme a ars de foc, dar icoana a rămas iarăşi nevătămată, neavând nici o stricăciune de foc. Toate acestea închipuiau îmbunătăţita viaţă a Cuviosului părintelui nostru Alipie, pentru care acele icoane s-au zugrăvit fără de mână.

Acum să venim şi la minunea ce se povesteşte de sfârşitul sfântului, anume, cum acest făcător de minuni şi meşter zugrav a trecut de la această viaţă vremelnică. Un dreptcredincios i-a dat Cuviosului părinte Alipie o icoană, Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ca s-o zugrăvească, rugându-l s-o gătească de praznicul Adormirii. După câteva zile cuviosul s-a îmbolnăvit, şi se apropia de sfârşitul său; astfel că icoana era nezugrăvită. Din această pricină, omul acela se supăra şi se mâhnea asupra sfântului. Dar Alipie îi zicea: „Fiule, nu te supăra venind la mine, ci aruncă-ţi spre Domnul grija ta, căci El va face cum va voi, adică icoana, la al său praznic va sta la locul ei". Deci, omul, crezând cuvintelor cuviosului, s-a dus bucurându-se la casa sa. Apoi, venind iarăşi la Vecernia praznicului Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi văzându-şi icoana nezugrăvită şi pe Cuviosul Alipie mai

bolnav, îl defăima, zicându-i: „De ce nu mi-ai spus de slăbiciunea ta, că aş fi dat altuia să-mi zugrăvească icoana, ca praznicul să-mi fie luminos şi cinstit, dar acum, iată că m-ai ruşinat". Cuviosul a răspuns cu blândeţe: „O, fiule, n-am făcut aceasta din lenevire, însă Dumnezeu poate ca icoana Maicii Sale să o zugrăvească cu un cuvânt, pentru că eu acum mă duc din lumea aceasta, precum mi-a arătat mie Domnul, iar pe tine nu te voi lăsa întristat". Auzind aceasta, omul acela a plecat foarte întristat.

Îndată după plecarea acelui om, a intrat un tânăr luminos la Cuviosul Alipie şi a început a zugrăvi acea icoană; iar Alipie, socotind că stăpânul icoanei s-a supărat pe dânsul, a trimis alt zugrav. La început i se părea că acela este un om, dar graba şi frumuseţea lucrului îl arăta pe el că este înger, căci uneori punea aur pe icoană, iar alteori freca pe piatră felurite vopsele şi cu acelea zugrăvea; astfel, în trei ceasuri a zugrăvit o icoană foarte frumoasă. După aceea a zis către cuvios: „Părinte, lipseşte ceva de aici sau am greşit în ceva?" Cuviosul i-a răspuns: „Bine ai făcut-o, Dumnezeu ţi-a ajutat să o zugrăveşti cu aşa frumoasă podoabă, şi singur El a lucrat aceasta prin tine". Apoi, sosind seara, zugravul acela s-a făcut nevăzut cu icoana.

Deci, stăpânul icoanei, de mare mâhnire, toată noaptea a petrecut-o fără somn, că nu avea icoana gata pentru praznic, numindu-se pe sine nevrednic şi păcătos de un dar ca acesta. Sculându-se, s-a dus la biserică să plângă a sa greşeală; dar, deschizând uşa bisericii, a văzut icoana la locul său, strălucind foarte mult. Atunci a căzut de frică, socotind că o nălucire i s-a arătat lui; apoi, arătându-se puţin şi privind, a cunoscut că este icoana lui, şi de aceea, fiind în cutremur şi spaimă mare, şi-a adus aminte de cuvintele Cuviosului Alipie, care îi zisese că icoana îi va fi gata la praznicul său. Deci, alergând, a deşteptat pe casnicii săi, şi îndată au mers cu bucurie în biserică după dânsul, cu lumânări şi cu tămâieri.

Văzând ei icoana că strălucea ca soarele, au căzut cu feţele la pământ, i s-au închinat ei şi au sărutat-o cu toată veselia sufletului. După aceasta, acel om dreptcredincios s-a dus la egumen şi a început a-i spune şi lui minunea ce se făcuse cu acea icoană. Apoi au mers împreună la Cuviosul Alipie şi l-au văzut pe el ducându-se din lumea aceasta. Însă l-a întrebat egumenul: „Părinte, cum şi de cine s-a zugrăvit icoana omului acesta?" Iar spunându-le lor toate cele ce a văzut, a zis: „Îngerul a zugrăvit-o şi iată-l şi acum stă de faţă, vrând să mă ia pe mine". Acestea zicându-le, şi-a dat sufletul său în mâinile Domnului, în 17 zile ale lunii august. Fraţii, îngrijindu-i trupul, l-au pus în biserică, şi făcând deasupra lui cântarea cea obişnuită, l-au pus în peştera Cuviosului Antonie.

Astfel, acest sfânt zugrav şi făcător de minuni, a împodobit cerul şi pământul, suindu-se acolo cu sufletul său cel îmbunătăţit, iar aici fiind cu trupul, în cinstea lui Dumnezeu Tatăl, începătorul zugravilor, Care a zis: *Să facem om după chipul şi asemănarea noastră*. Asemenea şi a chipului Ipostasului său, lui Dumnezeu Fiul, Care cu chipul s-a aflat ca omul, împreună cu a Sfântului Duh, Care s-a coborât în chipul limbilor de foc, prin Care, deofiinţă fiind, să ne fie şi nouă, ca, împreună cu părintele nostru Alipie, să-l lăudăm în vecii vecilor. Amin.

Notă - În această zi mai facem pomenirea sfinţilor mucenici Straton, Filip, Evtihian şi Kiprian, care în Nicomidia au fost aruncaţi fiarelor spre mâncare, pentru Hristos, dar ele nu s-au atins de dânşii. Ei s-au sfârşit aruncându-se în foc.

În Prolog sunt puşi în această zi şi sfinţii mucenici Pavel şi Iuliana. Pomenirea acestora a fost pus în ziua de 4 martie. Tot acolo este pus pe larg şi pătimirea lor; deci cel ce va voi să ştie mai mult, să citească despre această zi.

Tot în Prolog mai sunt puşi în această zi şi sfinţii mucenici Tirst şi Levchie, cu soţiile lor. Aceştia se pare că sunt aceia de la 14 decembrie; acolo găsiţi ceva despre pătimirea lor pe larg.

LUNA AUGUST

ZIUA A OPTSPREZECEA

SFINŢII MUCENICI FLOR ŞI LAVRU

Sfinţii Mucenici Flor şi Lavru au fost fraţi după trup şi după duh, pentru că au crezut în Hristos cu duhul şi Aceluia i-au plăcut prin fapte bune. Şi erau cu meşteşugul săpători în piatră, sub nişte sfinţi bărbaţi începători, anume Patroclu şi Maxim, de la care s-au învăţat nu numai meşteşugul, ci şi viaţa cea plăcută lui Dumnezeu a credinţei creştine. Deci, învăţătorii lor au fost ucişi pentru Hristos mai întâi, apoi şi ei, după învăţătorii lor, trecând câtăva vreme, s-au făcut moştenitori ai cununii mucenicesti, pătimind de la Lichion, ighemonul Iliricului. Începutul pătimirii lor a fost din nişte pricini ca acestea:

Un oarecare stăpânitor al altei ţări a rugat pe dregătorul Iliricului să-i trimită nişte iscusiţi ziditori de piatră, ca să zidească zeilor celor elineşti o frumoasă capişte de piatră; dar de vreme ce aceşti sfinţi erau mult mai iscusiţi decât alţii în lucrul acela, Flor şi Lavru au fost trimişi de dregător la stăpânitorul acela. Zidind ei capiştea după porunca aceluia, preţul pentru osteneală l-au împărţit săracilor, învăţându-i pe ei sfânta credinţă cea în Hristos, şi singuri petreceau în postiri, rugăciuni şi osteneli, pentru că noaptea se rugau, iar ziua săvârşeau lucrul lor, primind puţină hrană, iar pe cei săraci şi flămânzi îi hrăneau dindestul. Dar nu numai pe săracii aceia, ci şi pe un popă elinesc l-a adus la credinţa lui Hristos, împreună cu fiul lui.

Într-una din zile, cioplind ei în piatră, un fiu al popii, copil tânăr, venind aproape de ei, sta privind şi, deodată, din piatra aceea pe care o cioplea, sărind o bucăţică, a lovit pe tânăr în ochi şi, rănindu-l pe el, l-a vătămat. Venind tatăl lui, popa cel idolesc, şi văzând faţa copilului însângerată şi ochiul sărit, şi-a rupt hainele de jale şi a început a ocărî pe sfinţii lucrători, apoi s-a repezit ca să-i bată pe dânşii, dar a fost oprit de alţii care au fost acolo şi care spuneau nevinovăţia lucrătorilor, că singur tânărul a fost pricinuitor

al primejdiei sale, de vreme ce, apropiindu-se de cei ce ciopleau, sta şi se uita fără să se păzească. Iar sfinţii plăcuţi lui Dumnezeu, Flor şi Lavru, mângâind pe copil, făgăduiau că au să tămăduiască degrabă ochiul copilului şi au să-l facă să vadă ca întâi. Ei au luat noaptea pe tânăr în casa lor, au început a-l învăţa pe el cunoştinţa adevăratului Dumnezeu, Domnul Iisus Hristos, şi-i ziceau: „De vei crede din toată inima în Dumnezeul cel propovăduit de noi, ochiul tău îndată se va tămădui". Tânărul zicea: „Dacă ochiul meu va fi aşa precum a fost întâi, voi crede şi mă voi închina Dumnezeului vostru. Deci, cu adevărat se cade a crede mai vârtos în acel Dumnezeu care tămăduieşte pe cei bolnavi şi luminează orbii, decât în acei zei care, nu numai că nu tămăduiesc pe cei bolnavi, dar îmbolnăvesc şi pe cei sănătoşi".

Tânărul acela a povestit sfinţilor acest lucru: „Este între popii noştri un popă, anume Erb, pe acela cu câţiva ani mai înainte erau să-l pună în popie; Deci, l-au dus la capiştea lui Jupiter ca să pună mâna idolului pe capul lui Erb, pentru că aşa este rânduiala punerii în popie, ca mâna idolului cea făcută să o mişte din încheietură cu o funie de argint, alţi popi, ridicând-o în sus, o lăsau să cadă pe capul celui ce se pune. Când a coborât acea mână pe capul lui Erb, din întâmplare a alunecat acea funie de argint din mâinile celor ce o ţineau şi, căzând mâna pe capul lui Erb, i-a jupuit cu unghiile toată faţa lui, până la oase, iar dinţii lui se văd până astăzi de departe, şi nici un zeu nu i-a ajutat, ci mai vârtos spre mai rău i se sporeşte aceluia". Acel tânăr după ce a spus aceasta, Flor şi Lavru s-au sculat şi au început a se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu pentru tămăduirea şi luminarea nu numai a ochiului cel trupesc, ci şi pentru ochii sufleteşti ai acelui tânăr. După multe rugăciuni, când au însemnat ochiul lui cel bolnav cu semnul Sfintei Cruci, îndată s-a făcut sănătos desăvârşit şi vedea bine ca şi mai înainte. Deci, acel tânăr tămăduit îndată a crezut în Hristos, dar nu numai el, ci şi tatăl lui, popa cel idolesc, cu numele Memertin. Acela s-a făcut de atunci, din slujitor drăcesc, rob al Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu fiul său.

După aceasta, în puţine zile, sfinţii luptători Flor şi Lavru, având ca ajutător la lucrare pe îngerul lui Dumnezeu, au sfârşit capiştea pe care o zideau şi nu au lăsat-o ca locuinţă idolilor, ci au sfinţit-o pe ea întru slava preasfântului nume al Domnului nostru Iisus Hristos; pentru că au pus în ea cinstita Cruce, adunând ca la 300 de fraţi săraci şi au făcut cântare de toată noaptea, lăudând pe Hristos Dumnezeu. Atunci a venit de sus o lumină a slavei cereşti şi aceea a umplut locaşul acela de strălucire minunată. După

săvârşirea laudei celei de toată noaptea, toţi au mers în locaşul care era aproape şi în care erau pregătiţi idolii pentru noul locaş. Deci, legând cu brâiele lor de grumaji pe acei idoli, i-au târât pe pământ, bătându-i şi sfărâmându-i în bucăţi mici. Înştiinţându-se boierul de toate acestea, a prins pe Sfinţii Flor şi Lavru şi pe toţi cei împreună cu dânşii, între care era şi Memertin cu fiul său. Astfel pe toţi ce erau cu sfinţii i-a osândit la ardere, iar pe Sfinţii Flor şi Lavru, bătându-i cumplit, i-a trimis lui Lichion, judecătorul Iliricului. Acela, cercetând cele pentru dânşii şi aflându-i nemişcaţi în credinţa creştinească, i-a aruncat într-un puţ adânc şi i-a astupat cu pământ. După mulţi ani, s-au găsit sfintele lor moaşte, izvorând tămăduiri de toate bolile, şi au fost aduse cu cinste în Constantinopol, întru slava lui Hristos, Dumnezeul nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC EMILIAN EPISCOPUL ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Sfântul Emilian s-a născut în Armenia, din părinţi creştini, de neam bun şi bogaţi. El a fost dat de ei la învăţătura cărţii la un sfinţit monah Ilarion, bărbat îmbunătăţit. Învăţând el bine înţelegerea cărţii şi venind în vârsta cea desăvârşită, trăia în înţelepciune cu dumnezeiască şi sfântă plăcere, în postire şi în rugăciuni, silindu-se în citirea cărţilor şi păzindu-şi fără de prihană curăţia sa cea feciorească. Auzindu-se în Armenia că păgânii împăraţi ai Romei, Diocleţian şi Maximian, au ridicat prigonire mare împotriva creştinilor, Sfântul Emilian s-a aprins cu mare râvnă după dreapta credinţă şi, arzând cu dragoste spre Hristos, dorea să moară pentru El; deci, a gândit să se ducă în părţile acelea, ca să propovăduiască acolo celor necredincioşi numele lui Hristos şi să-şi pună sufletul pentru Domnul său. El avea doi fraţi, Dionisie şi Ermip, şi pe aceia i-a adus la scopul său, cu îndemnări insuflate de Dumnezeu. Deci, sfătuindu-se după ce părinţii lor se duseră către Domnul, şi-au lăsat casa, patria, moştenirile şi toate bunătăţile acestei lumi pentru dragostea lui Hristos, şi au trecut din Asia în Europa. Ei au luat cu dânşii şi pe învăţătorul lor - pe sfântul monah Ilarion - şi au mers în Italia, în cetatea ce se numea Spolition.

Acolo, între cei necredincioşi, aflând pe mulţi creştini vieţuind cu dreaptă credinţă şi cu plăcere dumnezeiască, au început a vieţui cu dânşii. Fericitul Emilian era la toţi model de sfinţenie, pentru că

ziua şi noaptea se îndeletnicea în rugăciuni şi în învăţătura cuvintelor lui Dumnezeu.

După câtăva vreme, murind episcopul din cetatea ce se numea Trevia, oamenii acelei cetăţi, câţi erau creştini, între închinătorii de idoli, trăind ca grâul între neghine şi precum crinul între spini, au auzit de viaţa şi de înţelepciunea Sfântului Emilian; deci l-au ales pe el episcop al lor, deşi era tânăr, dar covârşea pe cei bătrâni cu înţelepciunea şi cu faptele. Luându-l pe el, l-au dus la Roma la Preasfinţitul episcop Marchelian pentru hirotonie; deci, Sfântul Emilian, luând cu el arhierească sfinţenie, a mers în Trevia, cetatea scaunului său episcopal, cu învăţătorul Ilarion şi cu cei doi fraţi, Dionisie şi Ermip. Luând el păstoria, o ocârmuia bine, conducând turma lui Hristos cu fapta şi cu cuvântul. Pe mulţi din cei necredincioşi îi aducea la sfânta credinţă, dând cu minuni tămăduiri de neputinţe şi tămăduind trupurile şi sufletele omeneşti cu darul lui Hristos.

Pe atunci era în ţările acelea un dregător cumplit, cu numele Maximian. El era pus de împăraţii cei păgâni peste Etruria şi Umbria. Auzind acela de Emilian, episcopul creştinesc, cum că întoarce pe mulţi de la slujba idolească la Hristos şi face jertfirile idoleşti deşarte, s-a dus îndată la Trevia şi, prinzând pe arhiereul lui Dumnezeu, l-a dus înaintea judecăţii sale. Acela a zis către dânsul: „Ce aud de tine, Emiliane? Pentru ce voieşti cu nebunia ta să te dai de bună voie la moarte, căci cumplit te vei chinui şi la amară moarte vei fi dat, de nu te vei închina zeilor noştri". Sfântul Emilian a răspuns cu toată îndrăzneala: „Nu mă voi închina diavolilor - precum zic sfintele cărţi - şi cei ce se închină lor, aceia vor moşteni iadul cu veşnicele lui chinuri".

Dregătorul, umplându-se de mânie, a poruncit să bată pe sfânt fără cruţare. După bătaie îl batjocorea cu cuvinte urâte, hulind pe Hristos Dumnezeu. El zicea că Dumnezeul creştinilor nu are nici o putere, iar zeii pe care îi cinsteşte el sunt atotputernici. Emilian, arhiereul lui Dumnezeu, a zis către dânsul: „Cercetează, dacă voieşti, şi vezi a cui este puterea mai mare, a lui Hristos sau a zeilor tăi? Porunceşte să aducă aici pe un slăbănog oarecare sau pe orice om cuprins de boală, şi să porunceşti popilor voştri să se roage către zei pentru tămăduirea celui bolnav, şi după aceea mă voi ruga şi eu către Dumnezeul meu. Deci cu puterea cărui Dumnezeu se va scula bolnavul sănătos, acel Dumnezeu să se mărturisească de toţi ca adevărat şi toţi să se închine lui".

Dregătorului i-a plăcut acest cuvânt al lui Emilian; deci, îndată a trimis să caute pe un om bolnav. El a adus pe un bărbat

oarecare, slăbănog, de multă vreme zăcând în pat şi care avea toate mădularele slăbite cu totul. Îndată se adunase mulţime de popor la priveliştea aceea, voind să vadă minunea care era să fie. Mai întâi au început popii idoleşti, după porunca dregătorului, a se ruga către zeii lor şi a chema pe Apolon, pe Die, pe Mercurie şi pe ceilalţi zei ai lor deşerţi şi mincinoşi, ca să tămăduiască pe cel slăbănog. Ei s-au rugat multă vreme, dar n-au sporit nimic; iar sfântul sta şi privea la dânşii, râzând de ei şi de zeii lor.

Apoi dregătorul a poruncit popilor săi să înceteze cu rugăciunea şi a zis către Emilian, episcopul creştinesc: „De acum roagă-te tu către Dumnezeul tău, dacă aştepţi să câştigi ceva de la dânsul". Arhiereul, plecându-şi genunchii la rugăciune, înălţându-şi mâinile la cer şi ridicându-şi ochii, a început a se ruga, zicând: *„Doamne, auzi rugăciunea mea, şi strigarea mea să vină la Tine. Nu întoarce faţa ta de la mine, în orice zi te voi chema, auzi-mă.* Doamne, arată tuturor care stau aici că Tu eşti Unul adevăratul Dumnezeu şi mântuieşti pe cei ce cred în Tine". Arhiereul, rugându-se astfel, s-a apropiat de cel slăbănog şi, luându-l de mână, i-a zis: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, scoală-te şi fii sănătos!" Slăbănogul îndată s-a sculat sănătos cu tot trupul şi umbla înaintea tuturor, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu. Apoi, arătându-se tuturor că s-a tămăduit desăvârşit, s-a dus la casa sa cu bucurie.

Această minune a făcut pe toţi care priveau să se minuneze, şi mulţi au crezut în Hristos. Chiar dregătorul începuse a se pleca cu gândul către credinţă, dar popii cei necuraţi îl sfătuiau să nu creadă, zicând că Emilian n-a făcut acea minune cu putere dumnezeiască, ci cu meşteşug vrăjitoresc; deci strigau dregătorului: „Prinde pe vrăjitorul acesta de pe pământ, ca să nu strice cinstirea zeilor noştri".

Dregătorul, ascultând pe popii cei necuraţi şi crezând mai mult cuvintelor lor mincinoase decât puterii văzute a lui Dumnezeu, a început să silească pe Sfântul Emilian spre închinarea către idoli, zicându-i: „Jertfeşte zeilor, căci ştii că mulţi din cei ce n-au ascultat sfatul meu zilele trecute, s-au pierdut cu cumplite chinuri". Sfântul a răspuns: „Cei ce n-au jertfit necuraţilor tăi zei şi au voit să moară pentru Hristos, acum se îndulcesc cu dânsul de veşnicele bunătăţi". Dregătorul a zis: „Să nu-mi pomeneşti mai mult de numele lui Hristos, ci caută de-ţi cruţă tinereţile, pentru că îţi sunt gătite chinuri mari". Sfântul a răspuns: „Sunt robul lui Hristos şi nu voi tăcea mărturisind şi preamărind numele Lui cel sfânt. Pentru dânsul sunt gata a suferi toate chinurile şi chiar moartea".

Atunci dregătorul a poruncit să spânzure pe sfânt la chinuire şi să-i ardă trupul cu lumânări aprinse. Mucenicul, răbdând cu

mare bărbăţie acea cumplită durere, se ruga către Domnul să-l întărească în pătimire; deci, i s-a arătat Domnul Hristos, zicându-i: „Emiliane, nu te teme, că eu sunt cu tine". Atunci îndată s-au stins lumânările şi s-au strâmbat mâinile celor ce ardeau. Dregătorul, văzând aceea, a poruncit să ia pe mucenic de la chinuire şi a zis către dânsul: „Cu ce meşteşug faci acestea, că ai stins lumânările şi ai strâmbat mâinile slujitorilor? Dar am asupra ta chinuri mai mari, pe care nu vei putea să le biruieşti". Mucenicul a răspuns: „Meşteşugul meu este Hristos, şi chiar de vei pune chinuri mai mari peste mine, El îmi va da răbdare mai mare şi mai mare putere va arăta în mine".

Deci, dregătorul a poruncit să fiarbă o căldare cu plumb şi să arunce pe mucenic într-însa. Atunci Hristos iar s-a arătat robului Său şi, luându-l de mână, a intrat cu dânsul în căldare. Atunci îndată s-a stins focul, căldarea s-a spart şi plumbul s-a vărsat, iar sfântul a rămas nevătămat. Dregătorul şi cei care erau cu dânsul s-au mirat de această minune, însă nu voiau a cunoaşte puterea lui Dumnezeu. După aceea a poruncit să-i lege o piatră mare de grumaji, să-l arunce şi să-l înece în râul Clitumpa, care era aproape de cetate. Dar şi acolo Hristos s-a arătat Sfântului Emilian şi, luându-l de mână, precum a luat odată pe Apostolul Petru, l-a scos din adâncul apei şi l-a pus pe mal. Ostaşii l-au prins din nou şi l-au dus la dregător, spunându-i minunea care se făcuse.

După aceasta, dregătorul l-a dat spre mâncarea fiarelor, dar nici acelea n-au vătămat pe arhiereul lui Dumnezeu, pentru că Domnul singur era acolo, arătându-se plăcutului Său, şi i-a zis: „Îndrăzneşte, Emiliane, bunul şi credinciosul Meu rob". Deci, fiarele se îmblânziseră, astfel că leii şi leoparzii se făcuseră ca nişte miei, şi unii din ei îi lingeau picioarele, iar alţii, mâinile. Poporul, văzând nişte minuni ca acestea, a strigat zicând: „Mare este Domnul creştinilor, să se lase în libertate robul Lui!" Deci, au crezut în Hristos în ziua aceea o mie de suflete. Dregătorul, umplându-se de mare mânie asupra poporului, a scos ostaşi înarmaţi şi a poruncit să ucidă pe toţi cei care preamăreau pe Hristos. Atunci au fost ucişi o mie din cei ce crezuseră, bărbaţi şi femei de toată vârsta. Dregătorul, de mânie, a poruncit să ucidă şi fiarele care n-au vătămat pe mucenic. Sfântul Emilian, văzând uciderea fiarelor, a strigat, zicând: „Slavă Ţie, Hristoase Dumnezeule. Iată, mor pentru Tine, nu numai oamenii, dar şi fiarele!" Iar chinuitorul, neştiind ce să mai facă ucenicului, l-a aruncat în temniţă.

În vremea aceea, după sfatul slujitorilor săi, a pregătit o roată de chinuire, cu mulţi dinţi de fier ascuţiţi, de care au legat pe

mucenic şi, scoţându-l din temniţă şi legându-l de roata aceea, îl lăsau de sus; dar, îndată arătându-se Domnul, sfântul a fost dezlegat de pe roată şi luat, iar roata s-a învârtit şi pe mulţi necredincioşi i-a omorât. Deci, temniţa iarăşi a primit pe acel mucenic.

Dregătorul, înştiinţându-se de cei doi fraţi ai lui Emilian - Dionisie şi Ermip - şi de Ilarion, dascălul lor, a trimis ostaşi ca să-i caute pe ei, căci ei se ascunseseră de frică. Găsindu-i pe ei şi aducându-i, i-a aruncat în temniţă la Emilian; deci, Emilian s-a bucurat foarte mult, văzând pe dascălul şi pe fraţii săi, şi toţi s-au bucurat împreună, că s-au învrednicit a pătimi pentru numele lui Hristos. În acea noapte s-a făcut descoperire de la Dumnezeu, fericitului stareţ Ilarion, că îndată vor primi cununa mucenicească. Puţin după aceea, Dionisie şi Ermip au fost scoşi la judecată cu bătrânul Ilarion. După ce dregătorul i-a silit să se închine la idoli şi îi îngrozea cu chinurile, li s-a arătat lor Domnul Hristos, întărindu-i pe ei; deci, s-a făcut cutremur pe pământ şi au căzut idolii din locurile lor şi s-au sfărâmat ca praful. Din această pricină au fost chinuiţi cumplit cu porunca dregătorului, iar la sfârşit, tăindu-li-se capetele, au luat de la Domnul cununile cele făgăduite.

A doua zi, dregătorul, scoţând la judecată pe Emilian, i-a zis: „Fraţii tăi şi dascălul tău s-au lepădat de Hristos şi au fost trimişi de mine în altă cetate, ca acolo să-şi ia cinstea". Dar sfântul, ştiind din dumnezeiasca descoperire despre pătimirea sfinţilor, a zis către dregător: „Minţi, ighemonule, căci ei nu s-au lepădat de Hristos, ci sufletele lor le-au pus pentru El; deci, tu adevereşti când zici aceasta, că i-ai trimis pe dânşii în altă cetate, căci, prin uciderea lor, i-ai trimis pe dânşii în cetatea cea cerească, ca să-şi ia cinstea de la Împăratul slavei, Hristos, pentru care au pătimit". Dregătorul, umplându-se de mânie, a condamnat pe Sfântul Emilian ca să fie tăiat de sabie. El a fost scos la moarte afară din cetate, depărtare ca la o stadie, la locul ce se zicea al lui Caprian, urmându-i lui popor mult. Dar mucenicul cânta, slăvind pe Dumnezeu, şi se ruga pentru popor.

Când călăul a lovit cu sabia în grumajii sfântului, sabia s-a îndoit ca ceara, iar pe grumaji nu s-a făcut nici o rană. Atunci ostaşii căzând la picioarele sfântului, îşi cereau iertare, mărturisind că Unul este Hristos, adevăratul Dumnezeu. Ei se rugau mucenicului, ca să se roage pentru ei lui Hristos Dumnezeu. Când mucenicul îşi plecă genunchii, a început a se ruga nu numai pentru dânşii, ci şi pentru toţi. Atunci s-a făcut un glas din cer către dânsul, adeverindu-i că rugăciunea lui este primită, şi chemându-l pe el însuşi la cele de sus. Sfântul mucenic, auzind glasul acela, s-a

umplut de mare bucurie, deşi dorea ca să se dezlege degrabă din trup şi să vieţuiască cu Hristos; dar nu dorea ca să se dezlege prin moarte bună, ci prin sfârşit mucenicesc. Deci, s-a rugat lui Dumnezeu ca să-l lase să se sfârşească prin sabie. Atunci a venit un alt călău care i-a tăiat cinstitul lui cap; şi astfel s-a încununat cu mucenicia Sfântul Emilian episcopul. Din rănile lui a curs lapte în loc de sânge şi mulţi din cei necredincioşi, văzând nişte minuni ca acestea, au crezut în Hristos.

Apoi, învăluind cinstitul lui cap şi trup cu pânze curate şi ungându-l cu arome, l-au îngropat în acelaşi loc. Când a încetat prigonirea, moaştele lui le-au mutat în cetate cu multă cinste, şi le-au pus la un loc sfinţit, slăvind pe Hristos Dumnezeu, Căruia şi de la noi să-I fie slavă, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A NOUĂSPREZECEA

PĂTIMIREA SFÂNTULUI MUCENIC ANDREI STRATILAT ŞI CEI ÎMPREUNĂ CU DÂNSUL

Păgânul Maximian împărăţind peste stăpânirea Romei şi prigonind pretutindeni pe creştini, era un voievod în Siria, cu numele Antioh. El era rău la obicei şi prea fierbinte slujitor idolilor, suflând cu îngrozire şi cu ucidere asupra robilor lui Hristos, căci îi era dată stăpânirea de la împărat peste toată Siria. El luase poruncă să chinuiască şi să ucidă pe toţi creştinii; astfel îi erau lui încredinţaţi mulţi tribuni cu oaste romană. Sub stăpânirea aceluia, între alţi tribuni, Andrei, robul lui Hristos era între spini ca o floare de crin bine mirositoare. El din început şi-a păzit în taină credinţa cea sfântă în Hristos - până la o vreme - după care a arătat-o la toată lumea, mărturisind înaintea tuturor numele lui Hristos. Acesta, deşi era încă nebotezat, însă avea credinţă tare şi dragoste fierbinte către Hristos Dumnezeu, şi-I slujea Lui ziua şi noaptea în rugăciuni şi în postiri, ferindu-se de tot lucrul cel neplăcut lui Dumnezeu, iar pe cele plăcute lui Dumnezeu le împlinea cu osârdie. Pentru aceea, Dumnezeu i-a dat lui mare putere şi biruinţă în războaie, şi nimeni nu-i era lui asemenea cu vitejia şi cu bărbăţia în toate cetele. El biruia cu puterea sa pe cei potrivnici, şi era slăvit şi cinstit între ostaşi mai mult decât ceilalţi.

Într-o vreme a năvălit multă putere de oaste persană asupra acelor părţi, ridicând război împotriva lui Antioh. Din această pricină, Antioh era în mare tulburare pentru acea năvălire fără de veste a perşilor, şi, aducându-şi aminte de vitejia tribunului Andrei, l-a chemat la sine şi i-a încredinţat lui voievozia în locul său, numindu-l pe el Stratilat, adică să fie mai mare peste ostaşii cei mai mari; şi poruncindu-i să meargă cu oastea împotriva vrăjmaşilor celor ce năvăliseră şi să întoarcă pornirea acelora. Deci, i-a zis: „Despre bărbăţia şi vitejia ta în războaie nu numai eu sunt

încredinţat; dar şi împăratul însuşi ştie bine de aceea. Pentru aceasta eşti cinstit cu cinstea aceasta; deci, ţie îţi încredinţez acest război, care ne-a venit fără veste. Pentru aceea să iei oaste şi să fii voievod în locul meu şi să te sârguieşti să înmulţeşti şi mai mult slava pe care o ai".

Dar Sfântul Andrei, ostaşul lui Hristos, nu pentru preamărirea sa, ci pentru slava numelui lui Iisus Hristos voind să iasă cu vitejie asupra vrăjmaşilor, şi-a ales pentru război puţini ostaşi din multa oaste romană -, asemănându-se lui Ghedeon cel de demult - ştiind bine ceea ce s-a zis de David: Domnul nu voieşte în puterea cailor, nici în pulpele bărbaţilor binevoieşte; ci în cei ce se tem de El binevoieşte, şi în cei ce nădăjduiesc spre mila Lui.

Deci, Andrei şi-a ales pe cei pe care darul lui Dumnezeu cel lucrător i-a arătat prin insuflarea cea tainică în inima lui, şi a ieşit împotriva vrăjmaşilor. Văzând el puterea cea mare a potrivnicilor care năpădiseră ca lăcustele asupra Siriei, îşi îmbărbăta ostaşii săi să se lupte vitejeşte şi să nu se teamă de ostaşii cei mulţi ai perşilor, ei fiind puţini. El le-a pus înainte cunoştinţa Atotputernicului şi înfricoşatului Dumnezeu în războaie, care ajută cu tărie robilor Săi; pentru că atunci nici unul din ostaşi nu era creştin, ci toţi erau închinători la idoli. El a zis către dânşii: „O, fraţilor şi prietenilor, acum să cunoaşteţi că zeii păgânilor sunt diavoli, şi nimeni nu poate să-i ajute, fiind neputincioşi, iar adevăratul Dumnezeu este unul, Căruia Îi slujesc, şi care a făcut cerul şi pământul. Acela pe toate le poate şi tuturor care Îl cheamă le dă ajutor grabnic. Îi face tari în războaie, şi goneşte pe cei potrivnici dinaintea feţei lor. Iată, ei, precum vedeţi, sunt fără număr împotriva noastră, şi în mulţimea lor sunt unii mai puternici decât noi; dar dacă veţi scuipa pe zeii voştri cei deşerţi şi veţi chema cu mine împreună pe Unul, adevăratul Dumnezeu, îndată veţi vedea pe vrăjmaşi stingându-se înaintea noastră ca fumul sau ca praful".

Grăind el aceasta, toţi ostaşii care erau cu dânsul au crezut cuvintele lui, şi, chemând spre ajutor pe Hristos Dumnezeu, s-au pornit cu îndrăzneală asupra potrivnicilor; şi, făcând tăiere mare, i-au biruit, pentru că le venise de sus ajutorul cel nevăzut. Deci, credinţa şi rugăciunile Sfântului Andrei tulburând cu frica cetele persieneşti şi întorcându-se înapoi, au fugit. Oastea romană care era cu Andrei, izgonindu-i dinapoi, secera capetele perşilor cu săbiile, cum se seceră spicele; astfel s-a făcut slăvită biruinţa romanilor asupra perşilor, cu puterea lui Hristos. Vrăjmaşii fiind goniţi, ostaşii care erau cu Sfântul Andrei, văzând o biruinţă neaşteptată ca aceea asupra vrăjmaşilor, cu ajutorul lui Hristos, toţi

au crezut în El. Iar Sfântul Andrei, pe cât putea, îi întărea în credinţă, învăţându-i la cunoştinţa căii celei drepte care duce spre mântuire. Ei, întorcându-se cu bucurie de la război, au venit în cetatea Antiohiei cu slavă.

Dar unul din cei zavistnici, mai mare peste oşti, urând pe Sfântul Andrei pentru o vitejie şi o bună slavă ca aceea, l-a clevetit la Antioh, spunând că Andrei Stratilat cinsteşte pe Dumnezeul cel răstignit. Antioh, auzind aceasta, s-a tulburat de mânie; deci, a trimis la dânsul pe nişte bărbaţi din rânduiala ostaşilor începători, ca să afle de la el dacă este adevărat ceea ce se spune despre dânsul. El, înştiinţându-se că într-adevăr aşa este, a trimis la dânsul iar, pe de o parte sfătuindu-l, iar pe de alta îngrozindu-l şi aducându-i aminte de răutatea sa asupra creştinilor; deci, i-a grăit prin trimişi: „Ştii bine cu ce fel de chinuri am pierdut pe Eftimie, fiul lui Polieuct şi pe mulţi care urmau credinţei creştineşti, şi dintre care nici unul n-am cruţat; iar acum tu cu ce sfat şi cu ce nădejde Îl preamăreşti ca pe un Dumnezeu pe acel om care a fost răstignit pe cruce?"

Sfântul, la aceste cuvinte pe care i le-a trimis şi i le-a spus, a răspuns împotrivă, zicând: „Aceste cuvinte ale lui Antioh mă întăresc mai mult decât mă înspăimântă; căci, dacă aceia pe care îi pomeneşte el, fiind daţi la cumplite chinuri de dânsul, s-au făcut biruitorii lui şi au stat înaintea lui Hristos Dumnezeu în cununa mucenicească, pentru ce să nu fiu şi eu rob credincios al Domnului meu Iisus Hristos, ca aceia ce mai înainte de mine au pătimit pentru dânsul, ca să mă învrednicesc de împărăţia Lui". Aducându-i lui Antioh răspunsul acesta al lui Andrei, s-a umplut de mânie şi a trimis ostaşi, poruncindu-le să-l aducă legat. Aducându-l şi şezând la judecată, a poruncit Sfântului Andrei ca, înaintea tuturor, să spună curat despre el, dacă se supune poruncii împăratului sau voieşte să slujească Dumnezeului său.

Sfântul, stând la acea nedreaptă judecată în privirea îngerilor şi a oamenilor, a mărturisit cu îndrăzneală şi cu glas mare pe Hristos, adevăratul Dumnezeu, spunând că este robul Lui. Chinuitorul a poruncit să aducă îndată un pat de aramă, să-l ardă foarte mult, ca pe acela să-l prăpădească pe Andrei, ostaşul lui Hristos. Deci, fiind patul înfierbântat şi scăpărând scântei din el, chinuitorul a zis către mucenic, batjocorindu-l: „Andrei, te-ai ostenit mult în războaie; deci, ţi se cade ca după atâta osteneală să te odihneşti pe acest pat".

Sfântul mucenic n-a aşteptat până să-l ia slugile chinuitorului, ci singur, dezbrăcându-şi hainele şi culcându-se pe dânsul, s-a întins

ca pe un aşternut moale. Astfel răbda cu vitejie arderea trupului său, simţind durere la început; deci, se ruga lui Hristos Dumnezeu ca să-i dea grabnic ajutor. Atunci focul, prin dumnezeiască poruncă, îndată şi-a lăsat puterea şi nu mai vătăma trupul mucenicului. Antioh prinsese şi pe alţi bărbaţi din ostaşii lui Andrei, şi, pironindu-le mâinile în patru părţi în chipul Sfintei Cruci pe nişte lemne, îi batjocorea şi îi întreba dacă le este plăcut aceea. Ei răbdând o pătimire ca aceea bine primită pentru Hristos, ziceau: „O, de ne-am învrednici să fim următori lui Hristos, Dumnezeul nostru, Cel răstignit pe lemnul crucii".

Chinuitorul iar a întrebat pe Sfântul Andrei: „Acum te-ai învăţat prin arderea focului şi poate vrei să te întorci de la Hristos spre zei". Mucenicul a răspuns: „Eu doresc să rabd până la sfârşit, de vreme ce sfârşitul lucrului început este cunună; căci nu cel ce a început bine se încumetă de la Hristos Dumnezeu, ci cel ce se sfârşeşte bine!" Atunci chinuitorul Antioh a poruncit să ia pe Sfântul Andrei de pe patul de aramă, pe prietenii lui să-i scoată de pe lemne, şi pe toţi să-i arunce în temniţă, ca şi cum le-ar da vreme să se socotească şi să se sfătuiască spre a se întoarce la zeii lor. Dar lucrul era cu totul altul, adică el să înştiinţeze pe împărat, pentru că nu îndrăznea ca pe un bărbat viteaz şi cinstit ca acela, pe Sfântul Andrei şi pe prietenii lui, să-i piardă fără ştirea şi voia împăratului.

Împăratul Maximian, luând scrisoarea lui Antioh şi citind-o, a socotit că nu era lucru bun ca pe un ostaş slăvit ca acela şi pe alţi viteji ca dânsul să-i piardă la arătare, ca să nu se facă în oaste gâlceavă şi tulburare pentru dânşii. Deci, ca să nu se ridice pentru dânşii război, a scris lui Antioh, poruncind ca să lase liberi din legături şi din pedepse pe Andrei şi pe tovarăşii săi; iar pe de altă parte, i-a dat altă poruncă tăinuită, ca după eliberarea lui şi a însoţitorilor lui, mai aşteptând puţină vreme, să scornească cu meşteşugire împotriva lor altă pricină oarecare, dacă se vor găsi neschimbaţi întru creştinătate. O poruncă ca aceasta luând Antioh de la împărat, îndată a dezlegat din legături şi din temniţă pe Sfântul Andrei şi pe însoţitorii lui şi i-a lăsat liberi, poruncindu-le ca să petreacă în dregătoria lor ca şi mai înainte.

Dar Sfântul Andrei, ostaşul lui Hristos, înştiinţându-se din dumnezeiască descoperire de acea meşteşugire a păgânilor şi tăinuindu-se lui Antioh, s-a dus cu toţi ostaşii care crezuseră în Hristos, în Tarsul Ciliciei, la Petru, episcopul acelei cetăţi, ca să se boteze, pentru că nici unul dintre dânşii nu era botezat, nici fericitul Andrei, nici tovarăşii lui, care erau în număr de două mii

cinci sute nouăzeci şi trei. După puţină vreme, Antioh, înştiinţându-se despre plecarea lui Andrei cu tovarăşii săi în părţile Ciliciei, s-a umplut de mânie şi iuţime, şi, sfătuindu-se cu sfetnicii săi, a trimis o scrisoare la Seleuc, dregătorul Ciliciei, zicând: Ştiu că ai auzit de Andrei, care a fost tribun în cetele împărăteşti. Acela, nu numai singur a înnebunit, ci şi pe mulţi din ostaşi i-a adus la aceeaşi nebunie, ca să nu se supună împărăteştilor porunci, şi a fugit cu următorii săi - după cum auzim - în părţile Ciliciei. Deci, împlinind tu împărătească poruncă, prinde-l pe el şi pe toţi cei cu dânsul, şi legaţi să-i trimiteţi la noi; iar de se vor împotrivi sau vor încerca să fugă, să-i ucideţi pe dânşii cu ostaşi înarmaţi".

Dregătorul Seleuc, luând poruncă ca aceasta de la Antioh, îndată a trimis în toată Cilicia ca să întrebe despre Andrei şi despre tovarăşii şi următorii lui; deci, înştiinţându-se că este în Tars, s-a sculat şi a mers cu oastea acolo. Sfântul Andrei, văzând cu duhul cetele care veneau asupra turmei lui Hristos, a rugat pe episcopul Tarsului, pe fericitul Petru şi pe un altul, din cetatea Veriei, anume Non, care se întâmplase în acea vreme acolo, ca fără întârziere să le dea lor Sfântul Botez. Drept aceea, episcopii îndată au botezat pe Sfântul Andrei şi pe următorii lui. După primirea Sfântului Botez, Sfântul Andrei cu tovarăşii lui s-au dus din Tars la un loc numit Tecsanit, nu că se temeau de moarte, pe care o doreau pentru Hristos, ci împlinind porunca Domnului său, care zice: *Când vă vor goni pe voi din cetatea aceasta, fugiţi în cealaltă...*

Seleuc, mergând în Tars cu ostaşii săi înarmaţi ca la război şi negăsind pe Andrei şi pe tovarăşii săi, s-a tulburat şi, de mânie, s-a schimbat la faţă. Apoi, umplându-se de mai multă mânie, a gonit din urmă turma lui Hristos, dar sfinţii de la locul cel de mai sus-zis, s-au dus la hotarele Armeniei, la muntele cel ce se cheamă Tauros. Dar dregătorul Seleuc a venit şi acolo cu oastea, căutând să-i ucidă. Deci, sfinţii, trecând prin muntele acela şi prin multe locuri, au sosit la oarecare loc strâmt, care avea dealuri înalte ca zidurile, şi care la intrare avea o poartă ca la cetate. Acolo, Sfântul Andrei cu tovarăşii săi au stat, aşteptând pe ucigaşii lor, pentru că acel loc era vestit sfântului Andrei mai înainte de Dumnezeu, unde aveau să se sfârşească ei.

Deci, Sfântul Andrei a grăit către dânşii: „Prietenii, tovarăşii şi copiii mei, acum vremea este bineprimită, acum este ziua mântuirii, să stăm întru dragostea lui Dumnezeu cu suflet şi cu bărbăţie, precum ne-a poruncit nouă Domnul, şi mâinile noastre să nu le ridicăm împotriva celor ce ne prigonesc pe noi, ci către Dumnezeu să le ridicăm spre mulţumire, că ne-a ajutat să ajungem în

ceasul acesta, în care vom câştiga parte cu toţi sfinţii care au pătimit pentru dânsul; deci, să ne rugăm către dânsul, precum s-a rugat şi Sfântul şi Întâiul Mucenic Ştefan, când a fost ucis de jidovi cu pietre şi zicea: Doamne, Iisuse Hristoase, primeşte duhurile robilor Tăi, pe care le dăm în mâinile Tale".

Astfel grăind Sfântul Andrei către tovarăşii săi, a stat în mijlocul lor şi, înălţându-şi mâinile şi ochii spre cer, a început a face rugăciune, zicând: „Doamne, Doamne cel mare şi Atotputernic, ascultă rugăciunea păcătosului şi nevrednicului robului Tău şi a tuturor celor ce sunt cu mine, şi care păzesc fără prihană sfânta credinţă cea întru Tine, primeşte în pace sufletele noastre şi le acoperă cu a Ta milostivire, învrednicindu-le sălaşurilor Raiului. Încă mai rugăm a Ta bunătate, Stăpâne, şi pentru cei care vor începe a cinsti pomenirea noastră, să le împlineşti toate cererile lor cele către mântuire, şi în toate nevoinţele să le fii ajutor lor pentru ale noastre rugăciuni; iar în locul acesta, pe care smeritul nostru sânge se va vărsa pentru Tine, să fie izvor de tămăduire şi izgonire a duhurilor viclene. Pe cei ce vor alerga aici, să-i acoperi de toate răutăţile şi să le dai lor sănătate sufletească şi trupească, ca în acest loc să se preamărească numele Tău cel preasfânt, al Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh".

Astfel rugându-se lui Dumnezeu, Sfântul Andrei şi cei împreună cu dânsul, a venit şi Seleuc cu ostaşii. Aceia, scoţându-şi săbiile şi scrâşnind din dinţi, s-au repezit ca fiarele asupra turmei lui Hristos. Iar sfinţii ostaşi ai lui Hristos, deşi puteau şi în acel loc, care era foarte strâmt, să se apere de mâinile ucigaşilor, ca cei ce erau viteji în războaie, însă, urmând Domnului lor, ca nişte mieluşei fără de răutate s-au dat spre junghierea ucigaşilor săi şi, plecându-şi genunchii lor, s-au întins sub sabie; iar aceia, tăindu-i fără milă, într-un ceas i-au ucis pe toţi. Sângele sfinţilor s-a vărsat ca apa şi curgea din locul acela ca pârâul; iar sufletele lor au intrat cu dănţuire întru bucuria Domnului lor. Sfinţii au pătimit într-o zi de Duminică, în ceasul al doilea din zi, în 19 zile ale lunii lui august; iar în locul acela în care s-a vărsat sângele cel mucenicesc, îndată a izvorât un izvor de apă vie şi dătătoare de tămăduiri.

Când aceşti sfinţi au fost ucişi, episcopii cei mai sus pomeniţi, tăinuindu-se în oarecare deal, au văzut aceasta, adică: Petru al Tarsului Ciliciei şi Non al cetăţii Veriei, pentru că aceştia cu clericii le-au urmat de departe, vrând ca să le vadă sfârşitul lor. Seleuc cu ostaşii săi, după uciderea sfinţilor mucenici, s-a întors la locul său. Iar episcopii cu clericii, venind la mucenicestile trupuri, au plâns peste ele şi, îngrijindu-le, le-au îngropat cu cinste în acel loc. Ei au

văzut şi izvorul ce ieşise acolo, după rugăciunea mucenicilor, şi, bând dintr-însul, s-au încredinţat de tămăduitoarea lui apă. Unul din clericii cei ce erau cu el, pătimea de multă vreme de duhul cel necurat, şi îndată ce a băut apă din acel izvor, duhul cel necurat a fugit din el. După îngroparea sfinţilor, episcopul Petru cu toţi cei ce erau cu el nu s-a întors la Tarş, pentru că Seleuc îl căuta spre ucidere, ci s-au dus la Isavria. Înştiinţându-se popoarele de prim-prejur despre acel izvor, au început a veni acolo aducându-şi neputincioşii; deci, bând apă şi spălându-se cu ea, îndată primea tămăduire de toate durerile, cu rugăciunile Sfântului Andrei răbdătorul de chinuri, şi cu ale sfinţilor mucenici ce au pătimit împreună cu el, şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, li se cuvine cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MUCENICI TIMOTEI, AGAPIE ŞI TECLA

Slăvitul Mucenic Timotei era cu neamul din Palestina şi, fiind desăvârşit şi la viaţă şi la cuvânt, a fost făcut învăţător al dreptei credinţe. Deci, fiind prins, şi stând de faţă la Gaza înaintea lui Urban, a spus că este din partea creştinilor. Atunci a fost bătut rău şi chinuit în tot felul şi, nicidecum întorcându-se, a fost băgat în foc, unde şi-a primit sfârşitul. Şi în aceeaşi cetate, Agapie şi Tecla Vizianca ţinându-se de credinţa lui Hristos, au fost daţi la fiare, şi şi-au luat prin ele cununa muceniciei.

LUNA AUGUST
ZIUA A DOUĂZECEA

VIAŢA SFÂNTULUI PROOROC SAMUIL

Mai înainte de începerea rânduirii împăraţilor întru Israel, popoarele lui Dumnezeu fiind conduse de judecători, era un om din neamul leviţilor cu numele Elcana. El petrecea în cetatea Romata, de la muntele ce se numeşte Sifa, din partea lui Efrem - cetate care mai pe urmă s-a numit Armatem sau Arimateea, de unde era Iosif, cel ce a îngropat trupul Domnului Iisus Hristos, Dumnezeul nostru. Acest om, Elcana, avea două femei, Ana şi Fenana. Fenana năştea fii, iar Ana nu. Însă Elcana iubea mai mult pe Ana decât pe Fenana, pentru că Fenana ura pe Ana şi o scârbea. Tulburându-se Ana de zavistnica sa, se întrista de nerodirea sa şi se tânguia. Omul acela se ducea adesea cu cele două femei ale sale la praznicele cele numite în toţi anii la Silom, că aşa se numea muntele şi cetatea aceea, aducându-şi acolo jertfele şi rugăciunile Domnului Dumnezeului Savaot. Acolo era mai înainte de Ierusalim, biserica şi chivotul lui Dumnezeu, şi toate seminţiile lui Israel mergeau acolo la închinăciune.

În vremea aceea, era un arhiereu şi judecător al lui Israel, cu numele Eli. Acela avea doi feciori, Ofni şi Fines. Mergând odinioară Elcana cu soţiile sale la Silom şi aducând jertfe lui Dumnezeu, a dat din părţile cele jertfite Fenanei, şi copiilor ei câte o parte fiecăruia, iar Anei i-a dat numai o parte, că nu avea fii. Fenana o batjocorea şi o ocăra pe ea; din această pricină, Ana iar s-a scârbit pentru ocărârea şi nerodirea ei. Ea plângea, nu mânca şi slăbise de mâhnirea cea mare, că Dumnezeu i-a închis pântecele, şi nu i-a dat fii, spre a fi de batjocura Fenanei. Elcana, bărbatul ei, i-a zis: „Ano, ce-ţi este ţie de plângi? Pentru ce nu mănânci? De ce îţi tulburi inima cu mâhnire? Oare nu-ţi sunt eu mai bun decât zece fii?" Dar Ana nu voia să se mângâie. După mâncarea lor, a mers la biserica Domnului în Silom. Arhiereul Eli şedea pe scaun lângă pragul uşii bisericii Domnului. Stând Ana înaintea bisericii, s-a

închinat Domnului, şi a plâns din amărăciunea inimii sale, începând a se ruga în taină: „Adonai, Domnul Savaot, dacă vei privi spre smerenia roabei Tale şi de-Ţi vei aduce aminte de mine şi de vei da roabei Tale rod, parte bărbătească, atunci Ţi-l voi da Ţie ca dar, ca să-Ţi slujească în toate zilele vieţii lui. Vin sau altă băutură beţivă nu va bea şi brici nu se va sui pe capul lui, ca şi asupra nazoreilor". Astfel rugându-se ea înaintea Domnului, preotul Eli căuta la gura ei, că se ruga în inima ei şi numai buzele le mişca, iar glasul ei nu se auzea; deci, el o socotea că este beată. Şi a zis către dânsa: „Femeie, până când stai aici? Du-te de la casa Domnului şi te culcă, ca să te trezeşti!" Ana i-a răspuns: „Nu, domnul meu, nu sunt beată, ci sunt o femeie plină de mult necaz. N-am băut nici vin, nici altă băutură beţivă, ci am vărsat înaintea Domnului, din sufletul meu, multe lacrimi. Nu da pe roaba ta fiicelor lui Israel spre batjocură, că de multe mâhniri şi tânguiri m-am topit până acum".

Preotul Eli a răspuns: „Mergi cu pace, Dumnezeul lui Israel să-ţi împlinească dorinţa ta, pe care o ceri de la Dânsul". Ana a zis: „Am aflat dar, eu roaba Ta, înaintea ochilor Tăi". Ana, după aceea, s-a întors la bărbatul său şi a mâncat cu el, a băut, şi faţa ei n-a mai scăzut. Apoi, luminându-se de dimineaţă şi închinându-se Domnului, s-au întors la casa lor. Domnul a căutat la smerenia Anei, auzindu-i rugăciunea, şi i-a dezlegat nerodirea ei. Astfel, Ana a zămislit în pântece şi, după împlinirea vremii, a născut un fiu, pe care l-a numit Samuil, şi care se tălmăceşte, "cerut de la Dumnezeu".

Sosind după aceasta praznicul în care bărbatul ei, de obicei, era ca să meargă cu toată casa sa la Domnul în Silom, ca să aducă jertfe şi rugăciuni lui Dumnezeu şi să dea zeciuială din roadele pământului său, Ana a grăit către bărbatul său: „Nu mă voi sui cu tine acum în Silom, ci voi rămâne acasă ca să înţărc pruncul, şi, după ce-l voi înţărca, atunci voi merge, ca să mă arăt feţei Domnului, şi voi împlini făgăduinţa mea, ca fiul meu să petreacă pururea slujindu-i Lui". Şi a zis bărbatul ei: „Fă precum este plăcut înaintea ochilor tăi, şi Domnul să săvârşească cuvântul tău ce-ţi iese din gură". Ana a petrecut în casă până la trei ani, neieşind în Silom la Domnul, până ce a înţărcat pe pruncul Samuil. Femeile evreice aveau obicei ca până la trei ani să de piept pruncului.

După înţărcarea aceluia, a mers cu el şi cu bărbatul său, aducând spre jertfă trei viţei, trei măsuri de făină de grâu şi un foale cu vin, şi a intrat în casa Domnului în Silom, şi pruncul cu dânşii; deci, Ana l-a adus pe el Domnului, precum a făgăduit, şi l-a

dat preotului Eli, zicând: „Eu sunt femeia aceea care mai înainte cu trei ani m-ai văzut rugându-mă Domnului pentru dezlegarea nerodirii. Deci, Domnul a împlinit cererea mea şi mi-a dat pe pruncul acesta, pe care l-am cerut de la Dânsul; iar eu îl dau pe el Domnului, după cum am făgăduit, ca să-l slujească Lui în toate zilele vieţii sale". Astfel a dat Ana pruncul în mâinile preotului, apoi s-a închinat Domnului; iar Elcana, bărbatul ei, i-a dat darurile aduse spre jertfă. De atunci Ana s-a umplut de duhul proorociei, şi a cântat, grăind: *Întăritu-s-a inima mea întru Domnul, înălţatu-s-a fruntea mea întru Dumnezeul meu...*, şi multe alte cuvinte ale cântării ei, care acum adeseori se cântă în biserică.

După aducerea jertfelor de mulţumire şi după împlinirea rugăciunilor, Elcana şi Ana s-au întors acasă; iar pe pruncul Samuil l-au lăsat Domnului la Eli preotul, pentru că acum n-au mai voit să-l ia cu dânşii; deoarece l-au dat odată lui Dumnezeu. Pruncul creştea stând lângă casa Domnului, învăţa carte şi dădea ascultare slujitorilor lui Dumnezeu înaintea feţei lui Eli. Maica lui adeseori mergea acolo cu daruri pe care le aducea lui Dumnezeu.

Asemenea aducea îmbrăcăminte fiului său şi se bucura de dânsul, văzându-l crescând şi slujind în biserica Domnului în haine preoţeşti de lână. Preotul Eli îl iubea pe el, văzându-i osârdia lui la slujire şi văzând mai dinainte într-însul dăruirea lui Dumnezeu. Apoi el a binecuvântat pe părinţii lui Samuil, zicând către Elcana: „Să-ţi dea Domnul ţie alt rod din femeia ta, Ana, pentru acest dar pe care l-aţi dăruit Domnului".

După aceasta, Domnul iarăşi a cercetat pe Ana, care a început a naşte fii şi fete. Iar Samuil creştea întru acele zile, nu numai cu trupul, dar şi cu înţelegerea, fiind bineplăcut înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor. Preotul Eli fiind îmbătrânit, fiii lui, Ofni şi Fines, deveniseră răi şi fărădelege, ca fiii aceia care nu ştiu pe Domnul, nici păzesc dreptăţile omeneşti; pentru că făceau strâmbătate celor ce aduceau jertfe, luând pentru ei părţile cele mai bune. Asemenea făceau silă şi femeilor care mergeau la biserica Domnului pentru rugăciune şi se făcea de către dânşii silă şi strâmbătate la tot Israelul. Auzind preotul Eli, tatăl lor, de lucrul acesta, nu-i pedepsea pe ei cu bătăi şi cu despărţire, ci numai cu cuvinte îi îndemna să înceteze de la lucrurile cele rele, dar ei nu-l ascultau pe el.

Deci, Domnul S-a mâniat, nu numai asupra fiilor celor răi, dar şi asupra tatălui lor, că nu pedepsea pe fiii săi, pentru păcate, cu pedepse cuviincioase, pentru că el singur era bun. Deci, voind Domnul ca să piardă pe Eli cu fiii şi toată casa lui, a trimis mai

întâi pe un oarecare prooroc neştiut, zicându-i: „Eu am ales casa tatălui tău din toate casele lui Israel, ca să-mi slujească în biserica Mea, dar tu n-ai băgat în seamă cinstea Mea, cinstind pe fiii tăi mai mult decât pe Mine şi lăsându-i pe ei să facă fărădelegi înaintea Mea. Pentru aceasta voi lua cinstea din casa ta, că numai pe cei ce Mă preamăresc pe Mine, îi voi preamări şi Eu, iar cel ce Mă defaimă pe Mine, va fi necinstit.

Iată, vin zile în care voi pierde seminţia ta şi sămânţa casei tatălui tău. Deci, acest semn să-ţi fie ţie de pedeapsa ce va veni asupra casei tale, că amândoi fiii tăi, într-o zi, vor cădea omorâţi de sabie, şi voi ridica în locul lor preot credincios Mie, care va face toate după inima Mea". Această proorocie i s-a făcut lui Eli, când Samuil era încă prunc mic. După proorocia aceasta, Eli nu s-a sârguit să pedepsească pe fiii săi, ci numai cu cuvântul îi certa pe ei, dar ei nu se temeau de tatăl lor. Dumnezeu, fiind mai mult supărat, apropia pedepsirea, şi a dorit a spune aceasta mai înainte lui Eli prin Samuil, astfel:

Când Samuil avea nouăsprezece ani, şi slujea Domnului înaintea preotului Eli, într-o noapte, Eli şedea şi se odihnea în umbrarul de lângă casa Domnului, la locul său cel deosebit, şi ochii lui erau îngreunaţi de somn, iar Samuil dormea în biserica Domnului, unde era chivotul lui Dumnezeu şi unde ardea sfeşnicul. Atunci Domnul a strigat dinlăuntru, zicând: *Samuile! Samuile!* Şi îndată, deşteptându-se Samuil, a zis: *Iată, eu*; apoi a alergat la Eli, zicând: „Iată-mă, pentru ce m-ai chemat pe mine?" Iar Eli a zis: *Nu te-am chemat, fiule! Întoarce-te şi dormi.* Atunci Samuil s-a întors şi a adormit. Iar Domnul l-a strigat a doua oară: *Samuile! Samuile!* Şi, sculându-se Samuil, a alergat a doua oară la Eli, zicând: „Iată-mă, pentru ce m-ai chemat pe mine?" Iar preotul i-a zis: *Nu te-am chemat, fiul meu. Întoarce-te şi dormi.* Dar Samuil nu cunoştea în acea vreme glasul Domnului, de vreme ce nu i se făcuse lui vreo descoperire dumnezeiască. Deci, Domnul a chemat a treia oară pe Samuil, care, sculându-se, s-a dus degrabă la preotul Eli, zicându-i: „Iată-mă, pentru ce m-ai chemat pe mine?"

Atunci Eli, cunoscând că Domnul cheamă pe copil, i-a zis: *Întoarce-te, fiule, şi dormi, şi când te va mai chema pe tine Cel ce te cheamă, atunci să zici: „Spune, Doamne, că robul Tău ascultă!* Apoi Samuil s-a dus la locul său şi a adormit. Venind Domnul, a stat aproape de el, şi l-a strigat ca întâia, a doua şi a treia oară, zicându-i: *Samuile! Samuile!* Samuil, deşteptându-se, a zis: *Grăieşte, Doamne, că robul Tău ascultă!* Şi a zis Domnul către Samuil: *Iată, Eu voi face graiurile Mele întru Israel, încât tot cel ce le va auzi, va răsuna în amândouă urechile lui! În ziua aceea voi ridica asupra lui Eli toate câte le-am gătit asupra casei lui! Voi începe şi voi sfârşi! Şi i-am spus lui că Eu voi pedepsi casa lui până în veac, pentru nedreptăţile fiilor lui, de care ştia că rău au vorbit pe Dumnezeu, şi nu i-a pedepsit pe ei.*

Aceste cuvinte ale Domnului le asculta Samuil cu cutremur. Deci, după ce s-a sfârşit arătarea Domnului, iarăşi a adormit până dimineaţă; iar a doua zi, sculându-se, a deschis uşile bisericii Domnului, şi se temea să spună stăpânului său, preotului Eli, această vedenie. Iar Eli, chemându-l pe el, i-a zis: *Fiule Samuile, ce-a grăit Domnul către tine? Mă rog ţie, nu tăinui aceasta înaintea mea.* Şi a jurat Eli pe Samuil ca să nu ascundă înaintea lui nici un cuvânt din cuvintele Domnului. Deci, Samuil a spus lui toate câte a auzit; iar preotul Eli a zis cu smerenie: *Precum este plăcut Domnului meu, aşa să facă.* Dar acum Eli nu mai putea să pedepsească şi să îndrepteze pe fiii săi, de vreme ce acum era foarte bătrân şi fiii săi nu se temeau de el nicidecum. Samuil din zi în zi creştea şi se întărea cu duhul, şi darul lui Dumnezeu, care era întru dânsul, se înmulţea, pentru că era Domnul cu el. Cuvinte prooroceşti erau în gura lui şi nici un cuvânt al lui nu era deşert, astfel că Domnul era cu dânsul. Atunci toate popoarele israelite au cunoscut că Samuil este prooroc credincios al Domnului.

Trecând câtăva vreme, a sosit pedeapsa lui Dumnezeu asupra casei lui Eli, iar pe lângă aceea şi asupra întregului Israel. Pentru că nu numai fiii lui Eli au mâniat pe Dumnezeu, dar şi israelitenii care se învăţaseră de la păgâni la închinarea de idoli, deşi nu toţi, însă mulţi nu părăseau idolatria. Slujeau unii Dumnezeului ceresc, iar alţii aduceau jertfe idolilor şi supărau pe Dumnezeul lor. Însă Dumnezeu, fiind îndelung răbdător, îndura păcatele poporului lor, până ce nu L-au mâhnit fiii lui Eli, care erau preoţi şi mai-mari în Israel.

Dar când aceia, cu fărădelegile lor, au pornit pe Dumnezeu spre mânie şi izbândire, atunci dreptul Judecător şi răsplătitor, aducându-şi aminte de păcatele poporului, a adus izbândire asupra tuturor; pentru că prin cei mai mari, şi cei de sub stăpânire se pedepsesc de Dumnezeu. Şi nu atât de degrabă păcatele poporului pornesc spre izbândire pe Dumnezeu cel supărat, precum sunt păcatele acelora care sunt rânduiţi de Dumnezeu la stăpânirea şi povăţuirea poporului. Atunci filistenii s-au sculat cu război contra israelitenilor; iar israelitenii au ieşit la război împotriva lor. Bătându-se ei, au fost biruiţi de filisteni şi au căzut ucişi din tabăra lui Israel ca la 4000 de bărbaţi.

Atunci cei mai bătrâni ai lui Israel şi-au zis: „Pentru ce ne-a bătut Domnul astăzi înaintea celor de alte seminţii? Să luăm chivotul Dumnezeului nostru din Silom şi să-l aducem în cetatea noastră, ca să fie în mijlocul nostru când ne luptăm cu cei de altă seminţie, că ne va mântui Domnul pe noi din mâinile vrăjmaşilor!" Astfel sfătuindu-se, au trimis la Silom şi au luat de acolo chivotul Legii care şade pe Heruvimi; iar lângă chivotul Legii erau amândoi fiii lui Eli: Ofni şi Finees. Când a adus chivotul Domnului în cetate, tot Israelul a strigat cu glas mare de bucurie, încât a răsunat pământul. Cei de altă seminţie au auzit glasul acela şi au zis: „Ce este această strigare mare în tabăra jidovească?" Şi s-au înştiinţat de venirea chivotului Legii în tabăra lui Israel. Deci, atunci s-au temut şi au zis: „Zeii au venit la dânşii în cetate, ca să oştească contra noastră; amar nouă, cine ne va scoate pe noi din mâinile lor, căci aceia au bătut Egiptul cu toate rănile? Dar să ne întărim, bărbaţi filisteni, ca să ne luptăm vitejeşte cu iudeii, astfel ca să nu ne robim lor, precum ne-au robit ei nouă".

Astfel, filistenii, îmbărbătându-se cu cuvinte unul pe altul, s-au înarmat cu tărie. Şi s-a făcut război şi tăiere mare de amândouă părţile. Deci, în loc ca filistenii să fie biruiţi, ei au biruit pe iudei. Pentru că Dumnezeu, fiind mâniat, n-a ajutat nici sfintele cele aduse în tabără, căci unde ajunge mânia cea dreaptă a lui Dumnezeu, acolo nu cruţă nici sfinţenia. Filistenii au biruit pe israeliteni şi au ucis oastea lor ca la 30.000. Ei au luat chivotul Legii şi l-au dus în robie, omorând pe amândoi fiii lui Eli, care erau lângă chivot; şi aşa au căzut amândoi de ascuţişul sabiei, după cuvântul Domnului. Astfel Dumnezeu îi dă la pedeapsă pe cei de sub stăpânire, pentru păcatele celor mai mari şi pentru faptele cele necurate ale slujitorilor altarului, lăsând sfintele altare spre stăpânirea mâinilor păgâneşti şi bisericile lor în pustiire. Fiii lui Eli, care erau preoţi în locul tatălui lor cel îmbătrânit, judecători şi îndreptători a tot Israelul, aceia au mâniat pe Dumnezeu prin fărădelegile lor şi tot Israelul a suferit printr-înşii pedeapsă de la Dumnezeu. Din pricina lor chivotul Domnului a fost dat în mâinile cele necurate ale celor de altă seminţie.

Astfel fiind biruită tabăra lui Israel, un bărbat din seminţia lui Veniamin, cu numele Iemeneiu, fugind de la război, a venit în Silom, având hainele rupte şi ţărână pe capul lui. Acela spunea prin cetate de uciderea taberelor, şi toată cetatea a strigat cu glas de plângere. Iar Eli şedea pe scaunul său lângă uşile bisericii Domnului, şi inima lui era în spaimă mare pentru chivotul lui Dumnezeu. Deci, auzind glasul strigării poporului, a zis către cei ce erau

înaintea lui: *Ce este această strigare?* Şi a venit la Eli omul acela, care era din tabără, şi i-a zis: „Eu am scăpat astăzi de la război". Eli i-a zis: „Ce s-a făcut acolo, fiule?" El a zis: „Bărbaţii lui Israel sunt biruiţi de cei de altă seminţie, şi au fugit din faţa lor. Luptă mare s-a făcut între popoare, încât amândoi fiii tăi au murit, iar Chivotul Legii este luat de biruitori".

Eli, când a auzit de luarea chivotului lui Dumnezeu, îndată a căzut pe spate de pe scaun, i s-a sfărâmat spatele şi a murit; căci era un om bătrân şi greoi, având 98 de ani. Apoi cei de altă seminţie, după biruirea oştirii lui Israel, luând chivotul lui Dumnezeu, l-au dus în cetatea lor; iar Azot dănţuia şi se lăuda că au robit pe Dumnezeul lui Israel. Ei l-au dus pe el în capiştea zeului lor, Dagon, şi l-au pus împreună cu idolul lor; iar a doua zi, intrând în capiştea lui Dagon, au găsit pe zeul Dagon căzut la pământ şi zăcând cu faţa în jos înaintea chivotului lui Dumnezeu. Deci, ridicându-l de la pământ, l-au pus la locul său; dar dimineaţa iarăşi sculându-se, au intrat în capişte şi au găsit pe Dagon, nu numai căzut înaintea chivotului lui Dumnezeu, dar şi sfărâmat. Capul şi amândouă gleznele picioarelor lui erau luate fiecare deosebit şi aruncate în prag, iar amândouă palmele mâinilor lui zăceau lângă uşă; astfel că numai trupul lui Dagon rămăsese.

Dar nu numai pe Dagon, zeul filistenilor, l-a pedepsit puterea lui Dumnezeu, care era chivotul, ci şi pe toţi filistenii şi pământul lor, căci i-a lovit pe ei, de la mic până la mare, cu neobişnuite boli şi cu bube pline de puroi şi din această pricină mureau mulţi, ia cei ce erau vii, pătimind de rănile cele cumplite, scoteau ţipete de durere, încât glasul strigării lor se suia până la ceruri. Încă şi pământul se umpluse de şoareci care mâncau toate, şi din această pricină se împuţise de mulţimea şoarecilor. Filistenii, cunoscând că Dumnezeul lui Israel îi pedepseşte pentru chivotul Său luat în robie, l-au trimis pe el iarăşi la israeliteni însoţit cu daruri de aur. Despre aceasta se scrie pe larg în cele dintâi cărţi ale împăraţilor. Noi însă să ne întoarcem la povestirea care ne stă înainte, despre Sfântul Prooroc Samuil.

După războiul acela şi după moartea preotului şi judecătorului lui Israel, Eli, şi a fiilor lui, israelitenii au fost 20 de ani sub jugul robiei filistenilor, stăpâniţi de vrăjmaşii săi şi dându-le lor dajdie. După 20 de ani, Dumnezeu, văzând primejdia poporului Său cel strâmtorat de filisteni, S-a milostivit spre dânşii şi a voit să-i izbăvească pe ei din mâinile vrăjmaşilor lor; deci, a ridicat mai întâi între ei pe propovăduitorul pocăinţei, pe acest credincios rob şi preot al său, pe proorocul Samuil; pentru că în alt chip nu voia

Domnul să miluiască pe poporul Său, fără numai prin pocăinţă. Sfântul Samuil propovăduia la toate seminţiile lui Israel, zicând: „Dacă vă întoarceţi cu toată inima către Domnul, lepădaţi zeii cei străini din mijlocul şi din dumbrăvile voastre şi gătiţi-vă inimile spre El, slujindu-I Lui singur, căci El vă va izbăvi din mâinile celor de altă seminţie". Popoarele au ascultat şi au crezut cuvintele lui Samuil, căci cuvintele lui erau nemincinoase. Atunci fiii lui Israel au lepădat zeii cei străini ai lui Baal şi dumbrăvile lui Astarot, şi au început a sluji Domnului. Ei aveau pe Sfântul Samuil ca prooroc, preot, judecător şi îndreptător. Sfântul Samuil a poruncit ca să se adune la dânsul - în cetatea Masifat -, toţi israelitenii, la un munte înalt, ca acolo să facă pocăinţă şi sobornicească rugăciune către Dumnezeu. Adunându-se popoarele lui Israel la Samuil, proorocul lui Dumnezeu, şi rugându-se, posteau şi-şi mărturiseau păcatele, zicând: „Am greşit înaintea Domnului". Iar Sfântul Samuil, ca un preot, aducea jertfă lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor lor.

Atunci filistenii, cei de altă seminţie, auzind de adunarea poporului lui Israel şi socotind că el se găteşte de război împotriva lor, au năvălit fără de veste asupra lui înarmaţi în putere, vrând să-i piardă desăvârşit. Auzind fiii lui Israel că vrăjmaşii sunt aproape, s-au temut şi au zis către Samuil proorocul lui Dumnezeu: „Nu tăcea, ci roagă-te către Domnul Dumnezeul nostru, ca să ne izbăvească din mâinile celor de altă seminţie". Iar Sfântul Samuil îi întărea pe ei, ca să nu fie fricoşi, ci să se roage Domnului şi să nădăjduiască spre El. El se ruga şi singur pentru ei, înălţând arderi de tot, iar Domnul l-a ascultat pe el. Samuil încă nu isprăvise jertfa şi cei de altă seminţie se apropiaseră de ei. Dar Dumnezeu a tunat tare în ziua aceea, asupra celor de altă seminţie, dând asupra lor tunete şi fulgere înfricoşătoare, încât ei, tulburându-se de frică, au căzut înaintea israelitenilor.

Ieşind bărbaţii israeliteni din cetatea Masifat, au gonit pe vrăjmaşii lor şi i-au bătut, fugărindu-i până în valea Betfor. Israelitenii au bătut pe filisteni cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Sfântului Samuil, plăcutul Lui, şi pentru pocăinţa lor. Astfel a smerit Domnul pe cei de altă seminţie înaintea poporului Său, iar ei n-au mai îndrăznit să meargă în hotarele lui Israel în toate zilele lui Samuil, şi cetăţile ce le luaseră de la israeliteni le-a întors înapoi. Deci, pacea poporului lui Dumnezeu era în toate zilele judecăţii şi stăpânirii Sfântului Samuil, căci povăţuia bine pe toţi israelitenii. El cerceta cetăţile şi îndrepta pe cei ce aveau trebuinţă de îndreptare, judecând drept şi fără de plată, pentru că de la nimeni nu primea daruri nici nu judeca, căutând la faţă.

Întoarcerea lui era la Armatem unde s-a născut, că acolo era casa lui. Acolo judeca el pe Israel, şi tot acolo a zidit altar Domnului.

Sfântul Samuil, judecând pe Israel mulţi ani, a îmbătrânit, şi a pus în locul său pe doi fii ai săi, Ioil şi Avia, ca să fie judecătorii popoarelor. Dar ei n-au voit să umble în căile lui, ci s-au abătut în urma lăcomiei şi au început a lua daruri de la cei ce căutau judecăţi - judecând cu plată -, şi astfel făceau judecăţi nedrepte. Deci, bărbaţii lui Israel au mers la Sfântul Samuil şi i-au zis: „Iată, tu ai îmbătrânit, iar fiii tăi nu umblă pe calea ta; deci, să pui împărat peste noi, ca să ne judece şi să ne îndrepteze, precum au şi celelalte neamuri împăraţii lor". Aceste cuvinte n-au fost plăcute înaintea lui Samuil, pentru că nu cereau să-şi pedepsească fiii, sau să-i îndepărteze de la judecători, lucru care era gata să-l facă, ci cereau să le pună împărat. Deci, poporul stătea asupra-i, zicându-i: „Dă-ne împărat, ca să ne judece." Atunci Samuil s-a rugat către Domnul, iar Domnul a zis: „Ascultă glasul popoarelor acestea şi fă precum cer, că nu te-au defăimat pe tine, ci pe Mine, ca să nu împărăţesc peste ei. Spune-le însă stăpânirea împăratului care va împărăţi peste dânsele".

Samuil a grăit către popoare: „O, bărbaţi ai lui Israel, să ştiţi că va stăpâni peste voi împăratul pe care îl cereţi. El va lua pe fiii voştri şi îi va face slujitorii lui. Îi va îmbrăca în arme, pe cai îi va pune şi le va porunci să alerge înaintea caretelor sale. Îi va pune polcovnici şi sutaşi, şi încă îi va robi pentru mine. Îi va face să are ţarinilor sale, secerători secerişurilor sale, culegători viilor sale, şi lucrători la toate lucrurile plăcute lui. Fetele voastre le va lua la fierberile de mirosuri, la bucătării şi la pitării. Satele, viile, măslinişurile şi toate bunătăţile le va lua şi le va da slugilor sale; iar seminţele, viile şi ţarinile ce vă vor rămâne vouă le va zeciui, adică şi din acelea să-i daţi a zecea parte. Asemenea şi slugile şi dobitoacele voastre cele mai bune le va lua de la voi pentru el, şi voi veţi fi robii lui, şi veţi striga îngreuiaţi în zilele acelui împărat, dar Domnul nu vă va auzi, pentru că singuri aţi cerut împărat". Astfel grăindu-le Sfântul Samuil, popoarele nu au voit să asculte cuvintele lui, ci strigau către dânsul: „Vrem împărat, ca să fim şi noi cum sunt celelalte neamuri, adică împărat care să ne judece pe noi şi să ne ducă la război împotriva vrăjmaşilor". Sfântul Samuil le-a poruncit să se ducă fiecare la locul lui, până ce Dumnezeu le va arăta un bărbat vrednic de împărăţie.

În seminţia lui Veniamin, în cetatea ce se numea Gava, era un om anume Chiş, şi acela avea un fiu pe care îl chema Saul, frumos la mărimea statului şi bun. Nu era altul între fiii lui Israel

mai bun decât el. Chiş pierduse asinii şi a trimis pe Saul, fiul său, cu o slugă, să-i caute. Căutându-i şi străbătând pretutindeni, nu-i găseau, apoi s-au apropiat de muntele Sifa, unde era cetatea şi casa Sfântului Samuil. Saul a zis către sluga sa: „Să ne întoarcem la tatăl meu, că mi se pare că se întristează mai mult de noi decât de asini." Sluga i-a zis: „Iată, aici în cetate este omul lui Dumnezeu, cel mai înainte-văzător, care spune celor ce se duc la dânsul, cele ce au să fie; deci să mergem la dânsul, poate ne va spune unde vom putea afla asinii. „Ei s-au dus la omul lui Dumnezeu. Însă Domnul spusese mai înainte Sfântului Samuil toate despre Saul şi i-a poruncit, ca pe acela să-l ungă împărat al lui Israel.

Sfântul Samuil, văzând pe Saul, fiul lui Chiş, l-a primit cu dragoste, şi i-a zis să nu se mâhnească pentru asini, că s-au aflat. Deci, l-a odihnit la el în ziua şi noaptea aceea. A doua zi, liberându-l, a luat un vas cu untdelemn şi l-a turnat pe capul lui Saul, apoi l-a sărutat şi i-a zis: „Uite, Domnul te-a uns pe tine pentru împărăţia popoarelor Sale din Israel şi vei împărăţi peste popoarele Domnului şi le vei mântui din mâinile vrăjmaşilor lor dimprejur."

Această ungere s-a făcut în taină, ca o proorocie a împărăţiei lui Saul ce avea să fie. Sfântul Samuil a spus lui Saul cel uns toate cele ce aveau să i se întâmple în cale, zicându-i: „Acest semn să-ţi fie, că Domnul te-a uns împărat; că, plecând astăzi de la mine, vei vedea doi bărbaţi lângă mormântul Rahilei, în hotarele lui Veniamin în Silom, care îţi vor zice: S-au aflat asinii pe care îi căutaţi şi tatăl tău a lepădat grija pentru asini, iar acum se îngrijeşte foarte mult de voi! Apoi, când vei pleca de la acei doi bărbaţi şi vei merge la dumbrava Taborului, vei afla acolo trei bărbaţi suindu-se la Dumnezeu în Vetim cu aducere de jertfe, unul aducând trei capre, altul, trei saci de pâine, iar al treilea, un butoi cu vin. Aceia ţi se vor închina şi-ţi vor da două pâini. Apoi te vei sui în muntele Domnului şi vei întâmpina ceata proorocilor. Acolo se va pogorî peste tine Duhul Domnului şi vei prooroci cu dânşii. Aceste semne când le vei vedea împlinindu-se, după cuvântul meu, să ştii că Dumnezeu este cu tine!" Saul plecând de la Sfântul Samuil, toate i s-au întâmplat aşa precum i le spusese proorocul.

După aceasta, Sfântul Samuil a poruncit tuturor popoarelor să se adune la Domnul în cetatea Masafit. Deci, ducându-se şi el acolo, a zis către fiii lui Israel: „Aşa grăieşte Domnul Dumnezeul lui Israel: Eu sunt Cel ce am scos pe părinţii voştri din pământul Egiptului. Eu sunt Acela care v-am scos din mâinile lui Faraon şi de la toţi împăraţii care vă mâhneau; iar voi M-aţi defăimat astăzi pe Mine, Dumnezeul vostru, Cel ce v-am mântuit de toate răutăţile

şi ziceţi că vă trebuie împărat, ca să domnească peste voi; deci, să fie după dorinţa voastră". Samuil, zicând acestea, a pus înaintea Domnului toate seminţiile lui Israel, după steagurile lor şi a început a arunca sorţi, din care seminţie să le aleagă împărat; şi a căzut sorţul pe seminţia lui Veniamin. Apoi a aruncat iar sorţi din seminţia lui, care să fie din bărbaţii cei vestiţi, şi a căzut sorţul pe Saul, fiul lui Chiş. Ei îl căutau pe Saul prin mijlocul lor dar nu l-au aflat, pentru că se ascunsese într-o casă, făcându-se nevrednic de o cinste înaltă ca aceea, şi fugea de dânsa. Dar Domnul l-a făcut arătat şi, popoarele, alergând împreună cu Samuil, l-au luat de acolo şi, aducându-l, l-au pus în mijlocul soborului şi le era la statură mai înalt decât toate popoarele. Samuil a zis către popor: „Vedeţi pe cine a ales Domnul, că nici unul din voi nu este ca el". Toate popoarele s-au bucurat şi au strigat: „Să trăiască împăratul nostru!"

Atunci Samuil a pus înaintea popoarelor legi împărăteşti, a scris o carte din acele legi şi a pus-o înaintea Domnului. Dar nu s-a întărit atunci desăvârşit împărăţia lui Saul, fiindcă erau unii care cârteau şi nu se învoiau. Atunci Samuil a eliberat toate popoarele, ducându-se fiecare la locul său. Apoi s-a dus şi Saul la casa sa, în cetatea care se numea Gava, şi s-au dus cu dânsul şi fiii celor puternici, ale căror inimi le plecase Domnul spre Saul. Iar fiii celor potrivnici au zis: „Oare acesta ne va izbăvi din mâinile vrăjmaşilor noştri?" Şi îl necinsteau pe el, neaducându-i daruri, dar Saul se făcea că nu aude ocările lor.

După o lună, Naas, împăratul amonitenilor, a venit cu putere mare asupra cetăţii care se numea Iavis a Galaadiei, cea din ţinutul lui Manase, şi a tăbărât asupra ei cu tărie. Cetăţenii cei înconjuraţi, văzând puterea cea mare a lui Naas, i-au zis: „Să ne pui aşezământ şi noi îţi vom sluji ţie". Naas le-a răspuns: „Aşezământul pe care îl voi pune este acesta, că voi scoate fiecăruia din voi ochiul cel drept şi voi pune ocară asupra lui Israel". Atunci cetăţenii au trimis la Saul, rugându-l să le ajute şi să-i scape din înconjurarea aceea. Saul a trimis îndată în toate hotarele lui Israel, şi, adunând degrabă oaste multă şi luând cu dânsul şi pe Sfântul Prooroc Samuil, s-a dus fără de veste asupra lui Naas, împăratul amonitenilor. El a năpădit asupra lui foarte de dimineaţă, a biruit oastea lui şi a izgonit-o, omorând chiar şi pe împărat.

Atunci popoarele lui Israel au zis către proorocul lui Samuil: „Cine este cel ce zicea să nu împărăţească Saul peste noi? Daţi-ni-i nouă pe aceia ca să-i ucidem". Saul a zis: „Să nu moară nici unul pentru mine în ziua de acum, că Domnul a făcut astăzi mântuirea

lui Israel". Sfântul Samuil a grăit către popoare: „Veniţi să mergem în Galgal, să înnoim acolo împărăţia!" Toate popoarele s-au dus acolo şi Samuil la arătare a uns pe Saul la împărăţie înaintea Domnului. Şi au jertfit acolo înaintea Domnului jertfele cele de pace, veselindu-se Saul foarte mult şi împreună cu dânsul toţi bărbaţii lui Israel.

Popoarele veselindu-se pentru împăratul lor cel pus din nou, cu care câştigaseră biruinţa asupra amonitenilor, Sfântul Samuil a zis către dânşii: „Am ascultat glasul vostru pentru toate câte m-aţi rugat şi v-am pus împărat, acum împăratul merge înaintea voastră, iar eu am îmbătrânit mergând cu voi din tinereţile mele până în ziua de astăzi; de aceea, să-mi spuneţi acum înaintea lui Dumnezeu şi înaintea unsului meu, împăratul vostru: „Am luat eu de la cineva din voi vreun viţel, vreun asin sau altceva? V-am făcut eu vreo strâmbătate sau silă, sau am luat din mâinile cuiva plată sau oricare dar? Spuneţi dacă am făcut ceva din acestea şi vă voi întoarce".

Popoarele au zis către dânsul: „Nu ne-ai făcut strâmbătate în nimic, nici ne-ai silit, nici ne-ai jefuit, nici plată n-ai luat de la noi, nici oarecare daruri". Samuil a zis către dânşii: „Martor este Domnul în această zi şi unsul Lui, împăratul vostru, că n-aţi avut pricini asupra mea, pentru care v-ar fi trebuit împărat, deoarece singur Domnul era împăratul vostru şi vă povăţuia prin diferiţi judecători, scăpându-vă din mâinile vrăjmaşilor voştri. Dar ca să înţelegeţi că răutatea voastră este mare înaintea Domnului, fiindcă aţi cerut împărat, iată, acum veţi vedea semnul". Zicând aceasta a început a se ruga Domnului. Ziua era senin şi uscat - vreme de seceriş - dar deodată au început tunete mari, fulgere înfricoşate şi din nori vărsând ploaie puternică, încât s-au temut toate popoarele de Domnul şi de Samuil.

Atunci ei au zis către Samuil: „Roagă-te Dumnezeului Tău pentru robii tăi, ca să nu murim, pentru că vedem că am adus această răutate pentru păcatele noastre, cerând împărat". Şi a zis Sfântul Samuil către ei: „Nu vă temeţi, că Domnul nu va părăsi poporul Său. De acum fiţi lângă împăratul vostru şi slujiţi Domnului cu toată inima voastră, şi voi cu împăratul să faceţi voia Lui, iar eu nu voi înceta a mă ruga Domnului pentru voi, numai să vă temeţi de Dânsul. Să-i slujiţi în adevăr, ştiind toate minunile şi facerile de bine ce v-a făcut vouă; iar dacă veţi încerca a face rele, atunci veţi pieri împreună cu împăratul vostru". Astfel zicând Sfântul Samuil către popoare, a lăsat puterea judecătoriei şi lua aminte numai la aducerea jertfei.

Împărăţind Saul în Israel, a început după o vreme a se îndărătnici şi a mânia pe Dumnezeu. El a îndrăznit după o vreme a se atinge de rânduiala preoţească, ca să aducă jertfe lui Dumnezeu fără Samuil, preotul Lui. S-a arătat şi neascultător poruncii Domnului, când i s-a poruncit prin gura proorocului Său Samuil să meargă şi să piardă poporul lui Amalic, pentru o răutate veche a lor; că, mergând popoarele în Egipt, la pământul făgăduit, le-au făcut mare împiedicare pe cale. Deci, i-a poruncit: „Să nu cruţi pe nimeni din ei, de la parte bărbătească la parte femeiască, de la tineri până la cei ce sug piept, de la capre până la oi şi de la cămile până la asini".

Adunând împăratul Saul oaste multă, a mers asupra ţării lui Amalec, biruind puterea acelora; deci, robindu-le ţara, au ucis cu sabia tot poporul lui Amalec, pe bătrâni şi pe tineri, pe femei şi pe bărbaţi, cruţând numai pe împărat. Saul şi poporul lui au luat pentru ei ce a fost mai bun din turmele lor, iar cele proaste şi defăimate le-au prăpădit. Asemenea şi toate bunătăţile lor le-au jefuit pentru ei, nepăzind porunca Domnului, ca să nu cruţe nimic, nici să ia pentru ei, ci toate să le dea pierzării. Apoi a fost cuvântul Domnului către proorocul Samuil, zicând: „M-am căit că am pus pe Saul la împărăţie, deoarece s-a întors de la Mine şi cuvintele Mele nu le-a păzit". Samuil s-a mâhnit pentru Saul şi a strigat către Domnul, rugându-se toată noaptea pentru dânsul.

Samuil, sculându-se de dimineaţă, a mers întru întâmpinarea israelitenilor care se întorceau de la război, şi a aflat pe Saul în Galgal singur, înălţând Domnului ardere de tot. Văzând împăratul pe Sfântul Samuil, i-a zis: „Binecuvântat eşti tu Domnului, că am făcut toate câte mi-a grăit prin tine". Sfântul i-a zis: „Ce este glasul turmelor acestea în urechile mele şi glasul dobitoacelor pe care îl aud?" Împăratul a zis: „Le-am adus din Amalec, că cele ce erau bune le-au cruţat popoarele şi le-au adunat; iar cele ce erau mai proaste le-am ucis". Sfântul Samuil i-a zis: „Pentru ce n-ai ascultat glasul Domnului în toate câte ţi-a grăit, şi te-ai pornit spre câştiguri, şi ai făcut vicleşug înaintea Domnului?" Şi Saul a zis către Samuil: „Am ascultat glasul Domnului şi am făcut precum mi-a poruncit. Am dezrădăcinat pe Amalec, iar pe Agag, împăratul lor l-am prins şi l-am adus viu. Popoarele au luat dobândă din turmele cele bune, oi au luat şi bivoli spre arderea cea de tot şi spre jertfa lui Dumnezeu".

Deci Sfântul Samuil a zis către Saul: „Oare sunt plăcute lui Dumnezeu arderile de tot şi jertfele voastre? Nu era oare mai bine să ascultaţi porunca Lui? Ascultarea este mai bine primită Lui

decât toate jertfele şi grăsimile cele de vaci. Precum este păcat de vrăjitorie, tot aşa este păcat şi de împotrivirea la porunca Domnului; precum este păcat închinarea la idoli, tot aşa este păcat a călca poruncile Lui. Dar, deoarece tu ai defăimat cuvântul Domnului, apoi să ştii că te va defăima şi pe tine Domnul, şi casa ta nu va împărăţi întru Israel". Saul a zis: „Am greşit de am călcat cuvântul Lui şi cuvintele tale, pentru că m-am temut de popoare şi am ascultat glasul lor. Mă rog ţie, îndur greşeala mea şi te întoarce cu mine la jertfă, ca să mă închin lui Dumnezeu înaintea ochilor tăi". Iar Sfântul Samuil şi-a întors faţa, vrând să plece de la el, dar Saul l-a apucat de marginea hainei şi a rupt-o, trăgând la sine pe omul lui Dumnezeu.

Deci, i-a zis Sfântul Samuil: „Domnul a luat astăzi împărăţia lui Israel din mâna ta şi o va da aproapelui tău, cel mai bun decât tine". Şi a zis Saul către Sfântul Samuil: „Am greşit Domnului, dar nu mă ruşina înaintea bătrânilor lui Israel şi înaintea poporului meu; deci, întoarce-te cu mine, ca să mă închin Domnului Dumnezeului tău". Sfântul Samuil s-a întors cu Saul şi s-au închinat. Apoi el a zis către Saul: „Să-mi aduci aici pe Agag, împăratul lui Amalec". Agag a venit la dânsul tremurând şi zicând: „O, cât de amară este moartea!" Sfântul Samuil a zis către Agag: „Precum sabia ta a făcut fără de fii pe femei, tot astfel va rămâne şi maica ta fără de fii". Atunci Sfântul Samuil a înjunghiat pe Agag înaintea Domnului în Galgal, nu chinuindu-l, ci împlinind porunca Domnului. După aceea, Samuil s-a dus în Armatem şi Saul s-a dus la casa sa în Gava. Şi n-a mai văzut Sfântul Samuil pe împăratul Saul până în ziua morţii sale, ci plângea de pierzarea lui, fiindu-i jale.

După câtva timp, Domnul a zis către Samuil: „Până când plângi tu pe Saul, pe care eu l-am lepădat, ca să nu împărăţească în Israel? Umple cornul tău de untdelemn şi mergi în Betleem la Iesei, că între fiii lui i-am aflat vrednic de împărăţie". Şi a zis Sfântul Samuil: „Cum voi merge? Că dacă mă va auzi Saul şi mă va ucide?" Domnul i-a zis: „Ia o junică şi, ducând-o acolo, vei zice: Am venit să aduc jertfă Domnului; şi vei chema la jertfă pe Iesei şi pe fiii lui. Eu îţi voi arăta cele ce vei face şi-mi vei unge pe acela ce-ţi voi zice". Deci, Sfântul Samuil a făcut după cuvântul Domnului, a mers în Betleem şi cei mai bătrâni s-au înspăimântat de venirea lui şi au ieşit în întâmpinarea lui şi i-au zis: „O, înainte văzătorule, cu pace este intrarea ta?" Şi a zis sfântul: „Pace! Am venit să aduc jertfă Domnului; deci, sfinţiţi-vă prin înfrânare şi prin rugăciune şi să veniţi la mine ca să fac jertfă".

După săvârşirea jertfei, Sfântul Samuil, mergând la casa lui Iesei, i-a poruncit să aducă la dânsul pe fiii săi unul câte unul.

Deci, Iesei a adus la prooroc pe Eliav, cel mai mare fiu al său, şi, rugându-se, proorocul a întrebat pe Domnul dacă acesta este cel înainte ales de dânsul la împărăţie. Deci, Domnul a zis lui Samuil: „Nu căuta în faţa lui, nici la mărimea statului lui, căci l-am lepădat pe el; pentru că eu nu judec căutând în faţă, omul caută la faţă, iar Dumnezeu caută la inimă". Apoi Iesei a chemat pe Aminadav şi l-a pus pe el înaintea feţei lui Samuil, care a zis: „Nici pe acesta nu l-a ales Domnul". Deci, Iesei a adus pe cei şapte fii ai săi înaintea lui Samuil, care a zis către dânsul: „N-a ales Domnul dintre aceştia".

Apoi Samuil iarăşi a zis către Iesei: „Nu mai ai alţi fii?" Iesei a zis: „Mai am încă unul, dar acesta paşte oile la iarbă". Samuil a zis către Iesei: „Trimite şi adu-l aici pe el, că noi vom şedea până ce va veni el aici". Apoi Iesei, trimiţând, a adus pe David. Acesta era rumen şi frumos la ochi şi la faţă. Deci, a zis Domnul către Samuil: „Scoală-te şi-l unge pe el, că acesta este". Deci, Samuil a luat cornul cu untdelemn şi l-a uns împărat în mijlocul fraţilor lui; iar duhul Domnului din acea zi a trecut peste David. Samuil, sculân-du-se, s-a dus în Armatem în casa sa, unde sfârşindu-se zilele bătrâneţilor sale, a adormit cu somn de moarte. Adunându-se tot Israelul, l-a plâns pe el şi l-a îngropat acolo, în casa cea din Armatem.

Pe Sfântul Prooroc Samuil l-a fericit cu laude Isus Sirah, zicând: „Samuil, proorocul cel iubit al Domnului, a ridicat împărăţia şi a uns pe Saul şi pe David peste poporul Lui". Domnul a judecat adunarea şi a cercetat cu legea pe Iacov prin rugăciunile lui, şi a fost cunoscut întru credinţa sa că este prooroc. El a chemat pe Domnul cel puternic, când îl împresurau vrăjmaşii, iar Domnul a turnat din cer, şi cu zgomot mare a fost auzit glasul lui. El a pierdut pe stăpânitorii Tirului şi pe toţi boierii filistenilor. Mai înainte de sfârşitul său, Samuil s-a mărturisit înaintea Domnului şi a unsului Lui, că din averi şi până la încălţăminte n-a luat de la nimeni ceva. Lui nu i-a făcut ocară nici un om. După adormirea sa a proorocit şi a arătat împăratului Saul sfârşitul lui. Apoi a înălţat din pământ glasul său din proorocie, pentru ca să piardă fărădelegile popoarelor. Iar noi, păcătoşii, nădăjduindu-ne ca, prin rugăciunile acestui sfânt plăcut al lui Dumnezeu, să câştigăm iertare de păcate şi mântuire, slăvim pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă - Cum Sfântul Prooroc Samuil după adormirea sa a spus împăratului Saul moartea, caută despre aceasta în cartea împăraţilor, în cap. 28 şi în 11 zile ale lunii martie. Caută la pătimirea Sfântului Mucenic Pione, iar pe urmă istoria pătimirii lui.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂZECI ŞI UNA

POMENIREA SFÂNTULUI APOSTOL TADEU, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI

Sfântul Apostol Tadeu a fost din cetatea Edesa. El era evreu de neam şi cunoştea desăvârşit dumnezeiasca Scriptură a Legii Vechi. În zilele Sfântului Ioan Botezătorul, suindu-se în Ierusalim la rugăciune, a auzit propovăduirea lui şi, văzând îngereasca lui viaţă, s-a minunat şi s-a botezat de către dânsul. După aceea, văzând pe Domnul nostru Iisus Hristos în trup petrecând cu oamenii şi auzind învăţătura Lui şi văzând minunile Lui, s-a dus după Dânsul şi a fost numărat în ceata celor şaptezeci de apostoli, despre care se scrie în Evanghelie: *Domnul a arătat şi pe alţi şaptezeci şi i-a trimis pe ei câte doi înaintea feţei Sale, în toată cetatea şi locul, unde voia să meargă.*

După pătimirea cea de bunăvoie, după moartea, învierea cea de a treia zi şi înălţarea Domnului la ceruri, Sfinţii Apostoli ducându-se în toată lumea la propovăduire, a fost trimis şi Sfântul Tadeu la Edesa. Pentru că Domnul, mai înainte de patima Sa cea de bunăvoie, a făgăduit lui Avgar, domnul Edesei, ca să-i trimită lui pe mahramă, închipuirea cea nefăcută de mână a Preasfintei Sale feţe. Deci, scriind către dânsul, i-a zis: „Când mă voi înălţa la Tatăl Meu, voi trimite la tine pe unul din ucenicii Mei, care te va tămădui desăvârşit de boala care te-a cuprins pe tine şi îţi va da ţie viaţă veşnică şi celor ce sunt cu tine".

Apostolul Tadeu, mergând în cetatea Edesa, nu s-a arătat îndată stăpânitorului, ci mai întâi a intrat în casa unui evreu cunoscut al său, cu numele Tobie, care, găzduindu-l la dânsul, a început cu minune a face tămăduiri cu puterea lui Hristos. El tămăduia toate bolile prin punerea mâinilor şi prin chemarea numelui Domnului. Deci, străbătând vestea despre dânsul prin toată cetatea, mulţi au început a aduce la dânsul pe neputincioşii lor, şi, văzând tămăduirea lor cea grabnică ce se făcea de apostolul lui Hristos, se

minunau. Despre aceasta s-a vestit şi Domnului lor Avgar, cum că un bărbat oarecare, venind de la Ierusalim, face multe minuni în numele lui Iisus Hristos. Deci, Avgar îndată şi-a adus aminte de scrisoarea lui Hristos, Care-i făgăduia că are să trimită la dânsul pe unul din ucenicii Săi şi s-a gândit în sine, zicând: „Oare nu a venit Acela pe Care îl făgăduise să-L trimită?" Apoi, poruncind să-l cheme pe Tobie, a zis către dânsul: „Aud că un om din Ierusalim este în casa ta. Acela tămăduieşte toate bolile cu numele lui Hristos. Tobie a zis: „Cu adevărat, stăpâne, oaspetele cel de la mine face multe minuni cu acel nume!" Domnul a zis: „Adu-l aici la mine". Tobie, ducându-se la Sfântul Tadeu, i-a zis: „Domnul acestei cetăţi m-a chemat şi mi-a poruncit să te duc la dânsul, ca să-l tămăduieşti de bolile ce l-au cuprins!" Tadeu a zis: „Cu adevărat eu sunt trimis la dânsul". A doua zi, au mers amândoi la domnul Avgar, fiind adunaţi acolo toţi boierii şi dregătorii lui.

Apostolul Tadeu, intrând prin uşile palatului domnesc împreună cu Tobie, şi domnul uitându-se la dânsul, a văzut faţa lui apostolească ca pe o lumină strălucitoare, şi, înspăimântându-se, s-a sculat degrabă de la locul său şi i s-a închinat până la pământ. Toţi cei ce stăteau de faţă s-au mirat, văzând pe domnul, că se închină la un străin; pentru că aceia nu vedeau strălucirea cea minunată care ieşea din faţa lui Tadeu. Domnul l-a întrebat pe Sfântul Tadeu: „Tu eşti ucenicul lui Iisus, Fiul lui Dumnezeu, Care mi-a făgăduit prin scrisoare să-mi trimită pe unul din ucenicii Săi, ca să-mi dea sănătate desăvârşit neputinţei mele şi viaţă veşnică, mie şi celor ce sunt cu mine?" Apostolul lui Hristos a răspuns: „De vreme ce ai pus mare nădejde spre Domnul meu Iisus Hristos, de aceea am venit la tine. Dacă credinţa ta către El se va mări mai mult în tine, toate cele dorite de tine, vor fi după credinţa ta".

Avgar a zis: „Am crezut atâta într-Însul, încât am voit să adun puterea oştii şi să merg asupra iudeilor care L-au răstignit pe El, ca să izbândesc asupra lor răutatea aceea şi să-i pierd cu desăvârşire. Dar stăpânirea romană, sub care suntem, m-a oprit". Sfântul Tadeu a zis: „Domnul nostru Iisus Hristos n-a avut trebuinţă de ajutorul omenesc în vremea pătimirii Sale de la iudeii cei zavistnici şi răi; căci putea să pună înaintea Sa legheoane de îngeri, dar, împlinind voia Părintelui, a pătimit pentru mântuirea a toată lumea. După împlinirea voii Părintelui Său, S-a suit la ceruri cu slavă şi a şezut de-a dreapta Lui, şi nu are trebuinţă ca cineva să-L izbândească pe El, asupra vrăjmaşilor Lui, având singur puterea peste toţi, ca să judece viii şi morţii, şi fiecăruia să-i răsplătească după faptele lui".

Sfântul Tadeu, vorbind mult către Avgar şi către cei ce erau cu dânsul, despre Hristos Dumnezeu, şi aducându-l la desăvârşita credinţă, l-a botezat. Atunci Avgar a câştigat în Sfântul Botez tămăduire de lepra pe care o avea rămasă pe faţa sa, căci mai înainte era lepros peste tot trupul, şi când s-a adus la el scrisoarea lui Hristos şi chipul cel nefăcut de mână al Preasfintei feţe a Lui, atunci i-a fost cea dintâi tămăduire, curăţindu-i-se trupul de lepră, rămânând numai o mică parte - cu dumnezeiască rânduială -, pe faţa lui, până la venirea apostolului Tadeu.

Iar cealaltă tămăduire desăvârşită a lui, nu numai cea trupească, dar şi cea sufletească, s-a făcut prin venirea apostolului şi prin Sfântul Botez. Deci, a ieşit din sfânta scăldătoare cu totul sănătos. Domnul Avgar s-a botezat cu toată casa sa; asemenea s-au botezat şi ceilalţi care văzuseră minunile şi câştigaseră tămăduire de neputinţele lor. Sfântul Apostol Tadeu a poruncit domnului Avgar să adune pe toţi locuitorii cetăţii şi să asculte cuvântul lui Dumnezeu. A doua zi s-a adunat tot poporul, iar Tadeu, apostolul lui Hristos, stând pe un loc înalt, a început a le vorbi de Unul adevăratul Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul, toate cele văzute şi nevăzute cu atotputernica Sa tărie.

Le-a vorbit cum Fiul lui Dumnezeu S-a pogorât din cer pe pământ, prin cea negrăită întrupare pentru mântuirea omenească, a pătimit de voie, a murit, a înviat şi S-a înălţat la ceruri. El a pregătit celor buni răsplătire veşnică, iar celor răi pedeapsă nesfârşită. Asemenea, le-a spus toate celelalte taine ale mântuirii noastre prin cuvinte înţelese. Popoarele au crezut cuvintele apostolului, de vreme ce au văzut minunile lui, căci vedeau pe domnul lor tămăduit şi pe mulţi; deci au început a slăvi pe Hristos, cerând Sfântul Botez.

Astfel s-a luminat prin botez cetatea Edesa prin sfânta credinţă cea întru Domnul nostru Iisus Hristos; deci, s-au zidit biserici şi s-au pus preoţi, prin punerea mâinilor apostolului. Domnul Avgar, vrând să mulţumească Sfântului Apostol Tadeu pentru tămăduirea sa, i-a dat mult aur, dar sfântul n-a primit, zicând: „Dacă pe ale noastre le-am lăsat, apoi cum vrei să le primim pe cele străine?"

Sfântul Apostol Tadeu, întărind în Edesa sfânta credinţa şi pe toate rânduindu-le bine, s-a dus în Mesopotamia, luminând acolo pe mulţi şi zidind multe biserici; deci, străbătea pretutindeni cetăţile Siriei, ostenindu-se cu buna vestire a lui Hristos. Apoi, mergând la Virit, Beirut, cetatea Feniciei, propovăduind şi botezând pe mulţi, s-a odihnit întru Domnul.

Notă - Se ştie că acest sfânt Tadeu este altul, nu Sfântul Iuda Tadeu, care s-a numit Levi, unul din cei doisprezece apostoli, a cărui pomenire este în 19 zile ale lunii Iunie; deci citeşte despre dânsul acolo. În Prolog şi în Sinaxar s-a scris în această zi despre Tadeu cel de acum, astfel: „Pomenirea Sfântului Tadeu care s-a numit şi Levi". Dar această numire de Levi nu este a acestui sfânt, ci a celui dintâi, care face parte din cei doisprezece apostoli. Aceasta se găseşte la Evanghelistul Matei, în capitolul 20, cum l-a arătat luminos Nichifor Calist, scriitorul grecesc de Istorii bisericeşti, în a doua sa carte, în capitolul 40, scriind astfel despre aceşti doi cu numele de Tadeu: „Dumnezeiescul Iuda, nu Iscarioteanul, ci altul, care avea îndoită numire, Tadeu şi Levi, fiul lui Iosif şi fratele lui Iacob cel aruncat de pe aripa bisericii, mai întâi a cercetat Iudeia şi Galileea, Samaria şi Idumeea, apoi cetăţile Arabiei şi părţile Siriei şi ale Mesopotamiei, vânându-le cu mreaja Sfintei Evanghelii; iar mai pe urmă a mers în Edesa, cetatea lui Avgar, unde mai înainte celălalt Tadeu - unul din cei şaptezeci - a propovăduit pe Hristos şi acolo, de nu ajungea ceva din slujba celuilalt, a împlinit el bine". Acestea scrie Nichifor despre cei doi cu numele Tadeu, dintre care cel dintâi care este din cei 12 Apostoli, îl numeşte Levi, iar pe celălalt, adică pe acesta ce este din cei 70, numai Tadeu, nu şi Levi; iar despre acesta ce este, caută viaţa lui, în 16 zile ale lunii Noiembrie.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIŢĂ VASA ŞI FIII EI, TEOGNIE, AGAPIE ŞI PIST

Sfânta Muceniţă Vasa a trăit în împărăţia lui Maximian, în cetatea Edesa. Ea, însoţindu-se cu un oarecare slujitor idolesc, anume Valerie, a născut cu dânsul trei fii: Teognie, Agapie şi Pist. Ea i-a crescut în credinţa creştinească, căci era creştină, fiind învăţată sfânta credinţă în Hristos de la strămoşii săi. Ea fiind pârâtă de bărbatul său, a fost adusă înaintea judecătorului, şi a mărturisit că este creştină; pentru aceasta a fost aruncată în temniţă cu fiii săi. După aceasta, scoţând-o la judecată, au chinuit pe fiii săi înaintea ochilor ei. Pe Tegonie l-au bătut şi după aceea l-au spânzurat; lui Agapie i-au jupuit pielea capului până la piept, dar el nu zicea nimic; apoi pe al treilea l-au muncit în tot chipul. Maica, privind la pătimirea fiilor ei, îi întărea spre nevoinţă şi îi îndemna cu rugăminte.

Toţi aceşti trei prunci, suferind cu bărbăţie muncile pentru Hristos, au fost tăiaţi cu sabia. Sfânta Vasa, maica lor, s-a bucurat

că a trimis mai-înainte la Hristos pe iubiţii săi fii; apoi, punând-o iar în legăturile temniţei, a fost chinuită de foame, a luat hrană din mâna îngerului şi s-a întărit spre cea mai mare pătimire.

După aceasta a fost dusă în Macedonia, din porunca chinuitorului, şi acolo, silind-o la necurata jertfă, nu s-a supus. Drept aceea, mai întâi a fost aruncată în apă, apoi în foc şi după aceea au bătut-o cu pietre; dar din toate acele chinuri a rămas nevătămată. Apoi, aducând-o în capiştea idolească, ea a apucat pe idolul Die, l-a aruncat la pământ şi l-a sfărâmat. După aceea au dat-o spre mâncare fiarelor, dar ele nu s-au atins de dânsa, apoi au aruncat-o în mare, departe de mal ca treizeci de stadii, şi au văzut cei ce priveau la dânsa, cum trei bărbaţi luminoşi, care străluceau mai mult decât soarele, au adus-o în corabie şi au pus-o pe scaun. După opt zile s-a arătat ostaşilor într-o insulă oarecare, care era în Helespont.

Dregătorul din Macedonia, cu numele Filip, înştiinţându-se de acest lucru, a scris lui Consularie al Cizicului, din eparhia Helespontului, ca să o prindă. Acela, prinzând pe sfânta, a silit-o la jertfa idolească, dar, văzând că nu se pleacă nicidecum, a poruncit să-i lege mâinile înapoi şi, cu bătaie cumplit sfărâmându-i toate mădularele, la sfârşit i-a tăiat cinstitul ei cap. Astfel sfânta şi-a dat sufletul în mâinile lui Hristos Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava, acum şi pururea, şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL AVRAMIE DE SMOLENSK

Cuviosul Avramie era născut şi crescut în cetatea Smolensk. El a fost cerut de la Dumnezeu prin rugăciunile şi milosteniile părinţilor săi, că maica lui năştea fii, însă nu parte bărbătească, ci femeiască; pentru aceea tatăl şi maica sa erau mâhniţi. Ei făceau multe rugăciuni şi vărsau lacrimi către Dumnezeu, umblau pe la biserici, dădeau milostenie cu îndurare şi cereau să le dea să nască măcar un fiu. Ei şi-au câştigat cererea, zămislind pe acest plăcut al lui Dumnezeu care era ales spre slujba lui Dumnezeu din pântecele maicii sale. De când era purtat în pântecele maicii sale, i s-a arătat în vedenie unei monahii, care petrecea cu sfinţenie, astfel:

Într-o zi de Duminică, adormind ea după cântarea de dimineaţă, i se părea ca şi cum bătea cineva în uşa chiliei şi o chema, zicându-i: „Scoală-te degrabă şi du-te la Maria, că a născut un prunc, pe care tu ai să-l primeşti din botez". Monahiei, în acea vedenie a visului, i s-a părut că s-a sculat şi s-a dus; şi, dacă a intrat

în casa Mariei, a văzut mulţi preoţi în haine luminoase, spălând pruncul în scăldătoarea botezului, şi o femeie luminoasă stătea, ţinând în mâini o haină albă ca zăpada. Apoi au întrebat-o slugile, zicând: „Stăpână, cui porunceşti să dăm pruncul acesta?" Ea le-a poruncit să-l ducă la dânsa; şi, îmbrăcându-l cu haina cea albă ca zăpada, l-a dat maicii lui. Monahia a spus această vedenie în aceeaşi zi Mariei, care avea în pântece pe acel prunc. Maria i-a spus că în acel ceas a mişcat pruncul într-însa.

După aceasta, împlinindu-se vremea, s-a născut pruncul de parte bărbătească, şi a veselit pe părinţii săi care doreau o naştere ca aceea. Apoi, luminându-l prin Sfântul Botez după obiceiul creştinesc, îl creşteau în dreapta credinţă. Venind el în vârstă, l-au dat la învăţătura cărţii şi degrabă a învăţat înţelegerea Scripturii, căci darul Domnului era într-însul, înţelepţindu-l şi povăţuindu-l spre cunoştinţa învăţăturilor ce i se dădeau de dascăl. Copilul avea pricepere bărbătească, pentru că nu se abătea cu cei de vârsta sa la jocurile copilăreşti, ci alerga la cântările bisericeşti, se nevoia la citirea cărţilor şi lua aminte la cuvintele lui Dumnezeu, care duc la calea mântuirii. Venind el în vârstă desăvârşită şi înflorind cu frumuseţile trupului cele tinereşti, părinţii îl sileau să se însoare; dar el mai bine a voit să petreacă în curăţia fecioriei, decât să se încurce cu trupeştile pătimiri şi cu grijile vieţii.

Părinţii lui, ducându-se la Dumnezeu, averile ce rămăseseră după dânşii le-a împărţit la sfintele biserici, la mânăstiri şi la săraci; iar el, îmbrăcându-se în haine proaste, s-a făcut sărac şi s-a prefăcut a fi nebun, defăimând lumea şi înşelăciunea ei. El se ruga lui Dumnezeu ziua şi noaptea, cerând să-i arate prin ce chip şi prin ce fel de cale ar ajunge la mântuire. Deci, cuvântul lui David îl grăia adeseori cu suspin: *Arată-mi, Doamne, calea pe care voi merge...* După puţină vreme, Dumnezeu povăţuindu-l, s-a dus în mânăstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care era spre partea răsăritului ca la cinci stadii departe de cetate, la locul ce se cheamă Selişte, şi acolo tunzându-se în monahiceasca rânduială, slujea lui Dumnezeu, nevoindu-se în postiri şi rugăciuni.

Petrecând el în ascultările mânăstireşti cu răbdare şi cu blândeţe şi împodobindu-se cu toate faptele bune, se sârguia foarte mult la citirea celor folositoare de suflet, dar mai vârtos iubea a citi Vieţile Sfinţilor Părinţi care au fost cei dintâi începători ai monahilor şi slăviţi în nevoinţele pustniceşti. El citea viaţa Sfântului Antonie cel Mare din Egipt, a lui Ilarion, ucenicul lui, şi ale marilor luminători ai Palestinei: Eftimie, Sava, Teodosie şi alţii. Asemenea mai citea şi pe ale celor mai de pe urmă plăcuţi lui Dumnezeu,

care au strălucit în Rusia: Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi. El se sârguia pe cât putea să le urmeze acelora. Deci, mai citea încă şi cărţile Sfântului Ioan Gură de Aur, ale lui Efrem Sirul, şi alte cuvinte părinteşti, povestiri şi istorii. Din toate acelea, ca o albină iubitoare de osteneală, adunând mierea din flori, cu dulceaţă duhovnicească îşi hrănea sufletul său.

Egumenul, văzând pe fericitul Avramie îmbunătăţit cu viaţa, l-a silit să primească rânduiala preoţiei; şi aceea a fost în zilele iubitorului de Hristos domn Mistislav al Smolenscăi. Avramie, primind sfinţita rânduială, a primit şi smerenie mai adâncă şi nevoinţe mai mari. Pe acestea le lăsăm a le povesti cu de-amănuntul, ca să nu se lungească cuvântul. Ajunge a zice de el, că a fost un vas ales al Sfântului Duh. El săvârşea dumnezeiasca Liturghie cu vrednicie şi cu mare cucernicie, întocmai ca un înger al lui Dumnezeu, şi niciodată n-a lăsat pravila bisericească şi mai ales dumnezeiasca Liturghie. Asemenea era şi deosebita sa nevoinţă din chilie, căci acolo se îndeletnicea la citirea dumnezeieştilor cărţi şi la scriere, mai mult decât înainte.

Deci, i-a deschis Domnul mintea lui să înţeleagă tainele cele grele ale Sfintei Scripturi, ca nu numai pe sine să se folosească, ci şi pe alţii. Lui i-a dat darul gurii spre vorbele şi învăţăturile cele mântuitoare de suflet, încât cuvântul era gata în gura lui spre răspuns la toată întrebarea, spre descoperirea şi tâlcuirea cuvintelor celor neştiute în Scriptură; astfel că toate cele citite erau neuitate în pomenirea lui. Mintea lui era ca o cameră de cărţi, şi cuvântul lui era lucrător în cei ce-l ascultau pe dânsul. El aducea în umilinţă şi în zdrobirea inimii pe cei ce luau aminte la graiurile lui, şi mulţi, nu numai din monahi, ci şi din mireni, îl ascultau cu plăcere; deci, într-adins oamenii mireni şi duhovniceşti mergeau din cetate la acea mânăstire ca să asculte învăţăturile cele folositoare de suflet ale Cuviosului Avramie.

Dar diavolul, urâtorul binelui, nesuferind să vadă folosul ce se făcea multora de plăcutul lui Dumnezeu, a ridicat asupra lui prigonire; căci a îndemnat pe unii din monahi să-l zavistuiască şi să-l urască, să-i facă supărări şi necazuri. Dar robul Domnului cel fără răutate pe toate le răbda cu blândeţe şi cu smerenie, mulţumind lui Dumnezeu de ispita cea dată asupra lui. Deci, se ruga pentru cei ce-l urau şi-l năpăstuiau pe el şi nu înceta de la lucrul său, adică să înveţe pe cei ce veneau la dânsul şi să-i mângâie cu darul lui Hristos, nici slăbea în necazurile ce se aduceau asupra lui. Astfel a petrecut el într-acea prigonire de la zavistnici, iar mai vârtos de la însuşi diavolul, ca la cinci ani. Uneori, egumenul

monahilor, îndemnându-se de nevăzutul vrăjmaş, oprea pe fericitul să înveţe pe alţii, şi-i zicea: „Iată, toată cetatea ai întors-o la tine şi te mândreşti în deşert, slăvindu-te, ca un cărturar şi învăţător mai bun decât noi; deci, încetează a învăţa, căci eu voi răspunde lui Dumnezeu pentru tine!" Astfel egumenul, oprind pe Avramie, izgonea cu mânie pe cei ce veneau la dânsul pentru folos şi mult chinuia pe robul Domnului, astupând izvorul darului ce curgea din gura lui; iar la sfârşit l-a gonit din mânăstire ca pe un rob netrebnic.

Avramie, plăcutul lui Dumnezeu, fiind izgonit fără de veste din mânăstirea sa în care se călugărise, a mers în cetatea Smolensk, şi a început atunci a vieţui în acea mânăstire mică şi lipsită. Deci, a început acolo a veni oamenii la dânsul mai mult ca în mânăstire, pentru ascultarea cuvintelor lui Dumnezeu pe care le propovăduia. Însă, vrăjmaşul cel nevăzut se tânguia, iar Domnul preamărea pe robul Său, dându-i dar la propovăduire şi putere în nevoinţe. Domnul îi trimitea toate cele de trebuinţă cu prisos prin mâinile oamenilor celor iubitori de săraci şi făcători de milostenie.

Deci, mânăstirea aceea a început a avea îndestulare de pe urma lui Avramie, iar cele ce i se dădeau lui, le împărţea fraţilor şi săracilor; încă şi biserica a împodobit-o cu icoane şi cu toată bunacuviinţă, din milosteniile care i se dădeau lui. El era iconomul acelei mânăstiri cu binecuvântarea arhiereului şi venea mulţime mare de oameni la dânsul, în toate zilele, la cântarea bisericească, trăgându-se spre învăţătura lui, cu care îi povăţuia pe calea mântuirii, uneori citindu-le dumnezeieştile cărţi, iar alteori vorbindu-le cuvintele cele folositoare şi îndemnând cu lacrimi pe păcătoşi la pocăinţă. Mulţi, umilindu-se în inimile lor, părăseau păcatele lor şi îşi îndreptau viaţa prin adevărata pocăinţă. El totdeauna avea în pomenirea sa, ziua şi noaptea, înfricoşata judecată, şi învăţa şi pe alţii ca să-şi aducă aminte de ea, îndemnându-i să se teamă de ea. Pentru aceea a zugrăvit două icoane deosebite: una, cu a doua venire a lui Hristos, iar alta cu întrebările la vămile văzduhului; deci, adeseori privind la dânsele şi arătându-le celorlalţi, îşi uda faţa cu lacrimi, suspinând din adâncul inimii.

Cuviosul era cu trupul uscat de marea lui înfrânare, încât şi oasele şi încheieturile era cu putinţă a le număra. El se chinuise mult pe sine cu viaţa cea aspră, încât faţa lui era vestejită, iar chipul feţei sale era asemenea Sfântului ierarh Vasile, şi la obiceiuri era următor aceluia în dumnezeiasca plăcere. El avea mare război cu diavolii care năvăleau asupra lui prin vedenii şi năluciri înfricoşătoare. Uneori în vis, alteori la arătare îi răcneau ca fiarele

sălbatice, uneori, năvălind asupra lui ca niște războinici, nu puteau să vatăme pe sluga Domnului; căci dacă spre porci n-au putere, fără voia lui Dumnezeu, cu atât mai ales spre oamenii ce slujesc cu osârdie lui Dumnezeu, nu pot să aibă putere și să-i vatăme, deși s-ar iuți foarte tare. Ei numai prin vederi înfricoșează, dar nu îndrăznesc a se atinge. Cuviosul Avramie când stătea la rugăciunea de miezul nopții, ei, prefăcându-se în asemănări de multe feluri și în femei fără de rușine, se sârguiau să-i întrerupă rugăciunea lui, dar prin aceeași rugăciune, ca și cu o suliță, se răneau și se goneau. Asemenea, când se culca pe pat ca să se odihnească puțin, ei îl aruncau jos și nu-l lăsau să adoarmă, ca prin nedormire, slăbind cu trupul, să înceteze de obișnuitele lui osteneli; dar cuviosul se întărea cu duhul. Astfel el, cu darul Domnului, își împuternicea trupul spre toate nevoințele, și rușina duhurile răutății care îl chinuiau.

Diavolul, neputând ca prin el și prin îngerii săi cei nevăzuți să facă împiedicarea Cuviosului Avramie, în buna lui alegere, și să curme folosul multora, s-a sârguit prin diavolii cei văzuți și prin oamenii cei răi, să-și săvârșească vicleșugul său cu mult meșteșug. Dar Dumnezeu a lăsat ispitirea spre sfinții Săi, ca astfel, plăcutul lui Dumnezeu, lămurindu-se ca aurul în topitoare, mai mult să se preamărească, iar potrivnicul să se rușineze. După o vreme a ridicat asupra sfântului pe preoții cetății, precum întâi ridicase în mânăstire pe monahi. Deci, preoții au început a zice: „Înșelătorul acela a amăgit pe toți fiii noștri duhovnicești și i-a întors la el".

Apoi, din zi în zi înmulțindu-se răutatea între ei, au început a se sfătui cum ar necăji și ar goni din cetate pe nevinovatul rob al lui Hristos. Întâi au început a îndemna poporul asupra lui, semănând vorbe mincinoase, ca neghinele și vorbind rău de dânsul. Ei îl numeau eretic, vrăjitor, cititor de cărți diavolești și prooroc mincinos. Ei ocărau viața lui cea curată cu necurate păcate trupești, mințind asupra lui; adică, că s-ar aduna cu femei, făcând și alte neorânduieli, și că se preface în sfințenie. Astfel răzvrăteau pe oamenii care se foloseau de dânsul, și îi întorceau de la el, ca să nu umble la învățătura lui și să nu-i asculte cuvintele, nici să vorbească cu dânsul, ca și cu un potrivnic al lui Dumnezeu. Ei porniseră spre răutate și pe mulți monahi cu egumenii lor care le ajutau și ziceau între ei: „De unde s-a arătat acest nou sfânt și învățător, că prin căutarea sa în față și în vorbă i-a amăgit pe toți!"

Sfătuindu-se, într-o zi s-au adunat egumenii cu monahii, asemenea și preoții cu diaconii și cu clericii și le-au urmat lor mulțime din popor. Deci, s-au dus în curte la episcopul Ignatie,

unde se întâmplase atunci de era și voievodul la episcop, și spuneau împotriva lui Avramie multe pricini nedrepte. Unii îi ziceau eretic și vrăjitor, iar alții făcător de păcate necurate; alții, că este vinovat de multe fărădelegi și ziceau că este vrednic de pedeapsa morții. Episcopul și voievodul, văzând și auzind cearta poporului, au trimis slujitori să-l aducă pe Avramie. Aceia, ducându-se și găsind pe cuviosul stând la rugăciune în chilia sa, l-au apucat cu iuțeală, împreună cu cei doi ucenici ai lui. Ei îl aduceau cu necinste ca pe un tâlhar, îl batjocoreau și, împingându-l, ziceau cuvinte de ocară asupra lui. Pretutindeni pe unde trecea, popor mult privea la aceea, iar sfântul, nevinovatul rob al lui Hristos, era privelește îngerilor și oamenilor, fiind adus ca un mieluțel spre junghiere. El nu răspundea nimănui nimic, nici se îndrepta, decât numai în taina inimii sale se ruga lui Dumnezeu și spre Dânsul își punea nădejdea.

Sfântul fiind dus astfel cu batjocură, un oarecare cuvios, anume Luca, cu porecla Prusin, rugându-se în ceasul al noulea în biserica Sfântului Arhistrateg Mihail, a auzit glasul Domnului, zicându-i: „Uite, duc spre ispitire pe plăcutul meu Avramie cu doi ucenici ai lui la adunare, iar tu să nu te sminteți de dânsul". Fericitul Luca, ieșind din biserică, a alergat la acea adunare, strigând: „Este nevinovat acesta pe care voi îl osândiți, îl huliți cu nedreptate și clevetiți minciuni asupra lui. O, dacă ar fi păcatele lui asupra mea! El strigând astfel, nimeni nu-l asculta.

Mulți preoți, când au văzut pe Avramie adus în curtea arhierească, din răutatea cea mare scrâșneau din dinți asupra lui, dacă ar fi putut să-l înghită de viu, și și-au ridicat glasurile răcnind ca boii. Unii strigau: „Înșelătorul și fățarnicul acesta să se gonească din cetate și să se surghiunească". Alții strigau: „Să se ardă ereticul acesta!" Iar alții răcneau: „Să se ucidă vrăjitorul". Aceleași ziceau egumenii și cu monahii. Osânditul cel nevinovat stând la judecată înaintea episcopului și a voievodului, toți strigau asupra lui și îl prigoneau.

Făcându-se de judecători multă cercetare și întrebare de pricinile ce se aduceau asupra lui, nimic nu s-a aflat adevărat, ci toate erau clevetiri mincinoase, că numai cuvintele singure se vorbeau de clevetitori, iar dovedire încredințată și martori nu erau. Deci, sfântul stătea ca un mieluțel în mijlocul lupilor care voiau să-l rupă, având martor al nevinovăției sale numai pe Dumnezeu singur. El se ruga către Dânsul pentru clevetitorii săi, zicând cuvintele întâiului mucenic: *Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta*. Atunci Dumnezeu a înmuiat inima voievodului și a stăpânitorilor și le-a

deschis ochii minţii, ca să vadă nevinovăţia sfântului şi să aleagă răutatea celor ce-l prihăneau; deci, au început a-i ocărî şi a-i defăima pentru nedreptatea şi urâciunea lor înrăutăţită. Ei, umplându-se de ruşine, au început a ieşi câte unul din adunarea aceea, acoperindu-şi feţele. Episcopul a amânat judecata până a doua zi, poruncind sfântului şi la amândoi ucenicii lui să nu iasă din curtea arhierească, până ce nu va cerceta despre dânsul cu încredinţare.

A doua zi, clevetitorii, adunându-se la episcop, grăiau aceleaşi cuvinte, prihănind pe Avramie şi făcând gâlceavă mare. Dar, deşi nu se aflau pricinile lui, însă făceau vinovat pe cel nevinovat, şi-l osândeau pe nedrept. Episcopul, potolind tulburarea lor, a trimis pe cuviosul din cetate în mânăstirea cea mai dinainte, unde se tunsese, oprindu-l de la slujirea Sfintei Liturghii. Sfântul Avramie, pătimind nişte ispite ca acestea, petrecea veselindu-se cu duhul, ca şi cum nu suferise nici un rău. El mulţumea lui Dumnezeu de toate ce i se întâmplase, fiind gata a pătimi şi altele mai mari. Dar urâtorii cei învrăjbitori şi acolo se atingeau de el cu răutatea lor; căci, înştiinţându-se că unii din cei temători de Dumnezeu şi iubitori de învăţătura lui umblă la dânsul pentru folos, a trimis pe drumuri oameni răi, oprind pe cei ce mergeau, şi mulţi erau bătuţi şi jefuiţi ca de tâlhari.

După câteva zile, fericitul Lazăr s-a dus la episcopul Ignatie, care atunci era încă în rânduiala preoţească, - că după aceea Ignatie s-a ridicat la cinstea episcopiei - şi a zis episcopului: „Mare pedeapsă are să fie cetăţii acesteia de la Dumnezeu, pentru atâta prigonire şi izgonire a nevinovatului Avramie, omul lui Dumnezeu!" Acest Lazăr, fiind episcop, după aceea şi-a lăsat scaunul, văzând multele strâmbătăţi ce se făceau sfintelor biserici de la stăpânitorii care fără dreptate apucau cele străine. Deci, s-au împlinit acele cuvinte ale lui Lazăr, căci în acelaşi an, prin dumnezeiasca pedeapsă, pentru răutatea ce a făcut-o plăcutului lui, toate roadele şi sadurile, şi toată răsărirea pământului s-a vestejit, făcându-se secetă mare, încât secaseră izvoarele şi pâraiele, şi pământul s-a uscat atât de tare, încât crăpase de seceta cea mare.

Din această pricină toţi se întristaseră şi se rugau lui Dumnezeu. De aceea, episcopul, cu toată duhovnicească rânduială, umbla împrejurul cetăţii cu cinstitele cruci şi cu sfintele icoane, cântând rugăciuni, sfinţind apa şi cerând ploaie de la Dumnezeu. Dar Domnul, Care era mâniat pe dânşii, nu le asculta rugăciunile lor. Deci, un oarecare din duhovniceştii bărbaţi, fiind îndemnat de Dumnezeu, a zis către episcop: „Oare ştii, stăpâne, care este pricina, că noi toţi rugându-ne, nu ne ascultă Dumnezeu! Cu adevărat pentru Avramie, că de s-ar ruga el, cel defăimat cu nevinovăţie şi depărtat de la slujire, Dumnezeu i-ar asculta rugăciunea lui". Atunci episcopul Ignatie, îndată trimiţând, a chemat cu cinste pe Cuviosul Avramie; şi, cercetând iarăşi pe cele ce cleveteau asupra lui, le-a găsit pe toate mincinoase şi făcute din zavistia şi răutatea diavolească.

Deci, l-a dezlegat pe cuvios de certare, iar pe clevetitori voia să-i pedepsească cu pedepsiri şi cu despărţirea ce li se cădea. Dar părintele cel fără de răutate, a căzut la picioarele episcopului, rugându-l cu lacrimi să nu le răsplătească pentru dânsul, şi nu a plecat până ce nu a înduplecat pe arhiereu ca să-i ierte pe ei. Chiar episcopul şi-a cerut iertare de la cuviosul, zicându-i: „Iartă-mă, robul lui Hristos, că întru neştiinţă ţi-am greşit ţie! Eu ascultasem pe oamenii cei răi! Deci, iartă şi pe toţi cetăţenii care crezuseră pe mincinoşi, pe clevetitori şi asupritori, şi te roagă lui Dumnezeu pentru noi, să ne miluiască cu ploaie, că pentru tine ne pedepseşte pe noi cu secetă, pentru că te-am mâhnit cu nedreptate". Iar cuviosul a răspuns cu smerenie: „Cine sunt eu, păcătosul, ca pentru mine Dumnezeu să se fi mâniat şi să fi pedepsit pe cineva? Cine sunt eu, ca să rog pe Domnul să trimită ploaie pământului cel însetat? Tu, sfinţite arhiereule, roagă-te pentru turma oilor celor cuvântătoare, încredinţate de Dumnezeu ţie, iar eu sunt dator, ca şi ceilalţi robi ai tăi, să fac ceea ce mi se porunceşte de tine".

Deci, Cuviosul Avramie, eliberându-se de arhiereu, s-a dus la mânăstirea sa şi se ruga pe drum, zicând: „Stăpâne, Dumnezeule Atotţiitorule, ascultă rugăciunea arhiereului Tău şi ale tuturor preoţilor şi ale tuturor oamenilor, şi întoarce-Ţi mânia de la robii Tăi! Miluieşte cetatea şi poporul Tău, Milostive, şi, primind suspinurile şi lacrimile tuturor celor ce se roagă Ţie, trimite ploaie şi adapă faţa pământului şi veseleşte oamenii şi dobitoacele; Doamne, auzi-ne şi ne miluieşte!"

Astfel rugându-se el şi neajungând încă până la mânăstire, Dumnezeu a plouat multă vreme şi ploaia n-a încetat până ce pământul nu s-a adăpat bine. Atunci tot poporul din cetate grăia: „Iată cât de repede a ascultat Dumnezeu rugăciunea robului Său Avramie!" Acesta a făcut tuturor bucurie mare şi, slăvind pe Dumnezeu, toţi au cunoscut dintr-acea vreme, că Avramie nu este vinovat de nici un rău şi că zavistnicii din răutate au clevetit asupra lui, iar nu cu adevărat. După aceea şi clevetitorii şi-au cunoscut păcatul lor, şi foarte mult s-au ruşinat. Deci, temându-se să nu-i ajungă vreun rău sau vreo pedeapsă, pentru robul lui Dumnezeu -

că unii dintr-înşii muriseră cu moarte grabnică, de care temându-se şi ceilalţi -, alergau la mânăstirea aceea în care era Cuviosul Avramie şi, căzând cu lacrimi la cinstitele lui picioare, îşi mărturiseau vina lor, apoi, căindu-se, cereau iertare.

Asemenea şi câţi crezuseră clevetirile lor mincinoase şi grăiseră rău de sfântul, osândindu-l pe el, toţi aceia alergau cu pocăinţă şi îşi cereau iertare. Iar cuviosul, pe toţi iertându-i şi rugându-se pentru dânşii, îi învăţa să nu ia aminte la cuvintele cele deşarte ale oamenilor şi să nu creadă vorbele pe care le grăieşte cineva despre aproapele său, deoarece *fiii oamenilor sunt mincinoşi*. Să nu osândească pe nimeni, nici să se împărtăşească cu cei care osândesc. De atunci Cuviosul Avramie s-a luminat mai mult cu darul lui Hristos şi era ca o făclie în sfeşnic, luminând toate lucrurile bune. Astfel se proslăvea într-însul Tatăl ceresc. Iar diavolul, vrăjmaşul cel nevăzut, împreună cu îngerii săi, s-au ruşinat, fiindu-le vădite şi risipite toate meşteşugirile lor, prin răbdarea plăcutului lui Dumnezeu.

După aceasta, episcopul Ignatie a zidit în cetate o biserică în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi lângă dânsa a întemeiat şi o mânăstire. Apoi a mutat într-însa pe Cuviosul Avramie, ca iarăşi, prin învăţăturile sale cele insuflate de Dumnezeu, să fie de folos la toată cetatea; deci, l-a făcut pe el egumen şi arhimandrit al acelei mânăstiri. Cuviosul, petrecându-şi acolo restul zilelor vieţii sale cu mare plăcere dumnezeiască şi povăţuind pe mulţi spre mântuire, eliberând înainte pe episcopul Ignatie şi trupul lui îngropându-l cu cinste, s-a mutat şi el din această viaţă vremelnică la viaţa cea veşnică şi s-a sălăşluit în locaşurile cele nefăcute de mână, intrând întru bucuria Domnului său, Căruia I-a slujit în călugărie fără lenevire ca la cincizeci de ani.

El I-a fost credincios lui Hristos, şi din scutece slujindu-I cu cuvioşie şi dreptate până la cea mai de pe urmă suflare. Iar acum stă în ceata cuvioşilor şi a dreptilor, înaintea scaunului Stăpânului, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi să-I fie slava acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂZECI ŞI DOUA

POMENIREA SFINŢILOR MUCENICI AGATONIC, ZOTIC, TEOPREPIE, ACHINDIN, SEVERIAN ŞI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

Agatonic, ucenicul lui Hristos, se afla în Nicomidia pe vremea împăratului Maximian, întorcând pe elini de la idoli şi aducându-i la Hristos. El a fost prins de comitul Evtolmie. Acest comit, când a fost trimis de împărat în ţara Pontului pentru uciderea creştinilor, plecând pe mare în corabie, a ajuns la locul care se numea Carpin. Acolo a aflat pe Sfântul Zotic cu ucenicii lui, mărturisind pe Hristos; deci, i-a osândit pe ei la moartea de cruce, iar pe Zotic luându-l cu sine, s-a întors în Nicomidia. Acolo au prins un oarecare Prignif care era învăţat de Sfântul Agatonic credinţa creştinească. Legându-l alături de Agatonic, asemenea şi pe ceilalţi creştini, între care erau Teoprepie, Achindin şi Severian, i-a dus în Tracia, unde a venit şi împăratul, ca acolo să chinuiască pe sfinţi.

Pe când erau în ţara ce se numea Potama, comitul a ucis pe Sfinţii Zotic, Teoprepie şi Achindin, deoarece nu puteau să umble, din pricina bătăilor ce li se dăduseră mai înainte. Mergând aproape de Calcedon, a omorât şi pe Sfântul Severian, care mărturisea pe Hristos cu îndrăzneală, iar pe Sfântul Agatonic şi ceilalţi mucenici i-a dus în Vizantia şi, acolo muncindu-i, a mers cu ei în Silivria, la locul ce se numeşte Amus. Acolo era Maximian, şi tot acolo şi Sfântul Mucenic Agatonic, cum şi ceilalţi creştini aduşi din Nicomidia, întrebându-se şi chinuindu-se desăvârşit, au luat judecata cea de moarte, tăindu-li-se capetele pentru Domnul nostru Iisus Hristos.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIŢĂ EVLALIA FECIOARA

Pe vremea împăraţilor închinători de idoli, când toată lumea se întuneca cu păgânătatea elinească, era în Spania, în cetatea Var-

china, o fecioară anume Evlalia, fiică de creştini. Aceasta încă din pruncie a iubit pe Domnul nostru Iisus Hristos din toată inima, şi petrecea cu părinţii săi într-un sat departe de cetate. Ea era foarte mult iubită de părinţi, pentru blândeţea, smerenia şi înţelegerea ce era în ea, peste măsura anilor ei. Ea învăţase carte şi avea un scop neschimbat, să slujească lui Dumnezeu în feciorie. Ea se îndeletnicea la citirea cărţilor şi întru ştiinţa lui Dumnezeu, petrecea ziua şi noaptea într-o chilie osebit cu fecioarele cele de o vârstă cu ea.

Pe când trecuse de 14 ani, s-a ridicat o prigonire cumplit împotriva creştinilor, de către împăratul Diocleţian. În cetatea Varchina a venit un dregător, anume Dachian, care, aducând jertfe zeilor săi celor urâţi, a poruncit să caute pe creştini şi să aducă jertfă şi tămâie pentru idoli. Mare tulburare s-a făcut atunci în cetate, pentru că creştinii erau luaţi de prin case, siliţi la închinare de idoli şi chinuiţi, lucru de care îndată s-au înştiinţat satele dimprejur. Auzind acestea, Sfânta fecioară Evlalia s-a umplut de bucurie duhovnicească şi cu faţă luminoasă a zis: „Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne, Iisuse Hristoase, şi dau slavă Preasfântului Tău nume, că am câştigat ceea ce am dorit. Cred în Tine, Stăpânul meu, pentru că, cu ajutorul Tău, se va săvârşi dorinţa inimii mele!"

Auzind acestea părinţii şi fecioarele ce erau lângă ea, nu înţelegeau ce zice şi au întrebat-o de veselia ei, ce dorinţă a câştigat şi ce săvârşire aşteaptă. Iar ea nu le-a spus nimic, tăinuindu-şi gândul său. Toţi se mirau de dânsa, deoarece obiceiul ei era să nu tăinuiască cele ce le înţelegea pentru sfânta credinţă, ci pe câte le înţelegea din Scripturi, învăţându-se de darul lui Dumnezeu, le spunea lor cele spre folos. Dar atunci, Evlalia nu le-a spus gândul său, ca să nu fie oprită de tatăl său sau de mama ei, care o iubeau foarte mult.

Sosind noaptea, pe când toţi dormeau, sfânta fecioară a ieşit din casă în taină, nesimţită de nimeni, şi a alergat în cetate, fiind chemată de dragostea cea mare a cerescului său Mire, Domnul nostru Iisus Hristos, dorind să-şi pună sufletul pentru El. Ea nu se înfricoşa de acea călătorie în noapte, după cum sunt obişnuite celelalte fecioare, a nu ieşi noaptea din uşa casei; pentru că, punându-şi nădejdea spre Dumnezeu şi vrând să moară pentru Dânsul, nu băga de seamă întunericul nopţii, înfricoşările ce se fac noaptea şi fiarele ce trec pe cale; ci toate acestea o făceau să alerge ca un cerb însetat spre izvoarele apelor, având picioarele goale; astfel umbla pe calea pietroasă, pe care nu era obişnuită a umbla.

Sfânta Evlalia, ajungând în cetate pe când se lumina de ziuă şi intrând pe porţile cetăţii, a auzit glasul propovăduitorilor, chemând poporul la priveliste. Deci, alergând în mijlocul cetăţii, a văzut pe dregătorul Dachian şezând pe un loc înalt la judecată. Ea, împingând poporul la o parte pe cât putea, a mers înaintea dregătorului, şi cu glas mare a strigat: „Judecător nedrept care şezi pe scaun înalt şi nu te temi de Dumnezeu, Cel ce este mai sus decât toţi! Pentru aceea şezi aici, ca să pierzi oamenii cei nevinovaţi? Pe aceia ce i-a zidit Dumnezeu după chipul şi asemănarea Sa, pentru a-I sluji Lui. Iar tu pe aceia îi tragi spre slujba satanei şi cu moarte pedepseşti pe cei ce nu te ascultă pe tine?"

Mirându-se dregătorul de îndrăzneala acelei fecioare tinere, i-a zis: „Cine eşti tu, care ai îndrăznit a veni nechemată înaintea divanului nostru şi a ne grăi nouă cuvinte de mândrie, potrivnice poruncii împărăteşti?" Iar sfânta a răspuns cu multă îndrăzneală: „Eu sunt Evlalia, roaba lui Iisus Hristos, Care este Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor, spre Care nădăjduind, nu m-am temut a veni de bunăvoie şi a te mustra pe tine. Pentru ce fără minte defăimezi pe Dumnezeu, ale Căruia sunt toate, cerul, pământul, marea şi toate cele ce sunt pe ele, şi cinsteşti pe diavoli? Nu numai atât, dar şi pe oamenii care slujesc adevăratului Dumnezeu, îi sileşti prin diferite munci spre închinarea idolilor, care nu sunt zei, ci draci, şi cu care, voi toţi cei ce îi cinstiţi pe ei, vă veţi da focului veşnic".

Dregătorul, umplându-se de mânie, a poruncit s-o dezbrace îndată şi s-o bată cu beţe pe spinare, fără cruţare. Pe când o bătea, chinuitorul îi zicea: „O, ticăloasă fecioară, unde este Dumnezeul tău? Pentru ce nu te scoate din această bătaie? Pentru ce ai îndrăznit la lucrul ce nu ţi se cade ţie? Deci, spune că prin neştiinţă ai făcut aceasta, neştiind ce este puterea judecătorului, şi vei câştiga iertare; căci şi mie îmi este jale de tine, ca, fiind tânără, frumoasă şi de neam bun, să fii aşa de cumplit bătută". Răspuns-a sfânta: „Eu râd de tine, că mă sfătuieşti să mint, ca şi cum prin neştiinţă aş fi îndrăznit la chinurile cele pentru Dumnezeul meu, şi ca şi cum n-aş fi ştiut care este puterea ta. Cine nu ştie că puterea fiecărui stăpânitor este vremelnică? Căci precum omul astăzi trăieşte şi mâine moare, tot aşa se schimbă şi stăpânirea lui; iar stăpânirea Domnului meu Iisus Hristos este fără de sfârşit, precum şi El singur este veşnic; deci, nu pot să mint, pentru că mă tem de Stăpânul meu, Care va da focului gheenei spre ardere pe cei mincinoşi şi nedrepţi, iar tinereţile mele cele fecioreşti se înfrumuseţează acum şi mai mult şi neamul meu cel bun mai bine se proslăveşte, când

primeşte chinuri pentru Domnul meu. Deci, să ştii, judecătorule, că eu nu simt dureri în bătăile care mi se dau mie, căci mă apără Hristos, Stăpânul meu, Care, în ziua înfricoşatei judecăţi, te va osândi după faptele tale la chinuri veşnice".

După aceste cuvinte ale sfintei muceniţe, ighemonul pornindu-se mai mult spre mânie, a poruncit ca în chipul crucii să spânzure pe sfânta pe un lemn de muncă şi cu piepteni de fier să-i strujească curatul şi feciorescul ei trup, până ce toată pielea se va jupui cu strujirea. Dar ea în muncirea aceea striga către Dumnezeu, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, auzi-mă pe mine netrebnica roabă a Ta; iartă-mi păcatele mele şi mă întăreşte în chinurile pe care le primesc pentru numele Tău cel sfânt, ca astfel să se ruşineze diavolul şi slujitorii săi!" Ighemonul a zis către dânsa: „Unde este Acela către care strigi? Nebună şi ticăloasă fecioară, ascultă-mă pe mine şi jertfeşte zeilor ca să fii vie, că iată, acum se apropie moartea ta şi nu este cine să te izbăvească pe tine!"

Iar Sfânta Evlalia a zis către dânsul: „Să nu-ţi fie ţie bine, furule de cele sfinte, îndrăcitule şi pierzătorule şi nici mie să nu-mi fie a mă depărta de la Domnul meu; pentru că Acela, către Care strig, este aici cu mine, pe Care tu nu eşti vrednic să-L vezi, pentru ale tale necurăţii. Acela mă întăreşte pe mine în chinurile care vei voi să le aduci asupra mea". Atunci ighemonul a poruncit ca, aprinzând lumânări, s-o pârlească şi s-o ardă până ce va muri.

Când muceniţa era arsă, s-a umplut de bucurie, şi cu glas mare a grăit cuvintele Psalmistului: *Iată, Dumnezeu ajută mie, şi Domnul este sprijinitorul sufletului meu. Întoarce-va cele rele vrăjmaşilor mei, întru adevărul Tău pierde-i pe dânşii; că de bunăvoie voi jertfi Ţie. Mărturisi-mă-voi numelui Tău, Doamne, că este bun că din tot necazul m-a izbăvit...* Astfel rugându-se sfânta către Dumnezeu, văpaia cea de lumânări s-a întors către slujitori şi le-a ars feţele lor foarte mult, apoi au căzut la pământ. Acest lucru văzându-l sfânta, şi-a ridicat ochii spre cer, şi cu glas mare a strigat: „Doamne, Iisuse Hristoase, ascultă rugăciunea mea, şi-Ţi săvârşeşte milostivirea Ta spre mine. Ia-mă de acum către aleşii Tăi întru odihnă la viaţa cea veşnică. *Fă cu mine semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc şi să se ruşineze*; iar cei ce cred întru Tine, văzând, să preamărească puterea Ta".

Astfel rugându-se, şi-a dat sufletul. Atunci s-a văzut o porumbiţă albă ca zăpada, care, zburând din gura ei, s-a înălţat către cer. Din această pricină poporul se mira de cele ce vedea, iar creştinii, care erau o mulţime în popor, se bucurau că, din cetatea lor, s-au

învrednicit a avea la cer pe Sfânta fecioară Evlalia, mijlocitoare către Dumnezeu.

Văzând dregătorul că muceniţa a murit, s-a ruşinat, fiind biruit de acea tânără fecioară, şi, mâniindu-se, s-a sculat de la divan. Apoi, ducându-se acasă, a poruncit ca trupul muceniţei să fie spânzurat la muncire. El a pus şi păzitori să păzească trupul să nu-l ia cineva, pentru că - zicea el -, să atârne pe lemn până ce o vor mânca pe ea păsările cu totul. Plecând dregătorul şi trupul sfintei rămânând spânzurat, deodată s-a pogorât zăpadă de nori şi a acoperit cinstitul ei trup, ca şi cu o haină albă; iar peste străjeri a căzut frică şi, deşteptându-se, stăteau departe privind şi mirându-se cu spaimă.

Atunci s-au înştiinţat despre aceasta şi părinţii ei, care, sculându-se noaptea din somn şi negăsind pe iubita lor fiică, au fost într-o nedumerire mare şi o căutau pretutindeni. Dar pe la miezul zilei au auzit despre dânsa, că a murit pentru Hristos şi se afla încă pe lemnul de chinuire. Deci au alergat în cetate cu lacrimi multe şi, văzând-o pe ea moartă, spânzurată pe lemn în chipul crucii şi acoperită cu zăpadă, ce fel de tânguiri nu făceau şi ce cuvinte de plângere nu ziceau? Dar părinţii ei se şi bucurau, că fiica lor cea iubită a primit cununa cea mucenicească şi a intrat în cămara mirelui ceresc. Apoi au venit ca s-o ia pe dânsa la casa lor, dar nici a se apropia de ea nu aveau voie de la străjeri; de aceea priveau de departe spre dânsa, plângând împreună şi veselindu-se cu duhul.

După trei zile, oarecare bărbaţi dreptcredincioşi, venind noaptea, au furat cinstitul trup al sfintei muceniţe, fără să simtă străjerii, apoi l-au învelit în pânză curată şi l-au uns cu aromate, fiind de faţă şi părinţii ei, care cu lacrimi spălau trupul iubitei lor fiice. Sfântul Felix, care a pătimit mai pe urmă pentru Hristos, privind la faţa muceniţei moarte, a zis cuprins de bucurie: „Doamnă Evlalie, tu mai înainte decât noi te-ai învrednicit de cununa mucenicească!" Pe când le grăia acestea Felix, faţa cea feciorească moartă de trei zile, a zâmbit spre dânsul, parcă ar fi fost vie, şi toţi câţi erau acolo au început a cânta cântarea psalmului: *Strigat-au drepţii şi Domnul i-a auzit pe dânşii, şi din toate necazurile i-au izbăvit pe ei...* După aceea au îngropat cu cinste trupul Sfintei Muceniţe Evlalia, slăvind pe Dumnezeu Tatăl, pe Fiul Său cel Unul născut, Domnul nostru Iisus Hristos şi pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime închinat şi mărit, în a Cărui Împărăţie fără de sfârşit petrece în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIŢĂ ANTUSA ŞI SFÂNTUL ATANASIE EPISCOPUL

Sfânta Muceniţă Antusa era din Seleucia, şi a trăit în timpul împăratului Valerian, fiica lui Antonie şi a Mariei, care erau foarte bogaţi, dar erau închinători la idoli. Deci crezând în Hristos şi dorind să primească Sfântul Botez de la Episcopul Atanasie care predica în Tarsul Ciliciei, a cerut doi catâri, luând cu sine pe doi din servitori, Harisie şi Neofit, şi a plecat, zicând că se duce la doica sa.

Pe drum se întâlni cu episcopul, care, prin minune dumnezeiască a ieşit înaintea ei. Căzând înaintea lui, a cerut botezul; dar, nefiind apă acolo, s-a rugat sfântul şi a ieşit un izvor, de unde luând apă, a botezat-o împreună cu servitorii săi. Apoi, dezbrăcând haina cea aurită, a dat-o episcopului să o vândă şi preţul să-l împartă la săraci, iar ea a îmbrăcat o haină sărăcăcioasă. După aceea s-a dus la doica sa, care a mustrat-o pentru schimbarea hainei şi credinţei.

Întorcându-se acasă, a găsit şi pe maica sa mâhnită, pentru care părăsind toate, s-a dus la Episcopul Atanasie şi, luând cinul călugăresc şi Crucea Domnului, s-a dus în pustie, şi unde a trăit 23 de ani cu fiarele, unde, suferind multe, s-a săvârşit cu pace.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SE POMENEŞTE ICOANA FĂCĂTOARE DE MINUNI A PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU, CARE SE NUMEŞTE GRUZINSCA

În Rusia cea mare este satul Dvinsca, care se numeşte astfel de la râul Dvini, şi se apropie la miazănoapte de Oceanul cel mare, (îngheţat de Nord) pe care merg în Rusia corăbiile din părţile Apusului, iar râul Dvini curge în Oceanul îngheţat. Deci, în hotarele stăpânirii Dviniei este alt râu care se cheamă Penega, şi care curge în Dvin, râul cel mare, având pe lângă dânsul multe sate. Lângă râul acela se află un munte mare şi foarte înalt, care se cheamă Cerna, lungindu-se până la ocean spre partea de miazănoapte şi având lungimea ca la cinci sute de stadii, care mai înainte era pustiu şi neplăcut de oameni.

În anul de la facerea lumii 7111 (sau de la Hr., 1603), după oarecare descoperire dumnezeiască, s-a zidit o mănăstire în muntele acela, în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de un preot oarecare din părţile acelea, cu numele Miron şi care mai pe urmă a fost egumen în mănăstirea aceea. Împărăţia binecredinciosului împărat a toată Rusia şi marelui domn Mihail Teodorovici, când împăratul Persiei Sahavas a prădat pământul iberilor, a aflat acolo veşmântul cel mult tămăduitor al marelui Domn şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos şi l-a luat. Atunci perşii au luat de acolo şi multe alte lucruri sfinte şi icoane cinstite şi le-au dus în Persia, nu pentru cinstire - că ei erau păgâni -, ci ca să le vândă neguţătorilor Rusiei: deoarece atunci erau în Persia mulţi neguţători ruşi, şi îi ştiau că ţin cu evlavie la închinăciunea sfintelor icoane.

Atunci se întâmplase să fie acolo un neguţător din cetatea Iaroslavul, cel din Rusia mare, anume Ştefan, păzitorul averii cetăţeanului Gheorghe din Iaroslav. La acel Ştefan, a adus un persan o icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, de vânzare, împodobită cu argint şi aur. Bărbatul acela dreptcredincios a cumpărat cu mare bucurie acea sfântă icoană. În vremea când a cumpărat el acea sfântă icoană, în Persia s-a făcut o arătare dumnezeiască în vis lui Gheorghe, stăpânul lui cel pomenit mai sus, zicându-i: „Păzitorul averii tale, fiind în Persia, ţi-a cumpărat un mărgăritar de mare preţ şi, când ţi-l va aduce, să-l trimiţi în hotarele stăpânirii Dvinscăi, în muntele negru".

Gheorghe, deşteptându-se din somn, se gândea la acea vedenie, neştiind nici ce este acela un mărgăritar şi nici muntele negru. După câtăva vreme, păzitorul averilor lui, Ştefan cel pomenit mai sus, a venit din Persia şi a adus cinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu pe care o cumpărase. Primind icoana aceea cu bucurie şi aducându-şi aminte de vedenie, a zis: Acesta este mărgăritarul cel fără de preţ, de care mi s-a spus în vedenia visului. Apoi degrab s-a dus în hotarele stăpânirii Dvinscăi, după cum i se poruncise, şi a ajuns la mănăstirea din muntele negru cu acea cinstită icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se cheamă "Gruzinsca". El a dat-o acelei mănăstiri; asemenea a dat şi din averea sa mult aur, argint şi alte lucruri bisericeşti şi îndestulare de cărţi.

În vremea aducerii acelei sfinte icoane, fiind încă acolo şi dreptcredinciosul bărbat Gheorghe, pe când egumenul şi fraţii săvârşeau în biserică privegherea de toată noaptea, un monah din mănăstirea aceea, anume Pitirun, fiind orb şi surd de mulţi ani,

şedea în bolniţa mănăstirească. În vremea acelei cântări a ieşit să se roage în tindă înaintea chiliei sale. Rugându-se, îndată i-a strălucit o lumină mare, şi din această pricină s-a înspăimântat foarte tare, că de mulţi ani nu văzuse lumina şi i se părea că este o nălucire diavolească. Apoi, făcându-şi semnul cinstitei cruci, şi-a ridicat ochii spre muntele acela şi l-a văzut pe dânsul luminând o strălucire ca raza soarelui şi făcând rugăciune, îndată a început a vedea şi a auzi. După slujirea Utreniei s-a dus în sobor şi a spus egumenului şi fraţilor tămăduirea ce căpătase. Atunci toţi cei ce se întâmplaseră acolo au preamărit pe Dumnezeu. Dreptcredinciosul bărbat Gheorghe, văzând acea minune preaslăvită, a zidit în mănăstirea aceea o biserică mai frumoasă, în slava Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Deci, de la acea sfântă icoană au început a se face mai multe minuni la cei cuprinşi de diferite neputinţe. O femeie, anume Neonila, fiind slăbănoagă, darul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a tămăduit-o. Pe alta, anume Teodosia, pătimind de ochi, a vindecat-o. Unui om, anume Codrat, care se îndrăcise şi era gonit de zece săptămâni de diavoli prin pustii, nemâncând nimic şi pierind de foame, arătându-i-se Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, l-a întărit de foame, i-a arătat calea spre casa părinţilor şi i-a poruncit să se ducă la biserica ei, la icoana cea făcătoare de minuni, făgăduindu-i că-i va da sănătate desăvârşită, pe care i-a şi dat-o. Pe un alt om, anume Ioan, care era pescar, înecându-se în iezer şi afundându-se, l-a scăpat de la înec. Un alt om, anume Pavel, care era din partea de lângă mare, pătimind durere dinlăuntru vreme de un an şi arătându-i-se lui, în neputinţa aceea, dumnezeiasca descoperire l-a învăţat şi a scăpat de boală.

A mai tămăduit şi multe feluri de boli, de neputinţe purtătoare de moarte, dureri de pântece, umflături şi diferite dureri de ochi şi de dinţi, pe cei ce pătimeau de duhuri necurate şi erau cuprinşi de farmece. Dar şi până astăzi lucrează mulţime de minuni şi nu numai acolo, dar şi în împărăteasca cetate Moscova, de la sfânta cinstita icoană zugrăvită pe dânsa, care stă în biserica Sfintei Treimi, aproape de poarta Sfintei Varvara, multe minuni se fac celor ce se apropie cu credinţă, întru slava lui Hristos Dumnezeu Care S-a născut dintr-însa, Cel împreună slăvit cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂZECI ŞI TREIA

POMENIREA SFÂNTULUI MUCENIC LUP

Sfântul Mucenic Lup a trăit pe vremea împărăţiei lui Aurelian. El era rob al unui oarecare stăpân, dar liber pentru Hristos Domnul, în Care credea. Umplându-se el de râvnă dumnezeiască, a sfărâmat pe zeii cei fără de suflet ai păgânilor, iar pe alţii i-a cufundat în adâncul apei. De aceea, păgânii închinători de idoli, umplându-se de mânie, s-au pornit asupra lui cu săbiile trase, voind să-l taie în bucăţi, însă se tăiau ei între ei ca nişte nebuni. Sfântul, stând în mijlocul lor, le propovăduia cuvântul lui Dumnezeu, fiind plin de credinţă, de înţelepciune şi de darul lui Dumnezeu.

Deci, voind ei să-l prindă, îi oprea puterea lui Dumnezeu şi nu-i lăsa să se apropie de dânsul. Apoi, stând de departe, au întins arcurile şi au început a trage asupra lui săgeţile; dar, în loc să rănească pe mucenic, se răneau cu săgeţile unii pe alţii. Deci sfântul stătea în mijlocul lor ca un semn de ţintă spre săgetare, dar nu-l nimereau, nici nu-l răneau. Mucenicul lui Hristos, fiind nebotezat, dorea Sfântul Botez, ca să nu moară în mâinile chinuitorilor fără el. De aceea s-a rugat la Dumnezeu, şi îndată din cer s-a vărsat apă peste dânsul.

Astfel a luat de sus scăldătoarea cea dumnezeiască şi, privind la aceea, toţi elinii s-au mirat. Însă Sfântul Lup, singur şi de bună voie, s-a dat în mâinile păgânilor, ca un mieluşel spre înjunghiere, iar ei, luându-l, l-au dus la ighemon. Ighemonul îl amăgea pe credinciosul rob al lui Hristos, să se depărteze de Domnul său şi să se închine idolilor. Neputând să-l amăgească, a poruncit să-l bată cu beţe fără cruţare. Făcându-i şi alte feluri de chinuri şi bătăi, nu puteau să biruiască pe ostaşul lui Hristos; de aceea l-au osândit la tăierea cu sabia. Astfel Sfântul Mucenic Lup, plecându-şi capul sub sabie, şi-a dat sufletul pentru Hristos Domnul său. El s-a îngropat cu cei credincioşi, iar de la mormântul lui se dau tămăduiri de toate neputinţele şi bolile, cu rugăciunile lui cele sfinte şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢIT MUCENIC IRINEU, EPISCOPUL LUGDUNULUI*

Sfântul Irineu era de neam din părţile Asiei, din cetatea Smirna. El din tinereţe a învăţat înţelepciunea elinească, făcându-se filosof desăvârşit. Auzind el duhovniceasca înţelepciune creştinească, pe care o propovăduia Sfântul Policarp, episcopul Smirnei, a dorit mai mult decât toate înţelepciunea cea dinăuntru, făcându-se ucenic al Sfântului Policarp. Deci, prin sfânta credinţă în Hristos, slujea cu totul la slujba lui Dumnezeu. Policarp, învăţătorul lui, era ucenicul Sfântului Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu şi al celorlalţi Apostoli şi tot ce a spus el despre Hristos Mântuitorul, Sfinţii Apostoli, care au fost singuri văzători şi slugi ale Lui, toate le-a auzit şi Irineu din gura lui Policarp. Deci, le-a scris în inima sa mai mult decât pe hârtie. Hirotonindu-se preot de Sfântul Policarp şi fiind trimis în Galia la propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, a mers în Lugdun cetatea Galiei, şi acolo, după sfârşitul Sfântului Mucenic Potin, a luat scaunul episcopiei Sfântul Irineu şi s-a făcut păstor al Lugdunului.

În vremile acelea cumplite erau mari prigoniri asupra Bisericii lui Dumnezeu de la păgânii împăraţi închinători de idoli şi de la eretici, care se înmulţiseră, făcând tulburare. Pentru aceea Sfântul Irineu suferea cu osârdie pentru Hristos de la închinătorii de idoli, răbdând toate răutăţile; dar el se înarma asupra ereticilor cu cuvântul şi cu scrisul. El a scris cărţi împotriva lor, arătându-le răutăţile lor ereticeşti şi pierzându-le, iar dreapta credinţă creştinească o arăta luminos şi îi învăţa ca s-o păzească fără prihană.

Precum a răpit mulţi oameni de la închinarea de idoli, tot asemenea şi din eresuri, povăţuindu-i la calea mântuirii şi întărindu-i la nevoinţa mucenicească. El a pătimit pentru Hristos pe vremea împărăţiei lui Sevir, tăindu-i-se capul. Astfel şi-a luat slăvita cunună a muceniciei întru împărăţia lui Hristos.

Notă - Sfântul Irineu se cinsteşte de învăţătorii bisericeşti pentru cărţile lui cele insuflate de Dumnezeu, învăţătoare şi folositoare de suflet şi foarte de trebuinţă. El a scris despre Sfânta Treime, dumnezeirea lui Hristos, Sfânta Liturghie, despre Preacuratele lui Hristos Taine, despre Antihrist şi multe taine ale sfintei credinţe.

* În această zi, sunt puşi doi sfinţi mucenici Irineu şi anume: Irineu, arhiepiscopul Sirmiei şi Irineu, episcop de Lugdun (Lyon din Galia - sudul Franţei). Sfântul Irineu al Sirmiei, caută-l în 26 zile ale lunii martie, unde s-a pus pomenirea şi pătimirea lui.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, POMENIREA SFÂNTULUI IERARH CALINIC, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

Sfântul Calinic a fost mai întâi preot şi păzitor de vase al bisericii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Vlaherna. Ducându-se către Domnul patriarhul Pavel, Sfântul Calinic s-a ridicat la scaunul patriarhiei pe vremea împărăţiei lui Iustinian al doilea, care avea obicei rău şi era netemător de Dumnezeu. Pe mulţi îi chinuia cu nedreptate şi cu tiranie şi nu cinstea nici duhovnicească rânduială, nici bisericile lui Dumnezeu. Acest împărat şi-a zidit nişte palate mari şi frumoase, numindu-le după numele său. Aproape de acea zidire era o biserică a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se numea "Mitropolească". Şi deoarece zidurile palatului ce se zideau, trebuiau trase pe lângă acea biserică, împăratul a vrut s-o strice, ca să nu împiedice zidirea; pentru că voia să fie treptele spre suire şi spre foişorul palatului. Deci, a poruncit patriarhului să facă rugăciune de binecuvântare pentru risipirea acelei biserici. Iar patriarhul s-a împotrivit împăratului, zicându-i: „Nici un fel de rugăciune n-am aflat spre dărâmarea bisericii, ci numai spre întemeiere şi zidire, că Dumnezeu a făcut lumea spre adunare, iar nu spre risipire".

Tulburându-se trimişii împărăteşti asupra lui şi silindu-l să îndeplinească porunca împărătească, el a lăcrimat şi a zis: „Slavă Ţie, Hristoase, Cel ce rabzi toate!" Atunci îndată biserica s-a risipit. După puţin timp, şi pe împărat l-a ajuns risipirea, prin dreapta judecată a lui Dumnezeu, pentru că s-a izgonit din împărăţie cu necinste, iar palatul cel zidit de dânsul a fost locuinţa altora. Aceasta s-a făcut în felul acesta:

Înştiinţându-se împăratul că poporul Constantinopolului nu se împacă cu dânsul, neiubindu-l pentru nedreptăţile care se făceau de el poporului şi pentru viaţa lui cea necurată, şi auzind că toţi vorbesc de el, s-a umplut de mânie şi de iuţime asupra tuturor, şi a poruncit lui Ştefan patriciul şi voievodul, care era om nemilostiv şi nesăţios de sângele omenesc, fiind de neam persan, să pregătească în mod tăinuit oaste înarmată, şi în noaptea următoare să năvălească fără de veste asupra caselor celor mai aleşi cetăţeni şi să-i ucidă pe toţi fără cruţare.

Atunci era în Constantinopol, Leontie, voievodul Răsăritului, care a arătat de multe ori vitejie în războaie şi a biruit multe cete potrivnice, iar în loc de cinste şi laudă a luat de la împărat legătură în temniţă de trei ani şi acum era eliberat. Acest Leontie, înştiinţându-se de sfatul împărătesc cel rău şi nedrept şi de porunca lui cea fără de Dumnezeu, a spus despre aceia în taină unor prieteni credincioşi şi împreună ostaşi ai săi, iar aceia, asemenea la alţi credincioşi şi prieteni ai lor; deci, seara târziu s-au adunat la un loc şi s-a făcut mare număr dintr-înşii. De aceea, apucând înainte de acea nedreaptă ucidere a cetăţenilor, care era să se înceapă pe la miezul nopţii, au mers înarmaţi în palatul împărătesc şi, găsind pe împărat dormind, l-au prins şi l-au legat. Atunci Leontie îndată a deschis uşile temniţelor şi a scos pe toţi cei închişi şi i-a înarmat, apoi i-a trimis prin toată cetatea şi strigau: „Adunaţi-vă toţi creştinii în biserica Sfintei Sofia, căci împăratul Iustinian este prins şi legat". Popoarele, auzind acestea, au alergat cu bucurie mare, strigând: *Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm şi să ne veselim într-însa.*

Luminându-se de ziuă, Leontie a scos pe împărat legat la locul unde se făcea alergarea cailor şi, tot poporul strângându-se acolo, a tăiat nasul împăratului şi l-a trimis în surghiunie la Herson. De atunci Iustinian s-a numit "nas tăiat". Cetăţenii Constantinopolului îndată au numit pe Leontie împărat şi Preasfinţitul Patriarh Calinic l-a încoronat la împărăţie. Leontie, petrecând trei ani la împărăţie, a fost izgonit de Apsimar voievodul, pe care l-au ales la împărăţie ostaşii şi l-au numit Tiberie al treilea. Apsimar, prinzând pe Leontie, l-a trimis în mânăstirea Dalmatului. El a împărăţit şapte ani. În acea vreme, Iustinian nas tăiat, fugind de la Herson din surghiunie, s-a dus mai întâi la hazari, apoi la bulgari.

Dobândind de la bulgari multă putere de oaste, a mers la Constantinopol şi s-a oprit la porţile cele de aur, iar oastea lui s-a întins până la Vlaherna. Deci, stând aşa trei zile, zicea popoarelor din Constantinopol să-l primească iarăşi la împărăţie, dar popoarele îl ocărau. Apsimar, temându-se de Iustinian, care venise cu mare putere asupra lui, a fugit la Apoloniad. Atunci Iustinian a trimis la Preasfinţitul Patriarh Calinic şi la tot sfatul, rugându-se să-l primească pe el, făcând jurăminte că nu va mai face nimănui nici un rău.

Patriarhul şi boierii, sfătuindu-se, au pus înaintea lui Sfânta Cruce a Domnului, Sfânta Evanghelie şi Preacuratele Taine ale Trupului şi Sângelui lui Hristos, să-şi întărească jurământul prin sărutarea acestora, ca să nu izbândească spre nici unul pentru izgonirea sa cea mai dinainte. Iustinian şi-a întărit jurământul, iar ei, deschizându-i cetatea, l-au primit cu cinste.

Atunci împăratul intrând în cetate cu putere ostăşească şi luând îndată împărăţia, ticălosul şi-a călcat jurământul şi a început a ucide pe mulţi cetăţeni cinstiţi. Apoi, trimiţând, a adus pe Leontie din mânăstirea Dalmatului, care l-a izgonit pe el, de asemenea ostaşii trimişi de el au prins pe Apsimar în Apoloniad şi l-au adus la el. El a poruncit să-i treacă astfel legaţi prin mijlocul cetăţii. Apoi, aducându-i la el la alergarea cailor, târându-i înaintea lui, i-a călcat cu picioarele, trecând peste grumajii lor şi sfărâmându-le capetele, iar ostaşii lui strigau cu glas tare: *Vei călca peste aspidă şi vasilisc şi vei călca peste leu şi peste balaur.* Astfel batjocorindu-i pe ei, le-a tăiat capetele. Nu numai atât, dar şi toată cetatea împărătească a umplut-o de sângele celor ucişi, necruţând pe nici unul din popor.

După aceea, prinzând pe Preasfinţitul Patriarh Calinic, i-a scos ochii şi i-a tăiat nasul şi limba, trimiţându-l în surghiunie la Roma; acolo a poruncit să-l astupe într-un zid de piatră. Sfântul Calinic fiind astupat în zid la Roma, după patruzeci de zile a căzut astupătura şi s-a găsit încă viu, abia suflând; iar după patru zile s-a dus către Domnul. Atunci lui Ioan al şaselea, episcopul Romei, i s-au arătat în vis Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, poruncindu-i să îngroape cu cinste trupul Sfântului Patriarh Calinic, în biserica lor cea apostolească; deci, episcopul Romei a făcut după porunca Sfinţilor Apostoli. Călcătorul de judecată, schingiuitorul împărat Iustinian nas-tăiat, n-a scăpat de izbânditoarea judecată a lui Dumnezeu, căci popoarele şi mai-marele oştilor, văzând tirania lui cea fără de omenie, s-au sfătuit contra lui şi, căutând vreme prielnică, l-au prins şi i-au tăiat capul, şi astfel cel rău a pierit. Iar arhiereul lui Hristos, Calinic, s-a învrednicit de cununa mucenicească în împărăţia Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOŞII EVTIHIE ŞI FLORENTIE*

La hotarele părţilor Nursiei-Italia, doi bărbaţi monahi vieţuiau împreună în sihăstreasca pustietate, unul cu numele Evtihie, iar altul, Florentie. Evtihie, aprinzându-se cu căldură de râvna duhovnicească, se îngrijea nu numai de mântuirea sa, ci şi de a altora, şi

* Viaţa lor este adunată din cuvântările sfântului Grigorie Dialogul, episcopul Romei, de către Petru diaconul; cartea 3, cap. 14.

pe multe suflete se sârguia să le aducă la Dumnezeu prin cuvinte folositoare de suflet şi prin îndemnurile sale. Iar Florentie, luând aminte în prostimea sa singur de sine, îşi petrecea viaţa în rugăciuni. Nu departe de locuinţa lor era o mânăstire în care, murind egumenul, monahii, adunându-se, au venit la Evtihie şi l-au rugat să le fie părinte în mânăstirea lor. Evtihie, ascultând rugămintea acelora, a mers la dânşii şi a luat conducerea mânăstirii, iar pe fratele său în Hristos, Florentie, l-a lăsat să petreacă în acel loc sihăstresc, ca să nu se pustiască biserica cea mică pe care o aveau acolo. Florentie, rămânând singur, se ruga Atotputernicului Dumnezeu să-i dea ajutor, ca să poată trăi în singurătatea aceea fără supărare.

Într-una din zile, după săvârşirea obişnuitelor rugăciuni, ieşind din biserică, a văzut un urs stând înaintea uşii cu capul plecat spre pământ. Dar acel urs nu arăta nimic din cele de fiară, ci se vedea că face cu blândeţe ascultare la slujbă, şi a venit la dânsul, ca find trimis de Dumnezeu. Robul lui Dumnezeu, Florentie, cunoscând aceasta, a mulţumit lui Dumnezeu că i-a trimis un împreunăvieţuitor ca acela. Şi, de vreme ce avea în chilia lui cinci oi, şi nu avea cine să le pască şi să le păzească pe ele, a poruncit ursului, zicându-i: „Mergi de mână oile acestea la păşune şi păzeşte-le pe ele, iar la ceasul al şaselea să te întorci împreună cu ele".

Deci, ursul a început să aibă grijă de păstoria cea hotărâtă lui pentru oi, şi acela care se obişnuise a mânca carne, acum păştea oile, fiind flămând şi biruindu-şi astfel obiceiul său de fiară. Când omul lui Dumnezeu voia să postească până la ceasul al nouălea, poruncea ursului ca atunci să se întoarcă cu oile, şi ursul asculta de acea poruncă. Iar când nu voia să postească până la al nouălea ceas, mânca în ceasul al şaselea şi tot atunci se întorcea şi ursul cu oile.

Deci, la toată porunca omului lui Dumnezeu se supunea fiara aceea şi întru nimic nu greşea; pentru că niciodată n-a venit în al nouălea ceas când i-a poruncit să vină în al şaselea, nici în al şaselea, când i-a poruncit să vină în al nouălea. Aceasta s-a făcut fiindcă Dumnezeu a supus fiara aceea plăcutului Său, şi a înţelepţit-o ca să priceapă porunca stareţului şi să facă voia lui. După ce fiara aceea a slujit multă vreme stareţului, a început pretutindeni prin părţile acelea a străbate vestea despre Florentie, omul lui Dumnezeu, încât toţi se mirau de minunea aceea, adică, cum ursul paşte oile şi slujeşte stareţului.

Dar diavolul, vechiul vrăjmaş, a ridicat pe oarecare spre zavistie; pentru că el, când vede pe cei buni cu slavă luminaţi, atunci pe

cei ce sunt cu obiceiul şi cu viaţa răzvrătiţi, îi ispiteşte spre zavistie şi îi trage spre pierzare. Deci, patru monahi din ucenicii fericitului Evtihie au zavistuit foarte mult asupra lui Florentie, că învăţătorul lor nu făcea semne, iar el, rămânând singur de învăţător în chilia cea sihăstreasca, se arăta slăvit pentru atâtea minuni. Deci, ascunzându-se într-un loc pe unde mâna ursul oile, l-au ucis. Neîntorcându-se ursul la stareţ în ceasul în care îi era porunca să se întoarcă, stareţul era în mare îndoială. De aceea, aşteptând până seara şi nevăzând întoarcerea ursului cu oile, a început a se mâhni; căci ursul, pe care el se obişnuise din prostie a-l numi frate, nu s-a întors. A doua zi s-a dus la câmp să caute fiara împreună cu oile şi, găsind pe urs ucis, s-a mâhnit foarte mult. Cercetând cu de-amănuntul, a aflat cine a ucis ursul, şi a început a plânge şi a se tângui, nu atât pentru moartea ursului, cât pentru răutatea sufletului celor patru fraţi.

Când s-a înştiinţat şi părintele Evtihie de mâhnirea şi necazul lui Florentie, a chemat pe sihastru la dânsul şi-l mângâia. Omul lui Dumnezeu, stând înaintea părintelui şi fiind cuprins de mare durere, a zis: „Nădăjduiesc spre Atotputernicul Dumnezeu ca, acum în viaţa aceasta şi înaintea ochilor tuturor, acei care au ucis ursul meu şi cărora nici un rău nu le făcuse lor, să-şi ia răsplătire de la Domnul pentru răutatea aceasta". Deci, acestea zicându-le plăcutul lui Dumnezeu, Florentie, îndată i-au urmat cele spuse: pentru că deodată acelor patru monahi, fiind cuprinşi de lepră, le-au putrezit toate mădularele, şi din această pricină au şi murit. Aceasta făcându-se, Florentie - omul lui Dumnezeu -, s-a înspăimântat foarte mult, pentru că a blestemat pe acei fraţi; deci, n-a încetat a se tângui toată viaţa sa pentru fraţii aceia, iar pe dânsul se numea ucigaş sălbatic al lor. Aceasta a făcut-o Dumnezeu, ca bărbatul acela simplu şi îmbunătăţit să nu mai îndrăznească, în orice fel de necaz ar fi, să arunce săgeata cuvântului de blestem asupra cuiva.

Deci, acest bărbat plăcut lui Dumnezeu a făcut şi acest lucru de minune. Când se purta vorba despre dânsul pretutindeni, a venit la el un diacon oarecare, ca să se învrednicească de rugăciunile şi binecuvântarea lui. Dar, văzând împrejurul chiliei lui o mulţime de şerpi, şi tot locul plin de jivini, s-a spăimântat foarte mult şi a strigat: „Robul lui Dumnezeu, roagă-te". Atunci văzduhul era luminos, strălucind de razele soarelui, şi Florentie, ieşind din chilie şi stând, şi-a înălţat ochii şi mâinile spre cer şi a început a se ruga, ca Domnul să gonească de acolo acele jivine, precum El singur ştie. Atunci îndată a tunat, şi, făcându-se fulgere, acelea au ucis toţi

şerpii care erau acolo. Văzându-i ucişi, Florentie, omul lui Dumnezeu, căutând spre cer, a zis: „Iată, Doamne, ai ucis şerpii, acum cine îi va lua pe dânşii de aici?" Atunci îndată, la glasul lui, au zburat o mulţime de păsări şi pe toţi şerpii ucişi i-au luat acele păsări şi, ducându-se departe, i-au lepădat şi a curăţit de toţi şerpii locul acela, unde petrecea cuviosul.

Deci, vieţuind întru toate zilele vieţii sale întru mare plăcere de Dumnezeu, a trecut la viaţa cea nesfârşită. Asemenea şi Cuviosul părinte Evtihie, păscând turma cea încredinţată lui ani îndestulaţi, şi povăţuind pe mulţi şi îndreptând la calea cereştii împărăţii, s-a dus către Domnul. Deşi în viaţa sa el nu a făcut minuni, Domnul însă a preamărit pe robul Său, pentru că din hainele lui, care rămăseseră după dânsul, se dădeau tămăduiri la diferite neputinţe.

Când nu ploua mult şi se făcea uscăciune mare peste tot pământul, atunci, adunându-se tot poporul din ţara aceea, luau haina Cuviosului Evtihie şi, ducând-o la biserică şi înaintea Domnului rugându-se, umblau cu dânsa prin sate, prin ţarini şi prin grădini, şi îndată se dădea de la Dumnezeu ploaie îndestulată, adăpând pământul. Din acest lucru se arăta ce fel de purtare de bunătăţi plăcute lui Dumnezeu avea în viaţa aceasta acest cuvios, a cărui îmbrăcăminte, aducându-se înaintea Domnului, potolea mânia Ziditorului. Aşa Se preaslăvea Dumnezeu prin minunile acelor plăcuţi ai Săi, şi acum pentru aceleaşi minuni este şi va fi proslăvit de noi, robii Săi, în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST
ZIUA A DOUĂZECI ŞI PATRA

SFÂNTUL SFINŢITUL MUCENIC EVTIHIE, UCENICUL SFÂNTULUI APOSTOL IOAN ŞI AL SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL

Sfântul Evtihie avea ca patrie Sevastopolul. El, auzind de buna vestire a lui Hristos, şi-a lăsat părinţii şi rudele şi s-a apropiat de iubitul ucenic al lui Hristos, de Apostolul Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu. Deci, urmând obiceiurilor lui şi fiind următor vieţii aceluia, învăţase de la dânsul cereasca înţelepciune, şi scosese darul lui Dumnezeu ca dintr-un izvor.

Umplându-se el de râvna apostolească, a dezrădăcinat din temelie înşelăciunea idolească. Asemenea şi pe Sfântul Apostol Pavel aflându-l, ca steaua pe soare, i-a urmat lui, ostenindu-se împreună cu dânsul în propovăduirea cuvântului şi răbdând bărbăteşte toate primejdiile. Pentru aceea este numit ucenic al amândurora, al Sfântului Evanghelist Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu, şi al Sfântului Apostol Pavel. Numindu-se el apostol - între cei mai mici apostoli -, deşi nu se află în numărul celor şaptezeci de apostoli, însă s-a cinstit cu numire apostolească, ca unul ce s-a ostenit cu cei mai mari apostoli întru buna vestire a lui Hristos şi ca unul ce a fost sfinţit de dânşii episcop la slujirea cuvântului şi la jertfe. Evtihie a străbătut multe ţări, propovăduind pe Hristos, nu numai cu dânşii, ci şi singur. El nu umbla singur, ci avea călător împreună pe îngerul lui Dumnezeu, care îl întărea şi îi spunea mai înainte cele ce avea să i se întâmple. El suferea pretutindeni legături şi bătăi, şi pătimea cu bărbăţie pentru Domnul său.

Odată, fiind chinuit de foame în temniţă, i s-a adus pâine de o mână nevăzută, cu care se întărise atât, încât socotea muncile întru nimic. Iar când l-a dezbrăcat ca să-l chinuiască, şi când i-a strujit trupul cu unghii de fier, a curs din cinstitul lui trup, mir de

bună mireasmă şi a umplut văzduhul de bună mirosire. După aceea, fiind aruncat în văpaia focului, s-a auzit tunet din cer şi s-a pogorât o ploaie mare, încât a stins focul; iar sfântul a rămas viu şi nevătămat, slăvind pe Dumnezeu. Altădată a fost dat spre mâncare fiarelor; dar şi acelea s-au îmblânzit înaintea feţei lui, şi s-au făcut ca nişte miei.

Ceea ce este mai de mirare, este faptul că unui leu, dându-i drumul asupra lui, acela a grăit cu glas omenesc, propovăduind măririle Mântuitorului Hristos. Atunci s-au mirat şi s-au spăimântat toţi, care se uitau la acea priveliişte. Dar ce minune este pentru că Cel ce a putut de demult să deschidă gura măgarului lui Valaam, să vorbească ca oamenii, oare nu putea să rânduiască gura leului ca să grăiască omeneşte, spre mustrarea şi ruşinarea păgânilor, şi spre mărirea atotputerniciei Sale? Deci şi aici tot Domnul este, cum a fost şi acolo, făcând minuni. Însă cum Sfântul Apostol Evtihie şi-a săvârşit nevoinţa alergării sale, despre aceasta se povesteşte în Prolog că s-a sfârşit fiind adus legat de la Efes în patria sa, Sevastopol. Slujba din Minei pomeneşte în ce chip s-a sfârşit, zicând că i s-a tăiat capul cu sabia, fiind încununat de Iisus cu coroana biruinţei.

Notă - Unii povestesc despre Sfântul Evtihie că ar fi fost tot acela care se pomeneşte în Faptele Sfinţilor Apostoli la cap.3. *Era un tânăr oarecare, anume Evtihie, care, şezând la fereastră, ameţit de somn, a căzut jos din acea casă, de la rândul al treilea şi, murind, l-a înviat Sfântul Apostol Pavel.* Dar de această înştiinţare vrednică de credinţă n-am aflat încă, şi nu se pare să fi fost tot acel Evtihie care a căzut, căci era din Troada, precum se arată tot în cap. 3 al Faptelor Apostolilor, care zice: *Am venit în Troada...* Patria acestui apostol Evtihie care se cinsteşte acum era Sevastopolul.

Deci, cetatea Troada este în Frigia, iar Sevastopolul în Palestina. Deşi zic cei ce socotesc că Evtihie este unul şi acelaşi cu tânărul din Troada, care a căzut din casă de la rândul al treilea, fiind ucenic al Sfântului Ioan cuvântătorul de Dumnezeu, însă nu se potriveşte cu sfârşitul. Aceia spun de Evtihie, care este în Faptele Apostolilor, că a propovăduit în Spania, şi acolo s-a dus la Domnul. Iar acest Evtihie care se cinsteşte acum, aducându-se de la Efes în Sevastopol, patria sa, s-a sfârşit prin tăiere cu sabia.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTA MUCENIŢĂ SIRA FECIOARA, RUDĂ CU SFÂNTA MARIA GOLINDUHIA

În zilele lui Hosroe cel bătrân, împăratul Persiei, în al 28-lea an al împărăţiei lui, Sfânta fecioară Sira s-a arătat în Persia, ca un mărgăritar curat şi mare, strălucind cu frumuseţea credinţei creştineşti şi slăvindu-se prin nevoinţă pentru Hristos cu cele mai mari pătimiri. Ea s-a născut în cetatea Hirhaselevcos, din neam păgânesc, din care se năşteau totdeauna multe roduri ale diavolului. Tată avea un slujitor idolesc şi vrăjitor vestit, care fusese multă vreme judecător în adunarea vrăjitorilor şi a popilor persieneşti. El era împreună şezător la înalta stăpânire între dânşii, şi se numea Mavit. El ştia bine învăţăturile lui Zoroastru, mai-marele vrăjitor şi întâiul învăţător în citirea stelelor, din Persia.

Vrăjitorul acela care a născut pe această fecioară Sira, ura foarte mult pe creştini şi se sârguia să-şi păzească pe fiica sa, ca să nu vină la cunoştinţa şi prietenia fecioarelor creştineşti, fiindcă în Persia erau atunci mulţi creştini, precum sunt acum în toată Asia, deşi vieţuiesc în strâmtorare şi în defăimare. De aceea, fiind ea încă copil mic, a dat-o după moartea maicii sale în altă cetate, care se numea Fars, în care se afla toată învăţătura vrăjitorească. El a dat-o la o femeie vrăjitoare, rudă a lui, ca să o crească în deprinderea vrăjitoriei păgâneşti. Când fecioara a început a veni în înţelegere, îndată a învăţat vrăjitoria. După aceea a dat-o la slujirea cea necurată a jertfelor, pentru a săvârşi oarecare jertfe diavoleşti, care se numeau de ei Iast, şi acelea le aveau ca pe nişte jertfe mai curate. Însă aceasta se vorbeşte despre dânsa, ca să se ştie în ce fel de întunecare şi înşelătorie diavolească a fost, şi din ce fel de întuneric a ieşit şi din cursele diavolului a scăpat la lumina cunoştinţei adevărului.

Deci, ajungând ea în vârsta desăvârşită şi ştiind bine toată învăţătura vrăjitorească, slujea cu căldură în rânduiala jertfelor necuraţilor zei ai Persiei. Ei i s-a rânduit calea mântuirii astfel: după purtarea de grijă şi după rânduiala lui Dumnezeu, a făcut cunoştinţă cu nişte femei creştine sărace şi a auzit de la dânsele despre Domnul nostru Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu; deci, a început cu dinadinsul a întreba de credinţa creştinească, despre dogmele ei şi despre toată rânduiala şi viaţa creştinească, şi cele ce le auzea de la dânsele, pe acelea le judeca cu mintea, alegând între credinţa creştinească şi cea persană. Deci, a văzut între ele mare

deosebire în toate, căci toate cele ce erau ale credinţei persane, pe acelea le vedea mincinoase şi necurate; iar cele ale credinţei creştineşti le vedea drepte şi curate. Atunci şi-a pus ca scop să lase păgânătatea persană şi să se facă creştină.

Voind ea să ştie mai bine despre dreapta credinţă creştinească, a început a merge în taină la biserica creştină, a asculta citirile şi cântările bisericeşti şi învăţăturile cuvintelor lui Dumnezeu; a lua aminte la buna rânduială şi la buna săvârşire a slujbelor bisericeşti. Ei i-a plăcut foarte mult credinţa creştinească şi toată rânduiala ei; deci, a început a urma vieţii creştineşti prin postire şi prin omorârea trupului său. Ea se păzea foarte mult de a se mărita şi a-şi risipi mintea prin grijile vieţii; căci acum avea vârsta de optsprezece ani. De aceea nu se arăta ochilor oamenilor mireni, nici nu se aduna cu fecioarele şi cu femeile persiene cele slăvite şi bogate, ci se ferea de ele, fugind de vorbire şi de prietenia lor.

Dar ea adeseori se întâlnea cu fecioarele şi cu femeile creştine şi vorbea despre naşterea lui Hristos din Preacurata Fecioară şi despre toate minunile Lui, despre patima şi moartea cea de bunăvoie, despre Înviere şi Înălţare la ceruri; despre înfricoşata judecată ce va să vină, despre răsplătirea dreptilor şi despre chinul credincioşilor. Toate cele ce le auzea de la fecioarele creştine le credea fără şovăire, le scria în inima sa şi se umilea. Astfel ardea de dragostea către Hristos. Se închidea în camera sa şi citea cărţi creştineşti, se deprindea la rugăciuni şi la cântarea psalmilor şi se ruga către adevăratul Dumnezeu al creştinilor, presărându-şi capul cu ţărână.

Astfel a petrecut multă vreme, păzindu-şi în taină credinţa creştinească, căci se temea de tatăl său şi de ceilalţi vrăjitori; deci, aceasta socotea că este destul spre mântuire, ca să creadă în Hristos, căci încă nu înţelesese cuvântul apostolului: *Cu inima se crede întru dreptate, iar cu gura se mărturiseşte spre mântuire*. După o vreme oarecare, a căzut într-o boală trupească şi n-a căutat doctorii în vrăji, precum era obiceiul păgânilor, ci şi-a întors mintea către Dumnezeu şi, bolind cu trupul, a mers la biserica creştinească şi a rugat pe preot să-i dea ei din biserică puţină ţărână, având credinţa că va câştiga tămăduire din acea ţărână. Dar preotul s-a lepădat de dânsa ca de o necurată, zicându-i: „Ce împărtăşire îţi este ţie cu credincioşii, tu care eşti necredincioasă şi slujitoare de idoli, care vii la biserica creştinească?"

Ea nu s-a mâniat de aceea, ştiindu-şi singură nevrednicia sa, dar, tăcând puţin, s-a atins cu credinţă de haina preotului, ca altădată femeia cananeiancă de haina lui Hristos, şi îndată a

câştigat tămăduire de neputinţa sa şi s-a întors acasă sănătoasă. Deci, se mira de schimbarea sa din boală în sănătatea cea atât de grabnică şi zicea în sine: „Dacă slujitorii lui Hristos au o putere ca aceasta, cu atât mai vârtos trebuie să fie Atotputernic Hristos". Ea dorea să vină în desăvârşita credinţă creştinească şi gândea cum ar putea să câştige Sfântul Botez.

Dar diavolul, care urăşte pe cei buni, văzând într-însa începuturi bune ale sfintei credinţe, s-a sârguit să facă împiedicare scopurilor ei. Deci, i s-a arătat ei noaptea cu mânie, ocărând-o că, lăsând obiceiurile părinteşti, a căutat ajutor la creştini în boală, atingându-se de haina preotului creştinesc. Dar fericita fecioară, cunoscând că aceea este amăgire diavolească, s-a îngrădit pe sine cu semnul Sfintei Cruci, precum se deprinsese de la creştini, şi, plecându-şi genunchii la pământ, a început a citi psalmul 90 al lui David: *Cel ce locuieşte întru ajutorul Celui Preaînalt, se va sălăşlui în acoperământul Dumnezeului cerului*. Diavolul, stingându-se puţină vreme, s-a arătat iarăşi, zicându-i cu mânie aceleaşi cuvinte. Atunci fecioara, plecându-şi iarăşi genunchii către Dumnezeul cerului, a început a citi acelaşi psalm. Diavolul, fugind puţin şi iarăşi întorcându-se, a îndrăznit a-i zice: „Eu sunt Dumnezeu, Care locuieşte în cele de sus, sub a Cărui apărare petrec toţi, şi ţi se cade ţie să alergi la mine, iar nu la creştinii care te amăgesc pe tine".

Atunci ea, plecându-se a treia oară la rugăciune, s-a rugat cu osârdie lui Hristos Dumnezeu ca să-i descopere ei adevărul şi să gonească de la dânsa înşelăciunea. Şi îndată cu puterea lui Dumnezeu a fost gonit de la dânsa ispititorul, însă în mintea ei a rămas ca o urmă de înşelare diavolească oarecare îndoire. Cunoscând că aceea este din lucrare diavolească, cu inimă mai călduroasă s-a întors către Dumnezeu, căindu-se cu lacrimi şi mărturisind neputinţa sa. În noaptea următoare a fost mângâiată de Dumnezeu prin vis şi i-a însemnat ei dinainte mucenicia, care i s-a făcut astfel: se vedea că stă pe o treaptă mai înaltă mai sus de preoţi şi ţinea în mâinile sale sfântul potir, plin de sângele lui Hristos. Pe acela îl arăta poporului, iar doi diaconi, stând de amândouă părţile, cădeau. Această vedenie însemna că avea să primească pentru Hristos paharul pătimirii, înaintea ochilor poporului cel din privelişte. Iar treapta cea mai înaltă pe care stătea, însemna cinstea mucenicească, care covârşeşte toate rânduielile sfinţilor. Cădirea era semn că pătimirea ei avea să fie bineprimită lui Dumnezeu, ca jertfa şi tămâia, şi prin aceasta toată Biserica lui Hristos va mirosi bine.

După vedenia aceea a început viaţa cea cu nevoinţă întru Dumnezeu. Deci ea s-a cunoscut de fraţi şi de rudenii că s-a

aplecat la credinţa creştinească, fiind văzută schimbată la trup, galbenă la faţă de înfrânare şi de post şi vorbind puţin. Închizându-se în camera sa, petrecea în tăcere, iar de la aducerea jertfelor la zei şi la obişnuitele lor slujbe a încetat cu desăvârşire. Toţi s-au mâhnit pentru ea şi au rugat-o pe mama lor vitregă să o îndemne să înceteze cu viaţa aceea şi să nu se depărteze de la slujba zeilor părinteşti, ca să nu aducă necinste neamului lor şi să nu pornească mânia împărătească asupra casei lor. Iar mama ei vitregă, învăţându-se în taină de la cel ce de demult a amăgit în Rai prin asemănarea şarpelui pe Eva, s-a apropiat de această fericită fecioară cu faţa veselă şi, zâmbind, a început a-i spune despre sine că este de aceeaşi credinţă creştinească, şi se prefăcea ca şi cum o păzea şi slujea lui Hristos în taină.

Deci o sfătuia în taină să nu se depărteze de la Hristos, iar la arătare să facă după obiceiul jertfei slujba idolilor, ca, văzând-o toţi că slujeşte zeilor, să se lepede de părerea cea pentru creştinătatea ei. „Făcând tu aceasta - zicea învăţătoarea către fecioară -, nu vei mânia pe Hristos, pentru că El se mulţumeşte dacă cineva Îi slujeşte în taină, şi nici nu vei întărâta pe tatăl şi pe fraţii tăi. Vei scăpa de chinurile cele cumplite care au să fie asupra ta, dacă vei asculta de sfatul meu. Să te gândeşti însă că eşti fecioară tânără şi neputincioasă cu trupul, şi nu vei putea să rabzi bătăile, rănile, ruperile trupului, arderile şi celelalte chinuri, şi mi-e frică ca nu cumva, slăbind în chinuri, fără voie să te lepezi la arătare de Hristos, că atunci păcatul îţi va fi mai mare. Deci, îţi este mai bine să slujeşti Lui în taină, iar la arătare să arăţi ca şi cum ai sluji zeilor. Cred că aceasta nu ţi se va socoti ca păcat".

Acestea şi altele de felul acesta grăindu-le mama cea vitregă Sirei, în toate zilele, i-a plecat inima la sfatul său, pentru că Scriptura zice: *Vorbele cele rele strică obiceiurile cele bune*. Însă Domnul n-a lăsat pe roaba Sa în acea amăgire ca mult să se afunde în adânc, ci iarăşi a întărit-o prin noi descoperiri. Trecând patru luni şi sosind cele 40 de zile ale Marelui Post, fecioara a voit să-l petreacă în postire, nevoinţe şi în tăinuiri pustniceşti. Când a început a posti, a văzut în vis pe fraţii săi aruncaţi în gunoi şi în noroi, şi pe tatăl său zăcând într-un pat pângărit, iar în altă parte a văzut un pat înalt şi frumos, strălucind cu o lumină minunată, şi o mulţime de feţe luminate o chemau în acea cămară. Deci, după această vedenie, deşteptându-se din somn, a alergat foarte de dimineaţă la biserica creştinească şi, mergând la episcopul Ioan, i-a spus cu de-amănuntul toate cele câte i se întâmplase, adică, cum s-a tămăduit de boală prin atingere de haina preoţească, şi de

vedenia ce i s-a făcut în vis. Deci, ruga pe episcop să-i dea Sfântul Botez.

Auzind episcopul toate cele ce i-a spus ea, s-a bucurat cu duhul că este chemată de Dumnezeu spre mântuire. Socotind el vremea ce era atunci, nu a învrednicit-o de Sfântul Botez, pentru că a ştiut-o că este de neam mare şi tatăl ei putea multe. Deci, era ură mare de la toţi vrăjitorii asupra credincioşilor în vederea ochilor şi se temea a-i întărâta, ca să nu se pornească cu mânie pentru botezul ei. Căci vor îndemna pe împărat să ridice prigonire şi chinuire asupra Bisericii lui Hristos şi vor risipi oile cuvântătoare ale Domnului cu neîmblânzita lor mânie de lupi răpitori. Episcopul se îndoia pentru fecioară, ca nu cumva, temându-se de îngrozirea şi chinurile tatălui său, să se lepede de Hristos, şi atunci harul Sfântului Botez va fi batjocorit. De aceea a sfătuit-o ca mai întâi să mărturisească tatălui ei pe Hristos, asemenea şi fraţilor, rudelor şi tuturor casnicilor ei, şi dacă va putea răbda pătimirile ce i se vor face de la ei, şi de va rămâne până la sfârşit întru mărturisirea numelui lui Iisus Hristos, atunci se va învrednici de Sfântul Botez. Astfel sfătuind-o episcopul, a trimis-o acasă cu pace.

Plecând necăjită fecioara de la episcop că nu şi-a câştigat dorinţa, se tulbura cu mintea pentru că era între dragoste şi între frică; arzând cu dragoste spre Hristos şi temându-se de chinuri. Deci de frică a tăcut. După aceea i s-a făcut iarăşi o vedenie în vis: Vedea pe îngerul lui Dumnezeu ţinând un toiag de fier, cu care a lovit-o, zicând: „Unde este făgăduinţa ta, cu care te-ai făgăduit că vei sluji lui Hristos, adevăratul Dumnezeu şi cu tărie vei sta împotriva păgânilor pentru numele Lui?" Deşteptându-se ea din somn, s-a înspăimântat de vedenia aceea. Începând a se lumina de ziuă, a chemat-o mama sa cea vitregă şi îi poruncea să jertfească zeilor vrăjitoreasca jertfă cea de dimineaţă, după obiceiul său.

Iar ea, arzând acum cu râvnă după Hristos, voia să mărturisească la arătare numele Lui şi să se lepede înaintea tuturor de vrăjitorii şi de slujirile idolilor. Ea s-a arătat în ceasul acela ca şi cum ar asculta pe maica sa, şi, luând uneltele vrăjitoreşti de jertfă, după diavoleştile predanii ale lui Zoroastru, s-a dus la jertfelnic şi, văzându-se strălucită cu oarecare lumină dumnezeiască şi întărindu-se în inima sa, s-a lepădat de frică şi a sfărâmat înaintea tuturor uneltele vrăjitoreşti şi a scuipat asupra focului, pe care perşii îl au în loc de zeu. L-a aruncat jos, altarul l-a răsturnat şi a strigat cu glas mare: „Sunt creştină şi mă lepăd de idoli şi de toate lucrurile lor cele vrăjitoreşti şi diavoleşti. Scuip pe mincinoşii idoli şi spre altarele cele necurate, şi cred în adevăratul Dumnezeu al creştinilor;

deci, iată, mă duc la biserica creştină". Fraţii ei împreună cu mama cea vitregă şi cu toţi cei din casă auzind aceasta, au prins-o şi au încuiat-o în cămară, punându-i păzitori ca să nu iasă. Atunci se întâmplase că tatăl ei nu era acasă, iar fericita zicea către ei să trimită să cheme pe tatăl său, ca să mărturisească numele lui Hristos şi înaintea lui, măcar de s-ar da de el la chinuri. Ea nu mai voia acum să-şi păzească în taină credinţa sa pentru Hristos; ci avea dorinţa să o arate, netemându-se de nici un fel de chinuri.

În acea vreme, adunându-se la dânsa rudele şi vecinii, o îndemnau cu lacrimi să înceteze de la o faptă ca aceea, să nu mâhnească pe tatăl şi pe fraţii săi, să nu-şi necinstească neamul şi să nu se dea de voie la chinurile cele cumplite. Dar ea nu voia să asculte cuvintele lor cele viclene. Venind tatăl şi văzând focul lor cel vrăjitoresc pe care îl avea în loc de zeu, risipit de fiica lui, jertfelnicul răsturnat, uneltele vrăjitoreşti sfărâmate, şi pe fiica sa, Sira, preamărind numele lui Hristos cu glas mare, s-a umplut de negrăită mânie, şi, apucând-o, a bătut-o fără milă, până ce a ostenit. Apoi a început să plângă, s-o îndemne şi s-o momească, zicându-i cuvinte de dragoste şi de rugăminte; dar nimic n-a sporit, deşi îi făcea multe rele, ţinând-o legată, închisă în loc întunecos, chinuind-o cu foamea şi cu setea, şi dându-i multe bătăi. Uneori el singur, alteori prin rudenii voia s-o amăgească, să se întoarcă la zei şi la acea slujbă vrăjitorească. Dar roaba lui Hristos petrecea ca un diamant tare şi ca un turn, neclintită în mărturisirea preasfântului nume al lui Iisus Hristos.

Tatăl său, văzând voinţa ei neschimbată spre credinţa creştinească şi că nu poate cu nici un chip s-o întoarcă de la dânsa, s-a dus şi a spus lui Mavit, mai-marele vrăjitorilor. Mavit, adunând pe ceilalţi popi şi vrăjitori din cetăţile de primprejur, a şezut cu dânşii lângă capiştea focului zeului lor şi a pus pe fecioara lui Hristos înaintea judecăţii sale; deci, s-a adunat acolo popor mult ca la o priveliişte mare. Printre oameni erau şi mulţi creştini, care se adunaseră să vadă nevoinţa fecioarei Sira, pentru că toţi aflaseră de întoarcerea ei spre Hristos şi de pătimirea ce a suferit de la tatăl său. Mavit a întrebat-o: „Pentru ce te-ai lepădat de învăţăturile şi de zeii părinteşti şi ai luat altă credinţă?" Ea a răspuns: „Orice om care are înţelegerea sănătoasă, nu se aseamănă dobitoacelor necuvântătoare, care se duc în urma celor ce le-au născut, fără să ştie unde; deci, merge pe calea pe care o vede mai bună, nici urmează părinţilor şi strămoşilor săi cei rătăciţi în pierzare; deci, şi eu, văzând că credinţa creştinească este mai bună decât păgânătatea părintească, am ales pe cea mai bună şi m-am lepădat de cea rea".

Mavit, mâniindu-se, a zis: „Fecioară, multe chinuri te aşteaptă dacă nu vei asculta!" Ea, punându-şi mâna pe grumaji, i-a zis cu mare îndrăzneală: „Pe aceştia să-i tai, că ai putere, ţi-am spus o dată aceasta". După aceea Mavit a mai grăit mult către dânsa, dar ea nimic nu i-a mai răspuns, ci zicea în sine psalmii lui David, pe care ei nu-i înţelegea. Atunci Mavit a zis către ceilalţi: „Ce grăieşte aceasta?" Dar nimeni nu ştia cele ce grăia dânsa; iar unul dintr-înşii a zis: „Grăieşte oarecare învăţătură creştinească". Mavit a trimis îndată ca să cheme pe episcopul creştinesc, şi să afle de la dânsul dacă fecioara grăieşte cuvinte creştineşti. Episcopul a venit cu frică, temându-se de stăpânirea vrăjitorilor. Muceniţa uitându-se spre el şi văzând că se temea, a strigat către dânsul, zicând: „Părinte, nu te teme, ci adu-ţi aminte de Scriptura care zice: *Am grăit întru mărturiile tale înaintea împăraţilor şi nu m-am ruşinat*. Şi iar: *Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, că sufletul nu pot să-l ucid*.

Episcopul, fiind întrebat despre cuvintele ce le-a grăit fecioara, a spus că sunt creştineşti. Mult mâniindu-se asupra fecioarei, a poruncit să o bată peste gură. După aceea a început a o momi cu cuvinte amăgitoare, apoi a o îngrozi cu chinurile, dar cu nimic n-a sporit; astfel că se ruşina de creştinii care erau la acea priveliişte. Apoi, Mavit a poruncit ca până la o vreme s-o păzească în casa tatălui său, nevoind să spună împăratului aşa repede, ca să nu se necinstească între dânşii acel cinstit neam. Apoi a sfătuit pe tatăl ei să se sârguiască a întoarce pe fiica sa mai mult cu momiri, decât cu îngroziri. Muceniţa, întorcându-se acasă, se bucura şi slăvea pe Dumnezeu, că s-a învrednicit a fi cercetată pentru numele lui Hristos, înaintea boierilor şi a judecătorilor şi înaintea a tot poporului.

Muceniţa stând în casa părinţilor, Domnul mângâia şi întărea pe roaba sa cu noi descoperiri, pentru că adeseori i se făceau arătări îngereşti, din care se învăţa cum să răspundă înaintea păgânilor judecători. Uneori i se arătau Moisi, Ilie, Apostolul Petru şi alţi sfinţi, precum de aceasta se scrie mai pe larg în istorie. Tatăl său se îngrijea în tot chipul de întoarcerea ei de la Hristos şi, neputând să o schimbe din hotărârea ei cea tare, a spus de dânsa lui Mavit şi la tot divanul. Atunci se întâmplase de venise în cetatea aceea un oarecare bărbat cu numele Daru şi cu dregătorie din cel mai înalt sfat împărătesc. Aceştia, amândoi puternici, Daru şi Mavit, erau împreună şi ascultau cuvintele tatălui, care se plângea de fiica sa şi striga împotriva creştinilor că s-ar fi adunat asupra lui şi ar fi vrut să-l ucidă cu pietre. Daru a trimis la fecioară pe nişte bărbaţi vestiţi, ca s-o întrebe pentru ce a lăsat înţelepciunea vrăjitorească şi

s-a abătut la credinţa creştinească. El a poruncit trimişilor s-o îndemne cu cuvinte bune, făgăduindu-i daruri împărăteşti; iar de nu-i va asculta, atunci să-i spună că o aşteaptă chinuri cumplite.

Aceia, ducându-se la dânsa şi întrebând-o, grăindu-i multe cuvinte momitoare şi îngrozitoare, fericita le-a spus: „Eu singură voiam să merg la cel ce v-a trimis şi să-i grăiesc despre credinţa mea în Hristos; dar de vreme ce aţi venit voi la mine, ascultaţi cuvintele mele: eu am luat credinţa creştinească pentru că am cunoscut-o că este dreaptă şi adevărată. Credinţa creştină are un Dumnezeu, pe Ziditorul a toate. El este Atotputernic şi fără de moarte; iar vrăjitoria şi slujirea voastră de idoli am urât-o, deoarece aveţi mulţi zei care sunt fără suflet şi nu pot nimic. Deci, spuneţi celui ce v-a trimis să nu mintă în făgăduinţa sa, prin care îmi făgăduieşte chinuri cumplite, ci să le împlinească cu fapta, că sunt gata să pătimesc şi să mor pentru Hristos, Dumnezeul meu". Acel dregător cu numele Daru, auzind un răspuns ca acesta al fecioarei, s-a umplut de mânie şi a poruncit s-o ia din casa părintească şi să o ducă în temniţa poporului. Acolo, să-i lege mâinile şi picioarele cu fiare, s-o încuie într-o închisoare strâmtă şi întunecoasă şi să nu-i dea nici pâine, nici apă.

Deci, sfânta a petrecut în acea închisoare trei zile şi trei nopţi, neputând a se mişca, pe de o parte de greutatea marilor lanţuri de fier, iar pe de alta, de strâmtoarea locului. După trei zile, scoţând-o pe ea de acolo, o întreba, oare s-a învăţat acum şi oare voieşte să se întoarcă la legile şi la zeii părinteşti? Dar ea petrecea neschimbat în credinţa lui Hristos. Deci, a condamnat-o s-o arunce într-o groapă adâncă, întunecoasă şi puturoasă, punând pe dânsa o greutate de fier mare. Când puneau pe dânsa fiarele şi voiau să o ferece cu lanţurile cele cu piroane, acele piroane nu puteau să intre în găurile cele pregătite lor, deşi au chemat mulţi fierari care se osteneau în zadar. Atunci muceniţa a făcut semnul Sfintei Cruci spre piroane şi spre lanţuri, şi îndată piroanele s-au prins bine la locul lor. Însă vrăjmaşii lui Hristos, fiind orbiţi cu răutatea, n-au înţeles puterea cea minunată a Sfintei Cruci şi au ferecat strâns pe sfânta, plecându-i capul spre picioare, şi astfel au aruncat-o în groapa aceea.

Dar, Domnul nostru Iisus Hristos, Care nu părăseşte pe cei ce-L iubesc, îndată a trimis uşurare roabei Sale în groapa aceea; căci o lumină cerească i-a strălucit ei acolo şi legăturile de fier s-au desfăcut, au căzut de pe dânsa şi putoarea s-a prefăcut în bună mireasmă, astfel că muceniţa era ca într-o cămară, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu. Creştinii care erau în acea cetate, adunându-se în biserică cu episcopul lor, se rugau cu lacrimi lui Dumnezeu

pentru muceniţa Sira, ca să o întărească pe ea şi să-şi săvârşească nevoinţa sa cu bine. Muceniţa a petrecut în groapa aceea cincisprezece zile, şi nimeni nu se aştepta ca ea să fie acolo vie, din pricina mirosului greu, al foamei celei mari şi de strâmtoarea fiarelor celor grele ce erau puse pe dânsa.

În acea vreme era secetă, din lipsă de ploaie, şi din popor se zicea, că pentru fecioara Sira cea chinuită cu nedreptate, îngrozeşte mânia lui Dumnezeu cu uscăciune şi cu foamete. Deci, era cârtire împotrivas popilor şi vrăjitorilor. După cele cincisprezece zile, păgânii judecători s-au înştiinţat că fecioara Sira este vie în groapă şi că s-a dezlegat de legături, şi se mirau foarte mult. Atunci ei au poruncit să o scoată de acolo şi să o ducă iarăşi în temniţa cea de obşte a poporului.

Când au scos pe muceniţa din groapă, îndată s-a vărsat din cer o ploaie foarte mare şi a adăpat pământul din destul; iar poporul a zis că Dumnezeu a trimis ploaie pământului pentru cea scoasă din groapă. Deci, Domnul a dat roabei Sale darul facerii de minuni ca să tămăduiască bolile şi să izgonească diavolii. Mulţi veneau la dânsa pentru tămăduire, când şedea în temniţă, şi câţi se atingeau de hainele sau de legăturile ei, câştigau tămăduiri de neputinţele lor; iar diavolii nu sufereau apropierea ei, căci în oarecare vreme, sosind praznicul sfinţilor mucenici, care au pătimit mai înainte în Persia şi care se săvârşea o dată pe an în biserica ce era în afara cetăţii, muceniţa a dorit să fie acolo la cântarea cea de toată noaptea.

Atunci unul din creştini, iubitor de Dumnezeu, a dat păzitorilor aur şi s-a făcut singur chezaş, ca să o elibereze pe muceniţă din temniţă în acea noapte, făgăduindu-se s-o aducă iarăşi la dânşii în zorile dimineţii. Sfânta, fiind lăsată în voie, şi-a schimbat hainele ca să nu fie cunoscută; şi, venind la biserică, a stat în unghiul pridvorului şi asculta cântarea bisericească. Acolo, în adunarea cea de praznic, era o femeie îndrăcită şi aceea, cum s-a apropiat de Sfânta fecioară Sira, îndată a strigat diavolul dintr-însa, făcând arătare, că muceniţa Sira a venit în biserică şi-l izgoneşte pe el. Când poporul o căuta pe dânsa, ea îndată a fugit de acolo şi s-a dus la temniţă. Aşa se temeau diavolii de dânsa, încât nici nu puteau să se apropie de ea. În altă noapte, iarăşi prin chezaş şi cu plată fiind eliberată noaptea din temniţă de păzitori, a mers la episcop şi a luat de la dânsul Sfântul Botez, în biserica care era în cetate.

După aceasta, Mavit şi ceilalţi judecători şi slujitorii vrăjitoreşti s-au sfătuit să trimită pe muceniţa Sira la împărat, de vreme ce cu nici un chip n-au putut să o întoarcă de la credinţa creştinească.

Ei au trimis-o, punând pecete pe grumazul ei, după obiceiul lor, ca să nu fie dată acolo o alta în locul ei, iar pecetea aceea era astfel că nu era cu putinţă să se şteargă din grumaz, decât numai împreună cu capul.

Ostaşii, luând-o, au dus-o în cetatea care se numea Acvac; căci acolo era atunci împăratul şi au dat-o pe ea eparhului cetăţii, cu înştiinţarea pricinii ei, din ce neam este şi ce a răbdat. Eparhul mai întâi o îndemna cu cuvinte amăgitoare, apoi o îngrozea cu chinurile, ca să se întoarcă la credinţa cea dintâi; dar, văzând-o pe ea nesupusă, a dezbrăcat-o de hainele ei şi, îmbrăcând-o într-o zdreanţă murdară, a dat-o în paza unor evrei, ştiind că ei sunt vrăjmaşii cei mai mari ai creştinilor. Acei evrei, luând-o pe ea şi înfăşurând-o cu legături de fier, au închis-o într-o casă întunecoasă, iar ca hrană îi dădeau ei o bucată foarte mică de pâine de orz, cât numai să nu moară de foame. În toate zilele o certau, ocărând-o cu cuvinte defăimătoare şi, hulind pe Hristos, îi ziceau: „Unde este cuvântul cel grăit de tine, că legăturile vor cădea singure de pe grumaz, de la mâini şi de la picioarele tale? Să vedem noi acum cum vor cădea?"

Într-una din zile, evreii defăimând aşa pe sfântă, ea şi-a ridicat ochii în sus, a suspinat şi în taina inimii sale s-a rugat Domnului. Atunci îndată înaintea ochilor lor au căzut obezile de la grumaji, de la mâini şi de la picioarele ei, iar evreii s-au mirat foarte mult. Sfânta a petrecut acolo unsprezece zile. Apoi eparhul a poruncit să o aducă iarăşi la sine şi, aflând-o neînduplecată către credinţa lor, a trimis-o la mai-marele vrăjitorilor, care era lângă împărat, înştiinţându-l despre toate cele despre dânsa, precum se înştiinţase şi el. Mai-marele vrăjitorilor, punând-o înaintea sa, a zis către dânsa: „De ce te-ai lepădat de credinţa noastră, pe care o ţin cu cinste împăraţii şi boierii, care s-a răspândit pretutindeni, stăpâneşte pe toţi şi îmbogăţeşte pe cei ce o păzesc pe ea, iar tu te-ai lipit de creştini, de oamenii cei necinstiţi, proşti, lepădaţi şi urâţi de toţi?"

Sfânta a răspuns cu îndrăzneală, zicând: „Unde sunt acum coroanele împăraţilor voştri? Unde este slava boierilor voştri? Iată, toate acelea au trecut, împăraţii şi boierii, înflorind ca iarba, în puţină vreme s-au vestejit şi s-au dat morţii celei veşnice, căci n-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, pe Ziditorul tuturor, şi nu s-au închinat Stăpânului vieţii şi al morţii, ci au cinstit zidirea ca pe un Dumnezeu, închinându-se focului, apei, soarelui, lunii şi stelelor. Iar creştinii, pentru pătimirile ce le rabdă în viaţa cea de aici de la voi, vor câştiga viaţa cea veşnică şi pentru necinstirea cea vremelnică, vor moşteni slava cea cerească". Mâniindu-se, marele vrăjitor, a

început a cerceta cu de-amănuntul unde fusese până atunci. Înştiinţându-se de felul chinurilor şi legăturilor ce a suferit şi că a fost păzită de evreii, a poruncit să o ducă iarăşi în închisoarea lor, să o păzească bine şi să nu lase la ea pe nimeni din creştini. Luând-o iudeii, fără omenie îi făceau răutate roabei lui Hristos, chinuind-o astfel trei zile cu fel de fel de chinuri.

Rânduindu-se de către împărat un dregător peste toate temniţele şi închisorile şi acela înştiinţându-se de muceniţă, a luat-o din închisoarea jidovească şi a adus-o în închisoarea sa. Aceasta a făcut-o însă pentru câştig, deoarece era obicei la creştini a-şi răscumpăra de la păzitori, cu aur şi argint, intrarea în temniţă la cei legaţi, care pătimeau pentru Hristos. Când au intrat în închisoarea muceniţei oarecare creştini, care cumpăraseră cu argint intrarea, au mers la ea spre cercetare. Dar, văzând-o legată cu fiare şi goală zăcând pe pământ, i-au adus un aşternut, ca măcar atât să-i facă uşurare în acele chinuri. Venind unul din păzitorii temniţei, a aruncat pe muceniţă de pe aşternut, şi cu aceasta i-a pricinuit mare durere din pricina greutăţii fiarelor ce erau pe dânsa. Dar, îndată legăturile de fier s-au dezlegat şi au căzut de pe dânsa şi mare mirare le-a fost acelora care s-au întâmplat acolo.

În timpul acela, împăratul a voit să iasă din cetatea aceea la o alta ce se numea Resancusadon, şi toţi puternicii Persiei au mers cu dânsul, precum şi mai-marele vrăjitorilor. Ei au adus în urma lor acolo şi pe cei legaţi, între care şi pe Sfânta Muceniţă Sira. Rugându-se Domnului în toată calea aceea, cânta psalmii lui David. Iar ostaşii cei ce o duceau, de multe ori o îngrozeau ca să tacă, pentru care au legat-o cu lanţuri mai grele; dar ea nu înceta a cânta şi a mulţumi lui Dumnezeu.

Pe când erau la locul ce se numeşte Carsa, mai-marele vrăjitorilor şi cu ceilalţi judecători au pus-o pe ea mai întâi la întrebare, şi au zis către dânsa: „Destulă vreme ai avut de la noi să te gândeşti; deci, acum spune ce ţi-ai ales? Te vei întoarce la slujba cea dintâi a zeilor, ca să fii vie, sau mori, rămânând în credinţa creştină?" Răspuns-a sfânta: „Ce să-mi aleg mai mult, decât ce am ales o dată. De multe ori ţi-am spus: sunt creştină, roaba lui Hristos, şi pe Acela l-am iubit, Aceluia îi slujesc şi pentru El doresc a muri". Zis-a mai-marele vrăjitorilor: „Grăieşte-ne nouă cuvinte de ale înţelepciunii noastre şi pe care le-ai învăţat de la început".

Iar ea a început a zice cu mare glas psalmii lui David şi rugăciuni către Dumnezeu. Mâniindu-se, mai-marele vrăjitor a poruncit să-i rupă hainele de pe dânsa; şi, lăsând-o goală, i-a zis: „Nu-ţi este ruşine acum?" Răspuns-a sfânta: „Pentru ce să mă ruşinez?

Nu sunt nici răpitoare, nici desfrânată şi nici alt rău n-am făcut; iar dacă m-aţi dezbrăcat de hainele cele din afară, eu am în cer îmbrăcăminte luminoasă, nestricăcioasă şi veşnică. Acea îmbrăcăminte mi-a gătit-o Domnul meu, pentru Care acum cu necinste sunt dezgolită".

Astfel grăind ea, stăpânitorul ţării Huzainului, şezând cu mai-marele vrăjitor, a zis: „Ce se îndrăceşte aceasta?" Iar sfânta a răspuns: „Nu sunt eu îndrăcită, ci tu eşti îndrăcit, pentru că sluţeşti diavolilor! Şi de vei voi, voi pune semnul Crucii pe fruntea ta, şi diavolul v-a ieşi din tine. Atunci ochii ţi se vor lumina şi vei cunoaşte adevărul". Deci, toţi cei ce erau acolo, au strigat: „Vinovată este morţii, căci huleşte pe zei, defaimă pe împărat şi batjocoreşte pe boieri!" Pentru aceea, au judecat-o la moarte şi au însemnat-o cu pecetea pe grumaji, ca nu cumva prin vreo meşteşugire să se omoare altă fecioară în locul ei. În ziua aceea, când au voit s-o scoată spre ucidere, s-au sfătuit oarecare din sfetnici, ca să-i mute moartea pentru altă dată. Să nu o omoare în acel loc, unde erau mulţi creştini, ca să nu se ridice între ei gâlceavă şi tulburare. Pentru aceea a mutat uciderea ei, şi a dat-o mai-marelui păzitor al închisorii.

Luând el pe muceniţă, o avea iarăşi închisă cu ceilalţi legaţi. După aceea împăratul s-a dus în cetatea Vetarmais, şi a voit să zăbovească acolo. Aducându-se acolo şi sfânta muceniţă, a pus-o în temniţă, unde, îmbolnăvindu-se, aştepta să moară. Ea se ruga cu lacrimi Domnului ca să nu moară astfel, şi să se lipsească de cununa mucenicească, ci să se învrednicească a se sfârşi prin pătimire. Ascultând Dumnezeu rugăciunea roabei sale, i-a dat sănătate.

După aceasta, unul din păzitorii temniţei, aprinzându-se de diavol spre păcatul trupesc, a rugat pe mai-marele păzitor al închisorii ca să poruncească să batjocorească pe cea legată, pe Sfânta fecioară Sira. Luând el poruncă de la mai-marele păzitor, s-a apropiat de mireasa lui Hristos, plin de poftă necurată. Dar Domnul, păzind pe roaba Sa, a lovit pe acel poftitor cu orbirea ochilor, la urechi şi la limbă, astfel că a rămas orb, surd şi mut; şi, căzând cu faţa la pământ, striga cu glas urât. Văzând aceea mai-marele păzitor al închisorii, în loc să se înspăimânte şi să cunoască puterea lui Dumnezeu, părându-i rău de îndrăzneala acelui nelegiuit, singur s-a aprins de acea poftă fără-de-lege asupra sfintei fecioare, şi s-a gândit să se pornească spre sfântă. Iar sfânta a zis către el: „Eu sunt logodită cu Împăratul ceresc, şi Acela nu te va lăsa să necinsteşti fecioria miresei Sale!" Mai-marele acela neascultând cuvintele ei, când a vrut să se ducă la ea, îndată îngerul lui Dumnezeu l-a lovit şi a căzut la pământ ca mort. Mergând slugile lui, l-au scos din acel loc, şi abia mai târziu şi-a venit în simţire.

După o pedeapsă ca aceea a lui Dumnezeu, robul satanei, rămânând neîndreptat, s-a umplut de mânie, şi s-a sârguit ca îndată să piardă pe muceniţă, pentru că i se poruncise s-o omoare cu orice chin va voi. Însă n-a voit s-o omoare cu sabia, ci s-a gândit s-o sugrume cu funii, pentru aceea a chemat fierarul, să scoată fiarele de pe dânsa. Sfânta a zis către mai-marele acela: „Nu este trebuinţă de fierar". Zicând aceasta a aruncat obezile de pe grumaji, din mâini şi de la picioare, şi cei ce au văzut aceasta s-au mirat, însă n-au cunoscut puterea lui Dumnezeu. Atunci mai-marele păzitor a poruncit să-i lege mâinile iarăşi, ca să nu se împotrivească cu ele, când o va sugruma. Muceniţa iarăşi a zis către dânsul: „Lasă-ţi sfaturile tale cele deşarte, că de bună voie mă voi da la moarte pentru Dumnezeul meu, astfel că nu voi mişca mâinile". Deci au pus pe grumajii ei o funie, şi au început a o sugruma.

Acum fiind aproape de moarte, slăbindu-i funia, a zis către dânsa: „Dacă voieşti să te lepezi de credinţa creştină, te vom lăsa să trăieşti". Însă muceniţa le-a răspuns lor: „Săvârşiţi-vă o dată porunca voastră". Atunci ei au început a o sugruma din nou, şi iarăşi când slăbea, o întrebau pe dânsa dacă voieşte să se lepede de Hristos şi să fie vie; dar ea, dorind moartea cea pentru Hristos, le poruncea ca să-şi săvârşească porunca. Deci au tras funia de amândouă părţile, până ce au omorât-o.

Astfel s-a sfârşit mucenicesţe Sfânta Muceniţă, fecioara Sira, pentru Hristos, Domnul său. Cinstitul ei trup, chinuitorii n-au vrut să-l dea îngropării, ci spre mâncarea câinilor; luându-l din temniţă l-au dus acasă, unde, adunând o mulţime de câini şi închizând porţile curţii, a aruncat trupul muceniţei spre mâncare, dar câinii nici nu s-au atins de dânsul. Atunci noaptea l-au aruncat afară; iar creştinii care erau în cetatea aceea, înştiinţându-se de sfârşitul mucenicesc al sfintei muceniţe, au pândit unde vor arunca chinuitorii trupul ei. Deci, când au văzut unde l-au aruncat, creştinii l-au luat şi l-au îngropat cu cinste, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe un Dumnezeu în Treime, Căruia şi de la noi să-I fie cinste şi slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă - După sfârşitul Sfintei Muceniţe Sira, nemaitrecând mulţi ani, a început a pătimi pentru Hristos, de la Hosroe, bătrânul împărat al perşilor, şi rudenia ei, Sfânta Maria, care pe greceşte se numea Golinduhia. Viaţa şi pătimirea ei s-au prelungit până la celălalt Hosroe, care era nepot celui dintâi; iar istoria despre dânsa caut-o în 12 zile ale lunii lui iulie.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂZECI ŞI CINCEA

ADUCEREA CINSTITELOR MOAŞTE ALE SFÂNTULUI APOSTOL VARTOLOMEU, DIN INSULA DINARULUI LA CETATEA VENENDA*

După sfârşitul mucenicesc al Sfântului Apostol Vartolomeu, care a suferit de la păgâni pentru Hristos în Alvana, cetatea Armeniei celei mari, credincioşii, luând cinstitul lui trup, l-au pus într-o raclă de plumb şi l-au dus într-aceeaşi cetate. De la moaştele apostolului se făceau multe minuni, dându-se tămăduire bolnavilor. Pentru aceea, mulţi din cei necredincioşi se întorceau la Hristos. Iar slujitorii diavoleşti, popii cei necuraţi şi chinuitorii, auzind şi văzând cu ochii minunile acelea, nu numai puterile lui Dumnezeu nu le cunoşteau, dar se şi mâniau asupra cinstitelor moaşte ale apostolului, necăjindu-se în inimile lor.

Deci, adunându-se cu vrăjmăşie şi cu mânie, au luat racla de plumb în care erau puse moaştele şi au aruncat-o în mare, socotind să le scufunde în adâncul mării. Ei au aruncat încă şi alte patru racle cu moaştele altor sfinţi mucenici, ale lui Papian, Luchian, Grigorie şi Acachie. Dar, în loc ca raclele acelea să se afunde în adânc, ele au plutit ca nişte luntre, mergând astfel pe deasupra apei şi purtând comorile cele fără de preţ în ele; mai ales racla apostolului fiind de plumb, stătea neafundată în apă, mai presus de fire. Acea raclă se făcuse uşoară şi, ca o corabie purtându-se cu a lui Dumnezeu puternică îndreptare, înota pe mare în mijlocul raclelor mucenicesti, pentru că, spre cinstea Apostolului Vartolomeu, două erau de-a dreapta şi două de-a stânga.

Deci, raclele acelea mergând cu minunată înotare, s-au îndreptat spre Bosforul Traciei, la Propontis, şi au trecut strâmtoarea Helespontului; apoi, trecând marea Egee şi Ionică, au ajuns în

* Pomenirea acestui sfânt apostol este în a unsprezecea zi a lunii iunie; tot acolo caută şi pătimirea lui.

Sicilia, şi, lăsând Siracusa în stânga, au plecat spre apus şi au ajuns la insulele Lipar. Acolo a stat racla apostolului, iar raclele celorlalţi sfinţi mucenici, petrecând pe apostol la Lipar, l-au lăsat şi s-au despărţit, unde i-a poruncit voinţa dumnezeiască fiecăreia să meargă sau să stea. Racla lui Papian a plecat în Sicilia; a lui Luchian, în Mesina; a lui Grigorie, în Calabria; iar a lui Acachie, în Ascalon, cetate care se numeşte astfel. Despre toate acestea s-a făcut descoperire de la Dumnezeu lui Agaton, episcopul insulei Liparului; iar el cu clerul şi poporul, mergând la malul mării şi aflând acolo racla cu moaştele apostolului, s-au umplut cu toţii de bucurie şi au grăit: „O, Lipare, de unde ţi-a venit ţie o bogăţie ca aceasta? Cu adevărat că te-ai mărit şi te-ai proslăvit acum; deci, dănţuieşte acum şi saltă, primind în mâinile tale pe acest mare folositor al tău, care te cercetează pe tine, şi pe mijlocitorul cel către Dumnezeu!" Apoi a strigat către dânsul: „Bine ai venit la noi, apostole al lui Hristos!"

Deci, toţi se minunau şi preamăreau puterea lui Dumnezeu, cum racla aceea de plumb cu moaştele sfântului nu s-au afundat în apă, ci mai uşoară decât luntrea a venit la dânşii o cale atât de lungă, înotând pe mare, nu cu mână omenească, ci ocârmuindu-se de dumnezeiasca putere. Apoi, luând racla aceea cu moaştele, au dus-o în biserică cu cântare de psalmi şi cu dănţuire, şi a curs mir din sfintele moaşte ale apostolului, prin care se tămăduiau bolile cele nevindecate. Aceste cinstite moaşte au petrecut în insula aceea mulţi ani, până la împărăţia lui Teofil, luptătorul împotriva icoanelor. Iar în zilele lui, cu voia lui Dumnezeu şi pentru păcatele oamenilor, agarenii au prădat insula Liparului. Iar un boier din cetatea Vinenda, anume Sicard, care de demult auzise de minunile apostolului, din credinţa cea fierbinte către sfântul, a chemat din cetatea Amanfiei nişte oameni corăbieri şi, făgăduindu-le că le va da lor averi îndestulate, i-a rugat să meargă cu corabia la insula Liparului, ca de acolo să aducă la dânsul comoara aceea sfântă cu moaştele Sfântului Apostol Vartolomeu.

Plecând ei cu corabia şi ajungând la insula aceea, au luat acea dorită bogăţie duhovnicească şi s-au întors la locul lor. Iar când boierul Sicard a fost înştiinţat despre moaştele sfântului, că se apropiau de dânşii, a ieşit întru întâmpinare cu episcopul şi cu mulţime de popor cu corăbiile pe mare şi, primind cu bucurie pe apostolul lui Hristos, l-au dus cu cinste în cetatea Venenda, şi, punându-l în biserica cea mare, i-a aşezat praznic luminos. Din acea vreme se prăznuieşte aducerea cinstitelor moaşte ale acestui sfânt apostol, în ziua a douăzeci şi cincea a lunii august; zi în care

cinstitele lui moaşte au fost aduse în Venenda. De la ele se dau multe tămăduiri de toate neputinţele, cu rugăciunile apostolului şi cu darul Domnului nostru Iisus Hristos.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL APOSTOL TIT, UNUL DIN CEI ŞAPTEZECI

Sfântul Apostol Tit era de fel din Creta şi din părinţi de bun neam, pentru că se trăgea din seminţia lui Miroi, antipatul Cretei; dar erau necredincioşi, deoarece se ţineau de păgânătatea închinării de idoli, şi chiar el singur tot aceleaşi păgânătăţi a slujit de la început. El din tinereţea lui a arătat multă sârguinţă către înţelepciunea păgânească, îndeletnicindu-se la citirea cărţilor vechi de filosofie şi făcătoare de stihuri, precum ale lui Homer şi ale celorlalţi scriitori. El petrecea cu fapte bune, în nerăutate şi în întreaga înţelepciune, măcar că era în necunoştinţă de Dumnezeu. El şi-a păzit fără de prihană feciorească curăţenie a trupului său, precum mai pe urmă a mărturisit despre dânsul Sfântul Ignatie purtătorul de Dumnezeu, în scrisoarea sa către Filadelfi, numindu-l pe dânsul feciorelnic. Deci, pe Dumnezeu, pe Care Tit nu-L ştia prin credinţă, pe Acela îl cinstea prin fapte bune şi Lui I se arăta plăcut.

Când era de douăzeci de ani, a auzit un glas din cer venind către dânsul şi zicându-i: „Tite, ţie ţi se cade să te duci de aici şi să-ţi mântuieşti sufletul tău, pentru că nu-ţi ajunge spre mântuire numai învăţătura păgânească". Acest glas auzindu-l Tit, dorea ca şi a doua oară să-l mai audă pe el, pentru că ştia glasurile şi cuvintele care se făceau uneori de la idoli, dar nu voia să le creadă pe ele, pentru că începuse a cunoaşte înţelepciunea lor cea drăcească. El a mai petrecut acolo un an, când i s-a dat în vis o dumnezeiască poruncă, ca să citească cărţi evreieşti; şi după acea vedenie, el a început a le cerceta.

Căzându-i în mână cartea Sfântului prooroc Isaia, a deschis-o şi a găsit la capitolul 41 acestea: *Înnoiţi-vă către Mine ostroave...*, pe care citind-o, a găsit într-însa oarecare cuvinte, ca şi cum ar fi fost grăite spre inima lui de Dumnezeu. Acele cuvinte sunt acestea: *Robul Meu eşti şi Eu te-am ales pe tine. Nu te teme că te-am lăsat, Eu sunt cu tine. Nu te amăgi cu zeii cei mulţi păgâneşti, pentru că eu sunt Dumnezeul tău.* Şi iarăşi: *Eu sunt Dumnezeul tău, care ţin dreapta ta şi-ţi grăiesc ţie.* La sfârşitul capitolului a citit despre idoleasca înşelăciune, astfel: „Dintre idolii lor nu este unul care să

grăiască; că dacă vei întreba pe ei de unde sunt, nu-ţi vor răspunde; căci aceia care îi fac pe ei sunt printre voi, şi vă înşeală pe voi". Aceste cuvinte din cartea prooroceasca, şi multe altele, i-au fost lui ca o cheie, căci, deschizându-i uşa minţii spre cunoştinţa adevăratului Dumnezeu şi spre înţelegerea înşelăciunii idoleşti şi a rătăcirii păgâneşti, ardea cu inima spre Dumnezeu, pe care evreii Îl cinsteau.

În acea vreme s-a auzit în insula Creta, unde trăia Tit, că Hristos Dumnezeu S-a arătat în trup printre oamenii din Ierusalim. El face multe minuni şi fapte negrăite; căci slava despre Dânsul străbătuse prin toate marginile pământului. Deci, antipatul Cretei, care era unchi după mamă lui Tit, sfătuindu-se cu cei mai de frunte bărbaţi, a trimis la Ierusalim pe nepotul său, pe acest bine înţelegător şi iubitor de înţelepciune, Tit, ca pe unul care era destul a auzi şi a înţelege cele grăite de gura lui Iisus Hristos şi a vorbi cu dânsul şi tot ceea ce va afla de la Hristos, va putea cu de-amănuntul să le spună lor.

Tit, mergând la Ierusalim şi văzând pe Stăpânul Hristos, I s-a închinat Lui, apoi I-a urmat Lui şi ucenicilor Lui amestecându-se cu ceilalţi din popor, ce umblau după Hristos. El singur a fost martor al minunilor pe care Hristos le făcea. A văzut şi mântuitoarele Patimi şi s-a încredinţat despre Învierea Lui. Iar după Înălţarea Domnului, Sfântul Duh pogorându-se peste Apostoli în limbi de foc şi grăind lor în limbi străine, Tit, robul Lui, i-a auzit vorbind în limba lui şi se mira, precum despre aceasta se scrie în Faptele Apostolilor: *Nemernicii cretani* - între care era şi Tit -, *mirându-se, unul către altul ziceau: «Îi auzeam pe Sfinţii Apostoli grăind măririle lui Dumnezeu în limbile noastre»*. De toate acestea Tit a fost vestitor şi propovăduitor în patria sa, Creta.

Fericitul Tit a fost rânduit în slujba apostolească, când li s-a deschis neamurilor uşa credinţei. Mai întâi a fost botezat Cornelie sutaşul; apoi după dânsul şi ceilalţi elini. Atunci şi Tit, fiind din neamul celor netăiaţi împrejur, a luat botezul de la Sfântul Apostol Pavel, care mai înainte s-a numit Saul. Pentru că până atunci, deşi Tit crezuse în Hristos de la început, însă nu se botezase; pe de o parte că pe atunci apostolii încă nu primeau în biserică pe cei netăiaţi împrejur, iar pe de alta, că greu îşi socoteau lor în Legea veche tăierea împrejur, despre care ziceau evreii, care crezuseră în Hristos, că este trebuinţă mai întâi limbilor care primeau credinţa, ziceau că nu este cu putinţă cuiva să se mântuiască fără tăierea împrejur, precum se scrie despre aceasta în Faptele Apostolilor: *Oarecare pogorându-se în Iudeia, învăţa pe fraţi, zicând: De nu vă*

veţi tăia împrejur după obiceiul lui Moisi, nu puteţi să vă mântuiţi. Unii ca aceştia cârteau asupra Sfântului şi Marelui Apostol Petru, despre botezul lui Corneliu sutaşul, zicând: „Ai intrat şi ai mâncat cu dânşii la bărbatul acela, care nu are tăiere împrejur".

Deci, pe când Sfinţii Apostoli vorbeau sobornicește despre aceasta, au lăsat neamurile cele din nou creştinate fără tăierea împrejur. Atunci şi fericitul Tit, venind la Botez, n-a mai fost silit de nimeni la tăierea împrejur, despre care lucru Apostolul Pavel pomeneşte către Galateni, zicând: *Nici Tit, care este cu mine, n-a fost silit să se taie împrejur; însă după Botez, fiind sfinţit de ceilalţi apostoli mai mari la slujba apostolească, a fost numărat în rândul celor şaptezeci de apostoli.* El a fost trimis între neamuri cu Sfântul Pavel la propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu, fiind următor lui nu numai ca un ucenic dascălului, ci ca şi fiul cel iubit al dascălului, pentru că Pavel îl numea fiul său. Acest lucru se poate vedea din scrisoarea lui Pavel către dânsul, care zice: *Lui Tit, adevăratul fiu, dar şi milă.* Zice încă şi aceasta: *Este de trebuinţă să rugăm pe Tit, ca precum a început, aşa să şi sfârşească...* Şi a zis iar: *Mulţumită lui Dumnezeu, Cel ce a dat pentru voi aceiaşi sârguinţă în inima lui Tit...*

De aici se poate vedea duhovnicească dragoste în Hristos, care o avea Pavel către Tit. Uneori îl numeşte fiul său, iar alteori frate. Altădată, zăbovind Tit unde a fost trimis, Pavel se întristează şi zice în sine: *Ducându-se în Troada la propovăduirea lui Hristos, şi fiindu-mi uşa deschisă întru Domnul, duhul meu n-a avut odihnă, neaflând pe Tit, fratele meu...* Deci, când Tit nu era de faţă, marele Apostol Pavel se întrista cu duhul: Tot aşa şi când era el de faţă avea duhovnicească mângâiere, pentru că zice: *Dumnezeu ne-a mângâiat prin venirea lui Tit...* Şi iarăşi zice: *Ne-am bucurat de bucuria lui Tit.*

Pavel, străbătând multe ţări cu bună vestirea cuvântului lui Dumnezeu, a ajuns şi în Creta, patria lui Tit. Pe atunci era antipat în Creta, Rustil, bărbatul surorii lui Tit. Acela, auzind propovăduirea apostolească pentru Hristos Dumnezeu, întâi râdea; apoi, murind fiul lui şi fiind înviat de Sfântul Apostol Pavel, a crezut în Hristos şi a primit Sfântul Botez cu toată casa sa. Apoi mulţi necredincioşi din insula aceea au primit sfânta credinţă şi Botezul. Sfântul Pavel a pus pe fericitul Tit episcop în insula Cretei şi în celelalte insule dimprejur. Şi, încredinţându-i popoarele cele din nou luminate, l-a lăsat acolo; iar el s-a dus în alte ţări, ca să propovăduiască pe Hristos altor popoare.

Ducându-se în Nicopoli, a scris Sfântului Tit o scrisoare învăţătoare, cum trebuie să cârmuiască eparhia sa. El îi zicea:

Pentru acesta te-am lăsat în Creta, ca să îndreptezi cele nesfârşite, şi să aşezi preoţi prin toate cetăţile, precum ţi-am poruncit. Sfântul Ioan Gură de Aur, socotind aceste cuvinte apostoleşti, zice: „Din cei ce erau cu Pavel, Sfântul Tit era iscusit pentru că de n-ar fi fost iscusit, nu i-ar fi încredinţat lui insula, nu i-ar fi poruncit să împlinească cele nesfârşite, şi nu l-ar fi făcut judecător la atâţia episcopi, dacă n-ar fi nădăjduit foarte mult în acest bărbat".

Sfântul Pavel, voind să zăbovească mai mult în Nicopoli, a chemat pe Sfântul Tit iar la el, zicând către dânsul în scrisoarea sa: *Când voi trimite la tine pe Artema sau pe Tihic, sârguieşte-te să vii la mine în Nicopoli, pentru că am socotit să iernez acolo.* Sfântul Tit, ducându-se în Nicopoli şi zăbovind puţin cu dânsul, l-a trimis înapoi la Creta. După aceasta, Sfântul Pavel a fost prins în Ierusalim, legat cu lanţuri, şi de acolo a fost dus la Roma. Sfântul Tit, auzind de aceea, s-a dus la Roma să vadă nevoinţa pătimirii dascălului său. El a petrecut în Roma până la sfârşitul Sfântului Pavel, şi, îngropând cinstitul lui trup, după tăierea poruncită de Nero, s-a întors în Creta la păstoria sa.

Tit avea scaunul arhieriei sale în una din cinstitele cetăţi ale Cretei, care se numea Gortina, şi se ostenea neîncetat, întorcând pe păgâni la Hristos, învăţându-i cu cuvintele şi încredinţându-i cu minunile. În insula aceea era un idol slăvit al Artemidei, zeiţa păgânilor, la care se ducea mulţime de popor păgânesc şi i se închina cu aducere de jertfe. Sfântul Apostol Tit, ducându-se acolo în vremea adunării şi prăznuirii păgânilor, grăia către dânşii cuvântul lui Dumnezeu şi îi îndemna să se întoarcă la adevăratul Dumnezeu şi să-şi cunoască înşelăciunea idolească.

Poporul neluând aminte la cuvintele lui, el s-a rugat Domnului şi îndată acel idol a căzut, sfărâmându-se în bucăţi. Poporul s-a spăimântat, şi de atunci au crezut în Hristos ca la cinci sute de suflete. Asemenea, când din porunca împăratului Romei se zidea în Creta o capişte mare idolească, în cinstea spurcatului zeu Jupiter, şi era tocmai pe sfârşite, Tit, apostolul lui Hristos, trecând pe acolo, s-a rugat adevăratului Dumnezeu şi deodată a căzut capiştea, risipindu-se până în temelie. Prin această minune, mulţime de păgâni s-au întors la Hristos şi au zidit o biserică foarte frumoasă în numele lui Iisus Hristos adevăratul Dumnezeu.

Astfel Sfântul Apostol Tit, luminând cu lumina sfintei credinţe insula Creta şi cele dimprejur, şi ajungând la adânci bătrâneţi, s-a mutat către Domnul, având 94 de ani de la naşterea sa. La sfârşitul său a văzut pe sfinţii îngeri venind să-i ia sufletul. Lui i se luminase faţa ca soarele, căci întreaga sa viaţă fusese lumina lumii; şi tot al

aceluia era şi sfârşitul, cinstit prin strălucire de lumină de Domnul nostru Iisus Hristos, Mântuitorul lumii.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFINŢII MĂRTURISITORI CARE AU PĂTIMIT ÎN EDESA DE LA ARIENI*

Biserica lui Hristos, câştigându-şi libertate pe vremea marelui împărat Constantin, şi aceasta după multe prigoniri care fuseseră asupra creştinilor de la păgânii împăraţi şi chinuitorii închinători de idoli, acum începuse a înflori în pace şi linişte. Dar prin lucrarea diavolească, se ridicase iar prigoană asupra ei, nu de la închinătorii de idoli, ci de la creştinii cei răucredincioşi, care se abătuseră de la adevărata credinţă.

După sfârşitul lui Constantin, se întărise eresul hulitor de Hristos al lui Arie, mai întâi în împărăţia lui Constantie, fiul lui Constantin, apoi în împărăţia lui Valens; iar aceasta, fiindcă amândoi acei împăraţi erau amăgiţi de reaua credinţă a lui Arie. Deci, stăpânind în vremile lor, au prigonit preamult Biserica lui Hristos. Sub stăpânirea lui Valens şi în păgânească îndrăcire a aceluia, dreptcredincioşii arhierei erau izgoniţi din scaunele lor, iar în locurile lor erau puşi eretici. În cetatea Edesa era un episcop dreptcredincios şi sfânt, anume Varsis, având darul de a tămădui toate bolile oamenilor şi acela se împotrivea eresului lui Arie.

Pe acesta, nesuferindu-l, răucredinciosul împărat Valens l-a izgonit de pe scaun şi l-a trimis în surghiun, mai întâi în insula Arad. Apoi, auzind că acolo se adună mult popor la acest sfânt episcop şi ascultă învăţătura lui despre credinţa cea dreaptă, l-a trimis de acolo la Oxirinh, cetatea Egiptului. Dar şi de acolo, înştiinţându-se de minunile şi de învăţătura sfântului, l-a trimis într-o altă cetate mai depărtată, care se numea Fenon, fiind aproape de barbari. Acolo arhiereul şi mărturisitorul lui Hristos s-a şi sfârşit în chip fericit. Iar în insula Aradului, patul ce rămăsese după dânsul, dădea tămăduiri de neputinţe, încât, câţi pătimeau de ori ce fel de boli, punându-se pe patul acela, îndată se făceau sănătoşi şi se eliberau de duhuri necurate.

Răul împărat Valens, izgonind de pe scaunul episcopal al Edesei pe un arhiereu sfânt ca acesta, a ridicat în locul lui pe unul cu numele şi cu obiceiul de lup, pentru că Lup era numele acelui mincinos arhiereu, fiind chiar lup. Puteai să vezi deci, intrând în

* Despre aceştia scrie Teodorit, Episcopul Cretei, în cartea 4, capitolele 15 şi 16

turma lui Hristos, în loc de arhiereu, un lup răpitor îmbrăcat în haina cea de oaie a arhieriei. Deci, poporul cel dreptcredincios al Edesei, fiind cu acel mincinos păstor eretic, care ajunsese în acel loc sfânt ca o urâciune a pustiirii, n-a voit a se împărtăşi, ci ieşind afară din cetate la câmp şi adunându-se într-un loc pustiu, săvârşea slujbele lui Dumnezeu ca şi în biserică, căci nici o biserică din cetate nu se dăduse dreptcredincioşilor, ci toate le erau închise lor, iar bisericile cele mai mari le stăpâneau arienii din porunca împăratului.

Apoi şi împăratul, venind din Antiohia, a mers în Edesa şi, înştiinţându-se că toţi creştinii dreptcredincioşi se îngreţoşează de reaua credinţă cea arienească şi nu vor să aibă împărtăşire cu episcopul Lup, ci fug de el şi se adună afară din cetate la rugăciunile lor, s-a mâniat asupra eparhului Edesei, cu numele Modest, pentru că lasă pe popor să facă aceea. Deci, a lovit cu palma peste obraz pe eparh şi i-a poruncit să pregătească oaste înarmată, şi când poporul cel credincios, după obiceiul lui, se va aduna dimineaţa la rugăciune afară din cetate, atunci să scoată împotriva lor ostaşii, omorând şi risipind acea adunare creştinească.

Eparhul, deşi luase necinste de la împărat, însă cruţând poporul nevinovat, a spus în taină celor credincioşi să nu mai iasă afară din cetate, nici să se adune la slujba şi rugăciunea cea obişnuită, de vreme ce mânia împărătească i-a poruncit să scoată asupra lor ostaşi înarmaţi şi să-i ucidă. Dreptcredincioşii, auzind de aceasta, în loc să se teamă, s-au umplut de mai mare râvnă şi, sculându-se foarte de dimineaţă, au ieşit afară din cetate la locul adunării lor cu femeile şi cu copii lor, dorind ca acolo toţi să-şi pună sufletele lor pentru Iisus Hristos. Eparhul, împlinind porunca împărătească, a ieşit ca la război cu ostaşii cei înarmaţi.

Dar, pe când erau la porţile cetăţii, au văzut pe o femeie ieşind din casa ei, neînchizând nici uşile după ea, nici îmbrăcându-se cumsecade, şi nu avea cu dânsa, decât un prunc mic; deci, sârguindu-se, trecea de la ceata lui şi alerga afară din cetate. Atunci eparhul a poruncit să o prindă şi să o aducă la sine. Oprind-o în cale, a întrebat-o pe ea, zicând: „Femeie săracă, unde te sârguieşti atât de dimineaţă să alergi degrabă?" Femeia a răspuns: „Mă duc la câmp unde se adună creştinii!"

Eparhul a zis: „Au n-ai auzit că eparhul o să meargă acolo cu oaste, şi pe toţi câţi va găsi acolo o să-i ucidă?" Femeia a răspuns: „Am auzit şi pentru aceasta mă grăbesc, ca să mor împreună cu dânşii pentru Hristos!" Eparhul a întrebat: „Dar pe pruncul acesta pentru ce îl duci cu tine?" Femeia a răspuns: „Voiesc ca şi pruncul

meu să se învrednicească de chinuire împreună cu mine". Eparhul, auzind aceasta, s-a mirat de o dorinţă de moarte ca aceea a celor dreptcredincioşi, pentru dreapta credinţă. Atunci, întorcând oastea înapoi, a mers la împărat şi i-a zis: „De-mi porunceşti mie să mor, sunt gata; dar lucrul cel poruncit de tine, nu-l pot săvârşi!"

Apoi a spus împăratului de acea femeie cu pruncul, cu câtă sârguinţă se grăbea afară din cetate, la câmp, dorind mucenicească moarte a ei şi a pruncului său. Asemenea i-a spus şi despre dorinţa spre moartea cea cu osârdie a poporului; adică s-au pregătit să moară cu femeile şi cu copiii lor pentru mărturisirea credinţei lor celei în Hristos. Şi i-a mai zis: „Nu se poate sili poporul Edesei spre împărtăşirea credinţei cu episcopul, decât numai să-i taie pe toţi până la unul! Dar ce folos va fi atunci? Căci ei, pentru vitejeasca pătimire a lor, vor avea slavă între cei de pe urmă creştini, iar nouă ne va rămâne ruşinea şi ocara veşnică!"

Astfel eparhul a schimbat gândul împăratului de la uciderea poporului, căci n-a mai poruncit să facă nici un rău poporului, ci numai pe preoţi, pe diaconi şi pe ceilalţi clerici, care nu se împărtăşeau cu episcopul arienesc, să-i prindă şi să-i pună la încercare.

Deci, eparhul chemând la sine toată rânduiala duhovnicească din Edesa, care petrecea în buna credinţă, mai întâi îi îndemna pe ei cu cuvinte blânde, ca, supunându-se poruncii împăratului, să primească împărtăşire cu episcopul Lup, şi le zicea: „Cea mai de pe urmă nebunie a voastră este aceasta, că, fiind oameni puţini, nu ascultaţi pe împăratul vostru, care stăpâneşte atâtea ţări şi mai vârtos vă împotriviţi lui". Eparhul zicându-le aceasta, toţi tăceau. Apoi eparhul a zis către mai-marele preoţilor, anume Evloghie, bătrân de ani: „De ce nu-mi răspunzi?" Evloghie a zis: „De vreme ce vorbeşti către toţi de obşte, de aceea eu singur nu îndrăznesc a apuca cu răspunsul meu înaintea celorlalţi; iar de mă vei întreba de ceva pe mine singur, îţi voi răspunde". Eparhul a zis: „De ce nu te împărtăşeşti cu împăratul?" Iar fericitul Evloghie, râzând de acea întrebare ereticească, i-a zis: „Au doar împăratul a luat şi rânduiala de preot, ca să mă împărtăşesc cu dânsul?"

Atunci eparhul, umplându-se de mânie, a ocărât pe sfântul bătrân şi a zis: „O, nebunule, pentru ce te înstrăinezi de credinţa împăratului şi nu te împărtăşeşti cu aceia care au împărtăşire cu împăratul?" Atunci toţi împreună cu bătrânul Evloghie, mărturisind dreapta lor credinţă cea întru Hristos Dumnezeu, se arătau gata să-şi pună sufletele lor pentru dânsa. Deci, eparhul cu porunca împărătească, prinzând 80 de bărbaţi din rânduiala duhovnicească

şi legându-i cu lanţuri, i-a trimis în surghiun în Tracia. Când acei mărturisitori ai lui Hristos erau duşi în surghiunie, pretutindeni poporul credincioşilor din cetăţi şi din sate ieşea în întâmpinarea lor, le făcea mare cinste şi îi îndestula cu cele de trebuinţă.

Ereticii, văzând aceasta, au trimis degrabă înştiinţare împăratului, zicând: „În loc de necinste, mai multă cinste li se dă celor ce se duc în surghiun!" Atunci împăratul a poruncit să-i despartă câte doi şi să-i trimită pe unii în Tracia, pe alţii în Arabia, iar pe alţii în Egipt şi în alte ţări. Fericitul Evloghie şi cu dânsul şi un alt cinstit preot, anume Protoghen, au fost duşi în Antinoe, cetatea Tebidei, unde nu erau mulţi credincioşi, ci numai elini care se închinau idolilor. Sfinţii, petrecând acolo puţină vreme, au tămăduit toate bolile ce erau în popor, cu chemarea numelui lui Iisus Hristos, şi pe mulţi i-au adus la credinţa creştinească prin Sfântul Botez.

Pierind răucredinciosul Valens, şi luând sceptrul împărăţiei Răsăritului Teodosie, cel binecredincios, s-a ruşinat arieneasca rătăcire şi a tăcut. Slăbind puterea şi chinuitoarea stăpânire a ereticilor, care prigoneau Sfânta Biserică, mărturisitorii lui Hristos, cei ce erau izgoniţi şi câţi nu se duseseră către Domnul şi erau printre cei vii, li s-a dăruit libertate, întorcându-se fiecare în patria sa, iar dreptcredincioşii arhierei şi-au luat iar scaunele.

Atunci şi acei doi sfinţi preoţi, Evloghie şi Protoghen, s-au întors din surghiun în Edesa. Creştinii cei dreptcredincioşi şi-au reluat bisericile de la arieni, iar Evloghie a fost pus episcop al Edesei, pentru că Sfântul Varsis s-a dus către Domnul pe când era în surghiun, Protoghen a fost episcop în cetatea Carea din Mesopotamia şi amândoi au împodobit Biserica lui Hristos cu cuvântul şi cu fapta până la sfârşitul lor; iar noi pentru toate acestea slăvim pe Hristos, Mântuitorul nostru cel slăvit în veci, împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL SFINŢITUL MINA, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI

Cel între sfinţi Mina, Patriarhul Constantinopolului, a vieţuit pe vremea împăratului Iustinian. El a fost mai întâi preot şi hrănitor întru primirea străinilor la azilul Sfântului Samson din capitala Bizanţului. Patriarhul Antim fiind gonit din scaun, pentru socoteala lui cea ereticească, Sfântul Mina, ca un dreptcredincios şi

vrednic de rânduiala cea înaltă, a fost ridicat la patriarhie de Preasfinţitul Agapit, episcopul Romei, care venise pe vremea aceea în Constantinopol.

În zilele patriarhiei Sfântului Mina, a fost în cetatea Constantinopolului o minune ca aceasta: un copil oarecare evreu a intrat în biserică în timpul împărtăşirii Preacuratelor Taine ale Trupului şi Sângelui lui Hristos, cu alţi copii creştini, şi, apropiindu-se cu ei, s-a împărtăşit. Mergând el acasă, l-a întrebat tatăl său unde a fost şi de ce a zăbovit, iar el, ca un copil, i-a spus adevărul că a fost în biserica creştină şi a luat împărtăşanie.

Auzind tatăl lui acestea, s-a mâniat foarte mult şi, apucându-l, l-a aruncat într-un cuptor aprins în care făcea sticle, pentru că era meşter de sticlărie, şi n-a spus femeii sale de aceasta. Mama copilaşului, căutându-l, plângând şi chemându-l pretutindeni, nu l-a găsit. A treia zi, mergând pe la cuptorul cel înfocat, copilul a răspuns din mijlocul lui.

Atunci ea îndată s-a sârguit şi l-a scos de acolo, întrebându-l cum a petrecut viu şi nears până acum în acel foc. Copilul i-a spus: „Adeseori venea la mine o femeie luminoasă şi răcorea focul, dându-mi apă; de asemenea îmi aducea şi hrană când flămânzeam". Îndată a străbătut vestea de această minune prin toată cetatea şi s-a înştiinţat împăratul Iustinian şi Sfântul Patriarh Mina. Deci, pe copilul acela şi pe maica lui i-a botezat, iar pe tatăl cel împietrit, pentru că n-a voit să se boteze, împăratul l-a judecat ca pe un ucigaş şi a poruncit ca să-l înfigă în ţeapă.

Sfântul Mina păstorind bine Biserica lui Hristos timp de 16 ani, s-a mutat cu pace către Domnul.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞASEA

PĂTIMIREA SFINŢILOR MUCENICI ADRIAN ŞI NATALIA ŞI A CELOR ÎMPREUNĂ CU DÂNŞII

Marele prigonitor al Bisericii lui Hristos, păgânul împărat Maximian, omorând pretutindeni mulţi creştini, a mers în Nicomidia, cetatea Bitiniei, şi a intrat mai întâi în capiştea idolească, de s-a închinat necuraţilor zei. Apoi, căzând cu faţa în jos înaintea idolilor, a adus necuratele lor jertfe, împreună cu toţi cetăţenii. După aceea a poruncit ca pe cei ce cred în Hristos, să-i caute şi să-i aducă la chinuire. Îngrozirea lui era înfricoşată asupra acelora ce ar ascunde un creştin; iar acelora ce ar şti undeva un creştin ascuns şi ar spune sau îl va prinde singur şi-l va aduce la judecată, îi făgăduia daruri şi cinste.

Atunci se dădeau la moarte vecini pe vecini şi tată pe fii; pe de o parte, temându-se de îngrozirea împărătească, iar pe de alta, aşteptând plata. Pentru aceea, oarecare din păgâni, apropiindu-se de mai marii oştilor, au zis: „Iată, creştinii s-au ascuns în peşteră. Eu i-am auzit acolo în noaptea aceasta, cântând şi rugându-se Dumnezeului lor". Atunci îndată s-au trimis ostaşi, care, alergând degrabă şi ajungând la acea peşteră, au prins pe toţi creştinii câţi au fost în ea, adică 23 de bărbaţi, şi, legându-i cu lanţuri de fier, i-au adus în cetate ca să-i pună înaintea împăratului.

În vremea aceea împăratul mergea la jertfe cu careta spre capiştea idolească. Pe cale l-au întâmpinat ostaşii, care duceau pe acei creştini legaţi, şi i-au zis: „O, împărate, iată aceştia sunt potrivnicii poruncii tale, care batjocoresc pe mai-marii noştri zei". Iar împăratul, oprind careta, a poruncit să-i aducă mai aproape de el pe cei legaţi; deci i-a întrebat: „De unde sunteţi?" Iar ei au răspuns: „Suntem născuţi aici, iar cu credinţa suntem creştini". Zis-a împăratul către ei: „N-aţi auzit oare ce fel de chinuri sunt pregătite acelora ce se numesc creştini?" Răspunseră sfinţii: „Am auzit şi am

râs de nebunia ta şi chiar de satana cel ce lucrează în fiii necredinţei şi cărora tu le eşti începător".

Mâniindu-se, împăratul a zis: „O, ticăloşilor, îndrăzniţi a mă numi pe mine nebun şi a râde de mine? Mă jur pe mai-marii zei, că voi sfărâma trupurile voastre cu chinuri amare". Şi a zis către ostaşi: „Întindeţi-i şi bateţi-i cu toiege, şi atunci vom vedea de va veni Dumnezeul lor să-i ajute şi să-i scoată din mâinile mele". Astfel sfinţii mucenici au fost bătuţi de ostaşi.

Deci, au adus trei muncitori care au bătut pe sfinţi cu vine de bou pe trupul gol. Bătându-se, mucenicii ziceau către împărat: „Vrăjmaş al lui Dumnezeu, mai pune încă alţi trei ca să ne chinuie; pentru că, cu cât vei înmulţi numărul chinuitorilor şi vei adăuga chinuri multe, cu atât vei înmulţi cununile noastre". Zis-a împăratul către dânşii: „O, ticăloşilor mai mult decât toţi oamenii, eu voi lua capetele voastre şi voi mai aşteptaţi cununi! Lepădaţi-vă de credinţa voastră cea deşartă şi nu vă pierdeţi singuri prin nebunia voastră!" Atunci mucenicii au răspuns: „Te va pierde pe tine Dumnezeu, pentru că îi chinuieşti pe robii Săi fără vină, care nu ţi-au făcut nici un rău!"

Zis-a împăratul către slujitori: „Bateţi-i cu pietre peste gură". Atunci slujitorii, luând pietre, i-au bătut peste gură pe mucenici, dar nu i-au vătămat pe dânşii, ci pe ei înşişi; deoarece, înnebunind, îşi sfărâmau fălcile cu aceleaşi pietre unul altuia. Sfinţii au zis către tiranul Maximian: „Pe noi, cei ce nu ţi-am greşit nimic, ne baţi fără milă; şi pe tine să te bată îngerul lui Dumnezeu şi toată casa ta cea necurată să o piardă, nelegiuitule şi ocărâtorule de Dumnezeu! Nu poţi să te saturi de chinurile cu care ne chinuieşti de atâtea ceasuri, mâniindu-te asupra noastră? Dar mai mari chinuri decât acestea te aşteaptă pe tine, deoarece n-ai socotit că suntem îmbrăcaţi şi noi cu acelaşi trup ca şi tine, afară numai că trupul tău este blestemat şi necurat, iar al nostru este curăţit şi sfinţit prin Sfântul Botez".

Chinuitorul Maximian, aprinzându-se cu mânie mai mare, a zis: „Mă jur pe marii zei că voi porunci să vă taie limbile, ca şi ceilalţi care privesc la voi să se înveţe a nu se împotrivi stăpânilor săi". Iar mucenicii lui Hristos au zis: „Ascultă, chinuitor păgân, dacă tu urăşti şi chinuieşti acei robi, care sunt potrivnici trupeştilor stăpâni, pentru ce pe noi ne sileşti ca să ne împotrivim Domnului Dumnezeului nostru? Oare voieşti ca să luăm şi noi aceleaşi chinuri care-ţi sunt gătite ţie?"

Chinuitorul a întrebat: „Spuneţi-mi ce chinuri îmi sunt pregătite mie?" Sfinţii au răspuns: „Acelea pe care Dumnezeu le-a pregătit diavolilor şi îngerilor lui. Acelea sunt pregătite şi vouă, care sunteţi vase diavoleşti. Ele sunt: focul cel nestins, viermele cel neadormit, chinuirea cea neîncetată, pedeapsa cea veşnică, groapa pierzării iadului, întunericul cel din afară şi tartarul, unde este plângerea şi scrâşnirea dinţilor, şi alte chinuri nenumărate". Zis-a chinuitorul: „Cu adevărat vă voi tăia limbile". Sfinţii au răspuns: „Nebunule, măcar de ne vei tăia limba, cu care lăudăm pe Dumnezeu, însă suspinele noastre se vor sui mai bine la Domnul şi inimile noastre cu mai mare glas vor striga către Dânsul. Asemenea şi sângele nostru cel vărsat o să strige ca o trâmbiţă către Stăpânul nostru, că pătimim acestea fără vină".

Astfel grăind sfinţii, împăratul a poruncit să-i lege cu fiare şi să-i arunce în temniţă; iar numele şi cuvintele să le scrie în cartea cea de judecată. Când s-au dus sfinţii în curte pentru scrierea numelui, unul dintre mai-marii curţii, bărbat cinstit, anume Adrian, ţinând de elineasca păgânătate şi privind la răbdătoarea şi vitejeasca pătimire a acelor mucenici, s-a apropiat de ei şi le-a zis: „Vă jur pe Dumnezeul vostru, pentru care pătimiţi toate acestea, spuneţi-mi adevărul: Ce fel de răsplătire aşteptaţi de la Dumnezeul vostru pentru aceste chinuri? Pentru că mari şi minunate trebuie să fie acelea care le nădăjduiţi de la Dânsul". Răspunseră sfinţii mucenici: „Nici gura noastră nu poate să mărturisească acele bucurii, nici auzul tău să-l încapă, nici mintea nu poate să le ajungă; căci aşteptăm să luăm de la Stăpânul nostru cel drept răsplătitor, daruri mari şi preaslăvite".

Zis-a Adrian: „Nu v-aţi înştiinţat de ele prin legea voastră, de la prooroci şi din cărţile celorlalţi pe care-i aveţi?" Dar sfinţii au răspuns: „Nici proorocii singuri n-au putut să înţeleagă desăvârşit acele bunătăţi veşnice, pentru că oamenii care au cinstit pe Dumnezeu prin bună credinţă, prin fapte bune şi prin cele ce au luat de la Duhul Sfânt, pe acelea le-au grăit. Iar pentru slavă şi pentru răsplătiri, pe care le nădăjduim este scris: *Ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit. Acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*". Auzind Adrian acestea, a stat în mijloc şi a zis către scriitorii, cei ce scriau numele mucenicilor: „Să scrieţi şi numele meu cu aceşti sfinţi, că şi eu sunt creştin şi, bucurându-mă, voi muri şi eu cu dânşii pentru Hristos". Îndată scriitorii, ducându-se la împărat i-au zis: „Adrian s-a făcut creştin şi cere să i se scrie numele lui în numărul celor osândiţi".

Auzind împăratul de acestea, s-a mirat şi s-a mâniat şi îndată a chemat pe Adrian la dânsul, zicând: „Adriane, oare ai înnebunit? Vrei şi tu să sfârşeşti rău?" Răspuns-a Adrian: „Nu am înnebunit, dar m-am întors din acea nebunie multă, spre cunoştinţa cea

sănătoasă". Zis-a împăratul: „Nu grăi multe, ci cere-ţi iertare şi să mărturiseşti înaintea tuturor că ai greşit, ca astfel să ştergi numele din numărul celor osândiţi". Răspuns-a Adrian: „De acum voi începe a ruga pe adevăratul Dumnezeu ca să-mi ierte greşelile pe care le-am făcut petrecând în înşelătoarea rătăcire a închinării de idoli". Mâniindu-se, împăratul Maximian a poruncit să-l ferece cu fiare şi să-l arunce în temniţă la ceilalţi mucenici, hotărând ziua în care avea să-l scoată la chinuire cu ceilalţi.

Una din slugile lui Adrian, alergând degrabă acasă, i-a spus Nataliei, stăpânei sale, femeia lui Adrian: „Pe stăpânul nostru l-au dus în temniţă legat în obezi". Auzind ea de aceasta, s-a spăimântat şi a plâns cu tânguire. Deci, rupându-şi haina de pe sine, a zis către slugă: „Care este pricina pentru care soţul meu este aruncat în temniţă?" Sluga a răspuns: „Adrian, stăpânul meu a văzut pe oarecare oameni chinuindu-se pentru numele unui oarecare, ce se numeşte Hristos, şi, nesupunându-se să se lepede de El şi să aducă jertfe zeilor, domnul nostru a zis scriitorilor ca şi numele lui să-l scrie între acei osândiţi la moarte, pentru că voieşte să moară cu ei".

Natalia iarăşi a întrebat pe slugă: „Ştii bine pentru ce a chinuit pe acei bărbaţi?" Răspuns-a sluga: „Ţi-am spus că i-a chinuit pentru un oarecare Hristos şi că nu au ascultat porunca împăratului, ca să se închine zeilor". Atunci Natalia s-a bucurat cu duhul şi a încetat a plânge. Deci, schimbându-şi hainele cele rupte, s-a îmbrăcat în altele mai bune şi a alergat la temniţă. Ea era născută din părinţi credincioşi şi sfinţi; însă se temea ca mai înainte să spună cuiva credinţa sa cea întru Hristos, pe care o păzea în taină, de vreme ce vedea cumplita prigoană şi tiranie ce se făcea creştinilor de păgâni. După ce a auzit că bărbatul ei a crezut în Hristos şi că s-a numărat cu sfinţii mucenici, atunci a luat şi ea îndrăzneala să se arate că este creştină.

Fericita Natalia, intrând în temniţă, a căzut la picioarele bărbatului său şi i-a sărutat legăturile, apoi i-a zis: „Adrian, domnul meu, eşti fericit că ai aflat comoara pe care nu ţi-au lăsat-o părinţii tăi; pentru că aşa se va binecuvânta omul care se teme de Domnul. Cu adevărat, tocmai acum ai adunat bogăţie în tinereţile tale crezând în Hristos, bogăţie pe care n-ai fi aflat-o nici la bătrâneţe în păgânătatea elinească. Atunci vei merge cu adevărat fără de grijă în viaţa veşnică, care va să fie, păzind comoara pe care o afli la vreme de trebuinţă. Acea comoară nu o vor afla acolo aceia care îşi adună aici multe bogăţii şi câştigă averi, că atunci nu vor avea vreme să câştige ceva sau să dea cu împrumut sau să ia de la

cineva, când nimeni nu va putea să se izbăvească din moartea cea veşnică, din iad şi din muncile gheenei. Niciunul altuia nu-şi vor ajuta, nici tatăl pe fiu, nici mama pe fiică, nici mulţimea bogăţiei vremelnice pe care a adunat-o, nici slugile pe domnul lor, că fiecare îşi va purta sarcina sa. Iar ale tale, domnul meu, vor merge cu tine la Hristos, ca să primeşti de la Dânsul bunătăţile făgăduite şi pregătite celor ce-L iubesc. Deci vino la dânsul cu îndrăzneală, netemându-te de răutăţile ce au să fie, că acum ai călcat peste focul cel nestins şi peste celelalte chinuri.

Domnul meu, te rog să petreci în această chemare, la care ai venit prin dumnezeiasca milostivire. Să nu te împiedice de la această bună alegere nici cruţarea tinereţilor frumuseţi, nici dragostea neamului, nici prietenii, nici bogăţiile, nici slugile, nici slujnicele, nici orice lucru pământesc, că toate acelea se învechesc şi se strică. Dar numai pe acelea să le ai înaintea ochilor, care sunt veşnice, nici înapoi să nu cauţi la cele vremelnice, care se par a fi bunătăţi ale lumii acestea, dar care pier degrabă. Să nu te amăgească cuvintele cele îmbunătoare ale rudelor şi prietenilor tăi, să nu-ţi fure credinţa cu sfaturile lor cele viclene. Urăşte înşelăciunea lor şi leapădă cele ce te sfătuiesc dânşii. Să nu voieşti a asculta cuvintele lor cele înşelătoare, ci priveşte numai către sfinţii mucenici care sunt cu tine. Ia aminte cuvintele lor, urmează răbdării lor, neîndoindu-te în nimic. Să nu te înfricoşeze mânia chinuitorului şi să nu te sperie cumplitele lui chinuri, pentru că toate acelea sunt necurate, iar slava cea cerească a robilor lui Hristos Dumnezeu, care pătimesc pentru El, este veşnică.

Natalia, grăind acestea, a tăcut, căci se făcuse seară. Adrian a zis către dânsa: „Sora mea, acum du-te acasă şi mănâncă, iar când vom afla vremea în care ne vor scoate la chinuire, îţi voi da de ştire, ca să vii să vezi sfârşitul nostru". Sculându-se ea de la picioarele lui, a înconjurat pe toţi cei 23 de sfinţi legaţi şi, căzând la dânşii, le săruta lanţurile, zicându-le: „Mă rog vouă, robii lui Hristos, întăriţi pe această oaie a lui Hristos, sfătuiţi-o să rabde până la sfârşit, spuneţi-i răsplătirile care li s-au gătit celor care îşi aduc sângele lor spre jertfa lui Hristos Dumnezeu, precum şi voi v-aţi adus sângele vostru Aceluia şi aveţi ca rod al pătimirii voastre mântuirea cea veşnică. Câştigaţi dar şi sufletul acestuia cu sufletele voastre şi să-i fiţi părinţi, în locul părinţilor lui trupeşti, care au fost păgâni. Întăriţi-i sufletul cu sfintele voastre îndemnuri, ca, crezând cu neîndoire, să-şi săvârşească cu bine alergarea sa cea mucenicească".

Natalia, zicând astfel, a căzut la picioarele sfinţilor şi, sărutându-le legăturile, s-a întors iarăşi la Adrian, care era în temniţa cea

mai dinăuntru şi mai adâncă şi a zis către dânsul: „Domnul meu, vezi să nu-ţi cruţi tinereţile şi frumuseţile trupului tău, că acest trup de pământ este mâncarea viermilor. Să nu te gândeşti la averile tale de aur şi de argint, pentru că acelea nimic nu folosesc în ziua înfricoşatei judecăţi, nici poate acolo cineva cu daruri să-şi răscumpere sufletul din pierzarea cea veşnică, nici va fi cineva să primească daruri, fiindcă Dumnezeu va primi numai lucrurile cele bune ale sufletelor sfinţilor, ca pe nişte daruri". Natalia, grăind acestea, s-a dus acasă.

Trecând câteva zile, Adrian a auzit că împăratul voieşte să-l scoată la judecată şi la chinuire împreună cu ceilalţi legaţi şi a zis către sfinţii mucenici: „Domnii mei, mi se cade mie a mă duce, cu binecuvântarea voastră, la casa mea, ca să chem pe roaba voastră şi sora mea, Natalia, ca să vadă pătimirea noastră, pentru că i-am făgăduit s-o chem în ceasul pătimirii". Sfinţii l-au binecuvântat şi s-au chezăşuit pentru dânsul. Deci, dând el daruri străjerilor temniţei, a ieşit. Pe când era pe cale, l-a văzut unul din cetăţeni. Acela îndată a alergat înainte şi i-a spus Nataliei, că bărbatul ei este liber din legături şi vine spre casă. Ea, auzind aceasta, n-a crezut şi a zis: „Cine a putut să-l libereze? Să nu fie aceasta, ca bărbatul meu să se despartă de sfinţii mucenici". Ea grăind acestea, una din slugi alergând, i-a zis: „Doamnă, ştii că domnul nostru este liber şi vine acasă?" Ea, socotind că s-a lepădat de Hristos şi a scăpat de la mucenicie, s-a mâhnit foarte şi a plâns cu amar.

Văzând pe fereastră că se apropie, s-a sculat degrabă, a aruncat lucrul care îl avea în mâini şi a alergat de a închis uşile înaintea lui şi striga, zicând: „Du-te de la mine, depărtatule de Dumnezeu. Du-te, cel ce ai minţit pe Domnul meu! Să nu-mi mai fie mie a vorbi cu cel lepădat de Dumnezeu! Eu nu voiesc să ascult cuvintele unei guri mincinoase. O, nedumnezeitule şi mai ticălos decât toţi oamenii! Cine te-a silit la lucrul pe care n-ai putut să-l săvârşeşti? Cine te-a despărţit de sfinţi? Cine te-a amăgit ca să te desparţi de la prietenia lor? Cine te-a pus pe fugă, pe tine cel ce n-ai ieşit încă la război? N-ai văzut încă pe potrivnici şi ai lepădat armele? Încă nu s-au slobozit săgeţile asupra ta şi eşti rănit? Mă miram, gândind în mine: Se poate oare din neamul unui om fără Dumnezeu şi din cetate păgânească să fie cineva bun! Mă miram ca cineva din seminţia de chinuitor, să poată să se aducă jertfă curată lui Dumnezeu! Oare din cei ce au vărsat sângele cel nevinovat, va fi tămâie bine primită celui Preaînalt! Ce voi face eu, ticăloasa, care m-am însoţit cu acest păgân? Nu mi s-a dat acea cinste, ca să pot totdeauna a mă numi femeie de mucenic, ci m-am făcut femeie a

depărtatului de Dumnezeu. Scurtă mi-a fost bucuria mea şi s-a prefăcut în amărăciune, defăimare de puţină vreme mi-a fost lauda între femei şi de acum întotdeauna mă voi ruşina între dânsele".

Deci, fericitul Adrian, stând în urmă, se bucura cu duhul, auzind cuvintele ei şi, întărindu-se spre nevoinţă, mai cu căldură dorea să-şi împlinească făgăduinţa sa cea spre Hristos. El se mira de cuvintele acelei femei tinere, cu care nu de mult era însoţit prin nuntă, pentru că abia trecuseră 13 luni de când se căsătorise. Văzând mâhnirea ei cea mare, a început a bate în uşă, grăind către dânsa: „Doamna mea, Natalio, deschide-mi uşa, că n-am fugit de la chinuire precum socoteşti tu, să nu-mi fie mie aceasta! Eu am venit, precum ţi-am făgăduit, ca să te iau şi pe tine să vezi sfârşitul nostru". Dar ea, necrezând cuvintele lui, a răspuns: „Iată cum mă amăgeşte călcătorul de lege! Iată cum minte călcătorul de lege! Iată cum minte al doilea Iuda! Depărtează-te de la mine, ca să nu mă omor singură!"

Astfel, nevrând ea să deschidă, Adrian i-a zis: „Deschide mai degrabă, că apoi mă voi duce fără să te văd. Atunci vei plânge, că nu m-ai văzut mai înainte de ducerea mea. Pentru mine au chezăşuit sfinţii mucenici şi de nu mă voi afla la vremea hotărâtă, atunci voi fi căutat de cei mari. Astfel răbdătorii de chinuri, pe lângă ale lor chinuri, vor lua şi pe ale mele, chinuindu-se şi pentru mine. Deci, vor putea ei suferi chinuirea, fiind acum mai mult morţi?" Aceasta auzind-o Natalia, îndată i-a deschis cu bucurie uşa şi au căzut unul în braţele altuia. Apoi Adrian a zis către dânsa: „Fericită eşti între femei, pentru că tu singură ai cunoscut pe Dumnezeu, ca să-ţi mântuieşti bărbatul tău. Cu adevărat tu singură eşti pe pământ iubitoare de bărbat. Fericită este cununa ta, că eşti părtaşă cu mucenicii, măcar că nu pătimeşti chinuri". Apoi, luând-o pe ea, s-a dus.

Mergând pe cale, el a zis către dânsa: „Cum vom rândui averea noastră?" Însă ea a zis lui: „Nu pomeni nimic despre cele pământeşti, domnul meu, ca să nu ţi se întoarcă mintea ta spre dânsele. Singur ia aminte de tine şi te îngrijeşte, ca să-ţi săvârşeşti nevoinţa la care eşti chemat. Să iasă din mintea ta toate cele lumeşti, stricăcioase şi vătămătoare de suflet şi sârguieşte-te să vezi şi să câştigi veşnicile bunătăţi, cele pregătite de Dumnezeu ţie şi sfinţilor acelora cu care ai început a alerga în calea Domnului". Roaba lui Dumnezeu, Natalia, intrând în temniţă, a căzut la picioarele sfinţilor mucenici şi, sărutând legăturile lor, le-a văzut trupurile putrezite de răni, încât şi viermii cădeau dintr-însele. Din trupurile lor se rupeau bucăţi din greutatea lanţurilor cu care erau legaţi; deci s-a plecat la dânşii şi le-a şters puroaiele rănilor.

Apoi a trimis degrabă slujnicele sale să aducă pânze curate şi basmale de mult preţ, că bogăţia lor era mare, deoarece amândoi se născuseră din părinţi bogaţi şi slăviţi. Aducând acelea, cu mâinile sale lega rănile lor, şi pe cât putea făcea uşurare durerilor sfinţilor, slujindu-le în temniţă şapte zile; pentru că atâta vreme mai era până când i-au scos pe ei la întrebare. Apoi, venind ziua cercetării lor şi împăratul Maximian şezând la judecată, a poruncit să-i aducă înaintea sa pe cei legaţi. Atunci îndată slujitorii au alergat la temniţă şi au poruncit ca mucenicii să iasă; dar, văzându-i pe ei slabi cu trupurile, din cauza rănilor celor dureroase, şi neputând să meargă, i-au târât cu un lanţ pe toţi cei 23, ca pe nişte trupuri dobitoceşti; iar pe Adrian l-a dus dinapoia lor, legându-i mâinile la spate.

Apropiindu-se ei de divan, au înştiinţat pe împărat că i-au adus pe cei legaţi, iar împăratul a zis: „Să se aducă aici toţi împreună, ca să-şi vadă unul altuia chinul; însă cei pregătiţi acum spre chin, să fie aduşi goi, numai părţile lor de jos să fie acoperite". Atunci Comentarisie a zis către împărat: „Acei care au fost chinuiţi mai înainte, nu mai pot fi aduşi acum la întrebare. Numai Adrian singur să se ducă, pentru că el este nou şi sănătos cu trupul şi poate suferi toate chinurile, iar celorlalţi le-au putrezit trupurile şi oasele lor se văd prin răni. De vor începe iarăşi a-i chinui, atunci îndată vor muri, fără să mai sufere chinurile care li s-au pregătit lor. Noi nu voim ca ei să moară cu moarte scurtă, ca şi cum ar fi greşit puţin, ci să li se mai lase puţină vreme până ce se vor însănătoşi, ca astfel trupurile lor să poată să sufere iarăşi chinuri pentru fărădelegile lor".

Atunci împăratul a poruncit ca pe Adrian singur să-l aducă la chin gol, numai părţile de jos să-i fie acoperite. Când slujitorii l-au dezbrăcat şi încă şi uneltele de chin i le-a dat în mâinile lui, sfinţii mucenici au zis: „Fericit eşti, Adriane, că te-ai învrednicit a-ţi duce crucea ta şi a urma pe Hristos. Deci, vezi să nu te înfricoşezi şi să te întorci înapoi, că-ţi vei pierde răsplata ta. Păzeşte-te ca diavolul să nu fure comoara ta. Nu te teme de chinurile cele văzute, ci caută spre răsplătirile cele aşteptate; deci, apropie-te cu îndrăzneală şi ruşinează pe chinuitor. Să ştii că nu sunt vrednice pătimirile vremii de acum, faţă de slava care are să se arate întru noi şi pe care aşteptăm să o câştigăm cu darul Domnului".

Asemenea şi fericita Natalia a zis către dânsul: „Domnul meu, să-ţi adânceşti mintea către Dumnezeu şi de nimic să nu se înfricoşeze inima ta. Osteneala este puţină, iar odihna este fără de sfârşit. Scurtă este pătimirea, iar slava cea mucenicească este

veşnică. Puţin vei suferi durerile şi degrabă cu îngerii te vei bucura. Dacă ai slujit pământescului împărat, te-ai luptat pentru puţină leafă şi nu ţi-ai cruţat sănătatea ta, îndrăznind la războaie; iar acum cu multă bărbăţie ţi se cade să suferi toate chinurile şi să mori pentru Împăratul ceresc, cu Care singur ai să împărăţeşti".

Deci, Adrian fiind dus înaintea păgânului chinuitor, împăratul Maximian a căutat spre dânsul şi a zis: „Tot mai petreci în nebunia ta şi voieşti ca rău să te lipseşti de viaţa aceasta?" Adrian a răspuns: „Ţi-am spus că n-am înnebunit, ci mai mult m-am înţelepţit şi sunt gata ca în viaţa aceasta să mor". Dar împăratul i-a zis: „Nu aduci încă jertfă şi nu te închini zeilor, precum eu şi toţi cei cu mine ne închinăm lor şi le aducem jertfe?" Adrian a răspuns: „Nebunule, singur rătăcind, pentru ce şi pe alţii îi aduci în aceeaşi rătăcire?" Dar nu numai pe tine singur te duci la pierzare, ci şi pe tot poporul care te ascultă pe tine, în aceeaşi pierzare îl tragi, sfătuindu-l şi silindu-l să se închine zeilor celor ciopliţi şi fără de suflet şi părăsind pe Dumnezeul cel adevărat, Care a făcut cerul şi pământul". Împăratul a zis: „Oare ţi se pare că zeii noştri sunt mici, când ei sunt mari?" Adrian a răspuns: „Eu nu-i numesc pe ei nici mici, nici mari, de vreme ce nu sunt nimic".

Atunci chinuitorul, mâniindu-se, a poruncit să-l bată cumplit cu toiege. Când a auzit fericita Natalia că au început a-l bate pe bărbatul ei, îndată a spus sfinţilor mucenici, zicând: „Iată, domnul meu a început a pătimi". Atunci sfinţii îndată s-au întins la rugăciune către Dumnezeu pentru dânsul, ca El să-l întărească în chinuri. Chinuitorul poruncea celor ce-l băteau: „Ziceţi-i lui: Nu huli pe zei". Mucenicul, fiind bătut, zicea către împărat: „Dacă eu sunt chinuit astfel, că hulesc pe zeii care nu sunt zei, apoi ce fel de chinuire vei suferi tu, hulind pe Dumnezeul cel viu şi adevărat?" Împăratul a zis: „Nişte cuvinte ca acestea ai învăţat de la cei amăgitori?" Mucenicul a răspuns: „Pentru ce numeşti amăgitori pe povăţuitorii spre mântuire şi pe conducătorii spre viaţa veşnică? Voi mai ales sunteţi amăgitori, fiindcă amăgiţi pe oameni spre pierzare". Maximian, mâniindu-se, a poruncit la patru slujitori puternici ca să-l bată cu pari. Adrian, fiind bătut, zicea: „O, chinuitorule, pe cât mai multe chinuri îmi vei afla mie, pe atât îmi vei fi mijlocitor de cununi mai frumoase".

Fericita Natalia spunea sfinţilor mucenici toate cuvintele câte le zicea împăratul şi câte răspundea Adrian. Muncitorul a zis: „Măcar acum cruţă-ţi tinereţile tale şi mărturiseşte pe zei. Pentru ce voieşti a muri de bunăvoie aşa, în deşert? Mă jur pe marii zei că mă doare inima foarte mult pentru tine, văzându-te că te chinuieşti

şi-ţi pierzi frumuseţile tale". Mucenicul a răspuns: „Mă cruţi pe mine, ca să pier cu totul?" Muncitorul a zis: „Mărturiseşte pe zei ca să te miluiască pe tine şi iarăşi te vei rândui în cinstea ta cea dintâi. Nu ţi se cade ţie să fii asemenea cu aceia care au fost cu tine în legături, căci tu eşti de neam bun, fiu de părinţi cinstiţi; deşi eşti tânăr, eşti vrednic de mare cinste. Dar cei legaţi sunt de neam prost, nebuni şi necunoscători". Mucenicul a răspuns: „Te ştiu pe tine că-mi ştii neamul şi patria, dar, de ai fi ştiut neamul acelor sfinţi şi patria lor cea bogată, pe care ei o aşteaptă, tu mai întâi ai cădea la picioarele lor şi i-ai ruga să se roage pentru tine, şi cu mâinile tale ai sfărâma zeii cei fără de suflet". Atunci muncitorul, iuţindu-se mai mult, a poruncit celor patru ostaşi puternici, să-l bată pe mucenic peste pântece. Deci, sfântul a fost bătut până ce i s-a deschis pântecele şi au început a-i ieşi măruntaiele. Muncitorul, văzând acest lucru, a poruncit să înceteze de a-l bate.

Fericitul era tânăr cu vârsta, având numai douăzeci şi opt de ani. Împăratul a zis către dânsul: „Vezi cum te cruţ pe tine? Deci, măcar cu cuvântul cheamă pe zei, că îndată îţi vor fi milostivi; iar eu voi chema pe doctori, ca să-ţi tămăduiesc rănile şi astăzi vei fi cu mine în palatul împărătesc". Mucenicul a răspuns: „Deşi îmi făgăduieşti mie îngrijire de doctori şi cinste în palatul tău, şi îmi spui de zeii tăi că-mi vor fi milostivi, însă eu voiesc ca singuri ei cu gura lor să-mi spună ce voiesc să-mi dea şi ce facere de bine îmi făgăduiesc. Când voi auzi din gura lor cuvântul, atunci le voi aduce lor jertfă şi mă voi închina precum voieşti". Împăratul a zis: „Ei nu pot să vorbească".

Mucenicul a zis: „Dacă nu pot să vorbească, atunci pentru ce să mă închin lor, fiind muţi şi fără suflet?" Împăratul, mâniindu-se şi iuţindu-se, a poruncit să lege iarăşi pe mucenic cu ceilalţi legaţi şi să-l ducă în temniţă, hotărând ziua în care voia să-i mai scoată încă la întrebare. Ostaşii luând pe sfinţii mucenici, pe unii i-au târât, pe alţii i-au dus în căruţe, fiind foarte slabi de durerile trupeşti şi neputând să meargă. Astfel a fost dus Sfântul Adrian în temniţă, care a primit iarăşi pe legaţii lui Hristos.

Fericita Natalia, întărind pe Adrian şi punând mâna sa pe grumajii lui, îl mângâia şi îi zicea: „Fericit eşti, domnul meu, că te-ai învrednicit părţii sfinţilor mucenici. Fericit eşti, lumina ochilor mei, că pătimeşti pentru Cel ce a pătimit pentru tine. Iată, te duci să vezi slava Lui şi să fii părtaş aceleia; că cel ce se împărtăşeşte patimilor Lui, va fi părtaş şi slavei Aceluia". Natalia, zicându-i aceasta, îi ştergea sângele şi îşi ungea cu el trupul său, iar sfinţii mucenici se bucurau foarte mult de vitejeasca răbdare a lui Adrian

şi, apropiindu-se, îl sărutau, zicându-i: „Pace ţie, frate!" Iar cei ce nu puteau să umble de răni, zăcând aruncaţi, aceia, târându-se pe pământ, se apropiau de dânsul ca să-l mângâie şi toţi ziceau către el: „Bucură-te în Domnul, iubite frate, căci numele tău este scris cu robii cei desăvârşiţi ai lui Dumnezeu". Sfântul Adrian a răspuns: „Bucuraţi-vă şi voi, robii lui Hristos, căci osteneala voastră pentru mine este cununa voastră. Rugaţi-vă Domnului pentru mine ca să mă întărească, fiindu-mi trupul foarte slăbit, ca vrăjmaşul diavol să nu poată nimic şi să nu se scoale împotriva mea".

Sfinţii i-au zis: „Nădăjduieşte spre Domnul, că nu te va birui pe tine satana. Pătimirea ta l-a gonit departe, deşi noi la început ne temeam pentru tine, gândind la neputinţa cea omenească din tine; dar acum ai covârşit firea cea omenească prin răbdarea cea tare. De acum nu ne mai îndoim de tine şi credem în ajutorul lui Dumnezeu, căci de acum nimic nu va mai spori vrăjmaşul asupra ta; deci, nu te teme, Hristos este cu tine, El este Cel ce biruieşte pe vrăjmaş". Cu Sfânta Natalia erau şi alte femei dreptcredincioase, care slujeau sfinţilor, tămăduindu-le rănile şi legându-le cu feşe. Ele îşi împărţeau între ele pe sfinţii mucenici, ca fiecare să facă slujirea celui al său.

Păgânul împărat, înştiinţându-se despre aceea că multe femei credincioase merg la temniţă, că fac slujbă celor legaţi şi pun tămăduiri pe rănile lor, a oprit să se mai fac aceasta. El a poruncit să nu lase nici o femeie în temniţă la cei legaţi. De aceea, Sfânta Natalia, văzând că nu este cu putinţă femeilor să meargă la mucenici, şi-a tuns părul capului şi s-a îmbrăcat în haine bărbăteşti. După săvârşirea slujbei, şezând la picioarele lui Adrian, zicea: „Domnul meu, mă rog ţie, adu-ţi aminte de însoţirea noastră, de această zăbovire a mea de faţă în pătimirea ta, şi de dorinţa ta de cununi. Roagă-te Domnului nostru Iisus Hristos, ca, împreună cu tine, să mă ia şi pe mine; şi, precum am fost în această viaţă plină de primejdii şi de păcate, tot aşa să petrecem nedespărţiţi în viaţa cea fericită. Mă rog ţie, domnul meu, când vei sta înaintea lui Hristos, mai întâi să-I faci această rugăciune pentru mine; pentru că ştiu că toate cele ce le vei cere de la El, Domnul îţi va da ţie, că iubeşte rugăciunea ta şi este primită cererea ta. Ştii păgânătatea acestor cetăţeni şi împărătească lor nedumerire, pentru aceea mă tem ca nu cumva să mă silească pe mine a lua un alt bărbat necurat şi închinător de idoli; şi astfel patul tău se va întina şi se va necinsti sfânta noastră însoţire. Mă rog, păzeşte pe soţia ta, precum învaţă apostolul. Dă-mi plata aceasta a întregii mele înţelepciuni, ca să mă sfârşesc cu tine".

Astfel grăind ea, s-a sculat şi iarăşi a slujit sfinţilor, hrănindu-i, adăpându-i şi curăţind rănile lor, le lega. Înştiinţându-se şi celelalte femei binecredincioase, că Natalia slujeşte sfinţilor în chip bărbătesc, au făcut şi ele asemenea, adică s-au tuns şi s-au îmbrăcat bărbăteşte şi, intrând în temniţă, slujeau sfinţilor ca şi mai înainte. Deci, nu i s-a tăinuit nimic păgânului împărat despre ceea ce făceau femeile; căci s-a înştiinţat de aceasta, că legaţii au slăbit cu totul, putrezindu-le rănile şi sunt aproape de moarte. Atunci a poruncit să aducă în temniţă la dânşii o nicovală şi un ciocan de fier, cu care să le sfărâme fluierele şi mâinile, pentru că zicea: „Să nu moară cu moartea de obşte a tuturor oamenilor, ci cu moarte silnică". Aducând ucigaşii slujitori ai muncitorilor, nicovala şi ciocanul în temniţă şi văzându-le Natalia, a cunoscut ce se va face cu ele; deci, i-a întâmpinat, rugându-i să înceapă de la Adrian, de teamă ca nu cumva să se înfricoşeze bărbatul ei, văzând o chinuire aşa de cumplită şi sfârşitul celorlalţi mucenici.

Ucigaşii au ascultat-o şi s-au apropiat mai întâi de Adrian, iar ea, ridicând picioarele bărbatului său, le-a întins pe nicovală. Chinuitorii, lovindu-l tare cu ciocanul, i-au sfărâmat fluierele picioarelor. Atunci fericita, fecioară Natalia a zis către mucenic: „Mă rog ţie, domnul meu şi robul lui Hristos, întinde mâna cât mai eşti încă în viaţă, ca s-o sfărâme cu voia ta, pentru ca să fii întocmai cu ceilalţi mucenici, căci ei au pătimit mai mult decât tine". Sfântul Adrian, întinzând mâna spre ea, Natalia i-a întins-o spre nicovală, iar ucigaşul, lovind-o cu tărie, i-a rupt-o. Deci, Sfântul Adrian îndată din acea mare durere şi-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu. Astfel omorând ucigaşii pe Sfântul Adrian, au mers cu nicovala şi ciocanul la ceilalţi mucenici, iar ei singuri îşi întindeau picioarele şi mâinile pe nicovală, zicând: „Doamne, Iisuse Hristoase, primeşte sufletele noastre!" Astfel, suferind sfărâmarea mădularelor, şi-au dat sufletele în mâinile Domnului.

După aceea, necuratul împărat a poruncit ca trupurile mucenicilor să le dea focului, zicând ca nu cumva să vină galileenii, să le ia. Auzind Sfânta Natalia de această poruncă, a aruncat în taină mâna bărbatului ei, ascunzând-o ca să nu fie aruncată în foc. Slujitorii tiranului, arzând cuptorul, scoteau trupurile sfinţilor din temniţă şi le duceau la cuptor, iar Sfânta Natalia şi celelalte cinstite şi binecuvântate femei, sângele cel ce pica din trupurile mucenicesti îl luau în hainele lor cele de mult preţ, ungându-şi trupurile cu el. Hainele acelor slujitori, care erau stropite cu sângele mucenicilor, le-au cumpărat pentru ele cu aur şi argint. Aruncând trupurile mucenicesti în cuptor, femeile acelea au strigat cu lacrimi: „Pomeniţi-ne şi pe noi întru odihna voastră". Sfânta Natalia s-a pornit spre gura cuptorului, vrând să se arunce în foc, ca să fie arsă împreună cu bărbatul său, dar a fost oprită. Deci, îndată au tunat tunete mari, încât toată cetatea s-a cutremurat, s-au făcut fulgere înfricoşate şi s-a vărsat o ploaie mare, de s-au umplut toate locurile cu apă, asemenea şi cuptorul s-a stins, umplându-se cu apă. Toată cetatea înota ca într-un potop; iar păgânii slujitori, văzând frica aceea, au fugit. Alţii, căzând cu faţa în jos, au murit, pentru că i-au ucis trăsnetele.

Credincioşii bărbaţi ce se întâmplaseră să fie acolo cu Sfânta Natalia şi cu celelalte femei, după fuga chinuitorilor, au luat din cuptor trupurile sfinţilor mucenici întregi şi nevătămate, încât nici de părul lor nu se atinsese focul. Un bărbat oarecare dreptcredincios şi cu femeia sa, căzând, au început a ruga pe Natalia şi pe ceilalţi, zicând: „Noi petrecem la un loc ascuns dinaintea cetăţii; deci, nemaiputând suferi păgânătatea şi vărsările de sânge pe care păgânul împărat le face în cetate, voim acum ca, lăsându-ne locul nostru, să ne ducem la Vizantia. Daţi-ne nouă trupurile sfinţilor mucenici, să le punem în corabie, ca să le ducem de aici şi, acolo petrecând, le vom păzi până ce va pieri necuratul chinuitor Maximian. După pierzarea aceluia, iarăşi aici - de ne vom afla printre cei vii -, ne vom întoarce, ca aici să fie cinstite de toţi. Dacă vor rămâne aici, împăratul iar va porunci să le ardă, şi vă veţi face vânzători de trupurile sfinţilor, trupuri pe care Dumnezeu le-a ferit de foc". Cuvintele bărbatului aceluia au plăcut fraţilor care au dus trupurile mucenicilor în corabie; deci, au pornit spre Vizantia, având vântul spre înotare cu bună sporire.

Sfânta Natalia a rămas în casa sa, având mâna iubitului ei bărbat, Sfântul Adrian, pe care, ungând-o cu mir şi învelind-o cu porfiră, a pus-o la căpătâiul patului său, neştiind nimeni din casă. După câteva zile, un bărbat cinstit din acea cetate, cu dregătoria tribun, a voit să ia de femeie pe Natalia, pentru că era de neam bun, bogată şi frumoasă la faţă ca o fată tânără. Apropiindu-se de împărat, l-a rugat să-i poruncească să-şi ia în însoţire pe femeia lui Adrian. Împăratul nu l-a oprit, ca să-i fie după cerere. Tribunul îndată a trimis la Natalia nişte femei cinstite ca să-i zică de însoţire. Sfânta Natalia a răspuns femeilor ce veniseră la ea: „Bucuroasă sunt de vestea aceasta, şi cine mi-ar fi dat mie ca să mă căsătoresc cu un bărbat ca acela, însă vă rog să mă lăsaţi trei zile ca să mă gătesc, pentru că nu m-am aşteptat ca atât de iute să mă ia cineva de soţie". Acestea le grăia fericita Natalia, dar cu mintea se gândea ca să fugă acolo unde sunt duse trupurile sfinţilor.

Astfel a eliberat pe femeile trimise de tribun. Ea a intrat în cămara unde era mâna Sfântului Adrian şi, căzând cu faţa la pământ, a plâns, zicând către Domnul: „Doamne, Dumnezeul nostru, Dumnezeul celor scârbiţi, Cel ce eşti aproape de cei zdrobiţi cu inima, caută spre mine, roaba Ta, şi nu lăsa să se spurce patul mucenicului Tău, Adrian. Nu uita, Stăpâne, pătimirile robului Tău, pe care le-a răbdat pentru numele Tău cel sfânt. Milostive Doamne, adu-ţi aminte de zdrobirea fluierelor lui şi de tăierea mâinilor. Asemenea şi de ale celorlalţi robi ai Tăi, care au răbdat pentru Tine, să nu le fie în zadar pătimirile cele dureroase, ci miluieşte-mă pe mine pentru aceia. Scoate-mă de la împreunavieţuire cu vrăjmaşii Tăi, Tu, Care ai izbăvit din foc pe sfinţii Tăi, şi izbăveşte-mă de aşteptarea omului cel necurat".

Rugându-se aşa, sfânta a adormit de multă mâhnire şi, dormind uşor, iată în vis i-a stat ei de faţă unul din aceşi sfinţi mucenici, zicându-i: „Pace ţie, Natalie, roaba lui Hristos! Îndrăzneşte, că nu te-a trecut Dumnezeu cu vederea, nici noi n-am uitat ostenelile tale, pe care le-ai suferit slujindu-ne nouă pe când eram în legături, ci, stând înaintea feţei lui Hristos, L-am rugat pe El să-ţi poruncească să vii degrabă la noi". Fericita Natalia a zis către dânsul: „Spune-mi mie, sfinte mucenice, oare Adrian, stăpânul meu, a stat cu voi înaintea Domnului Hristos?" Mucenicul a răspuns: „El a stat mai înainte de noi înaintea stăpânului. Iar tu, sculându-te, nu zăbovi, ci intră în corabie şi mergi la locul acela unde sunt trupurile noastre; pentru că acolo te va cerceta Domnul şi te va aduce la noi". Sfânta Natalia, deşteptându-se din somn, îndată a lăsat toate şi, luând numai mâna Sfântului Adrian, a ieşit din casă, a mers la malul mării unde a găsit o corabie, ca şi cum o aştepta, şi cu aceea a mers la Vizantia. Intrând într-însa, a văzut în ea bărbaţi şi femei, toţi fiind creştini, care fugeau de chinuirea păgânului împărat Maximian, şi astfel a preamărit pe Dumnezeu, pornind în cale.

Tribunul, înştiinţându-se de plecarea Nataliei, a cerut de la împărat ostaşi în ajutor şi, şezând în altă corabie, a plecat după dânsa. Plutind el ca la o mie de stadii, s-a ridicat pe mare un vânt puternic, încât a întors corabia tribunului înapoi şi a aruncat-o iarăşi pe acelaşi mal de unde a plecat, nu fără vătămare, pentru că mulţi din cei de pe corabie s-au înecat în valuri. Iar corabia creştinească, în care era Sfânta Natalia, a plutit în calea sa fără primejdie. La miezul nopţii, s-a arătat duhul vrăjmaşului împotriva lor, ca şi cum venea în corabie din partea răsăritului, părând că are cu sine oameni călători, şi a zis corăbierilor celor creştineşti, ca printr-un glas de cârmaci: „De unde veniţi şi unde mergeţi?"

Aceştia au răspuns: „Venim din Nicomidia şi mergem în Vizantia". Vrăjmaşul le-a zis: „Aţi rătăcit din calea cea dreaptă, întoarceţi corabia spre partea stângă". Duhul cel necurat, zicând aceasta, voia să-i amăgească, să-i ducă în rătăcire şi să-i înece. Creştinii, crezând minciuna şi socotindu-i pe ei că sunt corăbieri de la răsărit, au început a îndrepta pânzele şi corabia spre stânga, dar îndată li s-a arătat Sfântul Mucenic Adrian, strălucind ca o lumină, şi a strigat cu glas mare, zicând: „Să mergeţi înainte pe calea pe care aţi început şi să nu ascultaţi glasul duşmanului, care vă meşteşugeşte pierzarea cu vicleşug".

Zicând aceasta, mucenicul se vedea că merge înaintea corabiei pe apă, iar duhul diavolului s-a stins cu corabia cea închipuită. Fericita Natalia, sculându-se, a văzut pe Sfântul Adrian mergând înaintea corabiei, şi s-a bucurat foarte mult şi a strigat, zicând: „Iată, domnul meu!" Atunci îndată sfântul s-a făcut nevăzut. Vântul le sufla cu bună sporire, astfel că au ajuns în Vizantia mai înainte de a se lumina de ziuă. Deci, s-au oprit la malul unde era biserica, în care se puseseră trupurile sfinţilor mucenici, şi au ieşit pe uscat cu bucurie. Sfânta Natalia, mergând la trupurile sfinţilor mucenici, s-a veselit cu duhul; deci, căzând la dânşii şi sărutându-i, vărsa lacrimi de bucurie. Apoi, lipind mâna Sfântului Adrian de trupul lui şi plecându-şi genunchii, s-a rugat mult.

Sculându-se după multă rugăciune, a sărutat pe fraţii şi pe surorile care se aflau în acel loc, căci se adunaseră acolo mulţi credincioşi. Aceia au primit-o pe ea cu bucurie şi, ducând-o în casa cea dinăuntru, au rugat-o să se odihnească puţin, căci o văzuseră pe ea foarte ostenită de acea călătorie pe mare. Ea odihnindu-se, i s-a arătat în vis Sfântul Mucenic Adrian, zicându-i: „Bine ai venit aici, roaba lui Hristos şi fiica mucenicilor. Vino de acum la odihna cea pregătită ţie de Domnul! Vino şi-ţi primeşte răsplătirea cea cuvenită ţie!" Ea, deşteptându-se din vedenia aceea, a spus fraţilor şi surorilor ceea ce a văzut şi a auzit, şi i-a rugat să se roage pentru dânsa. După aceasta, iarăşi i s-au închis ochii şi a adormit. După un ceas, fraţii au mers ca s-o deştepte şi au găsit-o sfârşită; căci sfântul ei suflet se dusese la Domnul în odihna cea veşnică.

Astfel, degrabă după săvârşirea pătimirii sfinţilor mucenici, şi-a sfârşit şi Sfânta Natalia alergarea sa cea mucenicească, deşi fără de vărsarea sângelui; pentru că a pătimit mult, slujind sfinţilor mucenici în legături şi privind la pătimirea lor, fugind încă din casa şi din patria sa pentru întreaga înţelepciune. Ea a stat în ceata mucenicilor înaintea lui Hristos, Mântuitorul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, ADUCEREA CINSTITEI ICOANE A PREACURATEI FECIOARE MARIA DIN CETATEA VLADIMIR LA MOSCOVA

În zilele binecredinciosului şi marelui domn Vasile Dimitrievici, singurul stăpânitor al Rusiei, şi în vremea Sfântului mitropolit Ciprian, a fost năvălirea lui Temiraxac, împăratul agarenilor, asupra pământului Rusiei. Acela, sculându-se cu mare putere de la Răsărit şi prădând multe împărăţii, a ajuns în părţile Rusiei. Deci, apropiindu-se de hotarele pământului, a luat cetatea Eleciul şi a robit pe voievodul Eleciului, şi a ucis o mulţime de creştini, căci era mare urâtor şi cumplit chinuitor al neamului creştinesc. Apoi se mai lăuda că tot pământul Rusiei are să-l pustiască, ca să dezrădăcineze creştineasca credinţă; deci, îşi pregătea drumul său spre cetatea Moscova, vrând să o risipească pe ea. Auzind marele domn Vasilie Dimitrievici acest lucru, şi-a adunat oastea sa şi s-a dus în cetatea Colomni.

De acolo plecând, a stat la malul râului Ochi, tăbărând împotriva vrăjmaşului, iar Temiraxac a stat într-un loc 15 zile. Deci, înştiinţându-se marele domn şi toată creştineasca oaste de marea putere a păgânului împărat, care venise cu multe cete, şi auzind despre scopul lui, şi-a ridicat mâinile spre cer împreună cu toţi ostaşii şi se ruga cu lacrimi Domnului şi Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, pentru izbăvirea sa de acel agarean fără de Dumnezeu. Ei chemau în ajutor pe cei mai mari plăcuţi ai lui Dumnezeu, pe Sfinţii Ierarhi Petru şi Alexie, pe Cuviosul Serghie şi pe ceilalţi sfinţi făcători de minuni ai Rusiei.

Apoi a trimis în cetatea Moscova, la părintele său cel duhovnicesc şi la Preasfinţitul mitropolit Ciprian, ca să poruncească poporului să facă post şi rugăciune. După aceea să trimită în cetatea Vladimirului, ca să ia de acolo icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi să o aducă în Moscova, pentru apărarea împărăteştei cetăţi a Rusiei. Deci, Ciprian, mai înainte de acea poruncă, se gândea ca să aducă acea cinstită icoană; deci, când i-a venit poruncă de la voievod, atunci a mulţumit lui Dumnezeu că tot acelaşi gând a pus şi-n inima marelui domn. El avea acea împreună glăsuire a lui cu al său gând, ca pe o adeverire de bunăvoinţă a lui Dumnezeu, ca minunata icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu să se mute la dânşii. Deci, din

duhovnicească rânduială, acei bărbaţi îndată au trimis la Vladimir după acea cinstită icoană. Apoi mitropolitul Ciprian, adunând toată duhovnicească rânduială şi mulţime de popor, se ruga soborniceşte pentru biruinţă asupra vrăjmaşului. El le-a poruncit tuturor să pofteasca la rugăciune, până şi el singur nu se depărta de la biserică, făcând slujbă şi rugându-se ziua şi noaptea cu vărsare de lacrimi pentru marele voievod, pentru oastea lui, cum şi pentru toţi pravoslavnicii creştini.

Deci, când cinstita icoană a pornit de la Vladimir şi se apropia de cetatea Moscovei, în 15 zile ale lunii august, la praznicul Adormirii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a ieşit întru întâmpinarea ei Preasfinţitul Mitropolit cu tot soborul duhovniceştei rânduieli, împreună cu mult popor; şi, văzând sfânta icoană, au căzut la pământ şi s-au închinat ei, ca singurei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care venise la dânşii, şi primind-o cu negrăită bucurie, vărsau multe lacrimi privind spre dânsa şi rugându-se ca să se izbăvească de năvălirea agarenilor. Însă nu le-a fost în deşert rugăciunea lor, pentru că chiar în aceeaşi zi în care preacinstita icoană a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu a fost adusă în Moscova, Temiraxac, păgânul împărat al agarenilor, îngrozindu-se de o înfricoşată vedenie pe care a văzut-o în vis, s-a tulburat şi a fugit înapoi cu toată puterea sa, nefiind gonit de nimeni.

Vedenia aceea a fost astfel: vedea înaintea sa un munte preaînalt, pe al cărui vârf mergeau împotriva lui arhiereii şi aceia având toiege în mână îl îngrozeau pe el; iar deasupra arhiereilor a văzut în văzduh o strălucire neobişnuită şi stând în mijloc o împărătească într-o slavă negrăită, îmbrăcată în haină de profiră, cu raze în chip de fulger şi strălucitoare mai mult decât soarele; iar împrejurul ei era mulţime nenumărată de ostaşi înarmaţi care îi slujeau ei şi pregătindu-se ca de război, iar împărăteasa avea mâinile în sus, ca o rugătoare. Apoi a văzut-o pe ea ameninţându-l cu groază, ca să se ducă din hotarele pământului Rusiei, ca şi cum poruncea ostaşilor săi să pornească contra lui. De acea înfricoşată vedenie s-a cutremurat Temiraxac, a sărit înspăimântat din pat şi a răcnit: „O, vai mie, ce este această vedenie înfricoşată?" Şi tremurând, se temea suspinând şi era ca într-o nepricepere; iar după un ceas venindu-şi în fire, a chemat pe domni şi pe voievozi şi a început a le spune lor ceea ce văzuse, tremurând încă de frică.

Aceia, auzind cele ce li se spunea şi văzând pe împăratul lor tremurând, asemenea s-au înspăimântat şi nepricepându-se, ziceau: „Ce să fie aceasta?" Unii ziceau: „Împărăteasa care s-a văzut, este Maica lui Iisus Hristos, Domnul creştinilor, şi se cunoaşte că voieşte

să apere pe creştini, pentru că dânsa le este lor ajutătoare şi purtătoare de griji". Temiraxac a zis: „Dacă creştinii au o ajutătoare ca aceea, apoi în deşert ne-am pornit asupra lor, şi fără de spor ne ostenim, căci măcar pe unul din cei ce stau dinaintea ei, de l-ar trimite asupra noastră, pe toţi ne va birui şi nici loc nu vom putea găsi încotro să fugim". Astfel plângându-se acel împărat păgân, s-a întors înapoi cu toată puterea agarenească, fugind cu ruşine. Aceasta fiindcă li se părea agarenilor că multe cete de ostaşi din pământul Rusiei vin în urma lor şi pentru aceea fiind cuprinşi de frică mare, unul pe altul se călcau, aruncându-şi armele, prăzile şi dobânzile lor. Astfel le-a fost acelor dreptcredincioşi biruinţa asupra vrăjmaşilor, fără de război şi fără vărsare de sânge, cu rugăciunile Preacuratei Fecioare Născătoare de Dumnezeu.

Acea năvălire a lui Temiraxac cu agarenii şi minunata lui gonire din pământul Rusiei s-a întâmplat în anul de la facerea lumii 6903 (sau 1395 de la Hr.) şi din vremea aceea, în împărătească cetate Moscova s-a aşezat praznicul întâmpinării icoanei Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, care se numeşte Vladimirsca, întru neuitata şi mulţumitoarea pomenire a minunatei izbăvitoare de agareni. Această izbăvire s-a făcut prin apărarea sfintei ei icoane, căreia cu Cel născut dintr-însa, lui Hristos Dumnezeu totdeauna de la noi să-I fie cinstea, mulţumire şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂZECI ŞI ŞAPTEA

CUVIOSUL PĂRINTELE NOSTRU PIMEN CEL MARE*

Cuviosul Pimen era de neam egiptean. El, luând pe cei şapte fraţi ai lui, s-a dus în una din mânăstirile vieţuitorilor din pustia Egiptului şi s-a făcut monah împreună cu dânşii. După câţiva ani, maica lor văduvă, pornindu-se din fireasca dragoste către fiii săi, s-a dus la dânşii, voind să-i vadă; dar nu s-a învrednicit de vederea feţei lor. Ducându-se ea la biserică, aştepta venirea lor; dar când ei au venit la biserică şi ea li s-a arătat lor, atunci ei au fugit înapoi şi, intrând în chilie, au încuiat uşa. Apropiindu-se ea de uşă, a început a bate şi a-i striga de afară, plângând cu umilinţă. Dar ei nu i-au deschis, nici nu i-au răspuns. Femeia plângând mult la uşa chiliei lor, a auzit-o părintele Anuvie, fratele lor cel mai mare, şi, intrând la dânşii pe altă uşă, a zis către Pimen: „Ce să facem cu bătrâna aceasta care plânge şi nu se duce de aici?"

Pimen, sculându-se şi apropiindu-se de uşă, a zis: „Bătrâno, pentru ce plângi?" Ea, auzindu-i glasul şi nevăzându-l, fiind uşa închisă, a zis: „Voiesc să vă văd, fiii mei. Nu sunt eu maica voastră? Nu v-am aplecat la pieptul meu şi v-am hrănit? Acum, fiind la bătrâneţile cele de pe urmă, m-am tulburat mai mult auzind glasul tău şi neputând să te văd, deci aş voi să vă văd, mai înainte de a mă sfârşi". Pimen i-a zis: „Aici voieşti să ne vezi, sau în veacul ce va să fie?" Ea a zis: „O, fiilor, dacă aici nu vă voi vedea oare acolo vă voi vedea?" Pimen a zis: „Dacă vei răbda cu mărime de suflet să nu ne vezi aici, acolo cu adevărat ne vei vedea, că aşa nădăjduim noi spre iubirea de oameni a lui Dumnezeu". Ea, auzind cele grăite, a zis: „Dacă, cu adevărat, vă voi vedea acolo, atunci nu voiesc să vă mai văd aici!" Deci, ea a plecat cu bună nădejde, bucurându-se şi voind ca mai bine să-i vadă în viaţa ce va să fie, decât în această viaţă vremelnică.

* Viaţa sa este adunată pe scurt din Patericul Egiptean şi din Alfa-Vita.

Fericitul Pimen, petrecându-şi zilele şi anii în pustniceştile nevoinţe şi stăruind neîncetat în rugăciuni, sporea în faptele monahiceşti cele bune şi se întărea cu ajutorul lui Dumnezeu asupra nevăzutului potrivnic; iar trupul, care se lupta asupra duhului, îl omora şi îl obosea prin multe osteneli ca pe un rob. Deci, supunându-l duhului în slujbă, s-a suit la vârful nepătimirii şi a fost mare între părinţii pustnici, ca cel desăvârşit în fapte bune.

Într-o vreme oarecare, mai-marele acelei ţări a voit să-l vadă pe părintele Pimen. Deci, a trimis la dânsul un vestitor, rugându-l să nu-l oprească de a veni la dânsul. Stareţul s-a mâhnit foarte mult, şi se gândea în sine şi zicea: „Dacă aceştia vor începe a veni la mine şi a mă cinsti, apoi vor începe a veni la mine şi mulţi oameni din popor, care mă vor supăra, îmi vor strica liniştea şi mă vor lipsi de darul smereniei, pe care cu multă osteneală l-am câştigat din tinereţe prin dumnezeiescul ajutor; deci, voi cădea în cursa mândriei".

Gândind el în sine aşa, n-a voit să-l vadă pe mai-marele acelei ţări, şi l-a rugat prin acelaşi vestitor să nu vină la el, că nu poate să-l vadă, mai ales că se va duce din locul acela. Acel stăpânitor s-a mâhnit de un răspuns ca acesta şi a zis: „Pentru păcatele mele nu m-am învrednicit a vedea pe omul lui Dumnezeu!" Deci, dorind el foarte mult ca, prin orice întâmplare, să vadă pe sfântul stareţ, a aflat un meşteşug ca acesta. A prins pe fiul surorii stareţului şi l-a închis în temniţă, ca şi cum ar fi făcut o faptă rea, nădăjduind că stareţul va mijloci către dânsul pentru nepotul său, şi aşa îl va vedea. El a zis către slugile sale: „Dacă va veni părintele Pimen, îndată voi elibera pe tânăr; iar dacă nu va veni, atunci nu voi lăsa nepedepsit pe cel ce a greşit, pentru că greşeala lui este mare".

Auzind aceasta maica tânărului, sora lui Pimen, a alergat degrabă în pustie la fratele său şi, ajungând la sihăstreasca lui chilie, a început să bată în uşă şi să-l roage cu multă tânguire ca să se ducă la stăpânitorul acelei ţări, să-l roage să-l elibereze pe fiul ei, că el a făgăduit că, dacă se va duce la el, va lăsa liber pe cel legat. Sfântul stareţ nu i-a deschis uşa, nici nu i-a răspuns. Sora sa, bătând mult cu rugăminte şi cu lacrimi şi văzându-se neauzită, a început a defăima şi a-l ocărî, zicându-i: „Nemilostivule, neîndurătorule, împietritule, nedumnezeiescule şi răule cu obiceiul, cum nu te înduplecă spre milă tânguirea mea cea cu atâtea lacrimi, că fiul meu, pe care singur îl am, este în primejdie de moarte?" Stareţul a trimis pe un ucenic să-i zică: „Du-te de aici, că Pimen nu are copii şi nu-l doare pentru aceea". Sora sa s-a întors cu amar, tânguindu-se şi defăimând pe fratele său.

Stăpânitorul acelei ţări, auzind de aceasta, a zis către prietenii săi: „Spuneţi stareţului, ca măcar o scrisoare de rugăminte să scrie către mine, şi voi elibera pe nepotul său!" Pentru aceea mulţi au sfătuit pe sfânt să scrie acelui stăpânitor. Deci, stareţul a scris astfel: „Porunceasca stăpânirea ta să cerceteze bine pricina tânărului cel greşit, şi de se va afla ceva într-însul vrednic de moarte, să moară, ca, prin pedeapsa cea vremelnică, să scape de chinurile cele veşnice; iar de nu se va afla vinovat de moarte cel greşit, atunci, nepedepsindu-l, să-l eliberezi!" Mai-marele acelei ţări, citind scrisoarea stareţului, s-a minunat de mărimea de suflet cea îmbunătăţită şi de socoteala acelui bărbat; şi, cunoscându-l că este adevărat plăcut al lui Dumnezeu, îndată a eliberat pe tânărul acela.

Au venit odată nişte eretici la Avva Pimen şi au început a grăi de rău pe arhiepiscopul Alexandriei, cum că de la preoţi are hirotonia. Iar bătrânul, tăcând, l-a chemat pe ucenicul său şi i-a zis: „Pune masa şi fă-i să mănânce şi-i trimite cu pace".

Cuviosul Pimen, fugind de slava cea deşartă şi de cinstea omenească, s-a dus aiurea. El a umblat prin diferite locuri mulţi ani. Apoi, sălăşluindu-se iar în pustia Egiptului, a petrecut într-însa până la bătrâneţe, prin osteneli pustniceşti plăcute lui Dumnezeu, fiind părinte la mulţi monahi.

Deci cuviosul, învăţând pe ucenici despre smerita cugetare, după cum şi singur era smerit cugetător, le-a adus lor spre pildă o povestire despre un stareţ oarecare - poate chiar despre el însuşi -, zicând: „Un monah egiptean, nu demult, petrecea la un loc liniştit aproape de Constantinopol, având şi o chiliuţă mică. S-a întâmplat de a trecut pe acolo dreptcredinciosul împărat Teodosie cel Tânăr, care, înştiinţându-se că acolo petrece un monah, a lăsat pe toţi care erau cu dânsul şi, schimbându-se ca unul din ostaşii săi cei simpli, s-a dus la chilia stareţului şi a bătut la uşă.

Monahul, deschizându-i uşa, nu l-a cunoscut că este împărat, şi l-a primit ca pe un ostaş simplu. După facerea rugăciunii a stat, iar împăratul a început a-l întreba: „Părinte, cum petrec părinţii care sunt în Egipt?" Monahul a zis: „Toţi se roagă pentru mântuirea voastră". Atunci împăratul, privind prin odaia stareţului, nu a văzut nimic, decât numai o coşniţă spânzurată la perete şi într-însa puţină pâine uscată şi a zis către stareţ: „Părinte, dă-mi binecuvântare ca să gust puţin". Atunci stareţul sârguindu-se îndată, a turnat apă şi sare în blidişor, apoi, punând nişte bucăţi de pâine uscată, au mâncat împreună, apoi i-a adus împăratului să bea un pahar cu apă.

După aceasta, împăratul i-a zis lui: „Oare ştii cine sunt eu?" Atunci i-a grăit lui: „Eu sunt împăratul Teodosie". Auzind aceasta, stareţul îndată i s-a închinat lui. Iar împăratul a zis către dânsul: „Fericiţi sunteţi voi, monahii, fiind liberi de grijile tulburătoare ale lumii acesteia; deci, având viaţă fără de gâlceavă, vă îngrijiţi numai de mântuirea sufletelor voastre, cum să câştigaţi viaţa cea veşnică şi cereştile bunătăţi. Cu adevărat îţi spun ţie, că eu în împărăţie m-am născut şi acum sunt împărat, dar niciodată n-am mâncat pâine cu aşa dulceaţă, şi nici nu am băut apă, precum am mâncat şi am băut astăzi!"

Stareţul i-a zis lui: „De vreme ce noi, monahii, toate mâncărurile noastre le facem cu rugăciune şi cu binecuvântare, de aceea, chiar proaste de sunt ele, se prefac totuşi în hrană dulce; iar în casele voastre, toată osteneala mâncărurilor făcându-se fără rugăciune, cu multă gâlceavă şi cu vorbe deşarte, de aceea bucatele voastre nu primesc îndulcitoarea binecuvântare". Apoi împăratul, sărutând pe stareţ, s-a dus. El a început de atunci a cinsti foarte mult pe monahul acela; iar stareţul, temându-se de înălţarea cea pierzătoare şi de mândrie, ca nu cumva pentru cinstea omenească să-şi piardă smerenia sa şi să se lipsească de darul lui Dumnezeu, s-a sculat de acolo, a fugit şi s-a dus iarăşi în Egipt.

Sfântul Pimen, spunând ucenicilor săi o povestire ca aceasta, îi povăţuia la smerenie şi la abaterea de la cele deşarte, de la laude şi de la cinstiri, care nu aduc folos monahilor, ci numai pagubă. Îi mai învăţa încă pe ei şi celelalte fapte bune. Deci, învăţătura lui era lucrătoare şi putea pe toţi să-i povăţuiască spre mântuire. Că, precum viaţa lui cea asemenea cu îngerii era chip al faptei bune, tot asemenea şi cuvântul lui era la toţi de folos. La el veneau nu numai noii începători, ci şi cei ce îmbătrâniseră în călugărie; şi, întrebându-l despre folos, primeau de la dânsul răspunsuri înţelepţite de Dumnezeu, spre zidirea sufletelor lor. Ei le scriau pe ele în cărţile părinţilor, dintre care unele se povestesc şi aici.

Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: „Cum se cuvine să stăm în chilie?" I-a răspuns lui: „A şedea în chilie, cea la arătare este: rucodelia (lucrul mâinilor), a mânca o dată în zi, a tăcea şi a citi. Iar în ascuns a spori în chilie, aşa este: a purta prihănirea de sine în tot locul, oriunde vei merge, a nu te lenevi de ceasul slujbelor bisericeşti şi de cele ascunse. iar de se va întâmpla în vreo vreme a şedea fără rucodelie, intrând la slujbă, fără tulburare să săvârşeşti pravila, iar sfârşitul acestora, tovărăşie bună câştigă şi te depărtează de cea rea; căci omul care îşi păzeşte rânduiala sa, nu se tulbură".

Odată, un frate i-a spus Avvei Pimen, zicând: „De voi vedea vreun frate, despre care am auzit vreo greşeală, nu vreau să-l bag pe el în chilia mea; iar de voi vedea vreunul bun, mă bucur împreună cu el". I-a zis lui bătrânul: „De faci fratelui celui bun puţin bine, îndoit fă cu celălalt, că acela este cel neputincios. Căci era cineva într-o obşte, anume Timotei, şi auzind egumenul veste de un frate pentru o ispită, l-a întrebat pe Timotei de el. Iar acesta spunându-i despre ispita fratelui, egumenul l-a sfătuit să-l scoată afară din obşte.

Deci, după ce l-a scos, s-a pus ispita fratelui asupra lui Timotei, până ce s-a primejduit. Şi plângea Timotei înaintea lui Dumnezeu, zicând: «Am greşit, Doamne, iartă-mă!» Şi i-a venit lui glas, zicând: «Timotei, să nu socoteşti că această ispită ţi-am făcut ţie pentru altceva, decât numai că ai trecut cu vederea pe fratele tău în vremea ispitei lui»".

Apoi fratele l-a întrebat: „Dar dacă voi vedea greşeala fratelui meu, oare mi se cade mie să-l acopăr pe el?" Iar el i-a zis lui: „De vom acoperi greşelile fratelui şi Dumnezeu le va acoperi pe ale noastre; şi oricând o arătăm pe a fratelui şi Dumnezeu o arată pe a noastră".

Trecea odată Părintele Pimen cu Avva Anuv prin părţile Diolchiei. Şi venind împrejurul mormitelor, au văzut o femeie cumplit rupându-se şi plângând cu amar. Şi stând, luă aminte la dânsa şi păşind puţin mai înainte, s-au întâlnit cu unul şi l-a întrebat pe el Avva Pimen, zicând: „Ce are femeia aceasta, căci cu amar plânge?" Şi i-a zis lui: „A murit bărbatul ei şi fiul şi fratele". Şi răspunzând Avva Pimen a zis către Avva Anuv: „Îţi zic ţie, că omul de nu va omorâ toate voile trupului şi nu va agonisi plânsul, acesta nu poate să se facă călugăr. Că toată viaţa lui şi mintea la plâns este".

Întâmplatu-s-au unii din părinţi de au venit în casa unui iubitor de Hristos, între care era şi Avva Pimen. Şi când mâncau ei, s-a pus înaintea lor carne şi au mâncat toţi, afară de Avva Pimen. Şi se mirau bătrânii că nu mânca, ştiind ei dreapta lui socoteală. Iar după ce s-au sculat de la masă, i-au zis lui: „Tu eşti Pimen şi aşa ai făcut?" Le-a răspuns lor bătrânul: „Iertaţi-mă, părinţilor, voi aţi mâncat carne şi nimeni nu s-a smintit; iar eu de aş fi mâncat, fiindcă mulţi fraţi vin aproape de mine, erau să se vatăme, zicând: «Pimen a mâncat carne şi noi să nu mâncăm?»" Şi s-au minunat de socoteala lui cea dreaptă.

Un frate a zis către părintele Pimen: „Părinte, mă tulbur şi voiesc să mă duc de aici". Stareţul a zis: „Pentru ce pricină voieşti

să te duci?" Fratele a zis: „Aud cuvinte nefolositoare de la un frate care vieţuieşte aici şi mă smintesc". Stareţul a zis: „Nu sunt adevărate cele ce ai auzit". Fratele a zis: „Cu adevărat, părinte, sunt adevărate, că cel ce mi-a spus mie este credincios". Stareţul a răspuns: „Nu este credincios cel ce ţi-a spus ţie, că de ţi-ar fi fost credincios, nu ţi-ar fi spus ţie unele ca acestea, iar tu singur, nevăzând, să nu crezi niciodată cuvintele cele auzite; că nici Dumnezeu, auzind strigarea Sodomei, n-a crezut până ce singur S-a pogorât ca să vadă cu ochii Săi. *Strigarea Sodomei şi Gomorei şi greşelile lor s-au înmulţit la Mine mai mult; deci, mă voi pogorî ca să văd de este după strigarea lor*". Fratele a zis: „Părinte, eu cu ochii mei l-am văzut pe el greşind".

Acestea auzindu-le stareţul, a căutat spre pământ şi a luat de jos un pai mic şi a zis fratelui: „Ce este acesta?" Fratele a zis: „Acesta este un pai". Atunci stareţul, căutând spre înălţimea casei şi arătând spre bârna pe care era rezemat acoperişul, a zis: „Dar aceasta ce este?" Fratele a răspuns: „Aceasta este bârna". Şi a zis stareţul către frate: „Pune întru inima ta, că păcatele tale sunt ca bârna aceea, iar greşeala fratelui de care grăieşti este ca paiul acesta, şi nu vei mai avea tulburare".

Aceste cuvinte ale Sfântului Pimen auzindu-le părintele Sisoe, care se întâmplase atunci şi dânsul acolo, s-a minunat şi a zis către dânsul: „Cum te voi ferici pe tine, părinte Pimene! Cu adevărat, ca nişte pietre de mult preţ sunt cuvintele tale, pline de har şi de slavă". Atunci părintele Pimen a grăit iarăşi: „Scris este că cele ce le-au văzut ochii tăi, pe acelea să le mărturiseşti; iar eu grăiesc vouă: chiar şi cu ochii de veţi vedea, să nu credeţi îndată". Apoi a spus o întâmplare ca aceasta:

„Un frate oarecare a fost batjocorit de diavol printr-o nălucire ca aceasta: vedea pe un oarecare frate făcând păcat cu o femeie şi se tulbura cu gândul, luptându-se cu patima poftei; deci, ducându-se, i-a lovit pe ei cu piciorul său, zicându-le: «Lăsaţi-vă de acum! Până când greşiţi?» Când, iată că află snop de grâu, iar nu oameni. Pentru aceasta vă grăiesc vouă, ca nu îndată să credeţi, chiar şi cu ochii de aţi vedea".

Au întrebat unii din părinţi pe Avva Pimen, zicând: „De vom vedea vreun frate păcătuind, voieşti să-l mustrăm?" Le-a zis lor bătrânul: „Eu cu adevărat, de voi avea trebuinţă să trec pe acolo şi-l voi vedea păcătuind, trec pe lângă dânsul şi nu-l mustru".

Părintele Anuvie i-a zis lui: „Ce ai putea zice lui Dumnezeu, dacă ai vedea pe cel ce greşeşte şi nu l-ai mustra pe el?" Pimen a răspuns: „Aş zice lui Dumnezeu: Doamne, Tu ai poruncit: *Scoate mai întâi bârna din ochiul tău, şi atunci vei vedea să scoţi şi paiul din ochiul fratelui*. Deci, am păzit cuvântul Tău".

Au venit unii din bătrâni la Avva Pimen şi i-au zis: „De vom vedea pe fraţi că dormitează în biserică, voieşti să-i îmboldim ca să fie treji la priveghere?" Iar el le-a zis lor: „Eu cu adevărat, de voi vedea pe fratele că dormitează, pun capul lui pe genunchii mei şi-l odihnesc".

A întrebat un frate pe Avva Pimen, zicând: „Mă văd pe mine că oriunde mă duc, aflu sprijin". I-a zis lui bătrânul: „Şi cei ce ţin în mână sabie, au pe Dumnezeu, Care îi miluieşte pe ei în această vreme. Deci de vom fi treji, face cu noi mila Sa".

Altul l-a întrebat: „Ce voi face ispitelor acestora ce mă tulbură?" I-a zis lui bătrânul: „Să plângem înaintea bunătăţii lui Dumnezeu cu toată osteneala noastră, până ce va face cu noi mila Sa!"

Zis-a Avva Pimen: „Mulţi din părinţii noştri s-au făcut viteji la nevoinţă, însă limpezimea cugetelor prin rugăciune, unul câte unul". Apoi a zis: „Dacă omul se va prihăni (învinui) pe sine, rabdă pretutindeni".

Zis-a iarăşi: „Unde inima ta nu are vestire, nu lua aminte".

Zis-a iarăşi: „De te vei socoti pe tine de nimic, vei avea odihnă, ori în ce loc te vei afla".

Zis-a iarăşi: „Voia, odihna şi obişnuinţa acestora surpă pe om".

Zis-a iarăşi: „De vei tăcea, vei avea odihnă în tot locul unde vei locui".

Zis-a iarăşi: „Nu este călugăr cârtitor, nu este călugăr cel ce răsplăteşte răul cu rău, nu este călugăr mânios".

Un frate iarăşi a întrebat pe părintele Pimen, zicând: „Părinte, am făcut un păcat greu şi voiesc ca trei ani să petrec în pocăinţă". Stareţul a răspuns: „Este mult!" Fratele a zis: „Atunci porunceşte ca să mă pocăiesc un an". Stareţul iarăşi a răspuns: „Este mult!" Auzind aceasta, ceilalţi fraţi au zis: „Apoi până la patruzeci de zile se cuvine a petrece în pocăinţă?" Iar stareţul iarăşi a răspuns: „Este mult!" Şi a adăugat: „Eu socotesc că de se va pocăi omul din toată inima şi de va pune gând tare, ca de acum să nu se mai întoarcă la păcat, apoi în trei zile îi primeşte Dumnezeu pocăinţa lui! Toate cele peste măsură sunt ale dracilor".

Alt frate a întrebat pe Cuviosul Pimen, zicând: „Cum se cuvine să petreacă omul?" Stareţul a răspuns: „Vedem pe Daniil că nu s-a aflat asupra lui clevetire, decât numai în slujbele Domnului Dumnezeului lui petrecând". Sfântul a arătat cu aceste cuvinte, că aşa se cade omului să vieţuiască, adică toată viaţa lui să nu fie altceva decât numai slujire către Domnul Dumnezeu.

Altul l-a întrebat: „Cum aş putea să mă păzesc de vicleşugurile vrăjmaşilor?" Părintele a răspuns: „Când căldarea are foc dedesubt şi arde, nu îndrăznesc muştele sau alte vieţuitoare să se atingă de dânsa; iar când se răceşte, atunci şi muştele şed pe dânsa, şi târâtoarele cad înăuntru. Aşa şi monahul care se sileşte cu osârdie la lucrurile cele duhovniceşti, vrăjmaşul nu îndrăzneşte a se apropia şi a-l supăra; iar cei ce petrec în nebăgare de seamă şi în lenevire, vrăjmaşul se apropie cu înlesnire de ei şi-i supără precum voieşte".

Au întrebat oarecare părinţi pe Avva Pimen: „Cine este cel ce zice: *Părtaş sunt eu tuturor ce se tem de Tine?*" Şi a zis bătrânul: „Duhul Sfânt este care zice".

Zis-a Avva Pimen: „De vei vedea câteva lucruri şi vei auzi cuvinte, să nu le povesteşti aproapelui tău, căci este surpare de război".

Un frate a venit la Avva Pimen şi i-a zis lui: „Semăn ţărâna mea şi fac dintr-însa milostenie". I-a zis lui bătrânul: „bine faci!" Şi s-a dus cu osârdie şi a sporit milostenia. Şi a auzit Avva Anuv cuvântul şi i-a zis lui Avva Pimen: „Nu te temi de Dumnezeu, aşa grăind fratelui?" Şi a tăcut bătrânul. După două zile a trimis Avva Pimen la fratele şi i-a zis lui, auzind şi Avva Anuv: „Ce mi-ai zis alaltăieri, că mintea mea era aiurea?" Şi a zis lui fratele: „Am zis că semăn ţărâna mea şi fac dintr-însa milostenie". Şi a zis Avva Pimen: „Am gândit că pentru fratele tău cel mirean ai grăit; iar dacă tu eşti cel ce faci lucrul acesta, nu este lucru călugăresc". Iar el auzind, s-a mâhnit, zicând: „Alt lucru nu ştiu, decât acesta şi nu pot ca să nu semăn ţărâna mea".

Deci, după ce s-a dus, i-a făcut lui metanie Avva Anuv, zicând: „Iartă-mă!" Şi a zis Avva Pimen: „Şi eu de la început ştiam că nu este lucru călugăresc, dar după socoteala lui am grăit şi m-am străduit spre sporirea dragostei, iar acum s-a dus mâhnit şi tot la fel face".

Altul l-a întrebat despre gândurile cele rele care năvălesc asupra lui, cum ar putea să scape de dânsele. Sfântul a grăit: „Lucrul acesta este asemenea unui bărbat care are foc în stânga şi un vas cu apă în dreapta, şi, de se arde de foc, ia apă din vas şi-l stinge. Focul închipuie gândurile cele rele pe care vrăjmaşul le aruncă în inima omului, ca nişte scântei în casă, ca să se aprindă de pofta păcatelor; iar apa este ca să se arunce la rugăciune către Dumnezeu".

Părintele Anuv l-a întrebat iar despre gândurile cele rele care ies din inimă şi despre poftele cele deşarte. Stareţul i-a răspuns din

Sfânta Scriptură: „Oare se preamăreşte securea fără de cel ce taie cu ea? Sau se înalţă fierăstrăul fără cel care îl trage? Drept aceea şi tu să nu le întinzi gândurilor celor rele spre ajutor mâinile învoirii tale, nici te îndulci cu ele şi rămân nelucrătoare".

Un frate a mers la Avva Pimen şi şezând câţiva împreună, au lăudat un frate, că este urâtor de rele. Zis-a Avva Pimen celui ce a vorbit: „Şi ce este urâciunea de rele?" Şi s-a uimit fratele şi nu a găsit ce să răspundă şi, sculându-se, a cerut iertare de la bătrânul, zicând: „Spune-mi, ce este urâciunea de rele?" A zis bătrânul: „Urâciunea de rele aceasta este: Să urască cineva păcatele sale şi pe aproapele său să-l îndrepte".

A zis iarăşi: „Omul care învaţă, dar nu face cele ce învaţă, este asemenea cu fântâna; că pe mulţi îi adapă şi-i spală, iar pe sine nu se poate curăţi, ci de toată întinăciunea este plină şi toată necurăţenia într-însa se află".

Părintele Iosif a întrebat pe părintele Pimen despre post, zicând: „Cum se cade să posteşti?" Stareţul a răspuns: „Eu voiesc ca din toate să mănânc puţin şi să nu mă satur". I-a zis Avva Iosif: „Când erai mai tânăr, nu posteai din două în două zile, avvo?" Şi a zis bătrânul: „Am postit cu adevărat şi trei şi patru zile şi o săptămână; dar, cercetând toate acestea, părinţii cei mari au aflat că în fiecare zi este bine să mâncăm câte puţin; şi ne-au dat nouă calea împărătească, că este mai uşoară şi mai lesnicioasă, ca mintea să nu se înalţe".

Povestit-au unii lui Avva Pimen, despre un călugăr, că nu bea vin. Şi le-a zis lor: „Vinul nu este al călugărilor".

Un egumen de la o mânăstire mare a întrebat pe părintele Pimen, zicând: „Cum pot să câştig umilinţă?" Stareţul a răspuns: „Cum se poate să fie umilinţă în inima aceea în care sunt putinele de brânză, vase de unt şi multe alte griji pentru cele dinafară".

Apoi l-a întrebat pe avva pentru trândăvie. Şi i-a zis lui bătrânul: „Trândăvia stă peste tot începutul şi nu este patimă mai rea decât dânsa, iar de o va cunoaşte omul că aceasta este, se odihneşte".

Un frate iarăşi a întrebat pe părintele Pimen, zicând: „Ce este a se mânia cineva în zadar pe fratele său?" Şi a zis: „Orice nedreptate îţi va face fratele tău şi tu te vei mânia pe el, în zadar te mânii. Chiar de îţi va scoate ochiul tău cel drept şi îţi va tăia mâna ta cea dreaptă şi te vei mânia pe el, în zadar te mânii. iar de te desparte de Dumnezeu, atunci să te mânii tare".

Altul a întrebat pe stareţ: „Este bine oare a grăi sau a tăcea?" Stareţul a răspuns: „Cel ce grăieşte pentru Dumnezeu, face bine; şi cel ce tace pentru Dumnezeu, asemenea face bine".

Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen: „Ce voi face?" I-a zis Avva Pimen: „Scris este: *Fărădelegea mea voi vesti şi mă voi îngriji pentru păcatul meu*". „Deci ce voi face?" Şi i-a răspuns bătrânul: „Când Dumnezeu ne va cerceta, de ce trebuie să ne temem?" Şi i-a zis lui fratele: „De păcatele noastre". Deci i-a zis bătrânul: „Să intrăm dar în chilia noastră şi Domnul ne va ajuta nouă în toate".

Dar răspunsurile lui nu erau cu bună înţelegere numai la diferite întrebări, ci şi afară de întrebări. În Pateric se află multe cuvinte folositoare ale lui, dintre care spunem unele. Părintele Pimen a zis: „Când omul voieşte să zidească o casă, adună multe lucruri de trebuinţă, ca s-o poată alcătui. Aşa şi noi, să luăm din toate bunătăţile câte puţină parte şi să zidim în noi casa cea sufletească".

A zis iar: „Aceste trei capete sunt de trebuinţă omului, adică: să se teamă de Dumnezeu, să se roage adeseori şi să facă bine aproapelui".

A zis iar: „Neagoniseala, răbdarea şi dreapta socoteală, aceste trei însuşiri sunt trebuincioase vieţii monahiceşti; că scris este: «De vor fi cei trei bărbaţi, Noe, Daniil şi Iov, aceştia se vor mântui». Noe este chipul necâştigării, Iov al răbdării, iar Daniil al dreptei socoteli. Deci, de se vor afla aceste trei însuşiri în monah, Dumnezeu, Care îl mântuieşte, petrece într-însul".

A mai zis iar: „Monahul, dacă va urî două lucruri, poate să fie liber de lumea aceasta". Fratele l-a întrebat: „Care sunt aceste lucruri?" Stareţul a răspuns: „Odihna cea trupească şi slava cea deşartă".

A zis iar: „În Evanghelie este scris: *Cel ce are haină s-o vândă şi să cumpere sabie*. Adică, cel ce are odihna trupului său, s-o lase şi să primească viaţa aspră şi calea strâmtă".

Un frate l-a întrebat pe Avva Pimen, zicând: „Ce voi face, că sunt luptat de curvie şi mă înfierbânt la mânie?" Zis-a bătrânul: „Pentru aceasta zicea David, că pe leu îl batem şi pe urs îl sugrumăm; adică, mânia o tăiem, iar curvia cu osteneli o strâmtorăm". Apoi a adăugat lui: „David când s-a luptat cu leul, apucându-l de grumaji, îndată l-a ucis. Şi noi când vom înfrâna gâtul şi pântecele nostru, vom birui cu ajutorul lui Dumnezeu pe diavolul şi pe leul, care este trupul nostru".

Şi a zis iar: „De n-ar fi venit în Ierusalim Navuzardan arhimagherul - mai-marele bucătarilor împăratului Babilonului -, templul Domnului nu s-ar fi ars. Aşa şi între noi, dacă nu va intra îmbuibarea şi odihna pântecelui, nu se va aprinde focul poftei păcatului, şi mintea noastră, care se împotriveşte păcatului, nu va cădea niciodată în războiul vrăjmaşului".

A zis iarăşi: „Precum albinele se gonesc cu fum şi se ia dulceaţa ostenelilor lor, aşa şi odihna trupului se goneşte din suflet cu frica Domnului şi se ia de la trup tot lucrul cel bun".

În sfârşit, a zis iar: „Precum spătarul împărătesc stă gata totdeauna înaintea împăratului, tot aşa se cade şi sufletului să fie gata asupra diavolului desfrânării".

Părintele Pimen, auzind de un frate oarecare că posteşte câte şase zile, iar în a şaptea gustă puţină hrană şi avea mânie asupra fratelui, i-a zis: „Ai învăţat a posti câte şapte zile, iar de mânie nu ai învăţat a te înfrâna în nici o zi!"

Un preot de la o mânăstire, auzind despre nişte fraţi că intră deseori în cetate, se spală în baie şi nu se îngrijesc de mântuirea lor, s-a mâniat pe ei şi, venind în sobor, a luat chipul monahicesc de pe dânşii. Căindu-se după aceasta, s-a dus la părintele Pimen şi i-a spus ce a făcut acelor fraţi. Stareţul i-a grăit: „Oare nu ai şi tu ceva din omul cel vechi, sau te-ai dezbrăcat de dânsul desăvârşit?" Iar preotul a zis: „Mă împărtăşesc de omul cel vechi". Iar bătrânul i-a zis: „Iată că şi tu eşti ca şi fraţii; că deşi puţin te împărtăşeşti din vechime, însă eşti supus păcatului". Auzind cuvântul acesta de la stareţ, s-a umilit şi, ducându-se, a chemat pe fraţii cei mâhniţi şi s-a pocăit înaintea lor; apoi i-a îmbrăcat iar în chipul monahicesc.

Odată, părintele Isaac s-a dus la părintele Pimen şi, văzându-l că îşi turna apă pe picioare, ca unul ce avea îndrăzneală către dânsul, i-a zis: „Cum s-au obişnuit unii a-şi obosi trupurile cu asprime!" Stareţul i-a răspuns: „Noi nu ne-am învăţat a fi ucigaşi de trupuri, ci de patimi".

Apoi a zis iar: „Este un om care se vede că este tăcut, dar în inima lui osândeşte pe alţii. Unul ca acela neîncetat grăieşte! Şi este altul care de dimineaţă până seara grăieşte cu limba şi totuşi păzeşte tăcerea, fiindcă cele de folos nimic nu grăieşte şi nu osândeşte pe aproapele".

Un frate a venit la Părintele Pimen şi i-a zis: „Avvo, multe gânduri îmi vin şi mă primejduiesc din pricina lor". Şi l-a scos pe el bătrânul afară şi i-a zis: „Întinde braţele şi opreşte vântul!" Iar el a zis: „Nu pot să fac aceasta". Şi i-a zis bătrânul: „Dacă asta nu poţi s-o faci, nici gândurile nu le poţi opri să nu vină; alt lucru este însă să le stai împotrivă".

Părintele Iosif spunea, zicând: „Noi şezând odată la părintele Pimen, era între noi un frate tânăr cu numele Agaton, către care stareţul voind să grăiască ceva, l-a numit părinte, zicându-i: "Părinte Agatoane!" Noi i-am zis stareţului: „Fratele este tânăr, pentru ce îl numeşti părinte?" Stareţul a răspuns: „Gura lui cea tăcută m-a

făcut să-l numesc părinte!" Apoi părintele Pimen a zis: „Fratele care petrece cu aproapele, este dator să fie ca o piatră cioplită; ocărât fiind să nu se mânie, preamărit fiind să nu se înalţe".

Întrebat a fost Avva Pimen: „La cine se potriveşte cuvântul cel scris: *Să nu vă grijiţi pentru ziua de mâine*?" I-a răspuns lui bătrânul: „S-a zis pentru omul care se află în ispită şi se împuţinează. Să nu se îngrijească, zicând: «Câtă vreme am în ispita aceasta?» Ci mai vârtos să socotească zicând în fiecare zi: astăzi. *Căci ajunge zilei răutatea ei*".

Un frate i-a zis lui Avva Pimen: „De voi da fratelui meu puţină pâine sau altceva, mă tem că-mi pierd plata, zicând că faptele se fac pentru plăcerea oamenilor". I-a zis lui bătrânul: „Deşi pentru plăcerea oamenilor se fac, noi să dăm trebuinţa fratelui". Şi i-a spus şi această pildă: „Doi oameni erau plugari şi locuiau într-o cetate. Şi unul dintr-înşii semănând, a făcut puţine necurate, iar celălalt, lenevindu-se, nu a făcut nimic. Deci făcându-se foamete, care din amândoi poate să trăiască?" A răspuns fratele: „Cel ce a făcut cele puţine şi necurate". I-a zis lui bătrânul: „Aşadar şi noi să semănăm puţine, chiar şi necurate, să nu murim de foame!"

Şi iarăşi: „Răutatea niciodată nu goneşte răutatea; dar de-ţi va face cineva rău, tu să-i faci bine, ca, facerea ta de bine către el să strice răutatea lui". La această faptă bună, precum şi la altele, Cuviosul Pimen singur învăţa cu lucrul, căci mai înainte de venirea lui de la schit în Egipt, era acolo un stareţ cinstit de toţi.

Părintele Pimen mergând în Egipt, mulţi au părăsit pe acel stareţ şi au început a veni la Pimen; deci, pentru aceea acel stareţ a început a se mânia asupra părintelui Pimen, a-l zavistui şi a vorbi rele de dânsul.

Părintele Pimen, auzind despre aceasta, s-a mâhnit şi a zis către fraţii săi: „Ce să facem, căci aceşti oameni ne-au aruncat în necaz părăsind pe stareţul cel atât de sfânt şi de cuvios şi venind la noi, care nu suntem nimic? Cum vom tămădui mânia cea contra noastră a acelui mare părinte? Să facem puţine bucate şi să căutăm puţin vin, să ne ducem la stareţul şi să mâncăm cu dânsul, doar aşa se va milostivi sufletul lui!" Deci, făcând bucatele şi câştigând voie, au mers la acel stareţ şi au bătut în uşa chiliei lui. Ucenicul aceluia, auzind, a întrebat: „Cine sunteţi?" Ei au zis: „Spune părintelui tău că Pimen cu fraţii săi au venit să se binecuvânteze de la dânsul". Ucenicul, mergând, a spus stareţului, iar el, auzind, a zis: „Du-te, spune-le să se ducă de aici, că nu am vreme să-i văd!" Când ucenicul a spus aceasta la cei ce veniseră, aceia au zis: „Nu ne vom duce de aici până ce nu ne vom învrednici a ne închina stareţului". Şi stăteau în arşiţa soarelui lângă uşa chiliei.

Stareţul, văzând smerenia şi răbdarea celor ce veniseră, s-a umilit şi le-a deschis uşa şi i-a primit cu sărutare; deci, şezând, au vorbit cu dragoste şi au mâncat din cele aduse. Apoi stareţul acela a zis: „Cu adevărat, nu numai acelea ce le-am auzit despre voi sunt adevărate, dar şi însutit mai mari lucruri bune văd în voi!" Din acea vreme, stareţul s-a făcut iubit prieten al părintelui Pimen. Astfel ştia Cuviosul Pimen să strice răutatea celui ce vrăjmăşuia contra lui şi a fi prin aceea şi altora pildă.

Un frate a venit la Avva Pimen în a doua săptămână din Postul Mare şi mărturisindu-şi gândurile şi dobândind odihnă, i-a zis: „Puţin de nu m-am împiedicat să vin aici astăzi". Şi i-a zis lui bătrânul: „Pentru ce?" Zis-a fratele: „Am gândit, ca nu cumva pentru post nu-mi vei deschide". I-a zis lui Avva Pimen: „Noi nu ne-am învăţat a închide uşa cea de lemn, ci mai vârtos uşa limbii".

Cuviosul Pimen mai putea încă să folosească pe alţii uneori şi cu tăcerea, ca şi cu cuvântul. Odată, au venit pentru cercetare preoţii acelui loc, la mânăstirea în care era petrecerea cuviosului. Părintele Anuvie, vrând să le facă lor puţin ospăţ după putere, a intrat la Cuviosul Pimen şi i-a spus despre aceasta. Dar Pimen nu i-a dat răspuns, ci a tăcut multă vreme. Părintele Anuvie s-a dus mâhnit. După aceea i-au zis lui fraţii care se întâmplaseră la dânsul: „Pentru ce n-ai dat răspuns părintelui Anuvie?" Stareţul le-a răspuns: „Eu la aceasta n-am unelte, căci acum sunt mort, iar mortul nu vorbeşte; deci, să nu mă socotiţi pe mine că sunt cu voi".

Aceasta a făcut-o stareţul ca să nu fie chemat cu dânşii la masă, că şi aceasta se povestea de dânsul: când era chemat de fraţi să mănânce împreună cu dânşii, mergea plângând, ca şi cum nu voia, căci se păzea să-şi sature pântecele şi se temea a nu asculta pe fraţi, ca să nu-i mâhnească.

Un monah de la un loc îndepărtat, auzind de viaţa cea îmbunătăţită a părintelui Pimen, a venit să-l vadă şi să se folosească de cuvintele lui. Stareţul a primit pe acel monah cu cinste şi, sărutându-se unul cu altul, au şezut. Monahul cel venit a început a vorbi cu stareţul din dumnezeiasca Scriptură, despre lucruri nepricepute şi despre lucruri cereşti. Iar părintele Pimen, întorcându-şi faţa, tăcea, nedând nici un răspuns celui ce vorbea.

Deci, monahul acela, vorbind mult din Sfânta Scriptură şi necăpătând nici un răspuns de la stareţ, fiindcă tăcea, a ieşit din chilie mâhnit şi a zis către ucenicul stareţului: „În zadar am suferit eu atâta osteneală în cale, căci pentru dânsul am venit aici, iar el nu voieşte să vorbească nici un cuvânt cu mine!" Ucenicul, intrând la stareţ, i-a zis: „Părinte, acel cinstit bărbat a venit pentru tine, fiind slăvit între monahii laturii sale. Pentru ce nu vorbeşti cu

dânsul?" Stareţul a răspuns: „Acesta din cei de sus este şi vorbeşte de cele cereşti, iar eu sunt din cei de jos şi ştiu a vorbi de cele pământeşti. De ar fi vorbit fratele acela care a venit la noi, despre patimile sufleteşti şi despre neputinţele trupeşti, i-aş fi răspuns; dar, de vreme ce el vorbeşte despre lucruri înalte, eu nu ştiu nimic de acelea".

Ucenicul, ieşind la monahul acela, i-a zis: „Părinte, să ştii că stareţul nu degrabă începe a vorbi din dumnezeiasca Scriptură; ci, dacă cineva îi vorbeşte despre patimile sufleteşti, aceluia îi răspunde". Atunci monahul acela, umilindu-se, a intrat la stareţ şi i-a zis: „Părinte, ce să fac, căci sunt stăpânit de patimi?" Atunci stareţul privind spre dânsul cu faţa luminoasă, i-a zis: „Acum bine ai venit! Deschide-ţi gura ta pentru acestea şi o voi umplea de bunătăţi". Deci, a vorbit cu dânsul destul, cum să biruim războaiele care se ridică asupra noastră. Monahul acela, folosindu-se foarte mult din cuvintele stareţului cele insuflate de Dumnezeu, a mulţumit lui Dumnezeu că s-a învrednicit a vedea pe un părinte sfânt ca acela şi a auzi vorba lui. El s-a întors la locul său bucurându-se, ca cel ce a aflat dobândă multă şi folos sufletesc.

A întrebat Avraam pe Avva Pimen, zicând: „Cum ne luptă pe noi dracii?" Şi i-a zis lui Avva Pimen: „Pe noi ne luptă dracii? Nu se luptă cu noi, câtă vreme facem voile noastre. Că voile noastre s-au făcut draci şi ei sunt care ne necăjesc pe noi, ca să le împlinim. Iar de voieşti să ştii cu cine s-au luptat dracii, apoi află că cu Moise şi cu cei asemenea lui".

Un alt monah, anume Isaac, a venit la părintele Pimen şi l-a găsit pe el şezând, ca şi cum era în uimire. Deci, aşteptând multă vreme şi văzându-l pe dânsul venit în sine, i-a făcut metanie, zicându-i: „Părinte, spune-mi mie unde ai fost cu mintea ta?" Iar el, fiind silit de rugăminte, a zis: „Mintea mea era acolo unde Preacurata Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, plângea lângă cruce. Deci şi eu aş fi voit ca acolo să plâng totdeauna!"

Un cuvios mare între părinţi ca acesta, care toată fapta bună a trecut-o cu viaţa şi fiind de folos tuturor cu cuvântul, avea atâta smerenie în mintea sa, încât deseori el zicea cu suspin: „Eu voi fi aruncat în locul acela în care va fi aruncat satana".

Dar Domnul, pe smeritul Său rob, l-a înălţat în locul sfinţilor îngeri şi în locaşurile dreptilor şi ale cuvioşilor; căci, după viaţa sa pământească plină de mulţi ani, l-a sălăşluit pe dânsul în cereştile acoperăminte, unde anii nu se împuţinează şi unde toţi sfinţii, stând înaintea scaunului slavei dumnezeieşti, slăvesc totdeauna pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, pe Unul Dumnezeu în Treime, Căruia

să-I fie slava şi de la noi, păcătoşii, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Notă - Despre acest cuvios părinte Pimen, vezi şi cuvântul din Prolog în 14 zile ale lunii februarie, cum izgonea diavolii cu cuvântul. Dar se ştie că între cuvioşii părinţi se mai află un părinte cu numele Pimen - pomenindu-se în Limonariu - care era de neam din Galatia şi mai pe urmă cu anii. Cel dintâi a vieţuit în pustiile Egiptului, pe vremea împărăţiei lui Teodosie cel Tânăr, precum este arătat în viaţa aceluia. Iar cel de-al doilea a fost după 150 de ani şi a vieţuit pe vremea împăratului Mauriciu, în pustia Palestinei ce se numeşte Ruva, nevoindu-se în zilele părintelui Sofronie, patriarhul Ierusalimului şi ale lui Ioan Evirat, scriitorii cărţii care se numeşte Limonariu. Pentru aceasta este de trebuinţă ca şi viaţa celuilalt cuvios Pimen să fie pomenită aici, întâi pentru folos, iar al doilea pentru a şti deosebirea între acei doi cu numele de Pimen.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL PIMEN DIN PALESTINA

Sfinţii părinţi Sofronie şi Ioan au scris în cărţile lor despre acest sfânt Pimen. Ne-am dus odată din Siria la Părintele Pimen şi voiam să-l întrebăm pentru împietrirea inimii. Iar bătrânul nu ştia elineşte, nici tălmaci nu am găsit; şi, văzându-ne pe noi bătrânul supăraţi, a început a grăi în limba elinească, zicând: „Firea apei este moale, iar a pietrei vârtoasă; ulciorul cu apă deasupra pietrei fiind atârnat, picând câte puţină apă, găureşte piatra. Aşa şi cuvântul lui Dumnezeu este moale, iar inima noastră vârtoasă; dar auzind omul de mai multe ori cuvântul lui Dumnezeu, i se deschide inima lui spre a se teme de Domnul".

Părintele nostru Agatonic, egumenul lavrei Cuviosului părintelui nostru Sava, ne-a spus acestea: „Am mers într-o zi în pustia Ruva, la părintele Pimen, cel ce vieţuia în peşteră şi se hrănea cu rădăcini. Găsindu-l, i-am mărturisit gândurile mele. Deci, înserând, pe mine m-a lăsat să mă odihnesc într-o peşteră, iar el s-a dus în altă peşteră. În noaptea aceea a fost tare ger şi am pătimit mult de frig. Făcându-se ziuă, a venit stareţul la mine şi mi-a zis: „Fiule, cum ai petrecut în noaptea aceasta?" Şi i-am zis: „Părinte, iartă-mă, toată noaptea am suferit de frig". Iar el mi-a zis: „Fiule, adevărat îţi spun, că nimic n-am pătimit de ger". Auzind eu - zice Agatonic - m-am minunat, pentru că era gol şi l-am întrebat: „Părinte, fă-mi plăcere şi spune-mi pentru ce n-ai pătimit de ger, fiind gol".

Stareţul mi-a zis: „A venit un leu de s-a culcat lângă mine şi m-am încălzit; deci, să ştii, fiule, că eu de fiare voi fi mâncat". El mi-a zis: „Pentru ce, părinte, vei fi mâncat de fiare? Când eram în lume, la locul meu - că amândoi erau din Galatia -, am fost păstor de oi şi într-una din zile pe când păşteam oile, un om oarecare mergea pe alăturea, iar câinii mei, năvălind asupra lui, l-au rupt şi l-au mâncat; deci, eu care puteam să-l scap, nu l-am scăpat. După aceea m-am înştiinţat din descoperirea lui Dumnezeu, că şi eu tot de acelaşi fel de moarte voi muri, adică sfâşiat de fiare".

Aceasta a spus-o cuviosul părinte Pimen de sine părintelui Agatonic. După cuvântul lui aşa a şi fost, că după trei ani s-a făcut înştiinţare că părintele Pimen, vieţuitorul din pustie, a fost mâncat de fiare. Însă sufletul lui cel sfânt s-a ridicat în ceata cuvioşilor părinţi, cu milostivirea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia I se cuvine slava în veci. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, PĂTIMIREA SFÂNTULUI MUCENIC FANURIE*

Sfântul Mucenic Fanurie s-a nevoit, după tradiţie, în insula Rodos - Grecia, de unde se crede că era de loc. Însă nu se ştie când anume a trăit, nici cum i-a fost sfârşitul.

Prin secolul al XIV-lea, între zidurile unei fortăreţe din Rodos, lucrătorii au descoperit o frumoasă biserică în ruină, sub dalele căreia au găsit numeroase icoane.

Una dintre aceste icoane era bine păstrată şi reprezenta un tânăr militar care ţinea în mâna sa dreaptă o cruce. În jurul icoanei erau reprezentate 12 scene din martiriul său. Episcopul locului, Nil (1355-1369), a descifrat inscripţia de pe icoană: "Sfântul Fanurie". Acest nume nu se găseşte însă în martirologii şi sinaxare.

Sfântul Fanurie a săvârşit numeroase minuni, îndeosebi pentru descoperirea obiectelor şi animalelor dispărute.

După o tradiţie populară, răspândită în insula Creta şi în alte ţări ortodoxe, mama sfântului era o mare păcătoasă şi cu toate eforturile lui Fanurie, n-a putut s-o întoarcă la pocăinţă. Însă el n-a el n-a încetat să se roage cu stăruinţă pentru mântuirea mamei sale.

Pe când păgânii îl ucideau cu pietre pe Sfântul Fanurie, el scria: „Din cauza acestor suferinţe, Doamne, vino în ajutorul tuturor care se vor ruga pentru mântuirea mamei lui Fanurie".

* Textul este luat din Sinaxarul Bisericii Ortodoxe, vol. V, pag. 533, tipărit la Tesalonic, 1996.

Din cauza aceasta, când credincioşii pierd unele obiecte, ei au obiceiul de a face plăcinte pe care ei le împart ca milostenie pentru iertarea mamei Sfântului Fanurie.

În rândul credincioşilor se vorbeşte şi de alte minuni săvârşite de Sfântul Fanurie, pentru care se bucură de o deosebită evlavie atât în Grecia cât şi în celelalte ţări ortodoxe.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, SFÂNTUL MUCENIC CUCŞA ŞI SFÂNTUL PIMEN, PUSTNICUL

Nu se cuvine a grăi mult, unde lucrurile mărturisesc arătat, precum este şi de aceşti fericiţi. Fericitul sfinţit mucenic, ce se numeşte Cucşa, unul din părinţii Sfintei Mânăstiri Pecersca, era cunoscut tuturor că a botezat poporul păgânesc cel întunecat, pe mulţi i-a luminat prin credinţă şi făcea minuni mari; adică a gonit diavolii, a pogorât ploaie din cer, a secat iezerul şi multe alte minuni îi urmau lui. După multe chinuri de la cei necredincioşi, a fost tăiat împreună cu ucenicul său. În aceeaşi vreme, fericitul pustnic Pimen se nevoia cu dumnezeiasca plăcere, în aceeaşi Sfântă mânăstire Pecersca; care, pentru postirea şi chinuirea lui cea mare a luat atât dar de la Dumnezeu, încât strălucea nu numai cu tămăduirea bolnavilor, dar şi cu vederi mai înainte, departe stătătoare, nearătate şi tăinuite; pentru că, tămăduind mulţi bolnavi cu facere de minuni şi proorocind multe, şi-a ştiut cu doi ani mai înainte ducerea sa la Domnul.

Văzând mai înainte tăierea fericitului Cucşa, care se afla departe, a strigat cu glas tare în mijlocul bisericii Pecersca: „Fratele nostru Cucşa a fost ucis în această zi". Zicând aceasta, a murit într-o zi cu Sfântul Cucşa şi ucenicul lui. Astfel aceşti trei fericiţi au luat bucuriile cele cu trei numere, pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit. Acestea le-a gătit celor ce iubesc pe Dumnezeu cel în Treime închinat, Căruia I se cuvine slavă, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂZECI ŞI OPTA

CUVIOSUL MOISE ARAPUL*

În părţile Egiptului era un tâlhar vestit, cu numele Moise, de neam etiopian şi negru la faţă; el mai înainte a fost rob la un stăpân vestit, care, pentru obiceiul lui cel rău şi pentru multele feluri de ucideri, l-a gonit de la el; iar el, plecând, s-a alăturat de tâlhari. Văzându-l ei că este tare cu trupul şi aspru la obicei, l-au pus mai mare peste ei înşişi. Aceasta se povesteşte despre dânsul, ca şi îndreptarea lui să fie arătată, adică ce fel de viaţă a avut şi în ce fel de pocăinţă şi plăcere de Dumnezeu a venit; căci şi greşelile sfinţilor ce au fost mai înainte nu se tăinuiesc, spre preamărirea milostivirii lui Dumnezeu, prin care se scot vrednici din nevrednici şi din păcătoşi se fac drepţi.

Deci, Moise, făcând tâlhării şi jafuri împreună cu tovarăşii săi, mult sânge a vărsat şi a săvârşit multe fapte necurate şi ruşinoase, făcându-se vestit prin răutatea sa şi înfricoşat tuturor. Între alte fapte tâlhăreşti ale lui, se povesteşte şi aceasta: el avea gând rău asupra unui cioban de oi, pentru că, mergând el la o faptă rea, a fost împiedicat de câinii lui. Înştiinţându-se de acel păstor că paşte oile de partea cealaltă a râului Nil, a voit să-l ucidă; dar râul era atunci revărsat. Deci, legându-şi hainele şi punându-le pe cap, şi-a luat sabia în dinţi şi s-a dus înotând pe râul cel mare. Văzându-l păstorul de departe cum înota prin râu, şi-a lăsat oile şi s-a ascuns. Moise, înotând cu repeziciune, a ajuns şi, negăsind pe păstor, a tăiat patru berbeci mai aleşi, pe care, legându-i cu o funie, a înotat iarăşi înapoi pe râul Nilului, trăgând berbecii după sine. Deci, jupuindu-i, a mâncat carnea cea bună, iar din piele a făcut foale pentru vin.

Petrecând Moise într-o viaţă rea ca aceasta multă vreme, şi-a venit în simţire după o întâmplare oarecare. Şi anume, Dumnezeu,

* Adunată din Patericul Schitului, din Lavsaiconul lui Palade şi din Patericul Alfa-Vita.

milostivindu-Se spre dânsul, l-a chemat la pocăinţă, pentru că El nu voieşte moartea păcătoşilor, ci întoarcerea lor spre mântuire. Deci, păcătosul s-a umilit cu inima şi, căindu-se de faptele sale cele rele, a lăsat tâlhăritul şi pe tovarăşii săi şi s-a dus în pustie la o mânăstire. El s-a dat în supunere la slujba egumenului şi a fraţilor; dar mai ales la slujba lui Dumnezeu şi vărsa multe lacrimi ziua şi noaptea, căindu-se de păcatele sale făcute mai înainte. Deci, petrecând toate slujbele care i se porunceau cu osârdie ostenindu-se, s-a făcut monah ales. După câtăva vreme, luând o chilie sihăstrească, vieţuia singur întru Domnul, curăţindu-şi prin pocăinţă greşelile făcute mai înainte.

Petrecând el în îndreptarea aceasta, au năvălit asupra lui în chilie patru tâlhari, neştiind că el este Moise. Fiind el singur, i-a biruit şi i-a legat şi, luându-i în spate ca pe nişte saci umpluţi cu paie, i-a dus în mânăstire la biserică, zicând fraţilor: „Deoarece mie nu mi se cade a face strâmbătate nimănui, iar aceştia venind asupra mea, eu i-am prins; deci, ce porunciţi pentru ei?" Părinţii au poruncit să-i dezlege şi să-i lase liberi, zicând: „Nouă nu ni se cade să ucidem pe nimeni". Cunoscând tâlharii că este Moise, care mai înainte a fost vătaf de tâlhari, s-au mirat de această schimbare a vieţii lui, au preamărit pe Dumnezeu şi, umilindu-se singuri, au venit în frica lui Dumnezeu; deci, pocăindu-se, s-au făcut cu toţii monahi iscusiţi. Nu numai dânşii, dar şi alţi tâlhari, auzind de Moise, vătaful lor, că s-a pocăit şi s-a făcut monah, s-au lepădat şi ei de tâlhărit şi de toate obiceiurile cele rele şi s-au făcut monahi îmbunătăţiţi.

Acest nevoitor petrecând în ostenelile pocăinţei, de la început au năvălit asupra lui diavolii desfrânării prin gânduri necurate şi prin pofte ispititoare, trăgându-l la obiceiul cel dintâi al poftei destrăbălate, după cum singur a spus mai în urmă fraţilor, zicând: „Atâta supărare am suferit de la războiul poftei trupeşti, încât puţin de n-am căzut din făgăduinţa monahicească".

Mergând în schit la părintele Isidor preotul, i-a spus toate războaiele cele trupeşti. Sfântul Isidor a zis către dânsul: „Nu te tulbura, frate, că încă eşti între cei noi începători; şi pentru aceea diavolii mai aspru năvălesc asupra ta, căutând în tine obiceiul cel mai dinainte. Pentru gonirea lor te povăţuiesc să primeşti postirea cea din toate zilele şi înfrânarea în mâncare, ca să nu-ţi saturi pântecele. Că precum câinele cel obişnuit a roade oasele lângă măcelărie, nu se duce până nu se închide, şi după ce s-a închis, nefiind nimeni care să-i arunce ceva, se duce topindu-se de foame,

asemenea şi diavolul desfrânării şade lângă omul care se hrăneşte pânăă la săturare. Iar dacă vei petrece în post şi în înfrânare, omorându-ţi mădularele cele trupeşti, închizându-ţi uşa mâncării prin postire şi nelăsând să intre în stomac săturarea, care naşte pofta trupească, atunci diavolul, ca un câine gonit de foame, supărându-se, se va duce de la tine".

Intrând în chilie, Moise, robul lui Dumnezeu, şi închizându-se, a petrecut în postirea cea de toată ziua, mâncând o bucăţică mică de pâine seara, după apusul soarelui şi ostenindu-se mult la lucrul mâinilor. El de 50 de ori se scula în fiecare zi la rugăciunea pe care o săvârşea în genunchi. Deşi ostenea trupul său cu osteneli şi-l ascuţea în postiri, nu înceta într-însul pofta care porneşte spre păcat. Pentru aceea a mers iarăşi la părintele Isidor şi i-a zis: „Părinte, nu pot să stau în chilia mea, luptându-mă de patimile trupeşti". Iar fericitul Isidor, luându-l, l-a suit pe vârful casei şi i-a zis: „Caută spre apus".

Moise, căutând, a văzut o mulţime de diavoli înfricoşaţi, gâlcevindu-se şi gătindu-se de război. Atunci iarăşi a grăit sfântul: „Caută de priveşte spre răsărit". Privind, a văzut o mulţime de sfinţi îngeri, purtători de lumină, asemenea pregătiţi de război. Zis-a Sfântul Isidor către Moise: „Cei dinspre apus ridică război asupra sfinţilor lui Dumnezeu, iar cei dinspre răsărit se trimit de Domnul spre ajutorul neputincioşilor celor buni. Însă vezi că mai mulţi sunt aceia ce ne ajută nouă, decât aceia ce se scoală asupra noastră". Moise, întărindu-se cu o vedenie ca aceasta şi cu cuvintele stareţului, s-a întors în chilia sa, şi iarăşi se îndeletnicea cu postire şi rugăciuni şi cu obişnuitele lui osteneli.

Dar tot nu-l părăsea din război, ci mai ales, aprinzându-se din nălucirile cele din visuri, pătimea supărare de la vrăjmaş. Deci, sculându-se, a mers la un alt stareţ oarecare, sfânt şi foarte iscusit, şi i-a zis: „Părinte, ce să fac, că visele îmi întunecă mintea şi, aprinzându-mi trupul, îndulcindu-mi mintea şi nălucindu-mi prin vedenia visului, mă împing la păcat". Stareţul a zis: „De vreme ce mintea ta n-ai despărţit-o de acea dulce pătimire, care se face în năluciri, pentru aceea pătimeşti această urâtă supărare. Deci, să faci ceea ce-ţi voi zice ţie: să stai la priveghere şi încet să te obişnuieşti cu ea; să te rogi cu trezire şi te vei izbăvi de acel război".

Moise, primind un sfat bun ca acesta de la sfântul povăţuitor cel iscusit, s-a întors la chilie şi a început a se deprinde în privegherea cea de toată noaptea. De aceea stătea în mijlocul

chiliei toată noaptea, neplecându-şi genunchii în rugăciune, ca să scape de biruirea cea din vis, ci se ruga stând drept. El a petrecut şase ani într-o chinuire de sine ca aceasta, şi nici aşa nu putea să se izbăvească de supărarea trupului, care se luptă împotriva duhului - aşa voind Dumnezeu -, adică, fiind ispitit ca aurul în ulcea, să primească cea mai slăvită cunună a vieţii celei pătimitoare.

După aceasta, nevoitorul cel viteaz a găsit altă rânduială de viaţă aspră: ieşind noaptea din chilia sa, înconjura chiliile cele sihăstreşti ale bătrânilor celor din pustie, şi, luând vasele lor de apă, pe care le găsea deşarte, le aducea apă fără să ştie ei. Apa era departe de locurile acelea, căci unii bătrâni îşi aveau chiliile lor ca la două stadii departe de apă, iar alţii ca la trei, la patru şi mai mult. Şi cum unii nu puteau să-şi aducă apă singuri, fiind bătrâni, el umplea în fiecare noapte vasele lor cu apă. Astfel ostenindu-se el, şi diavolul nesuferind să-i vadă suferinţa lui, i-a făcut - cu voia dumnezeiască -, o răutate în acest fel: într-o noapte, acest fericit iubitor de osteneală, plecând la un puţ, diavolul l-a lovit foarte tare peste şale cu un par mare, şi a rămas acolo zăcând ca un mort. Făcându-se ziuă, monahii au mers la puţ pentru apă şi au găsit pe Moise zăcând mai mult mort.

Deci, ducându-se ei, au spus despre aceasta marelui Isidor, părintele schitului, iar acesta, mergând cu fraţii, l-a luat şi l-a dus la biserică; deci, Moise, fiind slăbănogit, a bolit atâta vreme, încât abia după un an s-a întărit cu trupul. Părintele Isidor i-a zis: „Frate Moise, încetează de acum a te mai lupta cu diavolii mai presus de măsură; căci şi în această vitejie se cade a păzi măsura". Moise, nebiruitul ostaş al lui Hristos, a răspuns: „Nu voi înceta de la luptă până nu vor înceta de la mine nălucirile visurilor". Atunci Isidor i-a zis: „În numele Domnului nostru Iisus Hristos, iată, acum au încetat de la tine acele pătimaşe supărări, şi de aici înainte vei petrece în pace. Deci, apropie-te cu îndrăzneală şi împărtăşeşte-te cu dumnezeieştile Taine ale Trupului şi Sângelui lui Hristos; însă să ştii aceasta, că pentru aceea a fost lăsat asupra ta un război trupesc greu ca acesta, ca să nu te lauzi în mintea ta că ai biruit patimile cu ale tale postiri şi nevoinţe şi ca să nu pieri, înălţându-te".

Moise, auzind acestea şi împărtăşindu-se cu dumnezeieştile Taine, s-a dus la chilia sa. De aici înainte el a petrecut în pace de războaiele cele de mai înainte, luând aminte de sine în liniştita viaţă pustnicească. După câteva luni, fiind întrebat de-l mai supără patimile, el a răspuns: „De când a făcut rugăciunea pentru mine Părintele Isidor, slujitorul lui Hristos, de atunci nici un fel de

supărare nu mai pătimesc". După nişte ispitiri ca acestea, fericitul Moise a câştigat odihnă prin milostivirea lui Dumnezeu şi a vieţuit din acea vreme restul vieţii sale fără de patimă şi fără de supărare; iar asupra diavolilor a luat de la Dumnezeu putere mare, încât el îi defăima pe aceia ca pe nişte muşte. Deci, el s-a umplut de darul Sfântului Duh şi s-a făcut cinstit între părinţi.

Sfântul ajungând vestit pentru viaţa sa îmbunătăţită, a auzit despre dânsul stăpânitorul acestei laturi şi a mers la schit, vrând să vadă pe părintele Moise. Despre sosirea acestuia i-a spus stareţului, dar cuviosul, sculându-se, a ieşit din chilie, vrând să fugă şi să se ascundă într-o baltă cu trestie. Atunci l-au întâmpinat slujitorii care erau cu boierul şi l-au întrebat, zicând: „Unde este chilia părintelui Moise?" Iar el a răspuns: „El este un bătrân nebun şi foarte mincinos şi are viaţă necurată". Ei, auzind aceasta, s-au mirat şi au trecut alăturea. Când au mers la biserică, boierul a zis către clerici: „Eu, auzind de părintele Moise, am venit să mă binecuvintez de dânsul. Dar ne-a întâmpinat pe noi un monah mergând în Egipt, şi, întrebându-l unde petrece părintele Moise, el a zis multe cuvinte de hulă contra lui, numindu-l nebun, mincinos şi că ar avea viaţă necurată". Clericii, auzind aceasta, s-au mâhnit şi au zis: „Ce fel era acel stareţ care v-a spus vouă cuvinte urâte împotriva sfântului bărbat?" Ei au răspuns: „Un bătrân înalt, negru la faţă şi îmbrăcat în haină proastă".

Clericii au zis: „Acela este cu adevărat părintele Moise şi de vreme ce nu a voit să fie văzut de voi şi cinstit, de aceea a grăit acele vorbe pentru sine însuşi". Boierul, folosindu-se mult, s-a dus, mulţumind lui Dumnezeu. Astfel Cuviosul Moise fugea de slava şi cinstea omenească şi de vorbirea cu mirenii care veneau la dânsul, precum se scrie în Pateric despre iubirea lui de străini. Odată se dăduse poruncă tuturor părinţilor vieţuitori în pustie, zicându-le: „Să postiţi toată săptămâna aceasta şi să faceţi Paştile". Din întâmplare au venit nişte fraţi străini din Egipt la părintele Moise şi stareţul le-a dat să mănânce puţină fiertură. Vecinii lui, văzând fumul, au spus clericilor: „Iată, Moise a nesocotit porunca, şi-şi face bucate!" Iar ei au zis: „Când va veni în sobor, atunci îl voi certa pe el". Însă toţi ştiau postirea lui Moise. Când a sosit sâmbăta, Moise a venit la biserică, la cântarea cea sobornicească, şi i-au zis părinţii înaintea tuturor: „Părinte Moise, porunca cea omenească ai călcat-o, iar pe a lui Dumnezeu ai săvârşit-o".

Încă şi în viaţa Cuviosului Arsenie cel Mare, se povesteşte: „Un frate oarecare venind de departe în schit, voia să vadă pe

Cuviosul Arsenie şi, fiind dus la dânsul, l-a văzut pe el; dar nu s-a învrednicit a auzi cuvintele aceluia, pentru că stareţul şedea şi privea în jos, fără să zică o vorbă. Apoi, ieşind de la dânsul, a rugat pe clericul care îl ducea, să-l ducă la părintele Moise, care din tâlhar s-a făcut călugăr. Clericul a dus pe acel frate străin la Moise, care i-a primit pe ei bucurându-se; apoi i-a odihnit, i-a ospătat şi i-a eliberat, arătându-le multă dragoste. Deci, clericul a zis către acel frate străin: „Iată, i-ai văzut pe amândoi, pe părintele Arsenie şi pe părintele Moise. Care din ei ţi se pare că este mai bun?" Fratele cel străin a zis: „Cel ce ne-a primit pe noi cu dragoste, acela este mai bun!" Atunci un stareţ din cei plăcuţi lui Dumnezeu, auzind aceasta, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, arată-mi mie lucrul acestor părinţi, căci unul fuge de oameni pentru numele Tău, iar celălalt îi primeşte pe toţi pentru numele Tău; drept aceea, care este mai desăvârşit dintr-înşii?" Stareţul a văzut într-o vedenie două corăbii mari, înotând pe un râu mare; într-una era Cuviosul Arsenie şi duhul lui Dumnezeu îi îndrepta corabia cu multă linişte; iar în cealaltă era Cuviosul Moise şi îngerii lui Dumnezeu cu el, îi îndreptau corabia şi puneau faguri de miere în gura lui.

Cuviosul Moise, petrecând mulţi ani în nevoinţele pustniceşti, s-a învrednicit de rânduiala preoţească după o descoperire dumnezeiască. Deci, când l-a ridicat întâi la treapta preoţiei şi a fost îmbrăcat în stihar, episcopul a grăit către dânsul: „Acum părintele Moise este alb cu totul!" Moise a zis către episcop: „Stăpâne, oare cele din afară fac pe preot alb, sau cele dinăuntru?" Ca şi cum ar fi zis: „Oare îmbrăcămintea dinafară, care acoperă trupul, face vrednic pe om de preoţie, sau bunătăţile cele dinăuntru?" Episcopul, voind să-l ispitească dacă este cu adevărat rob al lui Hristos şi dacă are bunătăţi înăuntru, a zis clericilor: „Când va intra Moise în altar, să-l goniţi; apoi să vă duceţi după dânsul, să ascultaţi ce va grăi". Clericii au făcut aceasta şi l-au izgonit din altar, zicându-i: „Arapule, ieşi afară".

El, ieşind şi stând la loc deosebit, se ocăra pe el, zicând: „Câine, bine ţi-a făcut! Bine ţi-a făcut, trup negru! Dacă nu eşti vrednic, cum îndrăzneşti a intra în altar? Nu eşti om, şi pentru ce te duci la oameni, care sunt slujitorii lui Dumnezeu?" Clericii, auzind aceste cuvinte ale lui, au spus episcopului. Episcopul a poruncit să-l cheme iar în altar şi l-a hirotonit preot. După aceea, l-a întrebat, zicându-i: „Părinte, ce-ai gândit când te-am izgonit şi când te-am chemat iar?" Moise a răspuns: „M-am asemănat câinelui care când este gonit, fuge, şi când este chemat se întoarce iar,

alergând degrabă". Episcopul a zis: „Cu adevărat un om ca acesta este vrednic de dumnezeiescul dar; pentru că celor smeriţi Dumnezeu le dă har".

Acestui părinte i s-a făcut şi mai înainte o ispitire ca aceasta. Când era încă între noii începători, odată, fiind adunare de fraţi în schit, părinţii au vrut să-i ispitească smerenia lui şi l-au defăimat, zicând: „Pentru ce arapul acesta umblă printre noi?" El, auzind aceasta, a tăcut. Fraţii, când erau să plece, l-au întrebat, zicându-i: „Părinte Moise, nu te-ai tulburat când te-au defăimat părinţii?" El le-a răspuns cu cuvintele psalmistului: *M-am tulburat şi n-am grăit...*

După primirea rânduielii preoţeşti, Cuviosul Moise, petrecând 15 ani şi împlinind de la naştere şaptezeci şi cinci de ani, a adunat şaptezeci şi cinci de ucenici şi s-a sfârşit mucenicește într-acest chip: într-una din zile, şezând cu fraţii, a zis: „Sculaţi-vă şi fugiţi de aici, că astăzi barbarii vor veni în schit să taie pe monahi". Fraţii i-au zis: „Părinte, tu pentru ce nu fugi?" El a zis către dânşii: „Eu am atâţia ani şi aştept ziua aceasta ca să se împlinească cuvântul Stăpânului meu Hristos, Care a zis: *Cel ce ridică sabia, de sabie va muri!* Fraţii au grăit: „Nici noi nu vom fugi, ci vom muri cu tine".

El le-a zis: „Eu n-am nevoie de aceasta, însă fiecare să se păzească pe sine cum petrece". Fraţii, sculându-se, au fugit, rămânând dintre ei lângă dânsul numai şapte. După un ceas le-a zis: „Se apropie barbarii". Unul din cei şapte fraţi, temându-se, a fugit din chilie într-un loc oarecare. Barbarii, intrând, au tăiat pe părintele şi pe cei şase fraţi care erau cu dânsul. Fratele care fugise, şezând în locul lui unde se ascunsese, a văzut cerul deschis şi şapte cununi luminoase pogorându-se din cer. După ducerea barbarilor, întorcându-se el în chilie, a găsit pe părintele şi pe fraţi tăiaţi, iar trupurile lor zăcând în sânge. După aceasta, venind şi ceilalţi fraţi, le-au îngropat trupurile plângând.

Aşa a fost sfârşitul Cuviosului părintelui nostru Moise arapul, care din tâlhar se făcuse monah şi care, prin adevărată pocăinţă, a plăcut desăvârşit lui Dumnezeu. Lui nu numai Raiul, dar şi cerul i s-a deschis ca unui mucenic, şi s-a învrednicit de cununa slavei, cu ale cărui rugăciuni să ne povăţuiască şi pe noi la adevărata pocăinţă şi iubitorul de oameni Stăpânul Hristos, Dumnezeul nostru, să ne învrednicească Împărăţiei cereşti, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOASA IRINA, EGUMENA LOCAŞULUI HRISOVALANT*

După moartea lui Teofil, urâtorul de Hristos şi iubitorul de aur, a rămas ca următoare a împărăţiei dreptcredincioasa şi preaiubitoarea de Hristos, Teodora, soţia lui. Ea a întărit dreapta credinţă, şi aşa Biserica noastră şi-a luat iarăşi, ca mai înainte, buna cuviinţă a sfintelor icoane. Deci, când fiul ei, Mihail, era nevârstnic, ea, pururea fericita, cârmuia împărăţia; iar când el a ajuns la vârsta de doisprezece ani, a voit să-l însoare. Ea a trimis oameni în diferite părţi, să afle vreo fecioară frumoasă, de neam bun şi îmbunătăţită, ca astfel să fie vrednică de împărăţie.

În vremea aceea se afla în partea Capaniei o fecioară foarte frumoasă şi îmbunătăţită, născută din părinţi de neam bun, cu numele Irina. Oamenii împărăteşti au luat-o, bucurându-se şi nădăjduind că ea are să se facă împărătească, fiind foarte împodobită şi cu bună rânduială. Ea avea şi o soră, care a mers împreună cu dânsa. Pe aceea a luat-o de femeie fratele împărătesei Teodora, care se numea Barda. Ducându-se în Vizantia, când trecea muntele Olimp, Irina auzise de marele Ioanichie, care pustnicea în acel munte, că era om sfânt, şi cei ce erau vrednici îl vedeau, iar pentru ceilalţi era nevăzut.

Ea a rugat mult pe oamenii cei împărăteşti s-o ducă la cuviosul, să ia binecuvântare de la el; dar aceia abia au primit. Ei ducându-se la munte, cuviosul i-a văzut de departe şi, ca un mai înaintevăzător ce era, a cunoscut sporirea fecioarei ce urma să fie şi i-a zis ei: „Bine ai venit, Irina, roaba lui Dumnezeu! Du-te în cetatea împărătească, bucurându-te, că locaşul Hrisovalantului are trebuinţă de tine, să păstoreşti fecioarele ce se află într-însul". Acestea auzindu-le, fecioara s-a minunat de mai înainte-vederea bărbatului, adică, că i-a cunoscut numele ei şi starea ce avea să fie. De aceea, căzând la picioarele lui, îi cerea binecuvântare; apoi, sculând-o pe dânsa cuviosul, a întărit-o cu cuvinte duhovniceşti şi cu rugăciuni şi a petrecut-o cu binecuvântări, bucurându-se.

Deci, ajungând la împărătească cetate, au ieşit rudele ei care locuiau acolo în cetate, având diferite slujbe la curtea împărătească, unul patriciu, altul altă cinste în suită. Cu aceia au ieşit şi alţi boieri prieteni ai lor şi i-a primit cu multă cinste, după cum li se cuvenea.

* Tradusă din limba greacă.

Dar Împăratul Cel ce împărăţeşte, şi Care cheamă pe cele ce nu sunt ca şi cum ar fi, şi pe cele nenăscute ca pe nişte făcute, a rânduit ca împăratul cel pământesc să ia altă fecioară de femeie, cu puţine zile mai înainte de a ajunge Irina la împărăţie; pentru ca pe ea să o ia Hristos veşnic şi fără de moarte în cereasca Lui cămară.

De aceea şi minunata fecioară nu s-a întristat de aceasta nicidecum, ci mai vârtos mulţumea lui Dumnezeu, Făcătorul de bine, că a luminat pe împăratul de şi-a luat altă soţie. Deci, mulţi alţi boieri mari ai cetăţii şi cei dintâi din suită o cereau pe dânsa de soţie pentru marea ei frumuseţe şi pentru strălucirea neamului ei; dar ea nicidecum n-a voit. Ea dorea numai pe cerescul Mire, defăimând toate cele vremelnice şi pământeşti. De aceea, totdeauna socotea şi căuta loc potrivit să-şi petreacă viaţa fără tulburare şi cu plăcere de Dumnezeu.

Odată, târziu, şi-a adus aminte de zidirea bisericii profeţită de Sfântul Ioanichie, şi a trimis oameni să vadă cum se află locaşul Hriso-valantului; şi, văzând aşezarea locului, buna întocmire a văzduhului, minunata petrecere a fecioarelor şi altele asemenea, s-au întors la stăpâna lor, povestind lucrurile cele preaalese ale mânăstirii, dar mai ales că era după dorinţa ei, la loc liniştit şi bineplăcut. Ea, cum a auzit acestea, s-a bucurat şi a împărţit săracilor cele ce avea, nu numai haine şi scumpe podoabe, ci şi multe lucruri nepreţuite, pe care le moştenise de la părinţi şi pe care le dăruise din belşug împărăteasa.

Apoi, eliberând pe slugile şi pe boierii ei, s-a apropiat cu osârdie de zisa mânăstire. Ea şi-a tăiat părul capului, care era ca nişte fir de aur galben şi frumos, cu care împreună a lepădat toată deşertăciunea cea lumească, tot cugetul pământesc, şi s-a îmbrăcat cu rasă de păr, ea care era gingaşă de bun neam şi preafrumoasă, şi a ridicat cu osârdie jugul cel uşor, cel bun şi dulce al lui Hristos. Ea se supunea tuturor surorilor cu minunată smerenie, slujind cu osârdie şi fără pregetare la toate treburile mânăstirii, şi fără nici o împotrivă cuvântare neînţeleaptă. Ea nicidecum nu socotea mărirea neamului său, ci făcea slujbele cele mai proaste fără cârtire. Avea în faţă multă veselie şi în suflet umilinţă şi bucurie; iar egumena, ca o îmbunătăţită ce era şi iscusită în duhovniceştile nevoinţe, o sfătuia şi o îndemna totdeauna le cele bune.

Deci, mai înainte de toate, avea tăinuit darul lui Dumnezeu, care o acoperea şi o învăţa cele folositoare şi fără de care omul nu poate săvârşi nici un bine, după cum Însuşi Domnul a zis: *Fără de Mine nu puteţi să faceţi nimic! şi cel ce petrece întru Mine şi Eu întru dânsul, acesta aduce mult rod...*

Deci, acestea a rodit de-a pururea pomenita Irina, ca un pământ bun şi de bună treabă întru Hristos. Ea atât de mult a plăcut lui Dumnezeu şi la toate surorile, încât toţi se minunau de dânsa. Căci, ca şi cum ar fi fost roabă cumpărată cu bani, aşa se supunea tuturor cu smerenie şi pe nici una n-a smintit şi n-a întristat vreodată. De aceea toate o iubeau şi o aveau după cuviinţă întru multă evlavie, care, nu numai la slujbele cele trupeşti era fără pregetare, ci şi la cele duhovniceşti şi mai mult, nelipsind niciodată de la obştească slujbă. La chilie ea citea vieţile cuvioşilor celor îmbunătăţiţi, ca să urmeze petrecerii lor şi să înveţe pe surori, îndemnându-le la isprăvile cele asemenea. Deci, într-o zi, citind viaţa marelui Arsenie şi văzând cum stătea de multe ori rugându-se de seara până dimineaţa, a râvnit acelei minunate fapte bune şi a cerut binecuvântare de la egumenă să săvârşească o nevoinţă ostenitoare ca aceea. Egumena întâi cugeta a nu-i da binecuvântare, căci se temea ca nu cumva să se îmbolnăvească de multa osteneală a nevoinţei; dar pe urmă, văzând-o că are neasemănată osârdie la aceasta, i-a dat voie, cunoscând multa ei smerenie şi măsură.

Deci, Sfânta Irina a început această nevoinţă mai presus de om, neavând nici un an întreg de când venise în mânăstire - căci dumnezeiescul dar a împuternicit-o -, şi atât a sporit în această nevoinţă, încât stătea de multe ori de dimineaţă până seara, având mâinile ridicate către cer, şi toată noaptea se ruga, şi de multe ori de dimineaţă până la apusul soarelui. Altădată stătea toată ziua şi toată noaptea nemişcându-se din loc, iar egumena şi mai mult se minuna. Deci, trecând trei ani din ziua în care a început o nevoinţă ca aceasta şi văzând-o diavolul, urâtorul binelui, s-a scârbit prea mult şi s-a amărât; deci, se silea s-o prindă pe ea în cursă cu vreo cădere sufletească; dar, ca un neputincios ce era, nu putea, pentru că toate patimile le biruise pururea pomenita. Şi atât a supus pe trup duhului, încât începuse să defaime toate cele trupeşti, desfătarea, slava, banii şi îmbrăcămintea, şi să le urască cu totul desăvârşit. Ea nu avea două haine, ci numai una cu care se îmbrăca la Paşti. Pe aceea o purta un an, fără a o scoate ca să o spele, ci numai iarăşi la Sfintele Paşti lua alta nouă, iar pe cea veche o dăruia la vreun sărac.

Desfătarea ei era numai pâine şi apă, şi o dată pe zi puţine verdeţuri. Iar slava atât a defăimat-o, încât primea să cureţe ieşitorile, şi cât de puţin nu socotea mărirea numelui său. Deci, neputând diavolul s-o biruiască pe ea cu lucrul, ca să săvârşească vreun păcat, semăna în mintea ei neghine, aducându-i aminte de desfătarea cea de mai înainte, îndemnând-o la trupeşti dezmierdări;

dar în deşert se muncea neputinciosul, căci ea, ca o cunoscătoare a bântuirii, mărturisea egumenei asuprirea, şi astfel se izbăvea de ispita diavolului, nevoindu-se ca şi mai înainte.

Într-o noapte, rugându-se lui Dumnezeu după obicei, diavolul s-a închipuit ca un drac negru şi slut şi o certa de departe, înfricoşând-o că-i va face rău, slabul şi neputinciosul. El îi zicea fericitei Irina, fălindu-se: „Cu mine intri în război, femeie nenorocită şi vrăjitoare! Aşteaptă puţin ca să cunoşti cine sunt eu şi atunci vei vedea puterea mea cea mare!" Acestea şi multe alte vorbe a zis diavolul, iar ea şi-a făcut Sfânta Cruce şi îndată cel văzut s-a făcut nevăzut. În cealaltă zi, i-au venit mai cumplite gânduri, tulburând-o foarte tare. Duşmanul i-a dat atâta război, încât a pus-o într-o mare nedumerire.

De aceea, căzând la pământ, se ruga cu lacrimi către Domnul, chemând în ajutor pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu şi pe Arhanghelii Mihail şi Gavriil, în al căror nume se zidise biserica acelui sfânt locaş. Ea îi chema în ajutor nu numai pe aceştia, dar şi pe toţi sfinţii, ca s-o izbăvească de diavoleştile bântuieli şi de necuratele asupriri. Deci, se ruga către Dumnezeu, zicând: „Întru tot Sfântă Treime, Atotputernică, cu mijlocirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu şi cu solirea arhanghelilor Mihail şi Gavriil, a tuturor cereştilor puteri şi a tuturor sfinţilor, ajută roabei Tale şi mă izbăveşte de bântuirea diavolului".

Astfel s-a rugat ea multe zile şi multe nopţi, până ce i-a venit de sus o strălucire dumnezeiască, care a umbrit sufletul ei şi care a gonit gândurile cele viclene. Deci, rămânând nesupărată, mai mult se nevoia şi slujea lui Dumnezeu cu osârdie. Domnul, văzând dorul ei cel mare, i-a răsplătit cu bogate daruri, că s-a făcut cu totul vas al alegerii ca marele Pavel şi încăpere a Sfântului Duh, având în sufletul ei pe Hristos. Ea nu mai trăia după trup, ci după duh, trăind Hristos într-însa, făcându-se toată luminată, sau mai bine zis luminătoare. A povăţuit multe suflete către lumina adevărului, aducând la Dumnezeu pe cei vrednici de El. Că se făcuse vestită la toţi, dar mai ales femeilor şi fecioarelor care alergau la dânsa în fiecare zi. Ea le învăţa cu atâta plăcere şi dulceaţă, încât multe s-au lepădat de lume şi au venit în acea sfântă mânăstire. De atunci nici diavolii n-au mai îndrăznit a se apropia, ci fugeau de dânsa, fiind goniţi ca de foc.

În vremea aceea se îmbolnăvise egumena şi se adunaseră toate la chilia ei şi plângeau, căci cunoşteau că îi venise sfârşitul. Deci, fiind ea îmbunătăţită, toate maicile se întristau de pierderea

ei, dar mai mult decât celelalte se tânguia şi plângea smerita cugetătoare Irina şi toate plângeau nemângâiate. Bolnava a zis către dânsele cu blândeţe: „Nu vă întristaţi pentru mine, că aveţi bună egumenă, mai vrednică decât mine şi mai pricepută, pe sora noastră, Irina; acesteia să vă supuneţi din tot sufletul. Este fiica luminii, mieluşeaua lui Hristos, vasul Sfântului Duh şi cu hotărâre să nu faceţi altă proestoasă". Poruncind aceasta în ceasul din urmă, a zis către Stăpânul Hristos: „Slavă, Doamne, milei Tale!" Şi şi-a dat sufletul în mâinile sfinţilor îngeri care stăteau de faţă.

Cuvioasa Irina nu era acolo când egumena a zis despre dânsa acele cuvinte. Dar nici monahiile nu i-au spus nimic, ca să nu fugă ca o smerită cugetătoare şi fără slavă deşartă, că toate îi ştiau buna socoteală şi multa smerenie. După ce au îngropat pe egumenă cum se cuvenea, s-au adunat toate în biserică şi s-au rugat să le lumineze Domnul, să aleagă pe cea care îi va plăcea împărăţiei Sale. După rugăciune, cele mai bătrâne au poruncit să meargă toate la patriarh, ca el să hotărască pe care i-o va lumina Domnul.

Pe atunci era patriarh Sfântul Metodie Mărturisitorul, care suferise multe chinuri de la luptătorii de icoane pentru dreapta credinţă şi purta pe sfinţitul său trup rănile Domnului; care făcea minuni, că avea Duh Sfânt şi cunoştea cele viitoare. Deci, când celelalte surori au voit să se ducă, Irina nu voia să le urmeze, punând fel de fel de pricini şi de împiedicări; dar ele au luat-o cu sila. Ajungând la patriarh şi închinându-se, le-a întrebat: „Pe care din toate aţi ales să fie egumenă?" Ele au răspuns: „Pe nici una, stăpâne sfinte; ci nădăjduim întâi la Dumnezeu, şi al doilea la prea sfinţia ta, care ai Duh Sfânt, să hotărăşti pe care te va lumina darul Lui". Purtătorul de Dumnezeu le-a zis: „Eu ştiu că toate doriţi şi voiţi pe cinstita şi încuviinţata Irina; deci, aveţi socoteală bună şi plăcută înaintea lui Dumnezeu. Fie slavă Domnului, Care mi-a arătat faptele cele îmbunătăţite ale roabei Sale".

Ele, auzind acelea, s-au minunat şi i s-au închinat, zicându-i: „Cu adevărat, Dumnezeu locuieşte în fericitul suflet al preasfinţiei tale, care te luminează şi-ţi arată cele ascunse!" Atunci sfântul s-a sculat îndată de pe scaun, a luat cădelniţa şi, binecuvântând pe Domnul cu cuviincioasă cântare de laudă, a hirotesit pe Irina diaconiţă a bisericii celei mari, ştiind prin Duhul Sfânt că era curată şi fără prihană; şi apoi a aşezat-o şi egumenă. Deci, învăţând-o cum să umble, cum să se poarte şi cum să povăţuiască pe surori la păşunea mântuirii, a liberat în pace pe Irina şi pe celelalte surori. Ele au plecat bucurându-se, iar Irina plângea, socotind, pentru marea ei smerenie, că a luat vrednicia cu nevrednicie. Celelalte se

minunau şi o mângâiau, zicând: „Stăpână, nu te întrista pentru această stăpânire, că noi nu vom ieşi din ascultarea ta niciodată, şi-ţi vom ajuta după Dumnezeu, cât vom putea".

După ce au ajuns la mânăstire, au mulţumit Domnului şi s-au ospătat, apoi au dus-o la chiliile egumenei bucurându-se. Ea a încuiat uşa plângând, şi, căzând la pământ, se ruga cu lacrimi şi zicea: „Stăpâne Doamne, Iisuse Hristoase, Păstorul cel bun, uşa oilor, Povăţuitorul şi Învăţătorul nostru, ajută mie, roabei Tale, şi acestei mici turme a Ta, şi ne izbăveşte de răpirea lupului cel gândit, că ştii neputinţa noastră. Noi nu avem putere de la noi să săvârşim bunătatea, fără darul şi ajutorul Tău".

Ea s-a rugat multă vreme către Domnul. Apoi a întors cuvântul către sine, zicând: „Smerită Irino, cunoşti oare sarcina pe care a pus-o Hristos pe umerii tăi? Ţie ţi s-au încredinţat suflete, pentru care Dumnezeu S-a întrupat şi S-a făcut om şi Şi-a vărsat preacuratul şi preascumpul Său Sânge. Deci, dacă are să dea fiecare răspuns şi pentru un cuvânt deşert şi vătămător de suflet, lui Dumnezeu Cuvântul, în ziua judecăţii, câte chinuri vei lua tu, care ai luat grija şi purtarea de grijă a atâtor suflete, de se va chinui vreun suflet din neluarea ta aminte, Căruia nu-i este vrednică toată lumea, precum a zis Domnul. Deci, priveghează, posteşte, roagă-te şi ia aminte de astăzi mai mult, să nu se facă greşeala ta pricină de pierzare a vreunei surori. Căci se va împlini cuvântul care zice: *Că, dacă orb pe orb se vor povăţui, amândoi cad în groapă*".

Deci, ea se nevoia mult, postind şi rugându-se multe zile. Apoi, făcea atâtea plecări de genunchi, încât de multe ori petrecea toată noaptea, nedând trupului nici cât de puţină odihnă, ca Domnul să se milostivească spre multele ei osteneli şi să-i dea pricepere să cârmuiască păstoria cu plăcerea lui Dumnezeu. Astfel Domnul o înţelepţea după dorinţa ei, cârmuia pe surori preaminunat şi le învăţa cu atâta înţelepciune, încât covârşea la vorbă pe dascăli şi pe ritori. Spre încredinţarea acestui lucru, ascultaţi câteva porunci şi dojeniri ce le spunea.

„O, surori în Hristos şi cinstite afierosiri ale lui Dumnezeu, ştiţi bine că nu era cu cuviinţă şi cu cale să vă învăţ eu, nevrednica şi necărturăriţa. Dar, fiindcă judecăţile lui Dumnezeu sunt neîncercate şi neînţelese, darul Lui a rânduit să fiu egumenă, eu, proasta roabă a voastră; deci, vă rog să vă supuneţi mie şi să ascultaţi cuvintele smereniei mele. Căci, dacă nu vom păzi legile şi rânduielile acestui chip care îl purtăm şi nu vom face câte am făgăduit înaintea lui Dumnezeu şi a îngerilor, nimic nu ne folosim; precum şi credinţa fără de fapte este moartă, după cum am auzit.

Domnul S-a făgăduit să ne dea, pentru puţina osteneală vremelnică, pe care vom răbda-o aici, împărăţia cerurilor şi viaţă fără de sfârşit, desfătare nestricăcioasă şi bucurie veşnică. Căci Lui am crezut, precum se cuvenea, şi am lăsat pe cele înveselitoare ale lumii, ca pe nişte lucruri mincinoase şi vremelnice, ca să moştenim pe cele adevărate şi veşnice. Deci, dacă nu vom păzi poruncile Domnului, apoi şi pe cele vremelnice le-am pierdut şi de cele veşnice ne lipsim, ca fecioarele cele nebune, ca nişte nebune şi netrebnice!

Deci, fiindcă sufletul nu se poate împărţi în două părţi, adică să avem desfătare şi înfrânare, cugetare şi smerenie, nici celelalte fapte bune nu le câştigăm, dacă nu vom lăsa şi vom urî cu totul greşelile cele potrivnice, pe care să ne ostenim a le goni din sufletul nostru, asemenea şi toată pofta lumească, ca să fie şi cele dinlăuntru ale noastre, ca şi cele din afară. Căci faptele bune ale sufletului sunt cinstite mai întâi, decât cele trupeşti. Postirea şi privegherea şi alte rele pătimiri ale trupului nu ne folosesc la nimic dacă vor lipsi faptele bune ale duhului, adică smerita cugetare, întreaga înţelepciune, dragostea, îndelunga-răbdare, milostenia către săraci şi alte asemenea lucruri bune şi plăcute lui Dumnezeu; iar după acestea să ne ostenim la faptele bune cele trupeşti şi să postim după putere".

Acestea şi altele asemenea le zicea preaînţeleapta, învăţând de multe ori cu milostivire de maică pe duhovniceştile sale fiice, care primeau cu osârdie cuvântul şi sfatul preaminunat. Cuvioasa, văzând că făcea rod mult în sufletele lor cu sfătuirile sale, se bucura şi mulţumea Domnului, pe care Îl iubea din tot sufletul ei. Deci, având credinţă către Hristos, fără vicleşug, şi către surori dragoste mai presus de măsură, a îndrăznit de a cerut un dar mare şi mai presus de fire, adică s-o învrednicească darului de a vedea mai înainte şi a cunoaşte cu adeverire greşelile cele ascunse ale tuturor surorilor. Aceasta nu pentru lauda omenească, ci ca să le îndrepteze şi să nu se chinuiască.

De aceea şi Domnul, văzând că scopul ei era bun, a ascultat-o şi i-a trimis din cer un înger purtător de lumină, care a venit la dânsa în haine albe, fulgerând. Când l-a văzut, nu s-a tulburat, nici nu s-a înfricoşat deloc de preaslăvirea chipului, ci mai vârtos s-a bucurat. Iar îngerul a întâmpinat-o, zicând: „Bucură-te, roaba Domnului preacredincioasă şi adevărată. Domnul m-a trimis spre slujba ta, după cererea ce i-ai făcut, pentru cei ce vor a se mântui prin tine. Mi-a poruncit să stau lângă tine totdeauna şi să-ţi descopăr luminos cele ascunse în fiecare zi". Zicând acestea, îngerul s-a făcut nevăzut; iar cuvioasa a căzut la pământ, mulţumind Domnului cu

veselie. De atunci îngerul n-a lipsit de la dânsa, ci i se arăta în fiecare zi, - o, îndrăznire minunată a cuvioasei către Domnul, vorbind ca un prieten cu prietenul său. El îi descoperea lucrurile cele ascunse ale fiecăruia, nu numai ale acelor călugăriţe, ci şi ale celorlalţi oameni care veneau s-o vadă şi să audă cuvintele ei cele de aur.

Deci, dacă ar fi văzut pe cineva că a făcut vreun lucru nelegiuit, îl învăţa şi îi spunea despre munca cea veşnică, în care se osândesc cei nepocăiţi şi mai vârtos câţi cad în cutare păcat, sau femeie, sau monahie, spunând astfel păcatul în care era căzut cel ce vorbea cu dânsa. Dar nu mustra pe om la arătare, ca să nu-l ruşineze către ceilalţi, ci în mod iscusit îl aducea la pocăinţă. Se ruga de seara până la vremea Utreniei şi după Utrenie dormea puţin până în zori. Apoi se ducea în biserică şi chema pe surori una câte una la mărturisire. Când se întâmpla vreo una de nu mărturisea păcatul său, i-l spunea cuvioasa cum o sfătuia îngerul mai înainte. De aceea, toate i se cucereau ca unei sfinte şi mai presus de om. Deci, a ieşit vestea despre ea în toată cetatea, şi fiecare alerga să vadă faţa ei cea cinstită şi vrednică de cucernicie.

Acolo se adunau în fiecare zi boieri, funcţionari, femei, fecioare, tineri şi bătrâni, şi îi învăţa preaînţeleapta cu atâta pricepere şi umilinţă, încât se pocăiau de păcatele lor şi se mântuiau; şi aşa pretutindeni se auzea numele minunatei Irina. Ea nu lipsea niciodată de la rugăciune şi mulţumire către Domnul. Odată, diavolii s-au supărat asupra ei şi într-o noapte s-au adunat în chilia ei, unde se ruga stând drept, cu mâinile ridicate în sus. Ei strigau cu glas tulburat şi urât, încercând prea viclenii s-o oprească de la rugăciune, dar n-au putut.

Unul din ei, mai obraznic decât ceilalţi, s-a dus mai aproape şi-şi bătea joc de dânsa ca o maimuţă, zicând: „Irino de lemn, pe care te ţin picioare de lemn, până când vei necăji neamul nostru? Până când ne vei arde cu rugăciunile tale şi ne vei face atâta întristare şi răutate?" Asemenea şi ceilalţi se arătau că se tânguiau de primejdia lor şi se băteau. Dar cuvioasa stătea fără de frică la locul său şi nu se clintea deloc.

Atunci acel neruşinos diavol a aprins lumânare din candelă şi i-a ars acoperământul sfintei şi culionul, apoi, ajungând focul până jos, i-a ars nu numai hainele, ci şi multe părţi ale trupul ei, adică umerii, pieptul şi spinarea. Şi câte puţin ar fi ars tot trupul ei, dacă nu ar fi alergat o soră, care se întâmplase de se ruga şi ea asemenea în chilia sa. Aceea, cum a simţit miros de carne şi de haine, a alergat la chilia sfintei şi a văzut-o arzând, şi din locul său nu se clintea, ci stătea nemişcată ca un stâlp.

Deci, a stins îndată văpaia şi a mişcat pe sfânta puţin, care, târziu pogorând mâinile, a zis: „De ce mi-ai pricinuit atâta răutate, fiica mea, şi m-ai lipsit de atâtea bunătăţi? Nu mi se cade cele ale oamenilor, ci cele ale lui Dumnezeu. Până în ceasul acesta stătea înaintea mea un sfânt înger şi-mi împletea o cunună din tot felul de flori, atât de mirositoare şi minunate, încât unele niciodată nu s-au arătat ca acestea, şi când îşi întindea mâna ca să pună pe capul meu cununa cea de mult preţ şi frumoasă, ai venit tu şi ai purtat grijă de mine cu socoteală bună; însă mai rea decât socoteala cea rea, pentru care văzându-te îngerul a fugit şi mi-a dat această întristare şi pagubă neasemănată".

Auzind ea aceasta, a plâns, şi cum desprindea bucăţile de haine, care erau jumătate arse şi lipite de carnea ei, ieşea atâta miros, încât covârşea toate mirurile şi aromatele cele scumpe. Mirosul acela a umplut toată biserica şi toţi câţi au mirosit se minunau. Dar, deoarece cuvioasa nu mai avea altă haină, uceniţa i-a adus una cu care a îmbrăcat-o. După câteva zile, Doctorul sufletelor şi al trupurilor i-a vindecat rănile ce i se făcuseră, crescându-i şi darul proorociei.

Venind odată un famen al surorii sale, care era femeia chesarului Vardei, l-a chemat sfânta în taină şi i-a zis: „Chirile, spune surorii mele să-şi gătească lucrurile; pentru că în curând îi va muri bărbatul, de bântuirea împăratului Mihail, iar după câtva timp şi împăratul va fi bântuit de alţii; ca astfel să-şi piardă viaţa şi împărăţia pe dreptate, pentru necuviincioasele lui fapte. Să vă păziţi însă de a spune aceasta cuiva şi nici cineva din rudeniile noastre să nu îndrăznească a se împotrivi împăratului ce va să fie şi să nu-l oprească cât de puţin, căci, deşi este pricinuitor de uciderі, Dumnezeu l-a iubit ca pe un dreptcredincios şi a binevoit întru el. Drept aceea, nu se va folosi vrăjmaşul de dânsul.

Auzind aceasta sora cuvioasei, s-a biruit de dragostea bărbatului său şi i le-a arătat. Dar el, ca un mândru şi nepriceput, n-a înţeles şi nici n-a alergat către Domnul cu lacrimi, ca să ceară milă; ci a rămas fără grijă, vrând numai să ştie numele celui ce are să împărăţească. De multe ori a trimis vestitori la cuvioasa ca să i-l arate, dar nu a voit, până ce l-a ucis oastea după câteva zile. Asemenea şi împăratul Mihail, fiind tăiat, şi-a lepădat viaţa. După el a împărăţit Vasile Machedon. Acestea ajung spre a arăta darul cel proorocesc al Cuvioasei Irina. Deci, să venim la celelalte minuni ale ei.

O femeie frumoasă şi de neam bun din cetatea cuvioasei, adică din Capadochia, era logodită cu un bărbat; dar, schimbân-

du-şi scopul, nu l-a mai voit şi, ca să nu o mai supere gândul, a fugit de acolo şi s-a călugărit în mânăstirea sfintei. Diavolul i-a zavistuit şi i-a înfierbântat logodnicul cu multă dragoste spre dânsa; dar, neputând s-o scoată din mânăstire, s-a îmbrăcat cu atât de rea dragoste, încât, ascultând un fermecător, slujitor preaiscusit al diavolului, i-a făgăduit mulţi bani dacă prin farmece va aduce pe acea femeie la voia lui, ca să-l ia de bărbat.

Deci, fermecătorul făcându-şi meşteşugul în Capadochia, femeia şi-a ieşit din minte şi înconjura toată mânăstirea răcnind şi strigând numele logodnicului său. Ea se jura cu înfricoşate jurăminte că, dacă nu-i vor deschide uşa să se ducă să-l afle, se va sugruma. Auzind Cuvioasa Irina aceasta, plângea şi, bătându-se peste obraz, zicea: „Vai mie, ticăloasa, pentru că din negrija păstorilor, răpesc lupii oile! Dar în deşert te osteneşti, vicleanule diavol, că Hristos nu te va lăsa să înghiţi pe mieluşeaua Lui". Atunci a adunat toată obştea şi, învăţându-le să se păzească mai dinainte de vicleşugul diavolului, le-a sfătuit să postească toată săptămâna, rugându-se către Dumnezeu pentru acea soră, şi toate să facă câte o mie de metanii pe zi. Astfel se ruga fiecare în chilia sa.

A treia zi, sfânta vede acolo unde se ruga la miezul nopţii, pe marele Vasile, care îi zice: „Pentru ce ne prihăneşti, Irino? Oare fiindcă lăsăm de se fac în patria noastră urâciuni şi necuviinţe? Când se va lumina de ziuă, să iei pe uceniţa ta cea bolnavă şi să o duci la biserica Vlaherna. Acolo va veni să o vindece Maica Stăpânului nostru Hristos, care are putere!" Zicând sfântul aceasta, s-a făcut nevăzut. Luând sfânta pe aceea ce pătimea, împreună cu alte două surori mai alese şi, ducându-se la numita biserică a Vlahernei, s-au rugat toată ziua cu lacrimi. Iar la miezul nopţii au adormit de osteneală. Sfânta a văzut în vis popor mult, care bătea drumurile cu haine aurite şi luminoase, stropind flori mirositoare şi tămâind. Deci, sfânta i-a întrebat pe ei pentru ce fac acea pregătire. Iar ei au zis: „Vine Maica lui Dumnezeu; deci, pregăteşte-te a i te închina". Atunci a venit şi împărăteasa tuturor, urmându-i mulţime nenumărată de purtători de lumină, iar dumnezeiasca şi cinstita ei faţă scotea atâta strălucire, încât omul nu putea să o vadă.

După ce Stăpâna a văzut pe toţi bolnavii, a venit şi la uceniţa Irinei. Atunci ea, înfricoşată şi cutremurată, a căzut la curatele picioare ale Preasfintei Stăpâne şi a auzit cum a strigat Preasfânta Născătoare de Dumnezeu pe marele Vasile, şi l-a întrebat de Irina, ce-i trebuie; iar el a spus toată pricina precum este mai sus. Atunci Stăpâna iarăşi a zis: „Chemaţi pe Anastasia!" Când a venit, a zis

către dânsa: „Duceţi-vă cu Vasile în Cezareea, cercetaţi cu sârguinţă, ca să vindecaţi această fiică, că Fiul şi Dumnezeul meu vouă v-a dăruit darul acesta". Atunci Anastasia şi cu Vasile, închinându-se Născătoarei de Dumnezeu, s-au dus să săvârşească cele poruncite. Apoi s-a făcut un glas către Cuvioasa Irina, zicându-i: „Du-te la mânăstirea ta, şi acolo se va vindeca!"

Deşteptându-se, a spus vedenia celorlalte, şi apoi au plecat bucurându-se. Era Vineri şi la ceasul Vecerniei s-au adunat toate în biserică. Spunându-le cuvioasa vedenia sa, a poruncit ca toate să ridice mâinile şi ochii spre cer şi cu lacrimi să grăiască din toată inima: „Doamne miluieşte". Deci, după câtva timp, când s-a udat toată faţa bisericii de lacrimi, s-a arătat în văzduh, - o, minunile Tale, Hristoase, Împărate Atotputernice - marea Muceniţă Anastasia şi marele Vasile. Atunci s-a auzit un glas, zicând: „Irino, întinde mâinile tale şi primeşte acestea, şi nu ne mai prihăni pe nedreptate".

Sfânta, întinzând sfintele sale mâini, a primit din văzduh o legătură care cântărea trei litre. Dezlegând-o a aflat într-însa fel de fel de farmece şi lucruri rele, aţă, păr, plumb, noduri şi multe lucruri diavoleşti. Erau mai ales doi idoli mici de plumb, unul în asemănarea bărbatului, iar celălalt în al monahiei, şi astfel erau lipiţi unul de altul, ca şi cum păcătuiau. Monahiile s-au minunat şi au petrecut toată noaptea mulţumind împărătesei celei Atotputernice. De dimineaţă sfânta a trimis la Vlaherna două monahii, împreună cu ceea ce pătimea şi împreună cu lucrurile cele rele care s-au zis mai sus, adică, cu untdelemn şi cu prescuri ca preotul să slujească Sfânta Liturghie.

După Sfânta Liturghie a miruit pe bolnavă cu unt-de-lemn din candelă, apoi a pus farmecele pe jăratec, care, arzând, s-au dezlegat şi nevăzutele legături ale monahiei, şi aşa şi-a venit în minte, slăvind pe Dumnezeu, Care a izbăvit-o. Când idolii s-au topit desăvârşit, ieşeau nişte glasuri foarte mari de pe jăratec, precum răcnesc porcii când îi înjunghie; iar cei de afară, văzând şi auzind acestea, au fugit cutremuraţi, slăvind pe Dumnezeu, Care face nişte lucruri slăvite ca acestea. După aceasta, monahiile s-au întors în mânăstire, povestind către celelalte şi aceste minuni de pe urmă.

Când smerita cugetătoare Irina vedea pe alţii că i se cucereau ei pentru sfintele sale fapte, atât se osândea pe sine, încât nu lipseau niciodată lacrimile din ochii ei, dar mai ales la Sfânta Liturghie, când preotul aducea jertfa cea fără de sânge. Socotind ea, cum că Dumnezeu, Cel nevăzut şi fără de moarte, a primit a se face om şi a se răstigni pentru dragostea noastră şi a pregătit aceste

dumnezeieşti Taine ca să ne împărtăşim cu Dânsul, atât se umplea de bucurie, încât nu putea să-şi ţină plânsul; deci, îşi acoperea faţa ca să nu o vadă celelalte şi plângea, ca şi cum ar fi fost un tâlhar sau un făcător de rele, care a făcut toate nelegiuirile.

Ea petrecea nevoindu-se ca şi mai înainte şi de multe ori se ruga o zi şi o noapte necurmat, altădată două, trei zile şi chiar o săptămână întreagă. Când ea voia să-şi lase mâinile în jos nu putea, că, de mult ce le ţinea în sus, se înţepeneau din umeri şi din coate; de aceea chema pe câte o soră de-i ajuta; şi, când le cobora, încheieturile trosneau atât de tare, încât sunetul se auzea de departe. În Sfântul şi Marele Post dânsa nu mânca pâine, nici altă mâncare până la Sfintele Paşti, decât numai puţine verdeţuri şi acelea o dată pe săptămână şi bea puţină apă. De aceea, de multa ei înfrânare, rămăsese numai pielea şi oasele. La stăpâneştile praznice priveghea toată noaptea şi nu dormea nicidecum, ci numai se ruga şi cânta. Ea de multe ori ieşea în ogradă la miezul nopţii şi acolo se ruga cu multă umilinţă, că, văzând stelele, frumuseţea cerului şi mărimea lui, se bucura, slăvind pe Ziditorul, Care le-a făcut cu atâta înţelepciune.

După dumnezeiasca rânduială, ca să nu rămână nemărturisită o minune mare, care de multe ori se făcea în ogradă, s-a întâmplat că o soră a ieşit încetinel într-o noapte din chilia sa şi a văzut pe sfânta că se ruga, fără însă a i se atinge picioarele de pământ, ci stătea în văzduh înălţată ca la doi coţi; iar lângă dânsa doi chiparoşi foarte înalţi, care îşi plecau vârfurile către ea şi stăteau aşa - o, preaslăvită minune -, câtă vreme se ruga sfânta!

După ce îşi săvârşea rugăciunea, se ducea la amândoi şi, atingându-se de vârfurile lor, îi binecuvânta cruciş, şi atunci ei, înălţându-se, iarăşi se întorceau la starea lor. Văzând monahia o minunată vedenie ca aceasta, s-a înfricoşat şi tremura, socotind nălucire cele văzute, de vreme ce trecuseră trei ceasuri de când o văzuse. De aceea, ca să se încredinţeze, a alergat la chilia sfintei şi, văzând că este adevărat, s-a încredinţat că n-a văzut nălucire, ci adevărată minune; însă atunci s-a temut, dar nimănui n-a arătat.

După câteva zile, monahiile au văzut în vârfurile acelor chiparoşi două basmale spânzurate, pe care, spre slava lui Dumnezeu, fericita Irina le spânzurase, fiindcă de multe ori îşi plecau vârfurile, închinându-i-se. Deci, se întrebau una pe alta, când şi cum a putut ea să se suie la atâta înălţime ca să lege basmalele acolo. Atunci monahia care a văzut minunea a povestit celorlalte, care s-au înfricoşat şi au lăcrimat de bucuria lor, şi au certat-o că nu le-a deşteptat şi pe dânsele să vadă o minune ca aceea. Sfânta,

înştiinţându-se că numita monahie a descoperit-o, s-a tulburat şi a canonisit-o, zicând: „Dacă m-ai fi văzut păcătuind ca un om, ai fi arătat şi păcatul meu?" Atunci ea a căzut înfricoşată la pământ, cerând iertare. Iar sfânta a zis cu grea certare către dânsa şi către celelalte, ca să nu mai îndrăznească altădată vreuna din ele să arate cuiva vreo minune, câtă vreme va trăi sfânta în această lume. Deci, ea săvârşind multe asemenea semne, nimeni nu le arăta, temându-se de certare.

În prima zi a lunii ianuarie, dânsa avea obicei să prăznuiască pe marele Vasile, pentru că îl avea pe el spre mare evlavie, ca pe unul ce era dintr-o patrie cu ea. Într-acea zi, la a patra strajă a nopţii, a venit un glas nevăzut, zicând către sfânta: „Primeşte pe corăbierul care îţi aduce astăzi poame şi, bucurându-te, mănâncă-le, că sufletul tău se va veseli!" Deci, când cânta Utrenia, a trimis două monahii, zicând: „Duceţi-vă la poartă şi băgaţi înăuntru pe corăbierul care se află afară". Deci, venind omul acela la cuvioasa, s-au închinat unul altuia şi, rugându-se, au stat. Apoi l-a întrebat cum a venit acolo şi el a zis către dânsa: „Doamna mea, eu sunt corăbier din insula Patmosului şi am plecat cu corabia să vin aici în Constantinopol pentru oarecare trebuinţă a mea.

Ajungând lângă marginea insulei noastre, am văzut la pământ om bătrân şi frumos, cu chip dumnezeiesc; acela ne-a strigat să-l aşteptăm, dar noi, neputând sta, fiind străini şi aproape de pământ şi vântul fiind bun, am plecat. De aceea omul acela a strigat şi mai tare, poruncind să stea corabia. Atunci îndată, o, minune! Corabia a stat până ce bătrânul acela a venit, umblând peste valuri şi ajungând la corabie, a scos trei mere din sânul său şi mi le-a dat mie, zicându-mi: „Cum vei ajunge în cetatea împărătească, să le dai patriarhului şi spune-i că ţi le-a trimis din Rai Atotbunul Dumnezeu şi robul Lui, Ioan!"

Apoi, scoţând alte trei mere din sân, asemenea mi-a zis: „Acestea să le dai egumenei Hrisovalantului, cea cu numele Irina, şi spune-i ei: „Mănâncă din acestea, pe care sufletul tău le-a poftit, că acum vin din rai şi ţi le-am adus!" Aşa zicând, a binecuvântat pe Dumnezeu şi pe mine, şi îndată corabia a plecat, iar el s-a făcut nevăzut. Deci, am luat cele trei mere şi le-am dat patriarhului, iar pe acestea le-am adus sfinţiei tale". Acestea auzindu-le cuvioasa, a lăcrimat cu bucurie şi multe mulţumiri a dat Sfântului Ioan, iubitul ucenic şi apostol al lui Hristos.

Atunci corăbierul a scos merele dintr-o basma de mătase ţesută cu aur, şi care le avea păzite cu cinste ca pe nişte lucruri dumnezeieşti, şi i le-a dat cuvioasei cu multă evlavie. Merele aces-

tea covârşeau merele cele pământeşti şi vremelnice prin aceste daruri; adică cu podoaba sau frumuseţea, cu mirosul şi cu mărimea, încât era vedere de mirare. Acesta nu este lucru necrezut, pentru că erau din Rai. Deci, corăbierul acela, luând binecuvântare şi iertare de la sfânta, s-a dus. Iar ea a postit o săptămână, mulţumind Domnului de darul ce i l-a trimis. Apoi, întru slava Lui, a început a mânca dintr-un măr, în fiecare zi câte o bucăţică, fără a gusta pâine, verdeţuri sau orice altă mâncare, nici măcar apă nu bea, până la patruzeci de zile.

Atâta miros ieşea din gura ei în vremea când mânca, încât se umpleau de miros toate surorile şi întreaga mânăstire, ca şi cum ar fi făcut în fiecare zi miruri şi aromate de mult preţ; deci, tot văzduhul se umplea de această minunată veselie a Raiului. După aceasta, când a venit Sfânta şi Marea Joi, a poruncit tuturor surorilor să se împărtăşească cu dumnezeieştile Taine, iar după împărtăşire a tăiat al doilea măr în bucăţi şi a dat fiecăreia câte o bucăţică de au mâncat, însă ele nu ştiau ce este, numai mirosul şi dulceaţa o simţeau în gură şi se minunau; deci, simţeau mai ales în sufletul lor când mâncau, multă veselie şi bucurie. Pe celălalt măr l-a păstrat cu pază şi multă cinste, şi în fiecare zi îl mirosea spre îndulcirea şi veselia sufletului ei.

După multe alte minuni ce a făcut această cuvioasă, a scos de la moarte nedreaptă pe o rudenie a sa, care, fiind pârâtă la împărat de nişte oameni răi, a fost închisă şi hotărâtă spre moarte. Atunci cuvioasa, arătându-se împăratului în vis, l-a îngrozit pe el, că de nu va elibera pe cel închis şi hotărât spre moarte fără de vină, va porni spre izbândă asupra lui pe Împăratul ceresc. Deci, arătându-se mai întâi în vis, apoi şi la arătare, l-a făcut de l-a eliberat. Voind el să intre în mănăstire şi să vadă pe cuvioasa, a fost oprit de dânsa prin scrisoare, pentru multa ei smerenie.

Un om oarecare, prieten al ei şi cunoscut bun, cucernic şi iubitor de Hristos, cu numele Hristofor, venea de multe ori în mănăstire, unde ea îl primea cu dragoste şi vorbeau împreună, ştiind că era îmbunătăţit. Venind într-o zi şi vorbind multă vreme, când voia să meargă, i-a făcut metanie după obicei, cerându-şi iertare, dar sfânta i-a zis lui: „Mergi, fiule, Domnul să odihnească sufletul tău cu drepţii". Acestea auzindu-le el, a rămas înmărmurit şi întristat, căci, ca un înţelept ce era, a înţeles că nu zicea sfânta acestea fără de vreo înţelegere. Ea, văzându-l tulburat, s-a prefăcut că mintea ei era îndreptată la altceva când a grăit acestea, apoi mângâindu-l din destul, l-a trimis la casa sa; deci, el s-a dus fără să aibă cât de puţin vreun semn de boală. Ajungând la casa sa, a

mâncat bine, şi în vremea Vecerniei a căzut jos şi şi-a dat sufletul fără de veste. Aceasta nimeni altul nu o ştia, decât numai Sfânta Irina, că pentru aceasta îi zisese lui cuvintele cele mai dinainte.

Deci, una dintre surori, care se întâmplase acolo când cuvioasa grăise aceste cuvinte, o ţinea de rău, zicând: „Pentru ce, doamna mea, ai zis cuvântul acela lui Hristofor, de s-a dus întristat?" Sfânta i-a răspuns: „Să nu socoteşti că am zis aşa degeaba şi la întâmplare. Dar pentru că vedeam un tânăr strălucit care sta dinapoia lui, ţinând în mână o seceră ascuţită şi pe alţi oarecare în jurul lui, numărându-i anii pe degete, acela a hotărât că ziua lui cea de pe urmă este ziua de astăzi. De nu crezi, cheamă pe roaba Evtihia şi trimite-o să se ducă în casa lui, să vadă că într-adevăr a murit". Deci, trimiţând-o pe aceea, l-a găsit mort. De aceea toate s-au minunat şi au slăvit pe Dumnezeu că le-a învrednicit a avea o învăţătoare ca aceea şi de atunci luau aminte mai mult la cuvintele ei. Când zicea cuiva: „Dumnezeu să-l odihnească", se ştia că în acea zi se va sfârşi.

Dar de vreme ce şi ea era om, trebuia să-şi îndeplinească datoria sa, pe care i-a arătat-o acel înger, zicându-i: „Să ştii că în anul viitor, în 28 de zile ale acestei luni, după ce vei prăznui pe marele Mucenic Pantelimon, vei veni să stai înaintea Scaunului dumnezeirii". Atunci era în ziua de 13 iulie şi se prăznuia în mânăstirea sfintei înnoirea hramului arhanghelului, căci în aceeaşi zi a zidit biserica şi a sfinţit-o. Deci, în celălalt an, când a serbat această prăznuire şi a Sfântului Pantelimon, s-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine, postind după rânduială mai întâi o săptămână. După aceea s-a rugat mult, fără a gusta ceva, ci numai minunatul acel măr, pe care i-l trimisese din Rai iubitul ucenic al Stăpânului Hristos, împreună cu celelalte două - după cum am zis mai sus -, numai pe acela l-a mâncat pentru slava lui Dumnezeu, când a cunoscut că i-a venit vremea să se ducă către doritul său Mire. Ea n-a voit să-l mănânce mai înainte, numai ca să-l aibă în această petrecere pe pământ spre mângâiere de toate supărările care i s-ar fi întâmplat, ca oricărui om, sau vreo întristare şi nemulţumire de la surori.

Când i se întâmpla ceva, îl lua în mâinile sale, şi de nemăsuratul lui miros se pierdea toată întristarea şi se prefăcea multa ei întristare şi mâhnire în bucurie şi veselie. Ea se bucura, aducându-şi aminte ce fel de îndulcire avea să moştenească în cereasca împărăţie. Deci, atunci când a mâncat acel măr, toată mânăstirea s-a umplut de un miros minunat; iar cuvioasa, după mâncarea acelui măr, a venit întru frică, temându-se de moarte şi, căutând spre cer,

plângea. Monahiile, neştiind pricina mâhnirii ei, plângeau şi ele şi o întrebau de ce se amărăşte.

Dar ea le-a răspuns: „Fiicele mele preaiubite, astăzi mă duc din această lume şi nu mă veţi mai vedea, pentru că a venit ceasul să mă duc la viaţa cea veşnică; deci, să puneţi egumenă pe ucenica mea, Maria, că Dumnezeu a ales-o şi vă va cârmui cu dumnezeiască plăcere. Să vă sârguiţi a umbla pe calea cea strâmtă şi greoaie, ca să aflaţi lărgime în Rai. Urâţi lumea şi cele dintr-însa, pentru că toate acestea sunt vremelnice şi deşarte. Urâţi sufletele voastre, ca să le dobândiţi, după dumnezeiască poruncă. Pe scurt, să nu faceţi cât de puţin voia trupului, ci a lui Dumnezeu, pentru că numai Acela poate să vă ajute în ceasul judecăţii".

Acestea şi alte cuvinte folositoare de suflet zicând ea în ceasul cel mai de pe urmă, şi-a ridicat mâinile şi ochii spre cer şi se ruga către Domnul, zicând: „Stăpâne Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu Celui viu, Păstorule cel Bun, care ne-ai izbăvit pe noi cu Preasfântul şi de mult preţ Sângele Tău, în mâinile Tale cele sfinte dau această păstorie. Acoper-o cu acoperământul mâinilor Tale şi păzeşte-o pe dânsa de supărările şi ispitele diavolului, că Tu eşti sfinţirea şi izbăvirea noastră şi Ţie mulţumire înălţăm şi Te preamărim pe Tine totdeauna!"

Astfel rugându-se ea, a stat şi a început a zâmbi, văzând pe sfinţii îngeri că se bucură. Atunci îndată faţa ei a strălucit ca soarele şi după aceea îndată şi-a închis ochii ca şi cum ar fi dormit. Astfel şi-a dat Domnului sfinţitul ei suflet, trăind o sută şi trei ani. Însă cu toate bătrâneţile, întru nimic nu se stricase frumuseţea ei, ci se arăta ca o tânără frumoasă, sau pentru darul fecioriei, că n-a cunoscut lumea împodobită şi preaîncuviinţată sau că avea deosebit darul lui Dumnezeu, ca să rămână până în sfârşit la dânsa acea frumuseţe şi podoabă a trupului, ca să mărturisească frumuseţea sufletului, precum se învrednicise şi de alte daruri de la cerescul său Mire.

Deci, s-a făcut de către surori plâns şi bocet şi toate se tânguiau după cuviinţă de lipsa unei maici ca aceasta, dar nu numai ele ci şi întreaga cetate a Constantinopolului s-a adunat, şi mai ales femeile şi tot neamul de orice vârstă, toţi alergau împreună, câţi au auzit de sfânta ei moarte, ca să sărute spre sfinţire sfintele şi cinstitele ei moaşte. Acolo s-a adunat atâta mulţime de bărbaţi şi femei, încât nu-i încăpea mânăstirea; de aceea n-au putut s-o îngroape până ce nu a înnoptat, şi atunci cu sila au săvârşit cele obişnuite îngropării, după rânduiala Sfintei Biserici. Deci, Cuvioasa Irina avea miruri preamirositoare, aromate de mult preţ şi tămâieri,

care le aduseseră arhiereii, după obicei, însă atâta mireasmă ieşea din cinstitele şi prealăudatele ei moaşte, încât covârşea cu neasemănare toate aromatele şi tămâierile cele pământeşti.

După ce au prohodit-o, au pus-o într-o raclă pregătită mai dinainte, până ce i-au zidit mormânt nou în biserica Sfântul Teodor, care era lângă mânăstirea Arhanghelului. Acolo au îngropat-o pe cea asemenea cu mucenicul. Din mormântul ei ieşea în fiecare zi minunată mireasmă, mărturisind îndrăznirea cuvioasei cea către Domnul. Acel boier şi rudenie a sfintei, pe care îl izbăvise de la moarte, precum am spus mai sus, aducându-şi aminte de acea mare facere de bine, prăznuia în fiecare an cu mulţumire şi îmbelşugare pomenirea sfintei. Dar nu numai acesta a dobândit facere de bine de la Cuvioasa Irina, ci şi oricare ar fi chemat-o cu credinţă, îi împlinea cererile cele de folos.

Până astăzi face minuni cu mulţi din cei ce au nevoie şi mai ales cu cei nedreptăţiţi, care o cheamă în ajutor. Cuvioasa Irina luminează pe judecători de fac judecată dreaptă şi cel nedreptăţit îşi ia dreptate. Asemenea lucrează şi cu cei ce au vrajbă şi ură între ei şi o strică, sfânta cea de un nume cu pacea care covârşeşte toată mintea - Irina zic, cea cu numele înveselitor.

Ea mijloceşte cu o negrăită putere dumnezeiască între câţi se află pomenire de rău şi ură din lucrarea diavolului şi le înmoaie inimile lor, le face dragoste şi pace, lucrând împreună dumnezeiescul dar. Acest dar dăruieşte Cuvioasa Irina celui ce o cheamă cu evlavie, ca să împace sminteala, ca să calce pe urătorul binelui şi să se mărească Domnul Cel întru tot bun, Căruia I se cuvine cinste şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A DOUĂZECI ŞI NOUA

TĂIEREA CAPULUI SFÂNTULUI PROOROC IOAN BOTEZĂTORUL ŞI ÎNAINTEMERGĂTORUL DOMNULUI

Sfântul Ioan, Înaintemergătorul Mântuitorului, precum a fost înaintea Domnului său cu naşterea, tot aşa i se cădea să fie înainte şi cu moartea cea de bună voie a Aceluia pe Care L-a propovăduit pe pământ, zicând: *Vine Cel mai tare decât mine, în urma mea...* Astfel a propovăduit venirea Domnului şi sufletelor care erau ţinute în iad ale sfinţilor strămoşi, căci acum s-a arătat în lume Mesia cel aşteptat. Şi precum Iisus Domnul Hristos avea să pătimească pentru păcatele oamenilor, tot aşa şi Mergătorul Său înainte a suferit moarte mucenicească pentru fărădelegea lui Irod.

Deci, aceasta s-a început astfel: Irod, care se numea Antipa, fiul lui Irod cel Mare, care a ucis pe pruncii cei din Betleem, fiind a patra odraslă rea a rădăcinii celei rele, care a stăpânit în Galileea, a luat mai întâi de soţie pe fiica lui, Areta, împăratul Arabiei, şi a petrecut cu ea multă vreme. Apoi, rănindu-se de frumuseţea Irodiadei, femeia fratelui său, Filip, a luat-o pe ea de soţie, învoindu-se astfel la pofta lui necurată. El, după dorinţa acelei desfrânate, a gonit pe femeia sa cea dintâi după lege şi a luat-o pe ea, femeia fratelui său - împotriva legii; căci chiar de ar fi murit fratele lui, tot nu i se cădea s-o ia pe dânsa, fiindcă rămăsese fiica fratelui său cea născută dintr-însa. Legea poruncea ca numai pe femeia fratelui cea rămasă văduvă, s-o ia fratele cel viu, dacă fratele cel mort nu ar fi lăsat după sine fii. Însă sunt cei ce vorbesc cu dovedire, că pe când trăia Filip, fratele său, Irod i-a luat pe femeia lui şi mare rău i-a făcut, făcându-se ca un răpitor desfrânat şi amestecător de sânge.

Irod făcând o fărădelege ca aceasta, n-a suferit Sfântul Ioan Botezătorul, râvnitorul Legii lui Dumnezeu, defăimătorul păcatelor omeneşti şi propovăduitorul pocăinţei; ci mustra pe faţă pe Irod

înaintea tuturor, ca pe un desfrânat şi răpitor - apucătorul soţiei fratelui său -, şi zicea: *Nu ţi se cade ţie să ai de soţie pe femeia lui Filip, fratele tău.* Irod, nesuferind mustrările, a poruncit să arunce pe Ioan în temniţă, legat cu lanţuri. Dar mai ales Irodiada se mânia asupra sfântului şi voia ca îndată să-l ucidă; dar nu putea, oprind-o însuşi Irod şi păzind pe cel legat de femeia care sufla cu ucidere. Irod n-a voit să-l omoare, ştiind pe Ioan că este bărbat drept şi sfânt, şi pe care mai înainte îl asculta cu plăcere şi luând aminte la cuvintele lui, multe le făcea bine şi se temea să-l ucidă. El însă nu se temea aşa de Dumnezeu, precum se temea de oameni, fiindcă evanghelistul Matei zice: *Vrând să-l ucidă pe el, se temea de popor, căci îl avea ca pe un prooroc...* Ca poporul să nu se scoale asupra lui şi să ridice tulburare, de aceea nu îndrăznea să dea la arătare spre moarte pe proorocul Ioan Botezătorul, cel iubit şi cinstit de toţi, ci îl chinuia pe dânsul numai prin închisoare, vrând să închidă gura cea netăcută a mustrătorului său.

Sfântul Ioan a stat în temniţă multă vreme şi se adunau la dânsul ucenicii lui, pe care el, învăţându-i mult la viaţa cea îmbunătăţită şi după Legea lui Dumnezeu, îi încredinţa pe ei despre Mesia, Care venise acum în lume şi la Care îi şi trimitea pe dânşii, precum se povesteşte în Evanghelie. Ioan, auzind din închisoare despre lucrurile lui Hristos, a trimis pe doi din ucenicii săi ca să-l întrebe pe el: *Tu eşti Cel ce va să fie, sau să aşteptăm pe altul?* Nu doar că neştiind de El, a trimis ca să-l întrebe, căci cum nu-L ştia pe Acela pe Care el L-a botezat? Cum nu ştia el pe Sfântul Duh pe Care L-a văzut pogorându-se peste Iisus şi a auzit glasul Tatălui mărturisindu-i, şi el însuşi i-a mărturisit, arătându-l cu degetul şi zicând: *Iată mielul lui Dumnezeu...* Ci ca ucenicii lui să vadă minunile cele preaslăvite pe care le făcea Domnul Hristos şi să se încredinţeze despre El, că Acela este Cel ce a venit ca să mântuiască neamul omenesc.

După aceea a sosit ziua în care Irod se obişnuise a săvârşi ziua naşterii sale. El a adunat pe boierii săi, pe voievozi, pe cei mai mari şi pe toate căpeteniile Galileei, şi le-a făcut un ospăţ mare. La acest ospăţ, fiica Irodiadei, jucând şi plăcând lui Irod şi celor ce şedeau cu dânsul, a cerut de la dânsul - după povaţa maicii sale cea rea, - capul Sfântului Ioan Botezătorul. Deci, ea a câştigat ce a cerut, căci Irod se jurase ei să-i dea orice va cere, chiar şi jumătate din împărăţie. Ticălosul, nevrând să-şi calce jurământul, nici să mâhnească pe jucătoare şi pe nelegiuita ei mamă, a lepădat frica prin care se temea să ucidă pe Ioan, şi, uitând sfinţenia aceluia, s-a umplut de îndrăzneală spre vărsarea sângelui cel nevinovat; şi,

trimiţând îndată pe călău în temniţă, a poruncit să-i taie capul lui Ioan şi să-l aducă pe tipsie.

Astfel Mergătorul Înaintea lui Hristos a fost tăiat în temniţă, noaptea târziu, pentru mustrarea fărădelegii lui Irod cu Irodiada. Sfântul Evanghelist Marcu povesteşte că acel ospăţ urât s-a numit cină. Că zice: A făcut cină boierilor săi, care s-a prelungit până noaptea târziu, şi după ce s-au îmbătat şi s-au desfătat destul prin jucarea fetei celei fără de ruşine, atunci s-a săvârşit acea nedreaptă ucidere. Deci, aducându-se pe tipsie capul Sfântului Ioan în mijlocul acelui ospăţ, picurând încă sângele - precum spun unii -, acel cap a grăit aceleaşi cuvinte mustrătoare: *Nu ţi se cade să ai de soţie pe femeia lui Filip, fratele tău!* O, ce frică s-a făcut atunci celor ce erau de faţă la ospăţul acela, când au văzut capul de om, aducându-se pe tipsie ca o mâncare şi, curgând sângele, că mişcă încă buzele şi grăieşte cuvinte!

Jucătoarea, luându-l în mâini, fără temere l-a dus la maică-sa. Irodiada, luându-l, înţepa cu acul limba care mustra fărădelegea lor. Şi, batjocorindu-l din destul, nu l-a dat să-l îngroape împreună cu trupul, pentru că se temea să nu învieze când se va lipi capul de trup, şi să nu-i certe din nou. Deci, ucenicii lui, luând în noaptea aceea trupul cel scos din temniţă, l-au îngropat în Sevastia; iar capul l-a îngropat Irodiada în curtea sa, în pământ adânc, la un loc ascuns şi necinstit. Iar cum a fost luat de acolo, s-a scris pe 24 februarie, când se prăznuieşte aflarea cinstitului lui cap.

După uciderea Sfântului Ioan Înaintemergătorul, acel ticălos Irod a făcut o altă răutate şi mai mare, pentru că a batjocorit pe Domnul nostru Iisus Hristos, în vremea pătimirii Sale cea de bună voie pentru noi, precum grăieşte de aceasta Evanghelistul Luca. Irod, cu ostaşii săi, ocărând şi batjocorind pe Iisus, L-a îmbrăcat în haină luminoasă şi L-a întors la Pilat.

După acestea n-a zăbovit izbândirea lui Dumnezeu asupra ucigaşului de prooroc şi a batjocoritorului lui Hristos; pentru că pe de o parte sângele lui Ioan striga către Dumnezeu asupra lui - precum de demult al lui Abel asupra lui Cain -, iar pe de alta, pe lângă alte fărădelegi, şi batjocora făcută de dânsul Domnului, trăgea asupra lui vrednică pedeapsă de la Dumnezeu, dreptul Judecător.

Deci, nu după multă vreme, s-a lipsit de împărăţie şi de viaţă cu Irodiada şi cu jucătoarea, pentru că Areta, împăratul Arabiei, voind să-şi răzbune pentru necinstea şi batjocura care s-a făcut fiicei lui, a adunat putere de oaste şi s-a dus asupra lui Irod. Asemenea şi Irod, adunându-şi puterea sa, a ieşit împotriva lui Areta. Deci, fiind război tare din amândouă părţile, ostaşii arabilor

au biruit pe ai lui Irod, şi i-a biruit cu tăiere mare, căzând toată puterea lui Irod, abia scăpând numai el singur. După aceea a fost lipsit de Cezarul Romei, de stăpânirea tetrarhiei sale şi de toate bogăţiile. El a fost trimis în surghiun împreună cu desfrânata şi cu fiica ei, mai întâi în Lugdunum, cetatea Galiei, apoi de acolo a fost dus la Ilard, cetatea Spaniei.

Acolo s-a sfârşit în strâmtoare şi în rea pătimire, văzând mai întâi moartea jucătoarei sale fiice care a pierit în acest chip: fiind vreme de iarnă, ea a voit să treacă râul, care se numea Sicoris, pentru o trebuinţă oarecare şi, mergând pe gheaţă, s-a rupt gheaţa sub dânsa şi s-a afundat până la grumaz. Dar prin dumnezeiască răzbunare, gheaţa i-a strâns grumazul foarte tare, încât atârna cu trupul în apă, iar capul îl avea pe gheaţă. Ea a stat aşa spânzurată, până ce gheaţa cea ascuţită i-a tăiat grumazul. Deci, apa ducând pe sub gheaţă stârvul ei cel necurat, nu s-a aflat; iar capul i-a fost adus lui Irod şi Irodiadei, precum odată se adusese capul Mergătorului Înainte; dar nu tăiat de sabie, ci de gheaţă. Aşa a măsurat judecata cea dreaptă a lui Dumnezeu, jucătoarei care a fost pricinuitoare tăierii cinstitului cap al Sfântului Ioan.

După aceasta şi acel nelegiuit ucigaş Irod cu spurcata Irodiada, au pierit cu zgomot; căci se povesteşte despre dânşii că i-au înghiţit pământul de vii. Sfântul Ioan, precum în viaţa sa, tot aşa şi după sfârşit, a fost mergător înaintea lui Hristos, pentru că, apucând înainte de pogorârea în iad, a binevestit celor ce erau acolo pe Dumnezeu, cel ce S-a arătat în trup şi a veselit pe sfinţii strămoşi, cu care, după stricarea iadului, scoţându-se de acolo, după învierea lui Hristos, s-a învrednicit de multe cununi în cereasca Împărăţie; ca un feciorelnic, ca un vieţuitor în pustie, ca un învăţător şi propovăduitor, ca un prooroc, ca un Mergător Înainte, ca un botezător şi ca un mucenic. Cu ale cărui sfinte rugăciuni, să ne povăţuiască şi pe noi la calea adevăratei pocăinţe şi să ne învrednicească Împărăţiei cereşti, Hristos, Domnul şi Dumnezeul nostru, Căruia se cuvine slava împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh în veci. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A TREIZECEA

POMENIREA SFINŢILOR PĂRINŢI ALEXANDRU, IOAN ŞI PAVEL, PATRIARHII CONSTANTINOPOLULUI

Sfântul Alexandru a fost protopop şi horepiscop pe vremea Sfântului Mitrofan, întâiul Patriarh al Constantinopolului, fiind înfrumuseţat cu toate faptele bune. Când s-a adunat în Niceea întâiul Sinod a toată lumea, al Sfinţilor Părinţi, Patriarhul Mitrofan, neputând să se ducă la acel sobor, din pricina bătrâneţilor şi slăbiciunii trupeşti, a trimis pe acest Alexandru, apărător al dreptei credinţe. El, şezând în sobor în locul patriarhului său, s-a luptat mult pentru dreapta credinţă împotriva răucredinciosului Arie. După săvârşirea Sinodului, Alexandru întorcându-se din Niceea în Constantinopol, îngerul Domnului s-a arătat fericitului Mitrofan, spunându-i că i se apropie sfârşitul şi poruncindu-i să-l lase după sine ca patriarh pe Alexandru, zicând: „După zece zile îţi vei lua cununa de la Dumnezeu, iar scaunul bisericesc să-l ia, în locul tău, Alexandru, slujitorul tău".

Deci, a venit şi dreptcredinciosul împărat, marele Constantin, împreună cu alţi părinţi, ca să cerceteze pe Sfântul Patriarh Mitrofan care era bolnav şi zăcea pe patul morţii. Când l-a întrebat pe cine îl va binecuvânta să primească scaunul patriarhiei după mutarea sa, Sfântul Mitrofan a răspuns: „Domnul mi-a descoperit că după mine va lua scaunul patriarhiei Alexandru, împreună slujitorul meu, cel vrednic de adevărata alegere şi de darul Duhului Sfânt". Aşa s-a şi întâmplat.

Ducându-se Sfântul Mitrofan la Domnul, a fost pus ca patriarh al Constantinopolului, Alexandru. El a păstorit bine turma cea cuvântătoare a lui Hristos şi gonea lupii eretici şi elini; pentru că nu numai cu arienii avea mare luptă, dar şi cu filosofii. Unii din aceşti filosofi, îndrăznind, se apropiau de împărat şi îl certau, că a lepădat credinţa cea veche părintească, a lepădat legile romane şi

greceşti şi a primit o credinţă şi o lege nouă, care va fi, nu spre întărire, ci spre risipirea împărăţiei. Ei rugau pe împărat să le poruncească să întrebe de credinţă pe Alexandru, episcopul lui; deci, împăratul a poruncit să se facă întrebare. Alexandru, arhiereul lui Dumnezeu, deşi era neînvăţat în filosofia elinească, însă, fiind plin de Duhul Sfânt, nu s-a lepădat de întrebare.

Ducându-se mulţi filosofi şi voind toţi să se întrebe cu episcopul creştinesc, arhiereul i-a rugat să aleagă pe unul din ei mai înţelept şi cuvântător şi să-l pună înaintea sa la întrebare, iar ceilalţi să asculte toţi. Sfântul le zicea: „Altminteri nu voi putea eu, un singur om, să vă dovedesc la toţi, când veţi striga şi vă veţi gâlcevi; de aceea voi, filosofii, să alegeţi pe care îl ştiţi că este mai înţelept". Deci, ei au ales unul şi l-au pus înaintea arhiereului, iar ei singuri s-au gătit la ascultare cu luare aminte.

Începând, Preasfinţitul Patriarh Alexandru a zis către filosof: „În numele Domnului meu Iisus Hristos, îţi poruncesc să taci!" Şi îndată i s-a legat limba filosofului şi a rămas mut, neputând zice nimic.

Văzând aceasta, adunarea filosofilor s-a înfricoşat şi s-a ruşinat. Deci, unii din ei au fugit de ruşine, iar alţii au crezut în Hristos. Filosoful cel amuţit, văzând prin ameninţare rătăcirea sa, iar credinţa creştinească arătându-i-se a fi dreaptă, a căzut la picioarele arhiereului şi i s-a dezlegat limba din amuţire, şi cu mare glas a început a slăvi pe Hristos şi s-a botezat împreună cu ceilalţi prieteni ai săi. Atunci s-a făcut bucurie împăratului şi tuturor credincioşilor, încât Dumnezeu, Care a dăruit atâta putere minunată plăcutului său, se preamărea de toţi.

După aceea, Sfântul Alexandru a omorât cu rugăciunea şi pe răucredinciosul Arie, pentru că, trecând câţiva ani de la Sinodul cel dintâi a toată lumea şi fiind chemat la Constantinopol acel eretic, a amăgit cu vicleşug pe dreptcredinciosul împărat Constantin, când l-a întrebat de crede astfel, precum Sfinţii Părinţi au întărit în Sinodul din Niceea. Iar el, având în sân hârtia ereticeştii sale credinţe, lovea cu dreapta pieptul, zicând: „Aşa cred". Ca şi cum învoindu-se cu credinţa cea întărită în Niceea, iar cu gândul zicea: „Aşa cred, precum am scris cu mâna mea, şi cum am în sânul meu". Jurându-se înaintea împăratului că aşa crede, şi împăratul neştiind un vicleşug ca acela, a crezut cuvintele lui cele meşteşugite; deci, l-a trimis la Preasfinţitul Alexandru, poruncindu-i să primească pe Arie întru împărtăşirea bisericească, ca pe un dreptcredincios.

Ziua de Duminică a fost rânduită ca să intre Arie în biserică spre împărtăşire. Sfântul Alexandru se lepăda a-l primi pe el, ca pe

un începător de eresuri. Fiind sâmbătă spre Duminică, în acea noapte arhiereul lui Dumnezeu, Alexandru s-a aruncat la rugăciune înaintea sfântului prestol şi cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu ca îndată să-i ia sufletul din trup, ca să nu vadă ziua aceea, în care Arie avea să se apropie şi să ia împărtăşirea cu Sfintele Taine. Dar Dumnezeu, milostivindu-se spre Biserica Sa, a hotărât să piardă pe Arie de pe pământul celor vii.

Sfântul rugându-se astfel lui Dumnezeu, după ce s-a făcut ziuă, s-a apropiat ceasul sfintei slujbe. El a văzut pe Arie că venea din palatul împărătesc la biserică cu multă mândrie, înconjurat de boierii împărăteşti, care erau de eresul lui şi de o mulţime de oameni înarmaţi. Apropiindu-se de locul ce se numea "Târgul lui Constantin", unde era un stâlp de marmură, care avea pe sine coroana împărătească, a căzut frică asupra lui de conştiinţa ce-l mustra pe el şi de frică i-a venit nevoia cea trupească; deci, îşi căuta loc ascuns. Din întâmplare a aflat o privată a poporului, în care, intrând el, a fost lovit cu o durere cumplită la cele dinăuntru şi a crăpat în două ca şi Iuda, iar maţele lui au ieşit prin şezut. Astfel a pierit cu ticăloşie, lepădându-şi sufletul cu amar!

Văzând cei ce-l aşteptau afară că nu mai iese, au intrat la el şi l-au găsit mort în privată, zăcând în sânge. Atunci îndată s-a înştiinţat toată cetatea de cumplita moarte neaşteptată a ereticului Arie. Deci, ereticii s-au ruşinat, iar dreptcredincioşii s-au bucurat, că Hristos, adevăratul Dumnezeu, este biruitorul vrăjmaşului şi hulitorului. Preasfinţitul Patriarh Alexandru, auzind de aceasta, a dat mulţumire lui Dumnezeu, Cel ce S-a milostivit spre Biserica Sa şi a scăpat-o de acel lup cumplit. Dreptcredinciosul împărat Constantin cel Mare, auzind de moartea lui Arie, s-a întărit mai mult în dreapta credinţă, şi dogmele Sinodului din Niceea le-a ţinut până la sfârşitul său.

Astfel a fost primită înaintea lui Dumnezeu rugăciunea cea dreaptă a lui Alexandru, marele arhiereu al lui Hristos, care, ca şi cu o armă ascuţită, a omorât pe vrăjmaşul Domnului. Deci, a făcut prăznuirea bisericii celei dreptcredincioase. După aceea şi Sfântul Grigorie Cuvântătorul lui Dumnezeu, în cuvântul său către constantinopolitani, îl pomeneşte, grăind cu laude: „Adevăr vă zic vouă, deoarece sunteţi ucenici ai preaalesului Alexandru, ai marelui ierarh şi propovăduitor al Preasfintei Treimi, care, cu cuvântul şi cu lucrul a gonit rătăcirea ereticească. Aduceţi-vă aminte de rugăciunile lui cele la fel cu ale Apostolilor, prin care a pierdut pe începătorul şi povăţuitorul necurăţeniei, în locul la care vrednică era limba necurată, ca prin necinste să se izbândească şi prin moartea cea necinstită, care cu dreptate l-a ajuns, ca să se mustre veşnic vătămarea cea purtătoare de moarte ereticească, care a pierdut multe suflete".

Acestea le-a grăit Sfântul Grigorie spre lauda Sfântului Alexandru şi spre defăimarea răucredinciosului Arie, aducând aminte de moartea cea necinstită a lui Arie, care s-a întâmplat la acel loc necurat, prin rugăciunea Sfântului Alexandru. Căci, precum el a ocărât pe Fiul lui Dumnezeu, hulind dumnezeirea Lui cea întocmai puternică cu a Tatălui şi de-a pururea fiitoare, tot aşa ocară a luat prin moartea cea necinstită, izbândindu-se ocara prin ocară.

Sfântul Alexandru, păstorind Biserica lui Hristos ani îndestulaţi, a ajuns la adânci bătrâneţi; iar când a fost aproape de sfârşit, oile cele cuvântătoare au înconjurat patul păstorului lor şi-l întrebau: „Părinte, cui ne laşi pe noi, fiii tăi? Pe cine vei pune în locul tău, care, mergând pe urmele tale, ar putea să îndrepte bine Biserica?" Iar el, arătând spre cei doi bărbaţi cinstiţi, spre preotul Pavel şi spre diaconul Macedonie, a zis: „De voiţi să aveţi păstor învăţător şi strălucit prin fapte bune, alegeţi-l pe Pavel; iar de voiţi să-l aveţi numai frumos la faţă şi cu podoaba din afară cinstit, atunci alegeţi-vă pe Macedonie!" Acestea zicându-le, Preasfinţitul Patriarh Alexandru şi-a dat sufletul, având de la naşterea sa nouăzeci şi opt de ani.

După dânsul a luat scaunul patriarhal Sfântul Pavel, întâiul patriarh al Constantinopolului cu acest nume, a cărui pomenire se cinsteşte la 6 noiembrie. Sfântul Ioan care se numea Capadoc - căci era cu neamul din Capadocia -, a luat scaunul Patriarhiei Constantinopolului după Timotei cel răucredincios şi la sfârşitul împărăţiei lui Atanasie ereticul. El a fost ales la acea înaltă dregătorie fără să vrea, şi ridicat de poporul cel dreptcredincios mai mult decât cu puterea împărătească; dar nu a avut pace de la răucredinciosul împărat până la sfârşitul lui, fiind urât şi gonit de dânsul.

Aceasta i se făcea, fiindcă împăratul acela ţinea de eresul lui Sevir, mincinosul patriarh al Antiohiei, şi potrivnicul Sinodului a toată lumea din Calcedon al Sfinţilor Părinţi. Ereticul Sevir, urmând lui Dioscor şi lui Eutihie, care au fost goniţi de la Sinod şi daţi anatemei, zicea că o fire este în persoana lui Hristos, cuvântul şi trupul s-ar fi amestecat prin întrupare într-o fire, iar nu după cum ne-au învăţat Sfinţii Părinţi să credem, că în persoana lui Hristos sunt două firi, precum cântă şi Biserica; Dumnezeu fiind din fire şi cu firea făcându-se om pentru noi, nu în două feţe fiind despărţit, ci în două firi neamestecate fiind cunoscut. Acelaşi răucredincios şi potrivnic al credinţei celei drepte, bârfea cum că

dumnezeirea Sfintei Treimi ar fi pătimit pe cruce împreună cu omenirea lui Hristos, şi pentru aceea îndrăznea de adăuga la cântarea: *Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte*, şi „Cel ce Te-ai răstignit pentru noi", *mântuieşte-ne pe noi*.

De la acel ticălos Sevir a ieşit erezia achefaliţilor, adică a celor fără de cap, numindu-se astfel pentru că n-au voit să fie sub episcopii dreptcredincioşi, care stăpâneau bisericile, după cum capul stăpâneşte celelalte mădulare, ci fiecare singur se făcea începător şi învăţător, după mintea cea nebună a capului lor. Murind episcopii cei răucredincioşi şi preoţii lor, la dânşii nu mai era rânduiala botezului după obiceiul bisericesc, nici a dumnezeieştii Liturghii, împărtăşindu-se din agneţul cel de multă vreme pregătit şi păzit, al Trupului lui Hristos. Deci, adunându-se în ziua Sfintelor Paşti şi zdrobind acel agneţ în părţi mici, atunci fiecare îşi alegea orice fel de credinţă nedreaptă voia, şi, luând învăţăturii socotinţa cea adevărată, învăţau pe alţii după mintea lor deşartă. Deci multe alte eresuri au răsărit de la dânşii, potrivnic unul altuia.

Despre acestea, Nichifor Calist, istoricul bisericesc grec, scria în cartea 18, cap. 45: „Din nişte eretici ca aceia era şi răucredinciosul împărat Atanasie, care a tulburat mult Biserica lui Dumnezeu, izgonind din scaunele lor pe ortodocşii arhierei. Şi pe Sfântul Ioan, pus din nou patriarh al Constantinopolului, voia să-l izgonească; dar l-a ajuns pe el judecata lui Dumnezeu, că moartea i-a tăiat viaţa lui". Dar, nu este cu necuviinţă a pomeni aici de moartea acelui rău împărat, care a fost astfel: Cu puţine zile înainte de pieirea sa, a văzut în vis un om înfricoşat, şezând pe scaun înalt şi întru slavă ca un judecător, şi mulţi stând înaintea lui. Judecătorul acela avea în mâinile sale o carte, pe care, deschizând-o, a găsit scris numele împăratului Anastasie, pe care arătându-l împăratului, a zis: „Eu voiam să te las să trăieşti mai mult; dar pentru necredinţa ta voi şterge din viaţa ta paisprezece ani".

Aceasta zicând-o, a şters pe cel scris în carte, iar împăratul, cuprinzându-se de frică mare, s-a deşteptat din somn tremurând şi, chemând pe unul din cei mai credincioşi sfetnici ai săi, anume Amantie, care era de un gând cu dânsul în toate eresurile şi răutăţile, i-a spus lui cu mâhnire vedenia visului. Amantie, auzind aceasta şi înspăimântându-se, a zis: „În noaptea aceasta am văzut şi eu o vedenie înfricoşată: mi se părea că stau în faţa împărăteştii tale feţe, ca şi cum aş sluji, şi iată o scroafă mare, alergând, m-a apucat de haină de deasupra şi m-a trântit la pământ". Nişte visuri înfricoşate ca acestea spunându-şi unul altuia, s-au înspăimântat şi au chemat pe un vrăjitor, anume Proclu. Ei i-au spus lui visele lor

ca să le tâlcuiască; iar acel vrăjitor le-a spus lor că degrab vor muri. Deci, nu după multe zile un tunet cu fulgere grozave a lovit în palatele împărăteşti şi a ucis pe împărat, şi astfel a pierit acel rău împărat.

După moartea lui Anastasie, a fost ales la împărăţie Iustin, bărbat dreptcredincios şi bun. Iar Amantie şi ceilalţi oameni răi ca dânsul, ajutători răutăţii lui Anastasie şi prigonitori ai Bisericii, cu dreaptă judecată au fost daţi la moarte. Astfel s-a împlinit lui Anastasie şi lui Amantie vedenia viselor lor. După pieirea acelor vrăjmaşi ai Bisericii, a luat pace şi Biserica lui Hristos şi păstorii ei. Atunci şi Preasfinţitul Patriarh Ioan, cu dreptcredinciosul împărat Iustin, cel din nou ales, şi cu tot poporul cel dreptcredincios, bucurându-se pentru eliberarea Sfintei Biserici de sub jugul tiraniei, au cântat în biserică cântări de mulţumire şi prăznuire, şi degrabă chemând pe cei mai de aproape episcopi, patruzeci la număr, şi alcătuind un sinod local, au dat anatemei pe Sevir, mincinosul patriarh al Antiohiei, şi pe toţi cei de un gând cu dânsul. Iar Sinodul al patrulea a toată lumea din Calcedon, l-au întărit şi l-au preamărit. El a petrecut celelalte zile ale vieţii sale întru liniştea Bisericii, binepăstorind turma cea încredinţată lui şi plăcând lui Dumnezeu. Deci, petrecând pe scaun trei ani, s-a dus către Domnul.

Sfântul Pavel care se cinsteşte acum, al patrulea patriarh al Constantinopolului cu acest nume, era de neam din Cipru. El a luat scaunul după Nichita, ereticul luptător de icoane, în împărăţia lui Leon, fiul lui Copronim.

Despre acest sfânt se scrie astfel în viaţa lui Tarasie: „Pavel era bărbat îmbunătăţit şi dreptcredincios, dar fricos; căci, văzând marea chinuire pentru sfintele icoane, care se făcea de răucredinciosul împărat multora din cei dreptcredincioşi, îşi tăinuia dreapta sa credinţă şi fără voie se împărtăşea cu ereticii. După moartea acelui dreptcredincios împărat, a voit să preamărească dreapta închinăciune a sfintelor icoane, dar n-a putut, de vreme ce nu avea ajutor deloc. Deci, lupta împotriva sfintelor icoane se întărise foarte mult în toată cetatea şi în părţile dimprejur, pentru aceasta el era foarte mâhnit. Văzând că nimic nu sporeşte, a gândit să lase scaunul patriarhiei, pe care nu a petrecut mai mult de patru ani. Deci, îmbolnăvindu-se, s-a dus în taină din casa patriarhiei la mânăstirea Sfântului Flor şi a luat acolo sfânta schimă. Degrabă s-a auzit pretutindeni de aceasta şi toţi erau în mare mirare. Asemenea şi împărăteasa Irina s-a mâhnit că patriarhul a făcut aceasta, nespunând nimănui. Ea a mers la dânsul cu fiul său, împăratul Constantin, şi l-a întrebat: „O, părinte, de ce ai făcut aceasta? Şi pentru ce pricină?"

El a răspuns: „Boala mea şi aşteptarea cea degrabă a morţii m-au adus pe mine în acest sfânt chip al schimei. Dar mai vârtos m-a silit pe mine să las scaunul Patriarhiei, tulburarea bisericească, de vreme ce Biserica este bântuită de eresul luptătorilor de icoane şi de reaua socoteală cea prelungită, am primit rană nevindecată multă vreme. Eu, ticălosul, de trei ori acum, cu mâna mea şi cu scrierea m-am învoit la acea ereticie; căci nici nu mi se putea mie să scap de lanţurile relei credinţe, ci s-a întâmplat şi cu limba şi cu mâna de m-am legat într-însele, de care lucru mă căiesc acum foarte mult. Iar ceea ce îmi răneşte sufletul cu mai multă şi nemăsurată mâhnire este aceasta: Văd în toate părţile pământului, care este sub mâna voastră, că pravila credinţei păzindu-se nemişcat şi petrecând şi veselindu-se în credincioasa învăţătură, se înstrăinează de Biserica noastră şi pe noi ne gonesc de la sine, ca de la turma lui Hristos, ca pe nişte oi străine.

De aceea mă lepăd a fi păstorul adunării ereticeşti şi am voit ca mai bine să petrec în mormânt, decât să fiu supus anatemei date de sfintele patru scaune apostoleşti. Dar, de vreme ce Dumnezeu a dat puterea sceptrului în mâinile voastre, ca să aveţi împărătească grijă de turma creştinească de sub cer, de aceea să nu treceţi cu vederea necazurile Bisericii voastre, nici să n-o lăsaţi pe ea să petreacă mai mult în mâhnirea cea nemângâiată, ci sârguiţi-vă ca Biserica iarăşi să-şi primească vechea şi buna sa podoabă. Nu lăsaţi mai mult eresul cel urât, care a ieşit ca un porc din pădure, să pustiască şi să piardă via lui Hristos în vremea credincioasei voastre împărăţii, şi s-o spurce pe ea cu socoteala cea necredincioasă. Aveţi lucrător iscusit, care poate să lucreze strugurele adevăratei mărturisiri, pe care storcându-l în dumnezeiescul teasc al Bisericii adevărate, va umple paharul de înţelepciune şi va găti credinciosului popor băutura dreptei înţelegeri".

Apoi l-au întrebat pe el: „Despre cine grăieşti aceasta, părinte?" El a răspuns: „Pentru Tarasie, care este mai întâi în sfaturile voastre cele împărăteşti. El este puternic, cu toiagul înţelegerii să gonească mincinoasele cuvinte cele ereticeşti, să păstorească bine turma cea cuvântătoare a lui Hristos şi s-o adune în ograda dreptei credinţe". Dreptcredincioasa împărătească Irina şi fiul ei, împăratul Constantin, auzind nişte cuvinte ca acelea de la patriarhul Pavel, s-au dus mâhniţi. Iar Pavel a zis către nişte senatori care rămăseseră la dânsul: „O, n-aş fi şezut eu niciodată pe acel scaun când Biserica era tulburată de chinuitori şi blestemată de cele patru scaune patriarhale. De nu se va aduna al şaptelea sobor a toată lumea şi de nu se va ridica eresul luptării de icoane, nu vă veţi putea mântui". Senatorii au zis: „Dar pentru ce tu în vremea patriarhiei tale ai iscălit pentru lupta împotriva icoanelor?" Pavel a răspuns: „De aceea acum am luat pocăinţă, de vreme ce atunci m-am iscălit; deci, mă tem să nu fiu pedepsit de Dumnezeu că am tăcut de frică şi nu v-am spus vouă adevărul. Însă acum mă căiesc şi vă zic că nu vă este vouă nădejde de mântuire, de veţi petrece în eresul acela".

După puţine zile, patriarhul Pavel a adormit cu pace. De atunci popoarele din Constantinopol au început a vorbi cu libertate şi fără de temere şi a se întreba cu ereticii despre sfintele icoane, de care, din vremea lui Leon Isaurul până atunci, nu era cu putinţă cuiva să deschidă gura spre apărarea sfintelor icoane. Acestea ştiindu-le despre cei trei arhierei care se cinstesc acum: Alexandru, Ioan şi Pavel, slăvim pe Dumnezeu în Treime, pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh. Amin.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, CUVIOSUL HRISTOFOR

Despre Cuviosul Hristofor, Ioan şi Sofronie, scriitorii cărţii ce se numeşte Limonar, au scris astfel: Când eram în Alexandria şi am mers la părintele Teodul, care era în Sfânta Sofia cea din Faran, stareţul ne-a spus: eu m-am tuns în călugărie în viaţa de obşte a părintelui nostru Teodosie, cea din pustia sfintei cetăţi a lui Hristos, Ierusalimul, şi am găsit acolo pe un stareţ mare, de neam roman, anume Hristofor. Deci, într-una din zile m-am închinat lui, zicând: „Părinte, ai plăcerea şi spune-mi lucrurile tale cele din tinereţe". Rugându-l eu foarte mult şi stareţul, cunoscând că-l întreb pentru folos, a început a-mi spune astfel: „Fiule, când m-am lepădat de mine, aveam multă căldură şi osârdie spre nevoinţa monahicească. Deci, ziua mă îndeletniceam în slujbe, iar seara târziu intram în peşteră, în care mai înainte obişnuiau a se ruga Cuviosul Teodosie şi ceilalţi sfinţi părinţi.

Intrând în peşteră, făceam câte o sută de metanii pe fiecare treaptă şi mă aruncam înaintea lui Dumnezeu, iar toate treptele erau în număr de optsprezece. Intrând în peşteră, petreceam acolo rugându-mă, până ce lovea în toacă de cântarea Utreniei şi atunci ieşeam din peşteră la biserică. Astfel am petrecut unsprezece ani, neschimbându-mi pravila aceasta, ostenindu-mi trupul cu postire multă şi cu înfrânarea gândurilor în slujbele ce mi se porunceau; deci, răbdam toată lipsa în necâştigare.

Într-o noapte, intrând în peşteră şi săvârşindu-mi pe trepte, după obicei, plecările mele de genunchi, şi pogorându-mă la treapta cea mai de pe urmă, am stat. Atunci, deodată m-am simţit într-o răpire şi am văzut toată peştera plină de candele, din care unele ardeau, iar altele nu. Am văzut încă şi doi bărbaţi cu chip luminos, umblând în haine albe şi pregătind candelele. Eu am zis către dânşii: «Pentru ce aţi pus candelele acestea aici şi nu mă lăsaţi să intru să mă rog?» Ei mi-au răspuns: «Candelele acestea sunt ale părinţilor lui Dumnezeu, care se ostenesc». Eu am zis către dânşii iar: «Pentru ce unele ard, iar altele nu?» Ei mi-au răspuns: «Cei ce slujesc bine Domnului şi-au aprins candelele, iar cei leneşi nu şi le-au aprins!» Eu iar am zis către dânşii: «Faceţi bine şi spuneţi-mi, candela mea arde sau nu?» Ei mi-au răspuns: «Osteneşte-te şi te roagă şi o vom aprinde». Eu am zis: «Mă rog totdeauna şi n-am făcut altceva până în vremea aceasta». După cuvintele acestea mi-am venit în sine şi n-am mai văzut pe nimeni.

Atunci am zis către mine: «O, Hristofore, ai trebuinţă de osteneli mai mari ca să-ţi aprinzi candela!» Deci, dimineaţă am ieşit din mânăstirea mea şi m-am dus în muntele Sinai, neluând nimic cu mine, decât numai haina cu care eram îmbrăcat. Petrecând eu în Muntele Sinai în multe osteneli şi nevoinţe 50 de ani, am auzit un glas, zicându-mi: «Hristofore, du-te în mânăstirea ta, în care te-ai ostenit mai înainte, ca să te odihneşti acolo cu părinţii tăi!» Cuviosul Hristofor, spunând aceasta despre sine, a mai vieţuit puţin după aceea şi-a dat sfântul său suflet în mâinile lui Dumnezeu.

Acelaşi părinte Teodul ne-a spus nouă - adică lui Ioan şi lui Sofronie -, că părintele Hristofor, mai înainte de mutarea sa, a zis aceasta: „Într-una din zile am ieşit din mânăstirea mea şi m-am dus la Sfânta Cetate Ierusalim, ca să mă închin şi să sărut Crucea cea făcătoare de viaţă. După ce am fost acolo şi m-am închinat Domnului, când voiam să ies, am văzut pe un frate oarecare stând în uşile din mijloc ale bisericii. Acela nici nu intra, nici nu ieşea, şi doi corbi zburau fără de frică înaintea feţei lui, ameninţându-l cu aripile şi nelăsându-l să intre. Eu am înţeles că acei corbi erau demoni şi am zis către cel ce stătea: «Frate, spune-mi pentru ce stai în mijlocul uşilor şi nu intri?» El mi-a răspuns: «Părinte, iartă-mă că sunt bântuit de gânduri. Un gând îmi zice: Mergi şi te închină cinstitei cruci şi o sărută! Iar alt gând îmi zice: Ba nu, du-te mai întâi şi săvârşeşte-ţi lucrul şi vei veni să te închini altă dată!» Eu, auzind acestea - zice Sfântul Hristofor -, l-am luat de mână şi l-am dus în biserică, şi îndată au plecat de la dânsul corbii aceia.

Apoi l-am făcut să se închine cinstitei Cruci şi Sfântului Mormânt al Domnului, şi după aceea l-am lăsat să plece cu pace.

Acestea mi le-a spus Cuviosul Hristofor - zice Teodul -, de vreme ce mă vedea îndeletnicindu-mă mult la lucrurile mânăstireşti; iar de rugăciune neîngrijindu-mă, ca să ştiu că se cuvine a cinsti mai întâi pe cele duhovniceşti, şi după aceea a săvârşi slujirile cele trupeşti. Fericiţii părinţi Ioan şi Sofronie, auzind acestea, le-au scris spre folosul celor ce le citesc şi le ascultă, şi spre slava lui Hristos Dumnezeul nostru.

TOT ÎN ACEASTĂ ZI, MUTAREA MOAŞTELOR SFÂNTULUI ALEXANDRU NEVSKI, DE LA VLADIMIR LA PETERSBURG

Această sărbătoare a prăznuirii mutării moaştelor Sfântului şi binecredinciosului (marele) domn Alexandru Nevski, s-a aşezat pentru o pricină ca aceasta: pe vremea când dreptcredinciosul Petru Alexandrievici, marele domn şi împărat a toată Rusia, a luat pricinile cele drepte, după ce a început războiul cel cumplit şi de mulţi ani cu poporul cel de peste hotar al sfezilor*; pe de o parte, voind să întoarcă la dreapta moştenire cetăţile împărăţiei Rusiei, care erau stăpânite de dânşii cu nedreptate; pe de alta, să le dea vrednică răzbunare pentru strâmbătatea făcută şi batjocura măririi lui împărăteşti, şi trimişilor lui în cetatea Riga; iar pe de alta, pentru tulburările făcute la poarta otomană, cea urâtoare de Hristos, spre stricarea păcii cu Rusia şi începerea războiului. Deci, când după multe sporite loviri cu neprietenul acela, cu dumnezeiescul ajutor a întors la părinteasca domnie, după 90 de ani de stăpânire a sfezilor, sub sceptrul Rusiei, moştenirea cea de demult, adică ţara Ijersca şi într-însa cetăţile cele vechi Oreşec şi Ivangorod, socotind locurile cele preafrumos aşezate pe lângă râul Neva şi pentru apropierea mării Baltice.

Deci, luând aminte ce fel de ajutor este la împăraţi limanul mării, asemenea şi cetăţenilor, ce fel de bună sporire le este din înotarea pe mare, a pus neschimbat gând să zidească o cetate spre petrecerea vieţii sale şi pentru deprinderea poporului său ca să umble cu corăbiile pe mare, la care atunci nimeni nu era iscusit. Deci, scopul acela ieşind în lucru desăvârşit şi cetatea aceea

* Sfezii se mai numesc şi suedezi.

întemeiată din nou, s-a numit, de la numele Sfântului Petru, mai marele Apostolilor, Sankt-Petersburg, - zidindu-se multe biserici dumnezeieşti, dar mai ales un preaslăvit locaş lângă Neva. Era atât de mare mulţime de popor rusesc, încât şi străinii au dorit ca spre mai mare împodobire a cetăţii şi spre mărirea ostenelilor şi nevoinţelor celui ce lângă râul Neva cu multe sute de ani mai înainte, s-a ostăşit pentru patria Rusiei cu poporul sfezilor şi a câştigat preaslăvită biruinţă, care de la biruinţa de lângă Neva s-a numit Nevski.

Deci, moaştele acestui sfânt binecredincios Alexandru, marele domn al Rusiei, şi rudeniei sale, s-a hotărât să le mute de la Vladimir, unde au stat multă vreme nestricate şi făcătoare de minuni, în cetatea aceea din nou întemeiată. Dar un scop ca acesta mişcat de Dumnezeu, nu s-a putut săvârşi îndată, că războiul a ţinut pe uscat şi pe mare mulţi ani, adică vreo 20, atât cu sfezii, cât şi cu alte popoare. Asemenea s-au făcut şi tulburări înăuntru de la clevetitorii cei rău meşteşugiţi şi nu se putea ajunge. Dar mai pe urmă, când Dumnezeul păcii şi Tatăl a toată mântuirea a dăruit Rusiei mult dorita pace şi legătura veşnică cu ţara sfezilor, prin aceea a mărit înaintea a toată lumea şi împărăţia Rusiei.

Prin osteneala aceea pe întâiul dreptcredinciosul Petru l-au mărturisit, nu numai Rusia, dar şi celelalte popoare ale Europei, numindu-l "Petru cel Mare" şi împărat a toată Rusia. El nu s-a îndepărtat de la acel bine doritor scop, ci cu sfatul preasfinţitului sinod îndreptător, a poruncit ca pentru mutarea moaştelor să gătească o raclă frumos împodobită şi toate cele trebuincioase să le gătească din vistieriile sale cele împărăteşti, şi toate acestea s-au împlinit.

Aducându-se sfintele moaşte pe râul Neva, la locul cel sfânt, care după numele Sfântului Alexandru se numeşte "Alexandroneasca", aducându-se cu vasul umblător pe apă, în 30 zile ale lunii August, în anul 1724 în care s-a încheiat preaslăvita pace între Rusia şi ţara sfezilor, însuşi dreptcredinciosul împărat a ieşit întru întâmpinare cu toată casa sa împărătească, cu tot sfatul şi cu tot sfântul sobor. Deci, luând cu cinste racla cu sfintele moaşte, au dus-o cu toată podoaba frumoasă în slăvitul locaş cel pomenit mai înainte, şi le-a aşezat soborniceşte, la pomenirea sfântului, binecredinciosului şi marelui domn Alexandru, care se prăznuieşte în 23 de zile ale lunii august, în care s-a făcut mutarea sfintelor moaşte şi s-a sfârşit cu pace războiul sfezilor.

Ni se cade nouă să ştim pe scurt neamul şi viaţa acestui sfânt Alexandru. El a fost binecredincios şi iubitor de Hristos, fiu al

marelui voievod al Rusiei, Iaroslav, şi nepot al marelui domn Vsevolod, fiul marelui Vladimir, cel ce a luminat pământul Rusiei cu Sfântul Botez. Stăpânind Iaroslav, tatăl lui, cetatea Vladimirului, şi acest sfânt vieţuind şi ocârmuind marele Novgorod, s-au adunat cu multă oaste popoarele ce petreceau în jurul mării Baltice. Nemţii, care se mai numesc sfezi, umplând corăbiile cu mulţi ostaşi, se gândeau să iasă la hotarele Rusiei, vrând să prade ţara Ijersca, Lagoda, marele Novgorod şi tot pământul Rusiei. Mergând ei la râul Neva, au stat la gura lui, unde se varsă în mare, şi, mândrindu-se, au trimis soli în marele Novgorod, la Sfântul voievod Alexandru, zicând: „Dacă voieşti, supune-te mie, iar de nu, să ştii că acum sunt în pământul tău şi-l voi prăda îndată".

Neavând Sfântul Alexandru oaste adunată şi neputând ca pentru acea groaznică învăluire a prietenului să înştiinţeze în Vladimir pe tatăl său, Iaroslav, ca să-i vină în ajutor, singur numai, spre Unul în Treime slăvit Dumnezeu punându-şi nădejdea, s-a rugat Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, chemând spre ajutor rudeniile sale şi pe sfinţii răbdători de chinuri Boris şi Gleb. Neadunându-se şi neaşteptând putere de oaste, a ieşit cu puţină însoţire asupra oştirii celei mari a potrivnicilor şi mergând la râul Neva, au tăbărât nu departe de oastea potrivnicului.

Atunci era lângă sfânt unul din voievozii pământului Izerscului, bărbat cucernic şi temător de Dumnezeu, anume Filip, căruia îi era încredinţată paza de noapte; poruncindu-i-se să meargă şi să vadă în taină puterea cea multă de oaste, fiind în frică şi în nepricepere, s-a întors ca să spună sfântului. Mergând el pe lângă mare, la răsăritul soarelui, a văzut o corabie la mal şi în ea nişte bărbaţi cu podoabe şi haine roşii, ţinând mâinile unul pe umărul altuia, iar vâslaşii şedeau ca şi cum erau îmbrăcaţi cu o negură, şi au zis unul către altul: „Frate Gelbe, să mergem mai iute, ca să ajutăm asupra potrivnicilor rudeniei noastre, marelui voievod Alexandru". Celălalt a răspuns: „Bine, frate Boris". Păzitorul, auzind acestea, a alergat degrab şi a spus toate cele văzute şi auzite, Sfântului Alexandru.

Auzind el acestea, a preamărit pe Dumnezeu şi pe Preacurata Lui Maică şi pe Sfinţii Mucenici Boris şi Gleb. Când s-a luptat cu potrivnicii, a ucis o mulţime, şi chiar Sfântul Alexandru a rănit în faţă pe craiul lor, care rămăsese după război cu câţiva, şi care a fugit fără de cinste. Astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu, al Maicii Domnului şi al Sfinţilor Mucenici Boris şi Gleb, a câştigat preaslăvita biruinţă şi a eliberat pământul Ijerscului şi marele Novgorod de cei potrivnici. De la această biruinţă preaslăvită de lângă

Neva, mânăstirea s-a numit Nevski. Încă şi în alte dăţi s-a eliberat marele Novgorod de aceiaşi sfezi potrivnici, căci, după acea slăvită biruinţă, iarăşi s-au adunat acei potrivnici şi au năvălit asupra cetăţii Pskovului, ucigând mulţi oameni; deci, luând-o, au pus trimişi de-ai lor.

Fericitul Alexandru, nesuferind aceasta şi adunându-se cu voievodul Andrei, fratele său, a luat cu sine şi pe Nizovţi. Ei au înconjurat cu oameni toate drumurile Pskovului şi au ucis o mulţime de potrivnici sfezi, iar pe alţii i-au trimis ferecaţi la Novgorod. Astfel cetatea Pskovului s-a întors iarăşi la stăpânirea fericitului Alexandru. Mergând în pământul lor, au ars multe cetăţi şi sate, au câştigat multe dobânzi şi au pierdut cu sabia mulţi sălbatici, încât numele lui Alexandru era înfricoşat şi de spaimă între popoarele sfezilor. Dar nu numai de sfezi, ci şi de alte limbi de peste hotare izbăvea pământul Rusiei de pradă în viaţa sa, încât nimeni nu se gândea să năvălească asupra hotarelor Rusiei, ştiind pe acel voievod viteaz. În vremea aceea s-a sculat împăratul tătărăsc, Batie, cel fără de Dumnezeu, care, prădând multe pământuri ale Asiei, a mers cu multă putere şi în pământul Rusiei, luând cetăţi multe, iar pe altele le-a risipit până în temelie; au ars cetatea Vladimirului cea de scaun, Rostovul şi multe alte cetăţi. Atunci s-au ucis de către Batie pururea pomeniţii domni Vsevolodovici Irie şi Vasilie.

În vremea aceea a pătimit pentru Hristos şi voievodul Mihail Cernigovschi, cu boierul său, Teodor. Mai mulţi din domnii Rusiei, iubind cinstea şi slava acestui veac mai mult decât slava lui Dumnezeu şi lăsând credinţa creştinească, de frica chinuitorului, s-au închinat la idolii în care credeau acei păgâni barbari. Apoi cumplitul Batie, auzind că Sfântul Alexandru a luat după tatăl său marea domnie a Vladimirului şi a toată Rusia, ştiind şi de bărbăţia lui, a trimis la dânsul solii - el petrecând atunci în cetatea Suzdal -, zicându-i: „Mie mi s-au supus multe împărăţii şi popoare; oare tu nu voieşti să te supui? Dacă voieşti să-ţi păzeşti pământul întreg şi nevătămat, vino şi te închină mie, ca şi ceilalţi domni ai Rusiei, care şi-au luat stăpânirile şi au câştigat mare cinste de la mine, că am auzit că tu eşti bărbat înţelept, viteaz şi mare de stat". Sfântul, auzind acestea de la trimişi, s-a mâhnit în sufletul său, şi nu se pricepea ce să facă; deci, socotind cumplirea şi sălbăticia cea bărbătească, avea în minte pe domnii ceilalţi şi alţii care au mărturisit cu statornicie numele lui Hristos şi au fost chinuiţi cumplit. Iar alţii, neputând suferi chinurile cele cumplite, s-au lepădat de Hristos.

Sfântul, socotind acestea, s-a dus la episcopul de acolo şi i-a spus gândul său, sfătuindu-se ce să facă într-o întâmplare ca aceea. Episcopul, auzind acestea, a început a-l întări, spunându-i să nu se lepede de Hristos şi să nu se teamă de cei ce ucid trupul, că cel care şi-a pierdut trupul pentru Hristos şi pentru Evanghelie îl va afla în viaţa veşnică. Nu face precum au făcut mulţi alţii - îi zice el -, ca, dacă ţi s-ar întâmpla să pătimeşti, apoi să pătimeşti ca un bun ostaş al lui Iisus Hristos. Deci, zicându-i multe altele spre folosul Sfântului Alexandru, el se făgăduia să facă toate acestea; deci, i-a dat împreună călător Trupul şi Sângele lui Hristos, şi i-a zis: „Domnul să te întărească"; apoi l-a lăsat cu pace. Sfântul, ajungând la Urdie, s-a dus unde petrecea împăratul Batie şi s-a făcut îndată înştiinţare împăratului de venirea lui. Împăratul a poruncit ca să aducă înaintea sa pe Sfântul Alexandru.

Mergând el spre Batie, îndată s-au apropiat vrăjmaşii şi popii idoleşti spre dânsul, voind să-l ducă prin foc după obiceiul lor, şi îl sileau să se închine focului şi soarelui. Sfântul le-a răspuns cu bărbăţie: „Eu sunt creştin şi nu mi se cade a mă închina făpturii, ci să mă închin Tatălui, Fiului şi Sfântului Duh. Mă închin unui Dumnezeu slăvit în Sfânta Treime, Care a zidit cerul şi pământul şi toate cele ce sunt într-însele". Drept aceea, vrăjitorii, ducându-se cu mânie ca nişte batjocoriţi de sfântul, au spus toate acelea lui Batie. Împăratul nu le-a poruncit să-l silească la închinarea soarelui şi a idolilor, ci să-l aducă cu cinste la el, ca să-i vadă frumuseţea feţei lui.

Ducând pe sfânt înaintea împăratului, i s-a închinat lui, zicându-i: „Împărate, ţie mă închin, căci Dumnezeu te-a cinstit cu împărăţia, iar făpturii nu mă voi închina, căci toate sunt zidite pentru om. Mă voi închina lui Dumnezeu Unul, Căruia Îi slujesc şi Îl cinstesc". Împăratul n-a făcut sfântului nici un rău, ci, văzând frumuseţea feţei fericitului, mărimea trupului şi vitejia, l-a lăudat înaintea tuturor, dându-i cinste mare. Apoi i-a poruncit să se ducă cu fratele său, Andrei, la Conovice în urdie, iar împăratul Batie s-a dus în vremea aceea cu putere multă asupra bulgarilor. Deci, într-acea călătorie el a fost ucis de craiul Vladislav. Sfântul, întorcându-se cu bucurie de la Conovice în patria sa, a ridicat multe biserici, şi pe creştinii cei risipiţi i-a adunat la moşiile lor.

După aceasta s-au început iar tulburări în părţile baltice şi prin alte părţi ale Apusului. Atunci sfântul a trimis pe fiul său, Dimitrie, cu multe cete împotriva acelor potrivnici de alt neam şi, biruindu-i şi luând cetatea Iorie, s-a întors la Novgorod cu prăzi şi cu multe dobânzi. După aceea Sfântul Alexandru s-a dus iar în

urdie la împăratul Bercae şi, petrecând acolo şase luni, a căzut în boală trupească; deci, împăratul l-a trimis în patria sa. El, fiind pe drum, ajunsese foarte slăbit la Gorodţa, acolo s-a tuns în rânduiala călugărească cu mare osârdie şi i s-a pus numele Alexie. Apoi, sărutând pe toţi care erau acolo, pe egumen, pe fraţi şi pe ai săi, i-a iertat şi, împărtăşindu-se cu Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, şi-a dat sfinţitul său suflet în mâinile Domnului, pe 14 noiembrie; iar trupul lui s-a adus în cetatea Vladimir, patria sa, pe 25 noiembrie. Deci, pentru aceea s-a aşezat ca să se săvârşească pomenirea lui într-acea zi.

Au petrecut acolo pe sfântul cu cântări deasupra gropii; şi, când mitropolitul a voit să pună în mâinile sfântului scrisoarea de iertăciune, sfântul a întins mâna ca un om viu, a luat scrisoarea de la mitropolit şi a strâns mâna iar. Acel lucru văzându-l toţi, care stăteau de faţă, au preamărit pe Dumnezeu de această minune. Deci, au pus cinstitul trup în mânăstirea cea mare a Naşterii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Multe tămăduiri primeau de la mormântul lui, celor ce se duceau la el cu credinţă. Moaştele lui au petrecut acolo 172 ani, până ce s-au mutat în împărăteasca cetate Petersburg şi s-au pus în biserica lui, în preacinstita mânăstire a Preasfintei şi de viaţă făcătoarei Treimi, care se numeşte Alexandronevski, întru slava celui minunat între sfinţii lui, Dumnezeul nostru, Căruia şi de la noi să-I fie cinste, slavă şi închinăciune, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

LUNA AUGUST

ZIUA A TREIZECI ŞI UNA

AŞEZAREA ÎN RACLĂ A BRÂULUI PREASFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU

Cinstitul Brâu al Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, cel adus în Constantinopol într-un sicriaş de aur cu pecetluire împărătească, a fost pus în biserica pe care dreptcredinciosul împărat Teodosie cel Tânăr o zidise în numele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, la locul ce se numea Halcopratie, adică "târgul de aramă". După mulţi ani, pe vremea împărăţiei lui Leon, femeia lui, Zoe, era supărată de duhul cel necurat. Pentru aceea, împăratul şi rudele lui aveau mâhnire; deci se făceau multe rugăciuni către Dumnezeu pentru împărăteasa care pătimea.

Odată i s-a arătat o vedenie dumnezeiască, spunându-i că de se va pune pe dânsa Brâul Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, va lua tămăduire. Împărăteasa a spus această vedenie bărbatului ei, împăratul Leon, şi îndată împăratul a rugat pe patriarh şi a dezlegat pecetea, apoi s-a deschis sicriul şi s-a aflat întreg cinstitul Brâu al Preacuratei Maicii lui Dumnezeu, nici câtuşi de puţin vătămat de vechimea vremii, şi l-a sărutat pe el cu cucernicie. Când patriarhul l-a întins pe el deasupra împărătesei, îndată s-a scăpat de chinuirea diavolească şi a câştigat desăvârşit tămăduirea bolii sale.

Atunci toţi cu bucurie au preamărit pe Hristos Dumnezeu şi pe Preacurata Maica Lui cântând cântări de mulţumire; iar cinstitul Brâu punându-l într-aceeaşi raclă de aur, l-a pecetluit cu pecetea împărătească, şi a aşezat prăznuire întru cinstea Preasfintei Fecioare Născătoare de Dumnezeu, întru aducerea aminte de minunea ce s-a făcut cu sfântul ei Brâu, prin singurul darul acela, şi prin milostivirea şi iubirea de oameni a Aceluia ce S-a născut dintr-însa, adică lui Hristos Dumnezeul nostru.

ICOANA MAICII DOMNULUI PRODROMIŢA DE LA SCHITUL ROMÂNESC PRODROMUL DIN MUNTELE ATHOS*

(Care se prăznuieşte la 12 iulie)

Această icoană, prin dumnezeiască iconomie, cu minune s-a închipuit în capitala Moldovei, Iaşi, în anul de la întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul, 1863, luna iunie, 28 de zile, a cărei prăznuire, din pricina praznicului Sfinţilor Apostoli, ce cade a doua zi, s-a aşezat în 12 zile ale lui iulie.

Această icoană făcătoare de minuni în acelaşi an a fost adusă în Sfântul Munte Athos; şi se află în Schitul românesc Prodromul, în sfânta biserică catedrală, ce are hramul Botezul Domnului nostru Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu şi a Preacuratei Maicii Sale, pururea Fecioarei Maria.

POVESTIRE
Despre icoana făcătoare de minuni a Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare şi pururea Fecioarei Maria

Plină de bucurie, plină de duhovnicească veselie şi de toată lauda este prăznuirea pe care o săvârşim astăzi. Este pomenirea minunii ce s-a făcut cu această preaslăvită icoană a Maicii lui Dumnezeu, a cărei istorie începe în acest fel:

În anul 1863, părinţii ieroschimonahi Nifon şi Nectarie, fondatorii Schitului Prodromul din Muntele Athos, venind în ţara românească pentru trebuinţele acelui schit, aveau în inimă dorinţa şi evlavia pentru o sfântă icoană mai însemnată şi de minuni făcătoare a Maicii lui Dumnezeu, care să fie spre mângâierea celor ce se vor afla în acest sfânt locaş, după cum mai toate mânăstirile Sfântului Munte au câte o icoană făcătoare de minuni.

Aflându-se părinţii Nifon şi Nectarie în oraşul Iaşi, capitală a Moldovei, au început a cerceta acolo un zugrav mai iscusit şi cu viaţă plăcută lui Dumnezeu, care să le zugrăvească o icoană a

* Extras din mineiul lunii iulie, din ziua a douăsprezecea, întrucât s-a omis la ziua respectivă.

Maicii lui Dumnezeu. Şi, din pronia dumnezeiască, au găsit pe un zugrav bătrân, cu numele Iordache Nicolau, care s-a învoit să le facă această sfântă icoană după modelul ce i-au dat părinţii. Însă i-au pus şi îndatorire ca să lucreze cu post, adică de dimineaţă până când va flămânzi, neluând nimic în gură; iar după masă să nu mai lucreze la această sfântă icoană, şi într-acest fel să urmeze cu lucrul icoanei până la săvârşirea ei.

Şi a primit numitul zugrav învoiala aceasta cu toată mulţumirea şi evlavia, zicând doar că el nu poate lucra acum ca mai înainte, că a îmbătrânit şi-i tremură mâinile; iar părinţii Nifon şi Nectarie l-au mai îmbărbătat, zicându-i să se silească şi să aibă credinţă că îi va ajuta Maica lui Dumnezeu. Şi aşa bunul bătrân zugrav a început lucrul cu multă evlavie, şi lucra bine şi cu bună sporire fondul şi hainele, iar feţele le-a lăsat la urmă după obiceiul zugrăvesc.

Deci, după ce a isprăvit veşmintele după ştiinţa meşteşugului său, a început a lucra la chipul Maicii Domnului şi al Domnului nostru Iisus Hristos. Dând mâna întâi şi a doua, a mai rămas puţin ca desăvârşit să le îndrepteze şi să le săvârşească. A doua zi de dimineaţă s-a sculat şi a început a lucra iarăşi la feţe, ostenindu-se cu mare stăruinţă mai toată ziua, că doar ar putea să le îndrepteze şi să le săvârşească. Însă lucrul ieşea cu totul dimpotrivă; că nu numai că nu a putut să le îndrepteze, ci cu totul le-a stricat, încât au rămas fără de chip, strâmbe, urâte şi nepotrivite.

Văzând acestea, binecuvântatul bătrân zugrav s-a mâhnit şi s-a scârbit, nepricepând ce va să fie lucrul acesta. Şi a încetat de a mai lucra, zicând: păcat de osteneala şi postul ce am suferit atâtea zile, lucrând la această icoană în zadar; Dumnezeu să mă ierte, nu ştiu ce să mai zic; că de astă noapte cu toată silinţa mă chinuiesc şi nu pot să le îndreptez; ba încă, acum chiar cu totul le-am stricat, ca şi când mi-aş fi uitat meşteşugul.

Din întâmplare s-au dus în ziua aceea la dânsul părinţii Nifon şi Nectarie, ca să vadă cum merge zugrăvirea sfintei icoane, şi când au văzut-o şi ei în acea stare, s-au mâhnit foarte şi s-au socotit nevrednici să facă acest dar schitului lor, zicând: „Nu voieşte Maica Domnului dorinţa şi evlavia noastră". Dar părinţii au lăsat lucrul la buna voinţă a Maicii lui Dumnezeu, şi, mângâind încă cât au putut şi pe tristul zugrav, i-au zis să se apuce şi să isprăvească icoana pe cât îi va fi cu putinţă, fiindcă ei tot o vor lua oricum va fi, şi plata ostenelii lui o vor da deplin, după cum s-au tocmit.

În acea vreme s-a întâmplat de era acolo cu părinţii şi părintele ieromonah grec Grigorie Esfigmenitul, în sinodia părintelui Ar-

hiereu Nil Pentapoleos, care, văzând icoana într-acest fel, a zis părinţilor Nifon şi Nectarie: „Păcat de cheltuielile ce faceţi sfinţia voastră şi vă rog să nu duceţi o astfel de icoană în Sfântul Munte, că acolo sunt destui zugravi cu mult mai buni, care pot cu adevărat să facă o icoană cum se cuvine, după dorinţa sfinţiilor voastre". Părinţii i-au răspuns că poate o vor dărui în ţară la vreo biserică mai săracă.

Apoi părinţii au plecat şi s-au dus la metocul lor, iar bătrânul zugrav a acoperit icoana cu o pânză curată, şi, încuind cu cheia uşa odăii unde lucra icoana, a rămas foarte mâhnit, nemâncând nimic în ziua aceea, ci numai se ruga şi se închina până a obosit, şi aşa s-a culcat. A doua zi, sculându-se mai de dimineaţă şi luând cheia, a deschis uşa odăii unde lucra şi a început a-şi găti cele trebuincioase pentru zugrăvit, având multă dorinţă şi evlavie ca să se apuce de lucru. Şi, făcând câteva metanii, se închina şi se ruga Maicii lui Dumnezeu, ca să-i lumineze mintea şi să-i ajute.

Mergând la icoană ca să se apuce de lucru, a ridicat pânza de pe faţa icoanei, şi atunci, o, minune a Maicii lui Dumnezeu! A văzut cu adevărat că sfintele feţe sunt cu dumnezeiască minune îndreptate, încuviinţate şi de la sine săvârşite, şi pline de dumnezeiesc har şi dar.

Această preaslăvită minune văzând-o bătrânul zugrav, împreună cu ucenicii săi, se minunau şi preamăreau pe Maica lui Dumnezeu, că ea singură cu minune dumnezeiască şi-a preaslăvit sfânta sa faţă şi a Fiului său, pe care minune, spre mai bună adeverire, cu înscris şi punerea peceţii şi a iscăliturii lui, a dat părinţilor Nifon şi Nectarie, mărturie care s-a pus să se păstreze în arhiva acelui schit. Iar cuprinsul scrisorii este într-acest fel:

«Eu, Iordache Nicolau, zugrav din oraşul Iaşi, am zugrăvit această sfântă icoană a Maicii lui Dumnezeu, cu însămi mâna mea, la care a urmat o minune preaslăvită în modul următor: După ce am isprăvit veşmintele, după meşteşugul zugrăvelii mele, m-am apucat să lucrez feţele Maicii Domnului şi a Domnului nostru Iisus Hristos. După ce am dat mâna întâia şi a doua, de noapte apucându-mă ca să o zugrăvesc desăvârşit, privind eu la chipuri, cu totul au ieşit dimpotrivă, pentru care foarte mult m-am mâhnit, socotind că mi-am uitat meşteşugul.

Şi aşa fiind, seara m-am culcat scârbit, nemâncând nimic în ziua aceea, socotind ca a doua zi, sculându-mă, să mă apuc mai cu deadinsul. După ce m-am sculat a doua zi, mai întâi am făcut trei metanii Maicii lui Dumnezeu, rugându-mă ca să-mi lumineze mintea, să pot isprăvi sfânta ei icoană. Şi când m-am dus să mă apuc de lucru, o, preaslăvite minuni ale Maicii lui Dumnezeu! s-au arătat chipurile drese desăvârşit, precum se vede, şi eu, văzând această minune, n-am mai adaos a-mi pune condeiul, fără numai am dat lustrul cuviincios, deşi cu greşeală am făcut aceasta, ca să dau lustru la o asemenea minune. Aceasta este povestirea acestei sfinte icoane».

Minunea aceasta s-a întâmplat în noaptea spre 28 iunie şi din pricina prăznuirii Sfinţilor Apostoli, s-a mutat slujba icoanei, astăzi 12 iulie.

Părinţii Nifon şi Nectarie, fiind la metocul schitului din oraşul Iaşi, îngrijoraţi şi întristaţi, neştiind nimic de această minune, văd că vine unul din ucenicii zugravului foarte repede şi obosit, spunând în gura mare: „Să trimiteţi curând să ia sfânta icoană, fiindcă în noaptea aceasta singură s-a zugrăvit, şi acum poporul nu mai încape privind acea minune".

Deocamdată părinţii nu credeau cele grăite de ucenic, şi cu ideea aceasta au trimis pe părintele Dosoftei schimonahul, care avea ascultarea de metocar în Iaşi. Ajungând părintele Dosoftei la casa zugravului, nu putea intra să vadă sfânta icoană de îmbulzeala poporului. Învelind sfânta icoană cu o pânză curată, a adus-o la metoc, urmat fiind de popor. Iar în metoc venind, au închis porţile şi n-au mai lăsat pe nimeni să intre, până se vor sfătui ce este de făcut.

Grabnic părinţii au făcut cunoscut Sfintei Mitropolii această minune. Şi, venind însuşi preacinstitul mitropolit Calinic Miclescu, cu tot clerul său, au văzut sfânta icoană şi, crezând, i s-au închinat cu toată evlavia, minunându-se şi zicând: „Cu adevărat mare dar ne-a dăruit Maica lui Dumnezeu, prin această minunată şi preaslăvită icoană a sa".

Apoi, dând binecuvântare pentru sfinţirea apei, a intrat poporul în metoc spre închinare la sfânta icoană, şi cerând a le citi paraclise şi a face aghiasmă, cu care, stropindu-se, a început darul Maicii lui Dumnezeu a lucra prin această sfântă icoană şi a face minuni multe, pe care părinţii de la metoc nu le-au însemnat, fiind obosiţi de îmbulzeala poporului, care cerea neîncetat a li se citi paraclise şi a face aghiasmă, încât nu puteau să ţină socoteală de cine cu ce se foloseşte, mai ales că erau ameninţaţi de orăşeni a le opri icoana acolo, zicând că este a lor, fiindcă în Iaşi s-a făcut minunea cu zugrăvirea dumnezeieştilor ei feţe.

Acestea înţelegând părinţii Nifon şi Nectarie şi văzând că se înmulţeşte poporul neîncetat, au ridicat în grabă sfânta icoană şi au plecat spre Sfântul Munte.

Plecând din Iaşi, au venit cu sfânta icoană în oraşul Huşi. Dar şi aici, mult s-au mirat cum a simţit poporul, fiindcă seara târziu au sosit la Episcopie, şi a doua zi, când s-a luminat, imediat s-a umplut Episcopia de popor. Însă părinţii îndată au plecat, temându-se ca nu cumva să-i urmărească de la Mitropolie, că acum se înştiinţase şi Vodă Cuza şi zicea să se oprească sfânta icoană, fiindcă s-a făcut minunea în ţară.

Din Huşi au mers în oraşul Bârlad, ducând sfânta icoană la casa doamnei Ecaterina Şuţu, care cu multă dragoste şi cucernicie a primit venirea sfintei icoane. Aflând protoiereul din Bârlad a poftit pe părinţi să aducă sfânta icoană în catedrala oraşului, ca să se închine tot poporul de acolo. Şi, începând a se închina mulţimea din acel oraş, iarăşi sfânta icoană a săvârşit şi acolo multe minuni.

Din Bârlad, au venit părinţii cu sfânta icoană la Galaţi, şi au pus-o în biserica Sfinţilor Împăraţi. După plecarea sfintei icoane din Iaşi, în urmă a urmat o preaslăvită minune şi de mare mirare în acel ţinut. Într-un han la drum, era un evreu cu soţia sa şi cu copiii; acel evreu, ducându-se după negoţul său, a lăsat în han pe soţia sa cu copiii şi o slugă. S-a întâmplat însă şi a murit, unde s-a dus şi un alt prieten al lui, evreu asemenea, îngropându-l a luat marfa şi paralele rămase, aducându-le evreicii, soţiei mortului, spunându-i de întâmplarea morţii bărbatului ei. După ce s-a dus evreul acela străin, vrăjmaşul a pus în mintea slugii ca să omoare pe evreică şi, luându-i averea, să se ducă de acolo.

Deci, pândind-o noaptea, când era singură numai evreica cu copiii, a intrat la dânsa pe când dormea, şi a început a o ameninţa că o va omorî de nu-i va da banii. Iar ea, văzând primejdia, şi după toate rugăminţile nefolosind nimic, a scos tot ce a avut şi i-a dat, numai să-şi scape viaţa. Şi luând sluga aceea banii şi lucrurile date, a intrat în altă grijă, socotind că evreica are să spună la oricine va veni în han şi va fi vădit. Deci, ca să fie fără de grijă, s-a plecat în gândul său să o spânzure. Şi, gătind spânzurătoarea, evreica, plângând, se ruga către dânsul să o lase cu viaţă, dar el îşi căuta de planul său.

Între acestea şi-a adus aminte evreica de zugrăvirea cu dumnezeiasca minune a sfintei icoane, fiindcă străbătuse această veste pretutindeni. Şi la acea nevoie a început cu lacrimi a se ruga ca o creştină, zicând: „Maica Domnului, dacă cu adevărat chipul tău s-a zugrăvit de dumnezeiască minune, precum am auzit, izbăveşte-mă de această primejdie, şi atunci voi crede, şi mă voi boteza eu şi toată casa mea". Acestea şi alte mai multe zicând evreica cu mare plângere, sluga s-a apropiat de evreică să o pună în laţ. Dar, socotind el că este prea sus şi nu o va putea ridica, a pus un scaun sub el, şi laţul în gât, să vadă dacă este potrivit. Şi cum a călcat el nu se ştie, că a sărit scaunul de sub picioarele lui, şi a rămas el însuşi spânzurat. Iar evreica, văzând această minune, a crezut cu toată casa sa şi s-a botezat după cum se făgăduise.

La plecarea părinţilor Nifon şi Nectarie din Galaţi cu sfânta icoană, aproape de pornire fiind, s-a făcut faţa sfintei icoane, «ca ghermesit», adică valuri de-a curmezişul obrazului, ca asudată. Apoi, intrând în vaporul austriac Loid, se mirau toţi de acest chip minunat al sfintei icoane, câţi se aflau în vapor, nu numai călătorii creştini ortodocşi, dar şi austriecii matrozi, cinstindu-l şi închinându-i-se.

Ajungând părinţii cu sfânta icoană în Sfântul Munte, la arsanaua (port) schitului, au trimis veste sus la schit, ca să se coboare preoţii îmbrăcaţi în sfintele veşminte, cu cântări şi tămâieri, spre întâmpinarea sfintei icoane. Şi aşa dusă fiind sfânta icoană, cu mare pompă, în sunetul clopotelor, a fost aşezată în această sfântă biserică, unde se vede de toţi, şi i se face astăzi această obştească prăznuire.

În acest schit, se afla atunci un frate topit de boală cu numele Inochentie, care numai prin suflare se cunoştea că este viu, nemâncând nimic de trei săptămâni, încât nu mai putea vorbea nicidecum. Cum a intrat sfânta icoană în schit, ca dintr-un somn s-a trezit şi a cunoscut că a venit Maica lui Dumnezeu închipuită pe icoană. Deci a cerut să-l ducă să se închine şi el, şi, închinându-se, Inochentie a grăit către sfânta icoană: «Maica lui Dumnezeu, de-mi este de folos să mai trăiesc, însănătoşează-mă, căci cred că poţi. Iar dacă, trăind, mai rău mă voi strica, mai bine să mor acum, decât să mă chinuiesc aşa! Fie voia ta, cum voieşti, Stăpâna mea, şi cum cunoşti că îmi este de folos».

Acestea zicând el, s-a întors la chilia sa, vesel şi plin de duhovnicească bucurie. Dar nu a spus nimănui, ci îndată a cerut cămaşă curată ca să se schimbe, apoi a cerut să se îmbrace şi în toată rânduiala monahicească, că era schimnic, şi a cerut împărtăşirea cu Preacuratele Taine. După ce s-a îmbrăcat şi s-a împărtăşit, n-a trecut un ceas de când se închinase la sfânta icoană şi şi-a dat duhul.

Încă şi alt frate, anume Serghie, crezându-şi minţii sale, a fugit din schit nespunând nimănui, şi s-a dus de s-a băgat într-o peşteră pustie, socotind să se apuce de o nevoinţă mai mare. Odată, rugându-se el după obicei, s-a pogorât deasupra capului său un luceafăr luminos, şi stătea aşa în vederea ochilor lui; însă el îşi

făcea canonul său. Apoi acel luceafăr, atât de tare a trăsnit, încât a căzut la pământ şi el a ameţit şi a surzit. Iar după trei zile s-a deşteptat, însă desăvârşit surd şi de tot slăbit. Cu toate acestea, cum a putut, a venit la schit şi a mărturisit întâmplarea. Însă toţi cei ce-l vedeau, îl auzeau şi înţelegeau ce spunea el, iar ceea ce i se spunea, el nimic nu auzea, fără numai prin scrisoare se înţelegeau cu dânsul. Făcându-li-se milă, l-au dus la sfânta icoană, înălţând cu dinadinsul rugăciuni pentru el. Şi aşa Maica lui Dumnezeu l-a vindecat, că i-a venit auzul ca şi mai înainte.

Altădată pe un meşter dintre cei ce lucrau în schit, din neştiutele judecăţi ale lui Dumnezeu, l-a apucat un duh necurat, care îl chinuia foarte rău. Dar, aducându-l înaintea sfintei icoane, citindu-i acatiste şi paraclise, s-a izbăvit de acea neputinţă.

Şi aceste spuse sunt numai cele care s-au văzut cu ochii de unii din părinţi, şi altele ni le-au spus cei care s-au folosit de la această sfântă icoană. Pricina însă care ne-a îndemnat să scriem şi aceste puţine este pentru slava Maicii lui Dumnezeu, şi spre folosul celor care nu cunosc minunea zugrăvirii acestei sfinte icoane. Iar dacă cineva nu crede, noi ne-am făcut datoria cuvenită de a scrie aceste minuni. Noi însă credem şi mărturisim că Maica lui Dumnezeu, pururea a săvârşit şi săvârşeşte minuni, până la sfârşitul veacurilor, din bunătatea sa, spre folosul celor ce cred şi se închină ei, cu credinţă şi cu dragoste.

Într-un an, la zece iulie, părinţii din chinovie rânduiţi a pescui, s-au pogorât noaptea la mare la arsana, ca să arunce toate mrejile spre pescuire, deşi în timpul acesta nimeni, nici mânăstirile, nici oricare alt pescar, nu aruncă mreji, fiindcă apa este caldă, şi peştele umblă în faţa apei pe deasupra, şi de aceea nu se prinde peştele în mreji. Însă părinţii, fiind trei la număr, au zis: «Noi să cercăm şi să aruncăm mrejile, şi Maica lui Dumnezeu, de va voi, puternică este». Iar unul dintre aceşti trei monahi, fiind cam cu îndoială, a îndrăznit a zice întru sine: «Să văd acum dacă icoana aceasta a Maicii Domnului s-a zugrăvit cu minune, după cum spun părinţii, să facă să se prindă peşte în timpul acesta de vară şi atunci voi crede fără îndoială».

Şi aşa au aruncat în mare cinci bucăţi de mreji, optzeci de stânjeni bucata, şi le-au lăsat în mare, nu trei ceasuri după obicei, ci cinci, ca să se pescuiască bine; apoi au început a le scoate, şi nu găseau într-o bucată de mreajă decât patru sau cinci peştişori mici, şi aşa au urmat la toate bucăţile de mreji. Iar când au scos bucata cea mai de pe urmă, au început aceşti părinţi a cârti, că Maica Domnului nu a voit, şi păcat - ziceau ei - de osteneala care o au

făcut dânşii. Dar cum scoseseră mreaja mai mult de jumătate, iată că, fără de nădejde fiind, Maica lui Dumnezeu nu i-a lăsat împuţinaţi, arătându-le minune: că dintr-un capăt de mreajă au scos 30 măsuri de peşte.

Mărimea acestei sfinte icoane este în lungime de patru palme şi jumătate, iar latul era asemenea. Nu este făcută după nici una din icoanele făcătoare de minuni, ci este făcută după un nou plan al zugravului. Faţa ei este cum este culoarea grâului; nasul, gura, bărbia sunt foarte potrivite la măsuri, iar ochii, atât dar au, ca şi cum ar soarbe inima privitorilor; cu toate acestea căutătura este cu stăpânire; şi, privind cineva cu înţelepciune şi cu luare aminte în faţa acestei sfinte icoane, va vedea caracter de mare neam, amestecat cu o blândeţe, cu care arată că este însăşi Maica lui Dumnezeu închipuită pe icoană şi plină de dar dumnezeiesc; şi nu poate nimeni să o privească fără să nu simtă în inima sa dulceaţă duhovnicească, bucurie şi umilinţă, fără numai de va fi vreun om prea îndărătnic şi întunecat la minte, ca să nu simtă nimic din acestea, că numai din privirea ei se încredinţează fiecare cum că nu este săvârşită de mână de om, precum mărturisesc şi străinii care vin de o văd, că nu stă numai într-un chip sfânta ei faţă, ci uneori se cam întunecă, iar alteori se îngălbeneşte.

Iar la privegherile cele de toată noaptea, la praznice împărăteşti şi mai ales la această prăznuire de acum, atât este de veselă şi voioasă cum este un trandafir, încât privitorilor nu li se pare că văd chip, ci ca şi cum ar privi chiar pe adevărata Maică a lui Dumnezeu. Şi stă icoana în strană în mijlocul bisericii, cu podoabe încuviinţată, atrăgând ochii tuturor şi nesăţioase priviri având.

Şi precum odinioară a văzut-o Sfântul Dionisie Areopagitul, în Sfântul Sion, asemenea şi în Sfântul Munte a văzut-o, treaz fiind, în dumnezeiască vedenie, Cuviosul Marcu, ucenicul Sfântului Grigorie Sinaitul, şezând pe scaun, ca o împărătească, înconjurată de îngeri şi de arhangheli, şi de toţi cuvioşii Sfântului Munte, slăvind-o şi închinându-i-se ei, care avea palate de aur înalte, către partea ce se zice Vigla. În acest loc, acum, cu ajutorul ei, s-a făcut această nouă biserică a Schitului Prodromu, întru slava Fiului ei, spre mântuirea monahilor români şi a tuturor credincioşilor ortodocşi.

Să mulţumim, dar, fraţilor, toţi şi să dăm slavă lui Dumnezeu pentru această preaslăvită şi nouă minune, că la Dumnezeu toate sunt cu putinţă, precum vedem prin Sfintele Scripturi. Drept aceea noi toţi, câţi ne-am adunat la această sfântă şi veselitoare prăznuire a Maicii lui Dumnezeu, căzând înaintea acestei sfinte icoane a ei, ce îşi are închipuite feţele cu minune, să strigăm cei credincioşi:

„Preasfântă Stăpână de Dumnezeu Născătoare, pururea Fecioară Marie, sprijinitoarea şi apărătoarea noastră, cerem a ta nebiruită apărare; împărăteasa cerului şi a pământului, ceea ce ai cu dreptate numele Prodromiţă, adică Înaintemergătoare, întăreşte-ne întru lucrarea faptelor bune şi ne du în împărăţia cerească. Povăţuieşte-ne pe noi şi pe toţi dreptcredincioşii creştini, spre a vedea şi veşnic a ne îndulci de slava Fiului tău şi Dumnezeului nostru, că binecuvântată şi preaslăvită eşti, în vecii vecilor! Amin.

VIAŢA CELUI ÎNTRE SFINŢI A PĂRINTELUI NOSTRU GHENADIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI*

(Care se prăznuieşte la 17 Noiembrie)

Sfântul Ghenadie a luat scaunul patriarhiei Constantinopolului după Sfântul Anatolie, pe vremea împărăţiei lui Leon cel Mare. Despre viaţa lui cea plăcută lui Dumnezeu, se mărturiseşte în cartea care se numeşte Limonar, şi în care cuvioşii părinţi Sofronie şi Ioan povestesc astfel: Am mers în viaţa de obşte care se numea Salama, fiind la o depărtare de Alexandria ca la nouă stadii, şi acolo am aflat doi stareţi, care mai înainte fuseseră preoţii bisericii Constantinopolului. Aceia ne-au povestit despre fericitul Ghenadie, patriarhul Constantinopolului, că era foarte blând, curat cu trupul şi înfrânat peste măsură. Despre dânsul se mai povesteşte că mulţi îl supărau pe el pentru un cleric cu numele Harisie, care slujea în biserica Sfântului Mucenic Elefterie şi greşea mult; căci nu numai că vieţuia în lenevire, în nepurtare de grijă şi necurăţenie, dar umbla şi după tâlhărit, îndeletnicindu-se şi cu farmecele.

Chemându-l pe el patriarhul, îl sfătuia cu cuvinte de îndreptare, dar, văzându-l că petrecea tot întru neîndreptare, a poruncit să-l pedepsească cu puţină bătaie, îndreptându-l părinteşte cu duhul blândeţii. Dar acela petrecând cu totul neîndreptat şi neînţelegându-se prin pedepsire, patriarhul a trimis pe unul din slujitori şi la biserica mucenicului, unde petrecea Haris, ca să-i spună de clericul care greşeşte în biserica sa, sau să-l îndrepteze, sau să-l depărteze de la biserică. Ducându-se trimisul şi stând în biserică înaintea altarului şi întinzându-şi mâna către mormântul mucenicului, a zis: „Sfinte Mucenice Elefterie, patriarhul Ghenadie

* Întrucât nu s-a pus la 17 noiembrie, când se prăznuieşte, se adaugă aici.

îţi grăieşte ţie prin mine, păcătosul, că clericul Harisie, care slujeşte în biserica ta, face multe sminteli şi fărădelegi; deci, sau să-l îndreptezi, sau să-l goneşti de la biserică". După aceasta, a doua zi de dimineaţă, Harisie a fost găsit mort. De aici se poate vedea cât de plăcut a fost lui Dumnezeu şi sfinţilor lui, fericitul Ghenadie; căci n-a fost în deşert cuvântul lui, care a fost grăit către sfântul mucenic, prin trimisul acela, ci degrabă s-a auzit şi s-a îndeplinit cu lucrul.

Pe vremea Sfântului Ghenadie s-a zidit biserica Sfântului Ioan Mergătorul Înainte, de un oarecare senator cu numele Studie, care venise din Roma veche.

Astfel s-a aşezat mânăstirea care s-a numit Studitul, după numele lui Studie senatorul; iar ca rânduială s-a adus rânduiala monahicească din Mânăstirea Neadormiţilor, a Cuviosului Marcel care era în Bitinia. În vremea acestui patriarh a fost şi Cuviosul Marchian, iconomul bisericesc, care, dezbrăcând de pe dânsul cea mai de pe urmă haină, a dat-o unui sărac. Atunci s-a văzut că avea porfiră împărătească pe sub felon, după cum se scrie despre aceasta în viaţa lui. Tot în vremea acestui patriarh a fost şi Sfântul Daniil Stâlpnicul, pe care el l-a sfinţit în preot. Încă şi această minune s-a mai făcut la Constantinopol, în zilele Sfântului Ghenadie: Un zugrav oarecare a îndrăznit a zugrăvi chipul Mântuitorului cu o neîmpodobită închipuire, după asemănarea păgânescului zeu Jupiter, şi îndată l-a ajuns pe el pedeapsa; pentru că mâna aceea care a îndrăznit a-l închipui aşa, s-a uscat.

Văzând el asupra sa grabnica răsplătire a lui Dumnezeu, a alergat cu pocăinţă la Preasfinţitul Ghenadie, mărturisindu-şi înaintea tuturor păcatul său plângând. Preasfinţitul patriarh, făcând pentru dânsul rugăciune către Dumnezeu, i-a tămăduit mâna şi l-a face sănătos ca şi mai înainte. Acest mare arhiereu avea obiceiul de a nu făcea preot, până când cel care dorea preoţia nu ştia pe de rost toată Psaltirea; pentru că avea multă sârguinţă pentru îndreptarea rânduielii bisericeşti, care nu s-ar fi putut îndrepta altfel, decât numai fiind toţi preoţii şi clericii iscusiţi în Scripturi, înţelegându-le bine. Preotul care nu ştie înţelegerea cărţilor, cum va putea să înveţe pe alţii, să-i îndrepteze şi să-i povăţuiască la calea mântuirii, neştiind singur calea cea dreaptă? Deci, se împlinesc la unul ca acesta cuvintele lui Hristos, orbul de va povăţui pe orb, amândoi vor cădea în groapă.

Sfântul Ghenadie a adunat un sobor local în Constantinopol, pe de o parte pentru golirea eresurilor lui Evtihie, iar pe de alta, pentru alte îndreptări bisericeşti. La acel sobor, simonia (Simonie

înseamnă când se dau bani sau orice altă plată pentru hirotonie) care era între arhierei se înmulţise foarte mult, dezrădăcinând-o, a certat-o cu anatema. Deci, păstorind el Biserica lui Hristos 13 ani, s-a mutat către Domnul, pe vremea împărăţiei lui Leon cel Mare.

Înaintea sfârşitului său cu câteva zile, pe când se ruga în biserică la miezul nopţii, i s-a arătat o înfricoşare diavolească, pe care când a gonit-o cu semnul Sfintei Cruci, diavolul, fugind, a zis: „Mă duc cu totul de aici, că până ce eşti tu viu, nimic nu pot să fac; dar după tine iarăşi voi veni şi voi tulbura Biserica cu toate meşteşugurile, şi voi pierde pe mulţi". Dar Sfântul Ghenadie neîncetat vărsa lacrimi până la ziua ducerii sale, rugându-se Domnului să păzească Biserica sa, ca astfel să nu poată fi biruită de porţile iadului. Deci, precum în viaţa sa a fost cald mijlocitor către Dumnezeu pentru Sfânta Biserică, tot aşa şi după moartea sa. Deci, vărsa neîncetatele sale rugăciuni, stând cu sfinţii ierarhi înaintea scaunului lui Hristos, Stăpânul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, I Se cuvine slava în veci.

Notă - Sfântul Ghenadie este prăznuit în ziua de 17 noiembrie. Viaţa lui s-a pus aici ca o completare. Cine vrea să citească un cuvânt de învăţătură al Sfântului Ghenadie, să caute în Prolog, la 19 februarie.

SFÂNTUL NECUNOSCUT DE LA MÂNĂSTIREA NEAMŢ

În anul mântuirii 1986, sâmbătă, 24 mai, s-a observat că pavajul din lespezi de piatră şi beton, care duce de la clopotniţă spre uşa de intrare în biserică voievodală la Mânăstirea Neamţ s-a ridicat pe dimensiunea unui mormânt. A doua zi, fiind Duminică, pavajul s-a ridicat şi mai mult, încât se împiedicau părinţii şi închinătorii care veneau la biserică.

În dimineaţa zilei de luni, 26 mai, pavajul se ridicase şi mai tare, lespezile de piatră crăpaseră şi betonul cedase. Atunci stareţul mânăstirii, Arhimandritul Efrem, crezând că este o conductă spartă, a rânduit câţiva fraţi să sape sub pavaj pentru a vedea care este pricina.

Spre seară, săpând ca la un metru adâncime, n-au găsit nimic şi au amânat lucrul pentru ziua următoare.

Marţi, 27 mai, s-au continuat săpăturile. Unii presimţeau că este un semn dumnezeiesc. La 1,5 metri adâncime s-a descoperit un mormânt cu moaştele unui cuvios călugăr necunoscut. Moaştele erau întregi, de culoare galbuie şi răspândeau bună miresmă.

Atunci toţi au lăudat pe Dumnezeu şi s-au însemnat cu Sfânta Cruce, zicând: „Aceasta este o mare minune! Astăzi ne-a descoperit Dumnezeu un nou sfânt la Mânăstirea Neamţ! Iată de ce se ridica pavajul deasupra, ca să iasă din pământ moaştele acestui sfânt spre întărirea credinţei şi mântuirea sufletelor noastre! Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi, Dumnezeul părinţilor noştri!"

De faţă a venit şi Mitropolitul Moldovei, Teoctist, ajuns puţin mai târziu patriarh al României, care a rânduit să se spele sfintele moaşte şi să se pună într-un sicriu şi să se ducă în biserică de către preoţi şi credincioşi, spre cinstire şi mângâierea tuturor bunilor creştini. Deci, în seara aceleiaşi zile, sfintele moaşte au fost spălate de Protosinghelul Anania, eclesiarhul mânăstirii, ajutat de alţi preoţi şi duse în biserică, în sunetul clopotelor, însoţite de monahi şi sute de credincioşi cu lumânări aprinse în mâini.

Auzind despre aceasta autorităţile locale, voiau să sechestreze sfintele moaşte, fiind necredincioşi. Atunci părinţii le-au aşezat în veşmântăria bisericii într-un loc de taină, ca nu cumva să fie aflate de ei.

Miercuri, 28 mai, autorităţile au interzis accesul credincioşilor în incintă, au oprit circulaţia şi au turnat beton în mormântul de unde se scoseseră sfintele moaşte, spre a lor mustrare şi pedeapsă.

Vestea acestei mari minuni s-a răspândit în toată ţara, căci nu putea fi ascunsă lumina sub obroc. Aşa bucură Dumnezeu pe credincioşi şi ruşinează pe cei necredincioşi! Întristarea tuturor era doar că nu se ştia numele acestui cuvios, nici data când s-a nevoit în obştea Sfintei Mânăstiri Neamţ, precum nu s-a aflat nici până astăzi. Dar atât călugării cât şi credincioşii se roagă lui Dumnezeu să descopere numele şi viaţa acestui nou sfânt de la Neamţ.

Protosinghel Petroniu Tănase, egumenul Schitului Românesc Prodromul, din Muntele Athos, scria într-un articol al revistei atonite *Cuviosul Grigorie* (nr. 11, pg. 76-77, din 1986), următoarele: „Faptul că moaştele au fost descoperite în poteca pavată ce duce la biserica mânăstirii, ne arată că acest cuvios a trăit într-o perioadă când nu exista această potecă, pentru că niciodată vreun mort nu a fost înmormântat în drum. Dacă biserica mare este datată în anul 1497, atunci este foarte posibil ca acest cuvios să fi trăit înainte de zidirea acesteia, în secolele XIV-XV. Dacă Dumnezeu a binevoit să descopere aceste moaşte, dintr-o epocă necunoscută încă, El va descoperi, fără îndoială, şi numele şi faptele sale...".

Din anul 1990, moaştele Cuviosului necunoscut de la Neamţ, au fost aşezate într-un sicriu frumos sculptat şi împodobit, şi s-au depuse în pronaosul bisericii voievodale spre închinarea şi bucuria tuturor. Zilnic vin închinători de la sate şi oraşe, din toate colţurile ţării şi se închină cu evlavie la moaştele sfântul necunoscut, cerându-i binecuvântare şi ajutor; şi toţi se întorc cu pace la casele lor, preamărind pe Dumnezeu şi lăudând pe sfinţii Săi.

Iată cât de minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi, Dumnezeul părinţilor noştri!

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă!

POSTFAŢĂ

Cu voia Tatălui, cu binecuvântarea Fiului şi cu săvârşirea Sfântului Duh, împreună cu rugăciunile Maicii Domnului şi ale tuturor sfinţilor, în ziua de 30 aprilie, anul mântuirii 1998, s-a încheiat reeditarea integrală a Vieţilor Sfinţilor pe întreg anul, după o osteneală de peste opt ani de zile.

Întrucât Vieţile Sfinţilor nu mai fuseseră tipărite din anul 1906, se simţea profund nevoia reeditării lor, fiind mult căutate de credincioşi. De aceea, în primăvara anului 1990, la propunerea mea, pe atunci arhiereu vicar al Episcopiei Romanului şi Huşilor, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Prea Fericitul Teoctist, Patriarhul României, analizând aceasta, a aprobat reeditarea Vieţilor Sfinţilor pe tot anul, după traducerea Mitropolitului Grigorie Dascălul, mare elenist şi ucenic al Cuviosului Paisie de la Neamţ.

Episcopia Romanului, sub îndrumarea Prea Sfinţitului Episcop Eftimie, şi-a asumat întreaga răspundere pentru această vastă lucrare duhovnicească, angajându-se să finanţeze şi totodată să supravegheze corectura textului, cu păstrarea miresmei duhovniceşti a limbii noastre vechi. De asemenea s-a hotărât ca, în noua ediţie a Vieţilor Sfinţilor, să se introducă toţi sfinţii nou canonizaţi în secolul XX, atât români, cât şi din toate celelalte ţări ortodoxe.

S-a ţinut cont şi de recomandările Înalt Prea Sfinţiţilor Mitropoliţi, Antonie al Ardealului, Nestor al Olteniei şi Nicolae al Banatului, ca să se constitue un comitet de teologi pentru supravegherea şi buna desfăşurare a lucrării.

Comitetul de coordonare iniţial a fost compus din Preot Profesor C. Galeriu, Preot Profesor C. Coman, Preot Profesor Viorel Ioniţă şi Protosinghelul Ioanichie Bălan, care a fost numit redactor responsabil al întregii colecţii aghiografice, formată din 12 volume, după numărul celor 12 luni.

Redactarea, corectura şi tehnoredactarea computerizată a Vieţilor Sfinţilor s-a făcut în mod gratuit la Sfânta Mânăstire Sihăstria, judeţul Neamţ, în atmosferă de rugăciune şi linişte, responsabil la calculator fiind rasoforul Gheorghe Balaban.

Tiparul s-a executat la Chişinău, în condiţii grafice corespunzătoare, avându-se în vedere şi Biserica Basarabiei.

Vieţile Sfinţilor au fost tipărite într-un tiraj de 10.000 exemplare pe fiecare lună, pe hârtie de calitate, copertate şi legate, cum sunt toate cărţile bisericeşti, pentru a rezista mai bine. Cele douăsprezece volume lunare din Vieţile Sfinţilor se încheie cu un volum special de sinteză, intitulat **Sinaxar Ortodox General şi Dicţionar Aghiografic**, în care sunt cuprinşi toţi sfinţii Bisericii Ortodoxe pe zile, pe alfabet şi pe ţări. În mod firesc, numărul sfinţilor nenominalizaţi, martirizaţi în masă, este cu mult mai mare decât numărul sfinţilor nominalizaţi.

Pe lângă sursele aghiografice cunoscute, pe care le-am consultat, s-a apelat şi la celelalte Biserici Ortodoxe, după caz, care ne-au pus la dispoziţie liste cu sfinţii canonizaţi de-a lungul secolelor pentru fiecare ţară ortodoxă. Toate aceste liste au fost introduse în Sinaxarul Ortodox general şi în Dicţionarul Aghiografic amintit, îmbogăţind astfel calendarul ortodox şi literatura aghiografică.

Astfel, Biserica Ortodoxă Română numără în calendarul ei pe Sfântul Apostol Andrei, Apostolul Românilor, din secolul I, împreună cu alţi 92 de sfinţi locali autohtoni, din primele secole până astăzi.

Biserica Ortodoxă din Georgia numără 34 de sfinţi; Biserica Ortodoxă Bulgară numără 28 de sfinţi; Biserica Ortodoxă Sârbă numără 48 de sfinţi; Biserica Ortodoxă Rusă, de la creştinarea ei până astăzi, numără 409 sfinţi canonizaţi, în afară de alte zeci de mii de cuvioşi şi mucenici necanonizaţi şi necunoscuţi, de-a lungul secolelor, şi mai ales cei martirizaţi sub dictatura ateistă. Sfântul Munte Athos, din secolul X până astăzi, numără 119 cuvioşi şi mucenici, iar Biserica Ortodoxă Greacă, de la căderea Constantinopolului până astăzi, numără 178 de sfinţi.

Sfinţii canonizaţi cunoscuţi şi trecuţi în sinaxare sunt în număr de peste 4.000; iar sfinţii nenominalizaţi, dar trecuţi în calendar cu zi de prăznuire, sunt peste 150.000.

Vieţile Sfinţilor au format dintotdeauna literatura bisericească cea mai solicitată, după Sfânta Scriptură, pentru preoţi, călugări şi credincioşi, îndemnând pe toţi la o trăire autentică în Iisus Hristos.

Prima ediţie a Vieţilor Sfinţilor s-a tipărit în Moldova, la Iaşi, în formă prescurtată, în traducerea mitropolitului Dosoftei, în două tomuri, în anii 1682-1686, fiind mult căutată la vremea sa.

A doua ediţie a Vieţilor Sfinţilor cu text integral, a fost cea a mitropolitului Veniamin Costachi, tipărită la Mânăstirea Neamţ, între anii 1807-1815, atât din limba greacă cât şi din cea slavonă.

A treia ediţie a Vieţilor Sfinţilor cu text integral a fost a mitropolitului Grigorie Dascălul, tradusă din limba greacă veche la Mânăstirea Neamţ, pe când era ierodiacon. Apoi, ajungând mitropolit al Ţării Româneşti în anul 1823, începe tipărirea Vieţilor Sfinţilor la Mânăstirea Căldăruşani, în 1834, fiind terminată după moartea sa.

A patra ediţie a Vieţilor Sfinţilor a fost a Mitropoliei Bucureştilor, din anii 1901-1906, sub îngrijirea episcopului vicar Nifon Ploieşteanul, cu cheltuiala evlaviosului creştin Iorgu Dumitrescu.

A cincea ediţie a Vieţilor Sfinţilor este cea din anul 1990, amintită mai sus, care se termină astăzi, 30 aprilie, anul mântuirii 1998.

Încheind această scurtă prezentare aghiografică, mulţumim Domnului nostru Iisus Hristos şi tuturor sfinţilor Săi, că ne-au dat putere de sus să săvârşim această importantă lucrare duhovnicească. De asemenea, mulţumim Prea Fericitului Teoctist, Patriarhul României, Înalt Prea Sfinţitului Daniel al Moldovei şi Bucovinei, Prea Sfinţitului Episcop Eftimie al Romanului şi tuturor membrilor Sfântului Sinod, care ne-au susţinut moral în această activitate duhovnicească deosebită.

Mulţumim totodată Sfintei Mânăstiri Sihăstria, în frunte cu P.C. stareţ, Arhimandritul Victorin, care a binevoit să pună la dispoziţie în mod gratuit spaţiul şi câţiva părinţi, care au finalizat întreaga activitate editorială, legată de Vieţile Sfinţilor.

Mulţumim, după cuviinţă, şi celor care ne-au furnizat date, texte şi surse aghiografice diferite, atât de necesare unei asemenea vaste lucrări, ca şi celor care ne-au ajutat la corecturi.

În mod special mulţumim Mânăstirii Simonos Petra din Muntele Athos, care ne-a oferit în dar Sinaxarul General al Bisericii Ortodoxe în şase volume, din care am extras unele date care ne lipseau.

Adevăratul ostenitor în realizarea celor 12 volume cu Vieţile Sfinţilor, precum şi a Dicţionarului Aghiografic, a fost Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Ioanichie Bălan de la Mânăstirea Sihăstria. Căci, după ce realizase mai multe lucrări de spiritualitate

şi evlavie ortodoxă, ca: *Patericul Românesc, Vetre de Sihăstrie Românească, Convorbiri Duhovniceşti*, în două volume, *Pelerinaj la Locurile Sfinte*, etc; şi-a asumat marea răspundere de a se îngriji personal de revizuirea integrală a textului Vieţilor Sfinţilor, de actualizare a limbii, de prezentarea grafică, de completarea lucrării, în special cu sfinţi români, canonizaţi după anul 1906, precum şi de toate celelalte probleme care se impun pentru tipărirea unei asemenea lucrări de prestigiu naţional ortodox român.

De asemenea Prea Cuvioşia sa a întocmit şi slujbele Sfinţilor români nou canonizaţi: Sfântul Paisie de la Neamţ (1794), Sfântul Ioan cel nou de la Neamţ (1960) şi Sfânta Teodora de la Sihla (sec. XVIII).

Felicităm activitatea editorială, privind în special spiritualitatea ortodoxă românească, desfăşurată până în prezent de Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Ioanichie Bălan, şi rugăm pe Bunul Dumnezeu să binecuvinteze astfel de iniţiative, în vederea păstrării ţinutei morale şi a dreptei credinţe ortodoxe pe pământul nostru românesc.

Pentru toate acestea lăudăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, şi ne rugăm Maicii Domnului şi tuturor sfinţilor, ale căror vieţi sunt cuprinse aici, ca să întărească dreapta credinţă, nădejdea şi dragostea în lume şi să mijlocească în ziua judecăţii pentru mântuirea sufletelor noastre. Amin.

† Ioachim,

Episcopul Huşilor

30 aprilie, 1998

CUPRINS

Introducere, de Arhimandrit Ioanichie Bălan 5

Ziua întâia

Scoaterea Cinstitei şi de viaţă făcătoare Cruce a Domnului 7

Sfinţii Mucenici Macabei şi a celor împreună cu dânşii 9

Sfinţii nouă Mucenici 20

Ziua a doua

Aducerea cinstitelor moaşte ale Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan 21

Aflarea moaştelor Sfinţilor Mucenici Maxim, Dada şi Chindilian 28

Ziua a treia

Cuvioşii Părinţi Isachie, Dalmat şi Faust 29

Cuviosul Cosma Sihastrul 30

Cuviosul Antonie Romanul din Cetatea Novgorodului 32

Ziua a patra

Sfinţii şapte tineri din Efes 38

Sfânta Muceniţă Evdochia 49

Ziua a cincea
Sfântului Mucenic Evsignie 50
Sfântul Mucenic Favie, Episcopul Romei 51
Sfântul Mucenic Pontie Romanul 53
Sfântul Ioan cel nou de la Neamţ 65

Ziua a şasea
Sinaxar la Schimbarea la faţă a Domnului
şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos 72

Ziua a şaptea
Cuviosul Mucenic Dometie Persul
şi cei doi ucenici ai săi 74
Sfinţii Mucenici Marin Ostaşul
şi Asterie senatorul 75
Cuviosul Or Monahul 77
Cuviosul Pimen, cel cu multe dureri 80
Cuviosul Teodosie cel nou 85
Cuvioasa Teodora de la Sihla 92

Ziua a opta
Sfântul Sfinţit Emilian Mărturisitorul,
Episcopul Cizicului 97
Sfântul Sfinţit Miron, Episcopul Cretei,
făcătorul de minuni 97
Arătarea Icoanei făcătoare de minuni,
a Maicii Domnului, numită Tolgsca 98

Ziua a noua
Sfântul Apostol Matia 102
Sfinţii Mucenici Iulian şi Marchian
şi cei împreună cu dânşii 107

Ziua a zecea
Sfinţii Mucenici Lavrentie Arhidiaconul, Sixt
episcopul Romei, şi cei împreună cu dânşii . 109

Ziua a unsprezecea
Sfântul Ierarh Nifon,
Arhiepiscopul Constantinopolului 118
Sfântul Mucenic Evplu Diaconul 138
Sfânta Mucenită Susana şi alte mucenite 141
Cuvioşii Teodor şi Vasilie ai Pecerscăi 151

Ziua a douăsprezecea
Sfinţii Mucenici Anichit, Fotie
şi cei împreună cu dânşii 160
Sfântul Sfinţit Mucenic Alexandru,
Episcopul Comaniei 163

Ziua a treisprezecea
Aducerea cinstitelor moaşte
ale Cuviosului Maxim Mărturisitorul 167
Sfântul Mucenic Ipolit
şi cei împreună cu dânsul 168

Ziua a paisprezecea
Sfântul Prooroc Miheia 171
Sfântul Mucenic Marcel, Episcopul Apamiei . . . 176
Despre sfinţirea bisericii din Pecersca - Kiev . . . 176
Mutarea cinstitelor moaşte
ale Cuviosului Teodosie al Pecerscăi 190

Ziua a cincisprezecea
Adormirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu
şi pururea Fecioarei Maria 198

Ziua a şaisprezecea
Aducerea sfintei mahrame a Domnului nostru Iisus Hristos în Constantinopol 223
Sfântul Mucenic Diomid doctorul 228
Sfântul Mucenic Constantin Brâncoveanu şi cei împreună cu dânsul 229

Ziua a şaptesprezecea
Sfântul Mucenic Miron, preotul 231
Sfântul Mucenic Patroclu 232
Cuviosul Alipie, zugravul Pecerscăi 236

Ziua a optsprezecea
Sfinţii Mucenici Flor şi Lavru 244
Sfinţii Mucenici Emilian episcopul şi cei împreună cu dânsul 246

Ziua a nouăsprezecea
Sfântul Mucenic Andrei Stratilat şi cei împreună cu dânsul 252
Sfinţii Mucenici Timotei, Agapie şi Tecla 258

Ziua a douăzecea
Sfântul Prooroc Samuil 259

Ziua a douăzeci şi una
Sfântul Apostol Tadeu, unul din cei 70 274
Sfânta Muceniţă Vasa şi fiii ei, Teognie, Agapie şi Pist 277
Cuviosul Avramie de Smolensk 278

Ziua a douăzeci şi doua
Sfinţii Mucenici Agatonic, Zotic, Teoprepie, Achindin, Severian şi cei împreună cu dânşii 287

Sfânta Muceniţă Evlalia fecioara 287
Sfânta Muceniţă Antusa şi Sfântul Atanasie episcopul 292
Despre Icoana Maicii Domnului, numită Gruzinsca 292

Ziua a douăzeci şi treia
Sfântul Mucenic Lupu 295
Sfântul Sfinţit Mucenic Irineu, Episcopul Lugdunului 296
Sfântul Sfinţit Calinic, Patriarhul Constantinopolului 297
Cuvioşii Evtihie şi Florentie 299

Ziua a douăzeci şi patra
Sfântul Sfinţit Mucenic Evtihie, ucenicul Sfinţilor Apostoli Ioan şi Pavel 303
Sfânta Muceniţă Sira, Fecioara din Persia 305

Ziua a douăzeci şi cincea
Aducerea cinstitelor moaşte ale Sfântului Apostol Vartolomeu 318
Sfântul Apostol Tit, unul din cei 70 320
Sfinţii Mărturisitori ai lui Hristos, prigoniţi de arieni 324
Sfântul Sfinţit Mina, Patriarhul Constantinopolului . 327

Ziua a douăzeci şi şasea
Sfinţii Mucenici Adrian şi Natalia şi cei împreună cu ei 329
Aducerea icoanei Preacuratei Fecioare Maria de la Vladimir la Moscova 344

Ziua a douăzeci şi şaptea
Cuviosul Pimen Cel Mare 347
Cuviosul Pimen din Palestina 361
Sfântul Mucenic Fanurie 362
Sfântul Mucenic Cucşa şi
Sfântul Pimen, Pustnicul 363

Ziua a douăzeci şi opta
Cuviosul Moise Arapul 364
Cuvioasa Irina, egumena locaşului Hrisovalant . . 371

Ziua a douăzeci şi noua
Tăierea capului
Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul 388

Ziua a treizecea
Sfinţii Alexandru, Ioan şi Pavel,
Patriarhii Constantinopolului 392
Cuviosul Hristofor 399
Mutarea moaştelor Sfântului Alexandru Nevski . . 401

Ziua a treizeci şi una
Aşezarea în raclă a brâului Preasfintei
Născătoare de Dumnezeu 407
Icoana Maicii Domnului Prodromiţa
de la Schitul Românesc Prodromul 408
Sfântul Ghenadie, Patriarhul Constantinopolului . 416
Sfântul Necunoscut de la Neamţ 418

Postfaţă 421

Tehnoredactare computerizată
la Sfânta Mânăstire Sihăstria
Format 16/70 x 100 1/1
Coli de tipar 27

F.E.P. «Tipografia Centrală»,
277068, Chişinău, str. Florilor, 1
Departamentul Edituri, Poligrafie
şi Comerţul cu Cărţi

ISBN 973-0-00568-0